
COLL. REG. MED. LOND.
MDXVIII
Ο ΒΙΟC
ΒΡΑΧΥC Η
ΔΕ
ΤΕΧΝΗ
ΜΑΚΡΗ

PRAXEOS MEDICAE
VNIVERSAE PRAECEPTA

AVCTORE

IOSEPHO FRANK

IOANNIS PETRI FILIO, AVGVSTISSIMO IMPERATORI ET TOTIVS ROSSIAE AVTOCRATORI A CONSILIIS STATVS, EQVITE ORDINIS ST. ANNAE, ST. WLODIMIRI, THERAPIAE SPECIALIS ET CLINICES IN CAESAREA VNIVERSITATE VILNENSI PROFESSORE EMERITO, PLVRIMARVM ACADEMIARVM ET SOCIETATVM MEDICARVM SODALI.

PARTIS TERTIAE VOLVMEN PRIMVM, SECTIO SECVNDA,

CONTINENS

DOCTRINAM DE MORBIS PHARYNGIS, OESOPHAGI ET VENTRICVLI.

LIPSIAE

SVMPTIBVS BIBLIOPOLII KUEHNIANI

CIↃIↃCCCXXXV.

Defi-

Cap. VII.

De salivae secretione imminutâ, depravatâ ejusque excretione incongruâ. p. 137—148.

Cap. VIII.

De morbis dentium in genere. p. 148—169.

Den-

Cap. IX.

De dentitione prima laboriosa. p. 170—211.

Cap. X.

De dentitione secunda impedita. p. 211—233.

Cap. XI.

De dentitione praematura, serotina et aberrante. p. 233—242.

Ex-

Cap. XII.

De dentium regeneratione, numero excedente, deficiente, deque radicum anomaliis. p. 242—254.

Cap. XIII.

De dentium raritate, densitate, concretione et elongatione. p. 254—263.

Cap. XIV.

De dentium stridore et detrimento. p. 263—270.

Dia-

Cap. XV.

De jacturâ substantiae vitreae dentiumque atrophia. p. 270—277.

Cap. XVI.

De dentium vacillatione, luxatione et fractura. p. 278—288.

Cap. XVII.

De dentium decoloratione, sordibus, tartaro et mundatione. p. 289—314.

tens

CAP. XX.

De dentium evulsione et disjunctione. p. 379—389.

CAP. XXI.

De edentulitate modisque dentes resarciendi. p. 389—402.

CAP. XXII.

De morbis alveolorum. p. 403—422.

In-

Lin-

Cap. XXVI.

De lingua duplici, fissa, ligata et revoluta. p. 471—479.

Cap. XXVII.

De linguae siccitate, ardore, desquamatione, pilis, calculis, tumoribus et excrescentiis. p. 480—492.

Cap. XXVIII.

De linguae carcinomate. p. 492—501.

Cap. XXIX.

De linguae ulceribus, haemorrhagiis et vulneribus. p. 502—511.

Cap. XXX.

De glossitide. p. 512 —538.

Cap. XXXI.

De linguae dolore, spasmo, tremore, paralysi et anaesthesia deque vitiis gustus. p. 539—558.

Cap. XXXII.

De morbis ossis hyoidis. p. 558—568.

Cap. XXXIII.

De morbis faucium in genere. p. 568—589.

Vitia

Cap. XXXIV.

De anginis. p. 590—661.

Cap.

Cap. XXXV.

De aphthis. p. 662—688.

Cap. XXXVI.

De stomacace et cancro aquatico. p. 688—706.

Vol. II. Sect. 2.

DE MORBIS PHARYNGIS ET OESOPHAGI IN GENERE.

Cap. I.

De morbis pharyngis et oesophagi in genere. p. 3—13.

Cap. II.

De semiotica deglutitionis deque vitiis pharyngis et oesophagi congenitis. p. 14—18.

Moni-

Cap. III.

De laesionibus pharyngis et oesophagi ex morbis partium contiguarum. p. 19—46.

Cap. IV.

De obstructione pharyngis et oesophagi ex peregrinis inhaerentibus. p. 47—63.

Cap. V.

De pharyngis et oesophagi vulneribus et haemorrhagiis. p. 63—69.

Notio-

Cap. VI.

De inflammatione pharyngis et oesophagi. p. 70—79.

Cap. VII.

De pharyngis et oesophagi suppuratione, ulcere simplici, gangraena et marcore. p. 80—88.

Cap. VIII.

De pharyngis et oesophagi adhaesionibus morbosis, hypertrophia, crassitié, callositate et lithiasi. p. 89—103.

Cap. IX.

De pharyngis et oesophagi polypis, steatomatibus, verrucis, scirrho et cancro. p. 103—117.

Cap. XIII.

De abdominis vitiosa conformatione, situ alieno viscerum, hernia abdominali et morbis umbilici. p. 169—195.

Cap. XIV.

De morbis ventriculi generatim. p. 195—211.

Cap. XV.

De ventriculi vitiis congenitis deque illius forma et situ abnormibus. p. 212—239.

Cap. XVI.

De ciborum appetitu laeso. p. 240—298.

Cap. XVII.

De laeso potus appetitu. p. 298—333.

Mo-

Cap. XVIII.

De dyspepsia. p. 334—368.

Cap. XIX.

De dolore epigastrii, cardialgiá videlicet et neuralgiá coeliaca. p. 368—425.

Lite-

CAP. XX.

De ruminatione humana. p. 426—443.

Cap. XXI.

De nausea, vomendi conatu et vomitu. p. 444—521.

Cap. XXII.

De haematemesi et morbo nigro Hippocratis. p. 522—573.

Dia-

Cap. XXIII.

De gastritide. p. 573 — 617.

Cap. XXIV.

De suppuratione et fistula ventriculi ejusdemque adhaesionibus morbosis. p. 618 — 626.

Caus-

Cap. XXV.

De ventriculi marcore, hydrope, polypis, induratione et concrementis. p. 626 — 642.

Cap. XXVI.

De morbis carcinomaticis ventriculi. p. 642 — 670.

Cap. XXVII.

De perforatione ventriculi. p. 671 — 687.

Ga-

DE MORBIS
PHARYNGIS ET OESOPHAGI.

Caput I.

De morbis pharyngis et oesophagi in genere.

§. I.

Doctrinae momentum. Literatura.

1. Res magna *morbi pharyngis et oesophagi!* eorum enim culpâ ea, quae accepta sunt ore, plerumque haud sine offensa ac querela, recta via, in ipsum ventriculi fundum illabi nequeunt, sed in ipso potius aditu pertinacius haerent, atque incocta et inconfecta protinus redduntur; quamobrem nulla stomacho ruenti fultura accedit, quin potius lenta tabes vitales liquores exhaurit, artusque ipsos crudeli edacitate tandem depascitur [1]). Est praeterea tam angusta ad stomachum via, et tam longa, perque diversas corporis humani partes ducta [2]), ut ei, etsi primo intui- Doctrinae momentum.

1) Triller, loco citando.

2) Instrumenta deglutitionis eorumque officia, praeter compendia anatomica et physiologica, optime illustrata sunt ab Hallero (elementa physiologiae T. VI. Lib. XVIII. Sect. IV), Walthero (diss. de deglutitione naturali et praepostera. 1737), Albino (diss. de deglutitione. Lugd. Bat. 1740), J. Bleulandio (loco citando), Wentzio (diss. de deglutitionis mechanismo. Erlang. 1790) et Sandiforto

intuitu, monente jam Galeno [3]), tutissimae, undique insidiae struantur.

2. In-

(de deglutitionis mechanismo verticali sectione narium oris, faucium illustrato. Lugd. Bat. 1805).

3) De usu partium. Lib. VI. c. v. („Huic autem dissimili via atque opposita ductum superne deorsum oesophagum quod per ipsum velut viam cibus ab ore ad ventriculum delabitur, quo loco thoracis maxime conveniebat, in eo ipso natura constituit. Atque mihi jam attendas animum velim, probaturum enim me profiteor, non hujus modo *oesophagi transitum per thoracem pulcherrime esse communitum*, sed etiam sine cujusquam spiritus instrumentorum offensa. Nam pulmonem ipsum, et cor, et totum denique thoracem cum omnibus, quae ipso continentur, arteriis motum, dum dilatarentur ac comprimerentur, habere oportebat undequaque liberum, ipsumque oesophagum non per medium thoracis sinum amplum quasi suspensum elabi, sed *in secura aliqua sede conquiescere.* Haec igitur utraque, et spiritus instrumentis omnis molestiae carentiam, *et summam oesophago commoditatem, ex opportuna ipsius positura natura mirabiliter suppeditavit.* Nam spinae vertebris invectus ac colligatus totum ita permeat thoracem, cum positurae totius stabilitate et securitate hoc assecutus, ut nullum cordi, neque pulmonibus, neque earum denique cuiquam, quae thorace continentur, partium negotium exhibeat. Et quidem ipsa quoque obliqua positura magis te docebit, naturam duo haec intuitam, nec ubi scilicet spiritus instrumentis quippiam esset molestiae, neve ipse quid offenderetur, hanc ei patefecisse viam. In mediis enim ad perpendiculum quatuor primis dorsi vertebris extenditur nusquam cursum inflectens, ut qui, praeterquam quod nullam thoracis particulam ex hujusmodi situ esset arctaturus, *sedem etiam securam potissimum habiturus erat*, ut *jam ab omni externa offensione sit tutissimus.* Quum enim parte ipsius posteriore una cum vertebris opponantur spi-

2. Insidias eiusmodi primum manifestarunt Hippocrates [4]), Celsus [5]), Aretaeus [6]), Caelius Aurelianus [7]), Aetius [8]) et Galenus [9]). — *Arabes* nec hilum progressi sunt [10]). Inter instauratores medicinae [11]), de doctrina morborum pharyngis et oesophagi inprimis bene meruit Fernelius [12]). Secuti sunt Th. Bonet [13]), Fr. Hoffmann [14]), Literatura.

nae processus, quos apices seu spinas nominant, anteriori autem sternum atque totum quod in thorace est spatium: patere arbitror, nihil, quod extrinsecus ipsi incidat, neque vulnerare ipsum, neque contundere posse, quum tot atque ita fortibus propugnaculis undique sit stipatus.")

4) De morbis. Lib. III. cap. X. XII. — Aphor. XXVI. Sect. III. — Epidem. III.

5) De med. Lib. IV. cap. IV. §. III. Lib. VIII. cap. XIV.

6) De curation. morbor. acut. Lib. I. Cap. IX. — De causis et signis acut. morb. Lib. II. cap. III.

7) De morbis chronicis. Lib. III. cap. II.

8) Tetrab. II. Serm. IV. cap. XLVII.

9) De locis affectis Lib. IV. cap. III. — Lib. V. cap. V. — De symptomat. caus. Lib. III. cap. II.

10) Freind (*histoire de la médecine* etc.) *Arabum* circa doctrinam morborum pharyngis et oesophagi meritum extollere conatur; ast jure reprehenditur a Bleuland (op. citando): de quo argumento K. Sprengelii pathologiam generalem p. 461. inspicere juvabit.

11) Quantum Schenk a Graffenberg, Hollerus (Houlier), J. Heurnius, J. Riolanus, F. Platerus, Fr. Sylvius, Zacutus Lusitanus, Ettmuellerus etc. ad locupletandam doctrinam nostram contulerint, passim palam fiet. Videatur quoque Moro Directorium medico practicum, sub vocabulis: deglutitio, fauces, gula.

12) Opp. Pathologia. Lib. IV.

13) Sepulchret. anatomic. Lib. III. Sect. IV.

MANN [14]), SCHURIG [15]), H. BOERHAAVE [16]), I. F ZIESNER [17]), MAUCHART [18]), VAN SWIETEN [19]) VATER [20]), HAEN [21]), D. W. TRILLER [22]), I OSTERDYK SCHATT [23]), I. B. MORGAGNI [24]), FR BOISSIER DE SAUVAGES [25]), A. VOGEL [26]), HONKOOP [27]), SAGAR [28]) et BLEULAND [29]). Corona autem

14) Diss. de morbis oesophagi. Hal. 1722. — Med. ration system. T. IV. Sect. II. cap. V.

15) Chylologia historico medica. Dresd. 1725.

16) Aphorism. de cogn. et cur. morbis. §. 797. 818. 819. locisque citandis.

17) Rarus oesophagi morbus. Regiomont. 1732. Continetur in HALLERI Collect. Disputat. pract. T. VII.

18) Diss. de struma oesophagi hujusque coalitu, difficilis et abolitae deglutitionis causis. Tübing. 1742. continetur in HALLERI Collect. disput. chirurg. T. II. No. 49.

19) Comment. in aphorismos BOERHAAVII T. II. §. 797. 818. 819.

20) Diss. de deglutitionis difficilis et impeditae causis abditis. Wittemb. 1750.

21) Diss. de deglutitione, vel deglutitorum in cavum ventriculi descensu impedito. Hagae. 1750. Continetur in HAENII opusc. posthum. ab EYEREL publici juris factis. Vindobon. 1795.

22) Diss. de fame lethali ex callosa oris ventriculi augustia. Wittemb. 1750. Continetur in HALLERI Collect. disput. pract. T. III.

23) Institutiones medic. pract. Ultraj. 1753. Lib. VI. Cap. XII.

24) De sedib. et causs. morbor. T. II. Epist. XXVIII.

25) Nosolog. method. Cl. VII. Ord. III. Gen. XVII.

26) Praelectiones academicae de cognoscendis et curandis praecipuis corp. hum. affectibus. Goett. 1772.

27) Specimen inaugurale de morbo oesophagi inflammatorio. Lugd. Bat. 1774.

tem MATH. VAN GEUNS reservata fuit, utpote quaestionibus a societate literarum Haarlemensi pro praemio propositis [30]), optime respondenti [31]). Accessit A. P. NAHUYS [32]). Excoluere dein doctrinam, de qua agitur, C. F. LUDWIG [33]), I. B. BORSIERI [34]), G. G. PLOUCQUET [35]), I. E. WICHMANN [36]), F. B.

28) System. morbor. symptomaticum. Viennae 1776. p. 387 —390.

29) Specimen acad. inaugural. de difficili aut impedita alimentorum depulsione. 1780. Cujus epitome apparuit in libro *Genees-Natur- en Huishoudkundig Kabinet uitgeeven door* J. VOEGEN VAN ENGELEN *te Leyden. Deel* 2. p. 209. Versio germanica contenta est in *Samml. auserl. Abhand. für prakt. Aerzte* B. 9. p. 676. — Porro: Observationes anatomico-medicae de sana et morbosa oesophagi structura. Cum figuris. Lugd. Bat. 1785. Versio germanica in BLEULAND's *anatom. med. Schriften über einige Krankheiten der Verdauungswerkzeuge. Breslau* 1801. p. 1.

30) „Quaenam caussae sunt letiferae illius deglutiendi difficultatis, quae lentius in oesophago oriri solet? — Unde accidit, quod morbus nunc frequentior, quam antea, praecipue in Belgia observetur? — Quibus remediis illi morbo occurrendum et medendum?"

31) *Verhandel. van het Maatsch. te Haarlem. Deel* 2. *St.* 1. *Bl.* 1. Versio germanica, quam sequor, exstat in *Samml. ausserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 4. *St.* 1. *p.* 166., *St.* 3. *p.* 365.

32) *Verhandel.* cit. bl. 177. — Versio germanica, quam citabo, eodem loco St. 1. p. 3. invenitur.

33) Primae lineae anatomico-pathologicae. Lips. 1785. p. 38.

34) Institutiones medico-pract. 1789. Vol. IV. Pars altera. cap. I.

35) Diss. medica qua dyscatabrosis, pharyngo oesophagea thliptica, choeradica casu illustratur. Tübing. 1792.

F. B. Lentin [37]), M. Baillie [38]), F. G. Voigtel [39]), J. H. F. Autenrieth [40]), A. Monro junior [41]), G. Kunze [42]), R. Fletcher [43]) aliique [44]), in curriculo hujus tractatus adhuc citandi.

§. II.

36) *Ideen zur Diagnostik.* 1794. Edit. 2. *B.* 2. p. 162.

37) *Beyträge zur ausübenden Arzneiwissenschaft. B.* 2. 1798. *p.* 209.

38) *Series of engravings to illustrate the morbid anatomy. Lond.* 1799. *Fasc.* 3. *Tab. IV.* — Soemmerring *Anmerkungen zu* Baillie's *Anatomie des krankhaften Baues. Neue Aufl. Berlin* 1820. p. 51.

39) *Handb. der pathologischen Anatomie. B.* 2. *Absch.* 12.

40) Diss. de dysphagia lusoria. Tübing. 1806. Continetur germanice in Reil's *Archiv für die Physiologie. B. 7. p.* 145. et latine in Brera sylloge opuscul. T. VIII. p. 110.

41) *On the morbid anatomy of the human gullet, stomach and intestines. Edinb.* 1813. *Second edit.* 1830.

42) Diss. de dysphagia inprimis oesophagea. Lips. 1819. — De dysphagia commentatio. Lips. 1820.

43) *Medico-chirurgical notes and illustrations. Part. I. Lond.* 1831 (*on strictures of the oesophagus and the danger of the bougies*). Vide Hildebrand in Graefe *und* Walther *Journal der Chirurgie u. Augenheilk. B.* 18. *Heft* 2. p. 315.

44) Spies diss. de deglutitione, eius laesione et therapia. Helmst. 1727. — van Lil de angina scirrhosa. Lugd. Bat. 1760. — Schneider de polypo gulae. Delit. 1762. — Graeffe de callosa excrescentia oesophagum obstruente. Altdorf. 1764. — Gyser de fame lethali e callosa oesophagi angustia. Argentor. 1770. — Haase diss. de causis difficilis digestionis. Goetting. 1781. — Brands-Schippers diss. de deglutitione difficili. Gies. 1786. — Engelhard casus dysphagiae. Lundae 1796. — Kneppelhout sectiones cadaverum pathologicae. Lugd. Batav. 1805. — Hünersdorff specim. inaug. de dysphagia, seu de quibusdam morbis

§. II.

Errores commissi. Melior ordo.

1. Suum cuique antecessorum tribuendo, fateri nihilominus adigimur, maximam eorum partem, et praecipue compendiorum de praxi medica auctores, vituperandos esse, quod doctrinam de morbis pharyngis et oesophagi unis capitibus de faucium phlogosi et de dysphagia comprehenderint: idem enim hoc est ac si universa ophthalmologia capitibus de oculorum inflammatione et de coecitate absolvi, huicque staphyloma, cataracta, glaucoma, amaurosis etc., ut species unius eiusdemque morbi, submitti vellet. — Quid praeterea haec *dysphagia* 1)? Etymologiae 2) habita Errores commissi.

oesophagi chronicis. Lugd. Bat. 1806. — Etienne *considérations générales sur les causes, qui gênent ou empêchent la déglutition. Paris* 1806. — Stoecker diss. de dysphagia. Duisb. 1807. — Histemacher diss. sistens dysphagiam singularem. Groning. 1807. — Schmalz *diagnostische Tabellen. Dresd.* 1808. *Tab.* 29. — Haselberg progr. de deglutitione impedita. Gryphiswald. 1810. — Jourdan *diction. des sciences médicales T.* 10. p. 435—446. — A. J. D. Winne diss. exhibens nonnullos casus dysphagiae in nosocomio academico observatos. Götting. 1818. — J. C. Sattig diss. de deglutitione difficili. Berol. 1826.

1) *Synonyma.* Dyscataposis (a δυς male, et καταποσις, deglutitio); Acataposis; Acatabrosis; Aphagia; Aglutio; Oesophagismus. Gall. *Difficulté d'avaler, engouement, dysphagie.* Germ. *Schwerschlingen, erschwertes, verhindertes Schlingen.* Angl. *Pain or obstruction in Swallowing.* Belg. *Belette doorzwelging.*

2) A δυς, male, et φαγειν, manducare et comedere.

bita ratione, morbos quot quot manducationem e deglutitionem laedunt comprehendere deberet [3]) modo autem solum ad *deglutitionem impeditam* ve *deletam* designandam adhibetur, et quidem: juxt SAUVAGES ubi ea cum dolore sine notabili respi rationis laesione obvenit [4]), — juxta CULLEN ub sine respirationis laesione vel phlegmasia appa ret [5]), — juxta J. P. FRANK sine ambaginibus [6] — juxta BORSIERI absque respectu ad sedem im pedimenti [7]), — juxta MASON GOOD loci affect summa habita ratione [8]), — juxta A. VOGEL i quan

3) „Deglutitio difficilis, impedita male ab aliis dysphag dicitur. Haec etenim appellatio comestionis difficultate designans ad universi negotii quod capiendos cibos att net impedimenta, adeoque non modo ad deglutitionem se et ad assumtionem ciborum et manducationem specta quae tamen functiones sunt diversae, quarum vitia om nino separatim considerari debent" (PLOUCQUET l. c.).

4) l. c. („Difficultas et dolor est deglutitionem concomitan et non raro impediens, sine notabili respirationis laesion unde ab angina (dysphagia) discrepant").

5) l. c. („Molestia deglutitionem impediens, sine respiratio nis laesione vel phlegmasia").

6) „Mihi quidem dysphagia est, vel molesta, vel prorsu impedita, aut fluidorum, aut solidorum, aut utrorumqu simul, vel per oris cavum, vel pharyngem, vel oesopha gum, in ventriculum depulsio" (Ex Schedis paternis.).

7) l. c. („Difficilis aut impeditus alimentorum, potusve p oesophagum in ventriculum descensus").

8) *The study of medecine Vol. I. Cl. I. Gen. III.* („*The orga chiefly concerned in the act of Swallowing are the tongu the parts composing the fauces, and the oesophagus: all which, when diseased, may produce impeded deglutitio*

quantum vitium ex affectione oesophagi pullulat [9]; — juxtaque KUNZE quatenus ex morbo sive pharyngis sive oesophagi emergit [10]. — Sed aegritudine qualicumque demum modo pro *dysphagia* definitâ, quid impetratum? Nihil sane nisi effectus multis diversissimisque morbis communis determinatus est [11]. Nunc solum gravissimum negotium, dysphagiae *speciem* determinandi, incipit; hac enim in re quammaxime dissentiunt nosologi [12]. Nec tales

and consequently lay a foundation for various species under this genus").

9) l. c. („impeditae deglutitionis nomine primo illud vitium miserabile mihi significatur, ubi deglutitis rebus descensus in ventriculum denegatus est sic, ut in oesophago alicubi, data obice, adhaerescant atque non nisi vi ac molestia in ventriculum depellantur").

10) l. c. („Dysphagia est morbus, in quo vel pharyngis, vel oesophagi, vel utriusque officium a qualibet caussa ita jacet, ut ingesta aut plus minusve retineantur, aut delabantur in ventriculum").

11) „*La dysphagie n'est donc point, à proprement parler, une maladie, et ne doit être considérée que comme un symptôme toujours alarmaut, il est vrai, de celles auxquelles les organes chargés de la déglutition sont exposés.*" JOURDAN l. c.

12) SAUVAGES (l. c.) Stabilivit dysphagiam spasmodicam, hystericam, paralyticam, pharyngeam, oesophageam, lactentium, tussiculosam, hydrophobicam, nauseosam, a deglutitis, a datura, a sarcomate, caninam et Valsalvianam. — SWEDIAUER (novum nosolog. methodic. systema. T. 1. p. 514) dysphagiam (illi dyscataposiam) dividit in muscularem, maxillarem, lingualem, palatinam, laryngeam, pharyngeam, oesophageam et gastricam. — MASON GOOD

tales dysphagiae species stabilire erubescunt, quae nequidem deglutitionis difficultate stipantur[13])!

Melior ordo. 2. Ambaginibus hujuscemodi finem imponamus

(l. c.) dysphagiam agnoscit constrictam, atonicam, globosam, uvulosam, et linguosam. — WICHMANN (l. c.) bifariam constituit dysphagiam alteram idiopathicam, alteram sympathicam. — KUNZE (l. c.) dysphagiam dividit primum in pharyngeam et oesophageam, secundo in organicam et dynamicam. Dysphagia organica illi est a strictione, ab obstipatione, et a compressione; dynamica, aut cum adaucta sensibilitate (congestio, inflammatio, spasmus), aut cum imminuta sensibilitate (stagnatio, paralysis, gangraena et sphacelus).

13) „Sed nonne exulandi sunt e dysphagiae ditione illi oesophagi affectus, quibuscum conjunctus est *facilis alimentorum in ventriculum descensus*? Nonne reniti videtur illud signum etymologiae verbi dysphagiae? Nonne certe illud nomen est mutandum? — Neutiquam respondeo. Nam hoc modo affectiones maxime affines, ex. gr. paralysis fibrarum transversarum et longitudinalium separarentur ut morbi distincti generis. Neque mutandum nobis videtur nomen; particula etenim δυς, primo quidem sensu: aegre, difficulter significat; dein vero etiam sensum reddit α privativi. Derivatum autem illud a verbo φαγειν non ingestorum in ventriculum descensum, sed munus illud pharyngis et oesophagi naturale rite designat, quod deglutitionem appellamus, quodque consistit in motu illorum organorum peristaltico, quo nutrimenta, praeterquam, quod in ventriculum devehuntur, simul variis humoribus, digestionem praeparantibus imbuuntur. Abesse aut impediri itaque potest motus ille organorum deglutitionis peristalticus, supprimi potest ista glandularum secretio, et tamen non impeditur ciborum ac potuum descensus." KUNZE Comment. p. 14.

mus non quidem adpellationem *dysphagiae* exuando (ad difficultatem enim vel impotentiam leglutiendi singulo verbo designandam perbelle inservit, et praeterea vocabulum technicum ad morbum primo intuitu salutandum requiritur), sed loctrinam de morbis pharyngis et oesophagi, neclum ut decet excultam [14]), *meliori ordine* exponendo. Ante omnia oculi ictum in *semioticam deglutitionis* conjiciamus. Sequitur *enumeratio vitiorum congenitorum*, quibus instrumenta deglutitionis subjiciuntur. Annectitur *consideratio laesionum pharyngis et oesophagi ex morbis partium illis contiguarum*. Devenitur ad *obstructionem pharyngis et oesophagi ex peregrinis iis inhaerentibus*; nec non ad eorum *vulnera* et *haemorrhagias*. Re huc perducta en tractatus *de pharyngis et oesophagi inflammatione, suppuratione, ulceribus simplicibus, gangraena, marcore, ruptura, adhaesionibus morbosis, hypertrophia, crassitie, callositate, lithiasi, polypis, steatomatibus, verrucis, scirrho, cancro, perforatione, plicis, dilatatione, hernia, paralysi et spasmis.*

CAPUT

14) „. . . quantum mihi innotuit nihil, quod universum morbum spectet, publici juris factum. — Tantum enim abest, ut compendia pathologica recentiora hujus morbi historiam absolverint, ut potius plurima ne verbum quidem de dysphagia exhibeant.“ KUNZE l. c. p. 10.

Caput II.

De semiotica deglutitionis deque vitiis pharyngis et oesophagi congenitis.

§. III.

Semiotica deglutitionis.

Monitum.

1. In morbo graviori, praesertim acuto, ne ab aegroto recedas, quin, exhibito ei vel potu vel medicamento, exploraveris, quo pacto *deglutitionis negotium* absolvitur.

Deglutitio difficilis et rapida.

2. Ut enim in morbis *bona* est *deglutitio*, quae ex facili fit, sic *difficilis* semper terribilis esse solet; maxime si aeger ne *potionem* quidem *deglutire* valeat [1]), et non nisi post spiritum longum, ructuosum et convolutatum, tussim, et aliquam quasi revocationem [2]). — Deglutitio *raptim peracta*, convulsionem, phrenitidem, et haud raro gravissima mala portendit [3]). Sin vero in febribus acutis *collum pervertitur* [4]) sic, ut deglutitionem impediat, neque quis faucium tumor subest, suffocatio et mors instat.

Deglu-

1) Hippocrates Coac. §. IV.

2) Vogel l. c. aphor. 429. — Gruner Semiot. physiol. et patholog. p. 308.

3) Gorter Prax. T. II. Lib. II. 313. p. 28.

4) Hippocrates Aphor. IV. 35. Coac. §. II.

3. *Deglutitio sonora*, seu strepitus in pec- **Deglutitio sonora;**
ore inter potandum et comedendum perceptus ab alio strepitu pectoris, qui pulmones obsidet, robe distinguendus) inter pessima signa enitesit, nisi a ventriculi et intestinorum vacuitate, iuturno ieiunio, itemque a minus apposito corporis aegri situ proficiscatur, aut si aegris imecillis accidit, qui capite reclinato bibere et multum aërem una haurire coguntur. Pejor et mors praenuncius ille strepitus est, si stuporem ac esolutionem nervorum sequitur. Pessimus vero mnium, qui post convulsiones horrendas oritur [5]).

§. IV.

Vitia congenita.

1. In monstris non solum, sed etiam in aliis [1]), **Oes. defectus; duplicitas.**
esophagus aliquando *desideratur*. *Duplex* obveire solet in bicephalis [2]) inque iis qui hepate uplici instructi sunt [3]).

2. *Di-*

5) Hippocrates Epidem. Lib. VII. 27.

1) Colomb *Oeuvres medico-chirurgicales. Paris* 1793. (Cfr. Reil's *Archiv für Physiologie. B.* 4. *p.* 213.) — Gilbert *Sammlung von Beobachtungen und Krankengeschichten p.* 97. — Sonderland *Beobachtung eines gänzlichen Mangels der Speiseröhre (von der Gegend des dritten Rückenwirbels an bis zum Magen) bei einem neugebohrnen Kinde.* — Harless *Rheinische Jahrbücher der Medicin u. Chirurgie B.* 1. *p.* 198. — *Merkwürdiger Fall eines Kindes, welches mit gänzlich fehlendem Oesophagus geboren wurde und acht Tage lebte; in* Hufeland *Journ. der prakt. Heilk.* 1820. *Aug. p.* 133.

2) Voigtel. l. c.

3) Otto *Handb. d. patholog. Anatom. Bresl.* 1814. p. 255.

Oes. divisio; occlusio.

2. *Divisus* et in insulam rediens, oesophagus in recens nato ceterum bene formato [4]); atque in infante quinque annorum, deglutitione difficili laborante [5]), raro fuit spectaculo. Visus est oesophagus dumtaxat ad pollicem unum cum dimidio apertus, et dein ut filum tenue ad diaphragma, ubi terminabatur decurrens [6]). Nec desunt oesophagi, congenitâ *atresia* [7]) laborantis, exempla [8]). Item exemplum *polypi pharyngis* congeniti *).

Oes. defl.; term. abnorm.

3. Oesophagus interdum *a recto tramite deflectit* [9]), et dextro ventriculi latere inseritur*).

4) Blasius Observat. medic. rarior. Amstelod. 1677. Tab. XV. fig. 7.

5) Blasius l. c. p. 53. Tab. VI. fig. 2. („in infante quinque annorum, die 10. Aprilis 1660. oesophagum invenimus maxima ex parte divisum, a costa nempe superiore sic, ut materiae deglutiendae duplex daretur via. Ductus tamen hic, ut erat in principio simplex, sic iterum, ubi ventriculo vicinus".)

6) Roederer De foetu parasitico. In Commentar. Soc. R. Goett. T. IV. — J. F. Meckel *anat. Patholog. B.* 1. p. 494.

7) Ex *α* privativo et *τρησις*, perforatio.

8) Dysphagia ex atresia Hünersdorfii l. c. cfr. *Comment. of Edinburgh.* Vol. 2. p. 249.

*) Cap. IX. §. XXVI. Nr. 1.

9) Hesselbach *Beschreibung der pathologischen Präparate welche in der k. anatom. Anstalt in Würzburg aufbewahrt werden. Giessen* 1824. p. 269 („*Die Speiseröhre läuft mehr auf der rechten Seite der Wirbelsäule herab zu der Bauchhöhle und erweitert sich schnell im rechten Hypochondrium um den Magen zu bilden dessen Grund wir in derselben Gegend finden*").

ur *). Haud raro monstrorum ille non in ven-
riculum sed in *saccum caecum desinit* [10]). Infans
tero exclusus, quum sine suffocationis periculo
utrimentum capere haud potuerit mox fame
eremtus, oesophagum et tracheam, saccum com-
unem efformantes exhibuit [11]).

4. Quoties itaque recens nati aut deglutire Conclusio.
equeunt, aut suffocationem incurrunt, quin id
ıt a morbis linguae, palati, columellae, veli
alatini, tonsillarum jam recensitis [12]) et obviis,
aut

*) Sampson *Philosophical Transact. Nr.* 107. *T.* 9. p. 746.

10) Marrigues *mémoire présenté* etc. *T.* 4. p. 123. — Klein specim. inaug. sistens monstror. description. Stuttg. 1793. Brodie in *Journal de méd.* 1810. *Octobr.* p. 281. — Pagenstecher *seltene angeborne Missbildung des Schlundes und Magens, nebst Abbildung*; in E. Siebold *Journ. für die Geburtshülfe* etc. *B.* 9. *St.* 1. p. 113—126 („*Es endete nämlich die Speiseröhre etwas über der Stelle, wo sich die Trachea in ihre beide Bronchialäste theilt, blind abgerundet, übrigens war sie regelmässig gebildet und hatte vom Schlundkopfe an eine Länge von einem Zoll und zwei Linien. Die Communication derselben mit dem Magen war also hier durchaus unterbrochen, und nur durch ein zellig-fibröses Bändchen angedeutet, das sich von dem am Magen befindlichen Theil der Speiseröhre an das obere blindendende, vom Schlundkopf herabhängende Stück derselben aufsteigend, an dessen vordere Wandung anheftete*"). — Memorabilis quoque ille casus est, ubi, oesophago in saccum coecum desinente, ventriculus cum trachea communicabat (*London medical Repository. May* 1827. p. 455.)

11) Richter diss. de infanticidio in artis obstetriciae exercitio non semper evitabili. Lips. 1793. Cfr. Stark's *Archiv für Geburtshülfe B.* 4. *p.* 675.

aut ab abnormi decursu arteriae subclaviae dextrae [13]), aut a prava structura laryngis et praecipue epiglottidis [14]) repeti possit; mox ad indicata vitia congenita oesophagi, *dysphagiam* sic dictam *lactentium* [15]) constituentia, cogitandum est. — Eorum praesentia a peculiari rumore ex imis faucibus emergente, ab eructatione muci per nares, a tussi et a pectoris angustia, nec non a denegata introductione specilli flexilis exploratorii [16]), etsi tenuissimi, in gulam, confirmatur. Mirum est aegrotulos eiusmodi interdum sanorum instar meconium et urinam deponere [17]). — Per se patet vitia congenita oesophagi, si *polypum pharyngis* excipias [18]), artis medicae conamina eludere. Misera vita dumtaxat per *clysteres* perque *balnea*, ex *lacte* tepido, quodammodo sustineri licet.

CAPUT

12) P. III. Vol. I. Sect. I. 13) Cap. III. §. IX. Nr. 4.

14) P. II. Vol. II. Sect. I. cap. I. §. II. 2.

15) SAUVAGES l. c. Spec. 6. praeeunte BONET l. c. obs. 5.

16) Cap. III. §. VIII. Nr. 4. 17) PAGENSTECHER l. c.

18) Ligatura enim auferri potest. Cfr. Cap. IX. §. XXVI.

Caput III.

)e laesionibus pharyngis et oesophagi ex morbis partium contiguarum.

§. V.

Argumentum generatim.

1. Si nexum perpendamus quem *pharynx* [1]) embranarum, musculorum et telae cellulosae ope ım cavitatibus narium, osse cuneiformi et occipitali, ɜrtebris cervicis, maxilla inferiori, genis, velo ılatino, processu pterygoideo, apophysi stilirmi, lingua, osse hyoide, larynge, glandula yreoidea et tubis Eustachii, aeque ac *oesoıagus* [2]) cum vertebris thoracicis, glandulis ter earum quartam et quintam positis, trachea, euris, aorta, corde, pulmonibus, diaphragma-, ventriculo, omento, hepate et liene habent; cile intelligetur imperium, quod illarum partium

Consideratio phar. et oesoph.

B 2

1) „*Pharynx* modo pro larynge dicitur, ut apud Timaeum, Hipp. in vet. med. Galenum de usu partium Lib. VIII. modo pro Pharynge Galen. ad tertium prognost. Oribas. p. 208. Pollucem p. 254. ubi pro broncho laryngem habet. *φαρυγγετρον* dixit Aretaeus cur. acut. L. 61. c. 7. Et ἡ *φαρυγξ* dicitur et ὁ *φαρυγξ* Hofmann institut. medicae. p. 189." Haller l. c. §. IV.

2) *Synon.* Stomachus (apud veteres). Gula. Rumen.

tium morbi in dicta deglutitionis instrumenta exercent.

Distinctio. 2. Obvium illud est imperium respectu ad *polypos cavitatum narium* [3]) et vitia *dentium* [4]), *linguae* [5]), *ossis hyoidis* [6]), *palati* [7]), *veli penduli* [8]), *uvulae* [9]), *tonsillarum* [10]), *corporis thyreoïdei*

3) J. MEEKREN observ. med. chirurg. Amstel. 1682. cap. XII. — M. B. VALENTINI ingens narium polypus deglutitionem praepediens. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. A. 5. 1686. p. 187. — De fungo, et polypo sinus maxillaris dysphagiae causa; vide: PLAINAUD in DESAULT *auserles. chirurg. Wahrnehm. B.* 1. *nr.* 11. et HUFELAND *neuste Annalen der franz. Arzneyk. B.* 2. p. 138. — SANDIFORT Museum anatomic. Vol. II. Tab. XXX. — CANOLLES in *Recueil périodique de la societé de médecine de Paris. T.* 2. *Nr.* 9. — SYLVI in *Recueil des actes de la societé de santé de Lyon.* T. 1. p. 119.

4) TARANGUET in *Journ. de médecine T.* 68 (Sublata dysphagia a dentis incisoris ablatione).

5) Ephemer. nat. cur. dec. III. ann. 3. obs. 157. — RIEDLIN Milenarius Nr. 699. — TODE in Act. R. soc. med. Havniens. Vol. IV. p. 182. Cfr. operis mei P. III. Vol. I. Sect. 1. cap. XXV—XXXI.

6) Ex eius luxatione celebrata *dysphagia Valsalviana* oritur; de qua abunde dictum est in P. III. Vol. I. Sect. I. cap. XXXII.

7) SEVERINUS de recondita abscessuum natura Francf. 1643. p. 191 (Excrescentia maxima). — BONET l. c. obs. 2. — MORGAGNI Op. c. Epist. XLVIII. art. 60. — FLACHSLAND obs. patholog. anatom. Rastad. 1800. p. 40. (Deficiens). — KLEIN in B. SIEBOLD *Samml. chir. Beobacht. Rudelst.* 1805. *B.* 2. p. 24 (Exostosis). — *Journal de médecine T.* 45 (Destructum). — RUST *Magaz. für die gesammte Heilk. B.* 25. p. 276 (Tumor).

eoidei[11]), *glandularum maxillarium internarum*[12]), *liarumque inferiorum*[13]) *nec non colli*[14]); secus autem

8) Ploucquet diss. sistens memorabile exemplum dyspnoeae et dyscatabroseos hyperoicae. Tub. 1797.

9) Ephem. acad. nat. curios. dec. II. ann. 5. obs. 5. ann. 7. obs. 214. J. P. Lotichius consil. et obs. med. Ulm. 1644. Lib. V. cap. V. obs. 2. 3. 4. — Salmuth obs. med. Brunsw. 1648. Cent. III. obs. 6,

10) Desgranges in *Journ. de médec. continué. Vol.* 4. p. 115. 199.

11) Bonet l. c. obs. 11. — Nova acta acad. nat. curios. Vol. V. p. 84 — Meekren l. c. — Saviard *Heelkundige Wahrnehm. Nr.* 91. — Haen l. c. obs. 2. — J. Voegen van Engelen in nota ad Bleuland l. c. — van Geuns l. c. p. 398. obs. 4. — Wathen in *Mem. of the medical society of London Vol. I.* (quo cum auctore minime consentio, quatenus asserit, inter decem dysphagiae exempla novem a tumore glandulae thyreoideae oriri. Cf. P. II. Vol. 2. Sect. I. cap. VI. §. XXIII. Nr. 1); — Gendron *Krebs der Schilddrüse, Caries des Ringknorpels und doppelte Durchlöcherung des Oesophagus*; in Behrend *allgem. Repert. der med.-chirurg. Journalistik des Auslandes.* 4. *Jahrg.* 1833. *Nr.* 10. p. 70.

12) Morgagni op. c. Epist. XXVIII. 9. Ex Valsalva („glandula dura, habebat ad latus internum materiam albuminis similem. Plures autem in pharynge et ad summum laryngem tumores conspiciebantur, qui carcinomatis habebant naturam").

13) Van der Serre *Pratyk der medicynen.* 70. *Anm.*

14) De tumore scrophuloso sub musculo colli longo latente et oesophagum comprimente lege *Breslauer Sammlungen* 1722. p. 399. — Casum quoque memorabilem refert Martini in Rust *Magazin für die gesammt. Heilk. B.* 19. *Heft.* 3. p. 433. — Alterum in Schedis Patris descriptum invenio: „Dysphagiam observavi anno 1787 in muliere ad clinicum institutum Ticinense suscepta. Haec aegrota ex

autem quoad morbos *laryngis*, *tracheae*, *pulmonum*, *vertebrarum*, *glandularum oesophagum ambientium*, *thymi mediastini posterioris*, *pericardii*, *cordis*, *vasorum majorum*, *diaphragmatis*, *ventriculi*, *hepatis* et *lienis* peculiarem igitur exposcens explicationem [15]).

§. VI.

Morbi laryngis, tracheae et pulmonum.

M. laryngis. 1. Phthisi laryngea laborantium, sub propriae adeo salivae deglutitionis nisu, aerumnas dipinximus [1]), dipinxerunt alii [2]). Nec secus a tanto

peripneumonia restituta videbatur, quum de dolore sub opere deglutitionis, sed faucibus quidquam profundiore conqueri inciperet. Tumor simul aderat in colli sinistro latere, sed fauces minime rubentes aut impeditae videbantur. Brachium sinistrum et mamma hujus lateris tumore oedematoso turgebant. Tandem et spiritu et inedia suffocata periit. Sub sectione cadaveris, tumor comparuit vicinus oesophago, simulque versus subclaviam extensus, qua compressa tumor brachii exortus est et mammae ex impedimento circuli tum sanguinis tum seri per vasa lymphatica.“

15) Praeterquam quod imperium cavitatum narium, oris et faucium in deglutitionis officium obvium est, etiam in tractatu de morbis pharyngis et oesophagi silentio praeteriri posset. Vere nempe Kunze ubi (l. c. p. 13). ait: „jure (hîc) omitti possent (morbi) dentium, linguae, faucium, uvulae, palati aliarumque partium, quae masticationi et *transglutitioni* inserviunt.“

1) P. II. Vol. II. Sect. 1. cap. IV. §. XVI. 1.

2) Le Cat *Recueil d'observations des hôpitaux militaires T.* … p. 400. — Bang *Auswahl aus dem Tagebuch des Krankenhauses zu Kopenhagen.* 1783. *September.*

anto morbo ut ulcus laryngis, praecipue epiglottidis degeneratio [3]), vel consumtio [4]) (caeterum leglutitionem saltem solidorum [5]) non semper deens *)) expectandum est; quum deglutitio jam mpediatur a cartilaginum cricoidearum et arytaeioidearum in substantiam osseam conversione [6]), ab ossea excrescentia pone laryngem [7]), a glandulis umidis [8]), a luxatione cartilaginis thyroideae [9]), et

3) Tonnani in *Atti de Siena. T.* 3. p. 237. — Vide *Auswahl der besten Beobachtungen für Wundärzte. Leipz.* 1783. *B.* 1. p. 66.

4) Morgagni l. c. Epist. XXVIII. art. 10. — Hoffengaertner in Hufeland's *Journ. d. prakt. Heilk. B.* 6. p. 558.

5) Deglutitionem liquidorum laesam, solidorum illa manente integra, a spasmo epiglottidis repetit Helwichius in Miscell. acad. nat. cur. cent. II. obs. 47.

*) Targioni *prima raccolta d'osservazioni mediche verso il fine.* Morgagni l. c. art. 13. — *Neue Leipziger Literatur-Zeitung* 1804. *May p.* 1047. — Larrey *relation médicale de l'expédition d'Egypte, Sect.* 8 (Epiglottis per glandem sclopetariam ablata, restitutâ tamen deglutitione).

6) Baillie *neue Bemerkungen über die Anatomie des krankhaften Baues von einigen der wichtigsten Theile des menschlichen Körp.* in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 20. *St.* 3. p. 365. — F. Travers *a case of ossification and bony growth of the cartilages of larynx perventing deglutition* in *Medical chirurg. Transactions by the med. and chirurg. Society of London.* 1816. *Vol.* 7. — F. Brodie *über eine das Schlingen verhindernde Verknöcherung und Knochengeschwulst der Knorpel des Luftröhrenkopfes,* in *Samml. ausserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 33. p. 356.

7) Ephem. acad. nat. curios. dec. II. ann. 2. obs. 116.

8) Bonet l. c. obs. 20.

et ab epiglottidis induratione [10]), elevatione (ligamento eius abbreviato [11])), incurvatione [12]), dislocatione [13]), phlogosi [14]) et spasmo *).

2. Si-

9) Acta acad. nat. curios. Vol. VI. obs. 90. — Boerhaave praelectiones ad institut. §. 806.

10) Adolphi in Act. acad. nat. curios. Vol. II. obs. 84. p. 194. — Bonet l. c. observat. ex Barbette.

11) Schlichting in Act. acad. nat. curios. Vol VI. obs. 26. p. 111.

12) Tonnani l. c. p. 232.

13) Ephem. acad. nat. curios. cent. III. et IV. obs. 112. — Doctor Eichwald auditor quondam meus Vilnensis sequentem casum mihi retulit: „Rusticus sexaginta annorum, illapsâ illi trabe magnâ supremae pectoris parti, in morbum, symptomata cynanches et pleuritidis, una cum vomitu, exhibentem, incidit. Vix ulla adhibita medela, post duos menses aegrotus in tabem, febre hectica stipatam, conjectus fuit. Ciborum desiderium vigebat, ast cibi assumti illico vomitu rejiciebantur. Idem serius etiam relate ad potum contigit. Dolor faucium, qui aegrum a morbi initio nunquam dereliquerat, modo atrox factus est. Nihil tamen circa locum dolentem morbosi conspiciebatur. Specillum flexile explorationis gratia ori introductum, vix ad pharyngem pervenerat, quum vomendi conatus et suffocationis periculum eius extractionem exposcerent. Obiit miser tertio morbi mense. Secto cadavere membrana mucosa pharyngis tumida, rugosa et quasi callosa in conspectum venit. Similis erat eius conditio in larynge. Praeterea *epiglottis omnino oblique posita* et ad unum latus multo magis prona quam ad alterum, adeo abnormis erat, ut longa curvatura intermedia insignis, super cartilagines arytaenoides, quammaxime tumidos, promineret."

14) Maynwaring in *medical facts and observations. Vol. I.*

*) Monet Nannoni (*Trattato di chirurg. T.* 2. p. 47) diffi-

2. Sicuti laryngis vitia, pharyngem; ita *tracheae* abscessus [15]) et ulcera [16]), oesophagum laedunt. Maxime ei vim inferunt *tumores* in asperae arteriae tergo enati [17]). M. tracheae.

3. Aliàs

cultatem deglutitionis oriri, quando musculi, qui dilatant et constringunt glottidem, spasmodice constricti sunt, et aeger in statu suffocatorio haeret, ob aeris inaequalem transitum sub constrictione, aut e contrario ob dilatationem glottidis. Ubi enim sub deglutitione non satis deprimitur epiglottis, nihil deglutitur, quin tussis mox excitetur et rejectio assumpti. — *Epiglottidis convulsio* deglutitionem tam solidorum quam liquidorum impediens, describitur a C. Behrens (Ephem. acad. nat. curios. dec. I. ann. 3. 1715. obs. 112) in homine catarrho suffocativo extincto. Secto nimirum eius cadavere epiglottis versus oesophagi orificium adeo retracta apparuit, ut asperae arteriae orificium maxime pateret. Similia narrantur a Majault in *Journal de médecine. T.* 5. p. 91., et *Sammlungen med. Wahrnehmungen B.* 5. p. 99; — A. Schurig l. c. p. 257.; — in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 9. p. 685. Cf. Fleischmann de chondrogenesi asperae arteriae et de situ oesophagi abnormi. Erlang. 1820. cum tab. aen.

15) Bang l. c. — 16) Tode *med. Journal. B.* 3. *St.* 1. p. 43.

17) Tulpius observ. med. Amstel. 1672. Lib. I. c. 44. — Blancardus coll. med. physic. cent. III. obs. 54. — Warner *cases in surgery. obs.* 7.; — Morgagni op. c. Epist. XV. art. 15.; — van Geuns l. c. p. 391. — Nova act. acad. nat. cur. Vol. V. obs. 24. — Bürger in Rust's *Magazin für die gesammte Heilk. B.* 20. p. 356. observ. Heinecken („*man entdeckte nach dem Tode einen scirrhösen Körper an der Luftröhre, der sich in die Speisröhre eingedrückt, und die vordere Wand derselben gegen die hintere gedrückt hatte*“).

M. pulmonis. 3. Aliàs oesophagus comprimitur a *pulmonum* vomica[18]), scirrho[19]) et emphysemate[20]), eroditurque ab ulcere[21]).

4. Dys-

18) Epiphan. FERNANDUS in C. histor. med. Venet. 1621. hist. 63. p. 192. — BERNARD epist. ad Hallerum. Vol. III. — PORTAL in *Histoire de l'acad. des sciences. Paris* 1780. — HAY in *Transactions of the medico-chirurg. Societ. of Edinb. Vol.* 1. 1824. *Nr.* 10. et GERSON *magazin der ausländisch. Literatur der gesammt. Heilk. B.* 10. p. 299. — KUNZE l. c. p. 92.—98.

19) Ex HAENIO (l. c. obs. 3) SWIETENIUS (l. c. §. 797) („In homine quinquagenario majore, qui dudum senserat ingestos cibos et potus circa sterni ossis summitatem haerere, et postea obicem quendam hic positum praeterlabi, saepius auctum post aliquam remoram, oborta nausea et tussi, iterum per os expelli cum magna simul tenacis pituitae copia, post mortem inventus fuit dexter *pulmo superiori sua parte scirrhosus*, mediastinum et oesophagum versus sinistrum pectus protrudens, simulque oesophagi cavum ibidem loci arctans adeo, ut retentis deglutitis oesophagi tubus supra locum compressum dilatatus admodum appareret, versus colli superiora iterum solitam amplitudinem habens“). — NAHUYS l. c. p. 23.

20) TARANGET *Recueil périod. de la société de médec. de Paris T.* 11. p. 373. — („*Un avocat, agé de cinquante-un ans, d'une bonne constitution, s'aperçut tout à coup, en débitant un playdoyer, d'une difficulté de parler, et bientôt après il ne put soutenir une conversation d'un quart d'heure sans nasiller: ce nasillement augmenta, et avec lui la difficulté de parler; la voix devint chaque jours plus obscure, un besoin perpétuel de sputation gutturale fatiguait le malade. Bientôt les paupières et les lèvres furent agitées de légers mouvemens convulsifs, la déglutition devint difficile et capricieuse; tantôt c'étaient les liquides qui ne passaient plus sans un peu de suffocation*

4. Dysphagiae caussam in morbis laryngis, **Diagnosis.** tra-

tantôt les alimens solides. La sputation survint; le malade n'avaloit plus sans prendre ses joues dans les mains pour les agiter avec force. Il dépérit à vue d'oil, des spasmes se joignirent à tous ces accidens, les étranglemens allèrent presque jusqu' à la suffocation; enfin après sept mois de douleurs et d'angoisses, le malade succomba, mais dans un état effrayant de marasme. L'ouverture du cadavre fit reconnaitre la trachée-artère comme contuse et flétrie vers sa partie supérieure, quelques traces d'engorgement et de legère inflammation. Les poumons mis à decouvert et amenés au dehors, se développèrent avec tant de ressort et de réaction, que le seul poumon gauche recouvrait tout le plan antérieur du thorax; le poumon droit était fortement adhérent par l'un de ses points; on déchira les liens qui le retenaient, alors il se débanda avec la même force que le premier, et ces deux organes occupèrent un espace au moins quadruple de celui qu' ils ont ordinairement. En les comprimant dans quelque point que ce fût, on produisait une crépitation bruyante. Ils furent mouchetés avec le scalpel, et les coupures superficielles, faites au hazard, laissèrent échapper une quantité considérable de sang noir, s i f f l a n t et écumeux, de manière qu' on eût dit que ces poumons étaient depuis longtems réduits à du sang veineux, anciennement stationaire, mêlé à une immense quantité d'air, ou de fluides aériformes").

21) Bleuland (l. c.) in lobo dextro pulmonis *vomicam* detexit cum oesophago communicantem. — Keir (*médical communications Lond.* 1784. *Vol. I. nr.* 11) ad marginem posteriorem pulmonis dextri, in phthisico, qui ultimis vitae diebus impedimentum deglutitionis expertus erat, reperit *ulcus*, quod non solum in proximam tracheam aperiebatur, sed etiam contigua oesophagi loca eroserat. Similem casum observavit Wathen (*mem. of the med. Societ. of Lond. Vol. I*).

tracheae aut pulmonis quaerendam esse intelligimus, si illorum morborum signa[22]) (tussi haud excepta[23])) praesto sint; si laesio respirationis illam deglutitionis praecesserit, ac vi excedat[24]), sique aegrotus, ipsum adeo deglutitionis experimentum timeat[25]). Vitia epiglottidis ciborum magis quam potionum deglutitioni adversari[26]), minime comprobatum habemus[27]). — Ne hîc specillum exploratorium in usum ducere tentes; crudele enim foret et supervacaneum experimentum[28]).

5. Vo-

22) P. II. Vol. II. Sect. I.

23) Dysphagia tussiculosa Sauvagesii (l. c. spec. 7), juxta observationem 34tam Fabricii Hildani in Cent. V. observationum.

24) Morgagni de tumoribus in tergo arteriae asperae loquens (l. c. Epist. XV. art. 15) monet, illos quidem gulam retropositam premere „*sed arteriám illam longe magis.*"

25) Pulchre iterum Morgagni (l. c. Epist. XXVIII. art. 16): „neque eae (oesophago proximae) partes nocere dumtaxat queunt ita comprimendo, ut via intercipiatur . . . *Sed et absterrendo a deglutitione* quando via etiam aperta, compressae ipsae a deglutitis alimentis, suffocationis periculum afferunt."

26) „Potiones enim ubi ad epiglottidem pervenerunt, hinc et illinc, qua ad laryngis latera quasi sulcus est, defluunt, et ad pharyngis imum labuntur." Morgagni l. c. Epist. XXVIII. art. 13.

27) Ipse summus vir addit: „nisi aut nimia copia e sulcis redundent, aut hi inflammatione et intumescentia deleantur, aut ab irritatione excitata convulsio quaedam, aut impar ob resolutionem officio suo musculus aliquis, facilem potionum defluxum turbent."

5. Vomicae pulmonis rupturam, purisque per bronchia evacuationem, deglutiendi facultatem restituere posse, liquet. Caeterum morbis laryngis tracheae et pulmonum jam eo perductis, ut pharyngi et oesophago insidias struant, nulla nobis medela nota est. Quum solita ad nutriendum adminicula [29]) propter suffocationis periculum gulae admoveri nequeant, sustentatio aegrotorum unis hîc *clysteribus nutrientibus* molienda. Prognosis. Cura.

§. VII.

Morbi vertebrarum et sterni.

1. *Vertebrae*, functiones pharyngis et oesophagi inquinare possunt, *luxatione* et *carie*, forte et *columnae vertebralis incurvatione* [1]). Generatim.

2. De

28) An serio loquitur NAHUYS (l. c. p. 24) ubi de impedimento deglutitionis ex pulmone emergente ait: „*Mit der Sonde fühlet man deutlich einen Widerstand, der ihr zu weichen und mithin auswendig zu seyn scheint?*"

29) Cap. V. §. XV. Nr. 2.

1) „*Die Krümmung des Rückgrats scheint zwar nie so gross zu werden, dass sie die Speiseröhre zusammendrücken sollte; indessen trägt solche gleichwohl nicht wenig dazu bey, um alle reizende Speisen und Getränke mehr gegen die Wände desselben anzudrücken und auf diese Weise die Entstehung und den Fortgang des Uebels merklich zu befördern.*" BLEULAND l. c. Certe *opisthotono* laborantes haud raro deglutire nequeunt (P. II. Vol. I. Sect. II. cap. III. §. LXV. 2.): „cervice enim ad posteriora reflexa, distenditur gula, et sic quanto longior, tanto etiam angustior fit, anteriore ejus pariete ad posteriorem accedente" (MORGAGNI l. c. Epist. XXVIII. art. 17). Idem explicationum genus ha-

Vertebr. luxatio.

2. De impedita deglutitione *ex vertebrarum colli luxatione* primum locutus est HIPPOCRATES [2]). GALENUS vocat hunc morbum raro sibi visum et quaerit, cur HIPPOCRATES anginosos vocaverit hos affectus [3]). Ipse interim cum HIPPOCRATE dicit, ex

bere in parte locum potest, ubi HIPPOCRATES de superveniente *colli perversione* loquitur (Sect. IV. aphor. 35), *ut aeger vix possit devorare.*

2) De morbis populariter vagantibus Lib. II („Erant anginosorum affectiones hujusmodi: cervicis vertebrae ad interiora conversae sunt, aliis quidem plus, aliis vero minus; atque in partibus exterioribus, manifesta videbatur in cervice concavitas. Dolorem, laborans, ubi illic tangebatur, sentiebat. Accidit etiam angina cuidam, sub ea vertebra, quam dentem (processus dentiformis secundae vertebrae) nominant, verum non adeo acuta. Quibus vero ob rotunditatis magnitudinem omnino conspicua, nec bubones (vocat sic phlegmones in glandulis tonsillarum ortas), fauces autem, ut ea vertebra, quae dens dicitur, inflammatione minime laborabant; sed molestia afficiebantur.... Deglutire, nisi magno cum labore, nequibant; at, si quaedam devorare conarentur, per nares effluebat id, quod ingesserant. Ex naribus loquebantur; spiritus ipsis non admodum elatus.... Plurimi non suffocabantur, nisi, cum vel sputum, vel aliud quidpiam deglutire tentarent. Neque subsidebant oculi. Igitur quibus tumor non in alterutram partem deflexus, sed rectus erat, nequaquam *paralytici* evadebant.... At vero, quibus alterutra pars afficiebatur, ii, ea parte, qua vertebrae inclinatae erant, paralytici evadebant, atque haec ipsa versus alteram trahebantur.... Caeterum qui paralytici ex angina fiebant, iis non totum corpus, ut in aliis fieri solet, resolvebatur, sed usque ad manus dumtaxat malum procedebat ab ea parte, quae angina urgebatur").

ex luxatione vertebrarum cervicalium, anginam subinde ortam esse [4]), atque plurimis aliis in locis hac de angina agit [5]). — Celsus de capitis luxatione disserens, monet, quod in tali casu neque bibere, neque loqui possit homo [6]). — Swietenius dubia circa impeditam deglutitionem ex vertebrarum cervicalium luxationem movens, rem tamen exemplo confirmat [7]). Eam dubitationis extra aleam posuere observationes J. P. Frank [8]), Rustii [9]), A. Monroi junioris [10]), nostrae [11]), aliorumque [12]).

3. Et

3) De locis affectis. Lib. IV. c. 3. — 4) Ibid. Lib. V. C. 5.

5) Lib. III. De difficultate respirationis, cap. II. et libr. I. prorrhet. Comment. II. et libr. II. prorrhet. Comment. 55, et quarta parte aphor. exposit. aphor. 35.

6) Lib. VIII. C. 13.

7) l. c. §. 818 („Contigit mihi semel tale quid videre in infante decem menses nato, cui caput reclinatum erat, guttur prominulum, et manifesta in cervice cavitas apparebat. Cum autem, ob infantis miserrimos ejulatus, exacte locum affectum scrutari non daretur, non potui accurate distinguere, quaenam vertebrae cervicis introcessissent. Nihil deglutire poterat infans, et post validas convulsiones hoc malum secutum fuerat").

8) Historiam enarravit (Discursus academicus de rhachitide acuta et adultorum habitus mense Maio 1788 et inserta in delectu opusculorum med. Vol. V. p. 304) puellae elegantis (filiae consiliarii Poetz *Bretten* habitantis) cui in aetate quatuordecim annorum, *post colli dolorem et deglutiendi difficultatem*, vertebrae cervicales, tum dorsales subito distortae fuere. Defuit autem, in hac aegra, conspicua ad cervicem cavitas).

9) *Arthrokakologie. Wien* 1817. p. 76. §. 112.

10) Cfr. cap. nostrum IX. §. XXV.

Vertebr. caries.

3. Et *vertebrarum cervicalium caries*, laesa imprimis pharynge, deglutitionem offendere potest. Etsi tali in casu plerumque scrophula, rhachitis, et potissimum syphilis ac mercurius accusanda sint, legitur tamen et exemplum illius cariei, ex abscessu, indeque ulcere, inter parietem posteriorem pharyngis et anteriorem vertebrarum cervicalium, evolutis; parte vertebrae *secundae* conspicuâ ab ipso aegroto (sanato), e faucibus extractâ [13]).

4. Ex

11) Cfr. P. II. Vol. I. Sect. II. cap. II. §. VIII. 2. — Femina quinquaginta quinque annorum, quondam largiter menstruata et haemorrhoïdum fluxui obnoxia, die 29. Junii 1829. consilium meum Novocomii expetiit. Haec quoties caput ad inspiciendum objectum aliquod, puta opus acu elaboratum, anterius flectebat, facultate illud rursus pristinae positioni, nisi deductis in auxilium manibus, restituendi, ita destituebatur, ut mentum sterno tenaciter admoveretur, *deleta simul deglutitione.* Regio nuchae nihil quidem morbosi intuitui exhibuit, ast doluit, ac quovis sub colli motu fragorem edidit. Simili malo jam ante annum laboraverat, tumque etiam lingua profunde in oris cavum retrahebatur. Venae sectio illo tempore salutaris, modo effectum recusavit. Suasi hirudines ad nucham, eccoprotica, et, si haec non juvarent, fonticulos, ferro candente ad latera vertebrarum cervicalium excitandos.

12) Bertin *traité d'ostéologie T.* 3. p. 80. — Duverney *maladies des os. T.* 2. p. 131. — Schupke tractatus de luxatione spontanea vertebrarum colli superiorum. Berol. 1816. — Rauch diss. de vertebrarum luxatione. Berol. 1828.

13) I. Syme *von einer Abstossung des zweyten Halswirbels.* Ex *Edinburgh medical and surgical Journal* 1826. *April.*

4. Ex dictis liquet, quantum in perscrutan- Diagnosis.
is caussis dysphagiae intersit, *cervicis* examen
aud negligere; quod de eo pharyngis, digito in
uces profunde immisso, sponte intelligitur. Porro
quirendum num forte partes, quarum sensus et
otus a nervis cervicalibus regitur, detrimentum
perint (e. c. brachia torpeant, paralysi labo-
nt), nec ne? Carie parietem anteriorem verte-
arum cervicalium depascente, intolerabilem oris
etorem ut perpetuum expecta symptoma.

5. Fausta luxationis vertebrarum, saltem ubi Prognosis. Cur
ne febre obvenit, ab HIPPOCRATE emanata *pro-*
iosis[14]), cum opinione chirurgorum omnis aevi,
uippe qui malo nec manus admovere audent[15]),
hementer contrastat. Conciliatur interea opi-
onum diversitas, luxationem repentinam a vio-
ntiis externis, de qua hi loquuntur, a luxatione
lenta

In GERSON *Magazin der ausländ. Liter. d. gesammt. Heilk. B. II.* p. 521. („*Das im Besitze des* H. SYME *befindliche Knochenstück*, *besteht aus dem Körper*, *einem Theile des linken obern Gelenkfortsatzes und der Hälfte des linken Loches für die Arteria vertebralis.*")

14) Loco supra citato.

15) P. AEGINETA (de re medica libro III. cap. 17) noluit ut, ubi colli vertebrae introrsum luxantur, medicina adhibeatur. — BOYER (*maladies chirurgicales T.* 4. p. 118) ait: „*Nous croyons donc qu' il faut regarder comme un précepte fondé sur la raison et sur l'expérience, celui de ne point entreprendre la reduction de la luxation de l'une des apophyses obliques, les tentatives de la reduction pouvant causer la mort.*"

Frank Prax. III. I. 2. C

lenta et spontanea HIPPOCRATIS, distinguendo Hoc saltem in morbo, nisi provecto ac in sen aut alioquin valetudinario evoluto, auxilium a arte expectare licet; et quidem latente scrophul rhachitide et syphilide a methodis specificis[16] postque pharyngitidem a matura abscessus se ctione[17]). Praeterea, casu syphilidis excepto, *cu localis* requiritur. Removeto ante omnia cruor circa partem luxatam, aut carie laborantem, co gestionem, idque, si non *cucurbitulis scarifica tibus*[18]), saltem *hirudinibus* nuchae admotis. De applicentur utrinque ad spinae cervicalis late *fonticuli*, vel caustici vel ferri candentis ope e citati. „Restitui etiam sensim solent vertebr (deviatae) si laqueo, qui mentum atque occipitiu sustinet, suspendantur quotidie juniores tali mor afflicti; sic enim pondere corporis in rectum d ducitur spina, et feliciter saepe curantur[19]).“ pars vertebrae carie detenta separari vellet, spo taneam expecta secessionem, violentum enim e tractionis conamen, medullae cervicali vim i ferre, sicque vitae extemplo finem impone posset.

Sternum. 6. Et a *depresso sterno* deglutitio impeditur[2

§. VI

16) P. IV. Vol. I. Sect. I. — Vol. II. Sect. I.

17) Cfr. Cap. VII. §. XX. Nr. 1.

18) AETIUS (Tetrabibl. 1. Serm. 4. cap. 47. p. 485) c silium dedit, ut collo circa primas vertebras affiger *cucurbita*, saepius avellenda, hac spe, ut sic in se suam reducantur laxatae vertebrae.

19) SWIETEN l. c.

§. VIII.

Morbi glandularum et thymi. Tumores.

1. *Glandulae, inprimis dorsales*[1]*)*, oesopha- Glandu-
propinquae, aliarum instar[2]), ita infarciri[3]) lae.

C 2 pos-

20) Haller elem. physiolog. T. III. p. m. 144. Ex Fanton. anat. p. 324.

1) Ex Vesalio (de corporis human. fabrica lib. V. cap. 3. edit. Oporin. 1543. p. 389.), Laurentio (histor. anatom. human. corporis lib. IX. cap. XVII. edit. 1600. p. 381.), Riglano juniore (anatom. sect. V. cap. XLVI. Paris. 1610. p. 157), Winslowio (*de la tête art.* 594), Morgagnio (adversaria anatomica animadv. III.), van Geunso (l. c. p. 177.) etc. intelliges, multum circa quaestionem: utrum illae glandulae generis sint aut *secernentis*, aut *lymphatici*, disceptatum fuisse. Praevaluit quidem aevo nostro ultima opinio; ast fateri adigor, me veluti alteram in iis videre *prostatam*.

2) „Quare etiam *ut mesenterii et inguinum glandulae* frequentissime humore viscido et concreto replentur, intumescunt; ita et istae glandulae simili modo gulam comprimunt, cogunt super compressam sedem dilatari, et iter ad ventriculum ita arctant, ut malignus ciborum in eum ventriculum commeatus, et denique nullus sit" (Haller elem. Physiol. l. c. sect. IV. §. IV.)

3) Diemerbroeck opp. lib. II. cap. XVI. — Verheyn anat. corp. human. lib. I. tract. III. cap. XIV. p. 139. — Tulpius observ. med. lib. I. cap. XLIV. p. 88. — Bonet l. c. obs. 16. — Mauchart l. c. §. 6. — Heister *medicinisch. chirurgisch. Wahrnehmung. Beobachtung.* 533. p. 890. — Ruysch Opp. anat. chirurg. T. III. p. 960. — van Geuns l. c. p. 172. — Nahuys l. c. p. 10. — Lugol *d'un cas rare, et peutêtre unique, de degénérescence cérébriforme;* in *Revue médicale* 1828. *Novemb.* p. 237.

possunt; ut, deleto a compressione eius lumine[4]), aeger fame et siti perire debeat[5]).

Thymus. 2. Quid similiter possit *thymus* tumefactus, plurae indicant observationes[6]).

Tumores. 3. Plus adhuc valent *tumores*, videlicet sarcomata circa oesophagum[7]), inter istum et tracheam*), ad pleuram, mediastinum et pericardium[8]), nec non osteosteatomata sub sterno prima

4) Apud VERHEYN (l. c.) et MAUCHART (l. c.) glandulae oesophagi tumefactae effecerunt ut eius parietes sese invicem tangerent.

5) „Hae glandulae nonnumquam ob humorum influxum it intumescunt, ut nimium comprimant et angustum reddan oesophagum, sicque potui et cibo, omnique alimento transitum praecludant, hominem *fame et siti enecent*, qua les tres quaterve in praxi nostra occurrentes vidimus ca sus." DIEMERBROECK l. c. — I. G. BECKER de glandul thoracicis atque thymo specimen pathologicum. Berol. 182 — FRORIEP *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heil B.* 34. *No.* 18.

6) BONET l. c. obs. 10. — VERDRIES Ephem. acad. na curios. cent. VIII. obs. 90. — HALLER l. c. T. VIII. sec 1. §. 1.

7) TULPIUS l. c. — BLANCARD collect. phys. cent. III. ob 54. — WARNER *cases in Surgery obs.* 9. — HOME *klinisc. Versuche, Krankheits-Geschicht. u. Leichenöffnung.* p. 24

*) ITTNER diss. de brancho. Mogunt. 1781. p. 10. — ZIMMERMANN *von der Erfahrung B.* 1. *Th. I.*

8) JAMESON in *Edinburg. Versuche und Bemerk. B.* 3. *Nr.* 2 — Huc quoque spectat historia altera morbi atrocis S Auban auctore BOERHAAVE. Lugd. Bat. 1728. et opusc p. III (Sarcoma in pectore oesophagum ita comprimeb ut aeger nec unciam jusculi deglutire potuerit). Cfr. N HUYS l. c. p. 8.

rima costarum et extremitate anteriore clavi-
ulae [9]).

4. Suspicamur *glandulas infarctas* oesophago Diagnosis
m inferre, si dysphagia cum notis scrophulosis
el carcinomaticis obveniat, si aeger saepe fluxio-
bus obnoxius fuerit, sique respiratio libera. Per-
eptio impedimenti circa vertebram quintam dor-
lem, tum ipso ab aegroto [10]), tum per specillum
xploratorium [11]), et deglutitio sub decubitu su-
no minus impedita suspicionem confirmarent. —
umores cavitati thoracis inclusi, praeter oesopha-
um et cor et vasa majora comprimunt, ex quo
ysphagia socios habere solet dyspnoeam (sub
vario

9) Ploucquet diss. cit.

10) Vir, in quo Heisterus (l. c.) glandulam dorsalem ovi gallinacei magnitudinem habentem invenit, nec cibum nec potum amplius deglutire potuit ob impedimentum quod non in oesophago, sed in pectore percipiebat.

11) Gall. *Bougie élastique.* En modus tale specillum flexile, aut aliud metallicum, adhibendi aegro sedenti, reclinato pauxillo capite, depressâque lingua, instrumentum (pro adulto ad extremitatem magnitudinis digiti minimi, versus medietatem, ut alteram, qua manu tenetur, partem sensim sensimque crassius et oleo olivarum intinctum) caute et delicate, per totum pharyngis et oesophagi tractum, donec obstaculum invenitur, introducimus. Obveniente obstaculo, eius a dentibus incisivis distantia determinatur, indeque aliis concurrentibus indiciis, sedes morbi. Juxta Nahuys sententiam (l. c. p. 24), experta manus adeo distinguere valet, num obstaculum in ipso oesophago, num circum locum habeat, ut ut sit lex esto post operationem aegrotum per aliquot dies stricto regimini diatetico submittere, ne alimenta irritamento irritamentum addant.

vario corporis situ modo imminutam, modo a suffocationis periculum adauctam), motus abnor mes cordis et arteriarum, depressionem diaphrag matis abdomine prominente, habitum cachecti cum, et inprimis oedema extremitatum superio rum. Quibus symptomatibus saepe violentiae ex ternae pectori illatae et syphilis praegressae sun

Prognosis. Cura. 5. Quamvis tumores glandularum circa oeso phagum, in aegrotis junioribus et vegetis usu placeat *sublinguali* *), *spongiae ustae* [12]), *aethiop vegetabilis* [13]), *Jodii* [14]), *conii maculati* [15]), inpr

m

*) Johnstone (*memoirs of the medical societ. of Lond Vol.* 2. *art.* 17. p. 184) ut *sub lingua* ponerentur remed contra glandularum faucium indurationem directa atq lente soluta vasorum lymphaticorum osculis imbiben darentur, per quae ad locum affectum immediate perd cerentur. Praescripsit igitur cum successu sequentia: R Spongiae ustae, florum salis ammoniaci martialis ää scr pulum unum, conservae rosarum q. s. ut fiat pilula su lingualis. Hanc pilulam, seu potius hunc bolum, s lingua tenuit aegra quavis nocte donec diffflueret.

12) van Geuns l. c. p. 239. (R. Spongiae ustae unci semis. Pilae marinae drachmas duas. Coque c. s. aquae per quartam horae partem. Colaturae librae un adde syrupi cinamomi unciam. M. D. S. Semel de unciam capiat. Hoc remedium omni alio antepono).

13) *Fuscus vesiculosus* seu *quercus marina* in cinerem nig rimum calcinatus, ad nonnulla grana de die porrec de quo lege R. Russel (appendix de quercu marina ejusdem librum de tabe glandularum), Baster (opus subseciv. T. II. p. 111), Murray (appart. medicum. T. p. 537) et van Geuns (l. c. p. 416).

14) A. Manson *medical researches on the effects of Jo*

is cum *sapone*[16]), *barytis muriati*[17]), *mercurii* mitissime, nec ad salivationem[18]), adhibiti, *fonticulis* lateribus vertebrae quintae dorsalis utrimque

in bronchocele . . . . dysphagia etc. *London* 1825. (R. Idriotatis potassae grana triginta sex. aquae destillatae unciam. M. Dosis pro adulto a guttis tribus ad quindecim in cyatho aquae destillatae saccharatae; aut: *Tincturae Iodii Coindeti* pro adulto ad guttas quinque bis terve de die cum cyatho syrupi capillorum veneris et aquae. — Usum externum, utpote minus periculosum antepono: R. Kali aut natri hydrojodinici drachmam semis. Axungiae porcinae unciam semis. M. Illiniatur bis de die ad magnitudinem nucis avellanae collum).

15) Kersig *einige Beobachtungen vom verhinderten Schlingen. Zweyte Beobacht.* in Hufeland's *Journal für die prakt. Heilk. B.* 8. *St.* 4. p. 194.

16) Wichmann l. c. p. 176.

17) Kersig l. c. (Baryti, *muriatem calcis* longe antepono, videlicet drachmam eius ad unciam aquae destillatae. Cap. a guttis decem ad viginti bis de die, idque per plures menses).

18) Ruysch (opp. anatom. chirurgica T. III. p. 690) de aegro narrat, dysphagia ex induratione glandularum dorsalium laborante, qui per salivationem mercurialem omnino sanatus est. Nihilominus potius Nahuysio (l. c. p. 37) adstipulor de praeparatis mercurialibus dicenti: „*Sie müssen jedoch nur in mässiger Menge und mit der gehörigen Vorsicht gegeben werden, dass sie keinen Speichelfluss erregen, da sie auch ohne denselben nicht weniger vermögend sind, dergleichen Verhärtungen zu zertheilen und aufzulösen*“. — Utor *unguento mercuriali* ita, ut spatio mensis uncia eius semis illiniatur, contentus si tali pacto cura post dimidium annum absolvetur. Hic valet adagium: festina lente. Eius immemores, mercurio tumores

que admotis vel restitutione impetiginis praepostere fugatae [19]) pluries sanati fuerint; nihilominus faustus morbi exitus certe promitti nequit [20]). Eum in senibus, latentibus vitio carcinomatico, steatomate etc. nequidem operare audemus: facile enim ipsa oesophagi substantia diuturna a compressione patitur [21]). Ne itaque tales aegrotos artis conaminibus (iis quae ad nutrimentum porrigendum inserviunt [22]) exceptis) excrucies!

§. IX.

Morbi pericardii, cordis, vasorumque majorum.

M. pericardii et cordis.

1. Meminimus deglutitionis impeditae dolorificae et ardoris oesophagi in pericarditide [1]), dysphagiae in polypo cordis [2]), regurgitationis ciborum in lithiasi pericardiaca [3]), deglutitionis deletae sensusque contractionis et suffocationis ad gulam

glandularum non resolvunt, sed in phlogosin, suppurationem et exulcerationem praecipitant.

19) Bang in Actis R. soc. Havn. Vol. I. p. II. — J. P. Frank epitom. de cur. hom. morb. lib. IV. p. 89.

20) Errat sane Wichmann (l. c. p. 174) asserendo dysphagiam ex induratione glandularum dorsalium facillimae esse curationis.

21) Nahuys l. c. p. 24. — 22) Cap. V. . XV. No. 2.

1) P. II. Vol. II. Sect. II. cap. VII. §. XXIII. No. 1. Cfr. etiam Testa *malattie del cuore. Nuova ediz. di N. M.* Sormani *Milano* 1831. *Vol. I.* p. 192.

2) Ibid cap. X. §. XXXVII. Nr. 1.

3) Ibid. cap. XI. §. XLII. Nr. 1.

gulam in angore pectoris [4]), difficultatisque devorandi in dislocatione cordis [5]).

2. Nec reticuimus *aortae adscendentis vel eius flexionis aneurysmata* saepe oesophago vim inferre [6]), seseque adeo in eum aliquando deplere [7]). Ab ipso *aortae callo* gulam compressam fuisse constat [8]). M. aortae.

3. Eundem effectum quandoque ab *anevrysmatibus arteriae carotidis* [9]) et *subclaviae* [10]) expectabis. M. carot. et subclav.

4. Re-

4) Ibid. Nr. 2. — 5) Ibid. cap. XIII. §. LIII. Nr. 3.

6) Ibid. cap. XVI. §. LXII. Nr. 3. Vide praeterea Bonet l. c. obs. 24. — *Mémoires de l'acad. R. des sciences* 1700. p. 50. — Morgagni Op. c. Epist. XVII. art. 19. 20. 25. 26. Epist. XVIII. art. 17. 22. Epist. XXVIII. art. 16. — Th. J. Armiger *case of dysphagia, produced by an anevrism of aorta. Medical chirurg. Transact. Vol.* 2. p. 244. et Hufeland's *Journal* 1816. *Juni* p. 123.

7) P. II. Vol. II. Sect. II. cap. XVI. §. LXIII. Nr. 2. — Ulceris aortae anevrysmaticae oesophagum perforantis casum memorabilem retulit Cerutti in appendice ad Kiliani junioris versionem germanicam operis Copelandii de symptomatibus et curatione spinae dorsi morbosae. Lips. 1819. p. 61. Tab. II. fig. 1. 2. et in Museo patholog. Lipsien. Nr. 743. Cfr. Kunze l. c. p. 102. — Casus alii referuntur a Th. H. Wright. Ex *American journal of medical sciences* in Horn's *Archiv f. med. Erfahr.* 1830. *Nov. Dec.* p. 1082. — Ab A. Juglis in *Transactions of the med. chir. soc. of Edinburgh. Vol.* 3. p. 2. — A S. Coouper in *Medico-chirurg. transactions T.* 16.

8) Dodonaeus annot. ad cap. III. Benivenii de abditis morb. caus.

9) Werner Epist. gratulatoria. Lips. 1776. vid. F. A. Weitz

Lusus arteriae subclaviae dextrae.

4. Recordaberis[11]) praeterea, *arteriam subclaviam dextram*, naturae lusu, iter suum oesophagum inter et tracheam aut columnam vertebralem[12]) sumendo, deglutitionem aliquando[13]) impedire posse[14]), quod immerito negatum fuisse[15]), demonstratum est[16]). Deglutitionis eiusmodi impedimentum nomina obtinuit *dysphagiae lusoriae*[17]), *dyscatabroseos angiicae*[18]) et *spasmi oesophagi angioplanici*[19]).

Diagnosis.

5. Dysphagiam ex morbis cordis et vasorum majorum proficisci intelligimus, dum ipsa symptomatibus unicuique eorum propriis, supervenit[20]); dum

neue Auszüge aus Dissertationen für Wundärzte. Leipz. B. 8. p. 95.

10) Benaulme *mémoires de l'acad. des sciences de Paris* 1699 (Ex detorto capite).

11) Ex P. II. Vol. II. Sect. II. cap. V. §. XVI. Nr. 1. Cfr. Kreyssig *Krankheit des Herzens B.* 1. p. 370. *B.* 2. p. 38.

12) Kunze l. c. p. 42.

13) Observatione Hulmi et Valentini (*Journ. de méd chirurg. et pharmacie* 1791. *Février*) probatur, adesse posse hanc vasorum deformitatem absque illa deglutitionis molestia.

14) Primam hujus dysphagiae notionem dedit G. C. Ludwig in observationibus angiologicis.

15) Fleischmann in *Abhandl. der phys. med. Societät in Erlangen. B.* 2. *Nürnb.* 1812.

16) Otto *seltene Beobachtungen für Anatomie, Physiologie und Pathologie. Heft I.* p. 101. — Kunze l. c. p. 43.

17) Bayfort *an account of a singular case of obstructed deglutition; in Memoirs of the medical society of London Vol.* 2. p. 271.

18) Ploucquet l. c. — 19) Autenrieth l. c.

dum aeger se ad deglutiendum accingens peculiarem corporis positionem eligit *); dum sub deglutitione molestia minus a dolore, quam a palpitatione cordis et ab anxietate emergit; dum ratione plethorae aut concitati cruoris circuitus deglutitionis difficultas augetur; dumque deglutita vix, ut in aliis dysphagiis fieri solet, per fauces redeunt. Si eiusmodi symptomata a prima juventute inceperint [21]), et cum brachii dextri debilitate pulsuque hîc irregulari observentur [22]), *dysphagiam lusoriam* arguere licebit. Cunctis istis in dysphagiis a specilli exploratorii adplicatione abstinendum est, ne vi illatà receptaculo cruoris morboso, oesophagum adtingenti lethalis haemorrhagia provocetur.

6. *Prognosis* ex morbo primario repetenda. Nisi vires aegri plures venae sectiones admittant, nisi tussis absentia usum *aquae glacialis* et inprimis *glaciei conditae* [23]) concedat, nisique *digitalis purpurea* aliquid adhuc praestet; aegrorum nequidem passiones lenire vitamque protrahere licebit. Prognos. Cura.

§. X.

20) Cfr. observatio VALSALVAE apud MORGAGNI (Epist. XVII. art. 19). „Thorax aliquantulum dolebat. Hisce *addita mox est* difficilis, imo prorsus impedita deglutitio".

*) Cumque nec elatam cervicem gerere nec ullo modo deglutire posset, ubi corpore jacebat ad horizontem composito, flecti primum in latus deinde in pectus cogebatur, sic ut paulatim mandere ad vitam sustinendam sibi aliquid posset". ALBERTINI in Institut. Bonon. Vol. I. opusc. animadv. super quibusd. diffic. respir. etc.

21) BAYFORD l. c. — 22) AUTENRIETH l. c.

23) *Sorbetti.*

§. X.

Morbi diaphragmatis, ventriculi, hepatis et lienis.

M. diaphragmatis.

1. Quum oesophagus inter musculos inferiores et intimos *diaphragmatis* ad abdomen descendat, quum ab iis constringatur dum homo inspirat, quum ob membranulas, fasciculos carneos cum septo transverso cohaereat; non miraberis deglutitionem in *diaphragmatis inflammatione* [1]), *vulnere* [2]), *spasmo* [3]), forteque et *aliis morbis* [4]) detrimentum capere.

M. ventriculi.

2. Facile etiam intelliges, quo pacto morbi circa alterum oesophagi extremum vigentes deglutitionem impediunt, loquimur de *ventriculi* reple-

1) Cfr. P. II. Vol. II. Sect. II. cap. II. §. IV. Nr. I. et Heister diss. sistens observ. medicar. miscellanea. obs. 15.

2) Zittmann med. legal. Cent. II. cas. 31.

3) Morgagni op. c. Epist. XXVIII. art. 16.

4) „Id ego foramen (diaphragmatis oesophagum transmittens) cum in nonnullis multo brevius, ut in sene quodam bajulo (Epist. X. art. 19) invenerim, in alio autem sene (Epist. XXXVIII. art. 30), non secus atque oesophagum qui ad eam sedem multo latior erat, et rubicundior, amplissimam in latitudinem praesertim, offenderim, aegre tuli, de neutro fieri me posse certiorem, num quid ibi molestiae aut difficultatis in deglutiendo percepissent" Morgagni l. c. — Apud Lieutaud (hist. anat. med. T. II. art. IV. VI. ex actis Petropolitanis) casus diaphragmatis cartilaginei et ossei exemplum est, et varii tumores diaphragmati adhaerentes recensentur, qui, si dysphagiam non causarunt, sedis, ab oesophagi transitu, distantia fecit" (*Ex Schedis paternis*).

letione [5]), dilatatione [6]), flatulentiâ [7]), angustiâ [8]), postemate [9]), scirrho [10]) (praecipue circa cardias); istentione [11]) a vitiis omenti [12]), intestini co- [13]) et compressione ab hydrope ovarii [14]). ysphagiae morborum ventriculi soboles, inprimis perceptione molestiae ad regionem epigastriam, vomitu et maxima corporis macie insigniri olent. Praeterea stomachi angustatio potissimum eglutitionem ciborum; illius autem distentio ad nferiora maxime illam poculentorum impedit.

M. hepatis et lienis.

3. *Hepar* (et *splen* [15])) mole ingens, jam dudum

5) FERREIN in *Histoire de l'acad. R. des sciences. Ann.* 1768. p. 45.

6) Acta acad. nat. curios. Vol. VI. obs. 73.

7) RIVERIUS observat. communic. p. 693.

8) BERNARD in Epist. ab eruditis ad HALLERUM scriptis. Vol. III.

9) LAYARD in Philosophical Transactions Nr. 495. — LESKE *ausserl. Abhandl. praktischen u. chirurgischen Inhalts aus den philosoph. Transactionen.* B. 3. p. 114.

10) FERNELIUS de morbis partium et sympt. Lib. VI. cap. 1. — Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 8. obs. 96. — BONETI l. c. obs. 21. 22. — TRILLER l. c. — LIEUTAUD l. c. T. 1. obs. 91. — *Abhandl. der Schwedischen Akad. der Wissenschaft. B.* 41. p. 29. — *Verhandelingen van Haarlem. T. II.* p. 123. *T.* 12. App. Nr. 4.

11) Jam FANTONIUS (in Schol. ad patris observ. anat. med. 24) dixerat: „oesophagi per vim elongati cavitatem evasisse angustiorem, ipsumque compressione arctatum stomachum ingressuris cibis obstitisse".

12) LENTIN l. c. p. 182.

13) HENNIG *merkwürdige Kranken- und Sektionsgeschicht.* in HUFELAND's *Journal der prakt. Heilk. B.* 8. *St.* 4. p. 35.

14) MOELLER in BALDINGER's *neuem Magaz. B.* 20. p. 180.

dum inter caussas impeditae deglutitionis recensitum fuit[16]). Detruso enim illius visceris pondere ventriculo in umbilicalem regionem, ejusque orificio superiori compresso, alimenta, praesertim liquida, difficulter deglutiuntur. Verum altera adhuc exstat ratio officiens, ad MORGAGNIUM usque fere[17]) ignorata. „Quum, inquit[18]), in posteriore jecinoris margine excavatio fit, a WINSLOWIO commemorata[19]), quae locum cedit tum spinae tum extremo oesophago jam in ventriculum sese explicaturo; facile potest intelligi, si hepar ad eam potissimum sedem praetumidum fiat, ac durum spinae apprimere oesophagum posse".

Diagnos. Prognos. Cura. 4. *Diagnosis, prognosis* et *cura* dysphagiae ex morbis diaphragmatis, ventriculi, hepatis et lienis, ex istorum morborum doctrinis erui debent.

CAPU

15) BARTHOLINUS Epistol. med. Cent. VI. Epist. 14.

16) BONET l. c. obs. 26. §. 2.

17) Prope accessisse videtur BALLONIUS in Schol. ad observ. 25.

18) Op. c. Epist. XXVIII. art. 17.

19) *Exposition anatomique du bas ventre. Nr.* 259.

Caput IV.

De obstructione pharyngis et oesophagi ex peregrinis inhaerentibus.

§. XI.

Argumentum generatim. Literatura. Exempla.

1. *Obstructio (emphraxis) pharyngis et oesophagi ex peregrinis inhaerentibus*, propter arctum cum reliquis morbis instrumentorum deglutitionis nexum, silentio praeteriri nequit, etsi, ut ex literatura illius argumenti elucet [1]), ad chirurgiae forum pertinere soleat. Argum. gener. et literat.

2. Le-

1) Paraeus Opp. Lib. XVI. cap. 21. — Blancardus collectanea phys. med. Cent. III. Nr. 13. Amstel. 1680. — Fabr. Hildanus observ. Cent. I. obs. 31—36. Cent. V. obs. 35. — Hevin *Précis d'observations sur les corps étrangers arrêtés dans l'oesophage et dans la trachée artère, avec des remarques sur les moyens, qu'on a employé, ou que l'on peut employer pour les enfoncer ou pour les retirer.* In *Mémoir. de l'acad. de chirurgie T. I.* p. 444—602; — Guattani ibid. T. 4. — Bordenave theses de corporibus extraneis intra oesophagum haerentibus. Paris 1763; — le Beaume *réponse à une lettre anonyme au sujèt d'un nouvel instrument propre à extraire les corps engagés dans l'oesophage. Paris* 1769; — Vernel *nouveaux secours pour les corps arrêtés dans l'oesophage. Lausanne* 1769; — Sue nou-

Exempla. 2. Legitur de inhaerentibus in pharynge aut oesophago nucleo cerasorum [2]), prunorum [3]), pruno [4]), castanea [5]), piso [6]), arista [7]), pane [8]), carne [9]),

velles reflexions et observations sur les corps étrangers arrêtés dans l'oesophage, avec des remarques critiques sur le mémoire de Hevin. *Mém. de la société méd. d'émulation. ann.* 4. p. 218; — Richter *Anfangsgründe der Wundarzn. B.* 4. *Kap.* 9. — J. G. Eckhold *über das Ausziehen fremder Körper aus dem Speisekanal' und der Luftröhre. Leipz.* 1799; — Nauta diss. de corporibus peregrinis ex oesophago removendis. Worann. 1803; — Baron *extrait d'un mémoire manuscript sur les corps étrangers et les diverses observations chirurgicales. Annuaire de la soc. de méd. du département de l'Eure. Ann.* 1809. p. 334; — Dedebart *essai sur les corps étrangers introduits dans le pharynx et l'oesophage. Paris* 1814. — Chantourelle *observations remarquables des corps étrangers engagés dans l'oesophage. Mémoire de la soc. méd. d'émulation de Paris* 1826. *T.* 19. *de la* 2. *Série*; — J. Begin *mémoire sur les corps étrangers ingerés et passés dans les voies aériennes, ou arrêtés dans l'oesophage. Mémoires de méd. et de chirurg. militaire T.* 20. — Parent *notice sur les corps arrêtés dans l'oesophage et sur quelques instrumens propres à en opérer l'extraction. Paris* 1831. — P. Wagner *der zusammengesetzte Schlundstosser* (pharyngotom). In *medic. Jahrb. des k. k. Oesterr Staates.* B. 14. *St.* 1. p. 133.

2) Bartholinus hist. anat. cent. IV. hist. 85.

3) Diemerbroeck anatom. lib. II. cap. 15.

4) Eckner App. ad *Beyträge zur Geschichte der Ruhr in Jahr* 1800. *Gotha* 1801. p. 100 (cum pilulis contentis mortem inferens).

5) Hevin l. c. p. 448. — Guattani de externis anevrysmatibus. Romae 1772.

6) *Dysphagie in Folge einer im Oesophagus steckengebliebenen*

…[9]), inprimis annexo tendine[10]), osse[11]), spina …scis[12]), conchae ostreae parte[13]), bolo[14]), penna[15]),

Erbse (Rust *Magazin für die gesammt. Heilk. B.* 25. p. 576).

7) Borellus Cent. II. obs. 61. 8) Hevin l. c. p. 445.

9) Hevin l. c. p. 447. 494. — Tode *unterhaltender Arzt B.* 3. p. 37. — J. Howship in *the Dublin Hospital reports.* 1822. *T.* 3. Nr. 9. et Gerson *Magaz. der ausländ. Literat. der gesammt. Heilk. B.* 4. p. 463.

10) Gerson l. c. p. 464. nota.

11) Rayger in Act. acad. nat. curios. dec. I. ann. 9. et 10. obs. 109. — J. J. Bayer de ossiculo diu in gula detento. Eph. acad. nat. curios. cent. VII. et VIII. — De osse gutturi 14 dies inhaerente, tandemque feliciter excluso. Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 2. 1694. p. 79. — J. G. Killmar angina gravis ab ossiculo minori vervicino, in oesophago sub deglutitione restitante oborta, ejusdem rejectione feliciter curata. Nova act. acad. nat. curios. T. III. p. 305. — Zecchius consil. No. 59. — Rhodius Cent. II. obs. 47. — Arculani practica cap. 57. — Büchner Miscell. 1728. p. 1396. — Hevin l. c. p. 462. 474. 475. — J. Stedman *account of a large bone extracted from the lower part of the gullet. Medic. essays and observ. by a societ. in Edinb. Vol. I.* p. 210. — Saucerotte *observation d'un fragment d'os avalé et implanté dans l'oesophage,* in *Annales de la societé de médéc. pratique de Montpellier T.* 2. *P.* 1. p. 247. — Filleau in *Journal général de médecine. T.* 24. p. 368. — Laidlaw *surgical and pathological cases,* in *London medic. and. physic. Journ. Decembr.* 1831 (vertebra caudae ovis).

12) Forestus observ. med. lib. V. obs. 27. — Schenk obs. lib. II. No. 8. — G. C. Gahrliep de spina gutturi infixa. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 10. 1691. p. 149. — Acta erudit. Lipsiens. ann. 1720. Mart. p. 131. — Hevin l. c. p. 465. 481.

na[15]), pilo[16]), fuso[17]), pipae tabacariae portione[18]), cochleare culinari ligneo[19]), cochlearculo[20]), acu[21]), digitale[22]), clave[23]), monetâ[24]), plumbo[25]), vitro[26]) etc.[27]).

§. XII

13) CHANTOURELLE l. c. 14) FOREST l. c. obs. 28.

15) DU VERNEY *observation sur une tumeur causée par un plume avalée. Mém. de l'acad. R. de Paris* 1700. *Hist* 40; — S. G. KING *case of a feather or pen, twelve inch in length, which was fortunally extracted from the oesophagus of a man who had put it into the throat, to excite vomiting, and had let it slip down* (*Medical observations and inquiries by a soc. of physic. in Lond. Vol.* 6 p. 231).

16) J. A. LIMPRECHT restitutio cachectici post duorum pilorum situ obductorum, ex pharynge extractionem (Act acad. nat. curios. Vol. IV. p. 32).

17) HEVIN l. c. p. 469.

18) BUCHAN in *London medical review and magaz.* v. FRIES *die neuesten brittisch. arzneyk. Annal. Bresl.* 1801. *B.* 1.

19) MURAT in *Journ. de méd. T.* 101. p. 138.

20) *Verschluckung eines Theelöffels und glückliche Operation desselben.* Ex *Medical repository* in HUFELAND *Journ d. pr. Heilk. B.* 32. 1811. *Febr.* p. 124. Cfr. SCHMIDTMAN in HORN'S *Archiv für med. Erfahr. B.* 5. *St.* p. 113.

21) WEDEL in Miscell. acad. nat. curios. dec. 1. ann. 3. ob 141. — DORSTEN ibid. dec. II. ann. 3. obs. 59. — KERKRING spicil. anat. obs. 42. — HEVIN l. c. p. 480. 48 493. — JAMME in *Annales de méd. pratiq. de Montpelli T.* 11. *Janv. Nr.* 4. — ROSSI *ago transversalmente infiss nella faringe. Repertorio di med. chir. e chim. farmac.* *Torino. Marzo* 1826.

22) RATHIER in *Journ. de médec. T.* 27. p. 45.

23) CHOPART *maladies des voies urinaires P.* 3. p. 341.

24) PLATER observ. lib. II. p. 413. — *Histoire de l'acad*

§. XII.

Symptomata. Caussae.

1. *Symptomata* a corporibus peregrinis pha- Sympto-
ngi aut oesophago inhaerentibus excitata, juxta mata.
rum naturam, sedem, aegrotorum temperamen-
m, morbique durationem discrepant. Generatim
tantur dolor ad locum obstaculi, modo saevus
odo vix perceptiblis, nunc continuus, nunc per
tervalla rediturus; nausea, vomituritio, vomitus-
ie; deglutitio plus minusve impedita, potu fa-

 cile

des sciences de Paris 1752. p. 105. — Baillie *series of engravings. Fasc.* 3. *Tab.* 1. — J. Syng-Dorsey *observation sur un demi-sou resté pendant treize années dans l'oesophage. Extrait du Philadelphia médical museum Nr.* 27. in Sedillot *recueil périod. de la soc. de méd. de Paris. T.* 43. p. 104. — Bridault in *Actes de la soc. de méd. de Montpellier. ann.* 4. *Frimaire Nr.* 2. — Souilhac ibid. *T.* 8. *Novemb. Nr.* 3. — Gastelier in *Journ. général de médecine. T.* 23. p. 117. — Mirandolle in *Geneeskondig magaz. Deel.* 3. *St.* 3. — Spiritus *plötzliche Verletzung der Speiseröhre durch eine verschluckte silberne Münze veranlasst.* Graefe's et Walther's *Journ. für die Chir. u. Augenheilk. B.* 4. *Heft.* 2. p. 283. — Höpfner *Fall eines in den Schlund gerathenen und daselbst stecken gebliebenen fremden Körpers*, in Rust's *Magazin der gesammt. Heilk. B.* 18. p. 439. — Dupuytren *Beobachtung eines fremden Körpers im Schlunde.* Ex *Répertoire général d'anatomie T.* 4. p. 205. in Gerson *Magazin der ausländ. Literat. der gesammt. Heilk. B.* 15. 1828. p. 153. — *Extraction d'une pièce de cinq francs du pharynx. Lancette francaise* 1830. *Mai. Juin.*

25) Hevin l. c. p. 450. 26) Vater diss. cit. hist. 2.

27) Vide §. XIV.

cile per nares regurgitante et spuma cruenta coram ore apparente; sensusque suffocationis, cum facie livida et respiratione anhelante. Aeger loqui impos, manum gulae ad eripendum quasi obstaculum admovet. Nonnulli frigus extremitatum, praesertim inferiorum, febrem, delirium, convulsiones experiuntur. Aliis veluti peripneumonia supervenit.

Caussae. 2. Praeter morem infantum*), ebriorum et maniacorum, omnia quae in manus veniunt oris cavo intrudendi, periculum de quo sermo est advehi solet, a consuetudine alimenta (inprimis carnes et pisces una cum herbis in loco haud satis lucido adpositos) non ut decet contrita et explicata, avide sineque necessariis cautelis, sub incongrua pro deglutitione corporis positione, sermonem inter et cachinnos devorandi, idque potissimum si pharynx et oesophagus sese propter morbos partium adjacentium [1]) rite explicari nequeant, aut gula, ut, in quibusdam gibbosis a recto tramite deflectet, aut a praeviis morbis angustiâ, inertiâ, spasmo [2]) (ab animi pathemate inopinate etiam excitando) laboret.

§. XIII.

*) Heseler *merkwürdiger Fall eines von einem dreizehnmonatlichen Kinde verschluckten Taschenmessers* (*Mittheilungen aus dem Gebiete der medicin. Chir. und Pharmac.*; von Pfaff 2*ter Jahrg*. 2*ter Heft* 1833).

1) Ipsa pulmonis cum pleura adhaesio huc, forte non immerito, revocatur in Gerson's *Magazin der ausländ. Liter. der gesammt. Heilk. B.* 4. p. 465. nota.

2) Exemplum castaneae consueti voluminis in oesophago in-

§. XIII.

Diagnosis. Prognosis.

1. Corpora peregrina utplurimum parti supe- ori pharyngis inhaerent. Regula igitur esto ante nnia imos fauces juxta praecepta nota[1]), exa- iinandi. Nisi corpus delicti hîc inveniatur, re- coram potius circa terminum quam in medio esophagi expecta. Scias praeterea, ex eo quod ıffocationis periculum praesto sit, ad sedem ob- aculi prope laryngem, tuto concludi minime osse, quum spasmus glottidis etiam ex dissita esophagi laesione per consensum oriri queat[2]). ec aegroti perceptioni semper fidendum: potest mirum laesio pharyngis aut oesophagi a trans- ınte dumtaxat corpore relicta, sensum ac si cor- ıs adhuc praesto foret, excitare. Magna porro ifficultas diagnosin premit, si quis sub ipso edendi tu moriatur, num scilicet *suffocatio*, aut *apo- exia* proclamanda sit? Quodsi medicus, quippe apoplexiâ persuasus, tunc faucium examen ne- igat, jure, ut accidit[3]), increpari potest. Quum s peregrinae diutius in pharynge et oesophago ıerentes *phlogosin* excitent[4]) haecque phlogosis l pulmonem aliaque propinqua viscera proser- pere Diagnosis.

carceratae mortemque inferentis, quod GUATTANI (l. c.) refert, vim contractionis morbosae illius canalis abunde patefacit.

1) P. III. Vol. 1. Sect. I. cap. XXXIII. §. CXXIII. Nr. 1.

2) HOWSHIP l. l.

3) GERSON *Magazin* cit. *B.* 4. p. 65. nota.

4) Cap. VI. §. XVIII.

pere possit, et ejusmodi complicationis memores esse juvabit.

Prognosis. 2. Verum est funera repentina ex corporibus extraneis pharyngi et oesophago inhaerentibus perrara ac tunc solum expectanda esse, ubi larynx comprimitur [5]), perforatur [6]), aut ubi perforato oesophago [7]), laesio aortam [8]) aut venam cavam [9]) adtin-

5) Le Dran *observation sur un gros morceau de viande avalé, qui s'arrêta au haut de l'oesophage et suffoqua la personne à l'instant* (Hevin l. c. p. 447). — Puzos *observation sur une chataigne crue avalée qui s'arrêta au haut de l'oesophage et suffoqua l'enfant à l'instant* (Hevin l. c. p. 448).

6) Zeviani in *Memorie di matematica e fisica di Verona. T.* 2. Laidlaw l. c.

7) Fleury in *Journ. de médecine continué. T.* 13. p. 180 (Ex ossiculo devorato). Laidlaw l. c.

8) Dubreuil *fils, perforation de l'oesophage et de l'aorte thoracique par une portion d'os avalée.* Sedillot *recueil périod. de la soc. de méd. de Paris T.* 63 (*Serie* 2e. *T.* 2) p. 119. — Laurencin in *Archives générales de médecine. Octobr.* 1824 (Ex osse in oesophago symptomata peripneumoniae, dolor ad dorsum, vomitus cruentus, et octavo morbi die mors. Oesophagus medio in pectore abscessum ¾ pollicis et *aorta*, duos pollices sub arcu fissuram dimidii pollicis exhibuerunt. Haerebat hîc loci ossiculum ponderis octodecim granorum, extremitate alterâ acutâ ex oesophago ad aortam perductâ). — D. Martin's *Beschreib. einer Durchlöcherung des Schlundes und Anfressung der Aorta, bedingt durch einen fremden Körper.* Ex *la clinique des hôpitaux et de la ville. T.* 1. *Nr.* 23. in Gerson's *Magazin* cit. *B.* 15. 1828. p. 155.

9) Lovadina in *Nuovi commentarj di medicina e chirurgia,*

adtingit; — verum quoque illorum corporum nonnulla in ipso oesophago digestionis speciem subire [10]) sicque sponte evanescere; — verum denique alia, postquam ipsis artis conaminibus diu [11]) restiterint, tandem fortuito [12]), inprimis ope vomitus [13]), rejecta [14]), vel facto abscessu [15]), per alienas (quondam non sine maleficii suspicione [16])) vias (quin caeterum semper antea dysphagiam produxerint)

Padova 1818. *Primo semestre* (Corpus durum in oesophago haerens venae cavae *lacerationem* produxit).

10) Tode *unterhaltender Arzt. B.* 3. p. 37 (magnum carnis frustum). Confirmatur sic opinio A. A. Berthold (*Lehrbuch der Physiologie des Menschen und der Thiere. Th.* 2. *Gött.* 1829) quatenus oesophagum ad digestionis opus concurrere docet.

11) J. J. Bajer de ossiculo *diu* in gula retento. Ephem. acad. nat. curios. cent. VII. et VIII. p. 13. — Mesnier *observation sur un éclat d'os de boeuf, qui a resté pendant dix mois au côté droit du pharynx.* Hevin l. c. p. 462.

12) V. Riedlin gutturi inhaerentia *forte fortuna rejecta.* Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 2. 1683. p. 299.

13) Gaultier-Claubry *observation sur un os (de cochon) engagé dans l'oesophage pendant l'espace de quatorze ans, et rendu ensuite par le vomissement* (Sedillot *recueil* citat. *T.* 34. p. 13).

14) De osse gutturi 14. dies inhaerente, tandemque feliciter excluso (Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 2. 1694. p. 79).

15) Plater observ. lib. II. p. 413. — Hevin *sur une arête de morue, qui fut rejettée avec le pus d'un abscès qu'elle causa dans l'oesophage.* l. c. p. 465.

16) Wierus de maleficio affectis cap. 13. p. 317 (de cultro ex hypochondrio sinistro per apostema exeunte legitur).

rint) eliminata fuisse [17]); ast altera ex parte etiam constat, inde viscera detrimentum accepisse [18]), germinaque gravissimorum gulae morborum, postea multum evolutura, relicta fuisse [19]).

§. XIV.

17) LUTHER diss. de ica deglutita et per apostema hypochondrii dextri rejecta. Kiliae 1704. — FLAJANI *collezione d'osservazioni T. 3. osserv.* 64 (Festuca ossea per aperturam ad collum prodiens). — QVALS *observation sur une aiguille avalée, et tirée par une incision au col.* HEVIN l. c. p. 548. — PETIT *observ. sur une épingle avalée, et tirée par une incision à l'épaule* p. 550. *Observ. d'une épingle trouvée dans le mésentère.* p. 551. — LE DRAN *observat. sur des épingles avalées, et trouvées en diverses parties du corps sous la peau.* p. 551. — PETIT *observ. sur une épingle avalée qui parvint en cheminant jusqu' au pied.* p. 552. — LABATH *observ. sur une épi de gramen avalé et tiré d'un abscès au dessous du mamelon.* p. 554. — LE BEUF *observ. sur un épi de bléd avalé et trouvé dans un abscès au dos.* p. 556. — DE LA HAYE *observ. sur une grosse épingle avalée et trouvée dans un abscès à l'aine droite.* p. 556. — DE LA PEYRONIE *observ. sur une pièce d'or avalée, et trouvée dans un abcès gangréneux au fondement.* p. 571. — PETIT *observ. sur un os de poulet tiré d'un abcès gangréneux au fondement, et sur une aiguille tirée par une incision à la même partie.* p. 572. — FEBURIER *observ. sur un os de poulet long d'un pouce et demi, tiré d'un abcès fistuleux à la marge de l'anus* p. 572. — v. DUBOIS *observ. sur un éclat d'un pot de grés avalé et tiré d'un abcès gangréneux à la fesse.* p. 573.

18) „*Es ist daher immer rathsam, bei Personen, die einen solchen Körper verschluckt haben, aufmerksam zu seyn, um, sobald er sich irgendwo der Ueberfläche nähert, ihn ungesäumt auszuscheiden, sobald es nur einigermassen ohne Gefahr geschehen kann*“. RICHTER l. c. §. 304.

§. XIV.

C u r a.

Varia.

1. Sunt corpora pharyngi aut oesophago inhaerentia quae in ventriculum detrudi queant; sunt quae extrahi debeant; sunt quae extrahi quidem deberent, ast quoniam id fieri nequit, ut detrudantur oportet, nisi ad oesophagotomiam devenire liceat.

Corpora detrudenda.

2. Ad *corpora detrudenda* spectant frustula panis [1]), carnis, boli, fructus horraei, aliaque propter figuram primis viis minime infensa [2]). Detruduntur baculo ossis balenae, aut specillo elastico, extremitate altera spongiâ, oleo imbutâ, munitis, idque *caute* praesertim in gibbosis [3]). Ad corpora

19) Memorabile exemplum legitur in *Auszug aus dem Verhandlungsprotokoll der med. chirurg. Gesellschaft des Kantons Bern* in *Verhandl. der vereinigten ärztlichen Gesellschaft der Schweiz. Jahrg.* 1828. *II.*

1) Perrotin *observation sur une grosse croute de pain dur arrêté dans l'oesophage, et poussée dans l'estomac avec une bougie* (Hevin l. c. p. 445).

2) Bonomont *observation sur un gros morceau de plomb avalé et rendu facilement six jours après par la voyé des selles.* Hevin l. c. p. 450.

3) Judaea vilnensis valde gibbosa, anno 1806 frustum carnis deglutire tentavit, ast incassum. Eo in gulâ haerente solitae molestiae in conspectum venerunt: ad quas abigendas, ignarus barbitonsor, specillum spongia munitum rudissima manu in oesophagum introduxit. Instrumento vix ad dimidium immisso, aegra desperabunda obscurum edidit ejulatum, solum pedibus vehementer calcavit ac cadaveri similis facta est. Retrahebatur illico specillum; mi-

pora extranea tenaciter inhaerentia detrudenda, filum metallicum, cujus extremitati anteriori globus plumbeus annectitur, optime inservit[4]). Res minoris voluminis, ut acus, spina piscium etc., pennâ olorinâ, oleo imbutâ, vicissim deductâ et retractâ, mobiles redduntur, saepeque abiguntur[5]). Frustum quoque panis majus, probe masticatum ac deglutitum, pluries corpus obstruens secum in ventriculum deducere valet, nisi hoc valde voluminosum fuerit aut gulae firmiter inhaerens, quibus enim in casibus malum adderetur malo. Juvaverat etiam deglutitio frustuli spongiae siccae, exhibito mox potu, ut eo turgido reddito dilatatoque inde oesophago, via ad ventriculum paretur[6]). Et injectiones emollientes vi peractae tentatae fuère. Item permulsio repetita laterum colli deorsum.

Corpora extrahenda.

3. Quousque fieri licet *extrahenda sunt* corpora

sera inde paululum refocillata fuit, ast post bihorium, praeviis lipothymiis et extremitatum frigore obiit. Illico post operationem accersitus, plures potus haustus exhibui, quos aegra quidem deglutiit, sed aucta quavis vice respirandi difficultate. Putarem ex perforato oesophago potum in mediastinum posterius pervenisse, indeque pulmonibus vim illatam fuisse. Quammaxime dolui, praeconceptas Judaeorum Lithuanorum opiniones nullo pacto sectiones cadaverum concedere. Cfr. observationes Fletcheri l. c.

4) Flajani l. c. obs. 63.

5) Gockelius gallicineum med. pract. Ulm. 1770. — Mursinna *Journ. für die Chirurg. B. 2. St.* 1. p. 71.

6) *Mémoires de l'acad. de chirurgie. T.* 1.

pora indissolubilia, dura, acuminata, angulosa, ac tubo alimentario infensa, ut acus majores, spinae piscium praegrandes, frusta vitrea, monetae etc. — Ubi talia pharyngi vel summo oesophago inhaerent, digitis aut volsella [7]) (vel si ferrea ipso magnete [8])) facili utplurimum opera extrahi solent. Si minus fixa sint, aliquando ictus dorso pugno inflicti [9]), vel vomituritio ope vellicatione faucium excitata juvant. Aliàs graves occurrunt difficultates, quas chirurgi multifariis adminiculis et instrumentis vincere satagerunt, videlicet *spongia* [10]), *laqueo* [11]), *tricuspide* [12]) et *hamulo* [13]). In genere

7) De la Borde *observation sur un os arrêté dans l'oesophage et retiré avec des pincettes* (Hevin l. c. p. 474).

8) Kerkring spicileg. anatom. obs. 24.

9) Hevin *sur une grosse épingle rejettée par le moyen d'un coup de poing sur le dos.* l. c. p. 493.

10) Dupan in *Journ. de méd. chir. et pharmac. T.* 80. — Richter l. c. §. 289. 290. — Brouillard *observations sur une grosse épingle avalée et retirée de l'oesophage avec un morceau d'éponge* (Hevin l. c. p. 482).

11) Mareschal *observ. sur une grosse arête de morue retirée du gozier avec le bout d'un fouet de balaine, dont on fit une anse.* Hevin l. c. p. 481. — M. Smith *Werkzeug zur Ausziehung fremder Gegenstände aus der Speiseröhre.* Ex *American medical review* 1825 *Septembr.* in Gerson *Magaz. der ausl. Lit. der gesammt. Heilk. B.* 12. p. 451.

12) La Haye *observ. sur une grosse épingle tirée de l'oesophage avec un stylet, dont l'anneau été garni de plusieurs lacqs de filasse.* Hevin l. c. p. 480.

13) Perrotin *observ. sur une vertèbre du col de mouton avalée et retirée de l'oesophage par le moyen d'un crochet de fil de fer.* Hevin l. c. p. 475. — *Observ. sur une grosse*

genere a repetitis et rudioribus corpus extraneum extrahendi conaminibus, quippe phlogosi pabulum suppeditantibus, abstinendum [14]). Immo ad eam praepediendam, inprimis si aeger fuerit juvenis et floridus, *phlebotomiis* e brachio, *hirudinibus* circa collum et *cucurbitulis scarificantibus* ad dorsum, minime parcendum. Exhaustâ methodo antiphlo-

arête de morue retirée de l'oesophage avec le même crochet. l. c. — C. F. Graefe *Fälle von gelungener Ausziehung fremder, tief im Schlunde eingekeilter Körper mittelst des gewöhnlichen Schlundhakens* (*Jahrsbericht über das klinische Institut zu Berlin* 1826).

14) Pascal *sur les tentatives trop répétées pour déplacer les os arrêtès dans l'oesophage.* Hevin l. c. p. 528. — Chantourelle l. c. Pulchre Richter (l. c. §. 285): „*Ein jeder fremde Körper, der in der Speiseröhre steckt, erregt Entzündung, und einen Krampf, der ihn an der Stelle, wo er steckt, noch mehr befestigt, und die Versuche des Wundarztes, ihn niederzustossen, oder auszuziehen, vereitelt. Es ist daher eine wichtige Regel, wenn die ersten Versuche, den Körper auszuziehen oder niederzustossen, nicht gelingen, einen Stillstand in den Versuchen zu machen, dem Kranken einige Ruhe zu lassen, und in dieser Zwischenzeit innere und äussere krampfstillende, und wenn die Zufälle es verstatten, oder erfordern, entzündungswidrige Mittel anzuwenden. Man wird oft finden, dass bei Wiederholung der Handgriffe nach dieser Zwischenzeit der fremde Körper leicht weicht, den man vorher ganz unbeweglich fand, und den man durch ununterbrochene fortgesetzte Handgriffe, welche selbst den Reiz und Krampf beständig vermehren, und den glücklichen Erfolg erschweren, schwerlich fortgeschafft haben würde*“. Sic contigit in casu ab Ollenroth (Loder *Journ. für die Chirurgie. B.* 3. p. 269) enarrato.

tiphlogisticâ, quid *clyster opiatus*[15]), quid *cataplasma anodynum* ad collum[16]) valeant, tentandum. Hisce incassum tentatis utique *emetico* locus foret, saltem enematis ope suppetitando[17]). Vomitum per *clysteres ex infuso nicotianae tabaci*[18]), aut per *tartarum emeticum venis injectum*[19]) excitare, nostro necdum fiet consilio.

4. *Corpora extranea* profunde, vel ita oesophago impacta ut plane extrahi nequeant, nisi periculo- Corp. extractionem recusantia.

15) R. Infusi florum chamomillae uncias sex. Laudani liquidi Sydenhami guttas viginti (Pro adulto).

16) Ex mica panis albi, lacte et croco.

17) R. Tartari emetici grana sex. Solve in aquae destillatae unciis sex. D. pro clystere.

18) Mogniot *observ. sur un morceau de poumon d'agneau arrêté dans l'oesophage, d'ou il fut chassé par le vomissement procuré par un lavement de tabac.* Hevin l. c. p. 494. — Blair in *Memoirs of the medical society of Lond. Vol.* 5. *Nr.* 33. — Flajani l. c. obs. 62.

19) Köhler in Schmucker's *vermischten chirurg. Schriften B.* 1. p. 335 (grana sex tartari emetici; vomitus elapsa horâ). — Balk in Mursinna *Journ. für die Chirurg. B.* 2. *St.* 1. p. 64. — Maerker *Geschichte einer mit Glück gemachten Infusion des Brechweinsteins* (grana quatuor in uncia semis aquae calidae; vomitus mox) *bei einem im Schlunde stecken gebliebenen Stücke Fleisch.* In Hufeland's *Journ. der prakt. Heilk. B.* 16. *St.*4. p. 126. — Krauss *u.* Dorsch *Anwendung der Infusion des Brechweinsteins* (grana sex in uncia una aquae chamomillae; mox frigus et tremor, sed vomitus tardus) *bei einem im Schlunde stecken gebliebenen Stück dürren Fleisches.* — Hufeland l. c. *B.* 33. *St.* 4. p. 116. — Cfr. J. F. Dieffenbach *die Transfusion des Blutes und die Infusion der Arzneyen. Berlin* 1828.

riculosis stipentur symptomatibus, vel mora tubum intestinalem laedere possint, pro tempore *relinquenda*, aliàs *detrudenda*, quod contra expectationem absque periculo factum fuisse constat[20]).

Oesophagotomia. 5. Quodsi illa corpora nec extrahi nec detrudi possent, superiorem oesophagi partem occuparent, ac relicta mortem inferrent, ad *oesophagotomiam*[21]) confugiendum foret. — *Velo pendulo* sese extractioni corporis peregrini opponente, ut respectu cochlearis culinaris accidit, illud secandum[22]).

6. Fu-

20) Puzos *observ. sur une boucle de soulier avalée, qui sortit le lendemain par la voye des selles.* Revin l. c. p. 513. — Le Gendre *observ. sur une fourchette d'argent avalée, et sortie* 15 *mois après par l'anus.* ib. p. 518.

21) Comment. Lips. Vol. VIII. p. 197. — Verduc *pathologie de la chirurgie. Amsterd. T.* 2. *Ch.* 27. — Guattani in *Mémoires de l'acad. de chirurg. T.* 3. *Nr.* 14. — Eckhold l. c. — Flajani l. c. — Tymon diss. de bronchiotomia et *oesophagotomia.* Gött. 1794. — J. Vignardone *quelques propositions sur l'oesophagotomie. Paris* 1805. — Vacca-Berlinghieri *von dem Speiseröhren-Schnitte, und einem neuen Verfahren, denselben auszuüben,* ex *Mélanges de chirurgie étrangère par une société de chirurgiens de Genève;* in *Medicinisch-chirurgischer Zeitung. Inspruck* 1825. *B.* 4. p. 165. — *Storia d'una esofagotomia eseguita dal professore* Giovanni Rossi, *compilata dal dottore* Signorini, in *Annali universali di medicina del* Dr. Omodei 1831. *Fascicolo d'Ottobre.* p. 56. — C. Bell *über Oesophagotomie. Eine klinische Vorlesung,* ex *London medical and surgical Journ. Jan.* 1833 in Froriep's *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 38. *St.* 8. p. 121. — Begin *expériences et observations sur l'oesophagotomie,* in *Journ. hebdomadaire. Avril* 1833.

6. Fugato qualicunque demum modo hoste, Convalescentia.
liaeta ita ordinanda, ut pharynx et oesophagus, quo minus fieri potest, ab alimentis et potu irritentur. Lacteus hic omni alio palmam praeripit victus.

Caput V.

De pharyngis et oesophagi vulneribus et haemorrhagiis.

---

§. XV.

Vulnera.

1. Ut cognitione morborum pharyngis et Notiones.
oesophagi reconditorum progredi possimus, consideratio *vulnerum colli*, chirurgiae licet argumentum, praeteriri nequit. Edocemur inde, quod etsi gravissimae oesophagi laesiones salvis aegrotis locum obtinuerint[1]) (quod animum respectu morborum

22) Murat *Ausschneidung eines fremden Körpers aus dem Schlunde* (Gerson *Magazin* etc. *B.* 15. p. 154).

1) G. de Saliceto chirurgia. Venet. 1470. p. 331. — A. Paraeus opp. chirurg. Paris. 1582. lib. XI. cap. 29. Lib. XXIV. cap. 19. — Schenk obs. libr. III. obs. 19. — A. de Pozzis vulnera profunda colli esse lethalia. Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 4. et 5. 1673 et 1674. p. 36. — Verdier *observation sur une playe à la gorge, avec des remarques intéressantes à ce sujet. Mém. de l'acad. de chi-*

borum ejus internorum nobis adderet, nisi constaret laesiones, quae sano alioquin in homine contingunt, toto coelo ab illis, quae contaminato a labe quadam universo corpore fiunt, differre), arduum tamen esse margines ejusmodi canalis sauciati ita inter se conjungere, ut denuo concrescere possint [2]), periculum angustationis et coalitus sanato vulnere in loco prius affecto evitare, et difficultates, aegros durante sanationis opere nutriendi, superare. Edocemur etiam sanationem vulneris oeso-

rurgie. T. 3. *Mém.* p. 78. — R. J. Garengeot *traité des opérations de chirurgie Paris.* 1740. *T.* 2. p. 456. — C. Trioen observationum medico chirurgicarum fasciculus. Lugd. Bat. 1743. p. 40. — Deidier theses de transversis juguli vulneribus. Paris 1775. — F. Jas *Verzameling van waarneemingen over de Angezichts- en Hals-wonden. Verhandel. van het genootsch. ter Bevord. der Heelk. te Amsterdam. Deel.* 5. p. 60. — Mursinna *Journ. für die Chirurg. B.* 1. 1800 p. 373. — Klein *chirurg. Bemerkungen. Stuttg.* 1800. p. 206. — Fine *Journ. de méd. T.* 83. p. 69. — Wirth *Geschichte und Heilung einer gefährlichen Halsverletzung, nebst einigen Bemerkungen über die Wunden der Speise- und Luftröhre überhaupt.* In *Denkschriften der vaterländ. Gesellschaft der Aerzte und Naturforscher Schwabens. B.* 1 1805. p. 93. — J. N. Rust *einige Bemerkungen über die Wunden der Luft- und Speiseröhre. Wien* 1814. — J. Boey diss. historia vulneris tracheam et oesophagum totum perscindentis, feliciter sanati cum aliorum observationibus et epicrisi. Kiliae 1827. — Velpeau vid. Behrend's *Repertorium der Journalistik des Auslandes. Novemb.* 1832 p. 198. *August* 1833. p. 184.

2) Trioen (l. c.) vulneris oesophagi meminit non coalescentis et exterius ad collum aperti.

esophagi dissitis licet eorum marginibus fieri osse, ubi interstitia a partibus contiguis ope inammationis adhaesivae replentur, idque autem on sine discrimine dilatationis ista in parte sub eglutitionis negotio. Quod vero maxime inrest a chirurgis addiscere, est modus aegros, roprio marte deglutire impotes, artificiosè nuiendi.

2. Quousque *clysteres nutrientes* ex jusculis car- eis, gelatinis dilutis, lacte, ovis (praemisso enenate aquae simplicis tepidae ad abluendum intesnum rectum), minima quantitate, ne mox rejiantur, injiciendi, satisfaciunt [3]); et quousque vel *tus oris* cum aqua, vel segmentum pomi citrini el aurantiaci ore retentum, vel repetita *manilua* et *pediluvia tepida* sitim sedant; eousque ab dicandis adminiculis (casu paralyseos oesophagi cepto) vix absque conspicua irritatione adhibens, abstinendum est. Loquimur de *tubo elastico avatoni* [4]), oesophago immisso, per quem alienta fluida ventriculo infundi queunt [5]); de *fistu- flexili* per nares ad gulam eodem scopo ducen-, ibique relinquenda [6]); *de pelle recenter ab an-*

Nutritio artificialis.

3) Ramazzini constitut. epidem. ann. 1691. No. 22. — Lieutaud hist. anat. med. T. II. p. 42.

4) Anglice *Oesophagus tube* (pollicum viginti duo).

5) Quo modo aegroti sic per longissimum tempus conservati fuere legitur apud Willisium (pharmacop. ration. Part. 1. sect. 2. cap. 2) et Morgagnium (op. c. epist. XXVIII. 14.)

6) Dessault *Journ. de chirur.* — Richter *chirurg. Bibliothek.* *B.* 12. p. 11.

anguilla detractâ, ope specilli longissimi ex osse balenae ad ventriculum deducti, tuncque, relicta per oesophagi longitudinem pelle, retracti[7]), de- que *syringa Readii*[8]).

§. XVI.

Haemorrhagia.

Notio. 1. „Quibus fauces sanguine et interdiu re- plentur, dum neque capitis dolor praegressus fue- rit, neque tussis, neque vomitus, neque febris prehenderit, neque pectoris aut dorsi dolor tenue- rit, in his nares et *fauces* inspiciendae, num quod ulcus in eo loco compareat aut ἡ βδελλα[1])“. — „Quae ultima vox tenebras textui Hippocratis affundit sed (non sine contradictione[2])) *hirudinem* signifi- care credit Galenus, a qua cum aqua epota ipse hominem cruorem evomentem conspexit[3]), con- spexeruntque alii[4])“. — „Sub ea quam habitualem voca

7) Hunter in *Transactions of a society of med. and chirur- gical knowledge. T.* 1. *No.* 10.

8) *A description of patent stomach pump as an appa- ratus for conveying nourishment into the stomach.* p. *London. No.* 35. *Regent circus. Piccadilly.*

1) Hippocrates lib. II. praediction. 2. p. 28. edit Foesii.

2) Chr. Helwich de haemorrhoidibus oris. Miscell. aca nat. curios. ann. IX. obs. 118.

3) In exegesi vocum Hippocratis, sive, ut latine inscribitu in explicatione linguarum; inter libros isagog. p. 143.

4) Quatuor milites hirudines in oesophago exbibuerunt. Sa guinem per dimidium mensem alii ad plures, alii ad pauc libras continuo, cum et sine tussi, rejiciebant, socio sen angustiae aut obstaculi in faucibus et voce mutata. Pra

vocavimus cynanchen, plerumque venae per pharyngem dispersae, indolem varicosam manifestant, ac levi ex caussa sanguinem exstillant [5]). In aliis sine phlogoseos praesentia, apertis vix faucibus, haec *pharyngis varices*, quasi retis in modum dispositae, mox oculis sistuntur, nec raro sanguinem vel sponte oris cavo affundunt [6]). Foeminae, cui sanguis

E 2

terea experiebantur pruritum seu potius reptatum vermis, mox in oesophago, mox ad nares posticas, quae symptomata fugatis hirudinibus evanuere. Vandermonde *recueil périodique.* 1758. p. 127. — Cfr. Nicolai *Pathologie. B.* 6. p. 429. — Double in *Journ. général de médecine. T.* 25. p. 377. — Nosse juvat hirudines *naribus admotas* ad pharyngem migrasse, mortemque, praevio emphysemate, induxisse (Froriep *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 38. No. 19. p. 304).

5) „*Bey dem Hineinbringen der Sonde findet man einen grossen Widerstand, und wenn sie ein wenig auf und nieder bewegt worden, folgt bei dem Herausziehen derselben abermals Blut.*" Nahuys l. c. p. 27.

6) Femina sexaginta et aliquot annorum, arthritica et valetudinaria, capitis dolore coepit affligi et tussi. Ex improviso, maxima copia sanguinis grumosi et tenacis, ita ut fibrae dentibus vix potuerint avelli, ex ore effluxit (Dethardind in Ephem. acad. nat. cur. cent. VII. obs. 73. p. 178). Mercator juvenis, cui olim satis familiare fuit sputum sanguine commixtum, dum aliquando, Sirio ardente, sub dio longius ambulasset, tanto flumine cruorem ex ore reddidit, ut animam reddere videretur. Advolans Schurigii parens, depresso specillo linguà, vidit sanguinis hujus scaturiginem ex faucibus, pone uvulam, rivuli in morem, prodeuntem. Siphone ergo ita accommodato, ut appellere potuerit, injecta aqua alumine gravida, hic

guis per uterum ab octo jam annis non responde-rat, exemplum vir magnus[7]), reliquit, ac sputi sanguinis frequentius originem in posteriore pha-ryngis pariete eroso detexit. Sine quavis erosione, sanguinem sat multum ex vasis pharyngis varico-sis manifeste ac saepius scaturisse nos ipsi con-speximus[8])" et quis medicorum in fontes hae-morrhagiarum inquirentium non conspexit? [9]).

2. Vari-

insolitus fluxus cito et tuto fuit sedatus (Schurig l. c cap. V. §. 5. p. 250).

7) Morgagnius nempe sic refert (l. c. epist. anatom. IX. art 14): „mulieris viduae cum sedulo cadaver Bononiae in-ciderem anno 1706, cumque scirem, ex quo sanguis ips per uterum non responderat, octo ferme annorum spati subinde sanguinem ita expuisse, ut mihi *de pharynge* pro-diisse videretur; non frustrà hujus cavum perlustrav Neque enim posteriorem modo ipsius parietem valde ero sum contra epiglottidem inveni; sed et ipsam fornici membranam certo loco nigricantem, exesam, atque ade omnino perforatam deprehendi".

8) J. P. Frank epitome de cur. hom. morb. lib. V. P. I p. 154.

9) Pulchre Aretaeus (Lib. II. de caus. et sign. acut. mor cap. II.): „A *gula* igitur haud ita saepe per rarefactione solet sanguis effluere, cum ob cibos potionesque refrige ratio, et adstrictio ejus partis condenset. Quin etiam rc siones haud frequenter fiunt ac minus quam rarefacti gulam infestant, quippe fluxiones erodentes non multu temporis in ea subsistunt; sed aut expuuntur aut ad in feriora pelluntur. Frequentius gulae incidit ruptio; ita que si interdum rupta est, non tam magnae, sicuti pectore, sanguinis profusiones fiunt; in causa est venul rum, quae ibi sunt arteriarumque tenuitas; sanguis ve

2. Varices oesophagi, affectioni carcinomati- Prognos. Cura.
ae, notas *fungi haematodes* habenti, ansam porri-
ere queunt[10]). Haemorrhagiae ex illis ortae
ıxta praecepta alibi tradita[11]), et tradenda[12]),
urari debent. Memorabile exemplum haemorrha-
iae ex ulcere pharyngis pullulantis, et ope liga-
ırae arteriae carotidis primitivae sanati, legitur*).
ıd hirudinem gulae inhaerentem necandam, *ace-
ım calefactum cum butyro deglutitum*[13]) et *aqua
elida ore detenta*[14]) commendantur. Eorum loco
olutionem salis culinaris* adhibendam esse cen-
emus.

CAPUT

exiens non magnopere nigricat, subflavus est, non exacte laevorem habet, aut salivâ permixtus est, cum nausea et vomitu rejicitur; levis tussicula citatur, modo humidum quidpiam movens, modo arida: id evenit quoniam gulae affectum arteria quoque participat, secundum illam extenta et adhaerescens".

110) MANGETUS bibliothec. pract. lib. IV. p. 860.

111) P. III. Vol. I. Sect. I. cap. XXXIII. §. CXXIII. No. 7.

112) Cap. XXII. §. LXXXVIII.

*) HERBERT MAYO in *London med. and physic. Journ.* 1829. *Decembr.* et *Bulletin des sciences médicales.* 1830. *Avril.* p. 122.

113) BENEDICTUS VICTORIUS T. VII. cap. XXVII.

114) RHAZES ad ALMANZ. cap. LXXXVI.

Caput VI.

De inflammatione pharyngis et oesophagi.

§. XVII.

Notio. Literatura. Symptomata.

Notio. 1. *Inflammatio pharyngis*, nobis *pharyngitis*, nominibus *parasynanches* [1]), *dysphagiae inflammatoriae* [2]), et *cynanches inflammatoriae* [3]) obvenit. Illa *oesophagi*, nobis *oesophagitis*, *morbus inflammatorius oesophagi* [4]), et, perperam [5]), *cynanche oesophagea* [6]) appellatur.

Literatura. 2. Doctrina inflammationis pharyngis et oesophagi

1) Apud Graecos. vide Hippocrat. lib. III. de morbis cap. 3.

2) Apud Boerhaave l. c. §. 804.

3) Sauvages l. c. spec. 6. — Cullen nosol. spec. 4. — S. G. Vogel *Handb. der pr. Arzneyw. B.* 4. *Kap.* 6. p. 127. — J. P. Frank epitom. de cur. hom. morb. lib. II. p. 171.

4) Honkoop l. c.

5) Vere Harless (*Handbuch der ärztlichen Klinik. B.* 2. p. 457): „*Die Entzündung des Oesophagus . . . . erscheint keines Wegs immer blos als Fortsetzung der Schlundkopfsentzündung, sondern kommt auch nicht selten, ja vielleicht häufiger, als eine für sich bestehende . . . . Entzündung vor weshalb sie auch nicht (der Regel nach) als eine Species der Angina aufgestellt werden darf*“.

6) J. P. Frank l. c.

phagi Galeno 7), Honkoop 8) et Bleuland 9) prae aliis debetur.

3. *Pharyngitis* (aliquando comes aut sequela cynanches faucium et erysipelatis faciei) calore, ardore, rubore in posteriori faucium antro insignitur. Socia sunt modo peculiaris partis affectae siccitas cum tussi, modo deglutitionis propter summos cruciatus impotentia cum potulentorum per nares regurgitatione, modoque unum et alterum. Reliqua symptomata anginarum illis similia 10). Pharyng. symptomata.

4. Sic etiam in *oesophagitide*. Porro ad gulae locum, plerumque dorso (et scapulis 11)) respondentem 12), res deglutitae, etiamsi (ut propria saliva, Oesophag. symptom.

7) De locis affectis Lib. V. cap. 5 („quum vero *inflammatione* affecta ipsa propria angustia, non a vicinis partibus acquisita, torquetur, tum gravissimus inter deglutiendum dolor infestat, accedente difficili transitu etc.").

8) l. c. 9) Loc. citatis.

10) P. III. Vol. I. Sec. I. cap. XXXIV.

11) Sic Ticini, Pater meus, de morbis pharyngis et oesophagi disserens, discipulos suos adlocutus est: „Si pulchram illustris collegae professoris Scarpa dissertationem *de nervo accessorio* Willisii (*Abhandl. der k. k. Josephinischen Akademie. B.* 1. p. 420) attente legatis, intelligetis certe pharyngis ipsius, laryngis et oesophagi, cum stomacho, *cum scapulis*, cum musculis sterno-mastoideo et trapezio connexionem intimam, ob nervi praedicti accessorii descriptam ab hoc experto viro connexionem cum pari vago, antequam nervus pharyngeus ex eodem versus pharyngem distribuatur. Hinc in cardialgiis, in *anginis veris* et in pharyngis spasmodicis adfectibus, *dolores ad scapulas*, et rigiditatis species in musculis sterno-mastoideo et trapezio, atque tum capitis tum *scapularum* immo-

liva, aqua tepida, syrupus, oleum) mitissimae fuerint indolis, obstaculum inveniunt, ibique dolorem excitant. Dolor hic tensivus, aliquando per inspirationem et deglutitionem supino corpore tentatam[13]) auctus, brevi adeo invalescit, ut colicae illum adaequet[14]). Absterretur inde aeger a deglutitionis ulterioribus conatibus. Quodsi quid deglutiret, id illico immutatum rejicitur. Interdum vomendi conatus et sponte invadunt. Iis vigentibus, *pseudomembranas filiformes*, longitudinis quinque sex pollicum, crassitiei trium circiter linearum, coloris ex albo rubri, repetitis vicibus, ab ipsa aegra ex imis faucibus extractas vidimus[15]). Nec

bilitas quaedum oritur. Hinc in hydrophobia ab aquae adspectu, mentum sterno adprimitur aliquando et scapulae spasmodice retro et ad superiora trahuntur; atque sensatio anxia ex scrobiculo cordis ad oesophagum, pharyngem ascendit, et pharyngem occludit" (Ex schedis).

12) „Sane quotquot dolorificum quempiam in gula habent affectum, *omnes dorsi quoque dolorem sentiunt;* cujus rei caussa perspicua est vobis, qui gulam spinae incumbentem vidistis". Galenus l. c. — Et Forestus (Lib. XV. obs. 31. Schol.): „omnis oesophagi dolor in *spinam dorsi incumbit*, in quam gula quoque reclinat et adhaerescit".

13) „. . . . ac praesertim si *supinus*, qui laborat, jacens, transglutire quippiam conetur. Quocirca situm transformare atque erigere se student, ex accidente ipso edocti faciliorem in hac forma sibi fieri deglutitionem . . . ." (Galenus l. c.).

14) Honkoop l. c. §. 41.

15) Memorabiles iste casus Vilnae 1820, in virgine octodecim annorum, sub provecto jam morbo ad urbem delata locum obtinuit. Duodecimo eius die advocatus, aegram

ec deerat, ab aliis jam in oesophagitide obser-
tus singultus [16]).

§. XVIII.

Caussae. Necroscopia. Diagnosis.

1. Praeter peregrina pharyngi et oesophago in-erentia, ac intempestiva ea extrahendi cona-ina [1]), earum partium phlogosin excitant venena ria [2]), ambustio [3]), nicotiana Hispanica [4]), ira cum Caussae.

symptomatibus febris catarrhalis gastrico-nervosae decumbentem inveni. Maxime urgebant diarrhoea, impedita deglutitio, vomituritio, socia indicatâ evacuatione pseudomembranarum. Eas primo intuitu pro ascaridibus lumbricoidibus jam necatis habui; ast propius examen suspicionem minime confirmavit. *Croup* nullum aderat signum. Morbum itaque pro *oesophagitide polyposa* declaravi. Aegra post triduum, brevia *aphtharum* apparitione, obiit. Cadaveris sectio obstinate recusata est. Allata itaque diagnosis praecipuo destituitur fulcro. Interea innititur doctrinae de polypis oesophagi (cap. IX. §. XXVI), observationi SCHENKII a GRAFFENBERG (Lib. III. obs. 9) utpote qui de membrana loquitur fibrosa, livida, vomitu rejecta, et recentiori de *diphtheritide* doctrinae.

16) VAN DOEVEREN teste J. V. VAN ENGELEN in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 9. p. 689. nota.

1) Cap. IV. §. XIV. No. 3.

2) Ancilla vindobonensis, noctu vehementer sitiens, lectum egreditur, lagenam, quam aqua repletam putavit, avide arripit, repente ori admovet, indeque haustum deglutit. Oris cavum, fauces, oesophagum et ventriculum sibi mox comburere sentiens, tremendos ejulatus edit. Accurrens in auxilium pater familias lagenam *aquam* sic dictam *fortem* continere desperabundus fatetur. Mox misera ad nosocomium civicum universale deportatur, meaeque

cum vehementi nisu musculari [5]), frigus corpori aestuanti incaute admissum [6]), contagia scarlatinae [7]), variolarum [8]), rabiei caninae [9]), et maxime aphthae [10]).

2. *Ca-*

curae committitur; ast jam sequenti die (2. Februar. 1800) animam reddit. — Plurima eiusmodi exempla exstant, inter alia apud B. ROUSSEUM (Miscellanea seu epistol. med. Lugd. Bat. 1590. Epist. 9), BLANCARDUM (Collect. phys. med. Cent. V. No. 32.) et RICHARDUM de HAUTESIERK (*Recueil d'observ. de médecine Vol.* 2. p. 491 sq.) de violentis faucium, oesophagi et ventriculi inflammatione, tam ex *oleo vitrioli* per errorem epoti, quam ex *aqua regia* similiter epota, dein alii malitiose porrecta. — De *cantharidibus* mox infra (No. 2).

3) Praesertim ubi infantes sibi ipsis relicti machinam parando *potui theae* dicatam adeunt, atque ex fistula ei annexa aquam fervidam hauriunt, cujus infortunii casus legitur ex *Dublin hospital reports* in GERSON *Magazin der ausl. Liter. der gesammt. Heilk. B.* 4. p. 489. vide et MARSHALL HALL *Bemerk. üb. das Verbrennen des Schlundes u. Kehlkopfes* in FRORIEP *Notiz. a. d. Geb. d. Nat.- u. Heilk. Bd.* 4. *No.* 1. p. 7. — De ipso *potu theae*, ut morborum oesophagi caussa, cap. VIII. §. XXIII. No. 2. quaestio erit.

4) l. vix citato.

5) BARON in GERSON's *Magazin* citat. *B.* 11. p. 333.

6) Sic VAN ENGELEN (l. c.) oesophagitidem notavit ex aqua selterana sub summis aestivis caloribus, aestuante corpore epota.

7) BLEULAND (l. c.) se ipsum sub scarlatinae curriculo oesophagitidem perpessum esse fatetur. Nec gulae illo in morbo affectio a me praetervisa est, uti ex duobus locis editionis secundae P. 1. Vol. III. Sect. 1. cap. 1. §. II. No. 2 et 5 eluce-

8) HAEN (ratio medend. T. VI. §. 557) monet, „ante eruptionem variolarum BALLONIUM vidisse summam difficultatem deglutiendi". De variolis oesophagum obsidentib-

2. *Cadavera* oesophagitide recenter defuncto- Necroscopia.
um exhibuerunt (praeter gulae internae super-
ciei a lympha coagulabili obductionem[11])), ubi
logosis originem traxerat ab acidis mineralibus,
osionem[12]); ubi a cantharidibus secessum mem-
anae mucosae[13]), et ubi a potu aquae fervidae,
gas ac si vesicatorium impositum fuisset[14]).
fectus oesophagitidis serotini speciatim in se-
entibus capitibus illustrabuntur.

3. *Pharyngitis* et *oesophagitis acutae* (aliquando Diagnosis.
oup junctae[15]), sub graviditatis curriculo evo-
lutae[16])

vide edit. secund. l. c. cap. IV. §. XVIII. 5. Adde: HOWSHIP *practical observations in surgery and morbid anat. Lond.* 1816. p. 253.

9) Pharyngem et oesophagum in rabie canina saepius quidem at non semper inflammari, debito loco (P. IV. Vol. II) demonstrabitur.

10) P. III. Vol. I. cap. XXXV. §. CXXXVII. 4. Et BAILLIE *Anatom. des krankhaft. Baues.* vers. germ. SOEMMERRINGII. *Berl.* 1820. p. 50; — HEYNE in *Dublin hospital reports. T.* 4.

11) BAILLIE l. c.

12) Sic in aegrota vindobonensi, de qua supra.

13) *Empoisonnement par les cantharides en poudre, suivi du détachement et de l'expulsion de la membrane muqueuse de l'oesophage; par Mr.* BOUQUAYROL. *Annales de la médecine physiologique. Octobr.* 1829. — *Revue médicale Janvier* 1830. — FRORIEP *Notizen B.* 27. *No.* 3. p. 41. — Cfr. BARTHOLINUS in Act. Havniens. Vol. I. obs. 119. Vol. III. obs. 30.

14) MARSHAL HALL. l. c.

15) Casum a me observatum descripsit discipulus quondam meus NAUHUMOWICZ in Dissert. cynanches laryngeae bina exempla addita epicrisi exhibente. Vilnae 1812. obs. 1. p. 5. Vide etiam: MOURONVAL *observation d'un croup uni*

lulae[16]) et, ni fallimur, a febre puerperali non semper alienae) sunt *traumaticae, catarrhales, rheumaticae, exanthematicae.* — *Traumaticae* corporibus peregrinis pharyngi et gulae inhaerentibus[17]), rebus acribus et fervidis deglutitis[18]) ortum debent. — *Catarrhales* re ipsa febres eiusdem nominis cum peculiari adfectione membranae mucosae pharyngis aut oesophagi sistunt[19]). Morbus hic (sane non rarus[20])) juxta communem suam indolem, cum secretione partis affectae deletâ, aut quod idem est, cum *siccitate*[21]), deglutitionem dolorificam reddente[22]), incipit. Serius vero re-
sti-

à une angine pharyngienne. Journ. complémentaire du dictionnaire des sciences médicales. Août 1826. p. 107. Cfr. BRETONNEAU *des inflammations spécielles du tissu muqueux et en particulier de la* *diphthérite. Paris* 1826. — HAMILTON junior in *Edinburgh Journal of medical science* 1826; — NAUMANN in HECKER's *wissenschaft. Annalen der gesammt. Heilk. März* 1833.

16) BLEULAND l. c.

17) Oesophagitis traumatica et biastica HARLESSI l. c.

18) Oesophagitis corrosiva et encaustica ejusdem.

19) Describuntur nominibus *anginae catarrhosae* (BOERHAAVE §. 787), *oedematosae oesophagi intumescentiae* (SWIETEN comment. ad cit. §.), et *obstipationis gulae* (VAN GEUNS l. c. p. 199).

20) Non dicerem cum REILIO (*über die Erkenntniss und K... der Fieber B.* 2. p. 384). „*Die Krankheit Oesophagitis entstehet meistens von einer absolut äussern Ursache, von einer Verbrennung des Schlundes, von einem verschluckten mechanisch oder chemisch reizenden Körper*".

21) CAPPEL *medicin. Beobachtungen. B.* 1. p. 56. p. 328.

22) „Multum autem hîc juvat *muci* ex fontibus jam excit...

ituitur non solum secretio, sed copiosius, quam ır foret, a pharyngis et oesophagi *membrana rgescente et oedematosa*, largitur, idque cum mostiis in tractatu de *febre pituitosa*[23]), huc quanoque revocanda, enumeratis. — Etsi *febris rheuatica* in fibras musculares oesophagi saevire sicae *oesophagitidem* analogam gignere posset; longe men frequentius ea *musculos pharyngis*[24]), unius epe lateris[25]), aggreditur. *Pharyngitide* hac *eumatica* vigente, musculi affecti, ut in rheuatismo acuto, motum plus minus recusant, unde glutitionis facultas deletur, aut saltem quamaxime dolorifica redditur. *Chronicam* magis inlem exhibent *pharyngitis* et *oesophagitis metaıtica*, ad quas passim pertinere possent *dysagiae* ex cohibita aphtharum evolutione[26]), ex impe-

tis copia, neque enim sine eo gula quidquam absque summo dolore dimitteret; neque aspera et arida, aut acria absque irritatione sentientis membranae pharyngis transeunt". Haller elem. physiol. T. VI. lib. XVIII. sect. II. §. 25. ex Haenio de deglutitione vitiata. p. 59.

3) Edit. secundae. Part. I. Vol. I. Sect. II. cap. IV. §. XXIV.

4) Musculi stylohyoideus, styloglossus, stylohyoideus, hypoglossus, stylopharyngeus, constrictores pharyngis etc.

5) „*Manchmal wird die Entzündung dieser Theile dadurch besonders deutlich, dass der Schmerz anfangs hauptsächlich nur an einer Seite fühlbar ist, und genau die Lage und den Gang eines dieser Muskeln, z. B. des Stylohyoidei, bezeichnet*" (Vogel l. c. p. 127).

6) Magnus Ström *von einer durch eine Versetzung entstandenen Schwierigkeit des Schlingens.* Ex Novis actis soc. R.

impedita salivatione [27]), ex scabie suppressa [28]), ex chloasmate fugato [29]). De certiore *phlogosi chronica pharyngis* et *oesophagi*, capitibus sequentibus, ubi illarum partium adfectiones scrophulosae, arthriticae, syphiliticae et carcinomaticae ad trutinam vocabuntur, quaestio fiet.

§. XIX.

Prognosis. Cura.

Prognosis. 1. De *prognosi* pharyngitidis et oesophagitidis a *peregrinis inhaerentibus* dictum est [1]). Quae a *rebus acribus* et *encausticis* (quandoque impune deglutitis [2])) oriuntur, omnium, concessis tamen ex-

medic. Havniens. Vol. IV. p. 292 in *Samml. ausserl. Abhandl. für pr. Ärzte. B.* 21. *St.* 2. *p.* 15.

27) Dobson in *medical observat. and inquiries. Vol.* 6.

28) Bang in Actis Soc. R. medic. Havniens. Vol. I. p. 10. — Bleuland l. c. obs. 1.

29) J. F. Frank epitom. de cur. hom. morb. T. IV. p. 92.

1) Cap. IV. §. XIII. No. 2.

2) „Epidermidi gulae et ventriculi debetur, inquit Haller (l. c. Sect. III. §. 3. Not.) quod varii homines acerrima venena fusaque metalla, absque praesente interitu deglutire potuerint". — Thermas illaesa potabat femina apud Salmuthum (observ. med. lib. III. obs. 3.) qui et de voratoribus vitrorum narrat. Nihil autem magis mirandum quam dexteritas qua nonnulli corpora extranea voluminosa, ut libere ad ventriculum deducunt vicissimque reducunt. A viro sese Indianum dicente, gladium ventriculo immissum ipse vidi. Qui antiquioribus exemplis edoceri cupiverit, hic Schurigii opus citatum p. 322 adeat, ubi de cultrivoris, gladivoris, vitrivoris, lapidivoris, ignivoris, venenivoris et cunctivoris exempla narrantur.

ceptionibus [3]), pessimae. Accedunt *exanthe-ticae.* Minoris momenti *catarrhales* et *rheuma-ac*, ubi in aegris alioquin sanis, juvenibus, pro ima vice, evolvuntur riteque curantur. Aliàs, negatâ videlicet phlogoseos resolutione, ad mor-rum mox recensendorum catervam excitandam, lenter concurrunt.

2. Quum *cura* pharyngitidis et oesophagiti-, a peregrinis inhaerentibus jam explanata sit [4]); um illa istiusmodi morborum quatenus a rebus ibus et encausticis oriuntur, cum therapia *ga-itidis* [5]) ex iisdem caussis, conveniat; quumque aryngitis et oesophagitis, catarrhalis, rheumatica, anthematica juxta praecepta variis *anginae* spe-bus medendi [6]) tractari debeat; nos sine ambagi-us ad difficiliorem doctrinam partem convertimus. Cura.

CAPUT

) Sat facile sanari qui aquam fortem bibunt asserit STAHL (mater. med. p. 251). A spiritu vitrioli deglutito ardor faucium, ventriculi, intestinorum brevi sublatus est, teste TIMAEO (Lib. VII. cap. 12). Et aeger ROUSSAEI (l. c.) convaluit.

) Cap. IV. §. XIV. 5) Cap. XXIII. §. XCIV. 2.

Part. III. Vol. I. Sect. I. cap. XXXIV.

Caput VII.

De pharyngis et oesophagi suppuratione, ulcere simplici, gangraena et marcore.

§. XX.
Suppuratio.

S. pharyngis.

1. *Suppuratio* plerumque in textu celluloso inter parietem posteriorem *pharyngis* et faciem anteriorem vertebrarum cervicalium locum obtinet[1]). Ea progrediente deglutitio omnino deletur, accedente, veluti in *croup*[2]), suffocationis periculo. Aegrorum plurimi simul de scapularum acuto dolore deque sensu, ac si aliquod corpus in faucibus fluctuaret, conqueruntur. Abscessus, de quo agitur, plerumque erysipelatis fugati[3]) aut pere-gri

1) Observationes meae de hoc pluries mihi viso morbo omnino cum illa a Francisco ab Hildenbrand allata (Annales Scholae clinicae Ticinensis. Papiae 1826. Part. I. p. 196) conveniunt.

2) Part. II. Vol. II. Sect. I. cap. III. §. XII. 6. monui abscessum in cellulosa pharyngem inter et vertebras cervicum *croup* confundi posse, monitumque historiâ morbi comprobavi.

3) Priou *abscès métastatique derrière le pharynx, suite de rétrocession d'un érysipèle à la face* (Revue médicale Ma

-inorum pharyngi inhaerentium, effectum sistit. ix faucium intuitu, facile autem digito ad eas erducto detegitur. Nisi aut sponte, aut pharyn-tomo in pharyngem, vel circa collum [4]) aperie-r, suffocatio praesto est [5]). Eo rupto pericu-m cariei vertebrarum cervicalium [6]), saltem in letudinariis, restat. — Singularis est observatio *ppurationis musculorum pharyngis* sociis dyspha-a et paralysi lateris dextri [7]).

2. *Suppuratio oesophagi*, jam a *Galeno* gra-ice descripta [8]), deindeque saepius observata [9]), argui- S. oesophagi.

1830. p. 465. *Bulletin des sciences médicales.* 1830. *Juin* p. 448).

4) Cap. IV. §. XIII. 2.

5) Sic casus VAN DOEVEREN docet a BLEULAND relatus. Diss. cit. p. 30. *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 9. p. 686.

6) Cap. III. §. VII. 3.

7) J. HUNTER teste S. G. VOGEL in *Handb. d. pr. Arzneyw. B.* 4. p. 187.

8) De locis affectis. lib. V. cap. 5.

9) BENIVIENI de abditis morborum causis. cap. CIV. — RIVIERE obs. med. cent. II. obs. 10. cent. IV. obs. 60. — STALPARTUS VAN DER WIEL observat. rarior. T. I. obs. 25. — *Mémoires de l'académie de chirurgie T. I.* p. 462. — BRUNNER de glandulis duodeni. Frankf. 1715. cap. X. p. 136. — J. FR. ZIESNER rarus oesophagi morbus. Regiom. 1732. in HALLERI disput. ad morb. hist. et curat. facient. T. VII. p. 629. — VATER diss. de deglutitionis difficilis causis abditis. Vitemb. 1750. in HALLERI disput. cit. T. I. p. 577. — HALLER element. physiolog. T. VI. sect. IV. — MORGAGNI op. c. epist. XXVIII. art. 9. — GYSER de callosa oesophagi angustia. Argent. 1770. — VAN DOEVEREN diss. observ. anat. patholog. Lugd. Frank Prax. III. I. 2.

arguitur, si irritis artis conaminibus nulla status inflammatorii resolutionis signa obveniant, sed contra eius symptomata potius invalescant, aegerque vigiliis, capitis atrocissimo dolore cum intumescentia faciei, pressione vehemente in dorso intra scapulas, spasmis, convulsionibus [10]), et stupore

Bat. 1789. — WATSON in SIMMONS *medic. communicat. Vol.* 1. *Nr.* 18. 19. — GARTSHORE ibid. No. 20. — BLEULAND de sana et morbosâ oesophagi structura. p. 54. — KNEPPELHOUT sect. cadav. patholog. Lud. Bat. 1805. obs. 2. p. 18 Tab. I. — HARLESS *Handb. der ärztlichen Klinik. B.* 2. p 458. — CASSAN in GERSON'S *Magazin der ausl. Liter. der gesammt. Heilk. B. II.* 1826. p. 333. — BARRAS in *Bulletin des sciences médicales. T.* 8. p. 207.

10) ,,Quam horrenda autem mala fieri possint, antequam abscessus tali loco haerens rumpatur, docet sequens casus. Puella sanissima, septendecim annos nata, corripiebatur periculosissima angina, cum valida febre. Cumque jamjam suffocandam credebant omnes, subito praeter omnem spem detumuerunt fauces; verum successit dolor cum ponderis gravantis sensu circa sterni summitatem, ubi illud claviculis jungitur. Simul sensit molestiam in deglutiendo quae quotidie increvit, donec tandem puram etiam aquam deglutire tentans *convelleretur illico horrendum in modum* mortuae instar jaceret. Conclusit tamen medicus, materiam inflammatoriam subita metastasi oesophagum occupasse, atque tumorem fecisse, qui a deglutitis irritatus acerbissimum dolorem et *horrendas convulsiones* excitaret. Mollissimo fomento externe applicato, et blando vulnerario decocto potato, post triduum crepuit abscessus, et puris copia et foetore fere suffocabatur aegra. Potata autem larga aquae calidae quantitate et vomitu rejecta, eluebatur tota haec saburra feliciter, et liberabatur misera tantis malis, quae per bimestre spatium toleraverat, post

ore brachiorum [11]) excrucietur ac prorsus deglutire nequeat. Certitudo mali habetur, si versus decimum quartum morbi diem [12]), praevio interdum ruptionis in gula sensu, pus cruori mixtum vomitu cum levamine rejiciatur [13]), aut praeviis abdominis doloribus per alvum secedat [14]). —

F 2 Aper-

eaque se bene habuit" (Ex *Medical essays* T. I. cap. 27. p. 274. — Swieten comment. ad Boerhaavii aphor. §. 814).

11) Vater l. c. hist. I.

12) In sano, robusto et aetate florente homine, de quo Vater (l. c.) narrat, ex deglutitione spiculae ossis, herbis admixtae, in oesophago remoram facientis „factum est ut *abscessus* ibidem generatus, *decimo quarto die* aperiretur, et insignis copia materiae purulentae evacuaretur, atque sic aeger, hucusque perpetuis doloribus atque vigiliis misere excruciatus, adeoque in certissimo vitae periculo constitutus, mortis faucibus eriperetur".

13) „Accidit procedente tempore ut laborans ipse *ruptionis sensum* perciperet, ac subinde *pus evomeret*, non solum eodem, sed postero die atque tertio; deinde succedebant ei deinceps omnia ulceratae gulae signa". Galenus l. c. — Bleuland (l. c. p. 54) „memini, ait, me ipsum inflammatione in faucibus, loco, magis inferiora versus, quam qui in angina inflammatoria occupatur, correptum esse, comitantibus dolore acerrimo, febre continua acuta cum delirio, satis valido, dum plenarie eram privatus potentia nixum deglutitionis edendi: abibat malum hoc in suppurationem, ita, ut abscessus formatus doloris quidem ac febris adferret remissionem; sed omnium aeque potulentorum ac esculentorum transitum impediret: rupto autem eo et eructata magna puris quantitate sensim pristinum oesophagus recuperavit vigorem, quo et adhuc laetus gaudeo".

Aperto sic in oesophagi cavum abscessu aeger, dummodo caeterum sanus, juvenis et vegetus (quamvis introitus alimentorum in apostematis cavum curationi obstare debeat) sat facile sanitatem adipiscitur [15]). Secus si fuerit valetudinarius, aetate provectus ac lue aliqua contaminatus; tunc etenim morbi quidem vis pro tempore remittit [16]), ast ocyus serius horrores pomeridiani, calore vespertini, sudores nocturni, deglutitio cum dolore ardente peracta [17]), cruciatus inter scapulas vomi

14) Barras l. c. p. 208.

15) Prosequitur Vater (l. c.): „subita enim rerum mutati nunc facta est, dolor remisit, deglutitio sensim facilic reddita est, atque continuatis antecedentibus, vir cum sanitate in gratiam rediit, atque ad hunc usque diem (a anno 1745 — ad annum 1750) pancratice vivit". Simile casum observavit Benivieni (l. c.). Cfr. et Baron (l. c.

16) „Quodsi tumor autem phlegmonodes fuerit, aut erysipelatodes, accedit ei pariter et dolor et sitis et mul caloris sensus *et febris non admodum ardens* quae siti pro portione haud admodum respondet" (Galenus l. c.).

17) „Etenim *sive acria sive acida, sive salsa, sive acerba de voraret, vellicationem, aut astrictionem sentiebat*, dol batque hac in parte, vel nihil deglutiendo, sed moder tius; vehementiorem enim dolorem excitabant morden et adstringentia" (Galenus l. c.). — „*Morsus vel adstri tio ulceris inter devorandum percipitur*, idque praesertim, bene frigida, aut calida, aut acerba sint, quae degluti nonnullos autem et gulae ipsius dolor invadit ad int scapulum usque interdum pertinens: vomunt pituitos nonnunquam si morbus producitur, et invalescit, cib rejiciunt, cibos sumere fastidiunt: febres haud ita m tum continuae, sed erraticae sunt" (Aretaeus lib. cap. II).

omiturittiones, rejectio puris et macies de *phthisi* *sophagea ex vomica* (ab alia, *tuberculosa* aeque thali, originis *chronicae*[18]), distinguenda) testan-r. Exteriori enim oesophagi membranâ (a pleura tum trahente) adhuc existente[19]), pus in ven-culi cavum ruit, partim vomitu rejicitur, par-n absorbetur, et verisimiliter sanguini mixtus, brem hecticam accendit.

§. XXI.

Ulcus simplex. Gangraena. Marcor.

1. *Ulcus* a vomica oesophagi relictum, eius l initium vel finem, rarissime medium, occu-t. Est superficiale, a levi duritie circumdatum, cicatricem relinquens[1]). Elucet inde illud plane ab

Ulcus simplex.

18) „Quum aliquando hujuscemodi symptomata (dysphagiae) *longo temporis tractu* apparuissent, accedente nonnunquam ephemera febre, nonnunquam etiam horrore, quum conjiceremus abscessum concoctu difficilem esse in gula" (GALENUS l. c.).

19) „In oesophagi interna superficie, abscessus disruptus reperiebatur, nucis juglandis magnitudine; a quo in duas partes divisus, ac si scalpello per tunicas discissus fuerit, *sola exteriore tunica leviter adhuc cohaerente*, licet et haec sphacelo erat correpta" (ZIESNER l. c. p. 638).

1) BAILLIE *Anatom. des krankh. Baues*, vers. SOEMMERING *Berlin* 1820. p. 52. („*Geschwüre des Schlundes sind bisweilen von einer gemeinen Natur. . . . Entstehen Geschwüre im Schlunde von einer gemeinen Entzündung so ist die Structur des Schlundes an der Stelle die unmittelbar das Geschwür umgiebt, ein wenig verdickt, und hat das Ansehen der in Geschwüren gewöhnlichen Anfressung*").

ab exulcerationibus oesophagi scrophulosis, syphiliticis et carcinomaticis [2]), distinguendum esse. Interea non spondemus indurationes et cicatrices ab ulcere ut ut simplici et insonte relictas, tandem in graviora mala transire posse [3]); quae inter saepissime oesophagi condylomata [4]).

Gangraena.

2. Sicuti angina, ita pharyngitis et oesophagitis in *gangraenam* transeunt [5]). Exitus hic potissimum, ubi inflammatio a venenis excitata fuit, observatur. Signa illius cum symptomatibus gangraenae ventriculi [6]) conveniunt. Gulam a gangraena perforatam fuisse legimus [7]).

3. A

2) Cap. IX.

3) „*Wenn aber auch ein solches Eitergeschwür glücklich aufgehet, und das Eiter durch den Mund ausgeworfen wird, so kann sich doch der Fall leicht ereignen, dass die Oeffnungen offen bleiben, oder* g r o s s e *N a r b e n entstehen, welche den Weg durch die Speiseröhre Anfangs einigermassen verengern und in der Folge durch die beständige Reizung der durchgehenden Speisen und Getränke immer zunehmen, so dass endlich eine vollkommene Verstopfung in diesem zum Leben so nothwendigen Kanal entstehen kann*". BLEULAND l. c.

4) S. RHODIUS obs. cent. II. obs. 46. — BONET sepulchr. l. obs. 12. — SCHURIG chylolog. p. 263 et 274. — SCHNEIDER *chirurg. Geschicht. B.* 10. — KUNZE comment. p. 74.

5) Epidemice grassantia ulcera ad oesophagum et asperam arteriam commemorantur a RICHARD DE HAUTESIERK (l. c. T. I. p. 400). De gangraena oesophagi sporadice exempla exstant apud WILMER *Monthly Review. Lond.* 1779. p. 391. — TARANGET *Journ. de méd. T.* 67. p. 254. — BAADER obs. med. XLI. Recusae in SANDFORTI thesaur. dissert. — *Journ. de médecine continué. T.* 14. p. 323.

3. A gangraena haud multum differre, et a itio scorbutico[8]), nec non a deleto nervorum nperio, derivandus videtur *marcor oesophagi* (*oephagomalacia*), ubi eius videlicet membranae a friabiles redduntur, ut digitis conteri possint, minima adhibita vi, perque ipsum vomitum[9]) lacerantur. Marcor.

4. Quum abscessus et ulcus oesophagi in hoinibus sanis, vegetis et juvenibus, sponte sanen- Cura.

6) Cap. XXIII. §. XCIII. No. 6.

7) Heister act. med. phys. Vol. I. p. 392. — J. Sedillot *observat. d'une oblitération de l'oesophage, suivi de la déchirure de se canal et d'un abscès gangréneux. V. Recueil périod. de la soc. de méd. de Paris. T.* 7. p. 194.

8) Van Geuns l. c. p. 217. — Nahuys l. c. p. 31.

9) Boerhaave historia morbi atrocis Wassenarii. Lugd. Bat. 1724 (Disrupta sub nisu ad vomitum oesophago prope diaphragma, unde res deglutitae in pectoris cavum depluebant, respiratione pedetentim difficiliori reddita ac aegro intra 24. horas demortuo). — Dryden in *Medical comment. of Edinb. Dec.* 11. *T.* 3. p. 35. — Meier in Baldinger *neues Magaz. B.* 3. *St.* 5. p. 386. — Thilow ibid. *B.* 12. *St.* 2. p. 114. — Reil *Krankheitsgeschichte des Oberbergraths Goldenhagen. Halle* 1788. V. ipsius *Arch. für Physiol. B.* 4. p. 379. — Guersent in *Bulletin de la soc. de médec. continué. T.* 13. — Beyerle *über Dysphagie durch Degeneration des Schlundes*; in Graefe *und* Walther *Journ. f. Chir. u. Augenheilk. B.* 1. *Heft* 3. p. 459. — Jaeger in Hufeland's *Journ. d. pr. Heilk. B.* 32. *St.* 5. p. 16. — Schmidtmann in *Abhandl. der phys. med. Societät in Erlangen. B.* 1. p. 135. — Thaer *Fall einer Erweichung des Magens und Oesophagus*, in Casper *Wochenschrift für die gesammte Heilk. Berl.* 1833. *No.* 3. — Hesse in Pierer's *allg. med. Annalen.* 1826. *Decembr.* p. 1640. Crf. cap. XXIV.

nentur, quum aliàs, aeque ac in gangraena et marcore, nulla sanationis spes adsit, *medendi methodus* haud requiritur operosa. Donec itaque abscessus rumpatur, *cataplasmata emollientia* circa collum applicanda, aegerque clysteribus nutrientibus sustinendus. *Injectiones* quas per siphonem cum rostro curvo instituendos suadent[10]), potius angustias augebunt; quod etiam a sapone ope machinae *Mudges* vel *Read*[11]) expectamus. — Ad rupturam abscessus promovendam, an vomitus modis indicatis[12]) promovendus? — Posset sane juvare, sed quid si gula sub vomendi actu rumpatur? Ad oesophagi *ulcus* curandum, usum *spongiae*, *stylo flexili alligatae*, *linctibusque balsamicis munitae*, proposuere[13]); nostra autem in remedia balsamica fides tanta non est, ut tali consilio subscribere possimus. — Stabilita *phthisi oesophagea*, praeter usum *lactis tepidi* cum *aqua selterana*, *linctus ex gummi arabico*, *oleo et syrupo violarum*, *decocta salep*, *althaeae*, *lichenis islandici* (pluries ad extrahendum antea principium amarum abluti) et *infusi seminum phellandrii aquatici*, nihil quod commendatione dignum foret, noscimus.

Caput

10) Vater l. c. 11) Vid. cap. V. §. XV. No. 2.
12) Cap. IV. §. XIV. No. 3. 13) Vater l. c.

Caput VIII.

e pharyngis et oesophagi adhaesioibus morbosis, hypertrophia, crassitie, callositate et lithiasi.

§. XXII.

Exempla.

1. Legitur de pharynge cum musculis vicis ita concreta, ut vix pisi magnitudinis aperra superesset [1]). Quandoque *oesophagus pseudoembranarum* ope *annectitur aortae* [2]), *pulmoni* [3]), *inae vertebrali* [4]). Visae sunt pseudomembranae uno ad alterum gulae parietem decussatim derrere [5]). Immo de *coalescentia* laterum oesoagi [6]), deque *atresia* post variolas [7]), narratur *mphysis oesophagi*). Adhaesiones morbosae.

2. In-

1) Haase diss. sistens caussas difficilis deglutitionis §. 6. (observatio Baldingeri).

2) Van Doeveren l. c. — Sandifort museum anatom. p. 242. Tab. CV. fig. 1. 2. Tab. CVI. fig. 1.

3) Hopfengaertner in Hufeland's *Journ. der prakt. Heilk. B.* 6. p. 556.

4) Sampson Miscell. acad. nat. cur. dec. I. ann. 3. obs. 170.

5) Van Geuns l. c. p. 397 („*mit verschiedenen Fäden zusammengeheftet*").

6) Verheyen anatom. Tract. III. cap. X. — Bonet medic.

Hypertrophia et crassities.

2. Interdum pseudomembrana sese superficiei oesophagi internae *adponit* [8]. Aliàs lympha coagulabilis non quidem pseudomembranam efformat; sed inter cellulosam fibrarum muscularium, aut inter ipsas membranas oesophagi deponitur. Nascitur inde gulae *hypertrophia vel crassities*. Sic membrana muscularis oesophagi veri *musculi* formam adepta est in viro qui ruminatione delectabatur [9]. *Crassities* membranarum oesophagi pe[r] trium digitorum transversorum curriculum ad di[-] midium pollicem evecta est [10].

Callositas.

3. Nec *callositatis oesophagi cartilagineae* [11] desunt exempla [12], nunc super cardiam annul[i] instar [13], nunc ad partem superiorem oesophagi [14] nun[c]

septentrional. P. I. p. 504. — MARTINI in RUST'S *Maga[zin]* *der gesammt. Heilk. B.* 19. *Heft.* 3. p. 433.

7) Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 9. obs. 45. — BRACHTFELD in Act. med. societ. Hafn. Vol. I. obs. 109. — MORGAGNI l. c. epist. XLIX. art. 33. 34.

8) KUNZE comment. p. 50.

9) BARTHOLINI histor. anat. rar. cent. V. hist. XVI. T. I p. 31. — BONET sepulchr. anat. lib. III. sect. V. obs. 9.

10) HAGSTRÖM *kongl. Vetensk. acad. nya Handl.* 1798. 16. *No.* 6. p. 298. — RUDOLPHI *Schwedische Annalen B.* *St.* 2. p. 27.

11) Dyscatabrosis stenochorica, tylotica PLOUCQUETI, dy[s]phagia callosa SCHMALZII (*diagnostische Tabellen*).

12) TRILLER diss. de fame lethali ex callosa oris ventric[uli] angustia. — GYSER diss. de fame lethali e callosa oesopha[gi] angustia. Argent. 1770. — J. W. FRANCIS in *Transactio[ns]* *of the literary and philosophical society of New-York.* 18[..] — FLETCHER l. c.

unc a claviculae regione incipiendo usque ad venliculi illam[15]), nuncque sub forma excrescentiae[16]). allositates ejusmodi modo per se exstant, modoue adhaesiones morbosas[17]), erosiones[18]), ulcera[19]), dilatationes[20]) et lithiasin oesophagi cias agnoscunt.

4. Reperta enim est *conversio oesophagi in substan-* Lithiasis.

13) Becken Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 4. obs. 67. — Bonet sepulchr. l. c. obs. 9. — Vallisnieri *opere fisico mediche. Venez.* 1733. *Vol.* 3. obs. 36. p. 208. — Schalhammer diss. de morbis fibrae muscularis ex materiae mixtura mutata cognoscendis. Hal. 1798. p. 33. fig. 6. Recusa in Reil's *Archiv für die Physiolog. B.* 4. p. 287. Tab. I. — Luther in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 8. *Heft* 1. p. 117. — Memorabile exemplum callositatis oesophagi super cardiam, nucleum pruni amplectentis, describit Witke in Rust's *Magaz. der gesammt. Heilk. B.* 22. *Heft* 3. p. 565.

14) Collins *System of Surgery. Vol. I. P.* 2. cap. 16. — Warner *Cases of Surgery. obs.* 9.

15) Sampson Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 3. obs. 170.

16) Bonet l. c. obs. 9. — Cfr. Graeff diss. de callosa excrescentia oesophagum obstruente, mortis caussa. Altdorf. 1764.

17) Bonet l. c. lib. III. sect. IV. obs. 8. — Haase l. c. p. 17.

18) Cerutti descriptio musei patholog. anat. Lips. sub. No. 882. — Kunze comment. p. 48.

19) Commerc. Liter. Norimb. 1741. hebd. XXV. p. 196; — Ehrlich *chirurgische auf Reisen gesammelte Beobachtungen B.* 1.

20) Grashuis Act. acad. nat. curios. Vol. VI. obs. 73. p. 265.

stantiam osseam[21]) mox retro laryngem[22]), et prope ventriculum[23]). — Aliàs *concrementa lapidea*[24]) inter membranas oesophagi evoluta deglutitioni infensa erant[25]).

§. XXIII.

Symptomata. Caussae.

Symptomata.

1. Ubi pharyngitidis aut oesophagitidis perfecta resolutio obtineri haud potuit, convalens, caeterum valens, alimentaque appetens, libertatem deglutiendi, qua prius fruebatur, praesertim respectu ad cibos, *non* adipiscitur. — Aliàs deglutitionis difficultas lente ingruit, ac annorum tantum curriculo in impotentiam cibos assumendi transit. Utroque in casu aeger ipse locum obstaculi indicar

21) Abrahamson in Meckel's *neuem Archiv der pr. Arzneiw.* *B.* 1. *No.* 16.

22) Metzger obs. de viro fame consumto ob osseam oesophagi angustiam; in Adversariis medicis. Traj. ad Mosam. 1774. Vol. I. p. 175. No. 5.

23) Walter *anatom. Museum. B.* 1. p. 140. *No.* 278.

24) Forestus observ. lib. XV. obs. 28; — Fel. Plater obs. med. p. 208; — Bonet l. c. lib. I. sect. XXII. obs. 3. — Act. acad. nat. curios. Vol. VI. obs. 68.

25) Jacobaeus apud Bartholin in Act. med. Hafniens. Vol. I. obs. 119. p. 212 (Vir per biennium et ultra deglutitionis impedimentum experiebatur; tandem *crusta lapidea* ab oesophago secessit ac per alvum evacuata est. aegro sanato). — Laz. Riverius obs. med. Hagae 1659. p. 352 (V. sexaginta annorum saepius phlogosi partis superioris oesophagi obnoxius erat. En *concrementum lapideum*, formae pisi, inde in conspectum veniens, et morbo habituali finem imponens).

are solet: percipit enim quadam in oesophagi arte ac si cibi per locum aridum, tensum et anustum transirent. Potu [1]) itaque vel alio cibi ustulo descensum eorum adjuvare conatur, quid uod ad hunc finem collum extendit aut eum manu eorsum fricat. Postquam deglutita locum affecum (aliquando cum strepitu) transiverunt, aegrous defatigatus, cruditatis sensum in oesophago ercipit. Haec symptomata sensim, accedente doore sub deglutitione, augentur. Ubi sedes morbi rofunda est, deglutiti cibi aliquando rursus per ulam ascendunt [2]) (*vomitus oesophageus**)), alteram c deglutitionem exposcentes. Nec rarus est voitus mox post cibos [3]) utcunque assumptos; potus enim

1) Detharding (Ephem. acad. nat. curios. cent. 1. append. 10. ad obs. 12.) de aegro narrat, qui nihil deglutire potuerat, *quin prius gulam humectaret*, quod in plurimis mihi obvenit.

2) „In obstructo oesophago cibus et peristaltico naturali motu deorsum actus est, et antiperistaltico sursum redit" (Haller l. c. §. 8).

*) Exemplum memorabile ejusmodi vomitus legitur in Hufeland's *Journ. der prakt. Heilk. B.* 40. (1815.) *St.* 6. p. 47. („*Die flüssigen Sachen* (*an feste Speisen war gar nicht zu gedenken*) *wurden eine halbe Stunde nach ihrem Genusse, wie mit einer Spritze und ohne jene beym Erbrechen gewöhnliche Anstrengung, den Schlund herauf in den Mund und Rachenhöhle emporgestossen*).. Oesophagus ad cardias crassior erat et angustior.

3) Callositas „alioquin ciborum magis quam potionum deglutitioni videtur adversari." Morgagni l. c. epist. XXIII. art. 13.

enim super partem obstructam oesophagi per aliquod tempus remanere solet[4]). Aeger sic diu nutrimento orbatus tabescit.

Caussae. 2. Facile est adhaesiones morbosas, hypertrophiam et crassitiem pharyngis et oesophagi ex praevia inflammatione acuta, lympham coagulabilem largiente, repetere; ast arduum est, de origine callositatis et lithiasis illarum partium rationem reddere. Interea, si perpendamus haec ultima vitia plerumque in aetate senili, apud mares frequentius quam apud feminas, praevioque abusu potus alcohol[5]), cofeae[6]), theae[7]) et fumi nico-

tia

4) Grashuis l. c.

5) Abusui potus liquorum fermentatorum, frequentiam in- durationis oesophagi inter Batavos tribuit Nahuys (l. c. 33), et hodiedum adhuc adscribit Thyssen (*Geschiedkun- dige Beschouwing der Ziekten in de Nederlande. Amst.* 182 Consentit Dorfmüller (in Harless *neue Jahrbücher f die Med. und Chirurg. B.* 12. *St.* 3), nec propria ap Lithuanos inferioris ordinis capta experientia aliter doc

6) Coward de fermento vitali nutritio. Lond. 1695. — C Ellis *Geschichte des Koffees*, quae una cum Lettso *Geschichte des Thees* publici juris reddita est Lipsi 1776. — Vide etiam van Geuns (l. c. p. 231) quatenus p tissimum *qualitatem* cofeae accusat, idque prudenter: enim solus cofeae abusus ad oesophagi callositatem ex tandam sufficeret, hic morbus Venetiis endemicus esse d beret, quod non constat.

7) „*Sollte nicht die dem Thee eigene zusammenziehende E genschaft doch im Hervorbringen dieser Krankheit viel A theil haben?*" (*Anmerkung zu* van Geuns l. c. p. 23 Pulchre Morgagni (op. c. epist. XXVIII. art. 15): „S viri praestantissimi quibus id vitii *oriri videtur a p*

mae [8]), obvenire; *arthritidem* accusandam esse spicamur.

3. Quo pacto morbi, de quibus disserimus, glutitioni officiunt, intelligitur, considerando rigiditatem agilitati obstare [9]), ac parietes gulae volumine vix augeri posse, quin simul canalis lumen minuatur [10]) (*oesophagostenosis* [11])) deleaturque ali- Continuatio argumenti.

aquae fervidae, hoc aevo adeo frequenti: quod ego omnino inficias non eam. Mirabor tamen, cum saepe etiam veteres, et certe cum Sinae, suarum consuetudinum retinentissimi, potu sint usi, utanturque ferventi, non saepius apud eos inventos esse, et inveniri qui laesa, aut impedita laborent deglutitione ..." Dubito interea magnum virum Sinensium morbos haud probe cognovisse, et persuasus sum theae *viridis* principium adstringens simul et narcoticum tubo alimentario insidias struere.

8) Inprimis ubi e mala multorum consuetudine talis fumus aut saliva eo imbuta deglutiuntur.

9) Nahuys l. c. p. 17 („*Dass wenn die Muskelfasern steif, unbiegsam, oder gar in Knorpel verwandelt werden, dieses sie ausser Stand setzt, ihre Kraft an der hinabzuschlingenden Speise auszuüben, ist leicht zu begreifen; da alle steifgespannte und unbiegsame Körper zu jeder Bewegung unbequem sind, hauptsächlich aber zu einer solchen, wozu eine merkliche Veränderung der Gestalt erfordert wird, dergleichen diejenige Bewegung vorzüglich ist, welche bei dem Schlingen in den Fleischfasern der Speiseröhre geschieht*").

10) „In dissecto cadavere totus est (oesophagus) pura cartilago, neque erat pervius, nisi cavitate valde imminuta, vix setam porcinam admittente, sed integra substantia cartilaginea solidior." Bonet l. c. — In casu citato Sampsoni callositas cum tanta gulae angustia obvenit, ut vix seta porcina introduci potuerit. — „Radstadii anno 1769 militem potatorem aperui, postquam inedia longa enectus oc-

aliquando[12]. Vix augeri posse, inquam, nam casus exstat, ubi oesophagus, etsi partim cartilagineus et osseus, deglutitioni (et vomitui) minime obstabat[13]. Peculiaris interdum oesophagi callosi et ossei ad superficiem internam glabrities[14], obstaculum hîc compensare videtur. Contenta denique in ventriculo per locum oesophagi arctatum facilius ascendere quam descendere credimus, quippe vomendi actus illum relaxat.

§. XXIV.

cubuisset. *Oesophagus per totam sui longitudinem callosus erat*, et ejusdem membranae ultra pollicem grassae durae; diameter vero adeo obliteratus, ut vix pilum porcinum hinc inde admitteret" (*Ex Schedis paternis*).

11) F. M. Barggrevk diss. de oesophagostenosi. Berol. 1829.

12) Oesophagum cartilagineum *omnino obturari posse*, Stoffelii observatio docet apud Bonet l. c. obs. 20.

13) Morgagni (op. c. epist. XXVIII. art. 15) Principis narrat casum „cujus *oesophagus* exterius *membranaceus*, interius autem erat *cartilagineus*, immo stomachum versus ad pollicis latitudinem *osseus*. Princeps tamen ille, non modo ultimo biennio quotidie duabus a prandio horis vomuerat, sed et *de ulla unquam in deglutitione molestia, aut difficultate conquestus erat*. An non secus ac sanguis per osseam arteriam cordis vi et retropositarum arteriarum propellitur, cibus quoque a validioribus pharyngis musculis impelli potest per gulam non conniventem, neque explicandam, sed patulam a rigidis parietibus perpetuo servatam?"

14) „*Der Herr* van Beekhoven de Wind, *ein Freund des Herrn* Tronchin, *hat mich versichert, dass dieser zwei Speiseröhren im Besitz gehabt, welche an ihrer innern Seite glatt und eben, und doch ganz und gar verknorpelt waren, ohne dass sonst ein anderer Fehler an denselben zu finden war*" (Nahuys l. c.).

§. XXIV.

Diagnosis. Prognosis.

1. Difficultas vos expectat, morbos commemo- **Diagnosis.**
tos oesophagi a similibus *ventriculi* distinguen-
, idque inprimis ubi illius pars inferior labo-
t. Eam difficultatem, inter alios, diluere sata-
runt Caelius Aurelianus [1]) et Wichmann [2]), qui
imus monet, *vomitum oesophageum* cum *mur-*
ure gargarizante cumque copiosa muci tenacis ac
ivae excretione contingere. Verum similia etiam
vomitu, morborum ventriculi symptomate, anim-
vertuntur. Quamobrem nihil restat nisi dia-
osin ex aegritudinis *curriculo* exque *explora-*
ne oesophagi ope specilli deducere. Obve-
nte hîc obstaculo, ne solum ad praesentiam
rborum hoc in capite illustratorum concludas!
ores enim dantur mox recensendi.

2. Quamvis enim aegroti etiam ex angustia **Prognosis.**
ophagi a praevia inflammatione acuta, *fame*
ire possint [3]), periculum tamen longe minus
quam

De morb. acut. et chron. lib. III. cap. 2 („Durescente autem stomacho, sine ullo fervore atque dolore, caetera communia signa sequuntur: tum *ligneus* earundem partium sensus, et magis inter palas si omnis aruerit stomachus: *sin vero in superioribus, erit transvorandi difficultas, donec ad ejus fundum accepta perveniant*: aut si in eôdem *fundo*, quem Graeci βασιν appellant, fuerit durities, erit transvoratio facilis, sed post ejus perfectionem gravatio sequetur, tum *durities*, atque *extantia* in interioribus praecordiorum").

l. c.

ank Prax. III. I. 2.

quam si malum ex arthritide aut caussis ignotis pullularet. Ibi jam solam deglutitionem, vel oesophagi explorationem opem tulisse observavimus, observaverunt alii[4]) per lucanicae adeo avidam devorationem[5]).

§. XXV.

C u r a.

Generatim. 1. Sanationis spe fretis duo se exhibent auxilia, *mercurius* et *tentamina mechanica.*

Mercurius. 2. Laus *mercurio* contra dysphagias passim generaliter nimis impertita[1]), potissimum ad casus angustationis oesophagi ab aucto diametro membranarum ejus a praevia inflammatione restringenda est. Adhibetur sub forma *unguenti*[2]) (idem

3) Ringlake in *the London medical and physical Journal T.* 48. *Septembr.* 1822.

4) Martini l. c. 5) Schurig chylologia p. 266.

1) Heister *Wahrnehmungen. B.* 2. p. 213; — J. Brisbane *select cases in practice of medicine. Lond.* 1772. p. 17 e *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte B.* 1. *St.* 2. p. 136 — S. Platten *von den guten Wirkungen des Quecksilbers in dem verhinderten Schlingen.* Ex *London medical Journal Vol.* 10. *P.* 4. p. 356. in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte B.* 13. *St.* 3. p. 396; — Engelhard diss. casus dysphagiae. Lundae 1796 (v. Rudolphi *Schwedische Annalen B.* 1. *Heft* 2. p. 167); — Stevenson in *medical and physic. Journal* 1802. *Julius* (v. Hufeland und Harless *neues Journal der ausländischen med. chirurg. Literatur. B.* 2. *St.* 1. p. 157); — Sequire in *medical observations and inquiries. T.* 6; — van Geuns l. c. p. 237.

2) Wathen in *Memoir. of the medical Society. Lond. Vol.*

dem quo corporis loco [3]) parvis iisque repetitis cibus, ad indicia futurae salivationis [4]) usque, iniendum) aut, si alvus (quae nunquam negli-nda) simul sollicitanda foret, sub ea *calomel* [5]), t sine mora. Provecto enim in morbo, inpri-s si aeger fuerit annosus, atque jam diu neces-rio alimento defraudatus, ab hydrargyro, prop-inevitabilem conditionem corporis scorbuti-m [6]), auxilium in venenum commutantem, plane stinendum est [7]).

3. Optamus ideo ut laudes nuper *muriati am-niae* in profligandis angustationibus oesophagi im-rtitae [8]), ab ulteriori experientia confirmari pos- Sal ammoniacum. Cubebae.

G 2 sint

) Quum vasa lymphatica minime ad perpendiculum ab externis ad interna decurrant, sed ex inferioribus ad truncum communem, unctiones mercuriales non ad collum sed ad epigastrium instituendas proposuit DOBSON (*medic. observat. and inquiries. T.* 6). Persuasus mercurium vim suam in universum corpus exerere, methodum eum in dysphagiis jugulo illiniendi, utpote pro aegrotis magis perspicuam, antepono.

Salivationem ipsam se utiliter provocasse gloriantur WESZ-PREMI in diss. observata medica. Traj. 1756; — FURQUASON in *Memoir. of the medical Society. Vol.* 2; — MUNKLEY in *Arzneykund. Abhandl. von London. B.* 1. *No.* 11.

Mercurium corrosivum ut laxans proposuit WICHMANN l. c. p. 181! Nisi calomel alvum sufficienter moveat, addatur illi *aloes* ut supra cap. III. §. VIII. 5.

Si verum est inediam ad scorbuti potissimas caussas pertinere, ubinam, quaeso ea major quam in dysphagia?

Mercurii hîc noxam rite dijudicat BRAND-SCHIPPERS, in diss. de deglutitione difficili §. 16.

A. F. FISCHER *Nutzen des Salmiaks in grossen Dosen bei*

sint. Quod optatum vix ad encomia *cubebarum*[9]) (quatenus somniatum in morbis membranarum mucosarum pacificum) extendere audemus. Majori forte jure in lithiasi oesophagi usum acidi aut *nitrici* aut *phosphorici*, ita diluti edulcatique ut *limonadae* speciem sistat, proponere possemus.

Auxilia mechanica.

4. Interea *auxiliis mechanicis*, dilatationi canalis oesophagaei dicatis, haud parcendum. Loquimur inprimis de introductione *specilli elastici*[10]) aucti pedetentim voluminis, sicuti in cura angustiae urethrae fieri solet; quin tamen ut hic, di in gula relinqui possit. Miraculum, praeposter forte celebratum[11]), enarratur[12]), ab applica tion

einer auf Desorganisation beruhenden und gefahrdrohende Schlundverengerung. HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk.* 1 60. 1825. *Juni* p. 106. — („R. Salis ammoniaci scrupulu unum, succi liquiritiae q. s. ut formentur tot pilul (rectius boli) quot aeger facile deglutire potest; talis d sis secunda quaque hora (!!) sumenda"). — PAGE STECHER *Verengerung der Speiseröhre, durch Salmiak g heilt.* Ibid. *B.* 65. 1827. *Novemb.* p. 51 („R. Salis amm niaci drachmas duas. Roob Sambuci. Syrupi althaeae uncias duas. M. cap. omni bihorio (!) dimidium cochl majus").

9) J. FOSBROCKE in *London medical Repository.* *No.* 1 *Novemb.* 1824.

10) VARELAND *retrécissement de l'oesophage et descript d'un procédé nouveau pour l'introduction des sondes él stiques dans ce conduit* (*Journal de médecine* de COR SART *T.* 1. p. 139).

11) *Aussicht zur Heilung der Dysphagie aus Verenger des Schlundes* (HUFELAND *Journ. der prakt. Heilk.* 18 *Januar.* p. 107).

one saepius repetita *specilli flexilis* [13]) e chalybe, ametri dimidiae lineae, extremitate alterâ globo, nsim sensimque mole augendo, instructâ, adjunte ductore eburneo glaberrimo ovali in oesoagum ducti [14]). — Successu caruit conamen *utrem* intestino felis exsiccato paratum ope specilli extremitatem globo muniti per oesophagi striuram deducere, ac dein per vehementem aquae t mercurii injectionem ita dilatare, ut partis ectae distensio obtineatur: uter enim vix probe letus anguillae instar ex ore serpsit [15]). Nec lius deglutitio *grandinum plumbearum* [16]), filis gatarum successit, nam plerumque circa obstaum remoram experiebantur [17]). Majori cum cessu *globi eburnei*, baculo ex osse balenae firti, adhibiti fuere*). Mechanicos exhortamur modum investigent, quo oesophagi parietes *oris vi* dilatari et emolliri possint.

5. Conaminibus stricturis oesophagi medendi Caustica. llum imponit, experimentum audax, *causticum phago arctato*, specilli flexilis ad summitatem

eo

) H. G. Jameson ex *Medical Recorder of original papers and intelligence in medicine and surgery. Philadelph.* 1825. in Froriep *Notizen No.* 235. 1825.

) Angl. *Brobang.*

) Imagines aeri incisae specilli et ductoris apud Froriep l. c. exstant.

) Jameson l. c. 16) Anglice *Buck-shot.*

Jameson l. c.

Steinmetz in Graefe *und* Walther *Journ. der Chir. und Augenheilk. B.* 19. *Heft.* 1.

eo muniti ope, *admovendi*[18]). Innititur haec methodus memoratae et certe non negandae analogiae inter stricturas urethrae illasque gulae. Quisn autem ad aegrotorum lectos casum ejusmodi analogiae, utpote a complicationibus, adplicationen caustici respuentibus (e. c. ulcere, plicis, varicibus) alienum, determinabit*)?

Nutrimenta. 6. Quoties itaque auxilia, quae tuto adhibe queunt, effectum recusant, toties indicationi vita procrastinandi standum. Quum aegroti cibos vi deglutire valeant, saltem poculenta ita ordinand

18) E. Home *practical observations on the treatment of stri tures in the urethra and in the oesophagus. The edition. London* 1797. p. 494 („*The caustic was applied means of a bougie, in the same manner as to a strict in the urethra. The common bougie was passed down the obstruction, and while there, the part opposite the c ting edge of the front teeth of the upper jaw was mark to determine exact, distance of the stricture; this bou was then withdrawn, and the curve it had taken caref preserved. The curve was given to the armed bougie, u which the exact distance was marked; it was then intro ced, and the caustic allowed to rest for about half a nute against the obstruction; it gave little or no p brought on no local inflammation, and in the course the day there was less spasmodic affection of the oesop gus when he attempted to swallow. . . . After the fo application he could swallow fluids without any diffic and could get down morsels of meat with more ease he had done since the beginning of his illness*“). Kal *medicinische Zeitung des Auslandes. Berlin* 1833. *No. Praktische Notizen.*

*) Iterum ad Fletcher l. c. Tab. II. fig. 7—10. provoc

t, quantum fieri potest, principii nutrientis (sac-harini?) contineant. Praeter alibi commendata [19]), ecoctum *raparum* et *succus daucae carotae* [20]) ad-iberi merentur. Via ad ventriculum plane oc-usâ, *oesophagi incisio*, ut fistula alimentum inve-ens immitti possit, proposita [21]), jureque rejecta t [22]).

Caput IX.

e pharyngis et oesophagi polypis, teatomatibus, verrucis, scirrho et cancro.

---

§. XXVI.

Polypi. Steatomata. Verrucae.

1. Jam Galenus scripsit [1]): „accidere ali- Polypi.
ando, ut etiam *carnosum aliquid* (qualia saepe ras videmus) in stomacho (oesophago) nascatur, quod

19) Cap. V. §. XV. No. 2.

20) Hic succus, ut leniens, in morbis oesophagi laudatur in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk.* 1820. *Aug.* p. 137.

21) A. Stoffelio apud Morgagni op. c. epist. XXVIII. art. 15.

22) Ab ipso Morgagnio (l. c.) et propter periculum, et propter sedem morbi, frequentius in inferiori oesophago obvenientem.

) De symptomatum causis. Lib. III. c. 2.

quod vel omnino ciborum viam obstruat, vel aliquatenus impediat." — Fr. Sylvius ejusmodi *carunculas* ex ulceribus oesophagi nasci docuit[2]). Irritationem, a pulvere nicotianae acerrimo, ad eas provocandas sufficere ex observatione de oesophagi polypis a Schmieder tradita[3]), elucet. Huic, si

2) Prax. medic. lib. I. c. 5.

3) Schediasma de polypo oesophagi vermiformi rarissimo, a quotidiano pulveris sternutatorii Hispanici vulgo *spaniol* abusu progenito. In Halleri disputat. ad morborum historiam et curat. facient. T. VII. p. 594 („Vir annum 45 agens . . . mirumque in modum pulveris sternutatorii Hispanici, deliciis effascinatus, Anno 1714 circa tempus vernale dolorem quendam urentem, a nimia dicti pulveris aliquando facta per nares attractione, in medio oesophagi persensit, inopinatoque non ita multum post deglutitionem nonnihil animadvertit impeditam." Varia tentata fuere nec excepto peniculo ventriculi (vulgo *Magenbürste*). „. . . loco sperati affectus salubris, magis magisque malum augeri animadvertit patiens, adeo, ut solida tandem alimenta haud amplius assumere valeret, sed liquidis tantum, ex. gr. lacte, jusculo avenaceo tenui etc famem sedare corpusque valde jam emaciatum nutrire cogeretur. . . . Ultimo liquidorum etiam ne guttulam quidem assumere amplius potuit, quo venit, ut post aliquot dierum spatium, mense Aprili a. 1715 fame sitique incredibili emaciatus fractusque misere tandem perierit." — Inciso oesophago nonnihil contorto et ad pharyngem versus solito tenuiore „*excrescentia carnea* . . . quae in media oesophagi parte, eaque postica, quae spinae dorsi adjacet initium (circa quod aliquid cujusdam materiae cruoris inspissati instar cernebatur) sumens, ad pylorum usque sese fere extendens, longitudine sex digitorum transversalium, crassitie vero lumbricum insignem . . . aequaba

casus a Fr. Hoffmanno [4]), Vatero [5]), Dallas [6]), Hofer [7]), cujus etiam faciem aliquo modo mentiebatur. Substantia hujus excrescentiae, . . . rectius polypi, erat carnoso-fibrosa atque mollis, color vero ex alto rubicundus. Cultro anatomico, et quidem facillime, cum vel digitorum attactui cederet, auferebatur polypus sic rarissimus, quo ablato, pedes eius vel potius radices, quibus in gulae substantiam se insinuaverat, in conspectum veniebant").

·) In notis ad Poterium cap. XXIX (meminit viri obesi sexagenarii, cui *caro fungosa* quaedam increverat ad nucis minoris magnitudinem in principio oesophagi cum *luna crescens et decrescens*, quae demum deglutitionem ac respirationem sustulit, ut periret aegrotus misere).

) De deglutitionis difficilis et impeditae causis abditis. In Halleri disput. cit. T. 1. p. 577. hist. III. p. 580 („Vir . . ab aliquo tempore . . . dolore in regione scrobiculi cordis, transversim erga dorsum se expandente, vexatus, cum nausea et conatibus vomendi, nec non tussi cum excreatione materiae pituitosae, ac imprimis deglutiendi difficultate conjuncto, auxilium . . petiit . . . praemissis digestivis vomitorium ex ipecacuanha propinatum, quod, unum vel alterum vomitum levem et paucas sedes efficiens, nullum levamen attulit . . . continuavit quippe dolor eodem in loco fixus, et crevit deglutitio difficilis, adeo ut nihil fere, praeter liquida, propter obstaculum in ipso orificio sinistro perceptum, indeque non nisi magno conatu, in ventriculum detrudere posset. . . Vinum laxativum et posthac usus aquae amarae commendatur . . . . inter usum aquae dictae, aeger subitanea faucium strangulatione, cum suffocationis metu, correptus, *massam digiti longitudine et crassitie*, cum sanguine multo, vomitu ejecit. Corpus egressum, elotum atque cultro dissectum, substantiam membranosam atque carnosam intus monstravit. Post ejectionem hujus massae, aeger per aliquot momenta melius habere sibi ipsi et circumstantibus visus est,

HOFER [7]), A. MONRO juniore [8]), TAYLOR [9]), LO-GAN *)

sed rediit mox dolor et indies auctus est. . . Narravit aeger se ante duos annos, lapsu per scalas, contusionem gravem in dorso, eo ipso in loco, in quo dolor adhuc subsistat, accepisse, sed quia tum temporis nihil incom-codi exinde senserit, illam se neglexisse. Cum igitur aeger remotionem doloris urgeret, deglutitio tamen difficilis ap-plicationem medicamentorum sufficientium per os impe-diret, et alvus suo officio non satisfaceret, . . . clystere tentantur. . . Quid fit? Post unum vel alterum clysterum injectum, nocte subito aeger dolore abdominis atrocissim percepto, surgere volens, omnium sensuum usu privatu vicissim in lectum incidit, ac totus frigidus, convulsis si mul et incurvatis manuum digitis, mortui instar prostra tus jacuit donec . . . frictionibus fortioribus et acclamatio nibus tandem excitatus, in vitam quasi revocatus videre tur. Nunc stimulum ad excretionem alvi sentiens, e lec surrexit, et ad sellam perforatam properavit. In hac cu sederet, cum largo sanguinis profluvio exclusa fuit, et vas subjectum incidit, massa informis et incondita, pug magnitudinem excedens, quae examinata, substantia mere membranosam et polyposam exhibuit . . . . non o stante hac copiosa evacuatione aeger nullum levam sensit . . . et tandem expiravit. In corpore aperto, nu quidem in oesophago prope orificium ventriculi insig excrescentia aut caruncula; angustia tamen, et rugosit ab intumescentibus membranis interioribus, transitum ventriculum difficilem reddens, apparuit. Sed eo ipso loco sugillatio notabilis, seu macula livido caerulea v est, unde haud dubie caruncula prima, vomitu edita, a rupta fuit. De hoc quo minus dubitemus, confirmat e dem constitutio in intestino ileo, in loco haud procu jejuno distante, ubi pariter contractio atque rugosi praeternaturalis, et circa eum macula talis coeruleo livi observata fuit, unde carunculae plures, cum sanguine

...N *) nobis 10) aliisque **) observatos addas, se-
dulo-

pioso per alvum evacuatae, avulsae haud dubie fuerunt").

5) *Essays and observations physical and literary. Read before the philosophical society of Edinb.* 1771. *Vol.* 2 (Viro quoties ad vomitum excitabatur, toties massa carnea conspicua ex gula in oris cavum ascendebat. Attingebat tunc ipsa dentes anteriores, ac in quatuor ramos divisa ita os et fauces replebat, ut respiratio inde impediretur. Cessato vomitu, fauces liberae fiebant. Polypo ad oris cavum perducto, *ligatura facta est*, concessa rursus illius deglutitione. Sequebatur tussis, cum sensu rigiditatis et tensionis in pectore. Post tres hebdomadas, filum ligaturae sociis nonnullis frustulis carneis, per alvum exiit. Aeger sanitati restitutus videbatur; ast rediit malum, summa deglutiendi difficultate stipatum ac elapso biennio morte terminatum. Oesophagus *polypum carnosum* enormem exhibuit, cujus radix tribus pollicibus sub glottide oriebatur. Ipse in quatuor ramos erat divisus, quorum longissimus usque ad cardiam descendebat).

)) Acta Helvetica. Vol. I. p. 62 (Vir per aliquot annos multas sub deglutitionis et loquelae negotiis molestias percipiebat. Tandem praevia tussi violenta, violentoque vomitu *polypum bruneum* rejecit).

)) *The morbid anatomy of the human gullet* etc. Vid. *Samml. ausserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 25. p. 362 (Monro senior feminae polypum oesophagi e palato prominentem cultro excidit. Viginti annorum elapso curriculo morbum iterum recruduisse putavit aegra, ideoque auctoris expetiit auxilium. Hic minime polypum, sed corpus durum cui *tumor parietum anteriorum vertebrarum trium cervicalium ansam dedit*, detexit).

)) *Edinburg. Versuche Th.* 2. *Beob.* 25 (Vir dysphagiâ excruciatus, binis vicibus tria frustula substantiae polyposae corruptae evomuit, indeque pro tempore sublevatus est.

duloque perpendas, doctrinâ polyporum gulae non eris jejunus.

2. Ad

Secto cadavere, oesophagus exesus massam albam et densam exhibuit.

(*) Ex *Edinburgh medical and surgical Journal* 1832 in FRORIEP's *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk.* B. 34. No. 8. p. 127 (Infans trium hebdomadum a nativitate paroxysmis dyspnoeae, *croup* simulantibus obnoxius erat. Iis vigentibus non nisi cum suffocationis periculo ubera sugere potuit. Sub nisu ad vomitum, *rubr* quid ad oris cavum ducere solebat. Excitato, faucium titillatione ope, reali vomitu, *massa carnea* longitudinis trium pollicum, circumferentiae pollicis unius cum dimidio, e centro pharyngis emergens in conspectum venit. Licui illam, praeviâ ligaturâ, forficibus abigere).

10) Judaeus Anno 1814. Vilnae consilium meum expeti propter impeditam ciborum deglutitionem: poculentis enim aditus concessus erat. Malum sensim sine sensu ortum fuit, ac a biennio durans, modo stationarium evasit. Con comitabatur illud perceptio corporis extranei in gula, a screatum (*Räuspern*) et ad tussim excitantis. Faucibu inspectis examinatoque collo nihil morbosi conspiciebatu Verum en inter tussiendum corpusculum magnitudin amygdalae, coloris coccinei prodiit. Illud pro *polyp oesophagi* declaravi, ejusque ope ligaturae extirpatione proposui. Sed quid? Chirurgiae professor NISZKOWSKI a operationem perficiendam adductus, corpus a me pro polypo declaratum nihil aliud nisi *epiglottidem* esse, declaravit. Aegrotus a periculo, cui consilium meum (posi sed non concesso errore) eum exposuisset, terrefactus, f gam petiit. Justificatrix mihi esto sequens VATERI (l. obs. hist. IV.) observatio. „Juvenis 14 annorum, an aliquot annos, subitaneo terrore adeo perculsus fuit, per aliquot momenta temporis, aperto ore ne verb quidem proferre posset. Ab isto tempore sensim difficu

2. Ad tumores „in ipsis gulae tunicis crescen- Steatomata.
;[11])" *steatomata*[12]) spectant; quae regionem
[in]feriorem oesophagi occupasse, quin immo gulam
[t]am plus minus replevisse visa sunt[13]). Copu-
lan-

ter spirare coepit, ob strangulationem faucium, cum continuo ad tussiendum stimulo. Inspectis faucibus nullus in iis tumor apparuit, neque exterius collum intumuit, sed a latere pomi Adami in collo, inter tussiendum, ex profundis elevabatur tuberculum durum, nucis moschatae magnitudine, ut non tantum tactu, sed etiam visu, perciperetur. Aeger hoc loco inter respirandum et deglutiendum, epistomium quasi aperiri, et mox claudi, sentire sibi visus est. Duravit hoc malum per duos, et quod excurrit, annos, et hieme inprimis molestum fuit, sensimque ita crevit, ut eundem tandem, ob respirationem difficillimam, atque deglutitionem simul impeditam, lecto alligaret. . . . At bono omine tumorem externe enatum, durumque hoc ipso nodum latentem solutum fuisse, eventus docuit. Tumore enim isto, in collo per resolventia, post quatuor septimanas dicusso, respiratio cum deglutitione sensim facilior facta est, aegerque convaluit, nullo vestigio tuberculi, in collo antea latentis, relicto".

[10]) Graef de callosa excrescentia oesophagum obstruente mortis causa. Altdorf 1764. — *Observation de quatre polypes situés dans le pharynx par Don* J. Carenno in *Decadas de medicina y de Cirurgia. T.* 17. *No.* 5. *Madr.* 1828.

[11]) Bonet sepulcr. l. c. obs. 16.

[12]) Recensentur apud V. Coiter externor. et internor. principal. corp. hum. partium tubulae atque anatom. exercitat. observ. rarior Novemb. 1572; — Fabr. Hildanus observ. chirurg. cent. II. obs. 44; — Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 3. obs. 47; — Widmannus Act. acad. nat. cur. T. VI. obs. 149; — Nahuys l. c. p. 12.

[13]) Fehr Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 8. obs. 96;

lantur interdum tumoribus sarcomatosis ventriculi[14]). — Steatomata oesophagi saepius in sexu sequiori obvenire, scrophulam pro caussa agnoscere et catameniorum tempore deglutitionem magis laedere[15]) solent. Concomitatur eam plerumque dolor regionis cardiacae, per compressionem auctus, et vomitus mucosus, non nisi *seri lactis acidulo* compescendus[16]). *Calomel*, lethalem diarrhoeam provocando, nocuit[17]).

Verrucae. 3. *Verrucae* in gutture, faucibus, ad radicem linguae, deglutitionem multum officientes, *porri similes*, in homine melancholico describuntur[18]). Syphilidis (quae solum sanationis exhiberet spem) non fit mentio. Verisimiliter carcinomaticae fuerunt indolis. Latentibus in oesophago excrescentiis verrucosis, fluida difficilius quam alimenta quidquam solida ac flexibilia deglutiuntur, et specillo, explorationis gratia adhibito obstaculum facile vincendum occurrit. Spongiae, qua specillum munitum fuit, frustula membranacea et cruoris quid adhaeret. Absoluta exploratione, deglutitio per aliquod tempus facilior[19]).

§. XXVII.

— Blancard collect. med. physic. cent. III. obs. 54; — Thompson *medical consultations on various diseases London* 1773. p. 5. vers. germanicae Lipsiae 1774. et *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte B.* 3. *St.* 1. p. 6.

14) Brugmans *Harlem. Verhandel. Deel* 2. p. 261 et *Samml. ausserl. Abhandl. f. pr. Aerzte B.* 1. *St.* 3. p. 43.

15) Thompson l. c. 16) Brugmans l. c.

17) Thompson l. c.

18) Marcellus Donatus hist. mirabil. lib. III. c. 5.

§. XXVII.

Scirrhus. Cancer.

1. Quemadmodum glandulae lymphaticae *circa* oesophagum positae *scirrho* et *cancro* tentari queunt [1]); ita, et adhuc frequentius, illae *ipsius oesophagi* [2]). **Notio.**

2. Obveniunt ad partem oesophagi superiorem [3]), in viciniis ventriculi [4]), inter membranas ejus [5]) et ad ejus superficiem internam [6]). **Sedes.**

3. Quacunque oesophagi in parte scirrhus et cancer obveniant, *sectiones cadaverum* sequentem *morbi* **Descriptio.**

1) IDEMA *Waarneeming van een zeldzaam Ongemak enz.* in *Vermaaklykheden. Deel* 4. p. 143 *en heelkundige Proeve over den Winddoorr. Leeuw.* 1750; — VAN GEUNS l. c. p. 219. Cap. III. §. VIII. No. 1.

2) BONET sepulchr. l. c. obs. 22. §. 2; — VALLISNIERI opp. T. III. obs. 36; — FEHR l. c.; — MAUCHART l. c. §. 9. 11; — BLEULAND l. c. — VAN GEUNS l. c. p. 389. 814. — CERUTTI *Beschreib. der patholog. Praeparat. des anatom. Museums zu Leipz.* 1819. sub No. 857; — KUNZE comment. p. 57; — FRUSSICHS DE MOULON *prospetto delle malattie e sezioni cadaveriche piu singolari osservate nella prima divisione dell' ospedale civile di Trieste. Udine* 1829. p. 33.

3) MORGAGNI l. c. epist. XXIV. §. 9.

4) VAN GEUNS l. c. p. 389; — LENTIN *med. Beobacht. B.* 2. p. 211; — CLARUS *Annalen des k. klinischen Institutes zu Leipzig. B.* 1. *Heft.* 1. p. 144—48; — FLEISCHMANN *Leichenöffnungen* p. 120.

5) V. COITER l. c.

6) WIEDEMANN Act. acad. nat. curios. Vol. VI. obs. 149. p. 403. — MANGET biblioth. pract. lib. IV. p. 860; — PRINGLE *Edinb. med. Versuche B.* 2. *Beob.* 24.

morbi gradationem manifestant. Recens malum formam *verrucarum* vel *tuberum*[7]) induit. Duri tiam ea exhibent, a vasis sanguiferis varicosis circumdantur[8]) et substantiae gulae innata sunt. Moll sensim sensimque aucta, eius canalem tandem plu minusve occludunt*). Accedit ocyus serius *phlo gosis lenta*, quae nisi verrucas, saltem tubera i *suppurationem* conjicit (*phthisis oesophagea tube culosa*). Ruptis abscessulis *ulcuscula*[9]) (*cancer* modo singula[10]), modo confluentia, marginibu elevatis instructa, callo circumdata ac facile cruo rem fundentia nascuntur. Quibus ex ulcuscul *excrescentias fungosas* pullulasse vidimus[11]). Ali oesophagus a cancro *exeditur*[12]), *perforatur*[13] d

7) Grashuis de scirrho. cap. VI. p. 67; — Brieu *Journal médecine* T. 11. p. 413; — Nahuys l. c. p. 12; — Ba *anatomisch-pathologische Bemerkungen.* Ex *Bibliothek* Laegar 1828. in Gerson *Magaz. der ausländ. Literat.* gesammt. *Heilk.* B. 17. 1829. p. 492.

8) Magnetus l. c.

*) Romberg *Carcinom des Schlundkopfes* in *Casper's Woch schrift für die gesammte Heilkunde. Berl.* 1833. *No.* 2.

9) Leweling diss. de pyloro carcinomatoso; — Tay *Edinburg. medic. Versuche B.* 2. *Beobacht.* 25.

10) „*Multae vomicae exiguae* pus continentes aderant, q singulae in cavum oesophagi distincto orificio aperieba tur". Swieten op. c. T. II. §. 797. ex *Medical Essays.* 2. p. 332).

11) Similia notata fuere a Brunnero de glandulis duod Francf. 1715. cap. X. p. 136; — in Miscell. acad. curios. dec. II. ann. 8. obs. 110; — apud Hoppengaert l. c. p. 557 et Baillie l. c. p. 53.

12) *Philosophical Transactions No.* 494; — *Edinburg. me*

generaturque[14]). Nec parcet is partibus an-
xis[15]), *tracheae*[16]), *aortae*[17]), quibus lacessi-
tis

Versuche B. 1. *No.* 27; — *Journ. de médecine T.* 75; — *Mémoires de l'academ. de médecine* 1776; — Le Cat *recueil d'observat. de médecine des hôpitaux militaires. Paris* 1766. *T. I.* p. 400; — van der Linden select. med. exercitat. IX. p. 261; — Haller l. c. T. VI. sect. IV.; — Vater l. c. obs. 1; — Gyser l. c.; — Watson in Simmon's *medical Commentaries Vol.* 1. *No.* 18. 19; — Gartshore ibid. No. 20; — Bleuland de sana et morbosa oesophagi structura. p. 54; — Soemmerring *Anmerk.* 107. *zu* Baillie l. c. p. 52.

3) Serres *Revue médicale* 1823.

4) Bürger *Dysphagie durch Degeneration der Speiseröhre* (Rust *Magazin für die gesammt. Heilk. B.* 20. 1825. *Heft* 2. p. 348).

5) *Scirrhöse Constriction und Ulceration des Oesophagus nebst Sectionsbericht, beobachtet von* Wardrop. Ex *London medical Repository. Decemb.* 1827. in Horn's *Archiv für medic. Erfahrung.* 1828. *Jan. Febr.* p. 152 („*Auf zwey Zoll unterhalb der Structur war die Schleimmembran stark exulcerirt, und die Exulceration ging an dieser Stelle durch alle Häute und auch durch das hintere Mediastinum durch und communicirte solchergestallt mit dem Sacke der rechten Pleura*").

) Le Cat l. c.; — E. Sandifort museum anatom. acad. Lugd. Batav. 1793. Vol. I. sect. V. p. 243. No. 14. Tab. CVI. fig. 3; — Martin *oesophage s'ouvrant dans la trachée artère;* in *Observateur des sciences médicales. Juillet* 1825. *Marseille;* — Albers *über durchbohrende Geschwüre der Speiseröhre und der Luftwege;* in Graefe *und* Walther *Journ. der Chir. und Augenheilk. B.* 19. *Heft* 1.

) van Doeveren diss. observat. anatom. patholog. Lugd. Bat. 1789. obs. I.; — Sandifort l. c. Tab. CV. fig. 1. 2. Tab. CVI. fig. 1; — Bürger l. c.

ank Prax. III. I. 2.

tis aeger suffocatur, vel haemorrhagia extemplo perit[18]).

Symptomata. 4. Solet autem funestus talis morbus se manifestare, quod solidi cibi, nisi minutissime dissecti[19]), cum difficultate quadam deglutiantur, et aegri leve quoddam obstaculum sentiant in oesophago, ad variam in variis altitudinem, et digito locum plerumque indicare possint, ubi deglutita haerent paulisper antequam in stomachum delabantur. Liquida adhuc satis commode epotare valent. — Manet in eodem statu malum quandoque per plures annos, intervalla plus minus libera concedens. Tandem ne vel mica panis transire potest, sique hoc tentant aegri tales, haeret in oesophago, et post aliquot minuta horae cum insigni quantitate muci per os rejicitur*). Quods per aliquot tempus retineatur[20]), aeger plenitudinem in pectore et dolorem violentum ad dorsi regionem cardiae oppositam sentit; qui caeterum dolor continuo plus minusve percipitur. In quibusdam aegris scirrhosam oesophagi duritiem, digitis profunde pone asperam arteriam adactis senti-

18) Pulchre hoc argumentum tractatum est in SPRENGEL *Handbuch der Pathologie. B.* 2. §. 490. p. 327.

19) BLEULAND l. c.

*) MICHAELIS diss. de vomitu ex oesophagi glandula scirrhosa. 1770. — WEIZ *neue Auszüge für Wundärz.* *Frankf. u. Leipz. B.* 4. p. 3.

20) Per quatuor adeo et sex horas cibi et potus aliquam in oesophago haerent, teste W. FARQUHARSON in *Memoirs of the medical society of London Vol.* 2. p. 360.

re possumus; in plurimis autem nihil omnino appa-
et, sed specillum exploratorium in gulam introductum ad obstaculum offendit. Sequitur vero inde
ajor solito dolor, immo, praesente jam exculratione utplurimum [21]) summus ardor et cruciais [22]). Spongiâ si specillum munitum fuerit,
nie et cruore, aliquando foetentibus, intincta,
trahitur. Jam liquida ingesta transire nequeunt,
d pro maxima parte sursum redeunt. Macies
iversi corporis tanta est, ut sceleton coram habere crederes. Pulsus modo debilis, modo chordae metallicae instar durus. Versus morbi finem ciborum necessitas amplius non percipitur,
mo alimenta interdum fastidiuntur*), et febris
ta evolvitur. Urina pauca, foetens. Cutis saechloasmate notata.

5. Morbus hic raro ante quinquagesimum atis annum evolvitur. Mares aeque ac feminas reditur, idque hinc inde jure haereditario [23]). grorum nostrorum nonnulli in juventute scrolis, et media aetate arthritidi obnoxii fuerant. rimi vitam defatigatione plenam duxerunt, ut mili- Caussae.

H 2

) Oesophagi exulceratio cum magna deglutiendi difficultate, sed *absque dolore* observata est in milite (Commentar. liter. ann. 1741. hebdom. 25. No. 1).

) „Epidermidis tutela per inflammationem et excoriationem amissa, deglutitio fit difficillima". HALLER l. c. §. 25. Cap. XVI. §. LVI. 6.

) In *the London medical repository* (1818. *Novembr*) narratur de aegra, coarctatione scirrhosa oesophagi affecta, cujus et mater et soror eodem malo laborarunt.

milites, venatores, rustici. Fere omnes alcoholis potu abusi erant.

Diagnosis. 6. Jam monuimus oesophagi carcinoma a gulae crassitie vel callositate, si dicere licet, benigna, distinguendam esse [24]). — Lenta morbi origo, matura corporis macies, anorexia, stirps aegri scirrhosa, ejus habitus morbosus veluti specificus, affectiones glandularum externae, de carcinomat testantur. Transitum scirrhi in cancrum (saepe a vicissitudinibus atmosphaerae ante solitum aliā tempus provocatum) denotant, dolorum sub de glutitione, aliquando nunc minus difficili, augmentum, et potissimum febris hecticae evolutio.

Prognosis. 7. *Prognosis* tam ex morbi descriptione, quam ex therapiae eventu elucet.

Cura. 8. Aegros quot quot conspeximus ab arti conaminibus praecipitati fuere: quid quod ips oesophagi, etsi delicate peracta exploratio, detrimentum adtulit. Ex quo concludimus ad dilatationem oesophagi per auxilia mechanica hîc n quidem cogitari posse [25]). Quoad pharmaca, jacta tur plura ex supra memoratis [26]), praecipue *ex tractum conii maculati*, *antimonium* et *mercuriu* Hoc ultimo tentamen instituendum, si suspic latentis *syphilidis*, ab exulcerationibus oesopha ha

24) Cap. VIII. §. XXIV. 1.

25) „Novi chirurgum, balaenae ossiculo alligata spongia t tasse, ut vi expediret viam, *sed pessimo cum succes* dum irritatae hinc partes et dolentes tumebant magi (Swieten l. c. §. 797).

26) Cap. III. §. VIII. 5.

aud semper alienae, habeatur [27]). Quum *atropa* *lladonna* in morbis carcinomaticis celebretur [28]), ium in induratione linguae cum dolore vehe-enti et deglutiendi difficultate proficua fuerit [29]), umque peculiarem in oesophagi nervos vim ex-ceat, tentanda foret. *Fonticuli* pectori vel dorso moti, aliquando juvare possent, re autem jam nclamatâ aegros incassum excruciant. Idem ma-i adhuc jure de *moxa* valet. Ergo quid facien-m? „Lubricantia et emollientia decocta, amyg-larum oleum et similia [30]) utcunque profuerunt, m hoc efficiebant saltem, ut per lubricatam m facilius dilaberentur illa, quae adhuc trans-poterant [31])". His itaque standum et bonis iciis.

Caput

7) Convenirent minimae *mercurii sublimati corrosivi* doses, e. c. quarta pars grani de die, cum vehiculo mucilagino-so; ac, morbo sic freno injecto, *frictiones* dein *mercuria-les*, juxta artis leges.

3) M. Alberti diss. de belladonna tanquam specifico in cancro, imprimis occulto. Halae 1739.

)) W. Bayle *practical essays*. p. 37.

)) Oleum olivarum (Herksig in Hufeland's *Journ. für d. prakt. Heilk. B.* 8. *St.* 4. p. 195), lactis cremore, succus daucae carotae, cucumerum cum saccharo etc.

) Swieten l. c.

Caput X.

De pharyngis et oesophagi plicis, dilatatione et diverticulis, hernia et paralysi.

§. XXVIII.

Plicae. Dilatatio. Hernia.

Oesoph. plicae. 1. Quemadmodum post blepharitidem, aliquando ex membrana externa palpebrae superioris *plica* formatur (*blepharoptosis* [1])); ita etiam post oesophagitidem (non exclusis aliis caussis) ex membrana interna oesophagi, alioquin plicis, salten longitudinalibus, instructa. Plicae ejusmodi oesophagi lente evolvuntur, dumtaxat alimentis minimae circumferentiae aditum concedunt [2]), dy

1) P. II. Vol. I. Sect. II. cap. XVI. §. LXXXIV. 6.

2) Ex plica membranae internae oesophagi, reliquis membranis illaesis, ejus lumen ita angustum evasit, ut vix pisi transitum admitteret (Baillie l. c. p. 51). In no (106) a Soemmerringio addita, legitur: „*Ich verdanke der Güte des Hrn.* Baldinger *ein Praeparat, wo die Zusammenschnürung des Schlundes noch stärker war, so dass sie kaum eine Sonde durchliess. Die innere Haut war hier ebenfalls unordentlich gefalten, die übrigens wie auch weiter in Ansehung der Structur nicht krankhaft schien*".

·sodia oris stipantur[3]). *Diagnosis* ardua[4]), *cura*, si per *causticum*[5]) (periculosissimum conamen um jam ipsa specilli flexilis applicatio *falsas*, ut cunt, *vias* parare possit*)) haud obtinenda.

2. Ex *dilatatione pharyngis et oesophagi* facil- ıa deglutitio primo intuitu expectatur**); est ntra potius *dysphagiae* caussa[6]). Sic impedi- ento deglutitionis per curriculum viginti anno- m indies crescente laboravit senex, in quo de- ortuo ad pharyngem saccus longitudinalis polli- m quinque et latitudinis pollicum trium, inter sophagum et vertebras cervicales descendens servatus est[7]). (Profundius, in mediastino, ejus- modi Phar. et oesoph. dilatat. et divertic.

) Sic cibi inter plicam longitudinalem partis superioris oesophagi remoram facientes et putridi redditi, effecerunt ut halitus fieret cadaverosus in aegro, de quo narrat Rönnov (*Kongl. vetensk. acad. nya Handling*. 1785. *Vol*. 4).

) Eam in se ipso instituit magnus Ström (act. soc. R. medicae Havniens. Vol. IV. p. 292). Ait nempe de sua dysphagia (in versione quae continetur in *Samml. auserl. Abhandl. für prakt. Aerzte B*. 21. *St*. 2. p. 25): „*So viel ich durch meine Untersuchung habe erforschen können, entsteht der obere Widerstand der Speiseröhre von einer Querfalte der gespannten innern Haut dieses Kanals*“.

) Cap. VIII. §. XXV. 5. *) Fletcher l. c.

) Sic revera in polyphago contigit apud Schurig chylologia. p. 13.

) Dyscatabrosis evrysmatica Ploucqueti.

) Marx *Göttingische gelehrte Anzeigen* 1783. *St*. 113. p. 2031. Cfr. L. J. Kuehne quaedam de dysphagiae causis commentatio, et observatio anatomico pathologica dysphagiae ex oesophagi diverticulo maximo ortae. Berol. 1831.

modi oesophagi dilatatio si obveniat, pulmonum et cordis compressio inde sequi necessario debet.) Dysphagiam quoque, una cum vomitu, exhibuit aeger, in cujus cadavere reperiebatur pharynx in saccum amplum usque in cavitatem pectoris retro oesophagum (cum quo ope valvulae communicabat) descendentem, expansus: malum hoc ex retento in gúla cerasi nucleo ortum trahere videbatur [8]). Caussae traumaticae, istuc scilicet super sternum, originem quoque debuit dysphagia, cum regressu aliquando ciborum ex ventriculo in gulam, in viro, cujus necroscopia dilatationem oesophagi, duobus pollicibus sub pharynge incipientem et usque ad cardiam protractam patefecit [9]). Inter plura ejusdem generis exempla [10]) illud eminet oesophagi, cordis inter et diaphragmatis regionem, veluti alterum ventriculum efformantis [11]). — Plerumque dilatatio pharyngis aut oesopha

8) Ludlow in epistol. ad Hunterum in *Medical observat. and inquiries. London* 1767. *Vol.* 3. *No.* 10. p. 85; versio germanica. Altenburg. p. 74. — Baillie l. c. p. 54.

9) Surton in *the London physical and medical Journal* 46. 1821. *Decemb.*

10) Schurig l. c. et p. 361. — Burserius instit. med. prac Vol. IV. Pars altera. cap. 1. §. III. not.; — Isenflam *Versuch einiger prakt. Anmerkungen über die Muskel;* — Bücking in Baldinger's *neues Magazin für Aerzte B.* p. 142; — Krauss in Hohnbaum's *medic. Conversations-blatte.* 1832. *Juni. Juli. No.* 25: — Kühne in Rust *Magazin der gesammten Heilkunde. B.* 39. *Heft* 2; — Hanney in *the Edinburgh medical and surgical Jour* 1833. *July.*

phagi super partes illorum callo vel scirrho porantes contingit[12]). Visa tamen est etiam litaria, verisimiliter ut effectus spasmi gulae pe saepius repetiti[13]). Notandum, parietes oephagi dilatati non solum non subtiliores, sed mo crassiores repertas fuisse[14]). Excluditur sic

11) Blasius observ. anatom. p. 120. Tab. XV. fig. 6. observ. medic. Part. IV. obs. 9. p. 54. Tab. VI. fig. 5.

12) Grashuis Act. acad. nat. curios. Vol. IV. obs. 73; — Sandifort museum anatom. acad. Lugd. Bat. Vol. 1. sect. V. p. 242. No. 13. Tab. CVI. fig. 4; — Cassan in *Archives générales de médecine. Janvier* 1826 et Gerson *Magaz. der ausländ. Literatur der gesammten Heilk. B.* 11. p. 335.

13) Epistola die 25. Januarii 1807. Petropoli a Patre ad me Vilnae tunc degentem scripta sequentia continet: „*Le docteur* Cappellini *de Vienne m'a envoyé l'histoire de la section pathologique de la pauvre comtesse Razoumowsky. L'oesophage s'est trouvé dilaté très-considérablement au dessus du diaphragme; sans que cette dilatation ait eu pour cause un état scirrheux de la partie de ce canal qui se trouve au dessous de la dilatation; la quelle par conséquent n'a été que l'effet des constrictions spasmodiques auxquelles l'oesophage a été si fréquemment exposé. L'estomac de la malade étoit beaucoup plus pétit, rond et plus perpendiculaire qu'en d'autres hommes, probablement pour n'avoir jamais été dilaté par les alimens que la malade a quasi toujours été forcée de se refuser. Par la même raison, à ce qui parait, le foie étoit plus grand que de coutume. La malade du reste n'est morte que d'une étisie pulmonaire, et elle auroit pu vivre encore longtems avec la désorganisation de l'oesophage. Cette étisie était certainement héréditaire, la mère de la defunte, feu comtesse Thun étant morte de la même maladie*".

14

sic adeo spes, in *alumine* aliisque adstringentibus morbo remedium inveniendi. Itaque rursus ad *extractum conii maculati* atque ad *fascias circa collum* confugiendum [15].

3. *Her*

14) „*J'ai ouvert le cadavre d'un homme de soixante ans chez lequel l'oesophage étoit plus ample que l'estomac qui lui même, n'étoit pas plus ample que celui d'un enfant de deux ans; l'orifice du cardia étoit rétréci à un tel point qu' à peine on pouvoit y introduire une grosse plume à écrire; son contour étoit gonflé, endurci, et inégalement bosselé; les parois de l'oesophage, dans l'endroit où elles étoient si dilatées, au lieu d'être amincies, étoient plus épaisses que dans l'état naturel, et bien plus qu'elles ne l'étoient au dessus de la dilatation*". Portal *cours d'anatomie médicale T.* 5. p. 2

15) Mason Good (*the study of medecine. Vol. I.* p. 86) casum refert a Dr. Odier (*letter to* Dr. Duncan *in the Edin. med. Commentar. T.* 3. p. 193) enarratum videlicet ju... nis „*in which the oesophagus which seems to have assumed a scirrhous character, had become dilated in this manner into two large bags, one on each side of the neck, ... was then thrown up, but whether in any degree digested we are not informed. After having tried the skill of almost every physician and surgeon in the city without success, the patient was at length recommended to swallow hemlock pills, and compress the protuberances by a bandage round the throat. As soon as the pills were rejected, which, like the food, they were sure to be in an hour or two, their place was supplied by others, so as to have the hemlock constantly acting on the seat of the disease. The patient soon became relieved, and gradually cured; the pouches disappeared, the aliment descended into the stomach, and the oesophagus recovered its former calibre*"

3. *Herniam pharyngis* adesse dicimus, ubi ...s fibrae musculares, alioquin parum compactae, invicem recedunt, ut membrana mucosa tran...e possit. *Prolapsum* ejusmodi toto coelo a *di...atione* pharyngis differre [16]), sponte intelligitur. ...sam illi porrigunt corpora dura, inter plicas ...aryngis remoram facientia, aut repetiti deglu...ndi nisus in dysphagiis. Symptomata ut in di...ıtione pharyngis. Cura desideratur [17]). Pharyng. hernia.

§. XXIX.

Paralysis.

1. *Paralysis pharyngis et oesophagi* ad morbos ...iquitati notos [1]) haudque raros [2]), spectat. Notio.

2. Mor-

...) Minus bene itaque BURSERIUS (l. c.) ubi de dilatatione pharyngis sermonem instituens „hujusmodi saccus, inquit, erat quaedam *veluti hernia* extremitatis inferioris et posterioris pharyngis".

...) „*Nous n'avons aucun moyen de réprimer la hernie du pharynx et les désordres qu'elle entraine*" (*Dictionaire des sciences médicales T.* 10. p. 439).

... FREIND (opp. T. III. p. 249), rite animadvertente VAN GEUNS (act. Harlem. T. XI. p. 29), immerito EBN ROSCHD primam dysphagiae paralyticae notitiam tribuit. Vide enim GALENUM (de locis affectis) ubi monuit „aegros interdum *debilitate gulae* affici, ut deglutiti cibi diu in oesophago haereant"; et Cfr. AETIUS Tetrabibl. II. serm. II. cap. XXXIII.

... Scatent observationibus de hoc morbo fasti medici, uti videre est apud ZACUTUM LUSITANUM prax. histor. T. II. No. 1. Praxis admirabilis lib. I. obs. 100. — SCHENKIUM observ. med. lib. III. sect. I. obs. 13; — STALPARTUM VAN DER WIEL obs. rar. Vol. II. obs. 47; — BASTERUM in Act.

Symptomata.

2. Morbus modo derepente, modo lente ingruit. In minori ejus gradu deglutitionis duntaxat percipitur impedimentum sine omni notabili dolore, nisi forte ab inhaerente et extendente bolo[3]). Liquida, minimis haustibus, difficilius quam solida deglutiuntur[4]): vinum aliquando facilius aquâ[5]). Progrediente malo, ingesta aut pharyngi vel gulae inhaerent et suffocationem minantur;

phys. med. acad. nat. curios. cent. VIII. obs. 21; — MARCELLUM DONATUM med. hist. mirab. lib. III; — BONETUM sepulchret. lib. III. sect. IV. obs. 59; — FRID. HOFFMANN med. consult. T. VIII. D. IV. — LENTILIUM Ephem. acad nat. curios. Cent. VII. obs. 61; — PELARGUM *medic. Jahrgänge B. 3. p.* 381. — RAMAZZINIUM opp. Patav. 1718 Vol. I. p. 173; — MORGAGNIUM epist. XXVIII. 14; — A VOGELIUM praelect. academ. §. 433; — NANONIUM *trattato di chirurgia Vol.* 2. p. 47; — ZELLERUM in BALDINGER's *neues Magaz. für Aerzte. B.* 8. p. 175; — BRUGNATELLIUM *giornale fisico medico T.* 2. *No.* 1; — PIPPING diss. observ. in dysphagiam paralyticam. Abo 180. Cfr. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 3. obs. 48. 18 dec. III. ann. 7. et 8. append. p. 129. — Ephem. nat. cu cent. I. et II. obs. 147.

3) Quod probat cum deleta movendi potestate, non perin sensum.

4) Constanter observavi musculos extremitatum superioru paresi laborantes, manibus traditum corpus quod maj rem resistentiam affert, e. c. baculum, facilius mover quam leve aliquod e. c. calamum scriptorium. Nonne ide respectu ad cibos et potum in musculis pharyngis co tingit?

5) Sic mihi narrabat abbas Pedomontanus qui mense Jun 1827. propter dysphagiam paralyticam consilium meu repetiit Novocomii.

·; aut in fauces et nares refluunt. Interdum ınia deglutiri, possunt excepto ultimo bolo; i ab uno saepe pastu ad alterum in faucibus renet; donec in subsequenti deorsum protruda-; nisi forte prius screatu, aut levi tussi opitute rejiciatur [6]). Aliàs cuique bolo vehiculum, ısto aquae potu praebendum est, ne in oesoıgo detineatur. Quid quod aegri sunt visi, os in oesophagum digitorum aut styli ope prodere coacti [7]). Via et specillo exploratorio nino patula reperitur.

3. Nec in illa *necroscopia* morbosi aliquid de- Necroscopia. ere valet [8]). Secus respectu *sinuum frontalium* [9]), *bri* [10]), et verisimiliter quoad *medullam cervim* [11]), *nervorumque pharyngis et oesophagi subıtiam.*

4. Ad

Heister in diss. Spiesii de deglutitione cap. II. No. 9. — Addit Morgagni (op. cit. Epist. XXVIII. 14): „Nimirum haud aliter id contigisse credidi, quam in senioribus urina omnis, alia aliam urgente, extruditur donec ad ultimas guttas ventum sit, quas infirma vis musculorum jam nequit, ut in validiore aetate, prorsus expellere".

Salmuth observ. med. chir. cent. III. obs. 16. p. 119. — Baster l. c.

Voigtel *Handb. der anat. Pathol. l. c.* p. 439.

Bonet anat. pract. lib. I. sect. 13. obs. 15 (mucum tenacem continebant).

„Etiam manifesto a cerebri vitio, seroque in ventriculis effuso destructa deglutitio". Haller l. c. sect IV. Cfr. casus memorabilis mense Martio 1833 academiae medicae Parisiensi traditus (Behrend's *allgem. Repertor. der Journalist. des Auslandes. August* 1833. p. 173).

Caussae. 4. Ad *caussas* paralyseos pharyngis et oesophagi spectant quae apoplexiam, tam cerebri [12]) quam spinae [13]), hydrocephalum [14]) et resolutionem in genere [15]) producere valent, inprimis terror [16]), frigus [17]) et plumbum [18]).

5. *Pa-*

11) No. 6. 12) P. II. Vol. I. sect. I. cap. V. §. XXVI.

13) P. II. Vol. I. sect. II. cap. III. §. XIV. 15.

14) P. II. Vol. I. sect. I. cap. IV. §. XII. 4.

15) P. II. Vol. I. sect. II. cap. XII. §. LXI.

16) Lege, quaeso, memorabilem morbi historiam femina Lithuanae, quae ab adspectu domus suae combustae po testatem deglutiendi una cum illa verba articulandi ami sit quamque historiam P. II. Vol. I. sect. I. cap. V. §. XXIV 2. retuli. Similem casum Hanse narrat in Hufeland *Journal für die pr. Heilk. B.* 8. p. 838.

17) „A vento frigido collum nudatum diu et valide afflant natum deglutitionis impedimentum, sensim increscen absque ullo tumore observabili vidi, dum de fenest prospiciens sanissima virgo per bihorium boreali aura frigidissimae exponeretur. Lente aucto malo pluribus r mediis incassum tentatis periit" (Swieten comment. 797). — Br. . . vir triginta circiter annorum, urbis L thuanae Lida incola, post lautum convivium, semiq ebrius trahae se commisit apertae, una cum sociis. Int ejulatus et risum ille mitram amisit, sicque capite den dato iter gelido spirante borea, somno tandem prehens prosecutum est. Domum elapsis aliquot horis revers lecto se tradidit. Postridie evigilatus, ac omnino se vale reputans, exhibito jentaculo primum percepit, se cib amplius deglutire haud posse. Accersitus medicus aux lia, aliàs adversus anginas inflammatorias adhiberi soli praescripsit; ast incassum. Secundo morbi mense ae Vilnae consilium meum expetiit; praecipua paralys oesophagi exhibens symptomàta. Fonticulis ad cervi

5. *Paralysin pharyngis* inter et *oesophagi* id Diagnosis.
crimen animadvertimus, quod in illa musculi
xima ex parte sacco extrinseci, in hac autem,
sculi canalis ipsius laesi sunt. *Musculis pha-*
gis paralysi laborantibus, potus et cibi (nisi
ultimi linguae officio versus oesophagum co-
ntur) contra rimam glottidis, cum suffocationis
iculo, vel per nares, per os, foede regurgi-
t[19]. Ubi *oesophagi fibrae* tam *circulares* quam
gitudinales (quae sano in homine capiti insi-
nti et bibenti, potum ad ventriculum ascendere
unt) simul paralysi laborant, cibi et potus sine
exquisito sensu, in ventriculi cavum, pro-
gravitate, cum sono et strepitu, quasi in la-
am vacuam irruunt, ut praecipue in febribus
tis lethiferis observari solet[20]. Concludimus
, *dysphagiam* tunc solum paralyseos gulae
sistere

latera, mercurio, arnica, post diuturnam curam ita resti-
utus fuit, ut saltem pulmentis se nutrire potuerit, idque
anto cum successu ut obesus, vegetus et de sorte sua
ontentus domum reversus sit.

Post injectiones saturninas paralysin oesophagi descrip-
it Mertens (observ. medic. Vindob. 1784. T. II. cap. IV).
dem malum, ex pravo, penicillum coloribus plumbeis
intinctum continuo ori admovendi more, patri meo, in
rincipissa Polona J . . . obvenit Vindobonae.

„In nobilissimo viro Radstadii vidi post apoplexiam,
aralysin tam linguae quam pharyngis, ita ut cibi, po-
usve assumti, non descenderent, sed ad glottidem regur-
itati et in illam delapsi, primum tussim ferocem, dein
uffocationem causaverint". Ex schedis paternis.

Cap. II. §. III. 3.

sistere comitem, ubi debitum aequilibrium inter fibras ejus musculares sublatum est, videlicet, aut oesophagi fibris circularibus sanis, longitudinalibus resolutis, vel vice versa; aut musculis pharyngis et gulae, alterutro tantum in latere paralyticis. Quo ultimo in casu paries resoluta, opposito canalis parieti necessariò adligari debet [21])

Continuat. argumenti.

6. Paralysis pharyngis et oesophagi, effectu *apoplexiae encephalicae* (perfectae aut imperfectae), hemicraniâ*), mentis stupore, sopore, resolutione alterius adhuc partis, aut saltem sensu cujusdam laesione [22]), insignitur. — „In dysphagia paralytica inprimis *medulla cervicalis* accusand videtur, ex qua videlicet medulla principia nerv accessorii egrediuntur, cujus nervi accessorii cor cursus cum pari vago, dein pharyngeum ramu

co

21) Hagenstroem in *Kong. Vetenskaps acad. nya Handl.* 19. 1798. *No.* 6. p. 298—304; — Rudolphi *schwedisc Annalen für Naturwiss. und Heilk. B.* 1. *Heft* 2. p. 26

*) Wepfer observ. med. p. 141. — Histor. apoplex. obs. p. 464.

22) „Elapsis annis civem habui, cui post vertiginem pr gressam mansit oculus sinister turbidus admodum, pal bra ejusdem lateris difficilius elevabatur, et aeger qua dam in deglutiendo difficultatem sensit. Nihil in fauci conspiciebatur. Metuebam subito paralysin oesoph Infausta prognosis brevi confirmabatur; dum deglut post binas a principio morbi horas aboliebatur". Qua animadvers. pract. in divers. morbos. T. I. edit. au Viennae 1814. p. 217; — Cfr. Tommasini *prospetto risultamenti ottenuti nella clinica medica di Bologna.* logna 1829. p. 219.

nstituit. Certe quum post apoplexias capitis ıctiones jam iterum recuperatae sunt, succedit ːpe pharyngis paralysis, quae ex descensu se- ːitatis ex cavo cranii ad cervicem dependere vi- ur[23])". — Quid *nervi* sub eorum ad pharyn- n et oesophagum decursu, et ad viscera abdo- nalia descensu, pati queunt, mox palam fiet[24]). c illorum in ipso pharyngis et oesophagi con- tu laesiones, a paralyseos istiusmodi partium ssis, excipiendas esse credimus[25]).

7. Praeterquam quod paralysis pharyngis et oophagi pericula suffocationis et famis[26]) por- dat, pessimi illa erit augurii, si originem ex ephalo vel ex cervice trahat[27]). Loca enim cere- Prognosis.

ː) Ex schedis paternis. Cfr. cap. XVI. §. LVI. 5.

ː) Cap. XI. §. XXX. No. 1.

) In aegroto de quo supra (No. 4) nullum vestigium affectionis cerebri, spinae, vel singuli nervi detegere potui, quum tamen paralysis ejus caussam habere debuerit, illam in filamentis nerveis in ipsa oesophagi substantia sparsis, quaesivi.

)) Willisius (pharmacop. ration. P. I. sect. 1. cap. 2) refert, „quosdam ob paralysin in hac oesophagi tunica carnea excitatam, deglutitionis magna difficultate laborasse, aliosque, ob fibras penitus resolutas, *fame interiisse*". Fame maxima laborabat aeger de quo narrat Schmalz (*seltene chirurg. med. Vorfälle. Leipz.* 1784).

) Aetius Amidenus (medicinalium lib. IV. c. 23) ait: „si stomachus resolutus est, certam perniciem affert". Cfr. Winckler de deglutitione ablata in apoplectico, cum addendis Ros. Lentilii in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6. et 7. 1675. 1676. p. 73. dec. III. ann. 7. et 8. 1699. 1700. Append. p. 129.

ːnk Prax. III. 1. 2.

cerebri et medullae spinalis, e quibus nervi pharyngis et oesophagi nascuntur, adeo delicata sunt ut a vi parum majore quam ad paralysin excitandam requiritur, illis illatâ, mox vitae stamen truncetur.

Cura. 8. Praecepta generalia paralysi medendi[28]) etiam resolutioni pharyngis et oesophagi adaptanda sunt. Experientia docuit, morbum istiusmodi inprimis quatenus ex encephali affectione pullulat, *phlebotomiam*[29]), *hirudines*[30]) et *cucurbitulas scarificantes*[31]) minime respuere. Quibus auxiliis si opus fuerit, praemissis, mox ad *sinapismos*[32]) *vesicatoria*[33]), *setacea* et maxime ad *fonticulos*[34]) (sub cranii basi lateribus spinae vertebralis arcte lapidis caustici ope, admotis) confugiendum. Simul nervi ventriculi excitentur oportet, cui scopo *tartarus emeticus*[35]), aut *vinum antimoniatum Huxhami*[36]) satisfaciunt. *Vinum* istud aliis quoque pha-

28) P. II. Vol. I. sect. II. cap. XII. §. LXIV.

29) Stalpartus van der Wiel cent. II. obs. 27. Schol.

30) Bang *Auswahl aus den Tagebüchern des k. Krankenh. Kopenhagen.* 1785. *Juni.*

31) Jacotius ad Riverii observ. medic.

32) Gardanne *gazette de santé.* 1775. p. 32.

33) Ephem. acad. nat. curios. cent. VIII. obs. 76 (sutu coronali imposita).

34) Praecipuum sistunt auxilium, cui in paralysi phary et oesophagi fidem tribuo.

35) R. Tartari emetici grana tria. Solve in aquae desti tae uncia una. Capiat duodecimam partem, ter q terve nychthemeri spatio.

36) Guttas viginti pro dosi; ter quater de die.

harmacis, ut *extractis nucis vomicae*[37]), *florum* *nicae*[38]), *atropae belladonnae*[39]) pro vehiculo servit. Quo magis deglutitio laesa est, quoque rtius caussa morbi in ipsis pharyngis aut oesoagi nervis latet; eo majori jure quid *methodus*, dicta, *endermica*[40]) valeat tentandum. Deacta itaque vesicatorii aut corticis mezerei ope ticulâ sub processu mastoideo, loco sic denuto unum vel alterum extractorum vix allatom, saliva subactum, applicandum. Nec noce*sub lingua* elaeosacchara, vel alia volatilia, sive ria (e. c. radicem *anthemidis pyrethri*) tenere, ut tte dein per oesophagum delabantur. Liberis a rbo encephalo[41]) et spina, *electricitati*[42]) locus

7) R. Extracti nucis vomicae grana tria. Vini antimoniati Huxhami unciam unam. Misce assidue, et concusso quavis vice vase capiat guttas viginti, ter quater curriculo diei.

8) R. Extracti florum arnicae drachmam semis. Vini antimoniati Huxhami unciam unam. Cap. ut supra (37).

9) R. Extracti foliorum atropae belladonnae grana duo. Aquae cinnamomi aquosae unciam unam. Divide in octo lagenulas. Cap. bis de die dosin, pro re nata auctam.

0) Lesieur in *Archives générales de médecine. Juin.* 1826. — Lembert *Journal des progrès des sciences médicales. No.* 8. 1828. — Marcolini in Omodei *annali universali di medicina. Vol.* 49. 1829. p. 446; — Gerhard ibid. Vol. 59. 1831. p. 183. — G. H Richter diss. de methodo endermica. Berol. 1829; — Rust *Magaz. der gesammt. Heilk. B.* 32. *Heft* 3. p. 395; — Albert Hoffmann in Hufeland's *Journ. der prakt. Heilk.* 1833. *Januar.* p. 100. *Febr.* p. 33; — Michaelis in Graefe und Walther *Journ. der Chir. und Augenheilk. B.* 19. *St.* 1. p. 140.

cus est. Nihil praeterea impe..., quominus ju gulo inungantur *unguentum mercuriale* cum *unguen to nervino*, vel *linimento volatili camphorato*. Pos set etiam collum *limo medicato*[43]), haud tame fervido, circumdari. Quondam ei *remedia ad stringentia* applicabantur[44]). *Vitae regimen* pha macorum vim sustinere debere, non est cur m neamus. Haec itaque si generis fuerint toni *vino* suffulcienda. Sunt qui ciborum descensione ope specilli spongia parva muniti promoveant[4

CAP

41) „*Un vieillard auquel je donnois des soins ne pouvoit a ler ni liquides, ni solides; on le nourrissoit par des injecti de bouillon dans l'oesophage et par des lavemens de m nature. Il avoit un vésicatoire au cou, et on lui injec dans l'oesophage des eaux de Balarus. Il paroissoit d un meilleur état, lorsqu' on lui conseilla d'abord l'usag l'électricité par bain, qui fit peu d'effet; son pouls, premiers jours, en fut un peu agité, mais ensuite il ne pas plus fréquent. On lui conseilla l'électricité par é celle qui ne fut pas plus efficace; mais on voulut reco à celle par commotion, et tantôt les coups furent portés la partie antérieure du cou, et tantôt sur la tête. Ce v lard mourut peu de temps après l'une de ces opératio* (PORTAL l. c. T. 4. p. 536).

42) DUNCAN *Krankengeschichten*. p. 134.

43) *Fanghi d'acqui, di Abano*.

44) ULHORN apud HEISTER (institut. chirurg. T. II. p. cataplasma commendat ex foliis salviae, cortice qu rumice acetosa et pane paratum.

45) WILLIS l. c. T. I. p. 45. — Acta physic. med. a nat. curios. Vol. VIII. obs. 21. p. 58. — NAHUYS l. c. [

Caput XI.

De spasmis pharyngis et oesophagi.

§. XXX.

ervi pharyngis et oesophagi. Ratio inter aralysin et spasmum; istius literatura.

1. Si perpendamus *systema nervorum pha-ngis et oesophagi* a glosso-pharyngeo, hypo-sso, sympathico magno, cervicalibus et dorsa-us et maxime a pari vago componi, istumque rvum ex corporum olivarium lateribus prosilire, ta sinus laterales durae matris cranium perfo-e, cumque vena jugulari interna prodire, mul- surculos tam ad musculos cervicis, ossis hyoi-, laryngis, quam ad ipsas fauces et oesopha-n propagare, tandem ulterius descendendo ad s arteriae asperae in sinistrum et dextrum se-ari ramum, hi vero ad orificium sinistrum ven-uli concurrentes, ibidem plexum circa oeso-gum constituere, et postremo ad formandos xus nervorum abdominales concurrere, si haec, uam perpendamus, haud arduum erit tam sum-n sentiendi facultatem pharyngis et oesophagi, m imperium, quod dissitae etiam partes in illa ana exercent, intelligere; cujus rei jam ultima itis praecedentis paragraphus specimen praebuit. Nervi.

2. In-

Ratio inter paralysin et spasmum.

2. Inter caussas enim quae pulpam nervea comprimendo *paralysin* producunt, et inter ea quae illam irritando *spasmos* gignunt, non ni *gradus* exstat differentia. Sunt praeterea cau sae spasmorum frequentiores. „Quaecunque eni caussae vel pharyngis musculos, vel tunicam o sophagi carneam vellicare ac stimulare valen illae horum spasmorum mediatae dicuntur".

Literatura.

3. Verba haec sunt Fr. Hoffmanni, opti de morbis spasmodicis pharyngis et oesopha (Hippocrati non ignotis [1])) scriptoris [2]); circa qu morbos nec aliorum observationes et monita d siderantur [3]).

§. XX

1) Lib. III. de morbis cap. XII (de spastica dysphagia tanum comitante monet: tales aegros, dum morituri sent, potionem per nares rejecisse, „*convulsis enim p ryngis et oesophagi musculis*").

2) Medic. rational. system. T. IV. P. III. p. 448. — C sultation. T. I. p. 232. T. X. p. 154. T. XII. p. 79. — morbis oesophagi spasmodicis. Obs. 1. 2. 3. 4. 5. Opp. III. p. 135. — Diss. de spasmo gulae inferioris et de sea. Hal. 1733.

3) Felix Plater obs. lib. I. p. 223; — Harder apiar. B 1687. obs. 40. — Riedlin obs. med. cent. II. obs. 3 Ramazzini constitut. ann. 1691. v. Opp. Genev. 171 173; — C. B. Behrens Ephem. acad. nat. curios. cent IV. p. 267; — Consbruch Nova act. acad. nat. curios. V. p. 301; — Bonet sepulchr. lib. III. sect. IV. ob — Ferrein *Histoire de l'acad. R. des sciences a.* 176 44. *Paris* 1770. et *Samml. auserl. Abhandl. für p Aerzte B.* 1. *St.* 2. p. 60; — Montat ibid. p. 62; — Junker conspect. med. theor. pract. Tab. XLV. p. — Lieutaud synops. univ. prax. med. T. I. p. 421

§. XXXI.

Symptomata.

1. „*Pharyngis* solius *spasmi* hisce se produnt Spasmi pharyngis.
tis: deglutitio fit difficilis, dolore stipata, aut
ne nulla, et nec solida, nec fluida transmittens;
rtium pharyngi cohaerentium, linguae, laryn-
, atque totius colli rigida constrictio [1]), impe-
us motus, ac dolor urgent; vexat suffocativa
lestia, ac sensatio pali faucibus infixi, ac si
icquam inde vellet proserpere: vox perit; et
ec omnia saepenumero per intervalla adfligunt,
 raro in universi generis nervosi convulsiones
ter-

PERCIVAL *medical and experimental essays. T.* 2. p. 138. 141. et *medical transactions. Vol.* 2. p. 90; — J. AIRD *Medical essays and observations by a Societ. of Physicians in Edinburgh. Vol.* 1. p. 277; — J. H. SEGUIRA *Medic. observat. by a Society of Physicians in London. Vol.* 6. p. 138; — JOHNSTONE *Mém. of the medical Society of London. Vol.* 2. p. 180; — ZIMMERMANN Acta Helvetica phisico-med. Vol. II. p. 94; — BERGER ibid. Vol. VII. No. 6; — FLACHSLAND observ. patholog. anat. p. 5; — WICHMANN *Ideen zur Diagnostik. B.* 3. p. 182; — VAN GEUNS l. c.; — BLEULAND l. c.; — RICHELMI *Annales de la Soc. de méd. prat. de Montpellier. T.* 35. p. 339; — DÜRR in HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk. B.* 66. p. 45. — GRAVES ex *Dublin journal of medical science*, in OMODEI *annali universali di medicina. Luglio* 1833. p. 197; — J. T. MONDIÈRE *Archives générales de médecine. Avril* 1833.

1) Ubi constrictio ejusmodi solummodo musculos ad pharyngem dilatandam dicatos detinet, nascitur *sensus globi in faucibus*, species *tenesmi oesophagi*. Est enim pharynx verus *sphyncter*. GRAVES (l. c.) de femina narrat, quae bibendo *rumorem* in oesophago experiebatur.

terminantur [2])". Memorabilia sunt exempla dys-phagiae accessum lethargi provocantis*), et alte-rius lipothymiâ solutae**).

Spasmi oesophagi. 2. „Spasmorum *gulae inferioris* signa propri haec sunt: alimentorum libere deglutitorum, quae-dam veluti subsistentia percipitur in ipso gula tubo, maxime circa superius ventriculi orificium praesertim potibus frigidis obex quasi in iisdem regionibus videtur positus, majorque insequi ob-servatur eorum haustum constrictio; calidi ve potus saepenumero absque ullo impedimento ca-nalem illum pervadere et ventriculum ingredi pe-cipiuntur. Dolor sentitur inter scapulas; jungit non raro anxius vomendi conatus, mox inanis, mo cum vomitu stipatus; nec infrequens est nause ac ructuum molesta explosio, et denique saepi-sime muci limpidi per os contingit rejectio, ipsa vomitione penitus distinguenda. Quae sy-ptomata si cum iis, quae priori periodo recens-mus, concurrant, *totum oesophagi canalem* spasm contractum esse testantur [3])".

3. (

2) F. Hoffmann med. rat. syst. l. c. §. V.

*) *Storia di accesso letargico ad ogni deglutizione qualunque sostanza, guarita col metodo endermico, espo dal* Dr. Omboni in *Annali universali di medicina compi dal* Dr. A. Omodei 1829. *Agosto* p. 392.

**) „Comitissa de Sauer, Viennensis, ut audio, nil deglu potest, nisi post quatuor circiter dies *lipothymia* corre ubi celerrime ingerit necessaria" (Ex schedis Pate anni 1795).

3) Fr. Hoffmann l. c. §. V.

3. Cui graphicae descriptioni adde: spasmum pharyngis et oesophagi interdum certos et determinatos cibos minime excludere[4]). Addenda.

§. XXXII.

Caussae.

1. *Praedisponunt* ad spasmum pharyngis et oesophagi sexus sequior[1]), aetas media, temperamentum sensile, morbi alii nervosi, inprimis hypochondriasis[2]) et hysteria[3]). Praedispon.

2. Ad

1) *Dysphagiae relativae* (in hydrophobia ex rabie evidentissimae) duo in scriptis paternis invenio exempla; alterum comitissae Razoumowski (de qua supra cap. X. §. XXVIII. 2), quae per quindecim annos periodicam dysphagiam experiebatur, sub cujus paroxysmis, saepe, at non semper, *cofeam* deglutire potuerat; alterum in principissa K . . . cui eodem vigente periodico morbo, *caseum* comedere licuit, sed saepe per multos dies nihil aliud. Alia vice alia pauca deglutiebat, sed minime faciliora. — Accedit observatio Dr. Damilano di Sanfré (*Repertorio medico chirurgico di Torino. No. 51. Marzo* 1824. p. 127) puellae videlicet quae est „*nell' impossibilità di cibarsi di pane . . . Un solo picciolissimo pezzo in bocca introdotto è capace di farvi tosto insorgere il trismo e di far contrarre tutti muscoli del collo, onde nasca una completta disfagia*". Cfr. Cap. XVI. §. LVI. 6.

2) Ferrein (l. c.) (quater morbum observavit et quater in feminis).

3) Roncalli hist. morb. observat. auct. Brixiae 1741. obs. 21.

4) J. B. van Helmont de asthmate et tussi. No. 31. p. 368. — Riedlin lin. med. ann. II (1696). Febr. obs. 10. p. 67. — Berger l. c.

Excitantes. 2. Ad *caussas excitantes* spectant animi pa thema ta, inprimis gravis excandescentia, maxim si paullo post largior potus frigidus adsumatur[4] terror[5]), fastidium[6]), imaginatio[7]), potus gelid aestuante a choreis corpore assumptus[8]), item ca lidissimus[9]), cibi fervidissimi[10]), aromata[11]), r acr

4) Fr. Hoffmann l. c. §. XVI.

5) Vater diss. de deglutitionis difficilis caus. abditis. Hansa in Hufeland's *Journ. der prakt. Heilk. B.* 2. p. 3

6) „Si ergo fastidium (*malaise*) definirem; dicerem, qu sit adversa rei cujusdam ingratae idea, cum spasmo oe phagi et ventriculi conjuncta" (Fr. Hoffmann l. c. XVII).

7) Notabilis est observatio, quae in act. acad. nat. cur cent. VII. obs. 61. p. 125 legitur, quod mulier quaed per omnia sana, atque robusta, nec hystericis, nec sp modicis adflictionibus obnoxia, omnis quidem generis esculenta et potulenta, absque ulla difficultate assum valuerit; simulac vero hostiam capere vellet, non sol ab ea insigniter abhorruerit, verum etiam, licet sum vi intrusa ac deglutita fuerit, eandem tamen in ventri lum non pertingentem, sed in gula persistentem vo reddiderit. Nec dissimilis casus exstat in iisdem a. n. c. III. ann. 1. obs. 79, de viro, qui ex nimio tabaci deglutitionis ac descensus ciborum illud incurrit imp mentum, quod pro ratione imaginationis mox fuit le mox gravius. Cfr. et Mason Good *study of medecine* *Spec.* 2. dysphagia globosa.

8) Rust *Magaz. der gesammt. Heilk. B.* 17. *Heft* 1. p. 1

9) „Quemadmodum enim magnum frigus nervos vehe ter afficit, et ad spasmos proritat; ita etiam *nimius c* vellicando nervos oesophagi ac faucium tunicas, ad dem disponit molestias" (Fr. Hoffmann l. c. obs. 1. crisis. p. 469).

res et venenosae [12]), tartarus emeticus [13]), mer-
rius sublimatus corrosivus [14]), datura stramo-
um [15]), fagotritici semen [16]), agaricus musca-
s [17]), fructus atropae belladonnae*), ictus su-
r epigastrium**), flatus [18]), bilis [19]), vermes in
ven-

0) Fr. Hoffmann med. consult. T. I. dec. V. cas. 4; — Lentin *Beiträge zur ausübenden Arzneyw. B.* 2. p. 209; — Carresi selecta ex praxi quindena. 1830.

1) Bleuland de sana et morbosa oesophag. structu a. p. 47.

2) Non intelligo quomodo huc revocari licuit potus v ni malvatici in quo *radix consolidae majoris* infusa fuit (Hoechsteder observat. medicinal. dec. VI. Francf. 1674. dec. III).

3) Montato *Hist. de l'acad. R. des sciences a.* 1768. p. 50; — Caron apud Mondière l. c.

4) Forestus obs. med. lib. XV. obs 30.

5) Ephem. acad. nat. curios. dec. III. ann. 2. obs. 68.

6) Ephem. acad. nat. curios. dec. III. ann. 3. obs. 5. schol. p. 7.

7) Persoon *traité sur les champignons comestibles, contenant l'indication des espèces nuisibles. Paris* 1818. p. 159.

Medic. Jahrb. des k. k. österr. Staates. Neuste Folge. B. 11. *St.* 2. p. 240.

8) Andral a ud Mondière l. c.

9) Sic in hipochondriaco observavi.

) *Edinburgische Versuche. B.* 1. *No.* 28. Medicus Luccensis die 23 Junii 1794 sic ad Patrem meum scripsit: „*Godava io ottima salute, quando senza poterne rinvenire la cagione manifestossi una insolita debolezza nell' erezione del membro, la quale a gradi a gradi giunse ad una quasi totale impotenza. Presi la china a fortissime dosi, alla quale aggiunsi la tintura di cantarelle, senza vantaggio. Passai indi ai bagni freddi. In questo mentre, andando la*

ventriculo, intestinis[20]), ductu choledocho et he-
patico[21]), et ipso denique in oesophago[22]), n
dulantes; suppressio epistaxeos[23]), menstruo
rum[24]), haemorrhoidum[25]), et sudoris pedum[26
consolidatio fonticuli[27]), affectio uteri[28]), ca
culus renalis*), ictus fulminis[29]), morsus v
perae[30

sera a pigliare i freschi sentii subitamente della diffico nell' inghiottire la bevanda, la quale giunta che era in certo punto dell' esofago, mi dava una specie di costr gimento che mi rese impossibile il mandar giù cibo o bevar di sorte alcuna. Un medico prese il male per reumatico lo trattò come tale infruttuosamente. L'altro l'ebbe per lioso. In fatti i purganti con picciole dosi di tartaro er tico, me lo dissiparono rapidamente, sciogliendosi il ve di giallissime e fetide scariche".

20) Huenersdorff de dysphag. p. 34. nota.

21) Eschenbach *vermischte med. Bemerkungen. B.* 1. p.

22) H. Fr. Delii amoenitates medicae. Lips. 1745. dec No. 1. — N. G. Oosterdyk *von einem beschwerlichen I unterschlingen* etc. in *Samml. auserl. Abhandl. für pr Aerzte. B.* 8. p. 601. — Burserius l. c. („A conglom tis *in oesophago* lumbricis, ibique cunctantibus, dysp giam in puella febre gastrica laborante ortam vidi, prope suffocata. Sectio cadaveris rem comprobavit").

23) §. XXXIV. No. 1.

24) Bleuland de sana et morbosa oesoph. struct. p. 5

25) Fr. Hoffmann l. c. obs. III. p. 472; — Gooch Edit. 2. p. 108.

26) Stütz *Abhandl. über den Wundstarrkrampf. Stuttg.* p. 185.

27) Kerkrig in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 8 4. p. 193.

28) Dürr l. c.

*) Meibomius (diss. de vomitu 1678. §. 27) observati

rae[30]), ne dicamus de illo animalium rabi- rum[31]).

§. XXXIII.

Diagnosis. Prognosis.

1. Spasmum laryngis et oesophagi arguimus, lysphagiae paroxysmi longis intervallis invicem ıncti fuerint[1]), si caussarum recensitarum una rave praegressa sit, si constitutio aegroti mor- nervorum faveat, si deglutiendi difficultas cum rum uno alterove societatem iniverit*), sique aesto sunt extremorum, maxime pedum refri- gera- Diagnosis.

recenset, ubi calculi renibus impacti horrendos induxerint vomitus, hisce cessantibus tantum *oesophagi spasmum* concitaverint, ut quasi exiilire ex ore aliquid videretur.

) Paterson in *Medical facts and observat. Vol. 8. No. 6.*

) Mordie in *Medical and physic. Journal* 1804. *April.*

) P. IV. Vol. II. Sect. I. cap. de rabie canina.

„Quum vero omnium spasmorum indolis sit, ut mox gravius, mox mitius infestent; patet etiam, cur spasmi pharyngis per intervalla exacerbentur". Fr. Hoffmann l. c. . XIII. Ne tamen liberis intervallis nimis fidas. Plura nim inter vitia organica oesophagi (cap. IX. §. XXVI. 2) ncipiente morbo continuam vix afferunt molestiam, et delutitionem tunc solum impediunt, ubi caussa quaedam ısolita aut sanguinem majori in copia versus partem ffectam pellit, aut nervorum vim infringit.

\. 1815. Vilnae dysphagiam curavi, choreae St. Viti nutam. Haec quum praecipue in brachiorum motibus abormibus constituta fuerit, caussam generalem illorum ıorborum in vitio vertebrarum cervicalium quaesivi. Ac quidem vera fonticuli lateribus eorum admoti, una cum ercurio et rubia tinctorum, cuncta mala debellarunt.

gerationes; externorum artuum tremores ac rigo res; alvinae evacuationis suppressiones; flatuu ad superiora regurgitationes, imi ventris strictura dolores, murmura, praecordiorum angustiae, vo mendi conatus, cardialgiae, urinae tenues, aqu sae, pallidae [2]), pulsus duri ac magni" [3]). Prol autem notandum est *cuncta haec symptomata vit organicis pharyngis et oesophagi supervenire poss* idque facillime contingere si aegroti illis vitiis d tenti, alioquin systemate nervorum sensili instru sint [4]). — Sed esto spasmus gulae, ab omni vit organico alienus; quanta nihilominus eius divers tas! — Agitur nunc de effectu *plethorae* aut *co gestionis* circa origines aut decursum nervi va non quidem tantae ut iis compressis pharyn aut oesophagi paralysis sequatur, sed sufficie tamen ut vellicati, motus inordinati sequantur

Al

2) Jure monet Ziesner (rarus oesophagi morbus §. XI) *nam* in paroxysmo emissam, apparere quidem limpid ast interdum secius ad latera vasi granula rubra ad deponere, quae deinc ps fundum petunt.

3) Fr. Hoffmann l. c. §. III.

4) In casu scirrhi oesophagi a Kunze (l. c.) relato, l erat in postica gulae parte cicatrici similis, *quam pl nervorum oesophagi ramuli intrabant et permeabant.* „C firmatur hoc exemplo, inquit (p. 60), observatio q nervi, ut primum in induratis partibus, e. c. gland excipiuntur, deleri quasi et transmutari in morbosan lam substantiam videantur, alio vero latere sani ite egrediantur. *Quare explicatur, cur spasmodicae affecti organis dysphagiae facile supervenire soleant*".

5) Paralysin oesophagi convulsionibus stipatam in dysph

.às origo spasmi pharyngei aut oesophagei (probe
aryngeo distinguendi[6])) ex *visceribus abdomi-
ibus* vel ex *utero* repetenda est; item ex caussa
umatica[7]), *catarrhali*, *herpetica*[8]) et maxime
hritica[9]).

2. Etsi spasmi pharyngis et oesophagi per se Prognosis.
iiorem quam reliqui istiusmodi partium morbi
onici admittant *prognosin*; attamen non reti-
dum, ex illis, saepius repetitis, graviores mor-
[10]), ipsa non excepta phlogosi[11]), locum in-
iire posse; inprimis si de hominibus a scrophu-
ab arthritide contaminatis agatur.

§. XXXIV.

aa HANSE (HUFELAND's *Journ.* *B.* 8. p. 369) descriptam
video. Ipse denique FR. HOFFMANNUS (l. c. obs. I.) cau-
am spasmi oesophagi „*leviori apoplexiae*" tribuit.
(Cap. III. §. VI. No. 1.
Historia *dysphagiae rheumatico spasmodicae* exstat auctore
BECKHAUS in HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk.* 1825. *Sup-
lementheft.* p. 122.
Widi symptomata dysphagiae evanuisse, comparente ad
utem herpete.
STOLL partes corporis humani affectionibus arthriticis ob-
oxias recensens (Ratio medendi T. V. p. 437) *oesophagi*
on obliviscitur: „nonnunquam, inquit, inter mastican-
um difficillima deglutitio fit, bolo ita in faucibus aut
esophago haerente, ut eum nequeas, ut ut parvum de-
utire. *Spasticam oesophagi constrictionem* tunc ap-
ellant".
(Cap. X. §. XXVIII. §. 2.
Per hypotheses quidem, sed pulchre, ortum inflamma-
onis oesophagi ex spasmo explicare conatus est ZIESNER
. c. §. XV).

§. XXXIV.

C u r a.

Morbi inflammatorii.

1. „Si faucium constrictioni rubor facie[i] vasorum inflationes et magnae arteriarum capit[is] pulsationes junguntur, ob imminentis apoplexia[e] metum, *vena est secanda* [1])", idque in hysteric[is] et hypochondriacis passionibus „neutiquam [in] brachio, siquidem paroxysmi inde exasperantu[r], verum in *pede* [2])". — Morbo a suppressis ha[e]morrhagiis ortum ducente, *hirudines*, locis, e qu[i]bus olim sanguis manare erat solitus, admove[n]dae sunt [3]). Nisi quid rheumatici, catarrhalis v[el] arthritici subsit, simul *potus aquae frigidae* cum *succo vegetabili* [5]) ad gratum saporem, co[...] me[...]

1) Fr. Hoffmannus l. c. p. 465. cautel. pract. §. II.

2) Idem, ibidem.

3) Ann. 1787, Ticini, vir ad patrem meum advectus est, [qui] jam a novem diebus tali laborabat dysphagia, ut pra[eter] glaciem conditam (*Sorbetto*) nihil plane deglutire [po]tuerit. Epistaxis habitualis illi fuerat suppressa. Ita[que] mox applicatio hirudinum ad nares ordinata est, [quarum] ope sanguine multo detracto, mox rediit deglutiendi fa[cul]tas. — Legitur praeterea (*Journal universel des scie[nces] médicales T.* 36. *cahier* 106. p. 107) historia feminae, [quae] sub prandii curriculo spasmo pharyngis correpta est, [quem] a corpore extraneo in oesophago haerente, derivavit. [„On] *y introduit la sonde de gomme élastique. On n'y trouve [rien;] la dysphagie continue pendant trois jours, malgré les [sai]nées générales et locales et les applications réfrigéra[ntes;] elle céde tout à coup après une application de sangs[ues à] l'anus*".

4) Tode adversaria medico practica. Hafn. 1729. p. 1[...]

ndandus. Ipsa adeo *glacies*, ori tenenda, prot[6].

2. In omni dysphagia libertati alvi studen- Morbi gastrici.
n, eo majori itaque jure in *gastrico-spasmoa;* verum id blandissimis pharmacis[7]), qualia
t *oleum ricini oleo amygdalarum nuptum*, *calo-* et *clysteres*. Sciendum tamen ipsum *vomitum*, tione fumi nicotianae excitatum, profuisse[8]). icuationibus absolutis, tubi intestinalis robur, opus fuerit, *decocto quassiae*[9]), vel illo *herbae biosae arvensis*[10]) restituendus.

3. Spasmo pharyngis et oesophagi ex *arthri-* Morb. arthritic. rheum.
vel *rheumate* proficiscente, *pediluvia*[11]), *vesica-*

) Exemplum dysphagiae spasmodicae, *succo pomorum aurantiacorum* sanatae exstat in nov. act. acad. nat. curios. Vol. V. obs. 10.

Montat l. c. p. 61.

„Ad exasperandum et magis confirmandum tum pharyngis, quam gulae inferioris spasmum, nihil magis contribuit, quam vehementiorum purgantium usus" (Fr. Hoffmann l. c. cautel. §. V).

Ferrein l. c.

Ut auxilium dysphagiae spasticae celebratum fuit a Tode (collect. soc. med. Hafn. T. 1. No. 24). Cfr. Wichmann l. c. p. 89. — R. Ligni quassiae rasi scrupulum unum. Coque c. s. q. aquae per quartam horae partem, colatura unciarum quatuor detur. Sr. capiat nychthemeri spatio.

) De mirifica ope herbae scabiosae in dysphagiae sanatione testatur J. F. Isenflamm (de difficili in observ. anatom. epicrisi). Vide etiam S. G. Vogel (*allgem. diagnost. Untersuchungen. Th.* 1. p. 46).

) „Qui in spasmis oesophagi sopiendis, ad detrahendum a superioribus humorum affluxum, *pediluviis* uti velit, 'rank Prax. III. I. 2.

sicatoria ad dorsum[12]) et *camphora*[13]) laude promeruere.

Morbi nervei. 4. Ubi indicatio dumtaxat circa nervoru nimium sensum temperandum versatur, *opiu* prae omni alio pharmaco satisfacit[14]). Etiam ill in dysphagiis insanabilibus miserias lenit; qu vix a *hyoscyamo*[15]) expectandum. *Cuprum am moniacale*[16]) et *oleum cajeput*[17]) in malo, de q ag

videat, an pedes nimis sint frigidi: tum enim pediln ad tempus differre juvabit, atque pedes primum frictio bus ac suppositis illis lagenis, aqua calida plenis pr fomentare" (Fr. Hoffmann l. c. p. 465. cautel. §. 1).

12) „Quando spasmus gulam magis inferiorem obsidet, li menta ac externa reliqua non tam pectori ac praecor quam potius *spinae dorsi* sunt adplicanda; id quod pr sertim J. Langius epist. med. pract. Part. II. Epist. 43. 178. ex Aetio et Galeno et experientia commonstr (Fr. Hoffmann l. c. §. III).

13) „Et asseverare certa fide possum, quod id remedii nus granis circiter duobus cum nitro permixtum in dis tiendis humorum stagnationibus, ad superficiem pelle sudoribus, et exanthematibus, atque relaxandis inter rum partium constrictionibns divinae fere sit virtutis" Hoffmann l. c. obs. I. Epicris. p. 469).

14) Johnston (l. c. p. 180) exemplum feminae juvenis fert, quae sine notis inflammatoriis vel aliis, per ali dies deglutire nihil potuit. *Laudano liquido* parvis d bus adhibito, convaluit. In altero aegro (l. c. p. 181) dit *extractum thebaicum* cum *extracto conii maculati* forma pilularum, ut ori solutae deglutientur.

15) Commendatur a Withering in *medicinisch. Commen von Edinburg. Dec.* 2. *B.* 4. p. 262.

16) Cfr. *med. Comment. von Edinburg. B.* 7. p. 91.

ur, non adhibuimus. A *moscho*[18]), ab *atropa* *adonna*[19]) et praesertim ab *aqua laurocerasi* *bata*[20]) levamen obtinuimus. Prodest inpri- collo et dorso vel dictum *oleum cajeput*[21]), , si ejus odor adversetur, *balsamum vitae Hoff-* *mi externum* illinire. Item jugulum pannis la- , subfumigiis ex *succino, benzoe, myrrha* im- is involvere, vel perfricare. Nec laudata jam *hodus endermica* *) negligenda**). Juvant porro *teres ex infuso chamomillae* cum vel sine *asa* *ida*[22]) aut *camphora*[23]); *odoramenta*[24]), *bal-*

K 2 *nea*

) Vide MURRAY apparat. medicam. Vol. III. p. 330. — WEICKARD *Entwurf einer einfachern Arzneyk.* p. 222.

) Ejus tincturam ope aetheris sulphurici paratam adhibui.

) Forte laus huic pharmaco in curanda hydrophobia ex rabie (immerito) tributa, confusioni ejus morbi cum af- fectionibus spasmodicis gulae insontibus, ubi revera con- ducit, tribuenda est.

) A guttis quinque ad decem, ter quaterve de die.

) THUNBERG diss. de oleo cajeput. Upsal. 1797.

Cap. X. §. XXIX. No. 8.

OMBONI l. c. (pars dimidia grani *sulphatis morphinae* in- fra tracheam, parte prius vesicatorio denudatâ, adplici- ta). Vesicatorii loco, linimentum ammoniacale adhibent TROUSSEAU et BONNET (*Recherches sur l'emploi des pré- parations de morphine.* Vid. OMODEI *annali universali di medicina.* 1832. *Marzo.* p. 552).

) Drachma semis, vitello ovi subacta ad uncias sex infusi.

) Grana decem mucilagine gummi arabici subacta ad un- cias sex infusi.

) „In paroxysmis hystericis ubi semi mortuae jacent, ad eas excitandas, insignioris usus sunt, praeter clysteres, graveolentia, volatilia oleosa, castorina etc. *naribus ad-*

nea tepida[25]). *Edulium* quoque *jucundum* pr
ponendum[26]).

plicata aut plumae perdicum, aliaque foetida accens
(Fr. Hoffmann l. c. cautel. §. IV).

25) Cum lacte simul ad nutriendum inserviunt. Cfr. J.
A. Koch *Erfahrungen über die Wirkungskräfte des G
sundbrunnens und des Bades zu Lauchstädt. Halle* 18
p. 33.

26) Ephem. acad. nat. curios. dec. III. ann. 7. et 8. obs. 4

DE MORBIS
ABDOMINIS GENERATIM
ET
VENTRICULI IN SPECIE.

Caput XII.

De morbis abdominis generatim.

§. XXXV.

raemonitio. Literatura. Doctrinae consideratio.

1. Absolutis jam doctrinis febrium morbo- Praemonitio.
nque cutis, systematis nervorum, sensuum, la-
ngis, corporis thyreoidei, tracheae, thecae tho-
icae, pulmonum, diaphragmatis, pericardii, cor-
, vasorum sanguinis circuitui dicatorum, cavi-
um oris et oesophagi; nos ad *abdominis* expla-
ndas aegritudines alacriter accingimus. Arduum,
quod est, conamen!

2. Viam quidem isto in opere ineundam de- Literatura.
narunt Galenus [1]), Montagnana [2]), A. Santan-
lli [3]), L. G. Eschenbach [4]), Kaempf [5]), J. Leake [6]),
Ch.

1) De morbis infimi ventris. Opp.

2) Consilia de aegritudinibus inferioris ventris. in opp. select. Francf. 1604.

3) Opuscula de morbis infimi ventris. Romae 1750.

4) *Vermischte medicinische und chirurgische Bemerkungen über verschiedene Krankheiten der Brust und des Unterleibs. Leipz.* 1786.

5) *Für Aerzte und Kranke bestimmte Abhandlung, von einer*

Ch. R. Pemberton[7]) et J. Abercrombie[8]); ast scalebrosa illa adhuc est, et, ipsa vocabuli *abdominis* designante etymologia, abdita.

Doctrinae consideratio.

3. Est autem simul amoena. Delectat nimirum varietas, territorium, si ita dicere licet, pathologicum trium functionum, nutritionis nimirum secretionis et excretionis urinae, ac generationis percurrendo. Nunc autem quaedam *de abdominis regionibus*, de *situ viscerum abdominalium*, de *exploratione ventris*, de ejus *vitiosa conformatione*, de *herniis* in genere morbisque *umbilici* in specie praemittenda sunt; quo facto (quum de morbis *musculorum abdominis* jam locuti simus[9]), et de iis *peritonaei* absoluto tractatu viscerum ei inclu-

so-

neuen Methode die hartnäckigen Krankheiten, die ihren Sitz im Unterleibe haben, besonders die Hypochondrie, sicher und glücklich zu heilen. Leipz. 1784. *Achte vermehrte Ausgabe mit Beleuchtung der dagegen gemachten Einwendungen. Leipz.* 1821.

6) *A practical essay on diseases of the viscera, particularly those of the stomach* etc. *Lond.* 1792.

7) *Practical treatise on various diseases of the abdominal viscera. London* 1806. 1814. — Versio germanica cum praefatione et adnotation. auctore J. A. Albers. Bremen 1817 (Ea utor).

8) *Pathological and practical researches on the diseases of the stomach, the intestinal canal, the liver and the other viscera of the abdomen. Edinburgh* 1828. — Versio germanica autore Gerhard von dem Busch. Bremen 1830 (Ea utor).

9) Secundae edit. Part. I. Vol. III. sect. II. cap. XXX. §. CV. No. 6—8.

rum sermonem instituemus) mox ad *ventriculi gritudines* illustrandas deveniemus.

§. XXXVI.

bdominis regiones; situsque viscerum.

1. Iter simul facientes hortamur, *abdominis iones* definient (synonyma, quippe ad scripto- antiquos rite intelligendos necessaria, non sper- ndo) et *viscerum* unicuique illarum responden- m *situm* notent accurate [1]). Generatim.

2. *Abdomen* [2]) „incipit externe continuatis egumentis thoracis per pollicis spatium super rtilaginis xyphoidis apicem, et in peripheria iusque lateris ad arcuatos margines costarum scendentium irregulari via, ex diversis arcubus nflata, continuatur usque dum in posteriori parte ra spinam ultimae vertebrae dorsi primamque nborum ad earum symphysin utraque latera sibi currunt et in ambitu suo horizontali parallela iuntur. Ex his amplo et lato descensu anterius ere, posterius ad columnae vertebrarum lumba- Abdominis limites.

1) G. H. Troschel diss. de morbis ex alieno situ partium abdominis. Francf. ad Viadr. 1754 (Haller disput. ad morbor. historiam et curationem facientes. T. IV. No. CXVIII).

2) Graec. γαστηρ, ἠτρον, ὑποκοιλον, ἐπιγαστριον; Latin. imus venter, usitatiori autem nomine, abdomen (Celsus de medicina Libr. IV. cap. 1). Arab. tenur, mirach. Ital. *ventre, basso ventre, addome.* Gall. *ventre, bas-ventre, ventre inférieur.* Anglic. *the belly, panch.* Germ. *der Leib, Unterleib, Wannst.*

barium longitudinem continuatur, tandem versu anteriora tegumenta iterum superiori et anterio parti labii externi spinae superioris ossis ilei an nectuntur, investitque omni externa pelvis super ficie et annatis partibus ad finem capitis circa co lum ossis femoris supra utrosque trochantere angustiora fiunt; in triangularem formam mediu versus ad anteriorem ossis ischii et pubis super ficiem descendunt, et plane versus inferiora arcuunt. In posteriori regione os sacrum et co cygis omnisque lateralis regio circumdatur et len sic facto descensu mox inclinate adscendente, mo horizontali linea, ex anteriori parte, descensa in tegumenta recipiuntur et annectuntur" [3]).

Regiones primariae. 3. Haec superficies, licet irregularis nec m thematicae dimensioni adaptata videatur [4]), s quenti modo divisa est. Umbilicus locus in pla anteriori superficie in collis modum elevatus, ce trum divisionis fit, quod ab ipsa natura praefixu videtur. Duos circiter digitos supra illum, media anterioris abdominis superficie, punctu et simile punctum quoque inferius inscribitu Per haec puncta horizontali umbilici diamet parallelae lineae arcum tandem circumscribent in peripheria abdominis usque ad rhachidem d cuntur, idque, ut superior, inferiores ex utroq

1

3) Troschel l. c. §. XIX.

4) C. A. Bergen diss. qua probatur mensuram et propo tionem membrorum corporis humani summam perfecti nem et rigorem mathematicum non admittere. Francf. Viadr. 1750.

ere costarum cartilaginosae partis arcus tangat; erior autem, ex dextra et sinistra parte emi-ntes illas protuberantias spinae superioris cristis is ilei transgreditur. *Tres* inde oriuntur *abdomi-anterioris regiones primariae*; quarum superior *gastrica*, media *umbilicalis*, inferior *hypogastrica* itur. Abdomen posterius *unam* dumtaxat noscit regionem, *lumbalis* dicta. *Epigastrica* tur *regio* a cartilagine xyphoide, cartilaginosa ossea ultimarum costarum parte, superficie ad mphysin inferiorem ultimae dorsalis vertebrae, eriori corporis secundae lumborum vertebrae rte, et dicta linea umbilico sic parallela deter-natur. *Umbilicalis* seu *mesogastrica*, *regio* su-rne a dictis inferioribus prioribus finibus et ea iterum umbilico parallela, et superiori cor-ris quartae lumborum vertebrae parte coarcta-r. *Hypogastrica regio* a terminis umbilicalis et ibus abdominis ad pelvim clauditur.

4. Quaevis regionum abdominis cardinalium **Regiones subordinatae.** *tres regiones subordinatas* dividitur, si linea rpendicularis utrinque a curvatura maxima car-aginis septimae costae verae usque ad latera mphyseos ossis pubis, ducitur. Inter linearum nfinia notantur: in regione superiore seu *epi-astrica—epigastrium* [5]) (*scrobiculum cordis, cardias, regio*

5) Quondam scrobiculum cordis (seu cardias), a regione gastrica (seu epigastrio) distinguebatur, quatenus illud regionis epigastricae partem dextram superiorem, haec ejus partem sinistram inferiorem occupat.

regio gastrica); in regione media seu mesogastrica — *regio umbilicalis*; in regione inferiori seu hypogastrica — *regio pubis*. Extra lineas praesto sunt: ad latera *epigastrii* — regiones *hypochondriacae seu praecordiales*[6]); ad latera regionis umbilicalis — *regiones iliacae*; ad latera regionis pubis — *regiones inguinales*, dextrae quidem et sinistrae.

Viscera variis regionibus addicta.

5. Si decumbente in dorsum cadavere abdomen aperitur, super illius *viscera* easdem lineas ductas nobis imaginari possumus, quas in externa superficie duximus.

Viscera in epigastrio.

6. Includit sic *epigastrium*, ventriculi et pancreatis partem maximam, hepatis lobum minorem, duodeni initium, coli transversi et omenti portionem, venae cavae truncum inferiorem, venae portarum initium, aortam descendentem, arteriam coeliacam cum ramis ejusdem atque plexu nervorum solari, arteriam meseraicam superiorem, ductusque thoracici extremitatem inferiorem.

Viscera in hypochondrio dextro.

7. Continet sic *regio hypochondriaca dextra* hepatis lobum magnum, vesiculam felleam et coli adscendentis partem.

Viscera in hypoch. sinistro.

8. Amplectitur sic *regio hypochondriaca sinistra* lienem, ventriculi fundum, pancreatis, coli et omenti partes.

Viscera in regione umbilic.

9. Abscondit sic *regio umbilicalis* omenti partem mediam, duodeni extremitatem, jejuni gyros medios, mesenterii portionem, venae cavae inferio-

6) Praecordia a CELSO (l. c.) pro hypochondriis accipiuntur.

oris truncum (a vasis lymphaticis et glandulis exus lumbalis circumdatum) nec non aortam ntralem, arteriam mesentericam superiorem, exusque nervorum mesentericos.

10. Tegit sic regio iliaca dextra, jejuni gy- s dextros, coli adscendentis partem, intestinum ecum, capsulas renales, renem et initium ure- eris dextri, in feminis tubam et ovarium, in ribus vasa spermatica. Viscera in regione iliaca dextra.

11. Fovet sic *regio iliaca sinistra* jejuni gyros istros, colon descendens cum flexura iliaca seu Romanum, capsulam renalem, renem et ure- erem sinistrum, et reliqua juxta sexum uti op- sito in latere. Viscera in regione iliaca sinistra.

12. Cooperit sic *regio pubis* vesicam urinariam, estinum rectum, vasa hypogastrica, nervos ejus- m nominis; in feminis uterum, ejus ligamenta unda et posteriora; in maribus vesiculas semi- es et prostatam. Viscera in regione pubis.

13. Celant sic *regiones inguinales* origines ar- iarum et venarum cruralium, illasque arteriae gastricae, glandulas inguinales, nervos crura- ; in feminis portionem ligamentorum rotun- rum uteri; in maribus funiculos spermaticos. Viscera in regionibus inguinalibus.

§. XXXVII.

utationes situs viscerum abdominalium xta positionem corporis, aetatem, se- um, jejunium, expletionem, maciem et obesitatem.

1. *Stante homine* vertebrae lumbares antror- m incurvantur, unde abdomen, praecique infe- rius Juxta positionem corporis.

rius, magis prominet. Pelvis talem induit posi-
tionem ut cavitates cotyloides sint subtus, par
convexa ossis sacri supra parumve retro. Viscera
inprimis ventriculus, intestina et omentum, alio
quin a hepate pressa, proprio etiam pondere de
scendunt, idque ratione vacuitatis ventriculi, in
testinorum et vesicae urinariae. Distrahitur ind
diaphragma. Distractio ista, descensus ille veri
similiter efficiunt, ut convalescentes, hysterica
aliique viribus fracti, nec jejunium, nec alvi
lotii largam repentinamque evacuationem, qui
cardialgiâ aut lipothymiae sensu tententur, stant
corpore perferre diu possint. — Si quis *ventri in*
cumbat, patet viscera propius ad anteriorem ab
dominis fornicem accedere et renes a column
vertebrali et a musculis lumborum quodammod
recedere debere. — Dum *alterutrum in latus* de
cumbimus, viscera abdominalia minus fixa, inte
stina tenuia et omentum, corporis inclinatione
sequuntur. Praeterea vertebrae lumbales arcu
efformant, cujus pars convexa subtus, concav
supra est, costis annexis ab osse ileo hìc disce
dentibus, ibi appropinquatis. Musculi parti su
periori respondentes relaxantur, illi partis inferio
ris tenduntur. — *Decumbente homine in dorsum*
pectore, pelvi et lumbis elevatioribus, musculo
rum abdominalium relaxatio succedit. Viscer
hinc superiora abdominis deorsum vergunt et in
feriora e pelvi prominent. — *Sedendo* abdome
minus quam stando prominet, immo retrahitur. –
Du

m *genubus innitimur*, viscera abdominalia et ma-
ne intestina, musculos abdominales, praecipue
tos, antrorsum premendo, tendunt. Impeditur
e plus minus respirationis negotium. En cur
vidae, senes et valetudinarii positionem illam
gre sustinere valeant [1]).

2. In *recens natis* spatium pelvim inter et rnum, quod in adultis vix quintam totius cor-ris format partem, tertiam circiter constituit. nplitudo abdominis infantilis maxime mediae s regioni debetur; quae regio ideo amplissima , quia columna vertebralis necdum incurvata, tae magis extus conversae, fornices diaphrag-tis minus profundi et pelvis longe minor. Ac quidem vera, viscera abdominalia infantum e omnia, spatium ventris medium occupant, nec progrediente aetate, auctis capacitatibus pochondriorum et pelvis, cavitates ejusmodi opria iis organa vindicare possint. Donec vero contingat, *ventriculus*, fere perpendicularis, que ad umbilicum extenditur, parte ejus con-xa sinistrorsum, concavâ dextrorsum oblique ectante. *Omentum* quatenus convexae ventriculi rti annexum, necessario sinistrum magis latus cupare debet. Cave itaque, ne, observando ud magis opposito attactui reniti id aut omenti structioni, aut coli turgori praemature adscri-s. *Hepar*, quo tenuior aetas (habita proportione iqui corporis) eo majus, et fere totum in me-dià Juxta aetatem.

1) Portal *cours d' anatomie médicale* *T.* 5. p. 94.

diâ abdominis regione locatum. *Duodenum* vi
non omnino retro ventriculum situm. *Lien*, a
hypochondrio haud tectus, hepatis domiciliu
usurpare videtur. *Vesica urinaria* magna, supe
rius ubi urachus inseritur, acuminata, fere umb
licum adtingit. Et *uterus cum ovariis* emine
Quae omnia eadem qua evolutio corporis proc
dit ratione, aucta nimirum undique pelvi, cost
demissis, hypochondriis excavatis et diaphragma
arcuato, mutantur [2]).

Juxta sexum.

3. *Abdomen feminile* plus prominet plusq
habet rotunditatis. Regio superior thoraci inclu
angustior est, ampliores autem sunt regiones i
feriores et praecipue hypogastrica. Pili pubis l
nea recta circumscripti cernuntur. Umbilici a
eo distantia major. Hypochondria molliora. Lum
magis elongati et proceri [3]). Tempore pubert
tis abdomen durius, quam aetate progredient
In virginibus magis renitens, quam in femini
illis praecipue quae pepererunt. Hae rugas qu
que et maculas in cute ventrem tegente exh
bent [4]). Sicut pars columnae vertebralis lumbar

2) Portal *observations sur la situation des viscères du b
ventre chez les enfans, et sur le déplacement qu'ils épro
vent dans un age plus avancé. Mémoires de l'acad.
Paris. Année* 1771. *Et op. c.* p. 97. 99.

3) J. F. Ackermann (Th. Soemmerring) diss. de disc
mine sexuum praeter genitalia. Mogunt. 1788. Versio ge
man. cum praefatione, auctore Jos. Wenzel. Coblentz 178

4) Editionis secundae P. I. Vol. III. sect. II. cap. I. §.
No. 4.

sexu sequiori illam marium longitudine exce-; ita et abdominis cavum. Tubus intestinalis, teris paribus, in illo longior; hepar minus [5]).

4. *Abdomen jejunum* molle, *expletum* reni-s fieri diu credis? Non omnino vere. Vacuus m ventriculus vacuaque intestina hepati pre-ati amplius resistere nequeunt; cedit itaque li-entum suspensorium jecinoris (ad tantum viscus se sustinendum impar), indeque eo quodam-lo prolapso, tensio quaedam in superiori me-et laterali dextra abdominis parte sentitur, ciborum assumtione tollenda [6]). Constat ven-ulum vacuum intestinis placide incumbere, re-um autem, operâ ligamentorum gastro-phre-et splenico-gastrici ita rotari, ut margo, ante um, inferior, anterior, et superior, posterior lant. Attollitur sic omentum, indeque colon sversum, quod tempore jejunii potius regioni ilicali quam gastricae addictum invenitur. **Juxta jejun. et expletum.**

5. Fovea in regione epigastrica, *scrobiculum is* dicta, profundior est in hominibus *maci-* quam in *obesis*. In illis repleto ventriculo, u epigastrio admota, saepe pulsatio arteriae curvaturam majorem stomachi decurrentis ipitur. Abdominis obesitas frequentissime in-nnum aetatis quadragesimum quintum et quin-esimum observari solet [7]). **Jux. emaciat. et obes.**

§. XXXVIII.

5) C. G. Carus *Lehrbuch der Gynaekologie*. *Leipz.* 1820. *B.* p. 17.

6) Troschel l. c. §. LXVI.

7) Cfr. F. J. Hunauld *observations anatomiques de la graisse* nk Prax. III. I. 2.

§. XXXVIII.

Exploratio abdominis.

Praecepta. 1. „Qui manibus contrectaverit ventrem, minu falli poterit, quam qui non contrectaverit [1])". De bet autem ejusmodi contrectatio diversimode po sito aegroto fieri [2]). Jaceat nunc *supine* supe stratum duriusculum, capite pulvinaris ope ele vato (ad evitandam contractionem musculoru sterno-mastoideorum, quatenus illam musculoru abdominis inducit) et podice similiter suffult flexisque genubus et positis in talos pedibus (a relaxanda cuncta ventris tegumenta). Decumb nunc vicissim in *alterutra latera*, facta simul pr funda inspiratione ut venter magis prosiliat. I stet nunc *pedibus* jejunus, respirationem augend minuendo, scopo viscera e reconditis a theca th racis locis vicissim provocandi, reducendi. Inn tat

de l'homme dans différens états de sa vie. Mémoir. de acad. de Paris. Année 1732. *Hist.* 28.

1) Hippocrat. praedict. lib. II. c. 2.

2) Planer methodus investigandi locos adfectos. Tüb 1579; — J. F. Isenflamm *Versuch einiger praktischer A merkungen über die Eingeweide zur Erläuterung verschie ner verborgener Krankheiten und Zufälle. Erlangen* 17 — J. P. Frank oratio academica de signis morborum ex c poris situ partiumque positione petendis. Delectus op culorum medicor. antehac in diversis acad. editor. Vol. Ticeni 1789; — A. Portal *cours d'anatomie médicale.* 5. — S. G. Vogel *allgemeine med. diagnostische Un suchungen zur Erweiterung und Vervollkommnung se Krankenexamens. Stendal* 1824.

ur nunc *genubus cubitisque*, ut contenta in lominis cavitate ad ejus parietem anteriorem pius accedant. Haecque omnia, si caeterum at, *balneo* praemisso universali tepido [3]).

2. Contrectatio perficitur apice digitorum haud iidorum, super universam abdominis superfi-m, lumbis non exceptis ita deductorum, ut gulae ejus regiones vicissim perpendiculari, ho-ontali et obliqua compressione et percussione, lici intuitu in aegroti vultum defixo, pal-ttur. Continuatio argumenti.

3. Quo in opere respiciendum ad abdominis pheriam, mollitiem, tensionem, duritiem, tem-nturam, sensum et pulsationem. Pro viscerum tate abdominis inclusorum duritie, imponit e contractio musculorum abdominalium recto-, cui ipse, ut ut levis, adtactus tegumentorum iris, etsi per debitam corporis positionem prius xatorum, in plurimis hominibus ansam por-.. Et pars columnae vertebralis lumbaris, in otis admodum macilentis, pro obstructione erum abdominalium, habita est. Finis argumenti.

4. Ad abdominis conditionem morbosam pro-explorandam *stethoscopium* [4]) adhibitum fuit. Adminicula. m autem parum vel nihil inde lucri emerge-mox aliud, credulorum ludibrio, inventum

L 2 est

3) Magni facio adminiculum istud, hucusque, quod sciam, scriptoribus, pro meliori abdominis exploratione minime ndicatum.

4) Part. II. Vol. II. sect. I. cap. XI. §. LIV. 7.

est instrumentum. Loquimur de *pleximetro*, q lamina scilicet eburnea, loco abdominis explora do, superimponenda et percutienda[5]).

§. XXXIX.

Diagnosis.

Fontes. 1. Morborum abdominalium diagnosis poti simum erui debet, ex *aegroti habitu*, *modo vive di*, *morbis praegressis*, ex *conditionibus parti cum ventre maximum consensum alentium* exq *functionibus viscerum abdominalium*.

Habitus aegri. 2. Qui morbis viscerum abdominalium (s tem sacco peritonaei inclusorum ad quae nunc dagines nostras circumscribimus) laborant, vult exhibent tristem, collapsum, rugosum, ex palli subflavum, intuitum languidum, oculos halone vido circumdatos. Aliàs illis facie accensa ge sublividae oculique rubore suffusi sunt. Morbi dominis magnum porro imperium in homin modos incedendi, standi, decumbendi, verbo c *pus tenendi* exercent; ita ut saepe ex solo ae intuitu viscerum abdominalium aut dolorem, phlogosin, aut herniam arguere poteris[1]). Maxi

5) P. A. Piorry *de la percussion médiate et des signes tenus à l'aide de ce nouveau moyen d'exploration dan maladies des organes thoraciques et abdominaux.* *et Londres* 1828; — J. F. H. Albers *zur mittelbaren cussion bei Untersuchung der Bauchhöhle* in Graefe Walther *Journ. der Chir. und Augenheilk. B.* 15. 2. p. 291.

1) De his Marshall Hall (*Handbuch der Diagnostik*.

dem illi morbi *nutritionis negotium* perturbant. uuntur inde vel *macies*, vestibus et cute ac si alieno homine obesiore deprompta essent, dulis factis, vel *corpulentia*, derepente ins, membrorum gravitate stipata. Confirma- sic effatum: „Si plenior aliquis et speciosior oloratior factus est, suspecta habere bona sua ent" [2]).

3. Quamvis morbi viscerum abdominalium ad iium civium ordinum januas pulsent, sunt ta- maxime familiares illis, qui victum vel nim et succulentum pauco corporis exercitio, vel ientem et macilentum nimiis ejus laboribus unt, — qui potu liquorum fermentatorum et ssimum alcoholis abutuntur, — qui vasorum iariorum facile cuprum aut plumbum largien- curam flocci pendent, — qui opificium vennfensum exercent, — qui vestes arctas nimis unt, — qui animi pathematum vim crebo exuntur, — et qui studiis, veneri et pharmacis quam par foret indulgent, idque maxime si ure haereditario, vel ob pravam abdominis turam [3]), ad morbos, de quibus agitur, disponunt. Modus vivendi.

4. Pro aegritudinum abdominalium uberrimo respicias, perpessas olim *febres intermittentes* [4]), Morbi praegressi.

. *mit Anmerk. von* A. Fr. Bloch. *Helmst.*. 1823. p. 66.
. 366) legisse non poenitebit.
. G. Klein Interpres clinicus. Praef. A. Haller Edit. v. Lips. 1826. p. 1.
p. XII. §. XLI.

tes[4]), *impetigines*[5]) et *haemorrhagias.* Istaru inprimis caussae, si in pueritia capiti, et abso luta pubertate pectori infensae fuerint, progr diente aetate raro abdomini parcent.

Consensus.

5. *Consensus nervorum*[6]) memores, intelliger morbos abdominis nonnunquam facilius ex cond tione animi, sensuum, respirationis, pulsuu functionum sexus etc. manifestos fieri, quam examine ipsius regionis affectae.

Functiones viscer. abdomin.

6. Quo in negotio praeterea de *excremen* sollicitus esto[7]), ea in loco lucido ope baculi transfusionis ex uno vase in aliud (nec exclu interdum analysi chemica) absque abominatic perlustrando. Juvat aliquando contenta in in stinis per repetitos *clysteres exploratorios* evocare

I

4) Edit. secund. Part. 1. Vol. I. sect. I. cap. II. §. XX No. 1.

5) Edit. secund. Part. I. Vol. III. sect. II. cap. XV. §. XXX 3. — Cap. XVIII. §. LII. 2.

6) Part. II. Vol. I. sect. I. cap. I. §. III. No. 29.

7) J. M. Montanus lib. II. de excrementis, unus in fec alter in urinis. Patav. 1554; — A. Fonseca de hon excrementis. Pisis 1613. — Theophili lib. de excren tis alvi et indicio medico ex illis ferendo. Lugd. Bat. 1 — Bruno diss. de retrimentorum corporis humani co bus variam in aegrotis significationem praebentibus. dorf. 1703; — H. Boerhaave diss. de utilitate explo dorum in aegris excrementorum ut signis. Lugd. Bat. 1 — Homberg *observations sur la matière fécale. Mémoir l'acad. des scienc. année* 1711. *Paris* 1730. p. 39; — Jun de alvina excretione ut signo. Halae 1756; — C. Rh dorf diss. de alvi dejectionibus. Bonn. 1830.

mo quis explorationis caussa abdomini *glaciem* ponere ausus est [9]).

§. XL.

Semiotica: Monitum.

1. Abdomen, et inprimis praecordia (hypochondria), ad *eventa* morborum tam acutorum am chronicorum praesagienda summi semper bebantur momenti [1]). *Bonum*, si fuerint moa naturalique crassitudine [2]), si nec dolent, et utroque latere mollia ac aequalia [3]), reperiun-. *Mala* sunt hypochondria, quae in morbis itis intenta, dura dolentia [4]), inaequalia [5]), apSemiotica.

pa-

) „*Wiederholte exploratorische Clystiere entdecken oft den Feind*" (Vogel l. c. p. 130).

) „*Ein mir bekannter einsichtsvoller Arzt im Auslande, legte Personen, die immer einen schlimmen Geruch um sich verbreiteten, Eis auf den Leib. Allen ging darauf etwas Ungewöhnliches ab, den Meisten eiterartiger Unrath, bey einem Stücke von Bandwurm, bey andern dicke Schleimklumpen* . . ." (Vogel l. c. p. 138).

) Prosper Alpinus de praesagienda vita et morte. V. II. p. 329; — Luther diss. de peritonaeo integrae sanitatis et ambig. morb. indice. Erford. 1734; — Ackermann diss. praesagia medica ex praecordiis. Goett. 1752; — Schmiedel diss. de praecordiis. Erlang. 1753; — Andr. El. Buechner resp. Boehme diss. de inflatione hypochondriorum frequentius sinistrum, quam dextrum infestante. Hal. 1758; — Chr. G. Gruner semiotice physiol. et pathol. complex. Hal. 1775. p. 614—619; — F. J. Double *séméilogie générale. Paris* 1822.

) Hippocrat. aphorism. II. 35.

) Hippocrat. prognost. §. 5. — Coac. §. 2.

parent. Praeter haec si subito attolluntur prae cordia unaque murmura ventris et lumborum do lor incidunt, dejectiones[6]) adfuturas, nisi flatu vel urina multa subsequantur, expecta. Praecor dia distenta cum laterum dolōre ac splenis tu more[7]), in febre acuta narium haemorrhagian post judicium vero recidivam portendunt. Ne *meteorismus* negligendus, sub quo aegrorum ver ter, praecordia, intestina, incredibile quantu sine dolore atque cum gravitatis sensu inflantu atque attolluntur.

Monitum. 2. Ulteriora praecepta generalia *Prognos* morborum abdominis non admittit, *Curam* il plane respuit.

Capu

4) Hippocrat. epidemic. I. sect. III. cap. 11. 12.

5) Galen. loc. affect. V. 3.

6) Hippocrat. aphor. IV. 73.

7) Hippocrat. epidemic. II. sect. III.

Caput XIII.

…abdominis vitiosa conformatione, …u alieno viscerum, hernia abdominali et morbis umbilici.

§. XLI.

Vitiosa abdominis conformatio.

11. „Totum abdomen nec situ peccasse ob- Notio.
…atum est, nec peccare potest. Non enim primo
…ri superstrui, non inter caput et thoracem
…, non denique unius extremitatis locum occu-
potest, quum a tota hac insigni totius ma-
…ae parte tantum dependeat, ut alienus totus
… cum idea hominis cogitari nequeat [1])“. Sin-
… autem partes vario modo aberrare possunt.
…2. *Monstra* exhibuerunt viscera abdominalia, Monstra.
…ter omnium tegumentorum absentiam, denu-
… et e sede procidua [2]), musculosque abdomi-
…deficientes [3]), fissos [4]).

3. Pec-

…Troschel diss. citat. de morbis ex alieno situ partium … XX.

…uysch observ. anat. chir. cent. Amstelod. 1691. obs. …XXI—III. p. 92—4; — Schaarschmidt *Verzeichniss der …erkwürdigkeiten bei dem anatom. Theater zu Berlin.* 1750. … 13; — Fried diss. de foetu, intestinis plane nudis ex…a abdomen propendentibus nato. Argent. 1760 in Waiz

Varia capacitas. 3. Peccat praeterea abdomen respectu *capa-citatis. Minor* illa, evolutionem viscerum incl

soru

neuen Auszügen. B. 4. p. 83; — *Considérations généra sur la monstruosité et description d'un genre nouveau c servé dans l'espèce humaine et nommé Aspalasome*, *Mr.* GEOFFROY SAINT-HILLAIRE. *Journal complémenta du dictionaire des sciences médicales. T.* 21. *Mars* 18 p. 236.

3) ESCHENBACH observata quaedam anatom. chir. med. ra ROSTOCK. 1769. T. II; — J. S. ELSHOLDT de concepti tubaria. Colon. 1669; — LACHMUND Miscell. acad. nat. c dec. I. ann. 3. obs. 103; — SCHRÖCK ibid. ann. 6. obs. 2 — HÖCHSTETTER observ. dec. VI. obs. 5; — BARTHOLI Act. med. Hafnien. Part. I. obs. 110; — SENNERTUS me pract. lib. IV. P. II. sect. IV. cap. VII; — SCHACHER d de morbis a situ intestinorum praeternaturali. Lips. 1 p. 45; — HALLER comment. in praelect. BOERHAAVII. V. P. II. p. 503. — TROSCHEL l. c. §. XX; — HEROLI STARK's *Archiv für die Geburtshülfe. B.* 1. *St.* 1. p. *Tab. I. II*; — JAN VAN WY in *Verhandelingen van genootschap ter bevordering van Genees- en Heelkund Antverpen. Jaar* 5. *Deel* 1. *No.* 1; — SAXTORPH in soc. Hafniens. Vol. I.

4) CHISLETT in *The new Lond. med. Journal* 1792. *Vo Part.* 4; — C. A. TOTT *eine merkwürdige Missbild des Unterleibs als Beytrag zur path. Anat. in* RUST's *gaz. für die gesammte Heilk. B.* 31. *Heft* 3. p. 534 („*an rechten Seite des sonst normal beschaffenen und ku recht unterbundenen Nabelschnurendes befindet sich Oeffnung mit plattem Rande im geraden Bauchmuskel, doch ausser dem Gebiete der Linea alba, durch we ein Theil der Gedärme, und zwar des Grimm-, Leer- Krummdarmes, ohne vom Darmfell bedeckt zu seyn, frey, sammt einem Theil der Gallenblase vorgefallen Das Kind hatte* 36 *Stunden gelebt*").

um impedit eorumque cohibet energiam; *major*, torem et lentorem circuitus cruoris inducit [5]).

4. *Imminuitur abdominis capacitas* si *costae* ... iis descendant, vel in alterutrum latus incli... t; si ideo, vel ex mala columnae vertebralis formatione, *diaphragma* plus aequo deorsum gat; si *cartilago ensiformis*, alioquin formâ are solita [6]), aut longitudine peccet aut nimis s curvetur [7]); si *columna vertebralis* introrsum a sit; si *pelvis* solito angustior; sique *musculi* ominis (ut in colica saturnina et morbis quillam spinae et ventriculi contingere solet) contti, rigidi, vel et cartilaginei [8]). Capacitas imminuta.

5. *Au-*

L. W. Lemonnier ergo in macilentis liberior quam in obesis circulatio. Paris 1740.

Modo est rotunda (Voigtel *Handbuch der path. Anat.* B. I. p. 307), bifurcata (Sandifort museum anatom. T. . p. 179. No. CXCIII. T. II. Tab. XLVI. fig. 3. 4), tricuspidata (J. M. Hofmann disquis. corp. human. anat. patholog. spec. IX. §. 6. p. 148; — Blumenbach *Geschichte der Knochen* §. 295), perforata (Blumenbach l. c. §. 296), separata (Haller de corp. hum. fabric. Vol. VI. p. 23; — Sandifort observ. anat. patholog. lib. III. cap. X. p. 134).

B. Condronchi de morbo novo sive prolapsu cartilaginis mucronatae. Bonon. 1603. Editio G. G. Gruneri. Jen 1786; — L. Septalius de morbis ex mucronata cartilagine pendentibus. Mediol. 1632. — Th. Bartholinus in Act. Hafniens. Vol. V. Hafn. 1680; — Troschel l. c. §. XXIX; — Albini Tab. ossium XIV. Cfr. Kurt Sprengel *Versuch einer pragmatischen Geschichte der Heilk.* B. 3. p. 183.

Blasius observ. med. rarior. obs. V. p. 10. Tab. II.

Capacit. aucta. 5. *Augent abdominis capacitatem* caussae vi[...] allatis oppositae; item obesitas[9]), ascites, hy[...] drops ovarii et uteri, graviditas, tympanitis, phys[...] conia viscerum abdominalium, tumores, relaxat[...] musculorum ventris[10]), exuberantia cutis[11]).

§. XLII.

Situs alienus viscerum abdominalium.

Ex vitio congenito. 1. Viscera abdominalia quae dextrorsum j[...] cere deberent, lusu naturae, interdum latus sin[...] strum occupant, et vice versa[1]). Ad comple[...] dum miraculum ejusmodi *translationes*[2]) (de qu[...]

b

9) Part. I. Vol. III. sect. II. cap. XXV. §. LXXXIV. 3.

10) Ejusmodi relationem communissimam caussam in spe[...] vertebrali (utpote ex quo musculi abdominis nervos ac[...] piunt) latitare putamus.

11) CORDES *widernatürliche Ausdehnung der Bauchdecke[...]* in GRAEFE's *und* WALTHER's *Journ. für die Chir. und A[...] genheilk. B.* 7. *Heft* 2.

1) CHR. G. LUDWIG progr. de situ praeternaturali visceru[...] infimi ventris. Lips. 1759. Versio germanica exstat in W[...] *neue Aufsätze. B.* 2. p. 118; — METZGER progr. de tra[...] latione viscerum. Regiom. 1782 et ejus *vermischte Schr[...] ten. Königsberg* 1782. *B.* 2. p. 206.

2) Lege de hoc argumento: PECQUET experimenta nova a[...] tomica. Paris 1654. p. 179; — PATIN *lettres choisies. T[...]* p. 135; — BARTHOLINI hist. anat. rara. cent. II. hist. XX[...] T. I. p. 219; — MORAUD in *Histoire de l'acad. Ro.* [...] *sciences.* 1688. p. 44; — BOERHAAVE *pathologische Betra[...] tungen des Herzens* §. 4. in *Samml. auserles. Abhandl.* [...] *prakt. Aerzte. B.* 9. p. 500; — HALLER opuscul. patho[...] gica. obs. XXIX; — SAMPSON in *Philosophic. Trans[...]* No. CVII. T. 9. p. 746; — HOLT ibid. No. CCLXX[...]

plura in pathologia speciali viscerum) plerum- sine evidenti detrimento locum obtinent.

2. Quandoque situs alienus visceris unius riusve ex *defectu alligationis* provenit, ut de- s locis respectu ligamentorum ventriculi [3]), he- s [4]), lienis [5]), et quoad mesenterium atque in- ina [6]), palam fiet. Ex defect. alligationis.

3. Nunc viscus volumine auctum, aut enatus asitus, domicilium partis contiguae usurpat, que emigrare cogit. — Nunc viscus phlogosi ipitur ideoque intumescit et lympham coagu- em secernit, quae lympha pseudomembranis m praebet, quibus partes contiguae circumre- tur. Cessâ tandem phlogosi, detumescit vis- ac partes cum quibus morbosam connexio- inivit, secum in alienam sphaeram trahit. — Nunc Ex morbis partium contiguarum.

T. 22. p. 992; — Sue *auserl. Abhandl. der Acad. der Wis- enschaften zu Paris. A. d. Fr. Leipz.* 1754. *B.* 2. p. 315; — Mohrenheim *Wiener Beyträge. B.* 2. p. 305; — San- difort observ. anatom. patholog. lib. I. cap. II. p. 39. lib. IV. cap. VI. p. 54 et 60; — Aubertin in *Journ. de médec.* T. 45. p. 408; — Lentin *Beyträge zur ausübenden Arz- neywissensch. B.* 2. p. 176; — Römer sylloge opusculor. al. Vol. I; — Ballie in *London med. Journ.* 1789. *Vol.* 10. *Part.* 2. *No.* 6.

Troschel l. c. §. LXX.

L. Wolfstricel observat. de tumore ex prolapso hepate. n Miscell. acad. nat. curios. 1751. obs. 88; — Reisel ob- servat. de hepatocele. ibid. Dec. II. a. 7.

Abr. Vater diss. de lienis prolapsu. Vitemb. 1746.

Hargens in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 9. *St.* . p. 178.

Nunc tandem viscus atrophia laborans, spatiu vacuum relinquit, in quod adposita exta i ruunt[7]).

Herniae. 4. Frequentissime abdominis viscera, potiss mum intestina et omentum, vel sejunctim vel inv cem, portioni peritonaei, in saccum extra abdom prolongatae, includuntur, quod *herniam* constitu Etsi hujus morbi doctrina (quae praecipue G. A NAULD[8]), P. POTT[9]), A. G. RICHTER[10]), P. CA PER[11]), ASTLEY COOPER[12]), FR. KP. HESSE BACH[13]), W. LAWRENCE[14]), A. SCARPA[15]), H. BRU

7) HEISTER (Act. acad. nat. cur. Vol. X. obs. 2. p. 4) emplum refert praestigiatoris, qui utpote hepate min instructus, propria intestina in spatium inter jecur et stas relictum, ita promovere potuit, ut abdomen reliqu umbilico vertebras adtingente, vacuum apparuerit.

8) *Dissertations on hernies or ruptures. Lond.* 1749; — *moires de chirurgie T.* 1. 2. *Paris* 1768.

9) *A treatise on ruptures. London* 1756. 1766.

10) *Abhandlung von den Brüchen. Gött.* 1785; — Et e dem *Anfangsgründe der Wundarzneyk. B.* 5 et 6.

11) Icones herniarum editae a S. TH. SOEMMERRING Fr 1800. Fol. maxim. c. Tab. aen. XIV.

12) *The anatomy and surgical treatment of inguinal congenital hernies. Lond.* 1804. fol. vers. germ. auct. M. KRUTGE. Bresl. 1809. — *Anatomy and surgical t ment of crural and umbilical hernia. Lond.* 1807. fol.

13) *Anatomisch-chirurg. Abhandl. über den Ursprung Leistenbrüche. Würzb.* 1806; — *Neuester anat. patholog. terricht über den Ursprung und das Fortschreiten der sten- und Schenkelbrüche.* ibid. 1814; — Disquisitio de et progressu herniarum inguinalium et cruralium, ac scriptio instrumenti haemorrhagiis ab herniotomia ort

nninghausen [16]), J. Cloquet [17]), A. K. Hes-
ach [18]) etc. debetur) omnino ad chirurgiae
inium spectet; attamen quavis oblata occa-
e et a nobis commemoranda erit.

§. XLIII.

rnia abdominalis, praecipue lineae albae.

11. Saccus peritonaei cum aliquo viscere in Notio.
alibus ventris regionibus, citra annulum ab-
inalem et arcum cruralem emergens, *herniam*
minalem [1]) constituit. Idem phaenomenon in-
cartilaginem xyphoidem et symphysin pubis,
ponevrosin musculos rectos jungentem, ex-
cepto

ecure detegendis et sistendis apti. Cum Tab. aen. XVII.
ersio lat. auct. F. A. Ruland. ibid. 1816.

A treatise on ruptures. Lond. 1806. 1810. 1816. Vers.
rm. auct. van dem Busch. Brem. 1818. — Vers. gall.
ict. Béclard et Cloquet. Paris 1818. — Vers. ital. auct.
aimi. Milano 1820.

Sull' ernie. Memorie anatomico-chirurgiche. Milano 1809.
ol. *Pavia* 1820. 4. et fol. — Vers. gall. auct. Cayol. Paris.
12. Versio german. auct. W. Sailer. Halle 1813.

*Gemeinnützliche Unterrichtung über die Brüche, den Ge-
rauch der Bruchbänder und über das dabey zu beobach-
nde Verhalten. Würzb.* 1811.

*Recherches anatomiques sur les hernies de l'abdomen. These.
ris* 1815 (Liber) ibid. 1817. 1819.

Die Lehre von den Eingeweidbrüchen. Würzb. B. 1. 1829.
2. 1830.

ynon. hernia ventralis: hernia lateralis; hypogastrocele.
al. *Ernia ventrale;* Gall. *Hernie abdominale;* Belg.
uikbreuk.

cepto umbilico, contingens, *herniam lineae alba* constituit.

Literat. 2. Herniarum hujuscemodi doctrinam, praet vix allatos auctores, observationibus locuplet runt perfeceruntque MERY [2]), LACHAUSSE [3]), KLI KOSCH [4]), DE LA PEYRONIE [5]), WRISBERG [6]), BOE MER [7]), MOHRENHEIM [8]), J. VAN WY [9]), B. FRA KEN [10]), J. B. MONTEGGIA [11]), RUSSEL [12]), F WERNER [13]), LORDAT [14]) et MAUNOIR [15]).

3. *H*

2) *Mémoires de l'acad. de chirurgie de Paris.* 1701. p. 28

3) Diss. de hernia ventrali. Argent. 1746.

4) Progr. quo divisionem herniarum et novam herniae v tralis speciem proponit. Prag. 1764.

5) *Observation sur une hernie ventrale du colon. Mém. d acad. de chirurg. T.* 4. *Mém.* p. 198.

6) Diss. de peritonaei diverticulis. Goett. 1780 in WAIZ *Auszüge. B.* 14. p. 108.

7) Diss. de herniis abdominalibus. Hal. 1780.

8) *Beobachtungen verschiedener chirurg. Vorfälle. B.* 2 12. sq. *Wien* 1783.

9) *Waarneeming eener aanmerkelyke maagfistul en bui breuk. Verhandel. van het Utregtsch Genootsch. De Bl.* 443.

10) *Waarneeming van eene aanmerkelyke hoeveelheid ui vallen darmen, door eene vanzelfs ontstaane doorbraa den onderbuik, met gevolg van volkomene geneezing. V handel. van het Maatsch. te Haarlem. Deel* 24. *Bl.* 42

11) *Istituzioni di chirurgia. Part.* 3. *Sezione* 2. §. 659.

12) *A singular variety of hernia. Transact. of the soc Edinburgh. Vol.* 5. *P.* 3 p. 23.

13) *Cases of ascites, of hernia scrotalis, abdominalis Mem. of the med. societ. of London. Vol.* 3. p. 588.

14) *Nouvelles remarques sur les hernies abdominales. M pellier* 1811.

3. *Hernia lineae albae*, communissima, ad la- Descriptio.
a cartilaginis xyphoidis aut inter eam et um-
cum contingit. Aliquando herniarum illarum
rimae, isto in spatio locum obtinent, immo
rdum tota linea alba scissa est [16]). Saccus her-
sus ex fissura nunc longitudinali (a tribus ad
pollices), nunc transversali emergit, formam
ibens constanter ovalem compressam [17]), saepe
uti oliva. — Quo altiori loco herniae abdo-
ales sitae sunt, eo magis digestionis officium
ndere [18]), cardialgias colicasque inprimis post
um gignere solent.

4. Herniae abdominales et lineae albae ali- Necroscopia.
ndo ventriculi [19]), longe autem saepius portio-
nem

) *Histoire d'une hernie de la partie supérieure de la ligne blanche. Bulletin des scienc. médicales. T.* 6. p. 225.

) Rust *Repertorium der gesammten Heilk. B.* 23. p. 182 („*dann ist die Basis die breiteste Stelle und man kann mit den Fingern zwischen die auseinander gewichnen graden Bauchmuskeln ein- und unter die von ihnen gebildeten Rän-der dringen*").

Scarpa l. c. Tab. X. fig. 5.

Scarpa l. c. §. 10 („*induce sintomi corpuscuali di stomaco piu frequenti e molesti di quelli che derivano da simili ernie situate nell' ombilico*").

Ideo dicta fuit *hernia stomachi*, s. *gastrocele*. Negat autem Hesselbach IIdus (l. c.) ventriculum in hernias lineae albae intrare. Rectius sane Scarpa (l. c. §. 10), utpote iam mediam iniens, dicendo: „*l'ernia della linea bianca non è, a mio parere, una malattia nella quale sia interessato lo stomaco ad esclusione d'alcun altra delle viscere ad esso vicine*".

nem intestini coli transversi et omenti*), saepis-sime vero omentum solum [20]) continent.

Caussae. 5. Excitantur herniae ejusmodi ab extension[e] violenta tegumentorum abdominis, pondere ele-vando [21]), scapulas explicando [22]), corpus brachi[o] suspendendo [23]); a contusione, graviditate, a[b] ascitide fugato, a vulneribus et abscessubus super-ficialibus ventris, a praegressa peritonitide et conversione musculorum abdominis in massa[m] adiposam.

Diagnosis. 6. Herniae lineae albae, facile in obesis, n[on] sine gravi aegrotorum damno, praetervident[ur]. Praeterea difficulter ab *herniis umbilici* distingu[un]tur [24]). Possent etiam herniae lineae albae c[um] *tum*

*) Fielitz *ein Darm- und Netzbauchbruch* (entero-epip[lo]cele ventralis) *nebst dessen Behandlung* (Loder *Journ.* [f.] *Chirurg. B.* 3. *St.* 3. p. 447).

20) Scarpa l. c. §. 10.

21) „*Eine Frau, die in einer unbequemen Stellung ein* [...] *aufheben wollte, bekam gleichsam diesen Bruch*“ (Rich[ter] *Anfangsgr.* §. 491).

22) „*Einem jungen Menschen befahl sein Tanzmeister,* [...] *Tanzen die Schultern auseinander zu ziehen und die* [...] *einwärts zu halten. Er that diess plötzlich, und mit* [...] *ger Gewalt, und fühlte in diesem Augenblicke einen so*[...] *tigen Schmerz, und gleichsam eine Zerreissung in der* [...] *grube. Bey Untersuchung dieser Stelle fand man* [...] *Bruch*“ (Richter l. c.).

23) „*Le même accident survint à un jeune garçon, qui,* [...] *monté sur un arbre, s'en précipita tout d'un coup,* [...] *avoir saisi une branche à laquelle tout son corps de*[...] *suspendu d'une seule main*“ (Jourdan in *Dict. des s*[c.] *médic. T.* 13. p. 494).

…oribus cysticis[25]) et cum *adipe* sibi ex dicta …ea viam foras parante[26]), confundi. Vitium …ud (immerito in dubium vocatum[27])), herniis …era adscribi posset, nisi sacco hernioso care… Distinguitur quoque tumor adiposus a legi… …a hernia lineae albae majori firmitate et duri…[28]), defectu doloris, capacitatis repositionis,

et

…) §. XLV. No. 6.

…) Arnauld *mémoires de chirurg. T.* 2. p. 518.

…) Morgagni de sed. et causs. morbor. epist. XLIII. 10. L. …24; — Klinkosch l. c. diss. Pragenses T. V; — Fardeau *Recueil de la soc. de méd. T.* 18. — Scarpa l. c. §. 13 („*Nel cadavere d'un uomo di* 50 *anni, gracile, emaciato, …mi è accaduto di osservare due di questi tumori, uno dè …quali era situato subito sotto della cartilagine mucronata, …l'altro due pollici circa sopra l'ombilico. Il primo era della …grossezza d'una picciola noce, ed il secondo eguagliava un …grosso uovo di colombo. Credetti sulle prime d'aver fra le …dita due ernie omentali della linea bianca nel medesimo …soggetto, ma notomizzando questi tumoretti, trovai che …ambi due erano mancanti dello sacco erniario, e che non …contenevano punto d'omento, ma bensi una sostanza pin…guedinosa dura, la quale continuata in un peduncolo schiac…ciato passava attraverso di una fenditura della linea bianca, …ed andava a portarsi sulla faccia esterna del grande sacco …del peritoneo. Il pedoncolo del tumore inferiore era effetti…vamente una continuazione della pinguedine che circondava …'l ligamento ombilicale del fegato*“).

…) Legitur in Petit (*oeuvres posthumes T.* 2. p. 215): „*je …n'ai jamais vu cette hernie graisseuse*“.

…) Scarpa l. c. §. 13 („*mi è sembrato di riscontrare in co…desti tumoretti un grado di densità e di durezza al tatto …maggiore di quella che offrono le picciole ernie omentali …della linea bianca*“).

et symptomatum consensualium ventriculi. Me-
morabilis interea exstat casus *fortuitae complica-
tionis* tumoris adiposi abdominis cum colica [29]).

7. Ne

29) Scarpa l. c. („*Pochi anni sono fu portata in questa scuol di chirurgia pratica una donna di circa 55 anni, piuttost pingue ma di fibra floscia ed abitualmente isterica, la qua nella notte precedente era stata presa da colica intestina violentissima per cagione si diceva di ernia incarcerat Aveva essa il ventre assai teso e dolente al tatto, fred le estremità inferiori, polsi piccioli, nausea, proclività vomito, soppressione di secesso. Poco sotto dell' ombilic verso il lato sinistro della linea bianca si alzava un t moretto della grossezza d'una picciola noce, del color n turale della pelle. Disse l'inferma d'essere stata assai vo sottoposta a dolori di ventre, giammai però così fer come quelli che allora provava; lo che essa riferiva abbuso fatto di legumi e di farinacei mal cotti. Le p reva inoltre, e queste illusioni non sono infrequenti malati afflitti da gravi dolori, che il tumoretto dall' in sione della colica si fosse manifestamente ingrossato del consueto e fattosi dolente, lo che non era primo. N persuasione adunque che questo tumoretto fosse una v ernia incarcerata della linea bianca, conscio che qu ernie, come l'ombilicale, sono delle più pronte a cader gangrena, passai immediatamente all' operazione. Aper tegumenti non vi trovai ombra di sacco erniario. Il c tenuto nel tumoretto si riduceva ad una picciola mass dura pinguedine continuata in un pedunculo, che mani tamente attraversava la linea bianca e che fu aspor con un colpo di forbice. Conobbi allora la vera ess della malattia. Il bagno tepido universale, i replicati steri mollitivi, i fomenti, poscia l'uso dell' olio di ri per bocca a dose refratte aprirono il secesso, e la colic breve tempo scomparve. La picciola incisione non t guari a cicatrizzarsi*“).

7. Neglectis herniis abdominalibus, ventris Prognosis. usculi ita relaxari et elongari possunt, ut saccus usim sensimque ad genua usque extensus, visumque abdominalium partem conspicuam continens, efformetur. Ecce sic dicta *eventratio*[30]), ius terribilia, cum aliis[31]), vidimus exempla. Ceterum herniae ejusmodi colosseae id saltem ui habent, quod, propter basin nimis amplam, carcerari nequeunt. Secus minores herniae, tam ra quam extra lineae albae confinia locatae, inmis si flatibus et stercore scatent. Citissime m gangraenam properant[32]); aliquando sanguin, ex venis meseraicis pullulantem, fundunt[33]), fistulis stercoralibus facile ansam porrigunt[34]).

8. Hernia abdominalis *cingulo elastico*[35]), aut, Cura. si

) Ab *e*, extra, et *venter*.

) „Lazare Rivière *rapporte l'histoire d'une femme qui, ayant eu le bas-ventre frappé par un cerceau de bois vert échappé des mains de son mari, tonnelier, éprouva une telle contusion, que les parois abdominales perdirent tout leur ressort, et, cédant au poids des organes, donnèrent naissance à un sac qui descendait sur les cuisses, et qui, outre un paquet des intestins et l'épiploon, renfermoit encore la matrice elle même remplie par le produit de la conception*" (Jourdan l. c.).

) Scarpa l. c. §. 21 („*cadano piu prestoché le altre in gangrena*").

) Scarpa l. c. §. 38.

) Scarpa l. c. §. 32: — O. Conradi *Geschichte einer von Würmern* (!) *entstandenen und völlig geheilten Kothfistel* („*in der Gegend des weichen Leibes über dem rechten Darmbeine*"); in Hufeland's *Journal der pr. Heilk. B.* 21. *Heft* 1. p. 30.

si tale adminiculum propinquo forte ventriculo molestias inferret, *thorace linteo muliebri*, ossibus balenae munito [36]), in loco tenetur. Quodsi hernia reponi haud posset, *suspensorio* sustineri debet [37]). Incarceratae, repositionem respuenti, operatio*). Si intestinum, quatenus a *gaz* distentum reduci nequiret, linteis aqua frigida imbutis cooperiendum est [38]).

§. XLIV.

Morbi umbilici.

Vitia conformationis.

1. *Umbilicus*, sua haud carens dignitate [1]) defecisse visus est [2]). Integumentis quoque ca ruit et ad membri virilis magnitudinem prolongatus fuit [4]). De ipso hoc membro per umbilicum terminato legitur [5]).

2. R

35) Arnaud l. c. — Lafond, Jalade *considérations sur les hernies abdominales, sur les bandages herniaires* etc. *Pa* 1821.

36) Scarpa l. c. §. 18 („*corpetto di balena*").

37) Hildanus cent. III. 64. — Scarpa l. c. Tab. X. nearis fig. 7.

*) Green's *Fall eines mit glücklichem Erfolge operirten eing klemmten Bauchbruches.* Ex *London medical and physi Journal. Nov.* 1826; in Horn's *Archiv für med. Erfa* 1827. *Jan. Febr.* p. 182.

38) *Recueil périod. de la soc. de méd. de Par. T.* 6. p. 88

1) Vater program. de umbilici dignitate. Vitemb. 1775.

2) Ephem. acad. nat. curios dec. I. ann. 3. obs. 169; van der Wiel obs. cent. II. No. 32; — Valentini vellae med. legalis. cas. X. p. 242.

4) Dari prolongatum umbilicum absque hernia et sarcoma inde per se sanum, testatur observatio Benivenii (

2. *Recens natorum erysipelas* (ad quod excidum verisimiliter sectio funiculi umbilicalis xime confert) circa umbilicum evolvi dixis [6]). Praeterea funiculi umbilicalis laxa ligaa, aut praeposterus secessus, *haemorrhagiis bilici* ansam dat [7]). Haemorrhagiae ejusmodi, ppe cruor plerumque ex *arteriis* ruit, parvulis lle interitum minatur [8]). Impediuntur, ligantum stringendo; cohibentur, lintea complicato alcohol forti intincta umbilico superimponen- fasciâ firmando, ac per quinque saltem dies in- Erysipelas. Haemorrhag.

Schenk a Grafenberg obs. lib. III. obs. 356. p. 988.)
In Matth. Cothof Purmann chirurgia curiosa Francf.) et Lips. 1699. P. II. c. 7. Tab. V) umbilici extensi observatio datur in femina „*deren Leib im Umkreiss* $3\frac{3}{4}$ *Ellen dick und gross und der ausgedehnte Nabel als der grösste Hut gross gewesen*". — Ex J. S. Elsholtii anthropometria (Francf. ad Viadr. 1663 p. 237) elucet, quondam creditum fuisse „quod nimia umbilici prominentia vix possit esse bonae sanitatis indicium"!
Storch *vierter med. Jahrg.* p. 588. Et: *Abhandl. von Kinderkrankheiten B.* 1. p. 71 („*Das männliche Glied hatte durch den Nabel seinen Ausgang gehabt*").
Edit. secundae Part. I. Vol. I. sect. II. cap. XI. §. LX. 5.
De haemorrhagiis umbilici recens natorum conferantur acta acad. nat. curios. Vol. IX. obs. 67; — Comment. Lipsiens. Vol. II. p. 336; — Storch *Abhandl. von Kinderkr. B.* 1. p. 72; — Pyl *Aufsätze und Beobacht. aus der gerichtlich. Arzneywiss. Berlin. B.* 4. *No.* 19; — Martini in Rust *Magazin der gesammt. Heilk. B.* 19. *Heft* 3. p. 455. — Radford in *Edinburgh medical and surgical Journal* 1832. *July.*
Ephem. acad. nat. curios. dec. II. a. 7. obs. 193..

integre relinquendo. Proponitur quoque secti annuli umbilicalis ut ad sanguinem fundens va pervenire *) illudque ligare **) liceat. — Etian *adulti* haemorrhagiâ umbilici, aliquando habitua li[9]), tentantur, culpâ tam haemorrhoidum[10] tam menstruorum[11]) aberrantium. Umbilicus *va sis varicosis* circumdatus, *varicomphalum* con stituit.

Excrescentiae.

3. Umbilici haemorrhagia interdum sequitu ab *excrescentia*[12]) fungosa, rubicunda *sarcom phali*[13]) nomen habente. Dividitur sarcompha los in *benignum* et *malignum*. Sarcomphalos *b nignus*, durus est, absque doloribus, cohaeretq non multum cum partibus adjacentibus; *malign* tactum non nisi cum dolore obtuso[14]) admitt insigniturque venis lividis tumidis. „In priori ca requiritur et a veteribus laudatur exsectio[15]), posteriori vero, si propter corrosas jam inferior partes exscindi nequit, curatio cancri palliati suscipienda"[16]).

4. Ui

*) Martini l. c. **) Radford l. c.

9) Hoechstetter observ. med. dec. II. cap. 8.

10) Acta acad. nat. curios. Vol. X. obs. 71.

11) Miscellan. acad. nat. curios. dec. II. ann. 7. obs. 228; Dessault *chir. Wahrnehm. B. 7.* p. 61; — Hufelan *Journal der pr. Heilk. B.* 11. *St.* 1. p. 192.

12) *Breslauer Samml.* 1725. *Octobr.* p. 467.

13) J. de Gorter chirurg. repurg. Leid. 1742. §. 1552.

14) Smettius in miscell. medic. Francf. 1611. p. 524; Sylvaticus consiliorum et responsorum medicor. cent. Patav. 1656. cent. III. consil. 39.

15) Giraud in Dessault *auserl. chir. Wahrnehm. B. 7.*

4. Umbilicus quandoque *fistulis* notatur [17]). Fistulae.
pus ex eo manasse visum [18]) et aliquando pro Abscess.
te habitum [19]). Evacuationem ejusmodi in *hy-* Hydrops.
pe abdominali puerperarum *purulento*, saluber-
am cum aliis [20]) observavimus. — Potest autem
bilicus et *seroso hydrope* (*hydromphalo* [21])) la-
are. Morbus hic nunc *oedema*, anasarcae effec-
n, nunc *ascitidis appendicem*, sequelam dilata-
nis annuli abdominalis sistit. Utroque in casu
nor, si magnum acquirat volumen, spontaneam
turam minatur; quae, si absque phlogosi, bo-
[22]), aliàs, propter gangraenae periculum, mala.
npressio umbilici nimiam tumoris evolutionem
edire solet; eo jam ad acmen producto, *pun-*
a caute instituenda. — Sicuti serum, ita *gaz*
bilicum inflare potest (*pneumatomphalus* [23])).

5. Impeditâ *urinae* per viam naturalem eva- Urinae
tione, ipsa per *urachum* [24]) ad umbilicum duci, etc. exitus.

ac

) Troschel l. c. §. XXI.
) Ephem. acad. nat. curios. dec. II. ann. I. obs. 3; — Fabr.
Hildanus obs. cent. V. obs. 50; — Marchettis observ.
sylloge. Patav. 1664. p. 102.
) Severinus de recondita abscessuum natura. Lib. IV. c.
). No. 12.
) Ephem. acad. nat. curios. dec. II. ann. 8, obs. 177.
) Hoffmann de morbis nonnullis per umbilici aperturam
sanandis. Marburg 1798.
) Ab ὕδωρ, aqua, et ὀμφαλος, umbilicus.
) Dassow in *Schwedischen Abhandl.* 1750. *July. August.*
Septembr. B. 11. p. 186; — Boenneken in *Fränkisch.*
Samml. B. 24. p. 487.
) *Dictionnaire des sciences médicales. T.* 14. p. 206.

ac evacuari[25]) potest, idque sine aut sexus aut aetatis exceptione[26]). Legitur quoque per umbilicum exivisse stercora[27]), nuclea prunorum[28]), pilos[29]), ossa antea deglutita[30]); quod aut praeviis herniis, aut vermibus, proprio morsu sibi viam parantibus, tribuendum est.

§. XLV.

Continuatio argumenti. De hernia umbilici.

Momentum. Literatura.

1. Inter morbos umbilici, eminet ejus *hernia omphalocele*[1]), *exomphalus*[2]). Praeter auctores d

24) LAURENTIUS histor. anatom. p. 640; — HALLER comment. ad BOERHAAVE aphor. T. V. P. 2. p. 365. 370. 37 — J. G. WALTER annot. acad. Berol. 1775.

25) MARCELLUS DONATUS hist. med. p. 425. — BARTHOLINUS hist. anat. rara. cent. I. hist. LXV. T. 1. p. 114; — FABR. HILDANUS observ. cent. I. obs. 47; — HEISTER Ephem. acad. nat. curios. cent. IV. p. 465; — FANTO diss. anat. p. 65; — BLANCARD collect. med. phys. ann. cent. II. obs. 58; — SABATIER in *Histoire de l'acad. d sciences. Paris* 1778.

26) A. PORTAL *Mémoire de l'acad. R. des sciences a.* 17 p. 236. — *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte B.* *St.* 3. p. 92 (In viro 77 annorum). — *Journ. de médec.* 68. — FERRO *Nov. act. acad. nat. curios.* T. VIII. 17 art. 31.

27) STARKE *klinisches Institut.* p. 165.

28) GREENHILL in *Philosoph. transact. No.* 265.

29) BASTER in *Abhandl. aus holländ. Schriften. B.* 1. p. 3

30) Ephem. acad. nat. curios. dec. II. ann. 10. obs. 185.

1) Ab ὀμφαλος, umbilicus et κηλη, hernia.

2) Ab ἐξ, foras, et ὀμφαλος, umbilicus.

herniis in genere[3]) deque illis lineae albae[4]), exomphali doctrina bene meruere H. Gabon[5]), Pipelet[6]), A. Joel[7]), C. M. Blom[8]), Ph. uton[9]), S. Th. Soemmerring[10]), L. Oken[11]), *).

2. Obvenit *omphalocele* proprie ad umbilicum forma tumoris elastici, in recenti malo rodi, conici, in antiquo pedunculati. Nullum egitur cicatricis umbilici vestigium, si excipias, gumentorum decolorationem majoremque teatem ad summitatem vel ad latera tumoris. niâ umbilici majori in gradu laborantes, pluis ventriculi molestiis, inprimis post pastum, oxii sunt[12]). Symptom.

3. Di-

§. XLII. No. 4. 4) §. XLIII. No. 2.

De exomphalo, positiones anatomicae et chirurgicae. Paris. 1752.

De exomphalo. Theses anatom. chirurg. Paris 1757.

Descriptio herniae umbilicalis verae in theatro anatomico Francfortiano observatae, ex qua rarioris hujus morbi indoles magis illustratur. Francf. ad Viadr. 1780.

Svenska Vetensk. akad. nya Handling. 1781. p. 311.

Essai sur la hernie ombilicale. Paris ann. X.

Ueber die Ursachen, Kenntniss und Behandl. der Nabelbrüche. Eine im Jahr 1807. *zu Amsterdam gekrönte Preisschrift. Francf.* 1810.

Preisschrift über die Entstehung und Behandlung der Nabelbrüche. Landshut 1810.

B. N. G. Schreger *chirurgische Versuche über einige Hernien auf der Nabel- und Leistengegend.* B. 2. 1818.

„per la difficoltà che incontrano le flatulenze e le materie alimentari di penetrare nel tumore e di ritornare nel

Divisio. 3. Dividitur umbilici hernia in *congenitam* e[t] *adventitiam*.

Anatome. 4. *Omphalocele congenita* amplecti solet ven[-]triculum*), hepatis partem[13]), minimumque[14]) intestini jejuni portionem conspicuam[15]). — *Om[-]phaloceles adventitiae* factâ sectione, mox sub in[-]tegumentis involucrum apparet, tam ex cellulos[a] quam ex tela aponevrotica musculorum abdomi[-]nalium superficiem cooperiente conflatum[16]). Ha[c] sub tela saccus herniosus (quo hernia umbilicali[s] aliarum instar herniarum minime carere dici[-]tur[17])) ex peritonaeo confectus prodit. In ir[...] far[...]

ventre per quella stretta apertura del collo dell' ernia Scarpa l. c. §. 7.

*) In casu stupendo herniae umbilicalis congenitae a Be[r-]thelot descripto (*Lancette française No.* 100. *T.* 5) co[n-]tinebat saccus herniosus 1° *ventriculum*; 2° intestina (e[x-]ceptis colo descendenti et recto); 3° hepar (praeter l[o-]bum Spigelii) et 4° lienem. Cfr. XV. §. LII. 4.

13) Buchholtz diss. de hepatomphalocele congenita, Arge[nt.] 1768; — Scarpa l. c. §. 5. Tab. X. fig. 1; — Schaeff[er] in Siebold's *Journ. für die Geburtshülfe, Frauenzimm[er-] und Kinderkrankheiten. B.* 3. *St.* 2; — Brunatti ibid. 9. No. XIX; — C. G. Carus ibid. *B.* 10. *St.* 1. p. 81.

14) Müller de intestinis fere omnibus per herniam mo[n-]struosae magnitudinis umbilicalem prolapsis, et urinae [per] funiculum umbilicalem excretione (Ephem. acad. nat. c[ur.] cent. VII. et VIII. p. 307).

15) Scarpa l. c. fig. 4. 16) Scarpa l. c.

17) Docebatur hernias umbilicales plerumque sacco herni[oso] destitutas esse (Garengeot *Mém. de l'acad. de chirur[g.] de Paris T.* 3. p. 341. — Petit *traité des maladies c[hi-]rurgicales. T.* 2. p. 265. — Richter *Anfangsgründe*

tibus, quatenus omento brevi instructis, sac-ille herniosus nonnisi intestini sive coli trans-si, sive coeci[18]), partem continet[19]). In ad-s continet etiam omenti portionem, plerumque erius locati[20]) saepeque parietibus sacci ac-ti[21]).

5. *Herniae umbilicalis congenitae*[22]) ortum ex ominis in embryone consideratione[23]) intelliges. Caussae.

537). Ast monet Scarpa (l. c. §. 7): „*il sacco erniario vi esiste sempre, sia l'ernia ombelicale recente e picciola, ovvero inveterata e grossa*".

) Sandifort observ. anat. patholog.

) Scarpa l. c. („*mai o quasi mai l'omento*").

) Richter l. c. §. 540. 21) Scarpa l. c. §. 7.

) Lassus *recherches sur la cause de la hernie ombilicale de naissance. Mémoires de l'institut national de France, sciences mathématiques et physiques.* T. 3. p. 378; — Martin Jeune, *reflexions pratiques sur la hernie congénitale de l'ombelic et sur l'opération de la ligature, conseillée pour la cure radicale. Recueil de la société de méd. de Paris* T. 11. p.264; — Tülling de diverticulo intestinali sex men-ium embryonis herniam umbilicalem referente. Marb. 1817; — Scarpa l. c. §. 5.

) G. B. Palletta *della vesichetta umbilicale. Memorie dell' Istituto nazionale Italiano.* T. 22. p. 1. p. 373. et: Exercitation. patholog. Pars. alter. med. 1826. p. 153 („in te-nerissimis embryonibus, quibus corporis extremitates adhuc desunt, et reliqua imperfecta sunt, carinam vidi cute tectam, non item anticam corpusculi partem a sterno ad pubem. Cutis loco extantia viscera contegebat membranula tenuissima, per quam mucosorum adhuc intestinorum gyri translucebant, nutabantque extra abdominis orbitam, ita enim laxe ab ea membranula custodiebantur. — In embryone magis maturo umbilicus quadante-

ges. Scias caeterum eam nulli gestationis tempori addictam esse[24]). Explicabis *omphaloceles adventitiae* (recens natis post secessum funiculi umbilicalis usque versus tertium aetatis mensem familiaris) formationem, ex imperfecta (saepe obstetricantium culpâ) umbilici clausura, ex tenuitate peritonaei ei appositi, exque parvulorum nisibus sub alvi depositione, vagitu, tussi, vomitu etc. Infan-

nus cute tectus semper prominet in umbonis formam viscera complectens, cujus orificium modo amplius, modo angustius existit. Haec vesicula, aut umbilici prominentia a subtilissimo velamento, quod a peritonaeo procedit, obtegitur, atque in perfectiori foetu a superinducta cute velatur usque ad funiculi umbilicalis marginem.... Funiculus superiorem umbilici partem tenet; vesicula sub eodem prostat atque intestina in vesiculam transeunt per intervallum quoddam inter venam umbilici, et arteriam sinistram, antequam canales isti in funiculum compingantur. Tunc hepar totum epigastrium occupat, quandoque vesiculam subit. Duodeni extremum cum jejuno, ileo et colo extra abdomen sunt praeter eam crassi intestini partem, quae in rectum desinit. Vesicula igitur umbilicalis sat ampla abdominis loco stat, comprehenditque intestinorum, mesenterii, et hepatis rudimenta, tenuissima iis dumtaxat membranula protecta. Bullucula igitur varias subit mutationes: vel enim sola pellicula contegitur, cute et musculis deficientibus; vel eidem cutis superinducitur secundum naturae ordinem; *vel rima superstes in adulto inter musculos transitum dat visceribus herniam efficientibus*; vel rima ulterius extenditur, tumor increscit, et prolapsus augetur").

24) Scarpa l. c. §. 5 („*si riscontra nell' embrione, nel feto non maturo, nel feto a termine*").

ntes majores morbum ex lapsu ab alto acquirere ssunt[25]). Nec parcet ille adultis, praecipue minis[26]) repetitis vicibus gravidis factis, si lu- t plerumque, ast certe non semper[27]), propter lbilici in prima infantia contractam infirmi- em.

6. *Exomphalus* aliquando difficulter à *hernia* *eae albae* distinguitur[28]). Interea exhibent: Diagnosis.

Exomphalus.	*Hernia lineae albae.*
Tumorem rotundum.	a. Tumorem ovalem.
Margines tumoris firmos, crassos.	b. Margines tumoris vix tactui obvios.
Vix ullum umbilici vestigium.	c. Umbilicum incolumem.

De

5) Teichmeier de exomphalo inflammato, exulcerato et postea consolidato. Jen. 1738.

6) J. H. Hottinger de cadaveris *feminei* omphalocele praegrandi defuncti sectione. Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 9. et 10; — J. Ranby *an account of what appeared most remarcable on opening the body of Ann Edwards, who died having a large umbilical rupture. Philosoph. Transact. T.* 1731. p. 221.

) Virum nosco cujus morbi infantiles a patre medico exactissime notati fuere. Inter eos nulla infirmitatis umbilici mentio fit, et nihilominus anno quadragesimo vitae illius hernia, sine nota caussa apparuit; inguinalis dextrae, hereditario jure acquisitae, socia.

) Richter l. c. §. 536 („*Tritt der Bruch sehr nahe am Nabelring durch eine Spalte der weissen Linie, und ist er gross; so hebt er die Haut, welche den Nabel bedeckt, zugleich mit in eine Geschwulst auf, so dass der Bruch auf dem Nabel selbst zu sitzen scheinet*").

De connubio exomphali cum urinae ex umbilico effluxu jam monuimus[29]).

Prognosis. 7. *Foetus* herniâ umbilicali (et plerumque aliis simul vitiis conformationis), mulctati, ab utero ad tumulum ferri solent[30]). Herniae umbilici *adventitiae* facilius curantur illis lineae albae[31]); nisi omentum illae contineant, quo videlicet in casu etsi parvae fuerint, difficulter reponi solent. Ali quando herniae umbilicales inflammantur et exul cerantur[32]), exeuntibus inde faecibus, vermi bus[33]), vel illis inter lineam albam infiltratis e in

29) No. 4. autore Müller l. c. adde Scarpa l. c. §. „*questo fatto è riportato da* Cabriolo *nell' osservazio XXma. In una fanciulla, scrisse egli, nata coll' ester orificio dell' uretra chiuso da una membrana, si forr l'ernia ombelicale, poscia la fistula orinosa nello stes luogo. Pervenuta la fanciulla in età di circa dieciott' ar l'ombilico era in essa prominente di quattro dita. Fu i cisa la membrana anzidetta, che aveva la spessezza d' testone, ed introdotta una cannuccia per l'uretra in vesi mediante la quale le orine presero la via naturale, la fist si chiuse ed il tumore dell' ombelico scomparve*").

30) „hunc affectum saepius a me visum, ast nunquam c ratum memini". Ruysch l. c. — Scarpa l. c. §. 6.

31) „*a motivo probabilmente che l'anello aponevrotico d ombilico, mantenute che siano costantemente riposte le visc ha una naturale tendenza a restringersi, la qual cosa è egualmente facile da ottenersi dai margini della fen tura nella smagliata aponevrosi della linea bianca*" (Sca l. c. §. 14).

32) Teichmeier l. c.

33) Amyand *Philosoph. Transact. Vol.* 38—39. p. 336. Scarpa l. c. §. 26.

a umbilicum sibi viam parantibus [34]). Sat . est exomphali *incarceratio* [35]). Ejus periculum intiant dolor partis affectae, inprimis post um. De facta incarceratione testantur alvus ssa, vomitus, meteorismus, singultus, febris gangraena jam subintrante [36]), extremitates oris frigidae faciesque cadaverica. Vae me- caussam istiusmodi malorum praetervidenti!

8. Quo primum hernia umbilicalis in in- Cura.
: prodit, illa mox reponenda reditusque *mo- compressione* impediendus. Huic scopo in- iunt *globi cerei* vel *nucis moschatae dimidiati*, *u complicata*, *lamina plumbea* [37]) fasciis fir- , et in adultis inprimis *braheria* [38]). Ejus- i auxilia non solum ad herniam umbili- n reprimendam, sed etiam (si diu et conti- in tenera aetate adhibentur), radicitus sanan- valent. Quae cum ita sint, *sacci herniosi li- ga-*

SCARPA l. c. §. 29.

FICKER in RICHTER's *chirurg. Biblioth. B.* 15. p. 611; — *rch Einklemmung eines Nabelbruches herbeigeführter Tod.* *The Lancet* 1829—30. *T.* 2. p. 464. in GERSON *und* LIUS *Magazin der ausländischen Literatur der gesammten eilk.* 1831. *Mai. Juni.* p. 503.

SMETIUS miscellanea. Francf. 1614. p. 524. — STARK *chiv für die Geburtshülfe u. s. w. Jen.* 1787. *B.* 1. *No.* 1.

CELSUS de medicina. Lib. VI. cap. XVII.

SURET *description d'un nouveau bandage pour l'exomphale. émoire de l'acad. de chirurgie de Paris. T.* 2. p. 334; — VILLE *nouveau bandage à ressort, propre à contenir les omphales, ou hernies ombilicales. Mémoires de l'acad. s sciences de Paris.* 1772. p. 109.

Prax. III. I. 2.

gatura [39]), ut alea plena [40]) et neutiquam ad curam radicalem [41]) largiendam idonea, sine ambaginibus rejicienda est. — Si hernia umbilicalis *incarcerata* sit, *repositio* manu perpendiculariter introrsum columnam vertebralem versus premendo fieri debet [42]). Potest taxis *glacici* usu suffu[l]ciri [43]); item *phlebotomiâ*, *hirudinibus*, *eccoproticis*, *narcoticis*. Quae si non juvarent, mox ad *operationem* (modo facta sacci herniosi incisione, modo si hernia fuerit admodum voluminosa, sine ea incisione, secto margine annuli abdominalis) confugiendum, quae caeterum operatio, periculo vasa

39) Celsus l. c. lib. VIII. cap. XIV. — Dessault l. c. *B.* 2 *Th.* 4. p. 24.

40) Scarpa l. c. §. 16. („*Ho osservato che non tanto di rado come da alcuni chirurgi si pretende, alla ligatura succedono febbri gagliardi per eccesso d'irritazione, d'infiammazione, di dolor vivo e protratto accompagnato da grida pressoche continue e moti convulsivi. Dopo la caduta del tumore l'ulcera che rimane è sempre assai larga, e sempre lenta e restia alla cicatrice, e si fa bavosa, dolente per intervalli senza causa manifesta, e malgrado la medicatura asciutta. Recentemente un celebre chirurgo* (Palletta l. c.) *non senza grandi motivi, ha interposto il dubbio che in questa operazione, essendo compresa nella ligatura la vena ombelicale ed il ligamento falciforme del fegato, l'infiammazione possa di leggieri propagarsi lungo questo sentiero al fegato con grande rischio della vita del bambino*").

41) Richerand *nosographie chirurgicale* *T.* 2. p. 453.

42) Ten Haaff *Verhandel. van de Holl. Maatschappy.* *T.* *P.* 1. p. 495.

43) Lettsom in *Mem. of the medical society of London* *Vol.* 3.

sa umbilicalia et organa sacco tenui inclusa que aliquando adhaerentia, laedendi, haud va- [44]).

Caput XIV.

De morbis ventriculi generatim.

§. XLVI.

ntriculi dignitas, consideratio, functiones laesae, morbi.

„Qui stomachum *Regem* totius corporis esse
Contendunt, niti vera ratione videntur;
Hujus enim validus firmat tenor omnia membra
Et contra ejusdem firmantur cuncta vigore."

Q. Serenus Samonicus.

1. „*Ventriculus* ut terra in arboribus alit, facit, refrigerat . . . non secus ac stercorata ra;" — „maris habens facultatem omnibus dat ab omnibus accipit"; — torpor omnium conpationem et vasorum impuritatem adfert". V. dignitas.

2. Quae Hippocratis effata [1]) intelliguntur triculum propius considerando [2]). Arctissimum, V. Consideratio.

N 2

) Heister instit. chirurg. T. II. p. 94. — Scarpa l. c. §. 21.

Liber de humoribus. — Liber de victus ratione. — Liber VI. Epidem. sect. III. Text. 1.

T. C. Speer *general views relating to the stomach, its fabric and functions. London.* 1818. — H. Robbi *der Magen, seine Structur, und Verrichtungen, nach dem Englischen*

mum, ut monuimus[3]), ille alit *paris nervorum vagi*[4]) ope *commercium* cum encephalo[5]), corde, pulmonibus[6]) et trachea, ad quod firmandum, et respectu diaphragmatis, hepatis, cystidis felleae, pancreatis, lienis, intestinorum, mesenterii, omenti, renum viscerumque pelvis[7]), extendendum[8]); *nervus intercostalis* per *ganglion solare* potenter con-

bearbeitet, und mit einigen praktischen Bemerkungen über die Krankheiten der Magenhäute versehen. Mit einer anatom. Abbild. Leipz. 1823.

3) P. II. Vol. I. sect. I. cap. I. §. III. No. 39.

4) *Expériences et remarques pour prouver l'influence de la huitième paire des nerfs sur les organes de la respiration et de la digestion par* Broughton (Magendie *Journ. de physiologie expérimentale. Avril* 1821). — *Mémoire sur le mode d'action des nerfs pneumonogastriques dans la production des phènomenes de la digestion (Bulletin des sciences médicales T.* 5. p. 12). — *Note sur l'action des nerfs pneumonogastriques par le Dr.* Defermon (ibid. p. 15). — Vavasseur *de l'influence du système nerveux sur la digestion stomacale.* 1823.

5) „Venter capiti et caput carnibus et ventri". Hippocrat. de locis in homine. — Büchner diss. de consensu morborum capitis et ventriculi. Halae 1748; — Vlegens diss. de sympathia inter ventriculum et caput, praecipue in statu praeternaturali. Lugd. Bat. 1784.

6) Jas diss. de mirabili, quae pectus et ventriculum intercedit, sympathia. Lugd. Bat. 1784.

7) Büchner diss. de mutua uteri cum ventriculo consensione. Hal. 1753.

8) Courmette *essai sur la sympathie qui regne entre l'estomac et quelques parties du corps humain. Paris* 1790; — Canolle *essai sur les sympathies de l'estomac. Paris An. IX.*

ıcurrit[9]). — Porro ventriculus *cruorem* copio-
ı a prima fere aortae descendentis *arteria*, *coe-*
a scilicet, accipit, cujus arteriae rami[10]), for-
.o prius rete vasorum pulsantium circa stoma-
ım, sese dein ejus in contextum insinuant[11]).
ssidet ventriculus quoque *venas*, arteriis cogno-
ıes, iis ampliores, valvulis orbatas, partim in
ıcum venae portarum, in venam meseraicam
eriorem, in venam lienalem inque venam azy-
desinentes. Abundat praeterea *vasis lympha-*
*) quae in superficie ejus tam externa quam
rna decurrunt, circa cardiam et pylorum se-
ı glandularum exhibent, ac postea una cum
s absorbentibus hepatis, omenti parvi, lienis,
rpositis plexibus, in ductum thoracicum ter-
ıantur. — Triplicis generis habet *tunicas*, va-
spissitudinis **), quarum externa *serosa* a pe-
rito-

,,Ventriculus jecori adjacens ad sinistrum totus nervosus
st" (HIPPOCRAT. lib. de corporis refectione).

Ex *ramo* arteriae coeliacae *stomachico*, arteria coronaria
uperior seu major, vel arteria coronaria arcus minoris
ascitur. Ex *ramo hepatico*, arteriae coronariae minores,
rteria pylorica superior et inferior, duodenalis, gastro-
piploica dextra proveniunt. Ex *ramo lienali* gastro-epi-
loica sinistra et plures arteriae breves ortum ducunt.

Maxima harum arteriarum pars per tunicam internam
entriculi: pars minor per fibras musculares et minima
er tunicam extimam dispergitur.

A. MECKEL *einige Gegenstände der gerichtlichen Medicin.*
. 211. 216.

YELLOLY *observations on the vascular appearance of the*

ritonaeo proficiscitur, stomachum cum parietibus abdominis et superficie externa reliquorum visce[rum] sacco peritonaei inclusorum jungit, eique pe[r] ligamentum phrenico-gastricum et splenico-ga[stricum] fulcrum suppeditat. Tunicae ventricul[i] serosae altera subest, fibris muscularibus albidi[s] longitudinalibus, obliquis et circularibus dotat[a] ideoque *muscularis* dicta. Fibrae ejusmodi mus[culares] etsi punctis fixis, a quibus motus incipi[t] et ad quae reagit, destitutae sint, visceri tame[n] firmitatem conciliant[12]. Tunicae musculari (in[ter]positâ ubique cellulosa alteram membrana[m] mentiente) tertia *villosa* seu *mucosa* succedit. Hae[c] sua *epidermide* haud carens, praecipue circa *py[lorum]* (valvulâ semilunari e duplicatura dict[a] membranae munitum) ostiola *glandularum crypt[a]rum, foliculorum muciparurum* exhibet, atque co[n]tinuationem sistit tam membranae, superficiem i[n]ternam oris, oesophagi et intestinorum investie[n]tis, quam integumentorum externorum corp[o]ris[13]. Memoratu dignum est physiologos ne[n]dum in determinando membranae mucosae ve[n]triculi *colore normali* convenisse[14]. — Est ta[men]
de

human stomach etc. in *Medic. chir. Transact. Lond.* 18[...] p. 371.

12) „Ventriculus est quid robustum" (Hippocrat. Lib. [...] de morbis).

13) Büchner de consensu primarum viarum cum perime[...] corporis humani. Hal. 1764.

14) Est alba (Dumas *principes de physiologie. T.* 4. p. 24[...] est rubella (Cuvier *leçons d'anatomie comparée T.* 3. [...]

n ventriculus perinde quasi *centrum corporis* *nani.* Coronam illi faciunt (praeter perito- eum, musculos abdominis et tegumenta univer- a) cartilago ensiformis, diaphragma, lobus si- ter hepatis, pancreas, lien, colon transversum omentum majus. Postremo ventriculus, idem letus aut vacuus, continuo plus minusve opero- est [15]. Aestimatur autem *ejus valetudo* desiderio ciborum vigente, ex digestione fa- et cita, ex vigore brevi post torporem ab estis alimentis redeunte, ex pressus tensionisque su in scrobiculo cordis nullo, ex ructu ac flatu lo vel citra incommodum emisso, exque alvo cita, nec adstricta.

3. *Stomachi functiones laesas* indicant *sym- nata* tam *idiopathica* quam *consensualia.* Ad pertinent: ciborum desiderium imminutum, de- Functiones laesae.

353. — ROUSSEAU *des différens aspects, que présente, dans l'état sain, la membrane muqueuse gastro-intestinale;* in *Archives générales de méd. T. 6. Nov.* 1824); est grisea (BOYER *traité d'anatomie. T. 4.* p. 337); est lutea aut subnigra (SOEMMERRING de corporis humani fabrica. T. 6. p. 220); est vivida rubra (BICHAT *traité des membranes.* p. 44); est coloris straminei (SPITTA *Leichenöffnungen.* p. 299).

) „*L'estomac est un être singulier; sa destinée est d'être toujours irrité . . . si donc il ne l'est pas par la présence des alimens et des boissons, il le devient par leur absence; il se contracte, il s'irrite, il appelle le sang, il attire vers lui les fluides sécrétés par ses annexes*" (F. J. V. BROUSSAIS *traité de physiologie appliquée à la pathologie. T. 2. Paris* 1823. p. 145).

deletum, moleste auctum, depravatum; sitis inexplebilis, potus nulla necessitas, aversio; digestio lenta, laboriosa; sensus ponderis, tensionis, pulsationis, molestiae, anxietatis, doloris ardentis, pungentis in regione ventriculi; durities epigastrii; ructus inodori, acidi, nidorosi; regressus alimentorum instar ruminationis; nausea, vomituritio, vomitus ciborum, chymi, vermium, corporum extraneorum, bilis, muci, puris, sanguinis, urinae, excrementorum, clysterum. Ad *symptomata consensualia*[16]) spectant: facies accensa, subflava, coloris terrestris, habitus cachecticus; emaciatio corporis; cutis frigida, pallida, urens, rubra, arida, sudoribus cooperta; capitis dolor potissimum ad frontem, gravis, obtusus, pulsans; vigiliae, sopores, deliria; oculorum rubor, splendor, photopsia, aliaque vitia visus; aurium susurrus, tinnitus; narium foetor, epistaxis; dentium dolor, halitus foetens, os amarum, lingua muco albo, flavo, griseo, nigro obtecta, aspera, sicca; angina; tussis brevis, sicca; respiratio impedita; dolores veluti pleuritici; motus abnormes cordis arte-

16) van Strydonk diss. de consensu partium in morbis ventriculi. Ultraj. 1736; — K. Webster *Thatsachen um die Verbindung des Magens mit Leben, Krankheit und Genesung zu zeigen. Frankf.* 1796; — Piorry *de l'influence que l'estomac exerce sur les autres organes, en santé et en maladie (Journ. complémentaire du diction. des sciences médic.* T. 16. *Cahier.* 62. p. 97. *Cahier.* 63. p. 199); — Ph. R. Savels diss. de organismi humani partium, inprimis ventriculi et intestinorum consensu. Berol. 1829.

eriarum; singultus; convulsiones, lipothymiae, ıcope; dolores ad varia abdominis loca, alvus lā, diarrhoea; excrementa puriformia, puru- a, cruenta; urina pallida, rubra, sedimento ritio instructa, jumentosa, turbida; in maribus — ecillitas ad coitum; in feminis — menstruatio ia, deficiens, abortus.

4. Quibus symptomatibus, quatenus ex pri- ia ventriculi affectione pullulant, ansam porri- tt, hujus visceris formae abnormes, congenitae, uisitae; ejus diverticula, expansio, angustatio, ocatio, hernia; prolapsus, vulnus, inflammatio, aesiones morbosae; fistula, suppuratio, ulcus, llitio, attenuatio, degeneratio, erosio, gan- ına, callositas, scirrhus, cancer, condylomata, pi, tumores cystici, hydrops, hydatides, li- sis, anevrysmata, varices. Morbi.

§. XLVII.

llagatio anatomico-pathologica. Literatura.

1. Quorum morborum penitior notio *cada-* Indagatio *m sectionibus* debetur. Hae autem ut cum anat. path. ıi institui possint, memores esse oportet mu- ıum, quibus ventriculus sanus juxta aetatem [1]), stir-

[1]) „Quo junior embryo, eo rotundior et brevior ventricu- ıs; quo magis autem homo virilitatis annis approximatur, o longior evadit ventriculus; quia ejus latitudo non cres- it ratione longitudinis" (SOEMMERRING *Eingeweidlehre. Frankf. a M.* 1796. p. 225).

stirpem [2]), sexum [3]), staturam corporis [4]), rerumque positionem accidentalium [5]), subjectus est.

Literatura.

2. Quin Riolani [6]), Bartholini [7]), Boneti [8]) aliorumque respectu anatomiae pathologicae ventriculi merito derogemus; fatemur tamen hanc doctrinae partem maxime operâ Halleri [9]), Morgagni [10]), Lieutaudi [11]), Haenii [12]) inclaruisse accedentibus Portal [13]), Baillie [14]), Soemmerring [15])

2) „aethiopum ventriculus longe rotundior est eo Europaeorum" (Soemmerring l. c. p. 226).

3) „Marium stomachus solito rotundior est; feminarum illoblongior" (Soemmerring l. c.).

4) „In hominibus fortibus ventriculus habita proportione corporis minor est et angustior; in debilioribus major et amplior" (Soemmerring l. c. p. 227).

5) Et morbi per se ventriculo alieni, hujus visceris normalem conditionem ita mutare solent, ut Soemmerring (l. c. p. 228) fassus sit; se ventriculum perfecte incolumem duntaxat in cadaveribus eorum invenisse, qui sub ipso florentis valetudinis curriculo, casu fortuito perierunt, puta milites tempore proelii, submersi etc.

6) Anthropographia. Lib. II. cap. XX.

7) Histor. anatom. rara. l. citandis.

8) Sepulchret. anatom. Lib. III. sect. VIII.

9) Progr. morbi aliqui ventriculi in corporibus observati. Goett. 1749. — Elem. physiologiae. T. VI.

10) De sedibus et causs. morbor. l. citandis.

11) Hist. anatom. med. l. citandis et: *Mémoires de l'acad. R. des sciences.* 1752.

12) Ratio medendi l. citandis.

13) *Cours d'anatomie médicale. T.* 5. p. 177.

14) *Series of Engravings Fasc. III.* — *Anatomie des krankhaften Baues der wichtigsten Theile im menschl. Körpers.* *Breslau* 1820. p. 72.

G[15]), A. MONRO[16]), KADE[17]), FEYERTAG[18]), UTTI*), J. F. MECKEL**), BROUSSAIS[19]), BILD[20]), LOUIS[21]), J. BEHREND[22]), ANDRAL junr***), J. ARMSTRONG****), CRUVEILHIER[23]) aliisque.

) l. c. et: *Zusätze* ad BAILLIE op. c.

) *The anatomy of the human gullet, stomach and intestines. Edinb.* 1811.

) Diss. de morbis ventriculi ex materiei animalis mixtura formaque laesis explicandis. Hal. 1798. Versio exstat in REIL's *Archiv für die Physiologie B.* 4. *St.* 3. p. 165.

) Diss. de diversis structuris abnormibus ventriculi morbisque hoc organon saepe adficientibus. Erlang. 1812.

Beschreibung der pathol. Präpar. d. anatom. Theaters zu Leipz. 1819.

) Tabulae anatomico-pathologicae modos omnes, quibus partium corporis humani omnium forma externa atque interna a norma recedit, exhibentes. Fasc. III. systema digestionis cum Tab. XVII. Lipsiae 1822.

) *Histoire des phlegmasies ou inflammations chroniques. Paris* 1822.

) *Recherches d'anatomie physiologique sur les divers aspects sains et morbides que peuvent présenter l'estomac et les intestins. Paris* 1825.

) *Anatomisch-pathologische Untersuchungen über die Erweichung und Zerstörung der Schleimhaut des Magens, über die Hypertrophie der Muskelhaut im Magenkrebse* etc. *A. D. Franz. Berlin* 1827.

) Diss. diagnoseos morbi ex ventriculi mutata forma orti difficillimi specimen. Rostock 1827.

*) *Clinique médicale, maladies de l'abdomen. Paris* 1827. p. 361.

**) *The morbid anatomy of the bowels, liver and stomach. London* 1828.

) *Anatomie pathologique ou description avec figures litho-*

que. Explicatur itaque cur nonnulli inter auctores recentiorum de morbis ventriculi monographiarum, — S. Bleuland [24]), A. D. Stones [25]), G. Rees [26]), Ratheau [27]), Robby Dunglisson [28]), M. Hall [29]), W. Law [30]), Th. J. Graham [31]), Th. Hare [32]), Leuret et Lassaigne [33]), A. Bompard [34]) etc. [35]), — facile palmam praeripere potue-

graphiées des diverses altérations morbides dont le corp humain est susceptible. Livraison IV. X. Paris 1830.

24) De difficili aut impedito alimentorum e ventriculo i duodenum progressu. Lugd. Bat. 1787. Et: *anatom. un med. Schriften. Bresl.* 1801. p. 89.

25) *A practical treatise of the diseases of the stomach. Lond* 1806.

26) *Practical observations on disorders of the stomach. Lond* 1810.

27) *Essai sur les affections organiques de l'estomac.* Paris 181

28) *Commentaries on diseases of the stomach. Lond.* 1815. — *Commentaries on diseases of the stomach and bowels c children.*

29) *On the mimoses, or description, diagnostic and practic essay on the affections, commonly called dyspeptic, hypc chondriac.* etc. *Lond.* 1819.

30) *Observations on the derangement of the digestive organ Lond.* 1821.

31) *Observations on the nature and treatment of the pre vailing disorders of the stomach and liver. Lond.* 1823.

32) *A view of the structure, functions and disorders of th stomach and alimentary organs of the human body. Lon* 1823.

33) *Recherches physiologiques et cliniques pour servir à histoire de la digestion.* Paris 1825

34) *Traité des maladies des voies digestives et leur annexe suivi de tableaux des substances vénéneuses.* Paris 1829.

runt antiquioribus de eodem argumento scriribus, A. Fumanello[36]), J. Heurnio[37]), Fa-cio ab Acquapendente[38]), J. Varandaeo[39]), Swalweo[40]), Hecqueto[41]), Junkero[42]), hmio[43]) etc.[44]).

§. XLVIII.

) F. X. Fiegl diss. de morbis ventriculi. Landsh. 1809; — Seiler diss. de physiologia et pathologia ventriculi. Witemb. 1811; — L. Delorme *diss. sur l'estomac examiné sous le rapport médical. Paris* 1812: — Palmers *on disorders of the stomach* etc. *and their influence* (*Monthly Gazette of health. Jun.* 1830. p. 960).

De ventriculi affectibus praeternaturalibus. Opp. ad tuendam sanitatem et ad profligandos morbos plurimum conducentia. Tigur. 1557.

De morbis ventriculi. Frag. ad opp. omn. Lugd. Bat. 608.

De gula, *ventriculo*, intestinis. Patavii 1618.

De morbis ventriculi. Lib. III. Montesp. 1619.

Ventriculi querelae et opprobria. Amst. 1664. — Querelae ventriculi renovatae. ibid. 1675.

De la digestion et des maladies de l'estomac. T. 1. 2. *aris* 1730.

Diss. de fatis ventriculi dolendis. Hal. 1758.

Anleitung für angehende Aerzte die vorzüglichsten Krankeiten der ersten Wege gründlich zu heilen. Leipz. 1788.

Huyberts diss. de ventriculi affectibus. Lugd. Bat. 1653; Schrey diss. ortus morborum e fermento ventriculi. ltd. 1678; — Leichner diss. de ventriculi naturali funione et praeternaturali ejus laesione. Erford. 1689; — rbich diss. de sanitatis et morborum fonte ex venculo. Lugd. Bat. 1696. — Daencke diss. de venculi et intestinorum ratione in omni morborum genere benda. Hal. 1738; — Burcardus diss. de actione venculi et ejus morbis. Basil. 1744; — Waldschmidt diss.

§. XLVIII.

Caussae. Diagnosis.

Caussae. 1. Nec parum ad doctrinam de morbis ventriculi excolendam adjuvarunt progressus chemiae pharmaciae et botanices, respectu videlicet venenorum, pharmacorum, supellectilis culinariae [1], condimentorum [2]), alimentorumque adulteratorum [3]), vulgatissimis illorum morborum *caussis* [4]. Quibus praeterea adnumerari debent cibi potusv co

de ventriculi et intestinorum morbis; — J. Vlieckx di de morbis ventriculi. Lovan. 1778.

1) Mors in olla!

2) Ipsum sal culinare *jodium* continet. Kleinert *Repertori für die gesammte deutsche medic. Journalistik. Jahrg.* 4. *He* 5. p. 127.

3) J. P. Frank *System einer vollständigen medicinischen Polizei. B.* 3. *Neue Auflage. Mannh.* 1804. *Von Spei Trank und Gefässen.* — Cfr. Wildberg Bibliotheca medicinae publicae. T. II. Berol. 1819. cap. IV. Scripta procuranda civium alimentatione idonea, non tant quoad copiam, sed quoad bonitatem alimentorum. *Deadly adulteration and slow poisoning; or disease death in the Pot and the Bottle, in which the blood-poisoning and life destroying adulterations of wines, spirits, beer, bread, flour, tea, sugar, spices, cheesemonge pastry, confectionary, medecines etc. etc. etc. are open to the Public, with test or methods for ascertaining detecting the fraudulent and deleterious adulterations, the good and bad qualities of those articles; with an exposé of medical empiricisme and imposture, quacks and quackery. By an enemy of fraud and villany. Lond.* 1830.

4) Cassebohm diss. de pathematum ventriculi caussis. Ba 1750.

iia, qualitate vel utrisque peccantes; corpora eegrina deglutita; tempora inordinata pastus; ni pathemata, studia, vigiliae, venus, potisun onania; jactura sanguinis; aer impurus, osphaerae vicissitudines, inprimis ejus calor ius [5]); transpiratio suppressa, morbi cutanei epostere sanati; evacuationes habituales imilenter cohibitae, manipulationes sic dictae metica, vestiendi rationes certaque opificia astrio vim inferentia, violentiae externae n efficientes, ut lapsus, contusio, ictus, conio, compressio, vulnus; morbi hepatis, diaugmatis, omenti, intestini coli, quatenus venulum comprimunt et e loco movent. Causm ejusmodi quaevis aetas, sexus quivis, sibi icat partem.

2. Nihilominus procul a nobis mos, morbo- Diagnosis. ventriculi praesentiam praepostere proandi [6]). Cavendum inprimis ne *singulis ptomatibus* nimia tribuatur fides. Sic, qui *ptionem doloris* a rudiore paululum epigastrii com-

M. N. Hannekén diss. de ventriculi per aestatem imbellitate. Jen. 1702.

Arnolf diss. de ventriculo, imputatorum criminum exerte. Vitemb. 1736; — J. G. Stoecker diss. de fatis venticuli dolendis; — Palmers (l. c.) ingenue adloquitur bernethy, quatenus ad morbos ex labe primarum viaum et hepatis repetendos nimis proclivem, dicens: „*man ssesses other organs besides stomach, bowels and liver*". uod monitum majori adhuc jure Broussais, quatenus ubie gastro-enteritidem somniantem, quadraret.

compressione pro indicio morboso haberet, valde erraret, quum idem et sanissimo homine obvenire possit [7]). Fallax quoque signum *tumor epigastrii*, quatenus aut ab accidentali stomachi inflatione, aut a descensu hepatis sub erecta in hominibus macilentis positione provenire potest [8]). Ex tractatu de *vomitu* elucebit, ipsas vehementissimas ventriculi turbas, saepe saepius *consensus*, quem hoc viscus cum aliis corporis humani partibus alit, sistere effectus. Quam parum *instrumentis* abdominis explorationi dicatis fidendum sit, monuimus [9]). Quae quum ita sint, *diagnosin morborum ventriculi* [10]), dumtaxat comparatis prius symptomatibus cum aegrotorum stirpe, aetate, habitu, temperamento, idiosyncrasiis, vivendi ratione, morbis praegressis, cumque pharmacis adhibitis, proclamabis. Ita enim morbi ventriculi idiopathici non solum facilius a consensualibus distinguuntur sed peculiaris quoque morbi sedes in ventriculi membranis, arteriis, venis, vasis lymphaticis glandulis mucum secernentibus et nervis conjectur

sal

7) „*There is at all times, and in all people, even in the highest health, a greater or less degree of tenderness on pressure at the pit of the stomach; most probably owing to the vicinity of the great semilunar ganglion, or solar plexus, the* sensorium *of the abdominal viscera*" (Johnson *an essay on morbid sensibility of the stomach and bowels. London* 1827. p. 147).

8) Johnson l. c. p. 148. 9) Caput XII. §. XXVIII. No.

10) Menghin diss. diagnosis morborum ventriculi. Vienna 1764.

tem adtingitur. Nec partibus stomachum com-
nentibus standum, magnum enim respectum *mul-*
ria ejus *contenta* exposcunt.

§. XLIX.

Prognosis. Cura. Monitum.

1. Ventriculus plus laborum tolerare potest, m ex ejus, etsi firma structura, expectare licet. emplo sunto *gulones* [1]), *lithophagi* [2]), *cultri-* [3]), *ignivori* [4]) etc. [5]); item aegroti pharmacis vene- **Prognosis.**

„Non libet meminisse mei qualis eram in *Crotoniate* *Milone*, quum taurum absumeret quadrimum. Non dicam meum in *Maximino* Imperatore statum, quum sexaginta carnis libris cum vini amphora replerer uno die .... Nec memorabo ingesta mihi omnia a *Clodio Albino*, quum profundissima fierem in eo vorago. Nec angustias meas in *Dionysio juniore Siculo*, quum per dies nonaginta non permitteret ullas inducias" (SWALVE ventriculi querelae renovat. p. 113).

R. BOEHMERI diss. de polyphago et alliotrophago Vitenbergensi. Vitemb. 1757; — S. G. VOGEL de lithophago et polyphago Hefeldae nuper mortuo et dissecto. Goett. 1771; — ROSTAN *histoire d'un lithophage* (Acta Helvetica Vol. VIII. p. 106); — PETIT *observation sur l'état d'un homme qui avalait des cailloux* (*Recueil des actes de la soc. de santé de Lyon*. T. 2. p. 328).

CROLLIUS in Praefat. Basilic. chymic; — BECKHER, LOTH et CLUVERUS in Epitome historiae 1635; — BINNINGER observ. medic. cent. V. obs. 7; — BARTHOLINUS Act. phys. med. Havniens. Vol. I. observ. 105; — Acta acad. nat. curios. cent. IX. et X. obs. 65; — H. B. HÜBNER's *umständliche Relation von der ermländischen Messerschlukerinn Anna Lembetin*; — *London medical physical Journ.* rank Prax. III. I. 2.

venenosis impune vexati, hominesque jejunium protrahentes. Altera vero ex parte stomachus primus est, qui ingruentem ex longinquo morbum percipit; nec convalescentiae fides tribuenda, antequam illius functiones instauratae sint. Morbi ventriculi ipsius *prognosin* generalem haud admittunt. Ne credas eos facilioris esse curationis, quoniam pharmaca ipsi parti affectae admoveri possunt.

Cura. 2. Similis medico, pharmaca aliis larga manu praescribenti, ipso autem aegrotante ea vix extremis labiis gustante; ventriculus reliquis corporis humani partibus labefactatis illa patienter tolerat, in propriis autem aerumnis, nisi probe selecta petulanter respuit. Sequitur inde praeceptum generale, morbos ventriculi quo minus fieri potest *pharmacis*, contra potissimum *auxiliis chirurgicis* et *diaeteticis*, *aquisque soteriis*[6]) curandi.

3. Om

1821 *Novemb.* et HARLESS *Rheinische Jahrbücher. B.* St. 3. p. 157; — FRORIEP *Notiz. aus dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 3. *No.* 10. (ex *Medico-chirurgical Transact. Vol.* 12) et *B.* 9. *No.* 1. p. 9; — J. P. BEAUDÉ *mémoire sur un cas de polyphagie. Paris* 1826.

4) J. G. TABERGER *über* CHABERT *den sogenannten Feuerkönig, Phosphoresser, u. s. w.* in HENKE *Zeitschrift für* Staatsarzneyk. *Jahrg.* X. 1830. 2tes *Vierteljahrheft* p. 31

5) BORELLI cent. II. obs. 95; — *Sorberiana publiée par* GAVEROL. *Toulouse* 1691; — *Lettre de Mr.* BOULLARD *à* Mr. MILLEN *sur le Jongleur Indien* (*Magazin Encyclopédiq.* 2. 1816).

6) SCHACHER diss. de thermarum Carolinensium usu in praecipuis ventriculi et intestinorum morbis. Lips. 1717.

3. Omnia haec elucebunt ex sequentibus, non Monitum.
e difficultate ordinatis [7]), capitibus, nimirum *ventriculi vitiis congenitis, deque illius forma et abnormibus*; — *de ciborum appetitu laeso, bu-a videlicet, pica, anorexia et asitia*; — *de o potus appetito, polydipsia scilicet, adipsia et lrophobia*; — *de dyspepsia*; — *de cardialgia et ralgia coeliaca*; *de ruminatione humana*; — *de sea, vomendi conatu et vomitu*; — *de haema-esi et morbo nigro Hippocratis*; — *de gastriti-* — *de suppuratione et fistula ventriculi ejusdem-adhaesionibus morbosis*; — *de ventriculi mar-, hydrope, polypis, induratione et concremen-* — *de morbis ventriculi carcinomaticis*; — de-ejus *perforatione*. Doctrinam *ructus*, ab illa quarum *affectionum flatulentarum* [8]), separare imus.

 Caput

[7] Vere Pemberton (l. mox citando): „*Die Schwierigkeiten, welche sich dem Schriftsteller bei einer systematischen Ein-theilung der Krankheiten des Magens darbiethen, sind so manchfaltig und gross, dass er beständig in Verlegenheit eräth, wie er seinen Gegenstand mit Genauigkeit und Um-icht abhandeln soll*".

[8] Part. III. Vol. II. Sect. I.

Caput XV.

De ventriculi vitiis congenitis, deq[...] llius forma et situ abnormibus.

§. L.

Ventriculi defectus, duplicitas, bipa[...] titio, diverticula, longitudo, aliaqu[...] vitia.

Defectus.

1. Monstra *ventriculo destituta*[1]) (pleru[...] que, at non semper[2]) simul acephala) vix ad [...] tam protrahendam idonea sunt[3]).

Duplicitas.

2. *Ventriculo duplici* utplurimum monstra [...] corpora[4]) (rarius bicephala uno tantum trun[...]

1) Goeller in Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann[...] obs. 143. — *Breslauer Sammlungen. Junius* 1722; — G[...]bert *prakt. Beobacht. und Krankengeschicht.* p. 97.

2) Roederer de foetu parasitico in Commerc. soc. Goett[...] T. IV.

3) Soemmerring *Eingeweidlehre Frankf.* p. 244 (*man* [...] *nie den Magen, oder einen Theil, der Speisen aufnim*[...] *bearbeitet und aus ihnen Nahrungsstoff einsaugt, fehl*[...] Interea Loewenwald (Miscell. acad. nat. curios. dec[...] ann. 3. 1684. p. 124. obs. 44) de femina continuo f[...] mulctata *sine ventriculo vitali, duodeno vero ampl*[...] narrat.

4) Voigtel *Handbuch der patholog. Anatomie. B.* 2. p.[...]

tta [5])) instructa sunt. Legitur quoque de mon-., cujus ventriculus, volumine imminutus, ope mbranarum subtilium in plures loculos divisus [6]). Suspicamur hîc aeque ac in casu, ubi ventriculus unus alteri veluti in capsula inclusus apruit [7]), gastritidem pseudomembranas largientem gressam fuisse.

3. Ex dicto quoque fonte maximam partem um de *ventriculo bipartito* seu *biloculari* [8]) (ne dica- Bipartitio.

5) RAYGER Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 1. obs. 7 (Utrique ventriculi orificia habebant superiora et inferiora, quorum ultima in propria intestina duodena et jejuna detinebant, et solum ileo incipiente, in unum confluebant). Casus fere similis, ubi intestina duplicia solum versus ilei finem confluebant, legitur apud CONRADI (*Handb. der pathlolog. Anatomie* p. 107).

6) OTTO *Handb. der pathol. Anatomie* p. 262.

7) L. HEISTER de ventriculo duplici in muliere, quae ex hernia ventriculi incarcerata inguinali suppurata, post perpessos saevissimos dolores et vomitus mortua erat, reperto (Acta acad. nat. curios. Vol. X. p. 53). Cfr. J. D. DORSTEN de polypo cordis et duplici ventriculo in puero (Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 3. 1684. p. 300).

8) RIOLANUS l. c. — FANTONUS observ. anatom. select. Taurini 1699. Epist. 3; — WURFBEIN in Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 7. obs. 252; — AYMAND *Philosoph. Transact. No.* 422. et in MIHELS *medical essays. Vol.* 2. p. 256; — Commerc. Liter. Norimbergense. ann. 1734. p 00; — PETSCH sylloge anatom. observation. art. 74. in HALLERI collectione disputat. anatom. T. VI. p. 782; — HALLER element. phys. l. c. — BLEULAND op. c. p. 127. Tab. IV; — E. L. WERNBERGER de ventriculo biloculari. Nov. act. acad. nat. curios. Vol. VIII. p. 94; — GREDING

dicamus de *tripartito* [9])) repetimus. Quos inte casus ad aetiologiam et diagnosin vitii ejusmod illustrandas inprimis inserviunt, illi observati a BLASIO in viro crebris vomituritionibus vexato [10] et in homine valde famelico, caeterum sano [11]) — ab L. HEISTERO in femina praeviis doloribu et vomitu [12]); — a H. FR. DELIO in vetula cardial gia vexata et alcoholis potu dedita [13]); — a MOR GAGNIO in femina per mensem circiter ante obitum de ventriculi dolore post cibum assumptum que rente, postremis aliquot diebus vomente, ventri culo in medio angusto ut ibi pylori arctitudinem ae

in LUDWIGII adversar. med. pract. Vol. III. p. 83 et 68 — SOEMMERRING *Zusätze zu* BAILLIE p. 82; — J. F. MECK Tab. anat. path. Tab. XX. fig. 1—4.

9) BAADER observ. med. Friburg. 1762. obs. 44; — PORT *anat. médicale T.* 5. p. 180 („*je l'ai trouvé (l'estoma rétreci en un, deux et même trois endroits, comme y avoit eu plusieurs petits estomacs*").

10) Observat. anatom. p. 120. Tab. XV. fig. 5; — BONET l. obs. 26.

11) Observat. med. pract. Part. IV. obs. 9. p. 53. Tab. fig. 6.

12) De ventriculo duplici in muliere, quae ex hernia inca cerata inguinali suppurata, post perpessos saevissimos d lores et vomitus mortua erat, reperto (Acta acad. n curios. T. X. obs. 16. p. 53. Tab. I. fig. 3).

13) De diverticulo ilei et ventriculo biloculari. Nova a acad. nat. curios. Vol. VI. obs. 3. p. 10 („erant aut fibrae longitudinales ventriculi in arcu majori ita in fas culos, ligamentorum speciem referentes, collectae, ut eorum contractione ventriculus in binos saccos distinc videretur").

quaret, sicque, duo quodammodo repraesentaret ntriculos[14]), et in duabus aliis mulieribus quan neutra vomituritionibus obnoxia fuit, etsi una tio mense gravida fuerit[15]) et altera lithiasi tae laboraret[16]); — a SANDIFORTO in puella hisica[17]), in foetu[18]) et in plurimis cadaveri-s, ventriculo inflationis ope ad normalem con-ionem instaurato[19]); — a MANGOLDO in aegro, pancreas induratum ventriculum in medio com-mnebat[20]); — a HAENIO in femina vomitu et e haereditario forte jure perempta hepate utro-e lobo epigastrium replente instructa[21]); — a DWIGIO in muliere spasmis ventriculi et vomi-mulctata, omento stomachum circumdante ac duas partes dividente[22]); — a PREISSLERO in fe-

14) Op. c. Epist. XXXV. 2.

15) Op. c. Epist. XVI. 38 („ventriculus in medio ferme suae longitudinis contrahebatur, utrinque extuberans, sed a dextris minus").

16) l. c. Epist. XXVI. 31 („*aorta* intus ubicunque incideres, hic illic inaequalis, nec sine osseis perfectis squamulis . . . *Ventriculus* quasi duplex ob pylori antrum, quadantenus a parte reliqua per constrictionem quandam divisum; caetera sanus").

17) Observationes anat. patholog. Lib. III. cap. I. p. 25.

18) l. c. p. 11. Tab. IV. fig. 1. 19) l. c. p. 25.

20) Acta academ. moguntin. Vol. II. p. 443.

21) Ratio medendi Pars. XIV. sect. I. cap. I. §. XI. et T. II. cap. XIV. Tab. IX. fig. 4 („ventriculus versus os superius amplissimus, sub jecore descendens, in medio suo coarctabatur ab habenis tendinosis, illarum quas pylorus habet, consimilibus; postea iterum amplissimus ad pylorum usque . . . ").

femina vomitu per triginta duos annos vexata, ventriculo bipartito simul tumoribus steatomatosis obsesso[23]); — a FLACHSLANDIO in juvene pulsatione forti in regione epigastrica laborante, ventriculo e sua sede adeo remoto, ut in linea obliqua ad rectam adpropinquante, subtus sinistrorsum de scrobiculo versus umbilici regionem ad sex pollices depressus fuerit, curvaturâ ejus magna in duas quasi divisa[24]); — ab *alio* in medico palpitationi cordis, accedente vomitu fugatae, obnoxio[25]); — ab E. HOME in mulieribus a more thoracem fibulatoriis et fasciis in medio lamina ferrea firmatis circumdandi[26]), quod jam MORGAGN suspicatus erat[27]) aliique confirmarunt[28]); — e

22) Primae lineae anatomiae pathologicae. p. 40.

23) *Geschichte einer Leichenöffnung bey welcher ein doppelter Magen gefunden wurde*, in HARTENKEIL's *medic. chir Zeitung. Salzb.* 1793. *B.* 1. p. 433.

24) Observat. anatomico-pathologicae. p. 49.

25) *Chronisches Herzklopfen von einem sonderbaren Fehle des Magens*, in HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk. B.* 5 p. 821.

26) *Family oracle of health. Lond.* 1827. *No.* 40. p. 343.

27) l. c. Epist. XXX. 8. („Mihi enim forte accidit, ut conformationem istam cum vidi, in mulieribus . . . und suspicari coepissem, an haec quoque adnumeranda essen detrimentis caeteris, quae sibi illae creant per constricto ad summum ventris thoraces duros, et quae duriora hi addunt ad umbilicum ferme perducta; nisi viderem ne in feminis solum, sed et in viris . . . esse deprehensam").

28) REIMANN ventriculi mala conformatio, thoracis abusu inducta. Nov. act. acad. nat. curios. T. I. obs. 76. Tab

ıobis in femina annorum triginta praevia gastri-
e chronica vomitu pertinaci excruciata [29]). —
hibuit ipsa ventriculum, a constrictione in me-
facta, bipartitum. Foramen hîc alterum si-
labat pylorum, ac pars ventriculi circumcirca,
ssitie reliquum viscus excedebat. Etsi hac in
ra ventriculi strictura *centralis* fuerit, nihilo-
nus ex signis tali vitio adscriptis [30]), nonnisi
or epigastrii, ab alimentis assumptis auctus, et
nitus aderant. Nec, quae expectari debuisset,
ıria vomitus conditio (facilis nimirum prior ex
ulo cardiaco, laboriosus serior ex loculo py-
co; ibi materies rejectae minus elaboratae, hîc
regio

VI. fig. 3. et *medicinisch. Beobachtungen, eine Auswahl aus den Nov. Act.* etc. *Von* Coppel. *Götting.* 1799. *B.* 1. p. 46.

) In nosocomio vindobonensi anno 1800.

) „*Violent pain soon* (*usually from twenty to thirty minutes*) *after taking food, signally aggravated by reclination on the right side, by ingestion of imperfectly masticated or fermentable aliment, by sudden atmospheric vicissitudes, by previous bodily fatigue, or depressing passions of the mind, generally succeeded by vomiting, and when severe, seldom subsiding until the contents of the stomach were rejected; pain, seeming to begin in the very centre of the epigastric region; great emaciation; intervalls of longer or shorter duration perfectly free from pain. No difficulty of deglutition; no induration or enlargement in the epigastrium; no hectic fever; no effusion or other evident sign of hepatic lesion*" (*Observations on the diagnosis between central stricture of the stomach, and some of the abdominal lesions with which it may be confounded.* In *The medico-chirurgical Journal and Review. Lond.* 1816. *April.* p. 282).

regio epigastrica post emesin omnino collapsa) observabatur. In hystericis ubi talia nobis aliquando obvenerunt, transitoriam eamque spasmodicam ventriculi stricturam centralem suspicati sumus, auxiliis alibi indicandis [31]), tollendam.

Diverticula.

4. Aliquando pars ventriculi in *peculiarem saccum* (*diverticulum*, *appendix*) extenditur [32]). Talis saccus includisse visus est calculos [33]), silices minores, politos quondam contra cardialgiam vetulae consilio deglutitos *), nucleos **), frustula lignorum, cochlearia stannea, cultrum plicatile etc. [34]), fabas coctas [35]), monetas [36]). Quo ultimo in casu constat ventriculum ad locum affectum magis tenuem fuisse, neutiquam vero phlogosi aut exulceratione correptum. Verisimile itaque est saccos ejusmodi ex pondere corporum incumbentium, cohaesionem tunicarum infringentium

31) Cap. XIX. §. LXXII.

32) G. Hart in *The Dublin hospital reports. Vol.* 4. 18… cum tabula aenea; — Henning in Hufeland's *Journ. d. prakt. Heilk. B.* 25. *St.* 1. p. 130.

33) Helmont in Moebii fundam. physiol. cap. X. p. 137.

*) Cohausen in Actis acad. nat. curios. Vol. VII. obs. … p. 256.

**) Kopp in Hufeland's *Journ.* 1809. *Octob.* p. 49.

34) Fournier in *Gazette de santé.* 1773. p. 294; — *Jou… de médec. T.* 42. p. 504; — Murray *med. Biblioth.* p. … No. 269.

35) Fritze in *Neuen Sammlung der auserles. Abhandl. f… Wundärzte. St.* 22. p. 217.

36) Baille *Anatom. des krankhaft. Baues.* p. 76. (7 *ka… pences*).

m, ortum ducere[37]). *Symptomata* esse dicun-
[38]): „sensus ponderis, dolorque gravativus in
o ventriculi loco, digestionis laesio, vomituri-
., vomitus". Adde ructus foedentissimos *).
issâ mali ablatâ, ventriculi diverticula verisi-
iter unis naturae viribus, certe lentissime, eva-
cunt[39]).

5. Ventriculi ulnae *longitudinem* superantis Longitudo.
otio fit[40]). Item *formae intestinalis* in femina
nitum jamque infans et puella passa, medio
e mortem anno emesin ad singula ingesta, de-
tiendique difficultatem experta, tandem febre
sumpta[41]). Semel stomachus veluti *balenae*
figu-

) Baillie l. c.

) Fiegel diss. de morbis ventriculi p. 45; — Thilenius *med. chir. Bemerk. Neue Ausg. B.* 1. p. 199.

„Frequentem etsi periodicum vomitum vir excelsa sede natus (erat hic Princeps *Kinzki* vindobonensis) gulae vitiis nimis deditus, a longo jam tempore patiebatur. *Ructus* hic praeterea *tam male olentes*, ut plurium atmosphaeram cubiculorum, latrinae instar, inquinarent, explodere consuevit .... Post mortem .... ventriculus non modo ad ossa pubis usque extensus, sed prope cardiam quoque in alium quasi *saccum*, in quo cibi, huc delati, in propriam corruptionem abire, doloresque excitare, ac foetorem illum infestum, per ructus, spargere solebant; dilatatus, repertus est" (J. P. Frank Epitom. de cur. hom. morbis T. V. P. II. p. 390).

) Thilenius (l. c.) pilulas ex assa foetida, felle tauri, rheo, extracto belladonnae, oleo cajeput adhibuit, una cum decocto glandum quercus tostarum, victu animali et emplastro stomachico.

) Bonet op. c. lib. III. sect. XXI. obs. 42.

figuram exhibuit*). Et *cylindro similis*, sine arcus vestigio, solitoque dimidium angustior repertus est[42]). Aliàs formabat *lagenam*, sinistrorsum productam, trium pollicum cum dimidio, deinde ex fundi sui latere dextro tubum emittebat diametri sex linearum, qui pedetentim ad sesqui pollicis amplitudinem latescens, longitudinem quatuor pollicum cum dimidio aequans, demum pylorum constituebat et in duodenum abiebat, idque in viro quinquaginta annorum tumore pedis tantae malignitatis affecto ut tetanus superveniret. Aeger hic nullam habuit in vomitum propensionem[43]). Contra vomitu chronico excruciabatur alter cujus ventriculus instar *inversae lagenae* longitudine octo pollicum cum dimidio, ad umbilicum fere usque descendebat, inde angulo facto assurgens, atque canalem quatuor pollicum longum formans, ad pylorum petebat[44]).

Alia vitia. 6. Nec silentio praeteribimus *insertionem in ventriculum ductus tam choledochi*[45]) (qua per prae-po-

41) Haen rat. med. continuat. T. II. cap. II. casus sextus Tab. IX. fig. 3.

*) Meckel Tab. anat. pathol. Tab. XX. fig. 6.

42) Close nova variolis medendi method. Traj. ad Rhen 1781.

43) Haen rat. med. Pars VI. cap. I. §. 4. cap. IV. Probl VIII.

44) Haen l. c. §. 5.

45) Vesalius anatom. lib. V. cap. 38; — Ettmüller opp. T II. p. 54; — Lieutaud hist. anatom. medic. lib. I. sect. I obs. 37. T. I. p. 19.

steram bilis cum alimentis ingestis mixtionem
gestio necessario laedi[46]) et ventriculi dolor
ovocari*) debet) quam *pancreatici*[47]), et *sepa-
tionem* ventriculi *ab oesophago*[48]), aut a *duo-
no*[49]). Quibus ultimis in casibus *aperturae ven-
culi desiderantur*[50]). Pylori illa, diversae saepe
rmae[51]) et sine allata separatione defecisse visa
[52]).

§. LI.

entriculi volumen imminutum et auctum.

1. De ventriculi volumine morboso judicare Monitum.
arduum est. Mensura enim capacitatis ejus
rmalis[1]) desideratur[2]); et extensionis gradus in
cada-

[5]) LIEUTAUD l. c. articulo: ventriculus bile turgens; — VOIGTEL l. c. p. 443.

) ZACUTUS LUSITANUS prax. med. admirabil. lib. II. obs. 1.

) A. W. OTTO monstror. sex anatom. et physiolog. disquisitio p. 16 et *Handb. der pathol. Anatom.* p. 260.

) Cap. III. §. IV. No. 3.

) DANIEL *Samml. med. Gutacht. Leipz.* 1776. p. 270. — OTTO *Handb.* p. 259.

) OTTO l. c. p. 261.

) SOEMMERRING l. c. §. 141. p. 235.

) CABRIOLUS observat. anat. obs. X; — CALDER *medic. Essays of Edinburgh. T. I.* p. 167; — AUBERY *Bulletin de la societé de l'école de médec.* 1805. *cahier* 1. Cfr. MORGAGNI l. c. Epist. XXVIII. 2; — KALTSCHMID de ileo a scrup. piror. mespil. perforat. Jen. 1747. — KADE l. c. p. 369.

In viro adulto ventriculum modice repletum a quinque usque ad undecim aquae libras continere posse asserit SOEMMERRING (l. c. §. 134. p. 227).

cadaveribus obvius, quammaxime a fibrarum muscularium mortis tempore contractione pendet[3]. Interea et hîc limites sunt.

Volumen imminutum.

2. Quis enim *parvum* non proclamaret ventriculum ubi in homine adulto adaequaret dumtaxat volumen renis[4]), ovi anserini[5])? Ubi no[n] excederet longitudinem pollicum sex[6])? Ubi vi[x] admitteret ovum gallinaceum[7]), pomum[8]), semiun[ciam] liquidi[9]), verbo, ubi intestini potius for[mam][10]) exhiberet? — Exempla talia et nos cu[m] aliis[11]

2) „amplitudo perinde incerta est" (Haller elem. physi[ol.] T. VI. Lib. XIX. §. III).

3) In hominibus subito enectis etsi robustissimis ventricul[um] angustum esse, docet. Haller (l. c.). Cfr. Baillie l. [c.] p. 78.

4) Butzen Miscell. acad. nat. curios. Dec. I. ann. 6. o[bs.] 223.

5) Nicolai *Fortsetzung der Pathologie. B.* 3. p. 354.

6) Pohl program. de callositate ventriculi ex potus spiritu[osi] abusu. Lips. 1771. in Waiz *neuen Auszügen. B.* 2. p.

7) Loeseke observ. anatomico-chirurgico-medicae. Be[rol.] 1754. Versionis germanicae p. 59.

8) Portal in *Mémoires de l'acad. R. des sciences* 1771.

9) Tode *medic. chirurg. Biblioth. B.* 3. p. 194.

10) Swieten comment. ad aphor. Boerhaavi T. I. §. („vidi ventriculum non excedere fere sua capacitate [te]nuis intestini molem"); — Haller elem. physiol. XIX. sect. 1. §. 3. T. VI („vidi in vetula intestino latiorem, vidi duodeno angustiorem"); — Stoll rat. [m.] T. I. sect. X („Ventriculus angustus intestini potius d[uo]deni, quam ventriculi formam referebat"); — Cha[mseru] de Montaux *merkwürdige Krankheitsgeschichten und [Lei]chenöffnungen. A. d. Fr.* 1791. p. 106. 355.

;[11]), variis morbis observavimus. Valeant in-
a illa de *parvitate ventriculi* (probe ab ejus
ı corrugato distinguenda[12]), ac aliquando ex-
ratione abdominis cognoscenda*)) utpote effe-
scirrhi aut conditionis callosae membranarum
nachi[13]) (potatorum morbo[14])), atrophiae a
nio[15]), dysphagiae[16]), hydropis ascitidis[17]),
phy-

) Diemerbroeck anatom. lib. I. cap. VII; — Tulpe observ. nedic. lib. II. cap. XXV. p. 136; — Fabr. Hildanus l. c. obs. 50. 79; — Riolanus enchiridion, lib. II. cap. 23; — Forestus observ. et cur. med. lib. XVIII. obs. 34. — Ruysch observ. anatom. 68; — Salzmann varia observata natomica. p. 33. — F. Hoffmannus in Poterii obs. et nnot. cent. I. cap. 24. nota *a.*; — Lieutaud op. c. lib. . sect. II. obs. 26 et 31. p. 15; — Henning in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 8. *St.* 4. p. 55. Tab. aen.; — Dietrich in Zadig's *Briefe und* Friese *Archiv für Schlesien. B.* 3. *St.* 2. p. 162; — Voigtel l. c. *B.* 2. p. 450; — Otto l. c. p. 260.

Morgagni op. c. Epist. XI. 6 („ventriculus etsi erat orrugatus, tamen postquam extensus fuit, inventus est mplior quam plerumque solet").

(Galenus (artis parvae lib. II) vidit „ventriculum cujusam ita parvum, ut propria circumscriptio perspicue appareret spectanti et attrectanti".

Portal (*cours d'anat. méd. T.* 5. p. 180) ex Lieutaud asum refert ubi „*l'estomac étoit si petit, ses parois avoient ı dureté et la consistence d'un cartilage et avoient l'épaiseur de deux pouces*".

Pohl l. c. et Part. II. Vol. I. sect. I. cap. XXIV.

Ruysch obs. 68. — Littre *Mém. de l'acad. R. des iens. ann.* 1716. p. 187. cap. XVI. §. LVI. No. 4.

Cap. X. §. XXVIII. 2.

Gutzen l. c. — Portal l. c. p. 178 („*l'estomac étant*

physconiae hepatis et lienis, hysteriae[18]), tab dorsalis[19]), somniationis artificialis[20]), alioru que morborum[21]) debitis locis propius investiga dorum[22]). Nosse quoque juvabit emetica[23]), v nena[24]), bilem acrem[25]) talem aliquando gigne *stomachi contractionem*, ut ipse minimus appare
N

alors comprimé, sa cavité n'est plus assez ample pour re voir et contenir la quantité d'alimens nécessaires à la n trition").

18) „*La contraction des fibres musculaires de l'estomac des affections nerveuses, comme dans les femmes hystéri et chez les hommes mélancoliques, occasionne le rétréci ment de la cavité de ce viscère*" (PORTAL l. c. p. 178).

19) „*L'acte vénérien trop souvent répété, et surtout la m sturbation, ont aussi souvent opéré des rétrécissem funestes de l'estomac, d'abord spasmodiques et ensuite vrais racornissimens, que les ouvertures de corps ont bien connoître*" (PORTAL l. c.).

20) „*Plusieurs personnes, jeunes surtout, encore plus filles ou de jeunes femmes, que de garçons, étant ma par suite d'attouchemens magnétiques* (?), *on a reconnu l'ouverture de leur corps, que la cavité de l'estomac et intestins étoit très-rétrécie; ce dont je me suis conva en assistant à l'ouverture de deux corps* . . . " (PORTAL p. 279).

21) SCHURIG chylologia. Dresd. 1725. p. 377. — HAL l. c.

22) Ipse MORGAGNI de parvitate ventriculi non nisi per t sennam loquitur (op. c. Epist. XVIII. 2. XXIV. 27. X 33. XLVII. 8).

23) FABR. HILDANUS observ. cent. IV. obs. 51; — LIEU op. c. Part. I. obs. 28.

24) MAGNET bibliotheca med. pract. p. 80.

25) LIEUTAUD l. c. articulus: ventriculus bile turgens.

ignorandum feminarum (alioquin stomacho
is oblongo dotatarum) vestiendi rationem
s visceris impedire evolutionem[26]); ventri-
mque praeter modum parvum, durum et
sum, jam in infante sex mensium repertum
e[27]).

3. Nec haesitabimus *magnum* adpellare ven- Volumen auctum.
ilum qui extenditur usque ad umbilicum[28])
elvim[29]); qui sexies solito amplior est[30]);
intestinorum contractorum omnium capacita-
excedit[31]); qui mensuras aquae sex[32]), duo-
m[33]), sexdecim[34]), viginti*) c inere valet,
qui-

C. C. Crevé de fracturis ossium pelvis. Mogunt. 1793; — Soemmerring not. 60 ad Baillie op. c.

Roederer progr. observat. ex cadaveribus infantum mor-osis. Goett. 1758. obs. 4.

Morgagni epist. XLVII. 18. — XLVIII. 8. Similia ex-mpla et mihi obvenerunt.

Molinelli comment. Bononiens. T. II; — Stoll nat. ned. Part. III. p. 356; — Gillerus Acta Helvetica Vol. II. p. 10; — Rahn *Briefwechsel mit seinen ehemaligen Schülern. Zürich* 1787. *B.* 2. p. 433; — Wichmann *Ideen zur Diagnostik. B.* 1. p. 189; — Andral *fils. Clinique médicale. Maladies de l'abdomen. Paris* 1827. p. 424 („*l'estomac occupant la prèsque totalité du ventre*"); — Bobe-Moreau *von einer ungeheuren der Wassersucht ähnlichen Ausdehnung des Magens.* Ex *Bulletin de la société médicale d'émulation* 1823 *Juillet*; in Gerson's *Magaz. der ausl. Literat. der gesammt. Heilk. B.* 6. p. 360.

) Chambon de Montaux l. c. obs. 162. p. 481.

) Lieutaud l. c. obs. 21. p. 12.

) Boenecken in *Fränkische Sammlung B.* 5. St. 35. p. 296.

quique longitudinem duorum fere pedum adae-quat[35]). Sistit autem ventriculi volumen auctum sat commune vitium[36]), cujus *caussae* plus mi-nusve recte adscribi solent:

a. *impedimentis progressioni chymi e ventricu[li] obstantibus*[37]). — Ventriculi morbosa amplitud[o] re quidem vera haud raro sociis pylori scirrho[38] duc

33) STENZEL diss. de steatomatibus in principio aortae r[e]pertis. Vitemb. 1723.

34) STÖRK ann. med. I. p. 13.

*) HASENÖHRL historia medic. febris petechialis. p. 308.

35) Talem ventriculum in aegra hydrope ascite in nosocom[io] vindobonensi defuncta reperi, sectione cadaveris a pr[o]sectore illo tempore VETTER absoluta et ab eo descri[pta] (*Aphorismen aus der pathologisch. Anatomie. Wien* 18[..] p. 170).

36) Exempla tradiderunt: RHODIUS mantissa anatom. c[ent.] 18. p. 13; — BONET op. c. lib. III. lect. XXI. obs. 42; DIEMERBROECK l. c.; — SCHURIG l. c. p. 374; — LA[..] Ephem. acad. nat. curios. cent. X. obs. 85; — GISLER [..] Helvet. Vol. III. p. 10; — J. A. MARINI *Mém. de l'ac[ad.] R. de Turin. T.* 4. p. 369.; — ANDERSON in *Med. [..] Philosoph. Commentaries by a soc. in Edinburgh. L[..]* 1775. *Vol.* 2. p. 224. — KLINGKOSCH diss. med. sel[..] Pragenses. Vol. I. p. 162; — SANDIFORT observ. a[..] patholog. lib. III. cap. III. p. 59; — BANG diarium nosoc[..] Havn. T. II. p. 367; — OTTO l. c. p. 261. aliisque.

37) „*C'est souvent au rétrécissement et encore plus à l'o[..]tération du pylore qu'il faut attribuer la cause de l'ex[..] d'amplitude de l'estomac: les alimens ne pouvant passer [fa]cilement par cet orifice y sejournent, et se mélant à c[..] qui parviennent encore dans ce viscère, il en résulte [..] collection qui distend de plus en plus l'estomac, qui s'a[m]plifie à proportion*" (PORTAL l. c. p. 152).

deni tumore[39]), et intestinorum angustatione[40])
erta est; ast putamus unam eandemque caus-
, e. c. major ad stomachum sanguinis affluxus,
um hîc bifarium simul produxisse. Chymi enim
limentorum copia, etsi pylori scirrhus pro-
sioni illorum obstet, neutiquam stomachum
lificabit, quum aegri ab ipso hujus morbi ini-
ciborum aversione laborent, et eo senescente
a, vi assumpta, vomitu rejiciant. Porro ven-
ulum allato in casu, non mechanice dilatari,
eo potissimum elucet, quod ejus *crassitudo* in
itudinem extensa plerumque non absumitur[41]);
b. *voracitati*[42]). Stomachus sane amplior re-
us est in plurimis (certe non in omnibus[43]))
ibus et potulentis[44]), aeque ac in lithophagis
P 2 et

G. Mac-Neven diss. de raro ventriculi casu. Prag. 1760.
— Rahn l. c. — Chambon de Montaux l. c.
Molinelli l. c. — Stoll l. c. 40) Lieutaud l. c.
Pulchre Haen op. c. P. VI. p. 22 („Viscera cava tu-
mores cystici, anevrysmata, uno in corpore reperiuntur
o tenuiora, quo expansiora; in alio vero quo ampliora,
o crassiora . . . In historia. Mac-Neven, ut sensim mole
entriculus, ita crevit substantia").
„*La plupart de ceux dont l'estomac a été trouvé très
mple avoient été de gros mangeurs*" (Portal l. c. p. 182).
Vetter me praesente, gulonis vindobonensis famosi
adaver aperuit. Expectavimus ventriculum amplum; ast
xpectatio delusa fuit, quod ipse sequentibus verbis ex-
rimit (l. c. p. 170): „*auch haben wir bei Zergliederung
tarker Fresser den Magen eben nicht ausgedehnet ge-
unden*".
Boenecken l. c. — Stenzel l. c. — Morgagni op. c.
Epist. XXXVIII. 18.

et polyphagis[45]). Quaeritur autem num voraci-tas fuerit hîc morbi praevii effectus, aut morb posterioris caussa? Saepe effectum fuisse credi mus; sicuti enim vesica a lotio diu retento, it ventriculus a cibis nimiis distendi potest*);

c. *laxitati*, *debilitati*[46]), *mollitiei membrana mucosae*[47]); — sic voluminosi ventriculi hau rara tenuitas[48]) (crassitiei aliquando nupta[49]) praesertim in hydropicis[50]) testari videtur;

et d. *redundantiae nutritionis*. Valeat hîc s militudo ventriculi ampli (*parietibus crassior bus***)) cum *hypertrophia*[51]) aliorum viscerum[5

45) S. G. Vogel de lithophago et polyphago (nomine K *mücker*) Hefeldae nuper mortuo et dissecto. Goett. 17 — Hagenström in *Neue Abhandl. der k. schwedischen A demie. B.* 19.

*) Duplay in *Archives générales* etc. *Octob.* 1833.

46) „*Bisweilen scheint blos eine Erschlaffung der Mag häute und eine allgemeine Schwäche die Ursache zu se* (Voigtel l. c. p. 458).

47) Andral l. c, p. 421. et 424.

48) Morgagni o. c. Epist. LV. 10. — LVII. 10; — K pelhout sectiones cadaver. patholog. Lugd. Bat. 1805.

49) „Ventriculus adeo ingens, ut epigastrium exacte re ret . . . Plaga obscure rubra in sinistra ejus parte p costarum marginem. *Eratque ibidem tenuis valde subs tiae* . . . quo magis a sinistris ad dextras pergebat triculus, *eo fiebat crassior*, vix ibidem rugosus sed c lagineis eminentiis instructus“ (Haen op. c. Part. cap. I. §. 4).

50) Cfr. observ. Vetteri et mea supra allata.

**) Louis *sur l'hypertrophie de la membrane musculeus l'estomac.* 1824. citatur ab J. Bouillaud *sur l'hypertro*

nimia partis actione[53]), ex stimulo morboso
vexante[54]), exque adfluentia majore cruoris
illam*); quae ultima confirmatur a *venis* ven-
uli amplificati *varicosis*[55]), abque ejus cum
bis cordis et aortae[56]) (saltem ab initio cruo-
impetum excitantibus) et *vomitu cruento*[57]) fa-
connubio. Nec rarum est ventriculos prae-
gnos *phlogoseos notas* exhibere[58]) et vicissim
gastritide auctum ventriculi volumen[59]).

4. Ho-

*de la membrane musculeuse de l'estomac et sur la dilata-
tion du même organe.* In *Revue médicale. Mars.* 1827. p.
388. — Cfr. Andral l. c. p. 422.

) Ab ὑπὲρ, supra, τροφή, nutritio.

) Part. II. Vol. II. sect. II. cap. XII. §. XLVI. (cordis). —
Part. III. Vol. I. sect. I. cap. XXV. §. CI. (Linguae).

) „*Quant aux causes éloignées* (*de l'hypertrophie*) *on doit
signaler d'abord l'exercice auxquels les organes sont as-
sujettis*" (J. F. Lobstein *traité d'anatomie pathologique.
Paris* 1829. T. 1. p. 58).

) „*mais la cause la plus fréquente de l'hypertrophie dépend
d'une fluxion dirigée sur un organe par un principe
morbifique determiné*" (Lobstein l. c. p. 59).

Joan. Kaempf de infarctu vasorum ventriculi. Basil. 1751.
§. XIV. in Halleri disput. ad morbor. curat. facient. T.
III. No. LXXVII.

) Stoll rat. med. P. III. p. 368 („ventriculus magnus;
varicosis magnisque vasis distentus").

) Morgagni op. c. Epist. XXIII. 4. — XXVI. 13. —
XXIX. 20. — XL. 23. — XLII. 11. — XLIII. 22. —
XLVIII. 38. — LVII. 10. — LX. 12. — LXVI. 9.

) Vetter l. c. p. 170. — H. R. Göppert in Rust *Ma-
gazin. B.* 82. *Heft.* 3. p. 516.

) „*Quelquefois la dilatation de l'estomac est compliquée de*

Finis argumenti.

4. Homines, quorum corpora ventriculi a gmentum morbosum exhibuere, laborare soleba ciborum aversione, fame insatiabili, digestio difficili, dolore epigastrii, ructibus acidis, nause vomituritione, seu potius ascensu involuntario c borum deglutitorum in oris cavum, vomitu, i potentia vomendi[60]). Quae symptomata, qu morbis ventriculi organicis in genere plus min addicta sint, de stomacho praemagno solum d cidere licebit, ubi aegroti macies, visceris affe ambitum tactu eruendi, concedit[61]). Super d

l'inflammation: j'en ai vu des exemples par des ouvert de corps." PORTAL l. c. p. 183.

59) PORTAL l. c.

60) LIEUTAUD l. c. obs. 21. — PORTAL (*anatom. médic.* 5. p. 177) inquit, *nous ne devons pas passer sous sil une observation intéressante de* LIEUTAUD, *qui prouve, l'estomac peut perdre la faculté qu'il a de se contracte par conséquent d'opérer le vomissement lorsque sa capa est trop augmentée, sans doute parcequ' alors ses f musculaires se trouvent affaiblies, ou du moins qu n'ont plus assez de forces, pour opérer par leur contrac le reserrement des parois de l'estomac. Un homme paraissait avoir un extrème besoin de vomir, prit plus fois inutilement du tartre stibié à la plus haute dose, éprouver le plus léger vomissement. Cet homme étant* LIEUTAUD *en fit faire l'ouverture, et l'on reconnut l'estomac avoit une capacité extrème*". Vomitum tam ventriculo amplissimo non semper alienum esse casus SENÖHRLI (l. c.) docet alterque a J. P. FRANK (epi de curandis hom. morbis Vol. V. Part. II. p. 391) rela ac paragrapho praecedente citatus.

61) ,,*La malade était reduite au dernier dégré de mara*

ı indagatio *complicationis* cum aliis morbis forte ntibus. Hac complicatione absente, spes pro- ssibus mali recentis obstandi, affulget. *Aegro- m debilium* abdomen *fasciâ* circumdandum, que *cibi* succulenti beneque conditi, pauca quan- e at crebrius, una cum *vino* rubro meraco ibendi, et *ferrum*[62]) praescribendum. *Hyper- hia ventriculi* laborantibus conducunt, *venae- ones*, *hirudines*, *clysteres emollientes*, *eccopro- subacida*, *setaceum sub epigastrio*, *potus aquo- acidulus frigidus*, *glacialis* et *victus* parum nu- ıs parumque stimulans. Nec *narcotica*, *oxyda illorum*, aliaque *cardialgiae* auxilia[63]) negli- la sunt.

§. LII.

Ventriculi situs morbosus.

1. Constat parvam ventriculi curvaturam in ı inanitionis superius deprehendi et diaphra- suspicere, magnam e contrario, huic oppo- ın, inferiora despicere viscera ita, ut altera ıs superficies antrorsum, altera retrorsum spe- : in ventriculo autem vel aëre, vel nutrimentis re- Notio.

L'estomac se dessinait parfaitement (!) *à travers les parois abdominales*; *il était facile de voir* (?) *qu'il occupait la plus grande partie de la cavité du ventre*" (ANDRAL l. c. p. 423).

) R. Tincturae martis pomatae drachmam unam. Aquae cinnamomi simplicis unciam unam. M. D. Sr. Bis de die cochleare cofeanum.

) Cap. XIX. §. LXXII.

repleto, magnam ipsius curvaturam sursum toll et ad musculos rectos abdominales quam proxim accedere. Constat quoque ventriculi varium i variis hominibus situm esse. Hoc enim viscu modo magis ad sinistrum latus sub diaphra gmate vergit, modo in media regione epigastric reperitur; modo aeque ad sinistrum atque dex trum latus extenditur; modo, si hepar admodu latum est, paulo profundius descendit et oeso phagus sub septo transverso iterum emergit, i ut intra umbilicum et hepar protuberet[1]). — Eju modi *variationes*, situm ventriculi *morbosum* ne dum constituunt[2]). Nec huc revocabimus exte sionem ventriculi volumine aucti ad alienas regi nes[3]); hoc enim in casu ventriculus non sol locum a natura praescriptum non derelinquit, s eum potius accuratissime explet[4]). Ventriculi s tus morbosus potissimum tribuendus est *transl tionibus viscerum congenitis*, *vitiis ligamentoru herniis* et *morbis partium contiguarum*. Interdu *nulla* ejus *caussa evidens*.

Translatio viscerum. 2. Inter exempla *translationum* viscerum a d

1) F. G. Dürr diss. de ventriculi vulnere egregie sana Lips. 1790. p. 11.

2) Ipse Morgagni de situ paululum profundiori stomac ut de phaenomeno haud morboso per transennam loq tur op. c. Epist. LII. 2. Cfr. quoque Epist. VI. 12. XVII. 25. — XIX. 19.

3) §. LI. No. 3.

4) Ex neglectu hujus distinctionis confusio rerum in Po rtalii op c. p. 207. obvenit.

ıinalium [5]), illa ventriculi latus dextrum occu-
tis [6]) et marsupii praeter stomachum, lien, he-
, intestina continentis, in quod abdomen pro-
ɜrabat [7]), eminent.

3. *A ligamento phrenico-gastrico breviore* aut *racto* expectandum, ut ventriculus vacuus eum m sortiatur, qui aliàs nonnisi pleno convenit, etus autem, accedentibus caussis iisdem, ea, e aliàs ventriculum levant, adhuc magis versus ɜriora trahat. Fundo elevatiore existente, pon- assumtorum versus inferiorem arcus mino- parietem premere, cardiam onerare, ostium ɔri gravare et diaphragma vel in ipso loco ubi ı pericardio connectitur, afficere debet. Inde t pastum cardialgia, anxietas, conatus vomen- lipothymiae, expectanda sunt. Imo fieri pot- ut nondum praeparatus chymus in duodenum et, et chilificationem depravet, continuaque catur edendi necessitas*). — Aliter de ejusdem *menti majori longitudine et relaxatione* sentien- ı est. Tunc enim ventriculus non plane hori- talem occupat situm, premit aortam arteriam, et

Ligamentorum vitia.

Cap. XIII. §. XLII. No. 1.

MORAND in *Histoire de l'acad. R. des sciences* 1688. p. 44; — BOERHAAVE *pathologische Betrachtungen des Herzens in Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 9. p. 500. — BAILLIE in *London medical Journal.* 1789. Vol. 10. Part. 2.

MORGAGNI op. c. Epist. XLVIII. 48. — Cfr. SOEMMERRING *Beschreibung von Missgeburten* Tab. X.

Cap. XVI. §. LIV. 5.

et in lienem, colon, et in intestina pendulus ma gis, vim quandam exserit. Inde longior ciborum in ventriculo mora oritur, cruditates generantu post pastum torpor, flatus. Hucusque Troschel [8]) quod autem vir clarus maxime motibus spasmodi cis ligamenti phrenico-gastrici tribuit, id potiu vitiis ex mala conformatione aut ex praevia pe ritonitide et gastritide ortis adscribendum ess putamus. Vix enim *spasmum* in membrana seros ex plicis peritonaei conflata expectamus, contr facillime ejus *crassamentum*, *tubercula*, *erosiones*

Herniae. 4. Jam monuimus ventriculum in *herniis dia phragmatis* [9]), *lineae albae* [10]), *umbilici* [11]), ol ve

8) Diss. de morbis ex alieno situ partium abdominis. LXVIII. LXX.

9) Part. II. Vol. II. sect. II. cap. 1. §. II. 2. 3. adde: Riveri observ. cent. IV: — G. Clauderus epist. de observatio anatomico-practica admirabili. Patav. 1661; — Derrecaga in *Journ. de chirurg. par Mr.* Dessault *T.* 3; — Reisius di de ventriculi in cavo thoracis situ congenito. Berol. 1823 cu Tab. aen.; — J. Benjumeda *observation sur une hernie co génitale de l'estomac à travers le diaphragme* (*Journ. un versel des scienc. médicales T.* 29. *No.* 25. *Juillet* p. 113); Weyland in Siebold's *Journ. für die Geburtshülfe. B.* 1 §. 1. *No.* 5; — *The London medical gazette* 17. *Aug.* 18 Cfr. Omodei *annali universali di medicina.* 1824. *Febbra* p. 392.

10) Cap. XIII. §. XLIII. 4. — Richter *Abhandl. von d Brüchen. Kap.* 34.

11) Kirchbaum progr. de hernia ventriculi. Argent. 1749; Michault diss. prolapsus ventriculi ab umbilico. Mar 1769; — Thurneisen diss. de hernia ventriculi. Bas 1777

ııre: adde in ipsis *herniis inguinalibus*[12]). Signa ·niae ventriculi (*gastrocele*) sunt[13]): dolor in obiculo cordis, digestio turbata, ita, ut aegri os, secus facillime digerendos, digerere non eant, vomitus, sumtis praecipue quibusdam alintis, singultus, anxietas, alvus obstructa, imo ıvulsiones. Attenta praeterea percontatione pat, locum eum, in quo viscera incarcerata sunt, ta pressione inprimis condolescere; itaque non a est ventriculi herniosi dispositio ad inflamıionem *).

5. Ventriculus frequentissime e proprio situ ıovetur a *visceribus contiguis mole morbose au-* nec non a *tumoribus in cavo abdominis evolu-* Sic *lien* volumine auctus aliquando stomachum latus dextrum impellit[14]). *Hepar* praegrande ı modo in pectoris cavum protrudere[15]), modo regionem umbilicalem[16]), et hypochondriacam sini-

Morbi partium contiguarum.

)) Jvan *hernie inguinale de l'estomac*, in *Bullet. des scienc. médicales. Mai* 1830. p. 309. („*dans le sac herniaire sont les tiers inférieur de l'estomac . . . la longueur de sa curvature est de* 3 *pieds, celle de la petite de* 18 *pouces*").

) *Mémoires de l'academ. de chirurgie de Paris. T.* 3. p. 342. *T.* 11. p. 294. Edit. 8vo; — A. F. Apel diss. de cardialgia. Erford. 1796. p. 12; — Schmidtmann *von einem geheilten Magenbruch* in Rust's *Magazin für die gesammte Heilk. B.* 18. *Heft* 1. p. 155.

Cap. XXIII. §. XCI. No. 1. 14) Portal l. c. p. 208.

) Ephem. acad. nat. curios. cent. III. et IV. obs. 2. append. p. 149.

) Morgagni op. c. Epist. XXI. 24. Cfr. Epist. XLV. 16 „jecur maximum, ut sinistrum quoque occupans hypo-

sinistram[17]) compellere modoque perpendicularem reddere[18]) potest. Caeterum situs perpendicularis ventriculi etiam sine hepatis culpa observabatur[19]). *Omentum* quoque ponderosum[20]) tèsticulo adcretum[21]), herniae inclusum[22]) ventriculum e loco trahit. Idem efficiunt *intestina tenuia* in saccis herniosis comprehensa[23]). Memorabilis est situs abnormis ventriculi cui *columna vertebralis antrorsum inclinata* (*scoliosis*) ansam porrigit ut in gibboso, cujus ventriculi antrum pyloricum umbilicum attigerat, contigit[24]). Le g

chondrium, ventriculum deprimeret; itaque gulae, hunc desinentis, portio ad transversos digitos duos inf diaphragma apparebat").

17) Stoll rat. med. T. VII.

18) Casum istum memorabilem retuli Part. II. Vol. II. se II. cap. XXII. §. XCIV. 2. alterum sat similem retu J. Baader in observat. medicis. No. 12.

19) Chambon de Montaux l. c. *Bemerk.* 13. p. 49. *Beme* 193. p. 554. — Flachsland l. c. p. 50; — Lee in *Lond medical Review.* 1801. *June.*

20) Vesalius de corp. hum. fabric. Lib. V. cap. IV.

21) „*Augustus Georgius*, ultimus marchio Bado-Baden sumtis cibis non solum ventriculi experiebatur dolore sed etiam coactus fuit corpore in *unum* latus converso i cedere. Secto ex lithiasi arteriarum et hydrope demor cadavere, reperi illius phaenomeni caussam fuisse *adh sionem morbosam omenti cum annulo abdominali et tes culo*" (Ex schedis paternis). Cfr. cap. XVI. §. LVI. 4.

22) Cfr. Morgagni l. c. Epist. LXVII. 11; — Klein Loder's *Journ. für die Chirurgie. B.* 1. p. 784.

23) Mery in *Mémoires de l'acad. des sciences* 1701. obs. — Papen epistola de hernia dorsali

ır de *anevrysmate arteriae aortae descendentis* ıtris cavum dimidium ferme occupante, secun- n longitudinem situm a diaphragmate ad pel- ı se extendente, ventriculum, intestina, mesen- ıum dextrorsum pellente [25]); item de *steatomate* ficium ventriculi sinistrum antrorsum et ejus dum ad umbilicum usque protrudente [26]); de- collectione *puris* in cavitate pectoris sinistra, ıe partem diaphragmatis ejusdem lateris adeo ırsum premebat, ut inde ventriculus e sua sede notus fuerit [27]). *Vesica urinaria* eousque lotio tenta se obtulit, ut ad umbilicum perveniret, illum utrinque occuparet, intestinis ita sursum npulsis, ut hinc jecur et diaphragma altissime gerent, inde vero lienem et *ventriculum* adige- ıt medium versus diaphragma [28]). Nec *uterus* ıvidus [29]), nec *hydrops ascites* [30]) simili quo- mmodo in ventriculum imperio destituuntur.

6. Inter casus situs abnormis ventriculi [31]), illi Caussa latens.

ı4) Morgagni l. c. Epist. IV. 16. — Cfr. Sandifort l. c. lib. IV. cap. V. p. 45. not. *d* et ejus Tabulae intestini duodeni. Lugd. Bat. 1781. p. 31. Tab. V. fig. 2; — Soemmerring *Anmerk. zu* Baillie.

5) Morgagni l. c. Epist. XL. 26.

6) Rhan *Museum der Heilk. B.* 1. p. 36.

7) Soemmerring *Anmerk. zu* Baillie l. c. p. 81.

8) Morgagni l. c. Epist. LVI. 12.

9) Sandifort obs. anat. patholog. lib. II. cap. I. p. 8. Tab. I. h. i. k.

0) Bartholinus hist. anat. rara. cent. I. hist. II. T. I. p. 9.

1) Clauder Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 5. obs. 193; — M. B. Valentin Ephem. acad. nat. curios. cent.

illi excellunt ubi, *sine nota caussa,* ventriculus in hypochondrio sinistro locatus a diaphragmate usque ad pubem descendebat [32]); item ubi morbose expansus omnino inversus fuit [33]), et ubi incipiens unde solet, per sinistrum ventris latus recta ad pubis usque os se extendebat, in e autem se reflectens sursum, ac dextrorsum, in duodenum intestinum desinebat [34]).

Conclusio. 7. De situ abnormi ventriculi generatim conjecturam facimus: si turbae stomachi insolenter urgeant; si nihilominus regio epigastrica (nisi forte a hepate aut liene turgente) collapsa sit; si aeger alimenta sumendo ea in alienum locum descendere percipiat; sique iste locus inde volumine augeatur; si cardialgia saeviat [35]); si convulsiones et lipothymiae [36]) aliaque ex distentione plexus so-lari

III et IV. p. 2; — Scober ibid. cent. IV. append. p. 147; — Fantoni obs. med. anat. V; — Ruysch obs. anat. chirur. obs. 56; — Witt in *Verhandel. van het genootsch. te Vlissingen. Deel.* 2. *bl.* 195; — Bonet *Journ. de médec. T.* p. 518; — Lieutaud l. c. lib. I. sect. II. obs. 208—22 p. 70. sq.

32) Börner de tabe sicca lethali a mirabili duodeni angustia et praeternaturali plane situ. Lips. 1753. — Acta acad. nat. curios. Vol. X. Append. p. 225. Tab. II. fig. 1.

33) Oehle *Sectionsbericht eines an Ileus verstorbenen Mannes;* in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 1. p. 405.

34) Morgagni l. c. Epist. LXX. 5.

35) J. J. Berger cardialgia habitualis ex perverso ventriculi situ. Act. soc. med. Havn. Vol. I. p. 171 (Puella 20 annorum, ab adolescentia cardialgia vexata, tabe perempta stomachum in regione umbilicali et hypogastrica exhibuit

s facile explicanda symptomata [37]) proxime rum interitum annuntient. Solvatis nos lege apiam tradendi!

Caput

) In casu meo vix citato.

)) Ea fere omnia includit sequens morbi historia: „Mulier gracilis, annorum circiter quadraginta, cum hystericae affectioni multum esset obnoxia, ejusque praesertim gravioribus paroxysmis, qui convulsivis motibus universum corpus, praecipue autem ventris viscera concutiebant, cumque nonnullos tandem caeterorum gravissimos passa esset; animadvertere coepit manifestam quandam cum in epigastrica regione depressionem, tum in hypogastrica exuberationem. Illa nunquam mutabatur; haec saepe intra unum diem. Nam majorem, et praedurum tumorem cum ostenderet, saepenumero hic repente concidebat. Item cum alimenta sumebantur; haec eodem usque praecipitari mulier sentiebat, eaque pars inde magis attollebatur, graviorque fiebat ponderis sensus, qui semper ibidem erat: interjectis autem quatuor, aut quinque horis, dolores acerbissimi, et tormina et animi defectiones excitabantur. Aegra saepe querebatur, sibi omnia viscera — sic enim ajebat — e suis sedibus esse prolapsa. Coctiones manifesto vitiatas habebat; febricitabat: erat valde emaciata. In cadavere inventum est quod *Valsalva* in consilio praedixerat, ventriculus ad hypogastrium prolapsus, vix ut quatuor transversi digiti inter ipsum, pubemque intercederent" (Morgagni l. c. Epist. XXXIX. 14).

Caput XVI.

De ciborum appetitu laeso.

§. LIII.

De argumento in genere.

Momentum.

1. Quaevis ciborum appetitus juxta aetatem sexum, corporis constitutionem, temperamentum vitae genus a consuetudine deflexio, attentio maxime digna est. Nec aliter expectandum, quum ciborum (et potus) appetitus a provida natura i stitutus sit, ut sanguini pabulum, ejus corrupti nem impediens, praebeatur; ut partes corpo humani per cutem, per urinam, per alvum, p organa genitalia, per mammas, per sputa perq alios modos amissae, resarciantur, utque in pu ris et juvenibus incremento corporis pros ciatur [1]).

2. T

1) Tancredi de fame et siti libri tres. Venet. 1607; — Sebiz diss. de fame et siti. Argent. 1655; — Oratione fame et siti. Tüb. 1674; — Haller element. physiolog VI. lib. XIX. sect. III; — J. Ch. Desessartz altiusne condita famis caussa? Affirmat. Paris 1766; — J. S. Wo diss. de fame naturali et praeter naturam aucta. Jen. 17 — J. A. Lamotte *propositions sur la faim. ann.* (1804); — T. L. Le Roux *diss. sur l'appetit et la f* *Paris ann. XIII;* — Dumas *mémoires sur les causes d*

2. *Triplici* autem *modo* ciborum appetitus lae- potest [2]), *excessu* videlicet, *depravatione* et *de- u.* Modus laesionis.

§. LIV.

ppetitus ciborum excedens seu imia.

1. Jucundus *appetitus ciborum* sensus, ad *fa-* gradum evectus *molestus* fit, et, ubi cibis sa- i haud potest, *morbum* constituit. Notio.

2. Morbus hic *varia* obtinuit *nomina* [1]); quae, etsi, Denominationes.

faim et de la soif, in *Journal général de médecine T.* 16. p. 193; — J. F. Chaumas *considération sur la faim. Paris* 1815. — H. J. Lucas experimenta circa famem. Bonnae 1824; — Ejusdem *Ueber den Hunger und die übrigen Folgen der Entziehung von Speisen*. 1826. Ex *Zeitschrift für die Anthropologie*; — L. Martini *lezioni di fisiologia. T. VI. Torino* 1828. *Lezion. LXIV.*

Salzmann diss. de fame praeternaturali et corrupta. Argent. 1632; — J. J. Wepfer appetitus vitia varia eorumque caussae. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 8. 1689. p. 171; — Rügemer diss. de symptomatibus morbosis laesae actionis cibos appetentis. Wittenb. 1750.

Bulimia a Graec. βοῦς, bos, et, λιμὸς, fames; — *cynorexia* ab ὄρεξις, appetitus, et κυνώδης, caninus; — *lycorexia* ab ὄρεξις, appetitus et λύκος, lupus; — *polyphagia* a πολὺ, multum et φαγία, fames; — *addephagia* ab ἀδδηφαγία, voracitas; — *pantophagia* apud Swediauer nosol. method. system. T. I. p. 533; — *phagedaena* inter alias significationes et illam famis rodentis habere liquet ex Galeno (defin. med. et cap. III. in lib. VI. epidem.) et Cael. Aureliano (de morbis chron. lib. III. cap. III); — *aplesia, aplestia*, voracitas insatiabilis; — *[...]mosis avens* Mason Good *the study of med. Vol.* 1. *class.* rank Prax. III. I. 2.

etsi, ut passim indicabimus, non semper indiscriminatim usurpata fuerint, hodiedum tamen pro synonymis haberi possunt. *Aplestiae* illud elegissemus, nisi *bulimia* jam civitatis jure frueretur.

Definitio. 3. Est itaque *bulimia* famis insatiabilis cum sensu inanitionis et lipothymia, quandoque cum vomitu aliisve tubi intestinalis molestiis.

Hist. Liter. 4. De hoc affectu, veteribus minime ignoto[2]) plurimae exstant dissertationes [3]) et observationes [4]).

plu

I. genus V. spec. I. — LATINE fames bovilla, fames canina fames lupina. GALL. *Boulimie*, *faim de boeuf*, *faim canine*, *faim vorace*. ANGL. *Ox-maw*, *dog-appetite*, *dog-hunger*, *ravenous appetite*, *the hungry evil*, *greedy worm*. ITAL. *Bulimo*, *appetito canino*, *lupo*. HISP. *Rabia per comer*, *gazuza*, *hambre canina*. LUSIT. *Ravaço*, *fome canina*. GERM. *Ochsenhunger*, *Hundshunger*, *Gefrässigkeit*, *Heisshunger*, *Fresskrankheit*, *Schlingsucht*. BELGIC. *Ossenhonger*, *Hondshonger*. DANIC. *Hundehunger*, *Hundesult*. SUEC. *Hungersjuka*, *ätsjuka*. ISLAND. *Graedgi*.

2) HIPPOCRATES, GALENUS, ALEX. TRALLIANUS, CAEL. AURELIANUS locis citandis.

3) HESSE diss. de appetentia canina. Basil. 1618; — FRI diss. de appetitu canino. Argentor. 1648; — VAN DER ME diss. de fame canina. Lugd. Bat. 1660. — SCHENK diss. bulimo. Jen. 1669; — REUSS diss. de bulimo et appetitu canino. Leid. 1673; — LEICHNER diss. de fame canina Erford. 1680; — KISSLING diss. de fame canina et bulimo Erford. 1682; — ALBINUS diss. de fame canina. Franc. 1691. — WEDEL diss. de bulimo. Jen. 1691; — OOSTWO diss. de fame canina. Leid. 1694; — CRAUSSE (STRUVE) diss. aeger bulimus. Jen. 1695; — SPERLING (HENNISCH) diss. de fame canina. Wittenb. 1699; — COOL diss.

5. Voracitatem maxime patefaciunt casus de- ipti a TULPIO, de femina unius graviditatis tem- re incredibilem halicum copiam devorantis [5]); — a

Sympto-
mata.

bulimo et appetitu canino. Leid. 1700; — LE FÈVRE diss. de bulimo. Basil. 1703; — PANTHOT diss. de bulimo. Lyon 1704; — RIVINUS diss. de fame canina et bulimo. Collect. Diss. Lips. 1710; — CHARISIUS diss. de bulimo, *von der Schlingsucht oder Fressucht. Regiom.* 1720; — MENJOTIUS diss. de bulimo. — BÜCHNER (NIEFEED?) diss. de bulimia. Hal. 1747; — CARTHAUSER de appetitu alimentorum praeternaturali. Francf. 1760; — LINDENER diss. de fame canina. Hal. 1760. — VAN ROSSUM de appetitu praeter naturam aucto. Lovanii 1785; — CARTESIUS disp. de bulimo. Jen. 1791; — DIEZ diss. de bulimia. Jen. 1798; — H. J. ROCK diss. de bulimia exemplo notabili illustrata. Groening. 1829.

5) AMATUS LUSITANUS curat. medic. cent. VII. cur. 37; — MARCELL. DONATUS de histor. med. lib. IV. cap. 2; — BENEVIENI de abditis morb. caus. cap. 57; — FORESTUS observ. et curat. medic. lib. XVIII. obs. 5. 6. — FABRIC. HILDANUS opp. observ. cent. IV. obs. 31; — ZACUTUS LUSITANUS med. princ. histor. lib. II. No. 69; — VAN DER LINDEN oeniades famelicosus. v. Select. med. Lugd. Bat. 1656; — J. B. GRÜNDEL de fame canina (in mendico). Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 4. 1696. p. 175; — LANGIUS epist. lib. II. No. 28; — HEISTER *Wahrnehm. B.* 1. *No.* 146; — SONYER DU LAC in *Journ. de médec. T.* 8. p. 529. et *Neue auserl. Wahrnehmungen aus der Arzneywiss. B.* 8. p. 402; — *Cas de boulimie ou faim canine singulière. Annales de la soc. de médec. de Montpellier. T.* 37. p. 348; — J. P. BEAUDÉ *mémoire sur un cas de polyphagie, suivi de considérations médico-légales sur la mort par suspension. Paris* 1826; — NICOLAI in RUST *Magazin. B.* 39. *Heft* 1. *No.* 3. 1833.

a Mortimero, de puero duodecim annos nato a curriculo sex dierum libras tercentas octuagint quatuor cum unciis octo alimenti ingerente [6]); – et a Percyo, de milite esculenta ex sterquilinii colligente, atque canibus, felibus, serpentibus quid quod ipsis infantibus insidias pro pastu struen te [7]). De propriis aegrotis, utpote malo minoi gradu laborantibus [8]), non loquimur. — Irrita ha enor

5) Observ. med. lib. II. c. 24 (No. 1400, dico mille qua dringenti).

6) *Lettre containing an account, in pounds and ounces, of urprising quantities of food devoured by a boy*, 12 *yea old in six successive days, who laboured a canine app tite at Black-Bransley in Yorkshire* (*Philosophical Tran actions Vol.* 43. Y. 1745. p. 366); — J. Cookson *lett concerning the boy* (*of* 12 *years age*) *who has an extrao dinary bulimia, or craving appetite* (Ibid. p. 380).

7) *Observation sur un homme d'une voracité extraordinai* (*Tarare*). *Bulletin de la soc. Philomatique. ann.* 1 p. 119.

8) Professor Vilnensis quinquagenarius, jam a decenni semel bisve de anno, per trium circiter hebdomadum cu riculum fame ita insatiabili, cum sensu inanitionis, a fligi solet, ut aliàs sobrius, sex pastibus nychthemeri sp tio opus habeat, quorum plurimi, solitum tempore san tatis prandium, excedunt (Scripsi Vilnae ann. 1822). Mercator novocomensis, vir annorum quadraginta qui que, multorum infantum pater, vertigini obnoxius, a qu busdam annis genuina bulimia laborat; die anni 182 qua hóra matutina decima apud me fuerat, jam devor verat lagenam cremoris lactis et cofeae cum libra circit panis, — sex frusta carnis vitulinae vulgo *cotelettes*, et du decim ova ad duritiem cocta. Alia secum portabat,

rmi quantitate ciborum, qui avide, immasti-, et, propter falsum pudorem clam devorari neque bene digeri [9]) solent, plerumque [10]) nec etas nec voluptas obtineri queunt [11]). Vexan- nimirum aegroti, ut illorum utamur verbis, e sine appetitu [12]), suctionis perceptione in gastrio, inanitionis sensu hac e regione profi- ente, et, nisi alimentum promptum sit [13]), li- nymiâ (*bulimia* proprie dicta). Aliàs simul vix assumpti, ac necdum elaborati, aut vo- mitu

sensum inanitionis vacuo ventriculo inevitabilem, mox fu- gare posset.

Sauvagesii itaque definitioni subscribere nequeo ubi ait (Nosol. method. morb. classis VIII. ord. II. gen. 8): „Bulimia est fames nimia respectu virium digestivarum stomachi, seu appetitus majoris alimentorum copiae, quam quae digeri possit".

) Cibi utique famem (et tumorem epigastrii, jejuno ven- triculo in aegro bulimia laborante obvium) profligabant apud Salmuth obs. med. cent. III. obs. 10.

) Perbelle Hippocrates (Liber de morbis): Aeger „non potest sese continere neque jejunus, neque pastus, jeju- nus enim torquetur et divulsiones patitur, plenus autem non potest quiescere, sed denuo vomit bilem, pituitam et salivam multam". — Bulimis itaque sententia adaptari nequit Senecae (Epist. XXI): „Venter praecepta non au- dit, poscit, appellat, *non est tamen molestus creditor*. Parvo dimittitur, si modo das illi, quod habes, non quod potes".

) J. Varandaei tract. primus de morbis ventriculi. p. 70.

) Mortimeri puer ubi alimentum deerat proprias arrosit carnes l. c.

mitu rejiciuntur [14]), aut per alvum ruunt [15]) (*fames canina* stricte loquendo).

Necroscopia. 6. *Cadavera* sic defunctorum exhibuere *oesophagi* dilatationem [16]); *ventriculi* volumen auctum [17]), imminutum cum hypertrophia fibrarum muscularium *), duplicitatem [18]), dislocationem [19]), perforationem [20]), pediculos [21]), ductus choledochi insertionem [22]), pylori relaxationem [23]); *intestini*

14) Bulimia emetica Cullenii. — H. Wastell *history of a case of canine appetite, with vomiting, in which ... pounds of solid and fluid aliment were taken into the stomach in the space of six days. Memoir. of the med. soc. of London. Vol.* 3. p. 501; — W. Crane *London med. repository. April.* 1822. et Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. Novemb.* 1822. p. 120.

15) Lienteria. 16) Schurig chilologia. p. 13.

17) Bonet sepulchr. lib. III. sect. II. obs. 1. ex Blasio; — Klohss *merkwürdige letzte Krankheit des Dr. Henning* ... Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 59. 1824. *August* p. 86. — aliique cap. XV. §. LI. 3. recensiti.

*) Hufeland's *Journ. der pr. Heilk.* 1833. *Februar* p. 81.

18) Blasius observat. anatom. p. 120.

19) French *Memoir. of the medic. society of London. Vol.* ... Cfr. cap. XV. §. LI. 3. b.

20) *Journ. des savans.* 1737. *Aout.* p. 524. Cfr. cap. XXV. §. CVIII. 7.

21) Sic saltem constare videtur ex observationibus a Boneto (l. c. obs. 9) et in actis Hafniensibus (T. III. obs. 91) recensitis.

22) Vesalius anat. lib. V. c. 3. 8; — Zacutus Lusitanus prax. admirabil. lib. II. obs. 1. — Bonet l. c. — Meckelius fundament. physiol. cap. 15.

23) Ruysch observ. anatom. chirurg. obs. 71.

..n vermes [34]) aliaque vitia [25]); *mesenterii* absces-
..[26]), *hepatisque* affectiones [27]).

7. Praeter *caussas* ex necroscopia elucentes, Caussae.
..lent vitium haereditarium [28]), acida primarum
..rum [29]), bilis [30]), praegressa febris nervosa*),
..titas [31]), graviditas [32]), pathemata animi [33]),
..ntis exercitatio [34]). Aetiologia itaque physio-
..gos, qui famem simul e legibus mechanicis [35]),
che-

..24) J. L. Hannemann bulimus a vermibus monstrante anatomia juvenis hoc morbo saepe afflicti. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 6. 1687. p. 88.

..25) Ephem. acad. nat. curios. dec. I. ann. 4. et 5. obs. 30. — Bonet l. c. obs. 3 (sine anfractu); — Cabrolus obs. 10.

..26) Bontius medic. Indorum. c. XI.

..27) Schenk obs. lib. III. No. 20; — Bonet l. c. — Schurig l. c. p. 14 (moles ingens).

..28) Paullini observ. med. physic. cent. I. obs. 84.

..29) Blasius l. c. p. 122; — Schurig l. c. p. 4; — Riedlin lin. med. anno 1680. p. 493.

..30) Schurig l. c. p. 7. *) Nicolai l. c.

..31) Professor, de quo supra, optimum famis suae auxilium in uxoris, qua aliàs raro utebatur, amplexibus inveniebat.

..32) Femina quam tot halices devorasse dixi, gravida erat.

..33) Cognovi homines qui dum profundo moerore affligebantur, nisi legitima bulimia, saltem insatiabili fame laborabant.

..34) Autenrieth Physiologie §. 509.

..35) J. Astruc *mémoire sur le méchanisme de la digestion et sur la force de l'estomac. Mémoire de Montpellier. T.* 1. *Hist.* p. 83. *Mém.* 145; — Hecquet *de la digestion . . . suivant le système de la trituration et du broyement. Paris* 1730; — J. Hunter *on the digestion of the stomach after*

chemicis [36]) et vitalibus [37]) explicare conantur, adridet.

Diagnosis. 8. Bulimiae famisque caninae *diagnosin* statuendo, minus ad alimentorum quantitatem (alioquin diversos apud homines variam [38])), quam ad insatiabilitatem, inanitionis sensum, lipothymias, vomitum et diarrhoeam respiciendum est. Qui talia patitur bulimus, toto coelo a *helluone*, multum edendo gustui tantum satisfaciente, differt. Graecos [39]), Romanos [40]) aliosque populos [41]) quon-

death. Philosoph. Transact. Y. 1772. p. 447. Cfr. *Scelta di opuscoli interessanti, tradotti da varie lingue. Vol.* 4 *Milano* 1775.

36) Spallanzani *lettera apologetica in risposta alle osservazioni sulla digestione del sigr.* G. Hunter. *Opuscoli scelti sulle scienze e sulle arti. T.* 11. p. 45; — Bucquet *ergo digestio alimentorum vera digestio chymica. Paris* 1766. — Nürnberger de incommodis appetitus et digestionis variis liquoris gastrici vitio potissimum imputandis. Vitemb. 1793. — Leuret et Lassaigne *recherches physiologiques et chimiques pour servir à l'histoire de la digestion. Paris* 1825; — Fr. Tiedemann *und* L. Gmelin *die Verdauung nach Versuchen. Heidelb. und Leipz.* 1826. *B.* 2.

37) Dumas l. c. Martini l. c.

38) „Quantitas alimentorum quae quotidie potu aut cibo ingeritur est circiter vigesima quinta pars ponderis hominis si sanitate fruatur". Sauvages l. c.

39) Musonius philosophus de luxu graecorum. Cfr. Socrates in Platonis republica. lib. III.

40) Plinius lib. XXXV. cap. XII; — J. C. Bulengerus de conviviis lib. IV. cap. IX.

41) Sueci (Fr. E. Puffendorfii observ. juris universi. T. V append. p. 337), Germani (J. P. Frank *System einer voll-*

udam luxuriose vixisse libenter concedimus; itamus autem eos peculiariter bulimiae obnoxi fuisse [42]), ut de Indiae incolis fertur [43]). — *ophagi* et *cultrivori* [44]) haud secus ad bulimos tant, nisi ad lapides et cultra devoranda ab tiabili fame impellantur, quo in casu malum *phagiae* nomine propius designandum foret. ad bulimiam spectat *fames per nivosa loca* [45]) *facientium* (ut Bruti, Cyri et Napoleontis mius contigit), *convalescentium* [46]) et *feminarum,* u, dum thoraces linteos, interdiu ventriculum quentes deponunt, esurientium. Fames etenim alimenta, exhaustum corpus cum jucundia rerantia, impellens, morbosa dici nequit.

9. *Morbosa* fames, aegritudinis vel *evidentis,* Argumenti finis. *reconditae* sistit effectum. Ibi, pro *sympto-e,* hîc pro *morbo* ipso haberi solet. Cujus mor-

stünd. med. Polyzei. B. 3. *Neue Auflage. Mannheim.* 1804. p. 601. sq.)

) „*Among the Greeks, idiopatic voracity appears to have been a frequent disease: they paid much attention to it and distinguished it by a variety of names*" (MASON GOOD l. c.)

) BONTIUS op. c. — J. ANNESLEY *researches into the causes, nature and treatment of the more prevalent diseases of India. Lond.* 1828. *T. I.*

) Cap. XIV. §. XLIX. 1.

) BARTHOLINUS de usu nivis medico. Hafn. 1661. p. 187.

) Bulimia esurigo SAUVAGESII (l. c. spec. 4.); — J. M. FEHR de puero ηχεοντι et bulimo in convalescentia e febre maligna (Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 3. 1672. p. 85).

morbi, ut propius eruatur indoles, respiciendu[m] est: a. ad *vitia organica ventriculi*[47]) *aliorumqu[e] viscerum abdominalium*, potissimum ex adspect[u] aegrotorum[48]), curriculo morbi et vomitus con[-] ditione manifesta; b. ad latentem forte *gastriti[-] dem chronicam**); c. ad *vermes intestinales*, quo[-] rum in bulimiam potestas experientiâ omnis aevi[49] et speciatim historiâ morbi epidemici *Saragossa[e] fames* dicti[50]), et casu a Burrough enarrato[51] inclaruit; d. ad *bilem et acida primarum viaru[m]* quibus iatro-chemici nimis, et iatro-mechani[ci] non satis tribuerunt; e. ad *rhachitidem*, *physco[-] niam*, tabem *meseraicam*, pueros circa quartu[m] inprimis annum ad panem nigrum avidissime i[n-] gurgitandum adigentes (*addephagia* proprie d[i-] cta[52])), quod olim *comedonibus* adscribebatur[53]

47) Cap. XV. §. L—LII. 48) Cap. XII. §. XXIX.

*) Cap. XXIII. §. XCII. 11. et F. J. V. Broussais *comme[n-] taires de pathologie T.* 2. *Paris* 1829.

49) Galenus liber de theriaca ad Pisonem; — Alex. Tra[l-] lianus de morbis et febrib. lib. III. c. 3. VII. c. 6; Marcellus Donatus l. c.; — Schenk observ. lib. III. o[bs.] 27; — Zacut. Lusitanus princip. med. hist. lib. II. [N.] 68; — Ephem. acad. nat. curios. dec. I. ann. 2. obs. 1[..] dec. II. ann. 10. obs. 119, cent. III. et IV. cent. V. VI. obs. 95.

50) Forestus observ. lib. XXI. obs. 28.

51) *Lettre concerning a Bulimia* in *Philosoph. Transact.* 1700. p. 598 (narratur de puero bulimia verminosa lab[o-] rante, qui pro pastu femur vervecinum integrum una c[um] aliis cibis rudioribus devorabat).

52) Bulimia addephagia vogel Tab. 174. cap. 8. — Sa[u-] vages l. c. spec. 5.

ad *arthritidem* et *herpetem* praepostere fuga-
ı; g. ad *diabeten* cujus cum bulimia affinitas
..dudum innotuit [54]) et complicatio recenti ex-
ılo constat [55]); h. ad *febres intermittentes*, in-
.lum magis famelicas quam siticulosas [56]); i. ad
·*bos convulsivos*, testantibus non solum epide-
ı Brandenburgensi anni MDCCXLI [57]), sed et
aliis

3) Quum pueri atrophia laborantes plerumque glandulas sebaceas cutis prominentes et aliquando pilo in medio instructas (affectus pilaris Horstii Part. I. p. 405) exhibeant, expressum inde sebum sub forma spirae pro vermibus parasitis (comedonibus, cironibus, crinonibus) habiti quondam fuere (Ettmüller opp. omn. T. III. p. 543 cum Tab. aen. et p. 837). Falsitatem hujus opinionis patefecerunt Albert (diss. de atrophia infantum. p. 23) Storch (*Abhandl. von Kinderkrankh. B.* 4. p. 154) aliique.

54) Menjotius diss. cit. p. 551. operis sane pretii foret bulimia laborantium *urinam* examini chemico submittere.

55) *Diabetes compliqué de boulimie observ. de Mr.* Porter (*London medic. and physic. Journ. June* 1829) in *Bulletin des sciences médicales. Mars* 1830. p. 403.

56) B. Ramazzini opp. omn. Genevae 1727. constitut. epidem. ruralis anni 1690. No. X. p. 126 („Cum hoc anno curiosus rusticatione, quamvis parum tuta, oblectatus fuerim, non semel admiratus sum, quomodo aegri, qui tota nocte cum morte fuerant luctati, mane sub porticibus, velut angues ad solem cutem curantes erecti starent, ac tantum virium iis superfuisset, ut campos etiam peragrarent, perstitit tamen in omnibus satis commoda cibi appetentia, quin persaepe non paucos audivi de nimis parca alimonia conquerentes; ac re vera *hujusmodi febres* (*tertianae*) quantum observare licuit, *fuere magis famelicae, quam siticulosae*").

57) Bergen et Müller diss. de morbo epidemico spasmodico

aliis a WILLISIO, BUDAEO et SENNERTO relatis[58]) nec non *hysteriâ*[59]); et k. ad *conditionem cerebri medullae spinalis*, *nervi vagi* et *plexus coeliaci* quorum in famem morbosam vim de hemicrania[60]), encephalitide[61]), mania[62]), peripneumonia[63]), phthisi pulmonali[64]), disserendo jam patefecimus, et in capitibus de cardialgia et vomitu ulterius celebrabimus.

Prognosis. 10. *Sanos* nonnunquam praeter consuetudinem et evidentem caussam ciborum appetitus exercet, quod morbum imminentem denunciat[65]). Fames *in morbis*, ubi aegri se male habent, ingruens pessimum exitum praesagit[66]). Contra appetitio ciborum, quae in morbis consistit et moderata est, salutis spem portendit[67]). Etiam ubi viget morbu

convulsivo contagio experte. Francf. ad Viadr. 1742. in HALLERI disput. ad morb. curation. facient. T. I. No. VI §. 4 („In statu morbi aderat fames intensa, ut in ipso convulsionum paroxysmo aegri, digitorum ministerio destituti, esculenta in stragulis posita, inclinato corpore labris et ore brutorum instar avide deglutirent").

58) SAUVAGES l. c. spec. 6. Bulimia convulsorum.

59) Part. II. Vol. I. sect. II. cap. XIV. §. LXX. 2.

60) Part. II. Vol. I. sect. I. cap. II. §. VIII. 3.

61) ibid. cap. III. §. XXIV. 1.

62) ibid. cap. XXV. §. CVI. 13.

63) Part. II. Vol. II. sect. I. cap. VIII. §. XXXII.

64) Part. II. Vol. II. sect. I. cap. X. §. LII. 3.

65) BRUNER semiotice physiolog. et patholog. general. complexa. p. 303.

66) BÜCHNER de aegrotantium inappetentia salutari et morbosa. Hal. 1749. — ANNESLEY l. c.

67) BAGLIVII prax. Vol. I; — SCHILL diss. an et quatenus

; vel paullo post finitur, cibi potusve appetitu, ;er facile securus erit[68]. *Bulimia* laborantes o longaevitate fruuntur[69], inprimis si mor- ex vitiis organicis tubi intestinalis proficiscatur. ·eunt istiusmodi lienteriâ[70], hydrope, tabe. nimia tam butyri[71], quam panis[72] ingurgi- one mors observata est. Bulimiam veluti crisin lrophobiae spontaneae constituisse legimus*).

11. Multi mirantur, pauci intelligunt cur Cura.
·POCRATES *plebotomias* repetiit in hoc morbo, ›nec aeger famelicus exsanguis fieret"[73]. An *tritis* imminebat[74]? aut saltem *plethora*[75]? ›fecto de iis vix dubitandum, ubi bulimia vomitu

appetitui spontaneo in morbis sit indulgendum. Harderovic. 1797.

3) ARMSTRONG *Abhandl. der Arzneiwissensch. No.* 10. p. 39.

9) Eos non ultra quadraginta annos vivere asserit PERCY (l. c.)

0) BONTIUS l. c.

1) P. LEDEL de morte infantis ex nimio esu butyri. Miscell. acad. nat. curios. dec. III. a. 7. et 8. 1699—1700. p. 106.

2) J. CHR. BAUZMANN de morte ex nimia panis ingurgitatione subitanea, cum anatome. Miscell. acad. nat. curios. dec. III. an. 9. et 10. 1701—1705. p. 431.

) J. CH. GÖTZ hydrophobia nullo praecedente animalis morsu orta, et in famem caninam tandem soluta. Act. acad. nat. cur. Vol. II. p. 458.

3) Epidem. T. II. c. 6. („Hic aeger medicamenta bibens omnigena et supra et infra nihil proficiebat. Verùm venam incisus per vices in utraque manu, donec exsangui fieret, deinde profecit et liberatus est a malo").

4) SAUVAGES l. c. spec. 2. — BROUSSAIS l. c.

5) HECQUET l. c. T. 2. p. 367 („*c'est que ces maux ont*

mitu et praesertim cardialgia [76]) stipatur, ac phar-maca calida respuit. Videtis hîc curam, audacem sane [77]), HIPPOCRATIS, neque tamen temere fa-ctam [78]), cum VALSALVA illa anevrysmatum [79] cumque nostra hypertrophiae ventriculi [80]) con-venire. *Rhazes aquam frigidam* contra bulimiam commendando [81]), curae sigillum imponit. — Quodsi *systematis nervorum exaltatio* [82]) bulimiam comitaretur, prout aut cerebrum, aut par nervo-rum vagum, aut plexus coeliacus, laesi adpare-rent, vel ad *hyoscyamum nigrum*, *atropam bella-donnam* [83]), *opium* [84]), vel ad *oxydum bismuth*, *plumbi*, *zinci*, ut docebitur [85]), confugiendum er

Ne

leur origine dans une forte pléthore, qui est peu conn ou trop negligée").

76) Bulimia cardialgica SAUVAGESII l. c.

77) „audacter tentata est copiosa sanguinis missio in tab scente" (VALLESIUS commentator HIPPOCRATIS).

78) „neque tamen temere factum" (FOESIUS commenta HIPPOCRATIS).

79) Part. II. Vol. II. sect. II. cap. XVI. §. LXII. 2.

80) Cap. XV. §. LI. 3. a.

81) Teste HECQUET l. c. T. 2. p. 372.

82) „*Tout porte à croire que la boulimie est une sorte d'a fection convulsive, qui occupe tout le genre nerve* (HECQUET l. c. p. 366).

83) GESNERUM levissimum infusum Belladonnae in vino co mendasse refert SAUVAGES (l. c.).

84) J. D. MAUCHART de opii effectibus tribus diversis in dem subjecto, eodem tempore observatis, sedatio scili cephalalgiae, *voracitatis* et delirii. Eph. acad. nat. cur cent. I. et II. 65.

85) Cap. XIX. §. LXXII.

vorum ventriculi *modus sentiendi morbosus* ali-
ndo ab *emeticis* [86]) (radice *ipecacuanhae* in-
nis ad nauseam usque [87]) porrecta [88])) immu-
r. *Debilitati* ventriculi et *cerebri* [89]), ut buli-
e caussis, prospiciunt, repetitae et parvae *cre-*
doses [90]), *vinum* [91]), *ambra grisea* [92]), *ab-*
nium [93]), *piper* (cujus caeterum noxa in bulimia
dicta calida veteribus jam dudum innotuit [94])),
monium zingiber, *cortex cinnamomi* aliaque hu-
generis. Antequam tamen ad haec pervenia-
, quid blandiora auxilia, ut *serum-lactis*, *lac*
m, *butyrum*, *emulsio amygdalarum*, *gummi ara-*
m valeant, probandum. Si *acidorum ventri-*
adesset suspicio *absorbentia*, inprimis *magne-*
pura, *lapides cancrorum*, *sapo medicinalis*,
car-

) J. Fontanus meth. gener. cognosc. et cur. morb. ex-
empl. No. 26; — G. Heuermann *vermischte Bemerk. und Unterricht. der ausübenden Arzneyw. Copenhag.* 1765. *B.* II. p. 84.

) „*The stomach should be kept for some days in a state of constant nausea*" (Mason Good l. c.).

) Ex gr. quarta pars grani ter quaterve de die.

) „Quoniam vero animalis appetentiae robur pendet ex bona *cerebri* constitutione, quo hic in sympathiam etiam trahitur: ideo restaurandi spiritus iis quae suavem halitum spirant, ut odore vini generosi, carnium assatarum" etc. (Varandaeus de morbis ventriculi p. 79).

) Galenus remedia euporistica. cap. 15.

) Alex. Trallianus lib. III. c. 2.

) Riverius citatus a Sauvages l. c. (grana sex cum vitello ovorum).

) Riverius ut supra. 94) Alex. Trallianus l. c.

carbonas sive *potassae*[95]), sive *sodae* praescribenda sunt. Infiniti Saragossae moriebantur *bulimiâ verminosâ*, cum demum ope *boli armenae* vermes copiosi ejecti sint et salus restituta[96]). Aliâ in bulimia verminosa conduxerunt *vomitoria*[97]) *aloes*, *sysimbrium aquaticum*; quibus *calomel*, *oleum ricini*, *radix jalappae* aliaque *anthelminthica*[98]) anteponi possent. Bulimiâ cum notis arthritici obveniente, praeter methodum generalem[99]), ventriculi regio *emplastro* leniter irritante cooperienda, et, si hoc juvaret ast non omnino satisfaceret, ad *fonticulos* aut *setacea* utrinque lateribus regionis ventriculi applicandos, confugiendum foret. Praeterea *transpirationis negotio* maxime studendum: constat enim ventriculum magnum cum cute alere commercium[100]), homines in regionibus calidis et tempore aestivo multum sudantes cibos solito minus appetere, atque in sic dicta bulimiâ convalescentium, perspirationem peculiarem obvenisse[101]).

12. Ma

95) Sic oleum tartari per deliquium aqua multa dilutum proponit SAUVAGES l. c.

96) FORESTUS l. c.

97) G. D. MAYER bulimia periodica a verme (lumbrico stomacho) ejusque per vomitorium exclusio. Ephem. acad. nat. curios. cent. III. et IV. p. 318.

98) Part. III. Vol. II. sect. I. cap. de vermibus intestinalibus

99) Part. IV. Vol. I. sect. I. cap. de arthritide.

100) BÜCHNER de consensu primarum viarum cum perim... tria corp. human. Hal. 1764.

101) „mihi ab hemitritaeo olim reconvalescenti per mense... accidit illa bulimia, qua ex macie summa cito in corp...

12. Magni tandem momenti est *victus* in buli- Argumenti finis.
ordinatio[102]). Cohaereat ille cum reliquo-
auxiliorum indole. Esto igitur pro re nata:
issimus, aqueus, copiam ad vitam sustinendam
olute necessariam non excedens[103]); — *ana-
icus* ex lacticiniis, jusculis pulli, vituli, testu-
um, cum mica panis, oryza; farina cycae (*sago*),
antae arundinaceae (*arrow-root*), carnibus
orum animalium, piscibus; — et *durus* ex cibis
cilioris digestionis[104]), ovis coctis[105]), lima-
s, non neglectis gelatinis concretis[106]), oleo
adipe[107]) et similibus. Si nausea et vomi-
tus

lentiam mutabatur meus habitus, interea dum perspiratio mea *odorem moschi intolerabilem* referebat" (Sauvages l. c.).

2) „Optima medicina cibus opportune datus" (Celsus).

3) „Erit praeterea curandum, tempore quo cibamus, ea ministrare *quae parum nutriant*, sed quanta vi queant *appetentiam obtundant*, ut sunt olera quae non relaxant; nec vomitum moveant, sed constringant potius. Sic enim qui quantitate famem satiant, atque virtute propria digestionem non gravando perficiunt" (Cael. Aurelianus l. c.). — Legatur praeterea Annesley (l. c.) ubi monet in regionibus calidis, fami, ut indicio morborum hepatis ingruentium ac conditionem inflammatoriam ventriculi provocantium neutiquam satisfaciendum esse.

4) Alex. Trallianus lib. III. c. 2. 3.

5) Waldschmidius disput. de ventriculi morbis p. 190; — Thomas *the modern practice of physic. Lond.* 1802. *T.* 2.

6) Crane l. c. (sub forma pilularum).

7) „Mirae sunt curationes Villanouani qui, in hoc affectu, infusum panem calentem in amurca *olei* comedendum aegro praebuit, deinde *vinum* dulce crassiusque bibendum. Murank Prax. III. I. 2.

tus bulimiam comitentur, non bibendum antequam solidus cibus sumatur[108]). — Philosophi consilium[109]) et populorum incultorum morem[110]) famem, *abdomen fasciis circumdando*, cohibendi sequi possunt bulimi. Fugiant praeterea *otium*[111])

§. LV.

Appetitus ciborum depravatus seu pica.

Definitio. 1. Cupiditas, res extra sphaeram alimentorum, propriae saltem gentis, locatas, avide sineque artificio devorandi, *pica*[1]) dicitur.

Literatura. 2. *Literatura*[2]) ejusmodi affectus, potissimum per exempla[3]) patefacienda.

3. T

lier vero quaedam, liquatum *bovis adipem* ad libram cum pari *olei calentis* quantitate miscuit et duabus vicibus assumpsit, in tantum uterque cibi fastidium inciderunt, ut nihil per quinque dies comederint, et a priori affectu liberati sint" (VARANDAEUS l. c. p. 82).

108) CAEL. AURELIANUS l. c.

109) AULUS GELLIUS (HECQUET l. c. T. 2. p. 373).

110) LE VAILLANT *voyage en Afrique. T. I.* p. 324.

111) MASON GOOD l. c.

1) *Pica* avem è corvino vel cornicum genere, res multifarias, terram inprimis, lapillos devorare solitam signific… An ex istiusmodi similitudine denominatio morbi de q… agitur? *Synonyma picae* sunt: picaceus appetitus; picati… malacia; limosis pica; gizza; pitta; citta; kitta. GRAE… Allotriophagia ab ἀλλότριον, peregrinum, insolitum … φάγω edo. GALL. *Appétit bizarre ou dépravé.* ITA… *Voglie.* ANGL. *Longing.* GERM. *Gelüsten, Lüsternh…* BELG. *Bedorven Eetlust; Ongerymde Honger.* DAN. *Qu…* *des lysten.* SUEC. *Lystenhet.* ISLAND. *Lystigirnd.*

2) MUCIUS diss. de pica seu malacia. Lips. 1606; — M…

3. Testantur ipsa *de esu* terrae[4]) e vase flo- Exempla.

R 2

rea-

chaelis diss. de pica. Lips. 1638; — Schuster diss. de pica seu malacia. Argent. 1658; — M. Hofmann diss. de appetitu depravato, pica dicto. Altd. 1662; — Waldschmid diss. de pica. Basil. 1665; — Friderici diss. de pica. Jen. 1668; — Bohn diss. de pica. Lips. 1670; — J. M. Fehr de esu rerum absurdarum; cum observ. Ros. Lentilii et addendis G. Detharding. Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 1. 1670. — Dec. II. ann. 10. 1691. Append. 56. dec. III. a. 5 et 6. 1697 et 1698. Append. p. 147; — G. Seger de esu rerum absurdarum; cum obs. Lentilii ibid. dec. I. ann. 4 et 5. 1673 et 1674. p. 150. dec. III. ann. 3. append. p. 106; — van der Bay diss. de pica. Lugd. Bat. 1676; — Bergh diss. de pica. Lugd. Bat. 1676; — Brotbeck diss. de pica. Tub. 1676; — Major diss. de malacia. Kil. 1677; — E. Hagedorn de esu absurdorum. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 4. 1685. p. 147; — Better diss. de pica. Ultraj. 1687; — Cnopff diss. de pica. Altdorf. 1687; — Albinus diss. de pica. Francf. 1690; — Maler diss. de pica. Basil. 1692; — Craussius diss. de appetitu ventriculi depravato in pica et malacia. Jen. 1698; — Mergilet diss. de pica. Argent. 1701. — Meyer diss. de pica et malacia. Erford. 1702; — Rivinus diss. appetitus erroneus seu pica. Lips. 1719; — Klunckart diss. de vitiis appetitus circa esculenta. Erfort. 1726; — Verdries diss. de appetitu depravato, quem picam vulgo vocant. Giess. 1726; — Kniphof diss. de pica. Erford. 1746; — Cartheuser diss. de appetitu alimentorum praeternaturali. Fr. ad Viadr. 1760; — Gruner diss. de pica et malacia morbi genus grave ac curiosum. Jen. 1791; — Préjacque *diss. du pica. Paris* 1803.

Francus a Frankenau picae varia exempla. Miscell. acad. nat. cur. dec. II. ann. 8. 1689. p. 567.

A. Castro de morbis mulierum. Lib. III. p. 399; — S. Schultz loc. infra cit.

reali [5]), arenae [6]), calcis [7]) inprimis murariae [8]), cretae [9]), argillae [10]), luti [11]), laterum [12]), pulveris omnis generis [13]), plumbi [14]), cinerum [15]), carbonum*), picis [16]), chartae**), filorum linteorum [17]), setarum [18]), crinium tam propriorum quam

5) Darwin zoonomia Cl. III. c. 2. 19.

6) Sennertus pract. med. lib. III. part. I. sect. II. cap. V — Bartholinus hist. anat. cent. IV. No. 95; — Bierling loc. infra citando; — Lanzoni item; — Schurig chylologia p. 38. 43; — Viridet de prima coctione. Part. III p. 304; — Rust *Magazin für die gesammt. Heilk. B.* 19 *Heft* 2. p. 277.

7) Valentini l. infr. cit; — Horstius opp. p. 160; — Verzacha obs. med. centuria. No. 92.

8) Plurimis propriis exemplis adde ille recensita in Ferneli patholog. lib. VI. c. 3; — Roderici a Fonseca consultat med. T. II. consil. 23. — Vincquedesi l. infr. cit.

9) Rommel l. infr. cit. 10) Reusner observ. No. 69.

11) Matth. Hessus observ. med. c. VIII; — Timaeus casu medic. Lips. 1691. p. 370.

12) Fonseca l. c. cons. 29. 13) Fehr l. c.

14) Tulpius observ. lib. IV. c. 24. — Bonet sepulchr. lib. I p. 510. — Binninger observ. cent. II.

15) Savanarola pract. p. 688; — *Dict. des sciences médicales. Vol.* 30. p. 146.

*) Sic in puella vilnensi sine chloroseos notis.

16) Hannemann l. infr. cit.; — Forestus obs. lib. XVIII obs. 7.

**) Bleuland *anat. med. Schrift. über einige Krankh. de Verdauungswerkz.* p. 136.

17) Scrutorum mercatoris suburbii novocomiensis Borgo Vico filia, octodecim annos nata, mente quodammodo imbecillis, chlorotica, jam a plurimis annis, verno praecipue tempore, ab effreni cupiditate *filamenta carpta* (*charpie*)

am aliorum [19]), carnis crudae *) humanae eo **), pediculorum [20]), aranearum [21]), formicarum [22]), ranarum vivarum [23]), lacertarum [24]), pentum [25]), murium [26]), felium [27]), cerae [28]), cru-

devorandi, non sine gravi imi ventris incommodo, corripitur. Indusia et lintea quot quot obveniunt, ab aegra pro indicato scopo lacerantur. Vidi illam mense Junio 1831. sat graviter febricitantem. Similem casum PAULI (l. infr. citando) viderat.

8) *Breslauer Sammlung*. 1719. („*Das Garn aus den Stühlen, von der sogenannten Prügel-Nath*").

9) *Breslauer Samml*. ann. cit. p. 589 (*Die Haarfresserin zu Affeking*).

Omophagus, ab ὠμὸς, crudus, et φάγω, comedo. LAT. crudivorus. Cfr. *Dictionnaire des sciences médicales T*. 21. p. 314.

) ABDALLATIF *Denkwürdigkeiten Aegyptens* p. 313. — GRUNER *Almanach für Aerzte und Nichtärzte*. 1792. *No*. 13. p. 172. — *Dict. des scienc. médicales*. *T*. 2. p. 186.

) G. CLAUDER. Pediculos vivos recens-captos avide devorans. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 6. 1687. p. 355.

) S. SCHOLTZ singularis idiosyncrasia naturalis, aranearum comestio innoxia. ibid. dec. I. ann. 2. 1671. p. 29. — *Vergnügungen müssiger Stunden*. *P*. X. p. 42.

) Celebris cantatrix *Catalani* mecum a. 1819. Vilnae in horto, quo in suburbio *antokol* fruebar, deambulans, formicas, capite evulso, avide devorabat.

) DOLAEUS encyclopaedia medic. p. 915.

) *Breslauer Samml*. l. c. ex MARCELLO DONATO.

) AHORN in Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 1. obs. 39. p. 110.

) STORCH *Abhandl. von Kinderkrankh*. *B*. 3. p. 513 (*Der Mäuse-Wilhelm*. a. 1720. Eisenachii vivens).

crustarum a propriis variolis desumtarum [29]), stercoris [30]), faecum [31]) etc. [32]). Esus ejusmodi rerum nunc cum ructibus acidis, nidorosis, oris sapore amaro, salso, odore foedo, nausea, vomitu; nunc valente caeterum homine absolvitur.

4. Lo-

27) Joan Rizemb, hist. nat. lib. III (Vivum felem cum pelle et pilis).

28) „Nobilissima marchio V . . . cremonensis, prout ipsa mihi exposuit mense Septembri 1791. in ultima sua graviditate cum filiam utero portaret, invincibili *ceram* comedendi appetitu laboravit, et quotidie magnam ejus portionem sine omni noxa devoravit occulte" (Ex schedis paternis). Simile exemplum narratur p. 121. in Historiis morborum a medicis Wratislaw. a. 1702. editis.

29) Zacut. Lusitanus cent. CCCIV. lib. III; — Riedlin lin. med. ann. IV. p. 893; — Ettmüller opp. cap. de pic et malacia. p. 88.

30) Borellus observ. cent. IV. No. 2: — Riedlin l. c. ann. 1697. p. 800.

31) Ch. F. Paullini pica inaudita, muliere gravida vi faeces adhuc calidas summo cum delectamento ingerente Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 5. 1686. appen p. 16.

32) N. Fairfax *a woman, during her green sickness was invited by her pica or longing, to suck the wind out of bellows (Philosoph. transact.* Y. 1667. p. 550). — P. Rommel de pica febricitantis seu febre spurcissimo potu cu rata (ex stercorata colluvie, quae porcorum sordibus lustrandis et abluendis, vulgo *einer Sauschwemme* destinat est). Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 2. 1694. p. 336. — *Eine sonderbare Pica* (potus elutionis latrinarum ex *Journal complémentaire du diction. des scienc. médi Août* 1829 in Froriep's *Notizen aus dem Gebiete der Natur und Heilk. B.* 26. *No.* 7. p. 105.

4. Locum is obtinere solet in pueris [33]), prae- Caussae.
ue verminosis, in puellis [34]), potissimum chlo-
icis [35]) et menischesi laborantibus [36]), atque in
ninis [37]), inprimis gravidis [38]), hydropicis [39]).
Cae-

33) S. SCHULTZ de pica seu malacia puerorum. Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6 et 7. 1675 et 1676. p. 202.

34) B. VALENTINI de puella pica laborante. Ibid. dec. II. ann. 3. 1684. p. 187; — M. PAULI de mira et rariore in puella quadrienni malacia. Ibid. dec. III. ann. 7 et 8. 1699. 1700. p. 148.

35) „Quibus colores dum juvenes sunt pravi existunt ad multum tempus et continenter, non tamen icteri modo, hi sive viri sive mulieres capite dolent, *lapides et terram* comedunt" (HIPPOCRATES libr. II. Prorrhet).

36) ZACUTUS LUSITANUS prax. admirabilis. Pars poster. obs. 116; — N. BLEGNY *monatliche neueröffnete Anmerk.* sive Zodiacus. ann. I. p. 107.

37) CH. J. TREW biga observationum sistens picae muliebris in antipathiam vim diversam, subjunctis aliquot rerum aliarum effectibus insolitis. Act. acad. nat. curios. Vol. VI. p. 458.

38) PAUL. AEGIN. de re medica. lib. I. cap. 1. — HORAT. AUGENII epist. et consult. med. Francf. 1597. T. II. epist. 22. — BECK diss. de pica praegnantium. Lugd. Bat. 1653; — C. TH. BIERLING Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 2. 1671. p. 311; — J. L. HANNEMANN gravida pica laborans panem in pice intinctum avide et innoxie comedit. Ibid. dec. II. ann. 2. 1683. p. 77; — J. MURALTO de pica in gravidis. Ibid. dec. II. ann. 7. 1688. p. 421; — J. LANZONI de pica singulari in gravida. Ibid. dec. III. ann. 3. 1695 et 1696. p. 32.

39) J. LANG epist. med. Hann. 1605. lib. II. No. 12. — C. TH. BIERLING adversaria curiosa. Jen. 1679. obs. 53. Schol.

Caeterum pica nec recens natis, ut contendunt[40] parcet, nec viris[41]), necque vetulis[42]). Maxim illi obnoxii sunt, qui suppressione haemorrhoi dum, vomitus habitualis[43]) et morbi cutis[44] laborant. Item maniâ[45]) et idiotismo[46]) detent *Caussa* picae *proxima* ex statu morboso saliva ventriculi[47]), uteri[48]), sanguinis[49]), exque ple thora[50]) repetita est. Verisimiliter systemat ner

40) Blancardus in collectan. medic. phys. cent. IV. obs. 1 75. — Albrechtus in Miscell. Büchneri 1700. mens. Au gust. p. 1270 (Narrant recens natos continuo ejulasse om neque alimentum respuisse, donec illud quod mater gra vida appeteret porrectum aut saltem labiis admotu fuerit!)

41) J. A. Gensel de pica virili seu appetitu inordinato re rum vitiosarum, et a natura humana alienarum, ac ined lium. Ephem. acad. nat. curios. cent. I. et II. p. 425; - S. Reisel maritus pro uxore gravida (!) pica laboran Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 1671. p. 316.

42) S. Rommel de pica in muliere sexagenaria. ibid. de III. ann. 4. 1696. p. 35.

43) Varandaeus de morb. ventric. cap. IV.

44) Ettmüller colleg. pract. et med. chirurg. consu cas. 3.

45) Part. II. Vol. 1. sect. I. cap. XXV. §. CVI. 11.

46) *Jeune fille herbivore. Bulletin des scienc. médic. Octob* 1828. p. 244.

47) Galenus de locis affect. lib. V. c. 6; — Varandaeu l. c.

48) Van Helmont.

49) „Terrae cupiditas sanguinis corruptionem denotat Hippocrates.

50) Rodericus a Castro; — Moriceau.

vorum recondita, aliquando connata[51]) con-
), ab illa quae *instinctui*, *idiosyncrasiis* et *an-thiis*[52]), *hallucinationibus*[53]), *morositatibus*[54]) *ensus gustus depravationi*[55]) ansam porrigit, l multum diversa, concurrente simul *consue-nis imperio*[56]), accusari debet. Caussa enim m efficiens, non solum ad alimenta absurda nassueta, sed etiam ad alia quaevis objecta[57]), prae-

C. A. de Vincquedes de pica insolita in prole a matre n foetum traducta. Ephem. acad. nat. curios. cent. III. et V. p. 343.

Schottus physica curiosa. cap. de adversantibus caseum liosque nonnullos cibos; — Wepfer (de lanione carnem dversante) in Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 8.). 178. Cfr. *Diction. des scienc. méd. art. antipathie.*

Part. II. Vol. I. sect. I. cap. XV.

Langius (valetudinarium gravidarum. p. 546) monet icam utero gerentium maxime in feminis captiosis et ce-ebrosis obvenire. „*Malacos* graeci vocabant, quos galli *nfans gâtés* nuncupant, quod de utroque sexu et quavis etate dicimus, quoties ob molliorem vitiosamque educa-ionem, pueri suis voluntatibus praefracte adhaerent, nec ationi aures praebent" (Sauvages l. c.).

Part. III. Vol. I. sect. I. cap. XXXI. §. CXX. 4.

Zacuti puella, de qua supra, quum per inscitiam oleti ui pauxillum degustasset, sensim magnae copiae adsue-erat, ita ut tota vita esset suavissimum alimentum.

„Puer monspeliensis malacia corruptus, languidus, ge-nebundus, omnem cibum recusabat, et tantummodo vi-ini cujusdam psittacum noctu dieque sibi dari cupiebat rece et pretio; mater gnati vitam ab hujus psittaci esu ndere existimans, psittacum sibi comparat, occidit et

praecipue venerea[58]), impellit; ideoque medici nae forensis memorabile sistet objectum*).

Diagnosis. 5. Tantam *picae* non concedimus latitudinem ac definitioni stando ab eo quoque absolvimu *populos* qui more gentilitio argillam ferruginosa (*geophagi*[59])), pediculos (*phthiriophagi*[60])), l

c

assatum filiolo charissimo offert; iste vehementius ejula clamat se velle psittaci cantum audire" (SAUVAGES l. c.)

58) CAEL. AURELIANUS. morb. chron. lib. IV. cap. IX. mollibus sive subactis quos graeci μαλθακοὺς vocant.

*) Heus, quam difficile est crimen non prodere pica!

59) Ut *Ottomachi* Americae meridionalis deserta inhabita tes (ALEX. HUMBOLDT *Ansichten der Natur mit wisse schaftlichen Erläuterungen B.* 1. 1808) et *aethiopes* ins larum Martinique et Guadaloupe (MOREAU DE JONÈS *obs vation sur les géophages des antilles* in *Journal de méd chirurg. et pharmac. de* LEROUX T. 36. *Mai–Août* 181 Cfr. *Observations physiologiques sur le géophagisme* *Mr.* CAMILLI. Ex *Giornale arcadico. Luglio* 1824. in *B letin des scienc. médicales. Février.* 1829. p. 185. — In terea non reticendum J. HUNTERUM de aethiopum Jamai degentium argillam devorandi cupiditate, ut *de morbo* ter eos *epidemico*, loqui (*Observations of the diseases the army in Jamaica*). Et MASON picam (ab eo *atrophia v triculi* dictam) ad *morbos endemicos* regionum tropicar revocat (*Edinburgh medic. and. surgic. Journal Ap* 1833. p. 289); — Cfr. et SÉGOND *über das mal d'estor oder mal-coeur (dirt-eating) eine chronische, in den Ko nien einheimische Krankheit der Neger* (BEHREND *allg. pert. der med. chirurg. Journalistik des Auslandes* 4. *Jah* 1833. *No.* 1. p. 155).

60) *Fernerer Verfolg der russischen Weltumsegelung in A zügen und Briefen von Dr.* MERTENS (FRORIEP *Noti*

...as[61]) comedunt; — *praestigiatores* qui lucri ...ia lapillos[62]), cultra et monetas[63]) artificiose ...orant; — *puellas* quae rebus absurdis, quippe ... cosmeticis venditatis, vescuntur[64]); — *gra-...s* quae edulia communia quantitate tantum so-...majori[65]), vel inadsueta sed non absurda mox ...mox alia, vel etiam ignotum quid[66]) appe-...[67]); — et *aegrotis* qui veluti per instinctum ...s salutares exoptant, e. c. acidis primarum ...um laborantes terras absorbentes, scorbutici ...a vegetabilia[68]).

...6. Sunt qui denegatâ re appetitâ anxietate ...ntur et cor sibi lancinare sentiant[69]). Alii ab **Prognosis.**

...*us dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 23. *No.* 3. ... 35).

... Malis in Classe X. et historiis itinerum de Hottentotis ...t acridophagis.

Pica simulata Sauvagesii l. c. spec. 6.

Cap. XIV. §. XLIX. 1.

Pica voluntaria Sauvagesii l. c. spec. 5.

Nicolus Nicolaus serm. V. Tract. IV. c. 3 (gravida ...libras XX. piperis consumens). — Büchner miscell. phy-...ic. med. 1727. p. 554. — Commerc. literar. Norimb. 1732. ... 47 (libra piperis). Cfr. M. B. a Bernitz de mira can-...ros comedendi aviditate. Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ...nn. 3. 1672. p. 348. Dantur gravidae quae per novem ...enses tantum limonibus vescuntur.

„Vidi mulierem gravidam, quae per mensem integrum ...nimo suo revolvebat quid appeteret et nosse non pote-...rat; appetebat autem anxie quid sibi omnino ignotum" (Sauvages l. c.).

Envie de femmes grosses.

Pica scorbuticorum (Sauvagesii l. c. spec. 4).

ab ejus esu gravia patiuntur mala[70]), a malis e ipsius picae caussa pullulantibus probe distinguen da[71]). Gravidae picae sine damno satisfacer solent[72]). In *febre acuta* si aeger debilitatus re inadsuetas vel alio tempore fastiditas anxie con quirit, delirium imminens et grave periculum sig nificat[73]).

Prophylaxis.

7. Quum infantes vigente dentitionis nego tio omnia, quae obviam veniunt, ori admovere so leant[74]); ne ita rebus absurdis delectari incipiai sedulo cavendum. Praeterea mox a nativitate al menta ordinanda, animi affectus temperandi, imperiosa voluntas reprimenda. Appetitus depra vati indicio sese vel e longinquo manifestante; illico persuasione et, si opus sit, flagellatione o currendum. Pica nunquam ut curiositas celebran da, ne gloriola in re extraordinaria perficienc quaeratur. *Stratagemata*, miscendo cum iis, qua picantes appetunt, emetica, cathartica, colocynth dem, asam foetidam[75]), aut pharmaca analo

(

69) Zacutus Lusitanus, Ettmüllerus ll. cc.

70) D. Bscherer de appetitu cretae in puella septem a norum leucophlegmatiae causa. Miscell. acad. nat. curio dec. III. ann. 2. 1694. p. 344.

71) Sic Varandaeus (l. c. p. 90) decolorationem, cachexia viscerum obstructiones, cardialgias, *effectibus* picae in merito indiscriminatim adscribit.

72) E. Camerer larga alabastri commestio gravidae innoxi Ephem. acad. nat. curios. cent. III. et IV. p. 126.

73) Gruner semiotice p. 314.

74) Part. III. Vol. I. sect. I. Cap. IX. §. XXXV. 2.

75) Ettmüller l. c. p. 37. — Fehr l. c.

c. calci et terrae, magnesiam et amylum[76])), succedunt[77]).

8. Picae inveteratae, nec regimini mentis[78]), itineribus debellandae *curam* dum suscipis, rimas vias et ad constitutionem corporis re-as. Illae, nulla obstante contraindicatione, *ico*, vel *purgante*[79]), depurandae. *Vermes*, *a*, notis pharmacis, fuganda. Latentibus *hitide* vel *chlorosi*, pica simul affectis op-conducunt *succus expressus pampinorum vi-*]), et *ferrum*[81]). Profuit etiam *elixirium aci-* *Halleri*[82]). Laudem porro universalem ad-us picam promeruere aliquot *amygdalae ama-* singulis diebus mane sumtae[83]), *semina si-* s[84]), *anethi*, *coriandri*[85]), nec non *catapla-sma-* Cura.

Jam Aetius putabat *amylum* illis prodesse peculiariter, ui terram appetunt (Tetrabibl. III. sect. I. c. 23. sect. 4. 10).

Femina, de qua medici Wratislavienses (l. c.) narrant, esu candelarum cerearum non destitit, etsi morientes s prius manibus tenuissent, aut colocynthide obductae erint.

„Occupata mens facilius ab hujusmodi appetitu depra-to avvertitur" Varandaeus l. c.

Francis ergo gravidae pica laborantes purgandae? aris. 1615.

Ettmüller (l. c.) aquam pampinorum vitis laudat.

R. Limaturae martis grana quatuor. Corticis cinnamomi ana duo. Sacchari albi grana sex. M. f. pulvis ter de e sumendus.

Rust l. c. 83) Varandaeus l. c. p. 91.

Claudinus empirica rationalis. Bonon. 1653.

Hecquet op. c. §. II. p. 372 ex Hollerio.

smata[86]), epigastrio imposita. In *gravidarum ple-thoricarum pica* eo minus *phlebotomia* negligenda quum de malacia, per haemorrhoidum fluxum fugutâ constet[87]). — *Capparibus*, et *olivis muri conditis*, praegnantes, pro esu rerum absurdarum aliquando rependi solent.

§. LVI.

Appetitus ciborum deficiens, se anorexia.

Definitio. 1. Famis in jejunis imminutio vel cessati *anorexia*[1]) audit.

Literatura. 2. Affectus hic, a multis auctoribus negl ctus[2]), illustratus est praecipue per dissertation inaugurales[3]). Itera operâ Sauvagesii[4]).

3. V

86) R. Pulveris corticis citri, herbae melissae, radicis cal aromatici ââ uncias duas. Infunde vino fervido, quo gefacto adde olei mastichis, nardini q. s. ut fiat c pane tosto cataplasma.

87) Rhodius observ. medicinal. Patavii 1657. cent. II. obs.

1) Ab ὄρεξις appetitus, et, α privativo. — Latin. Inap tentia, cibi fastidium; Limosis expers. Gall. *Perte d' petit*, *affadissement*, *dégout d'alimens*. Ital. *Perdita*, *m canza d'appetito*. Angl. *Want of appetite*; *Loathing food*. Germ. *Verlorne Esslust*. Belg. *Spyswalging*; *lust tot éeten*. Dan. *Madleede*. Suec. *Matleda*; *Hu löshet*. Island. *Olyst*. Hispan. *Dessabor*; *Dessazon*. Lu *Falta de appetite*.

2) E. c. a compendiis recentioribus praxeos medicae; *Dictionnaire des sciences médicales T*. 2. p. 177; — ab *cyclopaedisches Wörterbuch der medicinisch. Wissensch B*. 2. p. 616.

3) Appelstatt diss. de anorexia. Lugd. Bat. 1606; — T

3. Varii *anorexiae* sunt *gradus;* cibi enim Symptomata.
, sine alio incommodo, dumtaxat solito *mi-*
ippetuntur (*dysorexia* seu *appetitus imminu-*
— nunc sociis sensu plenitudinis aut gravi-
ta-

er diss. de anorexia ventriculi. Viteberg. 1615; — Riet-
ann diss. de anorexia. Basil. 1622; — Moebius de ano-
exia seu inappetentia. Jen. 1645; — Rolfink περὶ ἀνο-
ξίας seu de inappetentia ventriculi. Jen. 1649; — Nes-
erus diss. περὶ ἀνορεξίας. Jen. 1649; — Wolffius
ss. de anorexia. Heidelb. 1657; — Schenkius diss. de
appetentia ventriculi. Jen. 1660; — Iscan. diss. antipa-
iae singulares, seu de naturali sed mirabili cibi et po-
s fastidio, odio et abstinentia. Jen. 1678; — Camerarius
ss. de anorexia. Tubing. 1679; — Fasch diss. de ano-
xia. Jen. 1681; — J. Maur. Hoffmann diss. de anore-
a. Altd. 1685; — Schroeter diss. περὶ ἀνορεξίας. Jen.
86; — Metius diss. de anorexia. Witeb. 1691; — Vesti
ss. de anorexia. Erford. 1691; — Molitor diss. de ano-
xia. Giess. 1692; — Ferry diss. de anorexia. Lugd. Bat.
93. — Crausius diss. de anorexia. Jen. 1695; — Pauli
ss. de anorexia. Lips. 1696; — Harder diss. de anore-
a. Basil. 1703; — Schnitzler diss. de anorexia. Duisb.
05; — Sperling diss. de anorexia. Vittenb. 1706; —
hilling de anorexia, sive ciborum fastidio. Altdorf.
12. — Dreckmeyer diss. de anorexia. Lugd. Batav.
15; — Gans diss. de inappetentia. Argent. 1727; —
ave diss. de appetitu prostrato. Lugd. Bat. 1731; —
ell diss. de inappetentia. Giess. 1743; — A. E. de
chner de aegrotantium inappetentia salutari et mor-
sa. Hal. 1749; — Hofstetter diss. de fame abolita.
1. 1758; — van der Worm diss. de anorexia. Lugd.
tav. 1762; — Mellvane diss. de anorexia. Edinburg.
71.

osologia methodica. Class. morb. VI. gen. XI.

tatis in ventriculo et vitioso sapore oris, *fastid*
untur (*cacositia*, seu *fastidium ciborum*); — nunc
que, languentibus ex inedia animo et corpore,
accedentibus hebetudine sensuum, foetore ori
ariditate cutis, impetiginibus, pulsu parvo, m
nimo, suppressione faecum, urinae, menstruorun
emaciatione universali et contractione ventri
plane *adversantur* (*Asitia*, *Apositia* [5])).

Necroscopia. 4. *Cadavera* hominum *) ex inedia defunct
rum „non adeo emaciata esse quantum ii, qui e
trema tabe consumuntur" dictum est [6]), atque d
ligentissimâ asitiâ laborantis feminae necroscop
nuper confirmatum [7]). Altera ex parte compert
habetur, per diuturnas abstinentias pinguife
cellas exhauriri, ipsamque ossium medullam co
sumi [8]). Observabantur praeterea musculi vol
mine imminuti [9]), vasa sanguinea cruore (quo c
terum inediâ confecti non semper carent [10]))

5) Graec. ἀπὸ, ab (aversio) et σιτίον, alimentum. —
DERICUS A CASTRO de asitia. Florent. 1630; — SEBIZ
de inedia. Argent. 1664; — RUMPEL diss. de inedia q
rundam hominum diuturna. Lips. 1674.

*) De *animalium* inedia peremptorum lustratione anato
vide, praeter HALLERUM, LUCAS (l. c.), C. P. COLLARD
MARTIGNY in MAGENDIE *Journ. de physiologie T.* 8. p.

6) GULIELMINUS de natura et constit. sanguinis No. 33.

7) *Necroscopia di Anna Garbero asita per lo spazio di*
mesi, 11 *giorni con riflessori del professore* L. ROLA
e di L. GALLO *Dre. in chirurgia. Torino* 1828.

8) HILDANO observante, uti videre est apud STAHL th
medic. vera. p. 375.

9) *Necroscopia di Anna Garbero* p. 9.

a[11]), arteriae polypis refertae[12]), vitia (po-
imum scirrhi) ventriculi[13]), intestinorum[14]),
senterii[15]), hepatis[16]), cystidis felleae[17]),
creatis[18]), lienis[19]), plurimarumque partium
ul[20]).

5. Por-

) Puella Patavina, de qua plurima infra, inedia confecta, per tres menses continuos, quotidie vel alternis diebus sanguinem librae pondere per alvum rejecit. Hujus similem fuisse dicit Gasp. Rejes (campus Elys. jucund. quaest. No. 23) monacae casum a Matth. de Gradi (Practica. Papiae 1497 cap. de vomitu) descriptum, referens, quae tribus annis vixit vomens omnem cibum. Quum simul saevo ventriculi dolore, non nisi venaesectione mitigando, excruciaretur, per octo menses, bis terve de septimana phlebotomata est.

) *Necroscopia di A. G.* p. 8. 11.

) Beccari l. citando. Append. §. XXXIII. ex Hombergio et Monument. R. scient. acad. ann. 1704.

) Fantonius observ. anat. med. select.; — Bonet sepulchr. lib. III. sect. I. obs. 1. 4. 9; — Ritter Hoesle l. citandis.

) *Necroscopia di A. G.* p. 12. sq.; — James Mc. Raughton's *Fall von einem Manne der 54 Tage nur von Wasser lebte.* Ex *American journ. of medical sciences* 1830. *Aug.* p. 543.

) Bonet l. c. obs. 16. 16) Bonet l. c. obs. 10—15.

) Matthey in *Annales de la soc. de méd. de Montpellier. T. 9. Janv. No.* 2.

) Bonet l. c. obs. 16. 19) Bonet l. c. obs. 10—15.

) Sic in cadavere Annae Garbero reperiebantur: intestini recti angustia, intestinum colon, praecipue transversum, faecibus induratis refertum, proprio pondere ad pelvim descendens; ventriculus inde deorsum flexus et ita quidem „*che la* ... *estremitàs plenica, o cieco fondo rivolta in alto si trovava*

rank Prax. III. I. 2.

Caussae. 5. Porro ad *caussas* anorexiae spectant jactrae salivae[21]), sanguinis[22]), seminis (inprim per onaniam) aliorumque humorum[23]); castitas[24] graviditas; suppressio menstruorum*) et haemorhoidum[25]), transpirationis; saburrae[26]) (mecon non excepto[27])), pituita[28]), bilis[29]), verma

a contatto col diaframma e col esofago, ed il corpod isc deva obliquamente per i due terzi della sua lunghezza, ep cia, ripiegandosi ad angolo acuto, colla sua estremità p rica s'innalzava quasi sino al collo della vesica del fiele L'esofago ristretto e contratto" (l. c. p. 13). — Cfr. Mener casus inediae *nebst Section. Sammlung der med.* *cietät in Budissin.* p. 170; — *Obduction eines todtgef denen, am Hungertode um das Leben gekommenen Man* in Wildberg's *Magazin für die gerichtliche Arzneyw.* 1. *H.* 4. *No. XLIV.*

21) Schurig chylologia. p. 5.

22) Ex phlebotomiae abusu anorexiam quaque fere observo.

23) Anorexia exhaustorum Sanctorii (medic. static. sect. Frigiditas stomachi Prosp. Alpini (de Aegyptiorum m bis).

24) Anorexia a desuetudine veneris Galeni (de locis fectis lib. VI. c. V). Quiqueboeuf ergo a veneris stinentia anorexia. Paris 1630; — Ch. F. Paullini voto castitatis delirium et *summa anorexia* (Miscell. a nat. curios. dec. II. ann. 9. 1690. p. 353).

*) Anorexia catamenialis Halleri.

25) Anorexia plethorica Plateri (prax. lib. I. cap. XX

26) Anorexia a saburra Sauvagesii spec. 9.

27) Anorexia neophytorum Sauvagesii spec. 11. Cfr. Provanchere *histoire de l'inappétence d'un enfant qui bu ni mangé depuis dix neuf mois. Sens* 1616. Cfr. cap §. IV. 4.

i obstructio, quies corporis antea motui ad-
ti, calor aestivus, transitus e regionibus mon-
sis ad planas [30]), intermissio sermonis pu-
i [31]), vestiendi ratio abdomini infensa [32]),
s in dorsum [33]), animi pathemata, inprimis
us, moeror, ira, amor; curae domesticae,
lia, vigilia, dolores; imaginatio objecto nau-
so affecta, consuetudo laesa e. c. anticipando,
crastinando tempus prandii; vini abusus [34]),
us alcohol [35]), suctio fumi nicotianae [36]), phar-
a, maxime opium, digitalis, belladonna, hyo-
amus, jodium [37]), antimonium, arsenicum [38]),

S 2 ipsa

) Anorexia pituitosa SAUVAGESII spec. 2. GALLIC. *Estomac glaireux*. Vide BOERHAAVE de vomitu spontaneo glutinoso.

) Anorexia biliosa FORESTI (observ. lib. XVIII. obs. 7.) — Inappetentia a bile RIVERII, BONETI (l. c. obs. 13).

) Novocomenses Mediolani moram facientes saepe in anorexiam incidere compertum habeo.

) Sic praecipue inter professores emeritos observavi.

) §. LIV. 8.

) H. SAMPSON de abstinentia insolita. Miscell. acad. nat. curios. dec. 1. ann. 3. 1672. obs. 173 (*Martha Tailer* ab ictu sibi in dorsum a molendinario inflicto lecto diu affixa, sensit deglutiendi difficultatem in gula, inde *prostratum appetitum*).

) „Vini potio famem solvit" — „aqua vorax" HIPPOCRATES.

) KRÜGER diss. de inappetentia ex abusu spirituosorum. Helmstädt. 1758.

) SCHURIG l. c. p. 177.

) WUTZER *Beyträge zur Arzneymittellehre in Abhandl. und Beobacht. der ärztl. Gesellschaft zu Münster. B.* 1. *Münster.* 1829.

ipsa denique amara diu nimis assumta, ut absy thium[39]) et similia.

Diagnosis. 6. In definienda *dysorexia*, malo plerumq transitorio, praecipue memor esto vitii gastri plethorae, virium defectus, imminentis podag et animi pathematum[40]). Ubi agitur de *cacosit* diuturniori affectu, probe investiganda est con tio viscerum non solum abdominalium, sed aliorum, inprimis uteri, cerebri et pulmonum[4 Turpe enim foret anorexiam symptomaticam morbo primario definire. Maximae difficulta te respectu diagnoseos *asitiae* expectant, poti mum si *abstinentia* solita confinia excedat. Ce enim terminus stabiliri haud potest, ultra qu homines jejunium protrahere non queant*).

38) Ch. M. Adolphus de inedia notabili in puella XI. norum, per novem menses, ex fumo arsenici. Ep acad. nat. curios. cent. VII. et VIII. p. 81.

39) Diemerbroeck de peste. Hist. 76. et observ. et c cent. No. 37.

40) Ramazzini opp. de tuenda principum valetudine p.

41) Anorexia inter signa latentis phthiseos pulmonalis phulosae locata est (Part. II. Vol. II. sect. I. cap. XLIV. 3). Gignitur, ni fallor, a compressione quam nervorum vagum, a glandulis lymphaticis turgidis pul num experitur. Ut ut sit, jactura appetitus in hon bus juxta corporis habitum ad phthisin praedispo magni mihi semper est momenti.

*) Riolanus ergo potest homo ultra septem dies nullo sumto alimento vivere. Paris 1601: — Bauhinus pos homo aliquot annis absque cibo vivere. Basil. 1604 D. Lipsius demonstratio hominem non solum per ali

ibilem nempe afferunt varietatem corporis
ieries [42]), aetas [43]), regio [44]), anni tempus et
ıetudo [45]). Diutius tamen quam vulgo credi-
tur

ies et menses sed et complures annos absque cibo et otu vitam transigere posse. Francf. 1611; — STEINMETZ iss. utrum etiam homo per naturam aliquot menses imo tiam annos sine alimentis vitam sustentare possit. Lubec. 314; — PH. SECHTEN lapis lydius inediarum prodigio-ırum. Paderb. 1614; — WALDSCHMID diss. de his qui diu vunt sine alimento. Kilon. 1711; — DETHARDING diss. ı homo adultus caeteroquin sanus citra cibum et potum er dies et noctes XL. solis naturae viribus vitam protra-ere possit. Rostoch. 1721; — J. RITTER de possibilitate t impossibilitate abstinentiae longae a cibo et potu. Basil. 737. Continet. in HALLERI disput. ad histor. et curat. ıorbor. facient. T. III. No. LXXIII; — COMBALUSIER an iu possit homo sine cibo potuque vivere et valere. Paris. 750.

Hominibus biliosis et iracundis (Picrocholis) adversam sse inediam HIPPOCRATES docuit (de victus ratione in cutis). Idem de iis qui temperamento sicco et calido raediti sunt, contendunt GALENUS (method. lib. X. cap.) et AVICENNA (canon. lib. I. Fen. 3. tract. 2. cap. 7).

„*Giova molto la robustezza e l'età per poter lungamente offrire la fame*" (REDI *tratt. degli animali viventi negli nimali viventi.* p. 83. Vid. etiam HIPPOCRATEM lib. I. phor. 13. — CELSUM lib. I. cap. 2. — AVICENNAM l. c. ap. 8).

Regiones calidas minus favere jejunium sustinentibus ex ALENI et AVICENNAE ll. cc. elucet.

Aquilam totos viginti octo dies sine cibo vivam servavit EDI (l. c. p. 82): aliam similem, diebus canicularibus, iginti unum tantum. — De *consuetudinis* vi in produ-enda portentosa jejunia legi meretur PECHLINUS (de aeris t alimentorum defectu sub aquis. cap. XII). — Cognovi

tur homo inediam sustinet[46]. Longiora iis contingere jejunia compertum est, quos neque labor[47], neque aetas[48], neque vigiliae[49], neque si-

Vilnae (a. 1823) judaeum Wolff, qui omni anno per integram hebdomadem et praeterea omni die lunae et jovis a cibo et potu abstinebat; nullum inde sanitatis detrimentum, si excipias *intertriginem*, sub magno jejunio, ad inguina obvenientem, sequebatur.

46) Jam Plinius (hist. nat. lib. II. cap. 54) cognovit inediam ultra undecimum diem protrahi posse; quod recentiora exempla confirmant. Inter haec obvenit illud puellae cujusdam Norimbergensis, quae ob odium et dissidia se abdiderat in suprema aedium ibique 18 fere dies mansit sine cibo et potu; vix enim considerari meretur, quod bucellam panis aqua madefactam post 16 diem tantummodo lambere coeperit. De 18 dierum jejunio testatur quoque casus *jejunii voluntarii suicidae* (Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 48. *St.* 3. p. 95) cum quo similes conferri merentur (ibid. *B.* 10. *St.* 3. p. 181), ex *Gazetta di Corsica* et *Bombay courier* (in *Magaz. der ausländ. Literat. der gesammt. Heilk. von* Gerson *und* Julius. *B.* 3. p. 365) desumpti, atque in *Badischen Annalen für die gesammt. Heilk. B.* 3. *Heft* 1. p. 155, recensiti; ne dicam de antiquiori *Johannae Nannton*, obstinati animi feminae cujus Haller meminit (elem. physiol. T. VI. lib. XIX. sect. I §. X).

47) „Ubi fames, laborandum non est" Hippocrates lib. aphor. 16 et de victus ratione in acutis addens: „calores in inedia vitandos esse". — „Si quibus de causis futura inedia est, labor omnis evitandus est" Celsus de medic. lib. II. cap. 2. — „Sedentariam vitam agentes jejunii sunt patientiores" L. Tozzi med. pars theoretica, altera pract. comment in aphor. 13. sect. I. Lugdun. 1681. Bonon. 1697.

48) Huc faciunt quae supra de anni tempore dicta sunt.

[50]), exercuerunt [51]). Hinc nonnullos e spe-
cis et cryptis, in quibus solum aquam ad po-
tum nacti delituerunt, post vigesimum quar-
diem [52]), — ac e mole nivium revulsa, sub
qua

[49]) Vigiliam *edacem* vocat HIPPOCRATES (lib. VI. Epidem. sect. IV. No. 18). — „Etiam somnus alimentatione nonnihil parat" (FR. BACON hist. vitae et mortis).

[50]) Quanto solatio sit inter inediam aquam ad bibendum non deesse, infra dicam.

[51]) „Si nihil e nostro efflueret corpore, alimento opus non esset; sed quum effluit, ideo hujus proportione cibi quantitatem definimus" (GALEN. lib. de vict. ratione in acutis).

[52]) REYES l. c. No. 26 (Femina Hispalensis dies septuaginta duo in uliginosa specu delituit, in quam dejecta fuerat a marito, aliquot pugionis ictibus confossa. Non alio vixisse, contendit, nisi tantillo pluviatilis aquae ibi collectae). — *Abstract from a letter from Liege, concerning a strange preservation of four men in a mine 24 days without food. Philosoph. Transact.* Y. 1684. p. 577. — TH. PERCIVAL *narrative of the sufferings of a collier, who was confined more than seven days, without sustenance and exposed to the choke-damp, in a coal-pit not far from Manchester; with observations on the effects of famine; on the means of allevaiting them, and on the action of foul air on the human body. Memoirs of the soc. of Manchester. Ed.* 2. *Vol.* 2. p. 483. — *Observation sur une abstinence d'alimens pendant neuf jours, par un ouvrier mineur, qui se trouva enfermé dans sa gallerie par un éboulement. Mém. de Paris. ann.* 1761. *hist.* p. 25. — *Observation sur un jeune homme trouvé sous les ruines au bout de quinze jours, et qui n'était pas mort de faim.* Ibid. *ann.* 1706. *Hist.* p. 6. Ed. oct. *a.* 1706. *Hist.* p. 7. — PORTAL *cours d'anat. médic. T.* 5. p. 169. — J. F. DE MARCORELLE *observation sur une abstinence involontaire. Mém. de mathém. et de*

qua nonnisi lactis quid et nonnullae castaneae praesto erant, post trigesimum septimum diem[53]) vivos adhuc eductos fuisse legimus. Multo diutius inediam ferunt qui adversa valetudine conflictantur: Inter hos eminent qui laborant, mania[54]) (melancholica praesertim*)), sopore[55]) sensuum hebetudine[56]), catalepsi[57]), somniatione[58])

physiq. T. 6. p. 602 (mora 18 dierum in puteo). SABATIE *observation sur une privation absolue d'alimens, support pendant dixhuit jours. Mémoires de Toulouse. T. I. His* p. 60. — TH. GRIFFITH *zwölftägige Entbehrung der Speis bey vollkommener Gesundheit* (HARLESS *neue Jahrb. d teutschen Med. und Chirurg. Zweiter Supplementb.* p. 246).

53) SOMIS *ragionamento sopra il fatto avvenuto in Berg moletto in cui tre donne, sepolte fra le rovine della stal per la caduta d'una gran mole di neve, sono state trova vive dopo trentasette giorni, dedicato a sua Sacra Re Maestà. Torino* 1758 4° *con due tavole in rame.*

54) Isacus ille *Henrici Stiphont* furore actus cum se verum Messiam diceret, ad ejus exemplum jejunium quadraginta dieru die 6 Decembris 1684 inchoavit, absolvit autem 15. sequentis Januarii (Diar. Gall. an. 1685 mense Februar.). - *Observation sur une privation d'alimens pendant* 46 *jou dans une crise de folie. Mém. de Paris* 1769. *Hist.* p. 4 Cfr. Part. III. Vol. I. sect. I. cap. XXV. §. CVI. 8. - THILENIUS *med. chir. Bemerk.* p. 238.

*) J. F. VICARIUS de asito novem dierum. Miscell. acad. na curios. dec. III. ann. 2. 1694. p. 266; — J. L. BUXTOR inedia decem dierum in melancholico. Acta Helvetica. Vo VI. p. 230.

55) Part. II. Vol. I. sect. I. cap. VI. §. XXXII.

56) Ut homo ille Hagensis qui veluti mortuus jacebat (STAL PART. VAN DER WIEL observ. rariores. No. 183).

57) Virgo Patavina Viguntiae, saepe catalepsi correpta e

ie [56]), epilepsia*), trismo**), paralysi (inprimis

(SENNERTUS med. prax. T. III). Cfr. J. J. CHIFFLET asitia in puella Helvetica mirabilis exstasis. Vesuntione 1618; — HAGENDORN observ. medic. cent. I. obs. 35.

) *Rosa Maria Brenna*, pagum *Mariano* provinciae novocomensis inhabitans, rustica, viginti quinque annos nata, coelebs, rhachitica, impetigine herpetica capitis ejusque dolore ab infantia obnoxia, anno dumtaxat aetatis decimonono menstruorum fluxu (inde semper irregulari) dotata, ter encephalitidem experta, subsequente hemiplegia lateris dextri, cum aphonia brevi tamen fugata ast a dysphagia excepta, jam ab anno lecto infixa jacebat, dum eam die undecima mensis Martii 1828, socio medico provinciali *Comolli* viro cl. viderim. Narrabatur a matre, atque a loci medico et parocho, puellam istam a mense Martio a. 1827 cibos dumtaxat masticasse; die autem 11. Novembris sequentis potestate quoque masticandi orbatam fuisse, ideoque ad hodiernam diem solo alimentorum odoratu vixisse, praeter quam quod vigiliâ nativitatis Christi Eucharistiam sumserit, et diebus sequentibus festivis nonnullos cyathos aquae epotaverit. Decumbebat misera supine cadaveris potius quam aegrae imaginem exhibens, si excipias quod genae interdum rubore coccineo, brevi evanescente, perfundebantur. Humili loquebatur voce, ac a minimo motu in lipothymiam incidebat. Cutis erat arida, pulsus 73; halitus non foetens, lingua subsicca. Quid quid ori admovebatur, conatus vomendi excitabat. Faeces et urina vix semel de mense in conspectum venisse, asserebatur. Quod vero maximum vulgi rumorem excitabat, *paroxysmi* fuere, in quos aegra hora septima matutina, ad meridiem, ac vespere incidebat, quique per quartam circiter horae partem durabant. Paroxysmis ejusmodi ingruentibus aegra somno frui videbatur. Elevatis palpebris, pupillae vix aut ne vix contrahebantur. Nec admotâ ammoniâ naribus, nec irritatâ cute excitari potuerat. Ter-

mis gulae [59])), morbis uteri [60]), febribus sae-
pius recurrentibus [61]), plurimisque morbis simul [62]
Quamdiu autem haec jejunia durare possint, nemo
de-

minato paroxysmo, interrogata aegrota, quid sibi acce-
derit, respondebat (mane) se in Ecclesia parochiali fuisse
ubi illi Eucharistia a Sacerdote ignoto porrecta fuit
(ad meridiem) se a domina, veste divite caerulea ornata, un
cum aliis, lautum prandium accepisse; (vespere) se de ni
hilo recordari. — Aegra haec (de qua plura infra), au
tumno 1828, etiamsi deglutiendi facultas rediverit, tab
consumpta obiit.

*) Jahn in *Nordisches Archiv für Natur- und Arzneywis-
senschaft von* Pfaff *und* Scheele *B.* 1. *St.* 2. p. 357 (Je-
junium 60 dierum).

**) *Stoff zu Betrachtungen für Aerzte und Naturforsche*
1799 et *Götting. gelehrte Anzeigen.* 1780. p. 53 (Jejuniu
37 hebdomadum).

59) Cap. IX. §. XXVII. 3. — Cap. XI. §. XXXI. 3.

60) „Pleraque ex diuturnis inediis causam ab utero habue-
runt" (Beccari l. c. append. not. 26). Jam dudum i
cognoverant Benivenius (de abditis morbor. causs.
curat. p. 108), Sennertus (tract. lib. III. Part. I. sect.
cap. 2), Lanzoni (de inedia novem dierum in mulie
hysterica. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 9. 169
p. 83), Michelottus (Acta acad. nat. cur. Vol. II. ob
26). Confirmatur a Pflüger in Baldinger's *neuem Ma-
gazin. B.* 11. p. 151.

61) Ita Gilbertus ille Jackson cujus historiam refert Bla
(*copy of an affidavit made in Scotland, concerning
boy's living a considerable time without food. Philosop
Transact. Y.* 1720. p. 28).

62) Complicatus admodum fuit morbus (ex amenorrhoe
nimirum, *pemphigo*, ut puto, nephritide calculosa et
compositus) Margaritae Lauverae, cujus descriptionem
Sigismundo König, Bernensi physico, ad Robertum Hoo

uiverit[63]), eo minus quum plurima exempla, a quae judicandum foret, negligenter tradita int[64]). Accedit quod hujusmodi jejuniis sub- poterant innumerae fraudes sive ad quaestum, ad pietatem simulandam[65]), sive etiam ad ntationem[66]) quandam et vanitatem instructae. icis doctis[67]), magistratuique inclyto[68]), egre- gie

missam, habemus in Actis eruditor. Lipsiens. 1682. mens. Novembr. p. 340.

) „Rerum enim quae extra ordinem fiunt, nulla certa perceptio" (BECCARI append. V).

) „qui historias litteris consignarunt plerique de *cibo* tan- um solido locuti sunt, de liquido, et potu parum curan- es. De excrementis etiam alvo tantum, non vesica red- litis aliquid adnotarunt" (WELSCH cit. a BECCARI l. ci- tando VI. 29).

) Uti *Anna Lammenittia*, anus quaedam anglica a LANGIO nemorata (epist. lib. II. No. 27), itemque *Antonius* ille hypocrita relatus a M. CAGNATO (lib. I. de sanit. tuend. cap. 7), cui simile exemplum ab AENEA SYLVIO narratum extat apud WIERUM (l. citando). — Nec secus *Richard Hatheway*, fur versutus, asserens se propter fascinatio- nem comedere haud posse (ROMEYN BECK *Elemente der gerichtlichen Medicin. A. d. Engl. Weimar* 1827. p. 32).

) Pulchre ait GASSENDUS (Opp. T. II. p. 542 colum. 2) vix reperi quempiam „qui, ut videri possit, dicere quid- piam mirabile, exagerare rem non affectet". Quam vero simus propensi in omne quod mirabilis speciem habet ostendit CROUSAZIUS (logica P. I. sect. I. cap. 9. No. 13) ubi etiam demonstrat hanc ipsam admirabilitatis affectio- nem naturalis historiae veritati summopere nocuisse.

) E. c. FABRICIO HILDANO qui in admonitione ad Lecto- rem observationi 33. cent. V. ubi de jejunio Apolloniae Schreier (P. LENTULUS historia admiranda de prodigiosa

gie imposuere puellae ementitis jejuniis famosae [69])

Ver-

A. Schreyerae inedia. Bern. 1604) loquitur, retractat qua olim de puella morsensi dixerat; monens se optare u aliquis totum fictitiae illius inediae negotium conscriber et in publicum daret, „*quo in posterum in hujusmodi frau dulentis illusionibus cuncti cautiores esse possent*". Nihilo minus Hufelandius noster more suo solito fide facili fuit (*Journ. der pr. Heilk. B.* 8. *St.* 2. p. 191).

68) *Magistratus Unnensis* publicis codicillis testatus est d veritate jejunii Barbarae Kremeis, quum autem fucus de tectus fuerit Princeps Unnam mittit literas ad magistra tum, quibus cum illo expostulat serio, quod tam stupid a puella sivisset illudi (Wierus op. citando §. 4. 25 Cfr. Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 2. *St.* 2. p. 11 Not. *Gerichtliches Zeugniss des Magistrats zu Iburg.*

69) Praeter citatas feminas jejunium mentientes, spectan huc: *Abstinens Confolentanea* (Fr. Citesius abstinens Con folent. Aug. Pict. 1602. recus. in ejus opuscul. med. p. 5 et apud Lentulum p. 152) quae a 1599, sua inedia claru puella quatuordecim annorum, post febrem continuam, i qua assidue vomuerat, voce privata, sensus et motus ex pers oesophago resoluto, uberibus turgidulis, cruribus brachiis torosis, facie rotundula, munia domestica obien sine excretionibus. — Puella *Augustana* cujus memin Welsch (de abstinentia ementita puellae Augustanae de prehensa, cum observat. Ros. Lentilii. Miscell. aca nat. curios. dec. I. ann. 3. 1672. p. 54. dec. III. a. 5 et 1697 et 1698. app. p. 100); — *Maria Jehnfels* (*wahr hafte und nützliche Beschreibung eines besonderen und merk würdigen* casus inediae, *von* C. J. Lossau *Hamb.* 1729 quae per quinquennium, ut rumor erat, sine cibo ac po tu, sine excrementis ac voce cum habitu corporis toros vixisse, delirasse vereque soporoso jacuisse, paullo ant mortem resipuisse ac comedisse dicitur; — *Maria Monic Mutschler* (*Philosophische und medicinische Gedanken vo*

rum non desiderantur abstinentium historiae a
is fide dignissimis diligenter conscriptae [70]), ac
pro-

dem Zustande der M. Mutschlerin. Ulm 1774. — G. K. Staravasnig *Abhandl. von dem ausserordentlichen Fasten der M. M. Mutschlerin. Freyb.* 1780; — *Fragmente zur Berichtigung der Mutschlerischen Geschichte* 1781), quae post puerperium spasmis tentata, deinde febre intermittente quotidiana per trientem vexata, somni expers per triennium, lectu semper recubabat donec fraude detecta (Mai in *Rheinischen Beyträge. Mannheim* 1781. *Heft* 3. — Reichard *medic. Wochenblatt* 1781. *Quart.* 1. *St.* 4. p. 60. 336) poenam ignominiosam subire cogebatur; — *Anna Maria Kienker* (Schelver in *Westphälischen Beyträge zum Nutzen und Vergnügen.* 1799. *St.* 26; — Müller diss. exhibens trigam observ. med. pract. Duisb. 1799; — Consbruch in Hufeland's *Journ. d. pr. Heilk. B.* 9. *St.* 2. p. 115; — L. J. Schmidtmann *merkwürdige Geschichte eines jungen Mädchens im Hochstifte Osnabrück, was bereits* 18 *Monate ohne Speisen und Getränke lebt. Hannover* 1800. Idem in Hufeland's *Journ. B.* 12. *St.* 2. p. 1; — J. Gruner *Actenmässige Erzählung der Betrügerey eines angeblichen Wundermädchens im Hochstifte Osnabrück, das zwei Jahre ohne Speise und Getränke gelebt haben wollte. Berlin* 1800) aliaeque.

70) Huc libenter revocarem J. Langium (epist. med. Hann. 1605. epist. II. No. 27), jejunium triennale *puellae Spirensis;* — Smetium (Miscellanea Francf. 1614. p. 395. 551) jejunium septem annorum; — H. Sampson (Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 3. 1672. obs. 173) jejunium insolitum tredecim mensium, exacte describentes; nisi praeconceptae temporum quo vixerunt opiniones dubia excitarent, quae sequentes recentiores observatores vix aut ne vix quidem attingunt. P. Blair l. c. — A. Haller abstinentia a cibo et potu. Novi commentarii Gottingenses. T. VIII. P. I. p. 1; — De la Chapelle *observ. d'une*

propter adhibitas cautelas[71]), vix in dubium vo
candae[72]). Quas cautelas eo magis inculcamus, n
r

longue abstinence. Mém. de Paris 1774. *Hist.* p. 13; A. Mackenzie *an account of a woman in the shire Ross, living without food or drink. Philosoph. Transa* Y. 1777. p. 1; — G. Baker *the case of Thomas Wo a miller, of Billericay, in the county of Essex. Medi Transact. Vol.* 2. p. 259. *Vol.* 3. 309; — R. Willan *remarkable case of abstinence. Medical Communicatio Vol.* 2. p. 113; — J. Eccles *an extraordinary abstinen first thirty four days, and soon after fifty four days, companied with some remarkable symptoms. Medical Ess and observations by a Soc. in Edinburgh. Vol.* 5. P p. 471; — Th. Steil *an extraordinary abstinence du fifty years.* Ibid. p. 477; — Moreau in *Dictionnaire sciences médicales. T.* 4. p. 173; — Ulrich *merkwür Geschichte einer einjährigen Enthaltsamkeit von allen fe Speisen.* Harless *Rheinische Jahrbücher der Med. Chirurg. B.* 2. *St.* 2. p. 189; — *Caso di singolare a nenza da ogni sorte di cibo (di Anna Garbero) Re torio di medic. chirurg. e di chimica-farmaceutica di To* 1826. *Gennajo* p. 22; — E. Schmalz *Geschichte einer son in Holland (Angelica van der Vlies), welche angeblich mehrere Jahre ohne Speise und Trank fortge* Hufeland's *Journ. der pr. Heilk.* 1829. *Supplement* p. 217.

71) Cautiones in istiusmodi factis examinandis adhib „clare ostendunt, quam vehementer fuerit de ipso veritate dubitatum" (Beccari l. citando. app. VII. 41.

72) Sententiae Swalwei (querel. ventric. p. 82): „quic (de inedia annorum et mensium) exempla memorent, falsis authores eorum narrationibus decepti, vel ips figmentis illusi sunt" et Welschii (l. c.): „se plane suasum esse, inedias illas quae tot annorum prodigi recensentur, ad unam omnes omnino fictas et emen

inentia *simulata* pro *jejunio miraculoso* (de quo stianum dubitare haud decet[73])) venditetur. Memoratu digna de hoc argumento scripserunt WIE[74]), GRUNERUS[75]) aliique *), sed maximi facienda quae Cardinalis LAMBERTINI[76]), serius Pontifex BENEDICTUS XIV, una cum academiae Bononiensis sententia[77]), quam B. BECCARI[78]) conce-

fuisse" — cum grano salis interpretandae sunt. Sapienter hinc monet magnus HALLERUS (elem. Physiol. T. VI. lib. XIX. sect. II. §. VI.): „neque, si frandulentae aliquae historiae intercedunt, quarum aliquam ipse vidi, neganda fides est veris rerum documentis".

) Moyses, Elias et Christus quadraginta diebus abstinentes a cibo et potu jejunium servaverunt, uti habetur Exod. 34. Deuteronom. 9. et lib. III. Regum cap. 19. — Alia occurrunt in Ecclesiasticis mirabilia undequaque jejunia, ut elucet ex Actis Sanctorum Martii T. I., ex THEODORETI Historia Religionis cap. 36, ex BOZIO de Signis *Ecclesiae*. lib. XV. cap. 2. etc.

)) De lamiis et de commentitiis jejuniis. Basil. 1582.

)) WAERLICH diss. de jejunio vero et ficto. Jen. 1794.

Scriptores nimirum de morbis simulatis, quos inter KRÜGELSTEIN (*über simulirte Krankheiten und die Mittel sie zu entdecken. Leipz.* 1828) praecipue laude dignus est; ne dicam de illis medicinae forensis, qui caeterum respectu jejunii vix ZACCHIAM (quaestiones medico-legales lib. IV. Tit. I. Quaest. 7ma) superarunt.

)) De servorum Dei Beatificatione et Beatorum Canonisatione. Bononiae 1738. p. 374. De longa abstinentia a cibo et potu et quando miraculo adscribenda sit.

)) Appendix ad primam partem libri quarti op. cit. LAMBERTINII. Dissertatio academicorum instituti Bononiensis de *longis jejuniis*.

)) Ipse alterius quoque tractatus: *de longa cibi* et *po-*

cepit exposuitque, protulit. Consistunt autem ill *cautelae* (medicis aeque ac fidei promotoribus sa crae[79])) in eo, ut homines de quorum jejunio jud candum est, e habitaculo proprio ad alienum (pu ta ad nosocomium) deportentur[80]); ut simul v stes suas deponant, aliasque induant[81]); ut cust des probi, experti, a praeconceptis opinionib alieni, ad observandum diu noctuque[82]) pona

tu

tus abstinentia (in Commentariis Bononiensibus) auc est.

79) „Ipsos fidei Promotores consuevisse esse admodum veros constat: dum enim agebatur de inedia Beati Nic de Flue, Petrus Franciscus de Rubeis, tunc fidei Pron tor ait, non sufficere probationes ex custodibus desump qui retulerunt, Beatum nec comedisse, nec bibisse, eum videlicet cibum non fuisse delatum, nec aquam illis locis extitisse, qua sitim extingere potuerit, qu terra et herbis vesci potuerit" (LAMBERTINI l. c. p. 38

80) Bernensis senatus in A. Schreierae abstinentiam in rens „jussit et matrem et filiam Bernam adduci, qua xenodochio urbis collocari, et ibi observari a custod voluit, ne quid fraudis subesset" (QUERCETANUS dia ticum polyhistoricum. Paris. 1606. p. 145). — Alim per canalem muro abscondito ad famigeratissimam nicam Mutschlerin pervenisse, legi.

81) Dum puella spirensis observari coepit jussu regio, ipsis indumentis cogitatum est, ne quid forte alimen iis absconditum fallaciam faceret: veteribus enim ab novis induta est (MARSIL. CAGNAT. l. c. cap. 5).

82) Quum *Antonius Pice*, qui populo se per quatuord dies jejunare posse, angelisque esse familiarem, pe debat, jussu Regis Hispaniae, severo examini subjic tur; compertum est, illum *ex candelis*, quas hiberno pore acceperat, sibi victum quaerere; hae namque sacc

; utque aditus amicis, affinibus [83]), aliisve de juratione suspectis, interdicatur; haecque ta- omnia pietatis in Deum, charitatis in homi- et prudentiae in rebus agendis, memores. *quando enim sunt quidem fictae inediae, sed ficti morbi* [84]). Nihil autem ad veritatem de- te-

cinnamomoque, nec non gallinarum carne in minutissimas dissectâ particulas, quas extrinsecus sebum circumdabat, constabant (Ex JOVIANO PONTANO lib. II. de sermone, LAMBERTINI l. c. p. 379).

) Postquam mater ab A. Schreier abstracta fuit, haec quae excrementis orbata dicebatur, „noctu tantam humoris foe- dissimi per urinarum meatum copiam excrevit, ut lectus totus permaduerit adeo, ut lodices et culcitrae fuerint mutandae" (LENTULUS l. c. p. 11).

) Sententia haec totam quaestionem complectitur. Ex cunctis enim jejunantium celebriorum historiis elucet, illos maxima ex parte morbis veris detentos fuisse et talibus quidem, ut alimenta aut adversarentur aut assumere vix potuerint; pauperesque et phanaticos occasione ejusmodi sive ad lucrum obtinendum, sive ad miraculum procla- mandum, usos esse. Sic res etiam se habuit apud *Bren- nam* de qua supra. Puella haec gravi certe morbo de- cumbebat, paucumque alimentum recipere potis erat; quam autem impotentiam, absolutum jejunium simulans, exaggerabat. — Familia ejus multum inde pecuniae curio- sorum et beneficorum undequaque affluentium libera- litate accepit; immo tot extraneorum ad pagum Mariano concursus reliquis etiam incolis, et praecipue hospitibus profuit. Breve gaudium! vix enim scenae istius notitia ad Consiliarium Regiminis mediolanensis pro Provincia Novocomensi regenda delegato, Equiti *Fermo Terzi*, per- venerat, quum illustris vir mox severam aegrae custo- diam exactumque morbi sui examen ordinaverit. E domo

tegendam magis juvat, quam ad hominis exami

su

ipsa propter summam virium resolutionem exportari
potuit, alioquin inde tumultus inter rusticos (apud q
Brenna jam sanctitatis famam acquisiverat) timendus f
set. Duo potissimum phaenomena illustranda erant, so
niatio et *jejunium*. *Somniatio* mox ambigua evasit, qu
dato jussu, ut horologium publicum meridiem, una
hora undecima matutina, altera hora prima pomeridi
sonaret, paroxysmi non solis statum, sed campanae
sationem, sequerentur. — *Jejunium* majores difficult
parabat; donec monuerim duo vasa, quorum alterum
rum fasciculum, alterum aquam lustratam contineb
e cubiculo removenda esse. Cautelis ita omnibus num
absolutis, tertio ingruente legitimi jejunii die, aegra
litu modo foetente reddito pulsuque centum tres ictus
hibente) *aquam potandam expetiit*. Soluto sic et mict
faecibus supervenientibus, praestigio, sensim alia alim
ta, pauca tamen, accepit. — Puto itaque miseram max
aquae ope vitam sustinuisse, uti accidit apud P. Ro
(*histoire mémorable d'une fille d'Anjou, laquelle a été*
tre ans sans user d'aucune nourriture que d'un peu d
commune. Paris 1587); — Lardillon (*observation*
l'état de Christine Michelot, qui pendant trois an
ne prit aucun aliment, et ne but que de l'eau. Mém
Paris ann. 1736. *Hist*. p. 49); — Varennes (*observa*
sur une fille nommée Marie Josephine Dahl, q
été près de onze ans sans prendre aucun aliment so
Bulletin de la facult. et soc. de médecine de Paris.
p. 152); — Campbell (*letter, concerning a man,*
lived eighteen years on water. Philos. transact. Y.
p. 240) aliosve (*Mém. de Paris. ann.* 1761. *Hist.* p
1769. p. 45). Nec aliter contigit respectu *Annae Moore*
qua quaesitores ad examinandam hanc feminam del
sic judicarunt: „*On the whole, though this woman*
base impostor with respect to her pretence of total a

ecti mores et vitae curriculum respicere [85]; ad temperamentum [86], ad morbos praegres- [87]), nec non ad symptomatum praesentium utionem. Inter haec potissimum valent hali- foetidus [88]), cutis ariditas, impetigines [89]), phagia, vomitus, angustiae et lipothymiae post vi ingestas [90]), ventris contractio [91]), evacua-

T 2

tio-

ience *from all food whatever, liquid or solid; yet she can perhaps endure the privation of solid food longer than any other person*" (*Full exposure of Ann Moore, the pretended fasting woman of Tetbury*). Legatur quoque exemplum viri qui 54 dies sola aqua vixit (Froriep *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 31. No. 4. Ex *Transactions of the Alban. Institute. Vol.* 1. 1830).

) Pignatelli (consult. 43. No. 138. T. 4) distinguit inter profanos et sanctos, et longum profanorum jejunium naturae, at longum sanctorum jejunium miraculo adscribit; ac concludit (consult. 91. T. 7): „Argumentum in hoc casu sumendum videtur a sanctitate, scilicet: Est sanctus: Ergo miraculose abstinuit; *non autem contra:* abstinuit: Ergo est sanctus" (Lambertini l. c. p. 382).

) Qui a cibo diu abstinuerunt maxime fuisse *temperamenti melancholici* auctores omnes conveniunt.

) Plerique post febres acutas in hunc morbum lapsi sunt ait Sennertus (l. c. p. 337).

) Pluries Judaeos Lithuanos interrogavi, quodnam constantissimum jejunii inter eos esset signum? Omnes ad unum respondebant: oris foetor.

) Sampsonii (l. c.) jejunantis cutis ita pruriginosa foeditate exasperata fuit, ut eam aliquando lacte abluere debuerit.

) *Adelhaydis* de qua Stalpartus van der Wiel (cent. II. obs. 15) „si forte summo conamine aliquid deglutiisset, prae nimiis angustiis quiescere non poterat, antequam

tiones suppressae; corporis marcor, sensuum h
betudo [92]), pulsuum exilitas seu defectus [93]), v
riumque resolutio [94]).

7. „Gr

tussi vomituque illud rejecisset; quapropter immensi d
loris metu nihil tandem in os ingerebat".

91) De sua *Martha* SAMPSONIUS (l. c.) testatur: „abdom
ad ipsam spinam concidit, quae manu palpatur, non
stantibus musculis et intestinis".

92) *Adelhaydis* STALPARTIO caeca facta dicitur.

93) In abstinente de quo apud SCHURIG (l. c. §. 40) „p
sus in nulla parte, praeterquam in temporibus, sen
batur".

94) Quid ergo de VOLTELENI abstinente cogitandum, ut
quae pedibus potens, munita medico testimonio, aliis
rata pecunia se spectandam praebuit? (diatribe memora
septennis asitiae historiam exhibens. Lugd. Bat. 1777). A
rum quoque judicio submittimus alias historias jejun
tium, quae ad complendam literaturam adducuntur:
therinae Binder inedia. Heidelb. 1584. Francf. 1587;
G. BUCOLDIANI enarratio de puella quae sine cibo et p
per aliquot annos in pago Roed egit. Paris 1587; —
CARYS *histoire d'une fille, qui ne boit, ni dort,* c
jette aucun excrement. Francf. 1587; — POGGIUS de pu
germanica quae biennium fere vixerat, absque cibo
tuque; — J. J. DOEBEL historiae inediae diuturnae
therae Scanicae. Lund. 1715; — Inquisitio judic
super *Estherae Norre* morbo. Lund. 1714; — *Be*
von Ester Johansen und ihrem zehnjährigen Fa
Hal. 1714. — *Kurze Nachricht von dem anderthalbjähr*
Fasten einer noch lebenden Haderslebischen Jungfer. 1
— VAN DER MONDE in *Journ. de méd. T.* 13. p. 158
HOESLE *Krankengeschichte der A. M. Zettlerin, w*
zehn Jahre ohne Speis und Trank lebte, deren Leichen
nung etc. 1780. v. *med. Wochenblatt.* 1780. p. 817.

7. „Gravis est et maxime suspecta in morbis Prognosis.
petentia; nullaque alia signa me exhilarant,
conjuncta sint cum appetentia". Haec BAGLI-
[95]). Prosequitur: „si post curatos morbos
petentia remaneat, recidivam praedicito". —
tiosum si ciborum fastidium *infantes* ita deti-
, ut illos non deglutiant, sed ore huc illuc
olvant[96]). — *Abstinentiae exitum* optime prae-
s, si famis effectus, uti inter homines culpâ
erum[97]), obsidionum, receptuum, naufragio-
obveniunt, perpendas[98]). — Pessimum quod
ii

) Praxis. Lib. I. de inappetentia.

) VOGEL Praen. Gott. Pens. I. No. 3. p. 5. „Senes facillime jejunium ferunt; deinde aetate consistentes, minime adolescentes, *omnium vero minime pueri*, et, inter hos ipsos, qui ipsi se ipsis alacriores fuerint" (HIPPOCRATES aph. XIII. sect. I).

) *Sulla possibilità o impossibilità che il conte Ugolino sbramasse il digiuno colle carni dei proprj figli morti per esso; disamina fisiologico-patologica e medico legale di un professore di medicina, Toscano. Livorno* 1826. Cfr. MARTINI op. c. p. 105.

) „Adeo vero saevi sunt dolores, ut omnia a natura humana aliena alimenta subigere cogant, tendines boum, corium, integros currus, calceos, res horridas putridasque . . . . . Demum adeo sanctissimos instinctus fortior vis mali destruit, ut amicus amicum suum devoraverit, propriosque infantes tenerrimae matres coxerint, et militibus rapturis eripuerint" (HALLER l. c.). Milites exercitus Napoleontis, tempore fugae, a. 1812, plura praeparata anatomica alcohol servata, ex museo pathologico C. universitatis Vilnensis, penes institutum clinicum tunc locato, abstulerunt comederuntque.

ii qui a longa inedia ad cibationem redeunt, de linquant animo, aegrotent, et denique pereant nisi lente valde ad cibum redeant, parce sumendo, non quantum appetitus posceret, sed quantum ventriculi conditio ferre potest[99]).

Cura. 8. Impotentiae ejusmodi ventriculi jejuni, alimenta tolerandi (cui ni fallimur potius visceri sensus auctus, quam volumen imminutum ansam porrigit[100])), in *anorexiae cura*, respectu tam ciborum, quam pharmacorum, maxime memores esse juvabit. Salutari sane naturae consilio appetitus in *febrium* principio reprimitur. Nec secus accidit in *morbis ipsius ventriculi*, praecipue *inflammatoriis*, ab *asitia* non semper alienis[101]). Probe id intellexit medicus initio seculi XVII. de *anorexia ab intemperie calida stomachi* scribens[102]). Tali morbo non alimenta lauta, non vinum meracum, non pharmaca cardiaca, sed *abstinentia*

p

99) Gottscheid diss. de anathrepsi, seu renutritione eorum qui ob diuturnam famem et inediam emaciati sunt. Regiom. 1794.

100) Hallerus (l. c.) putavit ventriculum *arctatum*, fo rationem esse, eos qui a longa inedia ad cibationem redeunt, aegrotare: ego autem suspicor potius hac sub rerum positione ventriculo idem contingere ac *oculo*, praevia obscuritate longa, derepente luci exponitur, cum visus periculo.

101) „Aperto abdomine (*Christinae Kratzer*) ventriculus conspiciebatur parvus . . . tunica villosa abrasa, *reliquae rubentes nimis signum erant incipientis inflammationis*" (Ritter l. c. §. III).

102) Varandaeus de morbis ventriculi p. 57.

s *aqueus frigidiusculus*, *clysteres emollientes*, *dines* ad epigastrium aut circa ani orificium, si lentae gastritidis symptomata praesto sint, *phlebotomia* conveniunt. *Anorexia gastrica* *ue jejunium*, magnorum *aliquando**) morbo- auxilium[103]), exposcit, antequam saburrae, ., pituita, vermes, ut indicabitur[104]), elimi- sint. Praecepta *anorexiae arthriticae* medendi odum intricata sunt, et ex capitibus de dys- ia deque cardialgia deducenda. In caeteris rexiis curandis, potissimum ad *animi conditio-* respiciendum, et monita Senecae[105]), Ba- ii[106]) et Sauvagesii[107]), sequenda. Dyso- rexia

Morbos jejunium exposcentes non nimis extendendos esse pulcherrime patefecit Piorry *mémoire sur les dangers de l'abstinence et de l'alimentation insuffisante* (*Bulletin des sciences médicales*. 1830. *Juin*. p. 464. *Juillet*. p. 181).

3) Hoffmann diss. de inedia magnorum morborum reme- dio. Regiom. 1694. — J. D. Wogau de inedia febris arden- tis et dysenteriae remedio. Ephem. acad. nat. curios. cent. IX et X. p. 103.

4) Cap. XVIII. §. LXVI.

5) „Indulgendum est animo et dandum subinde otium, quod alimenti loco sit et virium. In ambulationibus aper- tis vagandum, ut coelo libero et multo spiritu augeat at- tollatque se animus. Aliquando vectatio iterque, et mu- tata regio vigorem dabunt, convictumque et liberalior potio" (De tranquillitate animi. cap. 15).

6) „Omnes morbos a repletionibus deducere velle, metho- dumque curativam ad eas semper dirigere, ut multi con- sueverunt, a rei veritate summopere alienum puto. Multi, fateor, ob repletiones, in morbos incidunt; sed multò plures ob animi pathemata, et potissimum si, aut patres

rexia saepe intuitu cum appetitu comedentium fu-gatur; valet nempe et hîc *nisus imitandi.* Ali-quando illo affectu laborantes sumere quid invit cogantur; multi enim non appetentes mensam ac-cedunt, quibus, ubi comedere incoeperint, revi-viscit sopita appetentia[108]). Cibus non extremi labiis gustandus, sed repleto inde ore huc illu revolvendus[109]). Sunt praeterea cibi, qui, ets pau-

familias, aut rei familiaris cura distenti, aut in dignitat constituti fuerint, aut in aula vivant, quorum plurim longe alia cogitant, quam stomachum crapula et ebrieta te quotidie replere" (l. c.).

107) „In anorexiae melancholicae cura plures falluntur me-dici, qui languorem ventriculi, oris amarorem, sitim circ horas matutinas, flatus et hypochondriorum tensionem vi-dentes, malum vitiosae digestioni, tanquam principi morbi tribuunt, cum ipsa dyspepsia, ut anorexia, anim pathemati sit tribuenda: *errant itaque illi, si insonte stomachum catharticis et emeticis, calidisque medicamini-bus divexent, ac remedia moralia negligant*" (l. c.).

108) *L'appétit vient en mangeant.*

109) J. A. von Scherer *über den Widerwillen gegen Spei-sen und Getränke*, in *Med. Jahrbücher des k. k. öster Staates. Neue Folge. B.* 3. *St.* 1. p. 102. („*Man muss sic der Gesammtheit der wenigen Nervenwürzchen bemächtige indem man einen mässig grossen Bissen durch kräftiges Be-wegen und Wenden im Munde nicht nur mit den Nerven würzchen der Zunge, sondern auch mit dem Gaumen i mehrmalige Berührung bringt; vorzüglich aber, worauf hi alles ankommt, seine Aufmerksamkeit, die, wenn ich s sagen darf, bey diesem Vorgange gleichsam die Stelle meh rerer Nervenwürzchen vertritt, auf die Empfindung des Ge-schmacks verwenden*").

o deteriores[110]), dum prima statim mensa untur, appetitum acuere soleant, ut *clupeae* tam *ngae* quam *enerasicolae* (*sardae*), *caviar*, *bo-* (vulgo *salame*), *carnes frigidae* juniorum ani-um purè et eleganter cum aceto aromatico, et vitello ovorum invicem probe mixtis, pa- (*maionaise*), *acetaria*[111]), *olivae*[112]) et *cap-s* muria conditae, inque ea innatantes. Po-mo mensae exhibito aut *tubera alba Pedemon-* cum citri succo, oleo et pulvere sinapis an-nae; aut *cydoniorum mala*, *poma* et *pyra*, vino et aromatibus, vel sub cineribus cocta; *corticem aurantiorum*, *cucurbitas* more Cremo-sium cum saccharo, melle et sinape communi ectas[113]); aut *fructus* varios, in cremato gal-no saccharato, una cum aromatibus servatis; denique *panem* cum *sale* et *cumino*. Quoad *um quantitatem*, sit potius exigua quam multa, x intervallis sumpta, ne facultas stomachi op-natur. Si aeger *vino* adsuetus sit, juxta con-sue-

0) Ex ipsius HIPPOCRATIS consilio (Aph. 38. sect. II) de-bet inappetentibus concedi aliquando cibus paulo deterior, quo veluti illecebra commoveatur ventriculus ad reliquos alacrius expetendos.

1) „*On trouve souvent dans l'usage des salades une grande ressource contre les pertes d'appétit. La chicorée sau-vage, le houblon verd et naissant, les jeunes laitues réussissent . . . il seroit bien en même temps de mêler dans les salades quelques feuilles de menthe, ou de cresson*" (HECQUET op. c. T. 2. p. 314).

2) GRAECI colymbades vocabant.

3) *Mostarda di Cremona.*

suetudinem, eligat inter illa Rheni, Burgundia-
Burdegalae, Malagae, Canariae, Cypri. De *phar-*
macis ventriculo languenti calcaria addentibus, i
tractatu de dyspepsia.

Caput XVII.

De laeso potus appetitu.

---

§. LVII.

Argumentum in genere.

Monitum. 1. Fames et sitis, tempore sanitatis vel
sorores concordes, morbo ingruente mox inter
repugnant, illa nimirum decrescente, hac auc
Qua in re explicanda physiologi [1]) et pathologi
toti fuere.

2. M

1) Cfr. cap. XVI. §. LIII. not. 1; — Haller element. p
siol. T. VI. lib. XIX. sect. II. §. IX; — Martin diss.
siti. Basil. 1766; — M. A. Bouffard *quelques considé-*
tions sur la soif. Paris an. XIII; — Ch. L. Dumas *pr-*
cipes de physiologie. T. 1. p. 159. *Paris* 1806; — Fod
essai de physiologie positive. T. 3. p. 10; — E. F. I
neufbourg *quelques considérations sur la soif. Collec-*
de thèses de la faculté de médecine de Paris. No. 117. 18
— F. J. Marchal *essai sur la soif considérée dans l'*
de santé et de maladie. Ibid. *No.* 133. 1815; — Adel
quelques considérations sur la soif. Ibid. *No.* 117. 18
— Rullier in *Dictionnaire des sciences médicales. T.*

2. Major lux fiet appetitum potus non solum Ordo.
um, sed *depravatum* quoque et *imminutum*, ac
m denique *horrorem liquidorum* considerando.

§. LVIII.

ppetitus potus auctus, seu polydipsia.

1. Potulentorum desiderium inexplebile, con- Notio.
s, vel solito frequentius, *sitim morbosam* con-
iit.

2. Talis sitis vel aliorum morborum, praeci- Diversitas.
febrilium [1]), *symptoma* sistit; vel ut *morbus*
se, *polydipsia* [2]) dictus, adparet.

3. Est igitur *polydipsia* inexplebile potus de- Definitio.
rium nullius evidentis morbi comes.

4. Polydipsiae, pluries nobis observatae, po- Literatura.
tis-

p. 438—490; — MARTINI *lezioni di fisiologia. T. 6. Lezione LXV.*

MEZGER diss. de siti praeternaturali aucta. Tub. 1673; — SCHWARZMANN diss. de siti morbosa. Altd. 1696; — CRAUSIUS (ROLFINK?) diss. de siti immoderata. Jen. 1713; — MAYER diss. sitim perlustrans. Argentor. 1722; — LUDOLF (PLUNCKART?) vitia appetitus circa potulenta. Erf. 1727. — HEUCHER diss. de siti immoderata. Wittemb. 1790. v. Opp. T. 1. p. 192.

SWIETEN comment. in H. Boerhaave aphorismos. T. II. §. 636—641; — VAN DAM diss. de siti febrili. Lugd. Bat. 1738; — ACRELL diss. de siti febrili. Upsal. 1798.

A gr. πολὺς, multus, et Δίψα, sitis. — Dipsosis avens (MASON GOOD *study of med. class. I. gen. IV*). — SYNON. Bupina, sitis immoderata. ITAL. *Sete morbosa, immoderata.* GALL. *Soif excessive.* ANGL. *Immoderate thirst.* GERM. *Widernatürlicher Durst.*

tissima exempla retulerunt E. COHAUSEN[3]), LEURS[4] DESGRANGES[5]), MOUTON[6]), BELLOT[7]), WARE[8] MARTINI[9]) aliique passim recensendi.

Symptomata.

5. Malum, nisi ex morbo acuto pullulet, pa cis concessis exceptionibus[10]), lente ingruit. Pr mum enim aeger dumtaxat interdiu solito crebri potulenta, praesertim frigida[11]), exposcere e rumque majorem copiam ingurgitare solet. Cuj phaenomeni rationem in alimentis, calore alii que consuetis caussis sitis quaerens, ille de mor nequidem somniat. Ast jam bibendi desideri noctu quoque manifestatur, somnumque perturb A

3) Insignes hydropotae. Act. acad. nat. curios. Vol. p. 367.

4) Casus duplex polydipsiae. Duisb. 1805.

5) *Observations sur la polydipsie, considérée comme mal essentielle, ou le besoin excessif de boire, devenu habi et chronique. Annales de la soc. de médec. prat. de Mo pellier. T.* 6. p. 156.

6) *Observation sur une polydipsie chronique* (sitis morbosa *quelques auteurs*) ibid. *T.* 9. p. 75.

7) *Rapport sur une femme qui boit deux seaux par jour. B letin de la soc. Philomath. T.* 1. p. 12.

8) *The New England Journal of med. and surgery. Vol. No.* 3. *Jul.* 1815. p. 214. — *Samml. auserl. Abhandl. pr. Aerzte. B.* 30. p. 717. et *Biblioth. médic. ou Rec. riod. d'Extraits des meilleurs ouvrages de médecine A.* 1817. *Juin.*

9) *Krankhafter Durst;* in RUST *Magazin für die gesam Heilk. B.* 23. p. 149.

10) MARTINI (l. c.) aegra extemplo in morbum incidit.

11) Hinc vere SWIETEN (l. c. §. 636): „semper tamen frigidum potius quam calidum potum expostulat".

edunt plerumque[12]), linguae (aliquando do-
is et phlyctaenis cruentis obsessae[13])) siccitas,
ium constrictio una cum saliva pauca, tenaci.
ibus illis inspectis, saepe rubor, vasorum san-
erorum turgor et aliquis tumor, adparent.
im nychthemeri spatio assumtum, ad quadra-
a et ultra libras ascendisse vidimus. Majorem
dentorum quantitatem eodem temporis spatio
rgitatorum viderunt alii[14]). Vix enim remo-
ab ore poculum, denuo expetitur, idque in-
um adeo impetuose, ut, vel denegato potu,
ejus loco cibo porrecto, aeger vehementer
catur[15]). Fame enim vix ullus polydipsia
ctus laborat, immo plurimi cibos, nisi forma
idâ exhibitos, plane respuunt[16]). Mirum ita-
non est, si tractu temporis hebetudo et utplu-
um[17]) macies corporis ingruant. Urinae co-
illi potus respondet. Ejus qualitas nihil mor-
um exhibet. Est enim lotium polydipsia la-
ntium omnino urinae consuetae, quae dicitur
is, simile. Alvus potius tarda. Cutis vix aut
vix quidem sicca.

6. Ca-

) In puella polydipsia laborante, cujus historiam in Actis meis Instituti Clinici C. Universitatis Vilnensis (Lipsiae 1812. p. 106) tradidi, lingua non nisi post somnum sicca cernebatur.

) Martini l. c.

) Cohausen, Bellot ll. cc. — Martini aegra hebdomadis spatio amphoram (*eine Tonne*) cerevisiae siccavit.

) Marchal l. c.

) Guldenklee casus med. Lib. II. obs. 3.

7) Martini aegra obesa mansit.

Necroscopia. 6. Cadaver polydipsiâ defuncti exhibuit: m ciem summam, palatum, pharyngem et parte superiorem oesophagi, in statu absolutae phle masiae; ventriculum extensum parietibus tenuio bus et rubellis redditis; item peritonaeum, int stina grassa, vesicam urinariam, urethram et r nes; bilemque claram vix amaram cystidem f leam replentem[18]).

Caussae. 7. Aetatis rationem inversam sequitur sit Maxime sitiunt recens nati, in quibus sola pot lenta nutritioni prospici t. Potiora polydips exempla nobis aliisve[19]) a tertio vitae anno pubertatem usque obvenerunt. Vidimus tam eorum bina in viris quadraginta et ultra annor Generatim feminae plus quam mares sitiunt, primis tempore menstruorum[20]), et dum ub praebent. Homines corporis compagine flacc

18) Marchal l. c.

19) *Gazette de santé. Année* 1777. p. 93 (sitis epidemica fantum). Vauquelin *observation sur un enfant qui beaucoup;* in *Bulletin de la soc. Philomatique. T.* 1. p.

20) „Ancilla octodecim annorum mense Februario 180 Clinicum Vindobonense, cum ovarii tumore ac syphi suspicione, suscepta est. Haec tertio aetatis ann morbo prehensa fuit cum siti inexplebili. Etsi ab morbo sanata, sitis nihilominus remansit, continua dem, ast *appropinquante catameniorum periodo vehe ter aucta.* Tunc etenim circa viginti octo libras assumere coacta fuit, cum aliàs librae ejus duodecim ficerent. Praeter sitim nullum incommodum experieb antequam in morbum ovarii incideret“ (Ex schedis ternis).

ucti minus sitire solent illis temperamento dotatis. Senes omnium minus siti obnoxii. iliaris est sitis calidarum regionum incolis, me praevia insolatione, imminente tempe- cum tonitru, flantibusque ventibus meridio- us[21]). Interea vehementer quoque sitire ob- abimus (et quidem non soli[22])) homines ni- inter et glaciem iter absolventes. Universe itis caussas spectant itinera militaria violenta, is, joca, choreae, pugilatio, exercitia palae- a, nisus in ponderibus elevandis[23]), tractatio umentorum musicalium pneumaticorum, can- sermocinatio protracta, lectio, vagitus, co- , animi pathemata, praesertim ira[24]), ti- mor[25]),

Volney *voyage en Egypte;* — Larrey *relation hi- torique de l'expédition de l'Armée de l'orient en Egypte. Paris* 1808; — A. Humbold (oxygenis defectum inter aussas sitis recensens) *Versuch über die gereitzte Muskel- ind Nervenfiber. B.* 2. p. 251.

Ueber den Durst welchen man in Schnee bedeckten Län- lern fühlt. Ex Jameson's *Edinburgh new philosophical Journal. April* 1829 in Froriep's *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilkunde. B.* 25. *No.* 18.

A. 1818. puer duodecim annorum, rusticus, siti inex- plebili laborans, ad clinicum institutum Vilnense dela- us est. Nychthemeri spatio ultra viginti libras epotavit. Caeterum de nihilo conquerebatur, si excipias dolorem epigastrii, qui extemplo *una cum siti* evolutus est, quum ante nonnullos menses rotam currus in via lutulenta in- fixi tollere conaretur. Plura de hoc aegrotulo infra.

) Altercatione habita cum Rectore C. Universitatis Vilnen- J. Sniadecki, tempore quadrantis horae integram aquae

mor[25]), dolores partus, sub operationibus chiru gicis, tormentis[26]), suspensione in rota[27]); sor nus ore hiante, horis inconsuetis, diurnis pro ignem captus; mora in culinis inque officinis fe rariis, vitrariis; consuetudo, bibendi desideri praesertim datis et determinatis horis, sine nece sitate, satisfaciendi; repletio ventriculi[28]), inpr mis si cibi fuerint acres, saliti, aromatibus co diti, ex classe piscium, leguminum, farinaceoru rerumque dulcium; potus vini dulcis, alcoh bilis[29]) in ventriculum reflua[30]), normali copi sior; venena ut oxydum cupri[31]), medicamer narcotica, amara, purgantia, drastica; therm vesicantia[32]), vulnera oesophagi[33]), ictus serpe tum[34]), apum[35]), ulcera pedum praepostere

I

lagenam ab eo minimis iisque repetitis haustibus sic tam vidi.

25) e. c. tempore examinum pro gradu academico.

26) Pechlinus observat. physic. medic. lib. III. obs. 39.

27) Hunauld *de la rage*. p. 19.

28) Gallis: *soif d'alimentation.*

29) Alexander Trallianus lib. III. c. 5.

30) Bonet Sepulchr. T. II. p. 22. 31) Marchal l. c.

32) Baglivius opp. de incommodis ab usu vesicantium.

33) „*Un des phénomènes qui caractérisent les plaies de l' sophage, ou pour mieux dire la lésion des nerfs pneur nogastriques qui descendent le long de ce conduit, c'est soif ardente inextinguible qui se manifeste prèsque im diatement après l'accident*" (J. Larrey *clinique chirur cale* etc. *T.* 3. *Paris* 1830).

34) Sic de Dipsade serpente legitur, quod levi ejus mo et vix dolente, in juvene Tyrrheno signifero, Catonis

ı[36]), tubercula pulmonum latentia[37]), morbi ii praegressi, ut febres praecipue intermitten-[38]), exanthemata[39]); inflammationes[40]), supationes[41]), hydropes[42]), cholera[43]), dysenıı, diabetes aliique alvi fluxus[44]). Quoad *caussam*

ıstra sequente, tanta excitaretur sitis, ut nullo potu sedari posset (M. ANNAEI LUCAN. Pharsal. Lib. IX).

) Puella quindecim annorum polydipsia laborans, cujus historiam alibi tradidi (Acta inst. clinici Vilnens. l. c.) narravit: se perfecte recordari, quod ante octo annos incaute apiarium visitans ab examine obsessa et morsa fuerit, ex quo sitis eam amplius non deserens.

MARTINI l. c.

DOUBLE *séméilogie générale ou traité des signes. T.* 2. ›. 193. *Paris* 1817.

HEUERMANN *vermischte Bemerkungen und Untersuchungen* *der ausübenden Arneyw. Kopenh. u. Leipz.* 1765. *B.* 1. p. 8 (Sitis ex potu frigido sub paroxysmo per annum protracta); — *Stuttgardische Sammlung No.* 3 (Aeger in quartana ad sex mensuras siccavit); — JOH. VAL. ab HILDENBRAND in HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk. B.* 13. *St.* 1. .. 142 (Sitis sub paroxysmo febris intermittentis ita vigeat „*dass der Kranke gleich einem lechzenden Hunde seine Zunge unaufhörlich in ein Gefäss Wasser hängen liess, worin seine einzige Erleichterung bestand*“).

Commercium Literar. Norimbergense 1713.

BONET op. c. lib. III. sect. III. obs. 4. ex BALLONIO.

BOERHAAVE praxis. lib. I. p. 180.

Polydipsia hydropica SAUVAGESII. Morb. class. VIII. en. IX.

MARCHAL l. c. (Rectius dixisset *hypercatharsis*, quum morbus de quo agitur post ingluviem „*un repas d'adieu*“ locum obtinuerit).

Polydipsia fluxuum SAUVAGESII.

ank Prax. III. I. 2.

sam proximam et *sedem sitis*, inter physiologor
hypotheses[45]) illae praesertim a pathologia c
firmantur, quae systematis nervorum vim e
hunt.

Diagnosis. 8. Palam fiet[46]) *diabeten* ingruentem int
dum nullo alio symptomate obvio stipari, qu
siti. Tali in casu ille morbus facile cum *p*
dipsia confunditur. Priusquam itaque diagn
proclametur, ad *lotium* respiciendum, in *dia*
dulce et pondus potulentorum non solum se
ciborum excedens; in *polydipsia* autem insipi
et dumtaxat ponderi potus respondens. —
glectui ejusmodi distinctionis, doctrina de *dia*
insipido, morbo imaginario, debetur. In p
dipsiae origine eruenda, ratio habenda est: la
tis phlogoseos chronicae oesophagi, ventri
hepatis; gastromalaciae; effusionis morbosae
in tubum intestinalem[47]), arthritidis et scorbuti
fe

45) Physiologi sedem sitis modo in pharyngem et oes
gum, modoque in ventriculum locarunt; pro causs
proxima jactando nunc siccitatem papillarum oris e
lae, nunc animam providam reparationi partium
sarum studentem, nunc defectum seri in sanguine,
excitationem cordis et arteriarum, nunc affectum pe
rem systematis nervosi, nuncque conditionem sthe
corporis.

46) Part. IV. sect. II. De morbis viarum urinalium.

47) Legi de hoc argumento merentur, quae, praeeu
HELMONTIO (de febribus cap. I. No. 10. 11) et BOE
VIO, magnus SWIETENIUS notavit (l. c. §. 586 et 630

48) „Sitis immodica, quotidiana ad quadraginta libras

-is intermittentis larvatae [49]), et affectionum
-us coeliaci.

9. Sitis pretiosum *signum* in morbis tam acu- **Prognosis.**
quam chronicis sistit. Bonum si aegri leviter
-nt, minus si immoderate [50]). Bonum etiam
-tis febrilis madorem oris et linguae concedit.
-um si cum febre acuta, sudore multo [51]) et
-a nigra urget, sique post largas evacuationes
-vitur. Si aeger in morbo acuto potionem
desiderat, quae naturae morbi non consentit,
-rium et pessima quaevis auguramus [52]). Sitis
quam fere laetum praebet signum in affectibus
-ropicis [53]). Sunt homines qui sitim facilius
-n alii sustinere valeant; contrarium asseritur
Aegyptiis [54]). Exstant quoque absque ullo
- ingentem copiam potus ingurgitantes. Non
minus potus etiam saluberrimus nocet, ven-
-lum enim distendendo et diluendo relaxat
-titumque destruit [55]). — Polydipsia sibi re-

U 2 licta

-sque in scorbuticis quandoque obvenit" (Klein Inter-
-res clinicus. Edit. Lips. 1826. p. 248).

„Sitim immodicam sine omni febre, *nihilominus cum* *-rtianae typo*, aquae purae copioso potu extinctam no-
-vi" (Klein l. c.).

Hippocrates epidem. lib. VII. 13.

Hippocrates lib. III. sect. I. aeger 3.

Fienus semiot. pars altera. cap. IX. §. 4; — Gruner
-miot. physiol. et patholog. Hal. 1775. p. 306.

Mayer l. c. p. 28.

Prosper Alpinus hist. natural. lib. I. p. 36.

Haller l. c. §. XXVIII.

licta malum diuturnum sistit; secus adhibito auxi
lio veluti specifico.

Cura. 10. Auxilium ejusmodi est *sal prunellae*[5
cui nullum aliud, neque *nitro* excepto, aequip
randum venit. Caute tamen et multa aqua sol
tum exhiberi debet[57]. Praeterea juxta semi
morborum latentium *phlebotomia*[58]), *emetica*[5

56) Synon. nitras potassae fusus, sulfatis potassae pauxi
mixtus; vulgo crystallus mineralis. Paratur sic: R. I
tratis potassae repurgati partes centum viginti octo. C
jice in crucibulum igni impositum; nitrate liquefa
injice per vices sulphuris sublimati partem unam; de
gratione peracta, crucibulo parumper refrigerato, nit
tem in patinam effunde, ita hinc inde versandam, ut
fusum et defluens in tabellam refrigeratam concres
Exemplum et frustulatim defractum, serves.

57) Puer de quo supra, salis prunellae ope miraculose sa
tus est. Praescribebatur. R. Salis prunellae drachn
unam. Solve in aquae fontis libra una. Adde sy
rubi idaei unciam unam. M. D. S. Secunda qua
hora vasculum semis cofeanum sumat. — Dominus i
timens morbum ocyus serius redire posse, me roga
adivit, ut ejusdem remedii portionem, domi tunc a
bendam, praescriberem. Praescripsi ideo uncias
salis prunellae addito monito, ut dosin ejus, quae cochl
culo cofeano suscipi potest, lagenâ aquae solutam,
ditoque saccharo, nychthemeri spatio sensim sensim
sumeret. Elapsis nonnullis mensibus, quum sitis mor
iterum se manifestaret, puer ad dictum pharmacum
fugit, ast cochlear ejus magnum, dimidio cyatho ac
injectum, unica vice deglutiendo. Extemplo mortuus
mum concidit.

58) Le Fevre opp. Vesunt. 1737. p. 115.

59) Sumeire *Beobachtungen über den Gebrauch von Br*

ntia[60]), *balnea*[61]), *restitutio ulcerum prae- re sanatorum*[62]), *acida*[63]), *camphora*[64]) et *rantia*[65]) profecerunt.

Argumenti continuatio.

111. Quaeritur modo utrum sitis potu pro lu- aegrorum exhibito sedari debeat, nec ne? EPIADEM tortoris vices egisse[66]), quum pri- morbi aeuti diebus nequidem os elui sineret, at. CELSUS quidem mitius agendum cum ae- iisque aliquantum indulgendum esse docuit[67]); ominus illi opinio, quod melius sit si febri- tes potu abstineant, tribuitur[68]), ad paroxys- intermittentium, ut putamus, restringen- [69]). Potus inhibiti vices agere queunt ablu- tio

itteln in einigen Fällen, wo solche nicht angezeigt schei- n. Ex *Journ. de méd. chir. et pharm. Août.* 1784. p. 369.

Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B. 10. p. 4.

Commerc. Literar. Norimberg. 1734. p. 237.

FRANKLIN in *Berliner Samml. B.* 6. p. 591.

MARTINI l. c.

e. c. acidum sulphuricum cum aqua et syrupo (HIL- NBRAND l. c.) — acidum nitricum dilutum (EVERNEST *medical and physical Journ. Vol.* 13. p. 152. in *Samml. serl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 24. *St.* 1. p. 16) — aci- m muriaticum ad tot guttas quot sufficiunt ad gratum orem conciliandum unciis quadraginta decocti hordei et ciis quatuor Rob. Ribesiorum (SWIETEN opp. c. T. V. bel. de mat. med.)

HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk. B.* 66. 1828. Febr. 116.

PEAL in KÜHN *phys. med. Journ.* 1802. p. 255.

Sunt verba SWIETENII (l. c. §. 699).

De re medica. Lib. III. cap. VI.

A SWIETENIO l. c.

tio oris[70]), ejusque fotus cum gelatinis vegetabi libus, pomis citrinis vel aurantiacis in orbem se ctis aliisque fructibus horaeis. Item *clysteres* e aqua tepida ac *fotus epigastrii* cum spongia e imbuta[71]). Caeterum HIPPOCRATI standum, utpo qui generatim monuit, febricitantibus victum hu midum prodesse[72]). Praeterea in quantum fie potest aegrotorum gustui quoad qualitatem et tem peraturam potus indulgendum. Quum ejusmo gustus multifarii sint, crebrasque subeant mut tiones, ita ut potus vix exoptatus, mox jam a versetur; materia nostra medica quoad potu opulenta sit oportet.

Argumenti finis. 12. Universe *aquam fontanam* puram origi montanae, in morbis aeque ac in sanitate om alii potui anteponendam esse censemus. Salt absit ut eam unquam aegro denegemus! Quo *potus dulcis* exoptetur aquae aut *saccharum*[7] aut *mel*[74]), aut *syrupi* vel *capillorum veneris*, *baccarum rubi* sive *idaei* sive *arctici*[75]), supera qu

69) „Sed docendus est aeger, ubi febris conquieverit, p tinus sitim quoque quieturam; longiorem accessionem f si quod ei datum fuerit alimentum: ita celerius eum sinere sitire, qui non bibit" (l. c.).

70) CELSUS lib. III. c. IV.

71) Praefectus classis *Anson*, nautis suis potu orbatis, sitim cohibendam vestes humidas induere jussit (*Voy dans l'océan pacifique*).

72) Liber de diaeta acutorum. 73) *Eau sucrée.*

74) *Hydromel simplex.* R. Mellis albi purissimi uncias d solvo in aquae communis tepidae libris duabus.

int. Praesto quoque est *infusum radicis liqui-e* seu *glycyrrhizae glabrae*[76]). Accedunt *siones* ex *nucleis amygdalarum dulcium*, *pini ae*, *pistaciae trifoliae seminibusque papa- albi*[77]), vel *melonum* paratae, nec non *de- panis* tum *cocti*[78]), tum *tosti*[79]), *album Sy- ami*[80]), *oryzae*, *hordei*, *avenae*, et *infusum flo-*

Linnaei mater. med. Edit. 2dae No. 268. — Flora Da-ica. Fasc. IX. Tab. 488.

Hoc decoctum graecis vocabatur ἄδιψον, seu extinctor itis.

Etiam pro decocto inservient. R. Seminum papaveris lbi contusorum unciam unam. Avenae integrae drachmas quatuor. Cicer. rubror. contusor. unciam unam et semis. Radicum glycyrrhiz. drachmas duas et scorzonerae uncias luas. Coque per quartam horae partem c. s. q. aquae olat. librarum quatuor, adde syrupi ribesiorum uncias luas. M. D. S. Decoctum humectans ad mentem Swie-tenii.

R. Panis tritici cum furfuribus rite fermentati, uncias octo. Aquae putealis purissimae libras tres. Coque in vase figulino clauso per spatium horae, addendo semper, quantum coctione exhalat, aquae, dein cola per setaceum. Anglic. *Toast and water* (Ne panis comburatur ca-vendum).

R. Medullae panis tritici drachmas tres. Sacchari albi purissimi unciam unam. Cornu cervi ad albedinem usti et maxime friabilis, supra porphyritem levigati drachmas duas. Misce simul diu contundendo in mortario marmo-reo, dein coque per semiquadrantem horae in aquae com-munis libris duabus, cola decoctum adhuc fervidum per cilicinum rarius (*étamine peu serrée*) cum levi expressione; addendo si lubet aquae vel naphae vel cinnamomi drach-mas duas.

florum verbasci thapsus. — Potum *leviter acidulu* quaerentibus propinantur *aquae gaz acido carbon cum continentes*, vel aqua putea cum *succo limo num cocto*, vel expresso ex *pomis aurantiaci fructibus ribesiorum*, *cerasorum nigrorum*, *mororur* addito saccharo; *decocta pomorum*[81]), *passularu majorum minorum* sine girgatis. Qui fortiori *ac ditate* delectantur optimum potum invenient e *succo limonum* recenter expresso, ex *baccis vacc nii oxycocos*, *vitis idaeae*, *myrtilli* cum aqua saccharo; item ex *decocto foliorum rumicis acet sae*[82]), *fructus tamarindorum*, ex *lympha betuli* aut *ex farina secalis fermentati*[83]), ex *juscu brassicae acescentis*, *vel betae rubrae* aqua dilut Nec potus militaris Romanorum *ex aceto* et *aq* (*posca*) oblivioni tradendus. Sic quoque pot Hippocraticus ex *decocto hordei et oxymelle si plici.* Inter *potus aromaticos* eminent *infusa f liorum theae*, *herbarum melissae*, *menthae*, *flor tiliae*, *sambuci*, *chamomillae*. *Potus vires insta rantes* conficiuntur ex *vino* sive campanensi, si rhenano, sive rubro aquae vel decoctis supera dito*). *Alcohol*, *taphia*, *spiritus anisi*[84]), *aeth*

si

81) R. Pomorum maturorum decorticatorum uncias dece Cum aqua decocta spatio unius horae, contere et per taceum cola, tunc hujus libris duabus adde sacchari syrupi q. s. ad gratum saporem.

82) Anglis *decoction of sorrel-leaves*; cum syrupo et gu mi arabico (Mason Good l. c.).

83) Rossis *Kwas.*

*) „Vinum Thasium vetus, XXV partibus aquae mixtu sitim sedat" (Hippocrates lib. III. de morbis).

ohuricus aquae mixta, ejusdem generis potum istituunt. Spirituum ardentium vis acidis vebilibus temperari potest, ut in *punch* anglo. Nec *cerevisia* spernenda. Exoptato potu ul *nutriente*, *vitella ovorum* in aqua fervida acta addito spiritu ardente, commendanda. odsi de *potu blando nutriente* agatur, *lac*[85]), vel *serum dulce clarificatum* aut *syrupus**), omni palmam praeripit. Sequuntur *juscula tenuia linarum*, *carnium*[86]), *decoctum rasurae cornu i.* De *potus temperatura* praecepta generalia tradi ueunt. Universe potui frigido non favemus[87]). *tus* solidus parum sitientibus conducit[88]).

§. LIX.

) Venetis: *mistrà*.

) Hippocrates quidem febricitantibus lac interdixit (aphor. 64. sect. V), merum nempe, nam tribus vel quatuor partibus aquae dilutum, egregium illorum efficit potum, inprimis si agatur de infante et morbo provectiore.

Braconnot in *Annales d'Hygiène publique et médecine légale. T.* 4. p. 481. et Gerson *und* Julius *Magazin der ausländischen Literatur der gesammten Heilk. Hamb.* 1831. *July*, *August.* p. 169.

) R. Carnis vitulinae macilentae bene contusae, libras duas, hordei mundati uncias duas, cum libris octo aquae decoctis, spatio trium horarum, sub finem adde lactucae recentissimae sativae radicis scorzonerae ââ uncias sex. Tum ebulliant rursum spatio quadrantis horae, addendo semper tantum aquae ut a coctione supersint librae sex. Col. per setaceum.

) „Verum quidem est potum frigidum maxime placere et refocillare, sed plures noxas habet, ut certis observationibus constat" (Swieten l. c. §. 610).

§. LIX.

Appetitus potulentorum depravatus seu dysdipsia.

Notio. 1. Sitis quoque species respectu ad potulenta exstat, versus quam medici nec dum satis adtenderunt. *Dysdipsiae* nomine eam salutabimus.

Definitio. 2. Est itaque *dysdipsia* cupiditas res potu non idoneas bibendi.

Exempla. 3. Narratur de sanguivoro [1]). Chloroticam novimus urinam bibentem [2]). Plurimae earum acetum aliaque acida cum furore adpetunt. Puer nobis obvenit atramentum bibens [3]). Sunt praeterea aegri qui potu ita amaro delectentur, ut sanus eum nec extremis labiis gustaret.

Caussae. 4. Dysdipsia caussas picae [4]) agnoscere videtur. Inter has eminent conditio nervorum chlorosi et hysteriae familiaris, nec non consuetudo [5]

Diagnosis. 5. Per se patet potum rerum absurdarum scopo aut cosmetico [6]) aut therapeutico [7]), neutiquam dysdipsiam constituere.

6.

88) „Quos sitis occupat iis cibi subtrahendi" Hippocrat. de victus ratione.

1) V. E. Cohausen Act. acad. nat. curios. Vol. VI. p. 361

2) Vindobonae a. 1800 in ancilla.

3) Vindobonae 1799 filius celebris comitis *d'Antraigues.*

4) Cap. XVI. §. LV. 4.

5) Quum primis studii medici annis in urinae diabeticor. analysi totus fuerim, omne jam lotium sine aversatio gustare potueram.

6) „Nunc Celtibera in Celtiberia terra,
Quod quisque minxit, hoc sibi solet mane
Dentem atque russam defricare gingivam . . . "
(Catullus.)

6. Si verum sit urinae vim inesse catamenia Prognosis.
endi [8]), chloroticarum nonnullarum cupiditas
ım epotandi, nisui salutari naturae adscribi
set. Caeterum, etsi acida in chlorosi aliquando
successu adhibeantur, ex potu aceti hoc in
bo longe plus damni quam utilitatis con-
cimus.

7. *Dysdipsia*, juxta praecepta picam tam aver- Cura.
lli quam curandi [9]) tractanda.

§. LX.

ppetitus potulentorum deficiens, seu adipsia.

1. *Adipsia* [1]) est suppressio cupiditatis potu- Definitio.
orum, seu sitis imminutio, defectus, abolitio.

2. Hujus affectus, nobis pluries in hystericis Exempla.
ervati, haud pauca exstant exempla [2]), quo-
rum

Wernali tempore feminas urinam et dictam *eau de mille-fleurs*, non solum extus, ut cuti nitorem conciliarent, sed etiam intus eodem fine sumsisse, constat. Cfr. *Dictionnaire des sciences médicales. T.* 56. p. 334.

De urina ut pharmaco vide P. I. Edit. secundae. Vol. III. sect. II. cap. XXVI. §. XCII. 6.

Ramazzini de morbis artificum.

Cap. XVI. §. LV. 7. 8.

A Graec. α negativo et δίψα, sitis. Dipsosis expers Masoni Good. Gallic. *Manque de soif.* Anglic. *Constant want of thirst. Thirstlessness.* Ital. *Mancanza di sete.* Germ. *Mangel an Durst.*

Sennertus med. pract. lib. IV. P. II. sect. III. c. 12. — Schurig chylologia. c. IV; — Rullier *collection des thèses de la faculté de méd. de Paris* 1800. No. 110; — Bouf-

rum praecipua recensentur a Plinio [3]), Borellio [4]), Hen. ab Heer [5]), Moebio [6]), Rhodio [7]), Majolo [8]), Casp. a Reies [9]) aliisque [10]).

3. Caus-

fert ibid. an. XII; — Martini *lezioni di Fisiologia. Vol* 6. p. 172.

3) Hist. nat. lib. VII. cap. 18 („Et voluntate scimus sitim victam; equitemque Romanum Julium viatorem è Vocontiorum gente foederata, in pupillaribus annis aquae subter cutem fusae morbo prohibito humore a medicis naturam fecisse consuetudine atque in senectu caruisse potu").

4) Hist. et obs. rer. medico-phys. cent. II. obs. 68 („Virum praeterea novi qui octo dies sine potu transigit, etiam aestate, cumque in via longinqua, licet et sub caniculae ardoribus existit; nunquam tamen bibit, sed silices in ore parvulos tenet, qui ei pro potu sunt"). Cent. IV. obs. 11 („D Vaisserius Tolosanus, negotia monialium monasterii Syenensis faciens, per annum integrum sine ullo potu remansit").

5) Observ. 8. (de puella vinum, cerevisiam, hydromel et aquam omnem fastidiente).

6) Fundament. medic. physiolog. cap. 5. p. 52 (quidam Neapoli, ex Tomacellorum genere, totius vitae curriculum absque potu absolvit).

7) Obs. med. cent. II. lib. 56 („Juvenis viginti et unum natus annos fructibus impense delectatus potum nunquam est expertus; immo ne juscula quidem admittit, etiamsi aromaticis et salsis vescatur").

8) Dier. canicular. T. II. colloq. 5. p. 50 (Exemplum hominis qui nullo unquam tempore biberit vinum aut aquam).

9) Camp. Elys. quaest. 58. p. 723 (Narrat in civitate Placentia quendam fratrem jesuitam fuisse qui nec aquam nec vinum unquam potaverit).

10) Andron Argiensis, secundum Aristotelem per omnem vitam nunquam sitivit aut bibit, usus interim multis cibis sale confectis et exsiccatis. Joviani Pontani tempore dum

3. Caussa adipsiae (per anatomiam et physio-iam comparatam propius indaganda[11])) in ignota uc systematis nervorum conditione, quam issimum vitium haereditarium[12]), consuetu-), morbique uteri, hepatis et lienis[13]) provo-it, locata videtur. Caussae.

4. *Adip-*

vixit quendam vinum aut aquam nunquam libasse narrat MARCELLUS DONATUS (hist. med. lib. VI. cap. 3). Tullium Chrysogonum Dalmatam Patavii nihil unquam liquoris ad-sumsisse refert ALEXAND. MASSARIA (practica. lib. VI. cap. 1). Germanum quendam non bibisse FRANCISCUS PONA Eques testatur (de vitiata respiratione cap. 7). Priamum inter Galliae proceres diu sine omni potu vitam duxisse scribit ALOYS. LOLLINUS (epist. lib. IV). — Marchionem quoque a Gallorum Rege in Italiam ablegatum, a teneris nihil penitus bibentem Basileae, sibi visum tradit FELIX PLATER (observ. lib. I. de appetitus defectu).

) Data scilicet opportunitate cadavera hominum, qui sine bibendi necessitate vixerunt, secandi, ac cum structura animalium absque potu viventium, comparandi.

) FEHR de absynthio analecta. Lips. 1667. p. 99 (puer quidam ἄδιψος, cujus matri gravidae et cupienti potus quodam tempore fuerat denegatus, a lactatione triennium ab omni potu abstinuit, solis pomis recentibus sitim edans).

PLINIUS l. c.

) DOM. PANAROLI iatrologismorum sive observ. medicin. Pentecoste quinque. Pent. II. obs. 19 („Cum villicus qui-dam . . . obstructionem lienis maximam pateretur, et me interrogante quomodo biberet (obstructiones enim maxi-mam sitim pariunt ita, ut viderim quandoque aegros siti vexante urinam bibisse) se per trimestre aestivi temporis spatium non bibisse ait; . . . nullam penitus habuisse si-tim, et hac de causa nunquam bibisse“).

Diagnosis. 4. *Adipsiam*, a *dysphagia* non semper di-stinctam fuisse, constat [14]). Illa praeterea hau raro *specie* dumtaxat obvenit, quum magna pa esculentorum constet aqua, seu succo aquoso, si clam obviam euntibus. Stricte loquendo adipsi tunc solum ad pathologiae forum spectat, ubi v ex morbo proficiscitur, vel morbo ansam po rigit.

Prognosis. 5. Quaenam sint functiones quae a potus de fectu laeduntur, historiae crudelissimae [15]), ta hominum [16]), quam brutorum [17]) siti enectoru d

14) Legitur (Ephem. acad. nat. cur. cent. V. et VI. obs. — et: Acta eruditor. Lips. ann. 1717. mense Jul. p. 30 de femina *extremè sitibunda*, quae dum parum aut aqu aut vini aut jusculi gustare vellet, „*ne guttulam hujusm liquorum deglutire potuit*".

15) *Woher kömmt es, dass das Verdursten bei weitem qu voller ist, als das Verhungern. Von* A. A. Bertho *Med. Conversationsblatt.* 1830. *No.* 5.

16) *Lysimachi* fortissimi inter *Alexandri* successores exer tus propter sitim hosti debuit se tradere (Plutarch. sanitate tuenda). Ita *Caroli quinti* in Africam expeditio maximum habuit incommodum, quod ex aquae inc plurimi milites perierint (P. Jov. hist. lib. III. p. 7 Neminem latet sors 146 anglorum a. 1756 Bengalae in gustissimum carcerem reclusorum (Zimmermann *von Erfahrung*). Cfr. quoque Savigny *observations sur effets de la faim et de la soif éprouvés après le naufr de la frégate Méduse. Paris* 1818.

17) „Incisiones siti extinctorum rarae sunt. In cane Pozz vidit, ventriculum rubrum, bilem peracrem, urinam p paucam . . . canis ille fere ad rabiem ex siti actus f rat . . . Catellus absque cibo et potu a Walsalva se

ent. Interea differentia intercedit, inter eos, bibendi necessitatem non experiuntur, et eos, sitientes, potu orbati sunt. Nec reticendum inentiam a potu in hydrope[18]) et in poda-[19]) salutarem fuisse. — In morbis sitim prae-rationem ac temere cessare malum[20]); indi- nimirum aut delirium, aut paralysin organi us[21]).

6. Sanos, propterea quod siti destituti sunt, rmacis non molestabimus. Reliqui, adipsia rantes, juxta indolem morbi primarii curandi nt. *Nicotianae* vis, potus defectui occurren-tribuitur[22]). Cura.

§. LXI.

Adversitas et horror potulentorum.

1. Adversitas seu horror aquae aliorumque llentorum, consensu omnium *hydrophobia*[1]) ur; rectius *hygrophobia*[2]) nuncupanda foret. Denominatio.

2. Quum

us, incisus sanguinem omnem habuit viscidissimum" HALLER elem. physiol. T. VI. lib. XIX. sec. II. §. IX).
fr. SYLVATICUS apud LIEUTAUD hist. anat. med. lib. I. bs. 1567; — PORTAL *cours d'anat. méd.* T. 5. p. 172.
Part. primae edit. altera. Vol. III. sect. II. cap. XXVI. . XCII. No. 2.
BORELLUS obs. cent. IV. obs. 11 (Podagricus sex annos bsque potu transegit, curatus).
HIPPOCRATES. Coac. 58.
DOUBLE *séméilogie générale.* T. 2. p. 193.
SCHURIG l. c.
A graec. ὕδωρ, aqua, et φόβος, timor. LAT. aquifuga.
ERM. *Wasserscheue.*

Monitum. 2. Quum horror a potu frequentissime e morsu animalium rabidorum oriatur, hydrophobiae doctrina rabiei illi inseri solet; ast immerit. Obvenit enim quoque hydrophobia (tunc, incongrue, *spontanea* [3]) dicta) nisi ut morbus per s saltem ut symptoma aliorum plus minusve evidentium morborum.

Morbi quorum symptoma. 3. Morbi ejusmodi sunt: febres intermittentes [4]), pestilentiales [5]), nervosae [6]); affection rhe

2) „Quod aegri *omnem liquorem* metuant" CAELIUS AURLIANUS de morbis acutis. Lib. III. cap. IX.

3) Teste CAELIO AURELIANO (l. c.) hydrophobia, *sponta* dicitur, ubi *sine manifesta causa*, qualis est morsus a malium rabidorum, contingit; ast praeter ejusmodi m sum aliae sunt ejus caussae aeque manifestae, ex. gr.

4) CH. L. DUMAS *description d'une variété de fièvre in mittente pernicieuse, ayant l'hydrophobie pour symptôm formant une fièvre intermittente hydrophobi* (febris hydrophobica), in SEDILLOT *recueil périodiq. d soc. de médec. de Paris. T.* 17. p. 185; — BLAVET in *nales de médecine pratique de Montpellier ann.* 1807; Cfr. ALIBERT *traité des fièvres pernicieuses intermitten*

5) SALIUS DIVERSUS de febre pestilenti. Cap. XIX. p. (mulier 36 annorum, febre pestilente detenta primo, hoc morbo expugnato dysenterica reddita, atque de curata, manente tamen quadam febricula, in tali gr hydrophoba evasit, ut alios coram se bibentes susti non posset: mens tamen semper constabat. Octava m die, postquam omne liquidum horrere coepit, mo est).

6) SALMUTH observ. med. cent. II. obs. 32 (strenuus p tor, febre correptus, die morbi quarto convulsus obiit) BORELLUS cent. III. obs. 38; — SCHENK observ. medic. VII. p. 852; — M. SARCONE *Geschichte der Krankh*

umaticae et catarrhales [7]); exanthemata, ut mi- ia [8]), morbilli [9]), variolae [10]); commotiones ebri [11]), inflammationes faucium [12]), pulmo- i [13]), ventriculi [14]), hepatis [15]) et uteri [16]); gan-

die durch das ganze Jahr 1764 *in Neapel sind beobachtet worden;* — LENTIN obs. med. Fasc. I. p. 57; — SELIG in *Altenb. med. Annalen* 1811. *Septembr.*

MARCELLUS DONATUS histor. med. mirab. lib. VI. p. 599 (duo exempla, feminae unum, alterum rustici, in ambobus dolores brachiorum praegressi sunt); — KOEHLER Com- merc. literar. Norimb. 1740. hebd. 36 (miles contra forna- em obdormiens, evigilatus aquam glacialem affatim epo- ans, in febrem ardentem cum hydrophobia incidit); — SWIETEN comment. in aph. Boerhaavii. T. III. §. 1130; — SELIG l. c; — LAVIROTTE *Recueil périod. T.* 7. p. 2. obs. 1; — LAURENS ib.

Part. I. Vol. I. sect. II. cap. VIII. §. XLVI. 1.

BROGIANI tractatus de venenis animant. p. 101.

ROBERT JAMES *on canine madness.* — HUFELAND *Be- merkungen über die natürl. und geimpfte Pocken.*

TRÉCOURT in *Recueil périodique. Vol.* 6. (miles post lap- um super caput); — GOETZ et JUNCKER Acta acad. nat. urios. Vol. II. obs. 205 (Femina caput fornaci allidens).

JONES in *Medical essays of Edinburgh. T.* 1. *art.* 29. . 283.

J. CHR. A. THEDEN Nova acta acad. nat. curios. T. VI. . 110. De hydrophobia cum morte terminata, absque morsu rabidi animalis (Pleuritis a refrigerio); — JAC. HEASE *observations on the arguments of Rush in favour of the inflammatory nature of the disease produced by the bite of a mad dog. Philadelph.* 1801.

JONES (l. c.) *an inflammation of the stomach with hy- drophobia, and other uncommon symptoms.*

PORTAL *cours d'anatomie médicale. T.* 5. p. 300 (obser-

ank Prax. III. I. 2.

gangraena [17]); obstructio jecinoris [18]); hyste ria [19]

vationi BRECHFIELTII, propriam addit, potius ad dyspha giam quam hydrophobiam spectantem. Interea aegra i simul *aerophobia* laborat).

16) „Puella 26 annos nata, lotrix, die 15. Januarii 1796 nosocomium civicum universale vindobonense hydroph bia laborans, delata est. A cane, vel ab alio quocunq animali se laesam fuisse negabat puella negabantque du affines huic foeminae. Id solum innotuit, quod aeg quindecim abhinc diebus, sibi carpum sinistrum ita a busserit, ut plaga ad sex circiter digitos extensa, cr da ac rubens, adhucdum superesset. Caeterum saniss tres dies incepit urinam non mittere, sed pruritus eandem mittendam continuos experiri. Nullum his op situm fuit remedium. Die sequente, quae erat hester scilicet 14. Januarii, horror invasit puellam, quem ca internus, isque summus, insecutus est. Sub hac invasi angustia pectoris, anxietas, inquietudo mentis ac corp accessere. Aquam vero, ob sitim extremam aegrae oblat ac ab eadem petitam, horruit haec, et ad praesens us momentum bibere non potuit. Quum aegrotam ipse v tarem, plures medicinae candidatos et chirurgos jam c illam versantes observavi. Quum me videret infelix, muit magis, atque tot homines sibi metum incutere os dit: Haec interim mentis conditio mox in alteram mu est. Interrogata, ad singula ordinate respondit mis nec ullo delirio affecta videbatur; sed anxietatem qua laborabat, majorem non vidi. Nec enim per mom tum eodem in situ permanere, minus vero supine dec bere, ob instantem suffocationem, potuit. Jactab hinc ex loco in locum; melior ei positio fuit, ubi se brachia extendebat lectumque pro fulcro fortiter arri ret. Respiratio est velox, difficilis, facies rubet, o scintillant, nullus in faucibus dolor, sed aquae summa a sio ac eandem ingerendi impossibilitas adest. Mag

⁹), melancholia [20]), epilepsia [21]), trismus et ıus [22]).

 4. Varii

irca vesicam urinariam querelae, nec tamen ullus ad andem tumor. Alvus clausa. Abdomen molle. Manus, ti a frigore, rubent, parum vero calent. Pulsus exiles lmodum et inordinati sunt, saepius intermittunt, mox elerrimi. Screatio tenacis pituitae continua, vomituritio ulta, atque hinc inde bilis flavae, sed paucae, eructa- o. Nullus circa ventriculum dolor, sed faucium magna, l sensum aegrotae, constrictio. Jubeo ut mox catheter vesicam mitteretur; quod summae difficultatis fuit ob ntinuam corporis jactationem, ac positionis inconstan- am non minus quam jacendi in dorsum impotentiam. ix labia pudendorum separabantur, quum urina aliqua m impetu prosiliret; sed immissus vesicae catheter, iam non detexit. Praescripsi clysterem ex infuso cha- omillae et laudani liquidi guttis triginta, praemisso ene- ate emolliente, injiciendum; et R. Moschi optimi grana x, opii puri granum unum. Fiant boli tres, capiat um omni bihorio. — Assumsit bolos. Ab iisdem in- tis, jactatio, oppressio mox quidem major; sed post rae quadrantem aliquod symptomatum, sed breve ad- dum, decrementum. Jusculum petiit, et aliqua ejusdem hlearia cum pane commisto, aegrota assumsit. Alvum clystere parcam deposuit. Clysterem anodynum reti- t. Versus horam quartam pomeridianam, urinam sponte lectum misit. Quum vero aegrotam, versus quintam itarem, eaedem adhuc illam miseriae premunt. Non irat quidem, nec aliquem laedere conatur, sed toto pore huc illuc jactatur semper dicens: *Wenn es mir nur Röhre nicht zerreisst — jetzt ist mir etwas leichter;* — post pauca minuta: *jetzt ist es mit mir aus — jetzt s ich ersticken.* Palpebrae tument, quasi ab oedema- ast tumor compressus crepitat. Extremitates jam fri- , pulsus prae exilitate difficulter persentitur, filifor-

Symptomata.

4. Varii sunt affectus nostri gradus. Nunc al
se

mis est. Vomiturit, screat multa, mucusque per na
expellitur. In dorsum deposita, suffocatura mox vide
Erecta, panem expetit. Conceditur. A parva portio
men metus suffocationis succedit, difficulter enim desce
dit. Nunc fauces dolere monet; juscula tamen aliqua
sumsit. Urinam iterum sponte minxit, nec amplius
dolore in ea reddenda conqueritur. Assumtis boli
moscho, sex alios similes praescripsi, alterumque c
laudano clysterem. Vinum quoque porrigi jussi, cu
unum vel alterum cochlear deglutiit. Videbatur ad n
tem quietior reddi aegrota; oravit tunc per horae q
drantem, sed postquam a chirurgo expoposcisset ut il
occideret, brevi post, sat placide, nec sub pristinae su
cationis aspectu, post nonam noctis ejusdem diei,
nosocomium ingressa est, vitam cum morte commuta
(Joannes Petrus Frank). *Sectio cadaveris.* „Ext
superficies corporis, praeter magnam sugillationem ad
domen, nihil morbi exhibuit. In encephalo, si quan
excipias vasorum dilatationem, omnia juxta norm
Larynx, pharynx et oesophagus sani. Pulmo de
pleura et diaphragma, pseudomembranarum ope int
adhaerentes. Pulmo sinister, ab uncia circiter dir
cruoris circumdatus, reliquias vomicae ad apicem pr
fert. Ventriculus et intestina aere inflata. Super
externa hepatis, illaque intestinorum tenuia, li
Uterus cum ovariis et tubis summopere inflammatus.
partes genitales externae inflammatione carebant. Re
viscera sana" (Franciscus Hürtel).

17) J. Ch. Hildebrand Nova acta acad. nat. cur. Vo
p. 3. p. 39. De hydrophobia symptomatica post sp
lum in musculo gluteo majore sinistro per metastasi
ortum sponte sublata.

18) Hensler in Actis soc. medic. Havniensib. Vol. I. p

19) Ludovicus Mercatus liber de morbis mulierum c

te caeterum siti sineque ulla ratione[23]), aqua dum-

(scribit feminam illustrem uteri vitio laborantem potum adversatam fuisse et aliam potum nullo modo potuisse admittere et hydrophobiae quid simile passam esse, ita ut LX diebus sine potu vixerit); — VILLERMAY *traité des maladies nerveuses T. 1. p.* 90 (*la malade, une fille agée de* 15 *ans, était bien reglée depuis huit mois, et cette évacuation, en général assez abondante, fut supprimée vers la huitième époque, à la suite d'une frayeur vive: néanmoins, il ne resulta de cet accident rien de facheux; mais, au retour suivant, les règles ne firent que paraitre, et s'arrèterent tout-à-coup. Le deuxieme jour, cet état fut aggravé, vers le soir par un sentiment de strangulation, tel que l'aurait déterminé un collier très serré; la respiration devint fort gênée; la région hypogastrique étoit le siège d'un gonflement marqué; les parties génitales extérieures faisaient éprouver une sorte de gêne, comme si elles eussent été très tuméfiées . . . . . la constriction et le spasme du pharynx ne permettaient pas à la malade de prendre la moindre quantité de liquides, quelque besoin qu'elle ressentit de boire, et, quelque effort qu'elle fit pour y parvenir . . . elle expira après trois jours au milieu d'une violente exacerbation, et se plaignant d'être étranglée*); — MARC in *Dictionnaire des sciences médicales T.* 22. p. 45 (. . . *une femme de chambre agée de* 17. *ans, d'une constitution forte et sanguine . . . éprouvait depuis six heures des violentes attaques de nerfs . . . Je voulais faire prendre une cuillère (d'une potion antispasmodique); mais le liquide n'avait pas encore touché les lèvres de la malade, que je remarquai du frissonnement, un grincement des dents, des mouvemens convulsifs suivis d'une perte de connoissance. Cet état durait de cinq à dix minutes, et se renouvelait toutes les fois que j'approchais un liquide quelconque à la malade* . . .).

G. A. MERCKLIN Miscell. acad. nat. curios. dec. II.

dumtaxat adversitatem affert. Nunc adversita periodice, solummodo vinum respicit [24]). Aliâ aqua aut alterius generis potus, ori quidem ad mo

ann. 6. 1687. p. 455. De hydrophobico affectu sine mor canis rabidi, ex melancholia.

21) *Journal de médec. chir. etc. T.* 14. 1761. *Avril* (*Un so dat, après avoir éprouvé pendant six mois une cephal aussi intense que continuelle, devint sujet à des fréque accès d'épilepsie . . . L'hydrophobie et le délire finirent se joindre à ces accidents; le malade parvenait à aval avec anxiété et tremblement, des potages épais et du pa trempé dans du vin; mais la déglutition de tout autre l quide était impossible*).

22) Hunter in *Transactions of a society of medical and ch rurgical knowdledge. Vol.* 1. 1793; — Royston ex *Medic and physical Journal.* 1809 in Hufeland's *Journ. der Heilk. B.* 33. 1811. *Sept.* p. 110 (Ex vulnere digiti ped hydrophobia, cum trismo, opisthotono et convulsio bus); — *Wasserscheu als Symptom des Starrkrampfes.* Ib *B.* 56. 1826. *April.* p. 112. — Giulio *histoire d'un tetar avec symptômes d'hydrophobie, produits par le poison cantharides* (?). *Mémoir. de l'acad. R. de Turin an. XI. Scienc. physic. et mathémat.* p. 15. *a. XII. XIII. Scie phys. et mathémat. Hist.* p. *CXLVIII;* — Anno 1814. cilla duodecim circiter annorum ad clinicum Vilnense lata est, cui domina ictum inter scapulas inflixerat. S pervenere febris, opisthostonus et hydrophobia omni numeribus absoluta.

23) e. c. quod timeant potum propter veneni admixti sus cionem (Cael. Aurelian. l. c. cap. X).

24) Ramazzini (opp. aucta. Ludovici Cornelii epistola Reverend. Dr. Barbarum p. 860) narrat de hominibus, mensibus Julii et Augusti, vinum, cui aliàs addicti su respuunt.

vetur, sed, etiamsi aegrotus siti excrucietur, pter horrorem[25]) nec extremis labiis gustari deglutiri potest. Quandoque omnia liquida, inprimis aqua, jam oculis oblata metum incut. Immo interdum terror ex solo aquae agie sonu, quid quod ex auditu nominis aquae ttur. Qui sic patiuntur a propria saliva abhore et ipsius atmosphaerae agitationem[26]) respuere ent. Urgent praeterea symptomata unicuique rborum indicatorum[27]), et inprimis rabiei[28]) pria.

5. *Cadavera* hominum hydrophobia sic dicta ntanea demortuorum exhibuerunt: congestiones orum encephali[29]), serum in ventriculis cere-, aliquando volumine imminutis parietibus inssatis[30]); concretiones calculosas super duram trem[31]), exstravasatum cruentum circa primam ver- Necroscopia.

5) Affectus eorum qui cum timore sitiunt graecis *phobodipson* dicebatur (CAEL. AURELIANUS l. c.).

6) *Aerophobi* (CAEL. AURELIAN. l. c. cap. XII).

7) No. 3. 28) Part. IV. Vol. II. sect. I. cap. de rabie.

9) ROSSI *osservazioni anatomico-patologiche con esperienze sopra l'idrofobia e sopra la rabbia. Lette nell' adunansa delli* 14 *Marzo* 1824 *dell' acad. R. delle scienze di Torino* (OMODEI *annali universali di medicina. Vol.* 33. *Fascicolo XCVII. XCVIII.* 1825).

0) ROSSI l. c.

1) *Journal de méd. chir. etc. T.* 14. 1761. *Avril* („*on trouva après la mort, sept concrétions pierreuses sur la dure-mère; deux, de la grandeur d'un pois, étoient situées le long du sinus supérieur; deux autres, non moins volumineuses, sur la suture frontale, et les trois autres dans*

vertebram dorsalem[32]), inflammationem diaphragmatis[33]) aliorumque, ut diximus, viscerum.

Caussae. 6. Praeter supra allatos morbos[34]) et rabiem hydrophobiae ansam dederunt: cholera praegressa[35]), esus fructuum fagi[36]), daturae stramonii[37]), nucum rancidorum[38]); aqua frigida aestuante corpore ingurgitata[39]), operatio herniae incarceratae[40]), graviditas[41]), suppressio menstruorum[42]), irritatio venerea[43]), ira[44]), terror[45]) e

ima

les enfoncemens de l'os coronal. Le sinus longitudinal éto gorgé du sang noir, et les ventricules renfermaient u épanchement séreux très-considérable").

32) Sic in ancilla vilnensi opisthotono et hydrophobia po ictum in dorsum laborante.

33) Thieden l. c. 34) No. 3.

35) Ch. M. Adolphi Ephem. acad. nat. cur. cent. IX. et X p. 171. Hydrophobia morbi cholerici pedissequa; — Commercium literar. Norimbergense. 1732. p. 144.

36) C. F. Selig de hydrophobia ex esu fagi. Erlang. 176 Cfr. Pierer's *allgem. med. Annal. Jahrg.* 1827. 6. *Hef* p. 722.

37) Observatio cl. Brera v. *Dict. des scienc. médic.* l. p. 348.

38) Adolphi l. c. cent. IX. obs. 27.

39) Rossi l. c. p. 11. 40) Rossi l. c. p. 10.

41) *Diction. des scienc. médic.* l. c. p. 347. ex *quinzième volume du Journal de médecine, chirurgie etc. de Vandemonde, observation de* M. Cappelles, *médecin à Bordarieux.*

42) *Mém. de l'académ. de Dijon. T. I. obs. de* Maret. *Encyclop. méthod. médecine T.* 7. *partie* 1. p. 307; et *Di des scienc. médic.* l. c. p. 342.

43) *Mém. de la soc. R. de méd.* ad 1782 et 83. *T.* 2. p. 29

ginatio[46]). Maxime memorabile est hydro-
biae post polydipsiam exemplum[47]). Item
nis a patre helluone generati, qui admirandâ
pathiâ nec vinum nec cerevisiam nedum aquam
per gustaverat unquam*).

7. Hydrophobia cum *dysphagia*, praesertim Diagnosis.
modica, confundi posset, nisi liquidorum
rror probe ab eorum impedita deglutitione di-
gueretur. Interea utraque mala in hystericis
plicari queunt. — Quum contagium rabiei,
praevio morsu, clandestinò corpori humano
oduci possit[48]), sunto tibi suspectae historiae
hydro-

) MARCELLUS DONATUS *hist. méd. mirabil.* p. 599. *Dict. des scienc. méd.* l. c. p. 343.

) BARNES *Fall von geheilter Wasserscheu, wie sie öfter Statt findet als man glaubt* ex *American medical Recorder* 1822. *Octobr.* apud FRORIEP *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilkunde. B.* 5. *No.* 9. p. 139; — Hydrophobia spontanea *von Schreck* in HUFELAND's *Journ. d. pr. Heilk. B.* 63. *St.* 1. p. 38. 1826; — ROSSI l. c. p. 10.

) FELIX PLATER observ. lib. I. p. 85. — J. PH. WOLFF Acat. acad. nat. curios. Vol. VI. p. 342. De plenaria et diuturna omnium potulentorum aversatione, ex terrore et imaginatione hysterica. — In *Journal général de médec.* 1814. *Avril.* legitur de juvene chirurgo post sectionem cadaveris hominis rabie ex sola laesa a terrore imaginatione hydrophobico reddito. — Simile exemplum in consanguineo Praesidis Wolk (qui 10. Oct. 1815. Vilnae ex morsu lupi rabidi demortuus est) observavi.

) ROSSI l. c. p. 7.

CASP. A REIES camp. elys. quaest. 58.

) Part. IV. Vol. II. sect. I. cap. de rabie. Sic lotrix in clinico Vindobonensi defuncta, quatenus plagam in manu

hydrophobiae spontaneae et insontis [49]), inpri mis si alterius morbi, haud praetervidenda [50] symptomata desiderentur, sique mors paucoru dierum spatio supervenerit [51]). Experimentu

sal habuerat, forte lintea a contagio rabiei contaminata la vando, rabie genuina laboravit.

49) Praeter citata jam loca vide: SCHENCK observ. medicin lib. VII. p. 852; — LAVIROTTE *observation sur une hydr phobie spontanée. Paris* 1757; — MANGOLD diss. de hydr phobia a morsu animalium rabidorum *et ab aliis caus* Erfurt 1765; — TRIBOLLET DE LA LANCE diss. de hy drophobia sine morsu praevio. Basil. 1765. in BALDINGE sylloge opusc. med. Vol. I. p. 236; — TH. W. SCHROED *Beantwortung der Frage ob die Wasserscheu auch oh vorhergegangene Ansteckung im menschlichen Körper en stehen könne? Gött.* 1779; — S. A. BARDSLEY *miscell neous observations on canine and spontaneous hydrophob* in *Memoirs of the society of Manchester. Vol.* 4. *P.* 2. 431; — J. PARKINSON *London medic. surgic. and pharm Repository.* 1814. *April;* — *Edinburgh medic. and surg Journ. No. LXIII. P.* 2. *April.* 1820.

50) Quoties herculeum aut inconsuetum aliquod sympto medici adtentionem absorbet, facile fit, ut reliqua mo signa, ex quibus diagnosis deduci deberet, praetervidea tur. Sic respectu hydrophobiae et metritidis primi or nis medico contigisse supra legistis.

51) Etsi hydrophobia spontanea per plures annos in hyster protracta (LISTER exercitation. med. p. 117. aegrot. I rara sit avis et morbi fere omnes hydrophobia stip acutissime decurrere soleant et etsi altera ex parte i rabies, ut vidi, ad octavum ab evolutione hydrophob diem protrahi possit; attamen quaevis hydrophobia, in quatriduum morte terminata, mihi de origine rabi semper admodum suspecta est, inprimis si aegroti se c terum ut rabidi gerant.

vam aegri suspecti, canibus inserendi, videnue utrum ipsi inde in rabiem incidant nec ne, bi indolem patefacere nequit, quum necdum ionstratum sit, ipsam rabiem in homine sponvolvi haud posse [52]).

S. Ma-

)) Cujus rei dilucidationem, pro tractatu de rabie reservando, interea casum memorabilem breviter narraturus sum, qui in dissertatione Vilnae de hydrophobia edita, quam una cum morbi historia amissam doleo, fuse descriptus est. Anno, ni fallor, 1814, a limbolario Vilnensi rogatus fui ut tyronem suum, inopinate graviter aegrotantem visitarem. Inveni juvenem septendecim circiter annorum, adspectum torvum exhibentem ac summopere anxium, mente tamen compotem deque nullo dolore, praeter pectoris angustiam, conquerentem. Cor et carotides vehementer micabant. Morbus praegressa nocte apparuerat. Pulsuum conditio febrem ardentem indicabat. In sitim inquirens, aeger respondit se quidem ea excruciari, at bibere neutiquaquam posse: ac re quidem vera oblata aqua horrorem mox incutiit, nec preces ad bibendum miserum impellere potuerant. Quaerendo, explorando, sciscitando, nullum praevii morsus indicium detegere potui. Nec cum canibus aut felibus commercium alere solitus fuit. Caeterum neminem latet, limbolarios crines animalium proprii muneris gratia tractare. Innotuit porro quod aegro paucos ante dies gravis punitio a magistro et domino suo inflicta fuit. Haesitavi utrum morbum aut pro inflammatione cordis vel arteriarum cum hydrophobia, aut pro genuina rabie declarem. Interea plures phlebotomias, sanguine quavis vice ad lipothymiam usque detracto, instituti. Quin aeger unquam mordendi cupiditatem manifestasset, versus quartum, si bene recordor, morbi diem, obiit. Cadaveris sectio suspicionem phlogoseos cordis vel arteriarum minime confirmavit, nec alterius morbi certa

Prognosis. 8. Manet itaque hydrophobia, etsi insons et transitoria [53]) malum adspectu semper terribile ac nunquam flocci pendendum. Legimus illud febre [54]) et bulimia [55]) solutum fuisse.

Cura. 9. Cura hydrophobiae juxta morbum, cujus adparet symptoma, ordinanda. In *febre intermittente perniciosa hydrophobica* profuere *cinchona* tam sola [56]) quam cum *radice valerianae* [57]), item *balnea calida* et *frictiones* [58]) apyrexiae tempore adhibita. In *hydrophobia hysterica* ex terrore ab adspectu canis, largae *venaesectiones* una cum *mercurio*, conduxerunt [59]). Sub simili circiter rerum positione etiam *hirudines* utiliter capiti admotae fuere [60]). Item *ustio* inter primam et secundam vertebram cervicalem [61]); audax sane conamen propter parum ibi munitam medullam! Generatim hy

vestigia exhibuit. Insita cadaveris saliva, cani mediae magnitudinis, eoque sedulo per annum custodito, nullum in eo rabiei indicium adparuit. Nihilominus canem, quem diutius propter molestias vicinis illatas servare haud licuit, securitatis caussa, necare jussi.

53) Houlston in *medicin. Commentarien von Edinburg 2te Decade. B.* 1. p. 47.

54) Hensler l. c.

55) J. Ch. Götz Act. acad. nat. curios. Vol. II. p. 458. hydrophobia nullo praecedente animalis morsu orta, et famem caninam tandem soluta.

56) Dumas l. c. 57) Blavet l. c.

58) Bullon apud Alibert l. c.

59) Hufeland's *Journal. B.* 63. *St.* 1. p. 38.

60) *Dictionnaire des scienc. méd.* l. c. p. 346.

61) Rossi l. c. p. 11.

drophobiae hystericae methodus adversus dys-
agiam spasmodicam commendata[62]), quadrat. Ubi
lum ex *imaginatione* proficiscitur, ad *opium* con-
iendum[63]). *Injectionem aquae tepidae in venas*
tavimus in vera rabie, tentarunt alii in hydro-
obia pro spontanea jactata[64]), utrinque incassum.
Mirum est aegros, ipsa in hydrophobia a rabie,
nea tepida, nisi collum adtingant, perferre non
um sed etiam expetere[65]). „Cibus dandus te-
s et sorbilis, quo latenter cum cibo etiam po-
inducatur; et panis aquâ infusus, vel alica ex
a, facile enim accipiunt“[66]). Etiam nix vel
cies saccharo condita tentanda. Nec secus ficus
idis, vel pyrus, vel cucumis. Dandus interea
us in fictili vasculo, subtili caverna perforato,
quam sunt papillae uberum, vel rostro munito.
i calami perforati initium ori aegroti immit-
t, dehinc ex alia parte per aliam cavernam
am infundunt.

CAPUT

2) Cap. XI. §. XXXIV.

3) Larga laudani dosis, quam consanguineo praesidis Wolk
exhibui, longum conciliavit somnum, èx quo vir incolu-
mis surrexit.

) *Fall einer spontanen Hydrophobie die im Hôtel-Dieu
durch Einspritzungen in die Venen des Kranken behandelt
wurde, mitgetheilt durch Dr.* KOREFF in RUST's *Magazin
für die gesammte Heilk. B.* 16. *St.* 3. p. 478.

5) Sic pluries observavi.

6) CAEL. AURELIANUS l. c. cap. XVI.

Caput XVIII.
De dyspepsia.

§. LXII.
Definitio. Literatura.

Definitio. 1. *Dyspepsiae* nomine [1]), alimentorum co ctionem lentam [2]), difficilem, pravam, abolitam [3] designamus.

Litera-tura. 2. Ad *dyspepsiae doctrinam* excolendam con currerunt medici veteres [4]) et Arabes [5]), editore observationum [6]) et consiliorum [7]), scriptores dis ser

1) A Graec. δυς, difficilis, et πέπτω, digero. Angl. *Di ficult or bad digestion.* Gall. *Mauvaise digestion.* Ger *Schwere Verdauung.* Ital. *Digestione difficile, digestio laboriosa.*

2) *Bradypepsia*, a βραδὺς, lentus, segnis, tardus, et πέπτ digero.

3) *Apepsia* ab α negativo, et πέπτω digero.

4) Aretaeus lib. II. de sign. et caus. diuturn. morb. ca VI. et VII; — Galenus de usu partium lib. V. cap. I De locis affectis. De symptom. caussis. — Caelius A relianus morbor. chronicor. lib. III. cap. II; — Cels medicinae lib. IV. cap. V; — Aetius tetrabibl. III. ser 1. cap. IX. XXI; — Oribasius synopsis. lib. V. ca XLVII.

5) Avicenna canon. lib. III. Fen. 13. Tract. 2. cap. 1. Tra 3. cap. 1.

6) Forestus observ. lib. XVIII. obs. 2. 3. 35. 36. 37. 38;

ationum [8]) et monographiarum [9]), vix autem,
si

[7]LATER observ. lib. II. p. 435. lib. III. p. 705; — GRÜLING observ. et curat. med. cent. I. obs. 50. sq. cent. II. obs. 7. 69. cent. III. obs. 69. cent. IV. obs. 54. cent. VII. obs. 2. 53. 56. 64. 72; — RIEDLIN. observ. med. cent. I. obs. 14.

[8] TRINCAVELLI consil. lib. III. No. 1; — MERCURIALIS consil. lib. II. No. 32; — MERCATUS method. med. consil. No. 0. 44. 81; — SYLVATICUS consil. et respons. cent. II. No. 82; — TIMAEUS epistol. et consil. p. 603; — WITTICHIUS process. curat. et consil. No. 36.

[9] WYMMANN diss. de ventriculi imbecillitate. Witeb. 1593; — SENNERTUS diss. de imbecillitate ventriculi. Vittemb. 1616; — BLUM diss. de ventriculi imbecillitate. Witteb. 1624; — BRENDEL diss. de ventriculi imbecillitate. Jenae 1638; — M. HOFFMANN diss. de coctione alimentorum prima sana et laesa. Altd. 1662; — BACMEISTER diss. de imbecillitate ventriculi casus. Rostoch. 1667; — SCHENK diss. de imbecillitate ventriculi. Jen. 1669; — FRIDERICI diss. de imbecillitate ventriculi. Jen. 1672; — RIVINUS diss. de dyspepsia. Lips. 1679; — MEIBOMIUS diss. de coctione ventriculi laesa. Helmst. 1682; — CASP. BARTHOLINUS diss. de cruditate ventriculi seu fermentatione alimentorum laesa. Hafn. 1685; — DENKEL diss. de ventriculi concoctionis laesa actione. Argent. 1685; — DUYVENS diss. bradypepsia. Lugd. Bat. 1686; — VERBECK diss. de concoctione ventriculi sana et aegra. Leyd. 1687; — VESTI diss. de dyspepsia. Erf. 1689; — BECKESTEIN diss. de dyspepsia. Ultr. 1692; — ROTENBECK diss. de imbecillitate ventriculi. Basil. 1695; — SCHELHAMMER diss. de dyspepsia. Jen. 1695; — HOFFMANN diss. de Bradypepsia. Hal. 1703; — WEYGANDT diss. de dyspepsia. Lugd. Bat. 1707; LUDOLFF diss. de apepsia, dyspepsia et bradypepsia. Erf. 1727; — HAAS diss. de imbecillitate ventriculi. Lugd. Bat. 1739; — FORREST diss. de ventriculi concoctione laesa.

si R. A. Vogelium [10]), Cullenium [11]), Burs...
rium [1...

Edinb. 1755; — Goold diss. de ventriculi imbecillita... Edinb. 1755; — Benedicti diss. de debili coctione ve... triculi et intestinorum tenuium. Lugd. Bat. 1758; ... Stack diss. de ventriculi imbecillitate. Lugd. Bat. 17... — Temple diss. de dyspepsia. Edinb. 1778; — Rous... diss. de indigestionibus. Argent. 1779; — Floris tentam... de stomachi debilitate. Hamb. 1780; — Kerstens diss. ... stomachi debilitate. Kiel 1780; — Peart diss. de dysp... psia idiopathica. Lugd. Bat. 1783; — Morison diss. ... dyspepsia. Edinb. 1787; — Edmonds diss. de dyspeps... Lugd. Bat. 1788; — Evans diss. de dyspepsia. Edi... 1788; — Fletcher diss. de dyspepsia. Edinb. 1790; ... Elliot diss. de dyspepsia. Edinb. 1791; — Marharg d... de dyspepsia. Edinb. 1793; — Macpherson diss. de d... pepsia. Edinb. 1794; — O'Connor diss. de dyspep... Edinb. 1795; — Scott diss. de dyspepsia. Edinb. 17... — Formann diss. de dyspepsia. Edinb. 1800; — M'Ke... diss. de dyspepsia. Edinb. 1800; — Swift diss. de c... coctione tarda. Edinb. 1800; — Hannan diss. de dys... psia. Edinb. 1802; — Guille *diss. de la dyspepsie et ses complications. Paris* 1811; — Scarzelli diss. de d... pepsia. Taurin. 1812; — Koring diss. de dyspepsia. Gr... ning. 1822.

9) Ferrioli *von den Magenschwachheiten. Insprug.* 1590 ... S. Rymer *a treatise on indigestion and the hypochond... diseases. Lond.* 1785. 1787. 1790. 1793; — Kinglake ... *dyspepsia.* In *Medical Repository. Vol.* 6. *append.*; — J. M. Daubenton *mémoire sur les indigestions qui c... mencent être plus fréquentes pour la plupart des homm... l'age de* 40—55. *ans. Paris* 1785; Versio german... Vindobon. 1807. 1808. 1819. et *Samml. auserl. Abhandl. ... pr. Aerzte. B.* 19; — J. C. Lebrun *recherches sur la ... pepsie idiopathique ou digestion laborieuse. Paris* 1804; ... Abernethy *surgical observations. T.* 2. *containing an* ...

ı[12]) et MASON GOOD[13]) excipias, compendio-
auctores.

§. LXIII.

Symptomata. Necroscopia.

1. Signorum quae dyspepsiam arguunt[1]) co- hors, Symptomata.

ount *of the disorders of the health in general, and of* ıe *digestive organs in particular. London.* 1806; — Cl. .. BOUCHET *recherches sur les dyspepsies et les indigestions.* aris 1808; — MARSH. HALL *on the mimoses, or a description, diagnostic and practical essay on the affections, commonly called dyspeptic, hypochondriac etc. London* 1819. 320; — W. LAW *observations on the derangements of* .e *digestive organs. London* 1821; — J. WOODFORD *a* eatise *on dyspepsia or indigestion. London* 1821. — MÉRAT ict. *des scienc. médicales. T.* 24. *articl. Indigestion;* — INK *reflexions sur l'indigestion lues à la société canto-* ıle *des sciences naturelles de Lausanne le* 4. *Février.* In ournal *complémentaire du dictionnaire des sciences médica-* ıs. *T.* 18. p. 81. *T.* 21. p. 24. 318; — WILSON PHILIP *a* eatise *on indigestion and its consequences.* 2. *edit. Lond.* 22 (Versio germanica cum egregiis notis auctore M. ASPERO. Lips. 1823). Ejusdem: *On the treatment of the* ore *protracted cases of indigestion. Lond.* 1827; — J. OWSHIP *practical remarks upon indigestion. Lond.* 1825; J. JOHNSON *an essay on morbid sensibility of the sto-* ıch *and bowels, as the proximate cause, or characteristic* ndition *of indigestion, nervous irritability, mental de-* ondency, *hypochondriasis etc.* 2d. *edit. Lond.* 1827.

De cognoscendis et curandis praecipuis corp. hum. af- tibus. p. 505.

First lines of the practice of Physic. Vol. 3. p. 217.

Institut. med. pract. Vol. IV. Part. alter. cap. III.

The study of medec. Vol. 1. *Clas. I. spec.* 7.

ALUZA diss. de dyspepsiae symptomatibus. Francf. 1803.

ık Prax. III. I. 2.

hors, partim ad ventriculum circumscripta, par-
tim ad universum corpus extensa est [2]). Differ
praeterea juxta mali gradum, quod ingruit sens
ponderis, caloris (et externe in epigastrio perci
piendi) atque plenitudinis (ut vestes solvi debe
ant), post pastum, una cum inertia corporis
animi. Sequuntur ructus aeris inodori quidem
at non mere atmosphaerici, quandoque acidi [3]
nidorosi. Ructuum haec explosio, primum mo
lestias circa ventriculnm adauget mox autem po
stea eas solvit. Impedita illa explosione, propt
aut decorum, aut decubitum supinum in lect
angustiae varii generis praesto sunt. Loquim
de inquietudine, aegrotum ad lectum deserendu
adque deambulandum impellente; de oscitatio
et pandiculatione; de singultu et siti; de sen
aestus in pectore, motuque abnormi cordis et a
teriarum, rhythmo eorum naturali succedent
de frigore extremitatum, praecipue inferioru
eorum torpore, genuumque tremore. Quod
somnus ocyus serius ingruat, is a somniis ingr
tis, et aliquando ita terrificis, ut aeger ejulat
edat, auxiliumque imploret, perturbatur [4]). Hor
matutinae novis aerumnis insigniuntur. Specta
huc gustus depravatus cum halitu male olen
li

2) S. A. Piorry *de l'influence que l'estomac exerce sur autres organes* (*Journal complémentaire du dictionnaire scienc. médic.* T. 16. p. 97. 199).

3) Cfr. cap. XIX. §. LXX. No. 23.

4) Quatenus dyspepsia *somnum* perturbat pulcherrime D. Benton (l. c.) descripsit.

ua muco albo flavo, praecipue ad dorsum, ecta, ac interdum aphthis obsessa [5]); dentes osi, screatio frequens et violenta, supervenien- s conatu ad vomitum, vomituque ipso, aut m eructatione materiae acerbae, amarae. Qui- vigentibus lachrymae et sudor exprimuntur, aliàs sicca perstante. Nonnulli sensum globi auces ascendentis ibique boli instar haerentis ipiunt. Pulsus sano plerumque frequentior, llis, parvus. Jam vero ardor ventriculi et pe- s percipitur, abdomen, praecipue ad hypo- ndrium dextrum, inflatur. Borborygmi in- na percurrunt, flatus nidorosi cum levamine dunt. Alvus a consuetudine deflectit, saepe . Faeces paucae, griseae, variegatae, bilio- nigrescentes, muco notatae, absque solita factione deponuntur [6]). Urina plerumque valde a et turbida, pellicula oleosa obducta est, at- sedimentum roseum (acidum lithicum) depo- .. Sunt tamen qui lotium limpidum crebro rnant [8]). Ciborum adpetitus in recenti mino-

 ri-

Peculiari studio, *linguae* in dyspepsia conditionem in- estigarunt ABERNETHY, W. PHILIP et HASPER (ll. cc.).

Doctrinam *de faecibus*, in Part. III. Vol. II. sect. I. dilu- danda, sapienter tradidit ABERNETHY tam in opere ci- to, quam in *The 4° physiological lecture delivered before e college of Surgeons*. Y. 1817.

egas de hoc argumento: L. J. THÉNARD *traité de chi- ie élémentaire. 3e édition. Paris* 1821. T. 3. p. 723. et: . A. NAUMANN diss. de signis ex urina. Lips. 1820; — RETT et GOLDING BARD in *London medical gazette June* 833.

rique morbo non omnino dejicitur, immo hau raro, nisi spontaneus, saltem factitius perseverat Quodsi aeger tunc plus minusve gulae indulgeat allata hucusque incommoda non solum invale scunt, sed nova iis adsociantur. Respiratio nimi rum, potius ope diaphragmatis quam costarum absoluta, fit anhelans, doletque epigastrium. Ae groti debilitatem citamque defatigationem expe riuntur [9]); adtentionem nulli objecto diu largi queunt; ad studia incapaces evadunt, ad pavo res et iram proclives fiunt ac morosi. Infante hystericae, convalescentes aliquando in lipoth mias, convulsiones [10]) et delirium incidunt [1 Plethorici, genas et aures rubentes et violac colore tinctos exhibent. Plurimi obtuso dolo capitis, potissimum ad frontem [12]), vertigi muscis volitantibus aliisque visus vitiis [13]), t n

8) Ac si ejusmodi *lotium limpidum*, vesicam magis irrita alio crasso (JOHNSON l. c. p. 29).

9) „Dorsum imaginantur versus crura moveri: aliàs huc atque illuc sese ferri existimant, seu stent, seu ceant: quemadmodum a ventorum flatu harundines, arbores agitantur" (ARETAEUS l. c.).

10) Jam GALENO adnotante (de locis affect. lib. V. cap.

11) PIORRY l. c. p. 102. sq.

12) P. II. Vol. I. sect. I. cap. II. §. X. 6. — Cfr. *Unters ungen, um zur genaueren Bezeichnung der Zufälle zu langen, welche das Vorhandenseyn von organischen den des Gehirns . . . anzeigen.* Ex *medical and sur Register. Boston*, in BEHREND's *Repertor. der med. Journalistik des Auslandes. Jahrg.* 4. *No.* 2. p. 145.

13) Speciatim sic dicti *zygzags* (PIORRY l. c. p. 105).

aurium, nariumque tumoribus [14]) tentantur. ...ptomata hucusque recensita in aere libero et animi recreatione, indutias experiuntur, ast, ...quam per hebdomodas, menses perseverave-..., gravioribus locum concedunt malis [15]). Necrosco-pia.

...2. Non itaque mirum sic dictis *necroscopiam* ...ungimus. Cadavera enim hominum quondam ...pepsia laborantium, obtulerunt gravissimorum ...borum vestigia, et quidem (ne iterum de her-... lineae albae, abdominis, umbilici et inguina-...s, stomachi aliquando partem includentibus, ...ue ejus visceris diverticulis, volumine aucto ...itu morboso loquamur) ventriculi relaxatio-...[16]), incrassamentum [17]), phlogosin, scirrhum, ...bos hepatis, cystidis felleae, lienis, pancrea-... intestinorum tenuium inprimis duodeni [18]), ...sorum, praecipue coli circa S. Romanum, ...enterii, omenti [19]), vesicae urinariae, cordis, ...monum et cerebri. Non enim immerito vir cl. ...uit, dyspepsiam saepius ex morbis viscerum ... ventriculo consensum alentium, quam ex mor-...ipsius ventriculi ortum ducere [20]).

§. LXIV.

...) Abernethy l. c. 15) §. LXV. No. 9.

...) Bonet sepulchr. lib. III. sect. VI. obs. 1. ex Riolano.

...) Bonet ibid. obs. 2.

...) Brunner cogitata physiologica circa glandulas duodeni.

...) Bonet l. c. obs. 4. ex Bartholino; — Zacutus Lusitanus ...med. pract. histor. lib. II. No. 50.

...) J. Annesley *researches into the causes, nature and treatment of the more prevalent diseases of India and warm climates generally, illustrated with cases, post mor-*

§. LXIV.

Caussae.

Multitudo.

1. *Caussae* dyspepsiae universam amplectuntur aetiologiam, ac non unius fuere argumentum tractatus [1]).

C. praedisponentes.

2. Ad *praedisponentes* spectant: aetas infantilis [2]), ingruensque senectus [3]); clima calidum [4]) humidumque [5]), aestas [6]), reliquis anni temporibus

tem illustrations and numerous coloured engravings of morbid anatomy. London 1828. *livr.* 2. *chap.* 1. *sect.* 2.

1) Barforth diss. de dyspepsiae causis. Lundunae 1796. — Rose diss. de dyspepsiae caussis. Goett. 1797.

2) Licet enumerati (Part. I. Vol. I. sect. I. §. IX. 5. X. 8. XI. 13) de morbis infantum auctores, necdum dyspepsiam utpote morbum infantilem, ut debuissent, descripserint uno quodammodo Billard, ubi *de l'indigestion stomachale* loquitur (*traité des maladies d'enfans. Paris* 1828. p. 301) excepto; nihilominus multa ad dyspepsiam infantilem spectantia reperiuntur in illorum auctorum tractatibus de acidis primarum viarum (Harris), de causis morborum infantilium (Storch), de vomitu (Rosenstein), de singultu vomitu et diarrhoea (Schaeffer).

3) Daubenton aetatis provectioris imperium in dyspepsia pulcherrime dilucidavit.

4) Annesley l. c.; — M. Hasper *über die verschiedenen Ursachen, welche in heissen Ländern Krankheiten des Magens und Darmkanals erzeugen* (Hufeland's *Journ. d. pr. Heil.* 1830. *Octob.* p. 23).

5) Dyspepsiam in *Anglia* endemicam esse refert Robbi (*der Magen, seine Structur und Verrichtungen A. d. Engl.* *Leipz.* 1823. p. 78).

6) Hamberger diss. de ventriculi per aestatem imbecillitate. Jen. 1702.

, praecipue hyeme non exclusis [7]), vitaque na, laboriosa pauperum, aeque ac luxuriosa, idiosaque divitum [8]).

3. *Excitant* dyspepsiam evacuatio meconii llecta, conditio nutricis prava, ingurgitatio la- continua [9]), potus frigidus nocturnus, alimenta, ionum, praecipue edentulorum, stomacho haud ommoda; porro cibi ventriculum nimis distentes indeque ejus veluti paresin inducentes [10]), guedinosi, rancidi et inprimis male parati [11]), iis inconsuetis assumpti [12]), negligenter mandu- C. excitantes.

„Ex anni temporibus aestas hoc malum saepius affert, secundo autumnus, dein *hyems frigidissima*, si proxime ad extinctionem calor deveniat" (ARETAEUS l. c. cap. VII). Opinionem praeconceptam acsi dyspepsia duntaxat divitum luxurioseque viventium sisteret morbum, perbelle refutavit JOHNSON (op. c. p. 19). Interea jam ARETAEUS edixerat (l. c.): „Familiare est etiam id vitium illis, qui tenuiori victu et duriori coacti sunt."

„Lactis superflua et tantum non coacta infusione matres pueros suos nimis alendo, saepe necant, et dum lactant, mactant. Sicuti enim omnis nimia repletio, ut panis adultis, sic lactis recens natis pessima est" (ETTMÜLLER diss. valetudinarium infantile sistens).

) Valet hic comparatio cum vesica urinaria, lotio diu distenta et tandem paralytica.

) Coquus est adultis, quod nutrix infantibus.

) „Victus consuetudo mutata non parum coctionem laedit, ... in hunc ordinem collocamus quibus hora victus assueta praeterlapsa est" (VIRIDET de prima coctione. P. II. cap. VII). Plures novi homines, qui adsueti prius ruri prandium circa meridiem sumendi, dum in urbibus majoribus sese mori hîc recepto, horis vespertinis pran-

ducati[13]), jactura salivae[14]), ejus a dentium tar-
taro aucta secretio[15]); potus nimius alimentis mix-
tus[16]), potio praeter modum aut frigida[17]) au
calida[18]), aquarum soteriarum illa*), abusus vin
et alcohol, nicotiana, non solum sub fumi form
usurpata, sed etiam naribus adtracta[19]); narco
tica[20])

dendi submittere debuerint, ideo in pertinaces dyspepsia
inciderunt.

13) An quae manducantur accuratius coquuntur perfecti
alimenta? Affirmat (*Thèses de l'école de médec. de Par* 1763). — Arabum adagium sic audit: „Illum qui no bene masticaverit animam suam odisse constat". — I Gallorum veterum aliud: „*que le morceau qui longueme se mache, est demi cuit et l'estomache ne fache*". — Pr mam digestionem in ore fieri, tritum quidem ast veriss mum est proverbium.

14) Boerhaave Institut. med. §. 546.

15) „*Laquelle (salive) étant portée dans l'estomac en tr grande quantité, occasionne des malaises, des mauvais digestions, dont les symptômes ont une grande analog avec ceux d'une maladie essentielle, mais qui se dissipe dès l'instant où le corps étranger recouvrant les dents été enlevé*" (Maury *traité complet de l'art du dentis* p. 129).

16) *Gazette salutaire de Bouillon.* 1777. p. 15.

17) „Verum et largissimus *frigidae potus* interdum ha labem progenuit" (Aretaeus l. c.).

18) „Frustra a Boerhaave monitus, cum nocturna juvent tis meae studia *theae* usu lenirem, ita stomachi robur d bilitavi, ut ejurata ea sirene, anno abinde pene quadra gesimo, nondum vires ventriculi recuperaverim" (Halle elem. physiol. T. VI. lib. XIX. sect. III. §. XXI).

*) Marcard *vom Pyrmonter Brunnen. B.* 2. p. 210.

[20]), emetica, nitrum[21]), cinchona, coitus, nia, graviditas, fluor albus, haemorrhoides eque haemorrhagiae, maxime venaesectiones[22]), rhoeae, alvus obstructa, vermes intestinales[23]), etigines praepostere fugatae, profunda medi-), inprimis mox a cibo; vigiliae, somnus diur- moeror, ira[24]); dolores, tussis[25]), compres- ventriculi a cartilagine xyphoide, a fasciis, acibus linteis et tumoribus viscerum.

4. Medicorum de *caussa proxima* dyspepsiae C. proxima. iones, physiologorum de processu digestio-[26]) theoriis apprime respondent. Ad nos quod net, imperium, quod par nervorum octa-[27]) et nervus intercostalis horumque scaturigines,

„J have found all symptoms of dyspepsia, produced by *Snuffing*" (CULLEN mat. med. T. 2. p. 275).

WILSON PHILIP *inquiry into the laws of the vital function. 2d. edit. Lond.* 1818.

TRALLES historia cholerae.

RIEDLIN lin. med. 1696. p. 224. et quotidiana experientia, praesenti aevo facile Mediolani locupletanda.

MATTONELLI in ESCHENBACH's *vermischten Bemerkungen. tte Samml. No.* 3.

FRID. HOFFMANN rat. med. syst. T. III. p. 81.

Idem, ibidem, p. 397. 416.

Cap. XVI. §. LIV. 7.

HASTING in *Journal of the R. Institution. No.* 21; — BRESCHET *und* EDWARDS *über die Wirkungsart des* nervi agi *zur Hervorbringung der Digestion's Erscheinungen,* in FRORIEP's *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilkunde No.* 216. *B.* 4. 1825; — WARE *und* FINLEY *über den Einfluss des achten Nervenpaars auf die Verdauung. Ex Nordamerican medical and physical Journal* 1828. in

gines, nec non plexus nervorum abdominales in digestionis negotium exercent, maximi facimus, eoque imperio praeter modum sive aucto, sive imminuto, sive perturbato, nobis tam atoniam in fibris muscularibus ventriculi, quam secretionem morbosam succorum gastricorum[28]) (stomach structurae ocyus serius insidias struentes), facil explicamus[29]).

§. LXV.

Diagnosis. Prognosis.

Distinct. dysp. a morb. ex ingluvie.

1. *Dyspepsia,* utpote malum, culpâ, non al men

Gerson's *Magaz. der ausl. Literat. der gesammt. Heilk.* 17. p. 486.

28) Nürnberger diss. de incommodis adpetitus et digesti nis variis, liquoris gastrici vitiis potissimum imputand Vitemb. 1793.

29) Pulchre Cullen (l. c. p. 221): „*There can be lit doubt, that in most cases, the weaker action of muscu fibres of the stomach, is the most frequent and chief ca of the symptoms mentioned* §. 1190; *but I dare not mai tain it to be the only cause of idiopathic dyspepsia. Th is pretty certainly, a peculiar fluid in the stomach of a mals, or at least a peculiar quality in the fluids, that know to be there, upon which the solution of aliments ta into the stomach chiefly depends: and it is at the sa time probable, that the peculiar quality of the dissolv or digesting fluids may be variously changed, or that it quantity may be, upon occasion, diminished. It is the fore sufficiently probable, that a change in the quality quantity of these fluids may produce a considerable di rence in the phaenomena of digestion, and particularly give occasion to many of the morbid appearances men ned in* §. 1190“.

torum [1]), sed virium digerentium [2]) ortum, erumque chronicum, apyrecticum; toto coelo orbo *ex ingluvie seu repletione* evoluto, utplu-um acuto et febrili [3]), differt.

2. Quoniam dyspepsia eundo crescit, varia *stadia* (videlicet irritationis, phlogoseos, et sequelarum) stabilita fuere [4]). Divisioni ejus-i non subscribimus [5]). Divisio in stadia.

3. Nec dyspepsiae in *idiopathicam* et *sympto-cam* divisionem semper valere existimamus; llicat nimirum ubi tam ventriculus, quam aliae oris humani partes [6]), *simul* ex una eadem-caussa aegrotant. — Dyspepsiae petita divisio *dole* conditionum morbosarum, quae ei (facta ab- Divisiones aliae.

,,Sanis omnia sana" (Celsus). — ,,Alimenta itaque pro-ie sic dicta, nulla per se satutaria, vel insalubria esse tet, sed solum talia fieri, si cum statu praesenti ventri-li aliorumve organorum digestioni inservientium conve-unt, aut disconveniunt" (Swediauer nov. nosol. meth. st. T. I. p. 522).

apienter Viridet (l. c.) capitibus binis distinctis (P. I. p. VII. et VIII) de coctionis vitiis *ratione assumptorum*, *ratione ventriculi* loquitur.

dit. 2dae. P. I. Vol. I. sect. II. cap. IV. §. XX.

V. Philip op. c.

ic etiam Johnson (l. c. p. 23): ,,*The progressive march the disorder has been artificially divided into stages, d considerable importance attached to the division. The rks by which the stages are supposed to be cognizable not appear satisfactory to me, or accord with my own servations*".

n omnes partes organicae digestioni opitulentur? Affir-t. *Thèse de l'école de médec. de Paris.* 1753.

abstractione loci affecti, alioquin in ipsa dyspepsia idiopathica, minimum ad intestinum duodenum extendendi*)), ansam porrigunt, ad assequendum scopum practicum optima nobis videtur

D. atonica. 4. Ab omni aevo digestio laesa, ex temperi[e] frigida[7]), stupore[8]), imbecillitate[9]), inertia[10]) resolutione**), inanitione[11]) repetita fuit. Ac r[e] quidem vera *dyspepsiam atonicam* toties procla[-] mare poteritis, quoties noxae debilitantes asthe[-] niae symptomata provocant.

D. gastrica. 5. Quamvis fomes saburralis, biliosus, pitui[-] tosus acidus, *effectum* potius quam caussam morb[i] nostri sistere soleat; nihilominus ejus praesenti[a] aeque ac illa vermium, magni semper facienda es[t]. *Dyspepsia* haec *gastrica* (antiquis *apepsia*[12])), i[n] primis *recens natis* familiaris observatur[13]). I[n-] signitur tunc halitu acidum spirante, regurgit[a-] tione lactis (tussin, singultum et veluti risum pr[o-] vocante) et vomitu materiae caseosae, etiam p[ost] mortem in ventriculo repertae[14]). In *pueris* dy[-]

*) Viridet l. c. cap. IX. de vitiis coctionis in intestinis.

7) Galenus de locis affectis. cap. IV.

8) Fernelius consil. XXVI. 9) Cullen l. c.

10) Zink l. c. **) Burserius l. c.

11) Swediauer l. c. (dyspepsia inanitionis).

12) „*Apepsia* in genere *cruditatem* significat; in specie [v]est symptoma ventriculi et denotat abolitam ejus ch[yli-] ficationem" (Lexicon med. Castello-Brunonianum).

13) Praeter auctores de morbis infantilibus ex professo. de re Hoffmannum (op. c. supplementum) et Swieten (comment. in aphorism. Boerhaavii T. IV. §. 1341. quoque legisse non poenitebit. Item Zinkium (l. c.).

sia gastrica, symptomatibus vermium[15]) copu-
r. *Adulti gulones*, signa jam recensita[16])
ibent.

6. De *dyspepsia rheumatica* jam apud GALE- vestigium invenitur[17]). *Dyspepsiam arthriti-* STOLLIUS paucis indicavit[18]); item WEI-RD[19]), BARTHEZ[20]), VERING*) etc. Nexum habet cum morbis cutis chronicis, haemorrhoi-is, calculo urinali et maxime cum paroxysmis agrae. Circa *dyspepsiam scorbuticam*, si hy-heses quasdam excipias, monita non spernenda lidit FR. HOFFMANNUS[21]).

D. rheumat., arthritica.

7. Quid

) BILLARD op. c. 302.

) Part. III. Vol. II. sect. I. cap. de vermibus intestinalibus.

) §. LXIII. No. 1.

) l. c. lib. I. cap. IV („quodsi humor quispiam in ipsis ventriculi tunicis contineatur, nauseae quidem vexabunt irritae sine vomitu . . . ructus autem aliis acidi, aliis ni-dorulenti erunt").

) Rat. med. T. V. p. 439 („non rara longo tempore, per menses, quin subinde per plures annos aegri de variis ventriculi incommodis queruntur, e. g. flatuosam affectionem, bradypepsiam, cardialgiam, ventriculi frigus. Stante licet appetitu, subinde etiam voracitate. Latet tunc *arthritis*, quae, nisi vires infrangas emeticis, purgantibusque, forte serius ad artus deponitur").

) *Vermischte Schriften. B.* 1. p. 275.

) *Abhandl. über die Gichtkrankheiten. a. d. Franz. Berlin.* 1803. *Th.* 2. p. 196.

Heilart der Gicht. Wien 1832. *Kap.* 12.

) Op. c. T. V. cap. I. §. XVII („Sicuti enim a succi menstrui, salivalis, gastrici et pancreatici temperie leni-terque spirituosa indole, et sufficienti influxu, intima ali-

D. plethorica.

7. Quid *ventriculi plethora* in dyspepsia pr[...] creanda valeat, jam veteres, ubi de stomac[...] temperie calida locuti sunt, intellexerunt, [...] KAEMPF [22]) aliique*) meridiana luce clarius d[...] monstraverunt. Hoc in affectu, ille inquit, ve[...] tiginosae perturbationes et dolores obtusi c[...] put aggravant; admodum familiares sunt conat[...] irriti ad vomendum, aut vomitiones actuales cr[...] briores cum rejectione muci tenacis, striis et gr[...] mis sanguinis intermixti, quandoque seri limpi[...]

[...] mentorum dissolutio et succi boni, subdulcis, chyl[...] praeparatio et extractio unice pendet; ita dum per i[...] puritatem sanguinis vitiati menstrualis illi succi a tem[...] rata indole plane deflectunt, non nisi crudum, viscid[...] et acidum chylum producunt, qui ad sanguinem acced[...] ejus intemperiem ac impuritatem magis adhuc inten[...] auget, pravoque fomento sustentat").

22) Diss. de infarctu vasorum ventriculi. Basil. 1751. HALLERI collect. disp. T. III. No. LXXVII („sanguinis [...] ventriculi vasa tardior progressus et stagnatio, cujus [...] vasa ventriculi magis quam par est dilatantur, nervi [...] cini premuntur, vellicantur et spastice contrahuntur fib[...] musculares etc." §. XII).

*) ELVERT diss. sistens novas observationes de infarctibus [...] narum abdominalium internarum. p. 314; — KOCH de [...] farctibus vasorum in infimo ventre. p. 281; — AB[...] CROMBIE *contributions to the pathology of the stomach. The Edinburgh medical and surgical Journal January* 18[...] *No. LXXVIII* („*it is of much importance to be kept* [...] *mind, as an established principle, that symptoms whi*[...] *at first sight, appear to be merely dyspept*[...] *often depend upon chronic inflammation of* [...] *stomach*").

imis tempore matutino contingente [23]). Nulla aetas, infantili non excepta, nullus sexus, um temperamentum, in quod non saeviet di- iste morbus. Sexus tamen sequior ad infar- ventriculi suscipiendos magis accommodus praecipue ob menstruorum negotium, ex le- ma caussa perturbatum. Accedunt haemor- larii inprimis cohibita per vasa ani cruoris uatione periodica. Nihil diagnosin dyspepsiae ioricae magis illustrat, quam effectus pharma- um, utpote quae quo magis sunt calefacientia rritantia eo magis nocent [24]).

§8. Non solum a plethora ventriculi ad ejus *rosin* gradus tantum exstat, sed etiam a caus- gastricis, rheumaticis, arthriticis, scorbuticis viscus vehementer vexantibus. Immo nec *am* hîc excipimus, doctrinâ de inflammatio- s passivis (quae evidenter ab ophthalmiis, macis irritantibus, ut e. c. mercurio praeci- o rubro sanandis, confirmatur) innixi. Do- a dyspepsiae ex latente ventriculi phlogosi dum- D. a phlogosi.

) Kaempf l. c. §. IX.

„Equidem verum est, quod acidum aut saburra vitiosa ventriculo stabulans, et mora caustica reddita, satis trocia post se trahat symptomata, sed haec medicamen- s corrigentibus et evacuantibus adhibitis; ad tempus sal- m cessant; id quod in nostro affectu longe aliter eve- it, cum nihilominus eodem tenore perseverent, et morbo majori gradu constituto *vel leniter stimulantibus* eva- uantibus semper potius exasperentur, quam mitigentur" (Kaempf l. c. §. X).

dumtaxat quoad rei abusum, aevi nostri est pro-
genies[25]); justos enim inter limites jam dudu
constituit[26]). Annectitur ei notio sequelarum in-
flammationis e. c. indurationum, exulcerationu
etc. — Suspicamur haec mala, aeque ac alia v
tia conformationis ventriculi[27]) sub forma dy
pepsiae latere, ubi hic morbus aut ex affec
acuto prodit, aut ab ipsa jam infantia perstat, v
saltem praeter modum in longum trahitur,
methodo medendi, aliàs efficaci, pertinaciter r
sistit, aegroto de die in diem cachectico magis
emaciato reddito.

Prognosis. 9. Sed etiam praeter dyspepsiam sic dicta
organicam[28]), morbus noster cujuscunque d
mum indolis, dum negligitur aut, quod pej
dum male curatur, vitae insidias struit. Insidi
ejusmodi in homine aliàs forti, minus percipiu
tur, ac in debili; ast ideo non minus sunt real
Attingunt primum elaborationem chymi, dein ill
chyli et tandem formationem faecum. Pert
bata sic nutritionis scaturigine, depravatoque sa
guine[29]), omnis generis injuriis[30]) et malis
di

25) Operâ Broussais et asseclarum.

26) Testantibus, Zacuto Lusitano (med. pract. histor,
II. No. 55), Ferrioli (morbi ventriculi infelix cura)

27) Cap. XV. 28) Swediauer l. c.

29) Quamvis modus quo sanguis depravatur, hucusque ig
tus fuerit et pathologia humoralis hoc sub respectu i
nas hypotheses jactaverit, de sanguinis acredine ita
quando disserendo, ac si ea manibus tangi possit; n
lominus, ut Germanorum utar adagio, infans cum ba

conceditur), ut herpeti, obstructioni glandu-
um mesenterii, morbis hepatis [31]) vomitui
ento, gastritidi [32]) et maxime hypochondriasi
corbuto [33]). Praeterea quivis morbus nec vul-
bus exceptis in dyspeptico periculosior est [34]).

§. LXVI.
C u r a.

1. *Cura* pro diversa dyspepsiae indole Generatim.
stomachi conditione [1]) variat. Generatim
minus

non est rejiciendus. De sanguinis rite intellecta deprava-
tione, perbelle locutus est Abernethy (l. c. p. 60—68).

Marets ergo ventriculi torpor omnium confusio. Paris 1605; — Viridet l. c. cap. VI („coctionis vitiatae damna innumera sunt").

Johnson l. c. p. 24.

Kaempf l. c. §. XVIII („Ventriculus tali modo affectus, si alius morbus concurrit, facillime *inflammationem* funestam suscipit").

Ne omittas hoc de argumento opus citatum Bursebii (§. XLI. not.) inspicere; item Piorry tractatum l. c. p. 108—110.

Kaempf l. c. §. XI („notabilia nobis occurrunt exempla de infantibus omnibus supra enumeratis molestiis excruciatis, qui vero alio morbo superveniente plerumque mortui sunt").

Quis vere dixit, asserendo, stomachi naturam instar physionomiae quovis in homine aliam esse. Quare auctor libri Hippocratici de veteri medicina: „atqui mihi necessarium esse videtur, ut omnis medicus de natura sciat, et omni studio annitatur ut cognoscat (si modo aliquid eorum quae fieri debent, rectè praestare velit) quidnam sit homo ad ea, quae comeduntur et bibuntur comparatus

minus *pharmacis* quam *regimini diaetetico* insisten-
dum. Ultimo hoc sub respectu praecepta ad hy-
pochondriasin curandam tradita [2]) sequi debe
potissimum quoad *motum* (citra, quid quid d
cant [3]), sudoris confinia, ante, aut saltem n
illico post pastum [4]), aliquando modo artificiali
perque lectionem alta voce peractam [6]), celebra
dum

et quid cuique ab unoquoque contingat et accidat . .
Quandoquidem et multa alia esculenta ac poculenta, q
natura mala sunt, hominem tamen non eodem m
afficiunt".

2) Part. II. Vol. I. sect. I. cap. XVII. §. LXXVII.

3) Usque ad sudorem motum instituendum docet A.
FAULKNER *von dem Grade bis zu welchem man die Lei
übung in einigen Fehlern der Verdauung anwenden m*
Ex *Edinburgh medic. and surgic. Journal* 1806. *Jan.*
in *Samml. auserl. Abhandl. für prakt. Aerzte. B.* 23
450.

4) Tunc etenim quies brevisque extra lectum somnus
ducunt. „Sit brevis, aut nullus tibi somnus meridia
docet *Schola salernitana* (cap. III). Somni brevioris
meridiani encomium ABERNETHY, Sir JOHN SINCLAI
REECE fecerunt (vid. ejus *gazette of pract. medec.*
Mai: on a nap (siesta) before and after dinner).

5) e. c. ope *sediae elasticae* (*spring chair*) motum equi
mulantis, cujus motus salutares in dyspepsia effectus
per cl. BANG (memorabilia clinica in actis soc. R.
Havniens. Vol. VIII. 1829) confirmavit.

6) „Vox egregie convenit stomacho laborantibus et ac
eructantibus" (AETIUS). — „Si quis stomacho laboret
lectionem ambulare, tum pilâ vel armis aliove genere
superior pars movetur, exercere" (CELSUS lib. I. ca
sect. V). „Podagrici, si aliter exerceri non possint,
ceantur voce, scilicet vel libros alta voce legendo

), *itinera* (debitis cum cautelis [7]) absolvenda) *mutationem coeli* [8]). De *victu**) illis quid ad-lum.

2. Debet ille facultatibus aegrotorum [9]), cli- [10]) et anni temporibus [11]) accommodari. Ven-illo praeter modum irritabili, plethorico, nisi aut peculiaris idiosyncrasia obstent, *lac* que *serum dulce* [12]) (vix *butyrum* [13]), nunquam Victus.

 ca-

um amicis colloquendo, vel canendo" (BAGLIVIUS Prax. lib. I. cap. IX. T. I. p. 160).

Eas pulchre, ast nimis prolixe ut hîc locum invenire possint, tradidit JOHNSON tam opere citato (p. 99. 102. 107) quam in alio (*change of air, or the pursuit of health, n autumnal excursion through France, Switzerland and Italy in the Year* 1829).

In *dyspeptic diseases „there is no measure which affords fairer prospect of relief than a change of climate"* J. CLARK *the influence of climate in the prevention and cure of chronic diseases. Lond.* 1829. p. 194).

T. P. DALE *on the effect of Diet in stomach disorders. Transactions of the medic. societ. of London. Vol.* 1. *P.* 2. . 273); — J. A. PARIS *a treatise on diet, with a view, to establish a system of rules for the prevention and cure of the diseases incident to a disordered state of the digestive function. Lond.* 1826.

Tempore laesae digestionis, praecipue percipiuntur et paupertatis pondus, et divitiarum beneficium!

Sic ipse in Russia et Scotia impune cucumeres crudos, aceto, sale et oleo conditos digerere potui, secus, tam juvenis quam senex in Italia. Hîc caro vervecina et porcina difficillimae habetur digestionis; contra facillimae apud Anglos (W. PHILIP l. c. p. 135).

Schola salernitana. cap. XIX. quae victus ratio quolibet anni tempore sit utilis.

caseus[14])) conducunt, idque non solum in infantibus[15]), sed quacunque in aetate, ipso senio non semper excepto[16]). Scias autem *la* plerumque consortium reliquorum ciborum respuere[17]); si excipias *res farinaceas*, conditionibus ventriculi allatis optime respondentes. Loquimur de granis degluptis *avenae*[18]), *hordei*, d *oryza*, de *feculis* radicum *maranthae arundina ceae*[19]), *iatrophae manioc*[20]), *solani tuberosi**) *fructus fagi castaneae*, trunci *palmarum plurima rum*[21]

12) „Incidit, lavat, penetrat, mundat quoque serum" (ibi cap. XXXVI).

13) Etsi schola salernitana (cap. XXXV) dicat: „Leni et humectat, solvit sine febre butyrum".

14) „Caseus et panis sunt optima fercula sanis" (ibid. ca XXXVII).

15) Part. IV. Vol. II. sect. II. cap. de eligenda nutrice.

16) Comes K . . . . r modo plus quam octogenarius prandiu lautum melius non digerit, nisi ingesta sub fine sat lar cremoris lactis portione. Scribit quoque Portal (*co d'anatomie médicale. T.* 5. p. 167): „*j'ai vu des person qui ne digéroient bien, qu'en buvant un verre d'émulsi sur les alimens qu'ils venoient de prendre*".

17) Plures homines novi qui persuasi erant lac ipsis mini convenire, qui vero mox errorem intellexere, dum sc lacte, solisque cibis lactariis vescebantur.

18) Angl. *grit gruel.* Gall. *gruau d'avoine.*

19) Angl. *arrow-root.*

20) Americ. *tapioka, tapioca.* Gall. *Pain de cassave.* C *Diction. des sciences médic. T.* 4. p. 258. *T.* 30. p. 4 *T.* 54. p. 343.

*) Nauche in *Journal de chimie médicale. Septième an* 1831. *No.* 11. 12.

[21]) etc. — quae, ventriculo lac respuente, ..m in jusculo carneo, vel aqua cum vino coqui ..sunt. Quibus cibis, aliisve pridem indicatis[22]), lance pensitatis[23]), sed juxta satietatis sen- [24]), dyspepsia laborans, utatur, tribus pasti- [25]), cuivis sex circiter horis interpositis, in ..etate comedendo[26]), diligenter manducando, po-

..) Vulgo sagou, sago (Rumphius *Flore d'Amboine* T. 1. ..p. 78).

..) De cura hypochondriasis l. c.

..) *Beschreibung und Gebrauch des Bromameters um leicht ..as Gewicht der, zur Ernährung der Greise und schwäch- ..ichen Personen, die eine regelmässige Diät zur Erhaltung ..er Gesundheit befolgen wollen, erforderliche Nahrungs- ..ittel bestimmen zu können; erfunden von* E. Regnier ..Froriep's *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heil- ..unde. B.* 5. *No.* 20. p. 318). Constat *Sanctorium*, dum ..nnos numerabat septuaginta duo, quotidie assumpsisse: ..ro *jentaculo* - ciborum uncias tresdecim potusve uncias ..eptem; et *pro prandio* ciborum libram cum unciis tribus, ..otusve libram unam cum unciis duabus.

.. Adagium „ab esu desistendum esse dum maxime sapit", ..t Daubenton assentiente (l. c.) nimis postulat.

.. Sic etiam docent Abernethy et Philip (ll. cc.). Ipse ..Hippocrates non sine exceptione stabilivit (de diaeta lib. ..I. 3.): „Primum quidem semel de die cibum capere ..onvenit, nisi quis valde siccum ventrem habeat." *Senes* ..raesertim strictum pastuum ordinem sequi debent. Sic ..gitur (Joni ubi de itinere a. 1776. Ferney instituto agit): ..*Mr. de Voltaire depuis quelques années suit un régime ..ont il ne s'écarte jamais. Il prend une tasse de café à ..nze heures le matin, mange une panade à deux heures, et ..ne aile de volaille froide à dix heures et demie du soir*".

.. Monophagos quidem exposcit dyspepticos Mérat, dicens

potusve genera alibi pro re nata commendata[27]) moderate bibendo[28]) aut potius sugendo[29]). E quid *sacchari**) esus valeat, probandum.

Ph rmaca. 3. Insufficientiâ regiminis diaetetici, aut, u saepius accidit, importunitate aegrotorum, a *pharmaca* confugere coacti, ex eorum cohort quae materia medica, quatenus stomacho peculi rite

(*Diction. des scienc. médic. T.* 34. p. 126): „*tout le mon sait que lorsqu'on mange seul, l'appétit est plus prompt ment satisfait, et qu'on a véritablement besoin d'une moi dre quantité d'alimens . . . il est donc très important po les personnes d'une constitution délicate, pour celles do la santé exige un régime alimentaire sévère de ne jama manger en compagnie*". — Constat vero altera parte monophagos citius quam par est comedere, cib non satis manducatos ingurgitare; eosque nec sermo facetiis nec risu condire. Quae quum ita sit, a praecep supra tradito tunc solum deflectendum erit, ubi de g lone imperio super se ipsum destituto, agitur. Hîc e nim J. J. Rousseau effatum valet: „*il ne faut rien acc der aux sens, quand on veut leur refuser quelque cho* (*Nouvelle Héloïse. Troisième partie. Lettre No.* 16).

27) In cura hypochondriasis l. c.

28) „*It will also be evident that the admixture of a la quantity of drink with the food, must greatly impede gestion, not only by over-distending the stomach, but dilating to much the gastric fluids*" (Johnson l. c. p.

29) „*Fluids ought to be taken slowly at all times by dysp tics; that is sipped rather than drunk*" (J. Cl. l. c. p. 215).

*) *Habituelles, krampfhaftes Magenleiden durch Zucker heilt.* Schneider in *medicinischem Conversations-B von* Hohnbaum *und* Jahn. *April—Mai.* 1832. *No.* 18.

r amica[30]), proponit[31]), sequentia (quousque : mitissimis[32]), simpliciterque paratis[33]) stan- juxta peculiarem dyspepsiae indolem eliges. *pharmaca* nonnulla apud nos *ova*[34]), quippe pro-

) Stomachum cum medicorum ista doctrina non semper consentire, ejus docent *querelae* (SWALWE op. c. p. 266), ic expressae: „mehercules! . . . prodat vel quivis sana nente praeditus . . . . num pristino me imbecillem restiuat ac reddat vigori conveniens ac grata vitae ratio, an vero pharmacorum congeries? . . . Seposito errore exerno domestica utplurimum virtus mea est, quâ reviesco. . . . Ipsa mihi hiera amarore infesta. . . . Sed tinturam ambrae, pretiosa magisteria . . . et sexcenta ejusnodi . . . jure excipio cachinno“.

) M. SYBILLINI de medicamentis stomachicis, quae venriculi medentur imbecillitatibus. Basil. 1580; — HENNINER de medicamentis stomachicis. Argent. 1704; — LANHUS diss. de remediis stomachicis. Opp. T. III. p. 294; — NORMANN diss. de specificis quibusdam in debilitate venriculi. Leid. 1706.

) „Verum caute invigorantibus utendum esse docebar, llum corroborare ventriculum volumus, eidem ingeramus, quae nimia sint, aut mole ipsa, aut vi. Languidissimum nim, et debilissimum ventriculum *mitissima solum tonica eficiunt, fortiora offendunt*“ (STOLL rat. med. T. III. p. 291); — BIARD non ergo imbecillitati ventriculi quaevis oborantia. Paris 1633.

) Exemplo tibi sunto formulae a JOHNSON traditae (l. c.). 81—83), ea tamen conditione, ut contrarie agas.

) *Herba Chirayita* „*a powerful desobstruent and stonachic medecine*“ (infusio ex uncia semis ad aquae ferridae libram unam). Vide BACKER in *gazette of Health*. 1828. *No.* 155. p. 849; — *Cornus circinata* (*the roundleafed cornel*). Vide ROBISON *dissertation on the medical*

propria circa ea experientia destituti, silenti praetereamus, pro casu levioris dyspepsiae ato nicae *folia aut boraginis*[35]), aut *salviae officina lium*[36]), *herbas* sive *erysimi*[37]), sive *hyssopi offi cinalium*, sive *menthae crispae*, vel *flores matrica riae chamomillae*, vel *semina tam anisi stellati* quam *anethi foeniculi* proponimus[38]). Gravior ejus

properties and chemical qualities of the cornus circinat (*Monthly gazette of Health*. 1829. *No*. 158. p. 451). Voca tur ab eo: „*the natural stomachic of man*"; a Ritchiner „*the natural regulator of the intestinal canal*"; a Reece „*the most valuable tonic or restorative medecine tha has been introduced into the practice of medecine i this country, in restoring health in case of debility*" etc (*Monthly gaz. of Health*. 1830. *Mai*. p. 942). Exhibetu *extractum* corticis ejusdem, per evaporationem frigida leniter alcalinam in vacuo paratum, a granis tribus a grana decem, ter de die. Alii *sale essentiali* inde dedu cto utuntur. — *Casmunar*, aut *Cassamunira*: „*a tube rous India root, bearing from its joints or circles som resemblance to galangal. . . . By uniting an aromatic pun gency with an agreeable bitter, it forms an excellent sto machic*" (Mason Good l. c. p. 165). — *Erythroxylon Peru viana* (*Peruvianische Coca*): *die Blätter werden gekau und der Speichel hinunter geschluckt* (Ex *American Journa of sciences and arts*. *T*. 5. p. 397. in Gerson *Magazi der gesamt. ausl. med. Literat. B*. 3. p. 475).

35) De *floribus* boraginis in vinum conjectis, dicebatur eo potantibus animi laetitiam atque voluptatem afferre, quo vix expectarem.

36) Zink (l. c.) iis jure vim stomachi amicam tribuit.

27) Daubenton (l. c.) magni facit.

38) Sub forma *infusi*, vespere absoluta prandii digestion adhibeantur.

dem naturae malo, *vina medicata*[39]), *elixir stomachicum* seu *viscerale Hoffmanni*[40]), *radix gentianae luteae*[41]), *columbo*[42]), *herba centaureae benedictae*[43]), *cortex cascarillae*[44]), et *li-*

) „Cur *vina medicata* frequentiorem non invenerunt usum? Wim illa alimentosa non ingerunt; medicam, quam occultant, ingratiâ non polluunt; cum potenti blanditie necessarias exserunt vires" (SWALWE l. c. p. 267).

) Illud omnibus aliis tincturis stomachicis antepono. Dosis drachma una in cochleare vini, horâ ante prandium.

) Primum mihi inter amara stomachicum; non tamen sub forma *Tincturae* ut illius maximus fautor R. WHYTT (*Works* p. 654) suadet, sed sub ea *extracti aquosi* in pilulis ponderis granorum duorum, bis terve de die. Inter schedas patris mei sequentem inveni: *Sonderbare aber gegen Magenschwäche und Leibesverstopfung sehr angerühmte Arzneyvorschrift;* R. Radicis gentianae rubrae uncias tres. Iridis florentinae drachmam unam et semis. Contusa et concisa digere cum vini rhenani libris duabus per viginti quatuor horas in loco calido; postea in hocce infuso per quadrantem horae coque herbarum mercurialis recentis uncias tres, buglossi drachmas sex; hoc decoctum cola et lege artis cum mellis optimi libra una et dimidia evaporetur ad consistentiam mellaginis. D. S. cap. mane unciam semis sive cochleare majus.

PERCIVAL *Essays. T.* 2. p. 19.

R. Extracti cardui benedicti drachmam unam. Aquae menthae uncias quatuor. M. D. S. Capiat agitato prius vase cochleare majus horis matutinis.

In dyspepsia infantum nutricibus exhibere soleo, e. c. R. Extracti cascarillae drachmam semis. Carbonatis sodae scrupulum unum. Aquae foeniculi uncias quatuor. M. semel bisve de die cochleare majus cap. — Cfr. HUFELAND'S *Journ. der pr. Heilk. B.* 15. *St.* 1. p. 153.

lignum quassiae amarae[45]), ea cum cautela quadrant, ne diu in eorum usu, continuetur[46]). In gravissimo malo ad *olea essentialia ligni aloes*[47]) aut *summitatum artemisiae absynthii*[48]) confugiendum. Ad *martialia*, ferrum videlicet *carbonicum*[49]), *tincturam ferri muriaticam*[50]), et inprimis *pomatam*[51]), tunc solum devenimus, ubi au chlo

45) Usitatissimum fuit Patris mei pharmacum stomachicum forma decocti exhibitum: R. Ligni quassiae scrupulum unum. Coque per quartam horae partem c. s. q. aquae colat. unciarum sex adde aquae naphae drachmas duas Cap. tribus vicibus spatio nychthemeri. Legantur praeterea; PAARMANN diss. de ligno quassiae. Argent. 1772; — GIBSON *treatise on bilous diseases and indigestion with th effects of quassy and natron in those disorders. Lon* 1799.

46) Usum protractum pharmacorum amarorum jure vituper CULLEN (mat. med. Vol. 2. p. 64. — *Practice of Phys Vol.* 3. p. 241). Item BROUSSAIS (*traité de physiologie appliquée à la pathologie. T.* 2. p. 169) etsi cum eo de substantiis amaris non dicam: „*elles produisent toutes, à longue, une phlogose qui déprave l'action normale de muqueuse gastrique, et la désorganisation en est la su nécessaire*".

47) FRID. HOFFMANN observ. physic. chym. lib. I. obs. 4.

48) Idem, ib. — R. Olei essentialis herb. absynthii gutt sex. Liquoris anodyni mineralis Hoffmanni drachma unam. M. D. S. Bis terve de die guttas decem.

49) BANG memorabilia clinica in act. R. Soc. med. Havniens. Vol. VII. 1829.

50) Idem, ibidem.

51) Nisi, ut soleo, martem in substantia praescribam, tinctura ejus malata, bis terve de die ad guttas decem usque ad viginti utor.

rotici quid latet, aut dyspepticus propter norrhagias aliasve evacuationes exhaustus est. e sub rerum positionibus etiam *gummi resina rhae*[52]), vel *cortex cinchonae*[53]) conducunt. lis dyspepsiae comitibus, *sapo*[54]) aliaque *al-*[55]), *carbo vegetabilis, lapides cancrorum* et ssimum *magnesia* opponenda. De *anthelmin-* alibi[56]). In dyspepsia cum fomite gastrico-so, sine statu ventriculi inflammatorio, nihil *ci rhei* aequiparandum[57]). — Quaeritur num *emetica*[58]) indicentur, nec ne? — Vomitoriis in

) Formam *extracti aquosi* in pilulis ponderis granorum rium, bis de die ad numer. quatuor, quinque porrectis, omni alii antepono.

) Ventriculo labefactato optime *infusum cinchonae frigi-llum* conducere, expertus sum.

) Cum extracto taraxaci ad partes aequales, ut fiant pi-lulae ponderis granorum trium, pulvere corticis cinamomi adpergendae. D. Sr. Bis de die No. sex.

) Modo vix dicto, loco saponis. — Londini quoque ven-duntur (*Fleet-street No.* 176) *Digestive-Bi-Carbonate Lozenges*, ut „*the best and most effectual remedy in cases of disordered digestion*". Doses duae, brevi ante pran-dium, sumuntur.

) Part. III. Vol. I. sect. II. cap. De vermibus abdomi-nalibus.

) Quin Rhabarbaristis adscribendus sim, de quibus VAN DER LINDEN (select. med. art. 17) asserit, eos rhabarba-rum pene nunquam non tuto dari posse contendere, mihi dumtaxat tot exopto aureos numos quot dyspepticos unâ radicis rhei masticatione (saliva inde deglutita, parte li-gnea ore rejecta) sanavi.

) Jam a GALENO, nostro in morbo laudantur (De usu par-tium lib. V. cap. 4).

in dyspesia etsi gastrica, cum aliis [59]), *non* fave-mus, nisi in *minima dosi*, ad ventriculum velli-candum, porrecta; quo sub respectu *radix ipe-cacuanhae* [60]) jure quidem, ast ultra limites, jacta-ta est [61]). Remedia *acria*, ut *semina sinapis* [62] *piperis nigri* [63]), siliquae *capsici* annui [64]), radi-ces *cochleareae armoraceae* [65]), saepe longe meliu dict

59) „ *I have rarely found this (emetic) of use; it often ad to the debility of the stomach; and at most is only of se vice a few hours*" (Mason Good l. c.).

60) R. Pulveris radicis ipecacuanhae grana viginti; gumm arabici unciam semis. Chocolatae unciam unam et sem Misce assidue et divide in octuaginta partes aequales. F aut c. s. q. syrupi capillorum veneris lege artis rot (*pastilles*). Cap. dosin unam alteramve jejuno adhuc ve triculo.

61) Daubenton l. c. — Chr. G. Hufeland *vertus de l'ip cuanha à petites doses, contre les digestions difficiles.*

62) Semen anglicum, in pulvere transmissum, aqua fervi commixtum, carnibus et piscibus intinctu inserviens ve triculo ad digerendum segni, necessaria addit calcar quin ad nauseosa pharmaca confugiatur. — Nuper *semi sinapis alba (the white mustard-seed)* jactata fuere. *have known*, inquit Johnson (l. c. p. 84), *a great numb of dyspeptic invalides take it — some with apparent a vantage, others without much effect — and, in a very f instances, it appeared to do harm*".

63) Sumat aegrotus horis matutinis jejuno ventriculo, pri die granum unum integrum piperis, secundo grana du et sic crescendo usque ad decimum; tunc simili ratio decrescat.

64) Praecipue eorum pulvis nomine *Cayen-piper* (piper Caye nense) obveniens. Item siliquae, extractis seminib aceto infusae (*Pepperoni*).

› respondent scopo. Quodsi stomachi sensus bosè auctus temperandus esset, *gummi arabi-* larga exhibeto manu. Puro *narcotica*[66]), ut *is morphinae*[67]), tunc immerito proposita e putamus; nisi forte *pulvis Doveri*[68]), si si-alvi profluvio vires pessumdanti occurrendum . Remedia adstringentia in dyspepsia com-llata[69]), ut e. c. *gummi kino*[70]), vix tuto ad-ri posse, credimus. Nec *oxydo bismuthi*[71]) epta complicatione dyspepsiae cum cardialgia), mus. *Mercurium* dyspepsiae opponere velle, obstructio hepatis aut alterius visceris ad usum impellat, absurdum est[72]). Quid ab *aci-*

Decorticata, rasa, aceto infusa, seu cum jusculo carnis, remore lactis decocta, pro carnium intinctu.

Johnson l. c. p. 85.

Ad granum semis bis de die (J. L. Bardsley in *hospi-l facts illustrative of the new remedies etc. Lond.* 1830).

Ad grana tria horâ somni.

Milliot ergo ventriculi imbecillitas stypticis curanda, aris. 1579; — Bazin ergo imbecillitati ventriculi adstrin-entia. Paris 1635.

Carron *sur l'usage de la gomme kino . . . dans la dys-epsie* (*Journ. général de médecine. T.* 31. p. 241. 353).

Thuessink in *Geneesk. magaz. D.* 3. *St.* 3. *No.* 11.

Strages, quas sic dictae *blue pills* (ex mercurii vivi drach-is duabus cum conservae rosarum drachmis tribus ex-ncti, addita succi liquiritiae drachma una ut fiant pi-lae) inter Anglos mihi in Italia obvenientes edere solent, anquille adspicere nequeo. Et jure Broussais (l. c. p. 71): „*L'usage trop prolongé du calomel, du sublimé cor-osif, des sels purgatifs est encore plus pernicieux*".

acidis mineralibus[73]) in dyspepsia expectari pos sit, non intelligimus.

Auxilia externa.

4. In admittendis *auxiliis externis* minus su mus scrupulosi. Spectant huc: *balnea* tam *mari* (vigente adhuc aegroti aetate subque ejus condi tione plus minus plethorica) quam *aquae dulc tepidae*[74]) (inprimis si quid arthritici lateat, a transpirationi prospiciendum sit); — *clysteres*, po tissimum Kaempfii[75]); — *calor*[76]), graviori i casu, ope *cucurbitulae siccae*[77]), vix tamen, ni alter simul lateat morbus, per *ustionem*[78]), re gioni stomachi admotus; — *frictiones* epigastr dorsique[79]), ope manus, *opio in saliva soluto*[80] *spi*

73) Ackermann in Baldinger's *neu. Magaz. B.* 6. p. 50

74) „ . . . . *l'eccesso della tavola aggregava seguaci ai bag (di Roma), onde il tepore ajutasse la pigrezza dello s maco e del ventre aggravato. Quindi leggiamo in* Giov nale *che si recasse nelle terme il pavor tuttor cru negli intestini; e* Orazio *disse indigesti e tumidi laviamo.* Plutarco *vuol, che Tito morisse nel bagn* (Pauli Jovii episc. nucer. de humano victu ad Felic Trophinum, Antistiten Theatinum epistola et inscrip coenationis. Novocomii 1808. p. 72).

75) Cap. de hypochondriasi l. c. §. LXXVII. No. 5.

76) Abdomini impositis *vola manu* (Camerarius, memora cent. V. No. 22), *pelle vulturis* (Schenk observat. lib. p. 129. — Paullini cent. IV. obs. 96), *sacculis aro ticis* (ex herbis majoranae, thymi, menthae etc.).

77) „Si inflatio est, prosunt admotae *cucurbitulae; ne* incidere cutem necesse est" (Celsus med. lib. IV. cap.

78) Albucasis chirurg. P. I. c. XXVIII.

79) Cum allio et aceto (Knic *klinische Anecdoten über Sanitätsbeschaffenheit in Segedin. Pest.* 1788).

tu aromatico[81]); — *emplastra* pro re nata
ntia[82]), *sedantia*[83]), ibi opposita; — *hirudi-*
aut juxta ventriculi confinia[84]), aut ad anum,
circa caput applicitae; — atque (in dyspepsia
inflammatoria) *phlebotomia*[85]).

5. Quamvis *aquas soterias*, dyspepsiae caus- Alia.
dnumeraverimus[86]); nihilominus illas, debi-
inter limites, proque re nata resolventes[87]),
ulas[88]), tonicas[89]), ad dyspepsiam radicitus
ligandam, cum aliis[90]) proponimus. Ipsa
aqua

V. A. Brera *progr. del modo d'agire sul corpo umano er mezzo di frizioni fatte con saliva* etc. — Et *Samml. userl. Abhandl. für prakt. Aerzte. B.* 17. *St.* 2. *p.* 463.

Balsamus vitae externus Hoffmanni mihi maxime in usu st.

R. Emplastri diachylon cum gummatibus q. s. ut obducaur aluta magnitudinis palmae. Adsperge pulveris tantari metici drachmam semis. Applica.

R. Emplastri diachylon, ut supra: adsperge pulveris pii scrupulum unum, item camphorae rasae grana ecem.

Johnson l. c. p. 85.

Cfr. A. Triboulet quaest. medica utrum secanda vena a indigestione? Douai 1761; — Gaultier-Claubry *observation sur l'utilité de la saignée dans certains cas d'inigestion et réflexions sur ce sujet* (Sedillot *recueil périod. e la soc. de méd. de Paris. T.* 13. p. 162).

§. LXIV. No. 3.

Edit. alterae Part. I. Vol. I. sect. II. cap. VI. §. XXXVIII. o. 27.

„Cur *acidulae* negliguntur tam naturales et mihi amabies?" (querel. ventricul. p. 267).

Spadanae, Recobarienses, Mauritianae etc.

aqua fontis frigida[91]) et hîc laudem obtinui — *Galvanismum* per nervorum par octavum de ductum[92]), medicis pericula cum hominum vi facientibus, relinquimus. Innocentior foret *mag netismus animalis*[93]).

Caput XIX.

De dolore epigastrii, cardialgiâ vide licet et neuralgiâ coeliacâ.

§. LXVII.

Definitio. Literatura.

Definitio. 1. Dolor epigastrii, nullius alterius evide tis morbi symptoma, quatenus aut ex ventricu aut ex plexu nervorum solari proficiscitur, *ca dialgia*[1]), vel *neuralgia coeliaca* vocatur.

2. D

90) Burserius l. c.

91) „Potui, nisi quid obstat, gelida aqua praestan (Celsus l. c.).

92) La Beaume *Monthly gazette of Health. Lond.* 18 *Novembr.* p. 1126 („. . . *on alternate days for abou fortnight*"). Cfr. §. LXIV. No. 4.

93) Heinecken *Ideen und Beobacht. den thierischen Mag tismus und dessen Anwendung betreffend. Brem.* 1 p. 51.

1) A graeca voce καϱδία, cor, et ἀλγία, dolor, ac si do rem cordis diceres, quod quidem falsum est; notum e

2. Omnis aevi de cardialgia observata, vir nedicina summopere benemeritus [2]); non spre- lissertationibus inauguralibus [3]), peculiari stu- Litera- tura.
dio

abemus, *καρδιας* nomine veteribus venisse superius ven- iculi orificium quo is oesophagum excipit, id quod ex ariis Hippocratis locis (ut Prorrhet. I. II), ex Thucy- ide (lib. II. ubi de peste attica Historicus agit), ex Ni- andro (Alexiph. vere. XIX) et Galeno (lib. VIII. de omposit. med. sec. loc.) elucet. Posteaquam vero com- ertum est, non solum sinistrum stomachi osculum dolori atere, sed universam ventriculi substantiam perinde; ne ovum condere vocabulum oporteat, nomen *cardialgiae* uivis ventriculi dolori tributum fuit. *Synonym*: *Gastro- nia* (a Gr. *Γαστὴρ*, ventriculus, et *ὀδύνη*, dolor), *gaster- gia* (a Gr. *Γαστὴρ*, stomachus et *ἄλγος*, dolor), *cardio- ne*, *periadynia*, *cardiogmus*, *cardiognomum*, *dyspepsody- a*, *dolor cardialgicus*, *cardiacus affectus*, *passio cardia- e*, *morbus cardiacus*, *cardilaca*, *dolor ventriculi*, *colica ntriculi*, *spasmus ventriculi*. Ital. *mal di stomaco*. allic. *Colique d'estomac*, *passion d'estomac*, *mal au ven- e*. Anglic. *Pain in the stomach*. Hisp. *Dolor de esto- go*, *colica de estomago*. Lusit. *Dores do estomago*. erm. *Magenweh*, *Magenschmerz*. Belg. *Maagziekte*; *agpyn*. Dan. *Mavepine*, *mavesmerte*. Suec. *Magvärk*, *gve*. Island. *Magaverkr*.

[2]) Wenceslaus Trnka de Krzowitz S. R. J. eq. med. doct. R. univ. Pestiensi pathol. Prof. P. O. historia cardial- e omnis aevi observata medica continens. Vindobonae 85. — Bona hujus operis exstat versio germanica. anno 38. Lipsiae edita.

[3]) ojecius diss. de cardialgia. Basil. 1607; — Hettenbach ss. de (oris) ventriculi mordente dolore. Viteb. 1610; — afft diss. de *καρδιαλγια*. Basil. 1621; — Sennert diss. cardialgia. Viteb. 1622; — Kest diss. de cardialgia. k Prax. III. I. 2.

dio collegit*). Nostro tempore *cardialgiae d*

ctrin

Basil. 1623; — Brendel diss. de cardialgia. Jen. 1630; — Michaelis diss. de cardialgia. Lips. 1636; — Frideri diss. de cardialgia. Jen. 1671; — Glaser diss. de *κα διαλγια*. Basil. 1672; — Meusel diss. de cardialgia. Ultr 1678; — Meibomius diss. de cardialgia. Helmst. 1679; Cranz diss. de cardialgia. Gies. 1682; — Wilmerdin diss. de cardialgia. Leid. 1682; — Camerarius diss. h storiae cardialgiae sublatae. Tub. 1683; — Wedel d de cardialgia. Jen. 1688 (et diss. de cardialgia ex epito praxeos medicae. Jen. 1719); — Albinus diss. de c dialgia. Francf. ad Viadr. 1691; — Langhans diss. cardialgia. Altd. 1694; — Vesti diss. de cardialgia. E 1697; — Huth diss. de cardialgia. Argent. 1698; — S terus diss. casus cardialgiae. Basil. 1699; — Husius d de cardialgia. Groening. 1704; — Sperling diss. cardialgia. Viteb. 1704; — Zehner. diss. de cardial Witteb. 1704; — Rast diss. de cardialgia. Regiom. 17 — Erythropel diss. de cardialgia. Lugd. Bat. 1715; Schaperus diss. de cardialgia. Rostoch. 1720; — Van Does diss. de cardialgia. Lugd. Bat. 1725; — Ludo diss. casus cardialgiae. Erf. 1725; — Spies diss. de do ribus ventriculi. Helmst. 1729; — Fr. Hoffmann diss. dolore cardialgico. Hal. 1731; — Jvo. Stahl diss. de dialgia. Erf. 1731; — Vierthaler diss. de colico ven culi spasmo. Lugd. Bat. 1732; — Alberti diss. de co ventricul. Hal. 1735; — Joh. Ad. Wedel diss. de dialgia. Jen. 1742; — Juch diss. de cardialgia. Erf. 17 — Scherff diss. de spasmo ventriculi. Jen. 1743; Orth diss. de cardialgia etc. Wirceb. 1750; — Rich diss. de cardialgia. Goett. 1750; — A. Müller diss. cardialgia. Vindob. 1762; — Zagh diss. de cardia Lugd. Bat. 1765; — Rolfink diss. cardialgiae scrutin theoretico practicum. Jen. 1767. — Ucroczy diss. de dialgia. Tyrnav. 1773; — Luther (Buhle?) diss. de

a ulterius exculta est **) (praeter scripto- dissertationum [4]) atque monographiarum mor- m ventriculi [5])) operâ CAILLE [6]), ODIER [7]), LEN-

algia. Erf. 1776; — PARDINI diss. de cardialgia. Vienn. 83; — VAN ROSSUM diss. de cardialgia. Lovan. 1784.

i talis farinae multae exstarent morborum monographiae, aesentis operis mei elaboratio longe facilior fuisset.

SCHMIDTMANN de augmentis, quibus medicina quoad thologiam et therapiam cardialgiae spatio quinquaginta nnorum locupletata est; in Summa observ. prax. med. rt. III. cap. 9. 1826. — Cfr. BALDINGER's *neues Magaz. r Aerzte. B.* 13. *St.* 1.

LASS diss. cardialgiae natura et medela. Hal. 1790; — HRENDS diss. de cardialgia. Francf. 1792; — SEELMAT- R diss. sistens pathologiam et therapiam dolorum ven- culi. Jenae. 1795. — APEL diss. de cardialgia. Erford. 96; — ACREL diss. de gastrodynia. Upsal. 1797 (RU- LPHI *Schwedische Annalen. Heft* 1. p. 210); — SCHEID- R diss. cardialgiae brevis nosologia — ac morbi felici- curati historia. Giessae 1800 (POSEWITZ *Journ. für edicin. Heft* 2. *No.* 12); — WIESSNER de spasmo ven- culi. Viteb. 1802; — OTTO diss. de cardialgiae causa icque remedendi ratione multiplici. Francf. 1805; — RCOT *essai sur le crampe nerveux de l'estomac. Paris* 05; — ERDMANN diss. de cardialgia. Viteb. 1809; — R. VOGEL diss. de cardialgia. Lips. 1820; — HAERLING s. de cardialgia. Lips. 1827. — C. SCHNEIDER diss. de tralgia. Pesth. 1830.

p. XIV. §. XLVII. 2.

r les douleurs qui se manifestent à la région de l'esto- c (Mémoires de la soc. R. de médec. Vol. 8. 1786).

on den antispasmodischen Wirkungen des Wismuthkalchs agisterium Bismuthi). Ex *Journ. de médecine. T.* 68. 49. in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 12. 2. p. 326.

Lentin [8]), Thilenii [9]), J. Kaempf [10]), Dreyssig [11] quibus alios, inferioris ordinis [12]), adjungere ae quitas impedit. Debitum autem laudis tributu accipiant, qui fundamenta pro *doctrina de neura gia coeliaca* (morbo diu cum cardialgia confus posuere Autenrieth [13]), Lobstein [14]), Stiebel [1

8) *Beyträge zur ausübenben Arzneywissenschaft. Leipz.* 178 p. 213.

9) *Medicinisch - chirurgische Bemerkungen. Frankf.* 178 p. 211.

10) Enchiridium medicum; cura Kortum. Francf. ad M. 17

11) *Handwörterbuch der medicinischen Klinik. B.* 2. *Th. Erf.* 1807.

12) F. Schlüter *über den Magenkrampf, dessen Ursach und Heilung, und über die Erhaltung der Gesundheit Magens überhaupt. Braunschw.* 1797; — G. C. Conradi *pra tische Bemerkungen über die beiden gewöhnlichen Gatt gen des Magenkrampfes* (Hufeland's *Journ der pr. He B.* 4. *St.* 2. p. 20); — Articulus *Cardialgie* in *Dicti naire des sciences médicales. T.* 4; — J. P. T. Bar *traité sur les gastralgies et les entéralgies ou mala nerveuses de l'estomac et des intestins. Paris* 1827; — F. Fischer *über die Erkenntniss und Heilung der Kran des Magens mit besonderer Berücksichtigung Magenkrampfes zur Belehrung aller die daran lei Nürnb.* 1830; — Articulus *Cardialgia* in *Encyclopädis Wörterbuch der medicinischen Wissenschaften. B.* 6.

13) Diss. de neuralgia coeliaca. Auctore J. C. Bron Praesid. Autenrieth. Tubing 1811.

14) De nervi sympathici humani fabrica usu et mo Parisiis 1823.

15) *Kleine Beyträge zur Heilwissenschaft. Frankf. a.* 1823.

..RUCK[16]). Dolendum illis fundamentis jam hy-
..eses superstructas fuisse[17]).

§. LXVIII.

Symptomata. Necroscopia.

11. Dolor epigastrii (exemplo rarissimo prae- ..sensu summae voluptatis ingruens[1])) est nunc ..sus[2]), mediocris[3]), atrox[4]); nunc gravans[5]), disten- Symptomata.

Beobachtungen und Ansichten über die Heilkraft Driburgs ..HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk.* 1831. *April.* p. 48).
..SACHS *Grundlin. z. ein. natürlichen dynamischen Systeme der* ..*r. Heilkunde.* — JAHN *Bemerkungen über die Entzündung* ..*es Rückenmarks, der Stimmnerven und der Ganglien* ..*Medicinisch. Conversations-Blatt.* 1831. *Nachtrag. No.* 1. 2). -- GIBLT fragmenta pathologica de neurogangliis. Mo-..ach. 1829. Cfr. HORN's *Archiv.* 1832. *Nov. Decemb.* ..*No.* 3.

..„Venustissima foemina aetatis annum vigesimum tertium ..umerans, me die 15. Septembris 1800 adivit, floridâ facie ..t corpore subpingui, ut consilium peteret pro morbo, ..ui multorum remediorum usu auferri per annum et ultra ..on potuit. A partu praematuro et difficili, haec san-..uinem fere continuo ex utero amittit, ita ut ad concubi-..um inepta et marito taediosa reddatur. Sed haec non ..m extraordinaria; magis vero illud, quod cardialgiae ..ubinde subjecta, priusquam dolor atrox ventriculum pre-..endat, *sensationem* circa hunc *tam gratam ac voluptatè* ..*lenam experiatur, ut cum venerea voluptate sub coitu* ..*onspiret.* A cortice peruviano aliisque similibus pejus se ..abuit. Suasi elixir acidum Halleri, et explorationem ..teri" (Ex schedis paternis).

..J. BAADER observat. med. 13.

..N. CHESNEAU observ. med. lib. III. c. 1. obs. 3. p. 197.

distendens [6]); nunc mordens lancinansve, pun-
gens, terebrans ac veluti telo perforans [7]); nun
discerpens [8]), constringens, contorquens [9]); nunc-
que ardens [10]), algens [11]). Dolorum ejusmo-
ace

4) Vidi aegros desperabundos ob doloris saevitiem hu
se volutantes, res oblatas dentibus lacerantes, verbo s
veluti rabiosos gerentes; ita ut aegrotorum, a Tr
allatorum (l. c. p. 10), passiones longe superarent.

5) Aegroti se exprimunt: ac si lapis molaris regioni vent
culi incumberet. Sunt qui simul sensum aberrantis
lamque petentis globi experiantur (Gockelius consil.
obs. med. No. 16. p. 178).

6) Detrahi sibi stomachum aeger Smetii sentiebat; c
autem pleno dolore minus molesto (Miscell. med. lib.
p. 363).

7) Cujusmodi sensum habuere Religiosus Bilgeri (apud
Horstium epist. et consil. med. lib. I. sect. II. epist.
— Helvetus Boneti (sepulcr. anatom. lib. III. sect.
obs. 22); — Aurifaber Ettmülleri (collegium consu
tor. cas. VI. opp. Tom. II. P. II. p. 137), et chiru
Foresti (observ. et curat. lib. XVIII. obs. 23. 27).

8) Mulieri lactanti Binningeri stomachus prae dolore ru
rus videbatur (observ. et curat. med. cent. III. obs
et 82).

9) Haud secus, ac si funis in modum stomachus con
queretur (Sauvages nosolog. method. class. VII. ord
gen. XXI. spec. 7).

10) „Tantus saepe ardor infestat stomachum, inquit
Hertod (crocologiae cap. XV. p. 155), ut ardentem
bonem substratum jurares.“ Et „quando eructare vo
addit F. Platerus (prax. med. Tom. II. De dolo
cap. XI) „vehementem dolorem sentiunt, intercluso
igne flammeo, nec erumpere valente“.

11) Lentilius (miscell. med. pract. Part. I. p. 291) n

rbitas plerumque intra regionis ventriculi con-
a continetur, interdum tamen extenduntur ad
sum[12]), a dorso antrorsum[13]), ad oesopha-
n[14]), ad sternum[15]), atque ad scapulas[16]), pa-
m, dentes, nares et oculos[17]). Dolor cujus-
que demum generis plerisque revertitur[18]),
cerbatur[19]) vel mox ad ingesta[20]) (praecipue
liquo-

de Religioso triginta trium annorum, in colicam a pueritia prono; qui postmodo de tanto *ventriculi frigore* querebatur, ut *glacies* in eodem haerere videretur. Et matrona triginta annorum, quoties fragis vescebatur, interno frigore, ac si glaciem comedisset, afficiebatur (*Medicinische Anecdot. Th.* 2. *No.* 235).

) G. Detharding Miscell. acad. nat. curios. cent. I. et II. append. p. 185.

) „Quod rarum est, et inter centum cardialgias vix una occurrit taliter se habens" (Ettmüller l. c.).

) Meibomius diss. cit. §. XII. 15) Chesneau l. c.

) Thonerus obs. med. lib. III. p. 136.

) Lentilius l. c. Part. II. p. 414.

) Sic *a pastu* recrudescebat dolor feminis Adolphi (Act. acad. nat. curios. Vol. II. obs. 159) et Chudenii (Act. med. Berolinens. dec. I. Vol. VIII. No. 3. p. 87), vetulae Gobritzii (Büchner Miscell. phys. med. math. a. 1729. Jul. Class. IV. art. VII. p. 454), virgini Thoneri (l. c.), ancillae Riedlini (lin. med. ann. V. August. 12), puerperae Wedelii (diss. de frustranea et inconveniente medicamentorum adhibitione. Part. II. c. IV. §. 4. p. 31), sartori Bauhini (apud Bonet op. c. lib. III. sect. VIII. obs. 44), vitriario Lentilii (iatromnemat. cap. XL. p. 178), viris Martii (observ. med. II. in G. H. Welschii sylloge cur. et obs. med.), Poterii (observ. et annot. cent. I. cap. 86) et Pozzii (Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 4. obs. 31).

) Sic Baderi (observ. med. 12) militi, Hoffmanni (diss.

liquorum alcohol continentium [21]) et ciborum aci-
dorum [22])), vel vero ubi digestio occipit [23]
Sunt qui dumtaxat jejuni [24]) aut noctu [25]) patian-
tur

de imprudent. medicat. §. LI. opp. Tom. VI. p. 306) gra-
vidae, ac civi et opifici VOGELII (BÜCHNER l. c. ann. 172
nov. Cl. IV. art. IV. p. 1449).

20) Sic militi GARNERI (apud SCHENK l. c.), praefec
GOCKELII (consult. et obs. med. No. 16. p. 178) et vi
gini LENTILII (Eteodr. med. pract. Julii 14. p. 642. 751)

21) e. c. sumto vino Rhenano (ADOLPH. l. c.). Wilnae
1815. per transennam virum nobilem vidi, qui guttis al
quot vini aut cremati deglutitis, illico in atrocem epiga
strii dolorem incidebat, per horae dimidium durante
facie prius pallida, illico ex rubro caerulea reddita, ac
apoplexiae immineret insultus.

22) Sic in femina LINCKII (Act. acad. nat. curios. ol
107).

23) BERGERI (Nov. act. Havniens. Vol. I. obs. 15. p. 171) vi
gini nonnisi una alterave a pastu post horam; — WEICKARD
potatori (observ. med. p. 116), ac post aliquot perin
horas ejusdem vetulae (*vermischt. med. Schrift. St.* 2.
143) dolor molestus erat.

24) Sic aeger SMETII l. c. — Et vacuo perinde stomac
tantum dolor lacessebat aegrum THOMPSONII (*Samml. au*
erl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B. 3. *St.* 1. p. 16).

25) Sic in juvene VOGELII (*Versuch einig. med. Beobac*
No. 21), in milite *Wisbadiensi* (*Wisbadische Kranker*
No. 5), in septuagenario HEISTERI (*med. chir. anato*
Wahrnehmungen. B. 1. *No.* 637. p. 1053). Dolor nost
noctu perinde vexabat virum BALLONII (epid. ephe
lib. II. p. 242), Religiosumque CHESNEAUII (l. c.) d
ad chorum surgeret, a primo semper somno RIEDLI
(curat. med. millenar. No. 497) aegrum, alternis noctib
BARTHOLINI (hist. annot. rara cent. III. hist. 50) filiu

Plurimos dolor in certis horis[26]), et non-os periodice[27]) affligit, quo ultimo in casu ssus a biborio[28]) ad horas octo[29]) protrahi t. In quibusdam doloris perceptio solum a no suspenditur[30]).

2. Doloris epigastrii pro re nata socia sunt: exia, sitis, hypochondria tensa, suspensa, ntia, cartilaginis xiphoidis introvulsio[31]), ltus[32]), inflatio ventriculi, ructus, flatus, con-tio faucium[33]), nausea, vomituritio, vomitus, ab- Alia.

t bis per hebdomadem matronam HOLDEFREINDI (*Erzäh-ungen merkwürdiger Krankengeschicht. No.* 6. p. 32).

Sic virgo HEMMANNI (SCHMUCKER *vermischt. chir. Schrift.* 3. 2. *Abtheil.* 7. p. 184) et studiosus HANNEMANNI (Miscell. cad. nat. curios. dec. II. ann. 4. obs. 61).

Ita apud POTERII (observ. et annot. cent. I. cap. 24) uadragenarium et alium nobilem (insign. curat. et singul. bserv. cent. 1. cap. 43), apud LANZONII (Miscell. acad. at. curios. cent. VIII. obs. 11) monialem, et apud GUA-INONII (consil. LXX) feminam. Cfr. CLERK *Neue Versuche und Bemerk. aus der Arzneyk. einer Gesellsch. zu Edinb. B.* 4. *No.* 19. p. 413.

ADOLPHI l. c. LENTILIUS l. c. 29) MARTIUS l. c.

Sic plerumque in aegrotis plica laborantibus.

„A spasmo cardialgico vidimus cartilaginem xiphoidem ntrorsum tractam" (KLEIN interpretationes clinic. titul. *ardialgia*).

Molestus observantibus LUDOLFF (diss. cit.); PRINGLE *Neue Versuche und Bemerk. einer Gesellsch. zu Edinb.* . 2. *No.* 12. p. 282), et POMME (BALDINGERS *neues Ma-azin für Aerzte. B.* 4. *St.* 6. p. 514).

GOCKELIUS l. c.; — RAYGER Miscell. acad. nat. curios. ec. I. ann. 4. obs. 10; — SIMS *Bemerkungen über epide-ische Krankh. Kap.* 3. p. 6.

abdominis tormina, anxietas [34]), raucedo [35]), aphonia*), dyspnoea [36]), syncope [37]), febris [38]), dolor capitis, epistaxis [39]), amaurosis [40]), vertigo [41]), status apoplecticus [42]), somni turbulenti [43]), evigilatio cum pavore [44]), delirium [45]), convulsiones [46]), tremor [47]), pruritus cutis [48]), frigus extremitatum [49]), sudor veluti morientium [50]) et debilitas.

3. P

34) Alberti diss. de absorbentium utilitate et damnis §. p. 11; — Ludolff, Garneri ll. cc.; — Forestus l. obs. 20.

35) Plater l. c. p. 426.

*) Lentilius, Ludolff, Goeritz ll. cc.

36) Ettmüller, Garneri, Pozzis, Hannemann, Lentili Riedlin ll. cc.

37) Adolphi, Camerarius, Plater, Pomme, Riedl Amatus, Bauhinus, Forestus, Horstius ll. cc.; Goelicke diss. de cardialgia syncoptica. Francf. ad Via 1727.

38) Amatus, Chesneau, Lanzoni, Sims, Riedlin, Ho mann ll. cc.

39) Detharding l. c.

40) Marteau in Vandermonde *journ. de médec. T.* 4.

41) Brück *Beobachtungen und Ansichten über die Heilk Drisburgs* in Hufeland's *Journ. der pr. Heilkunde* 18 *Mai* p. 110.

42) Hemman l. c. 43) Alberti l. c. 44) Poter l. c.

45) Riedlin, Hildanus apud Trnka l. c. p. 363.

46) Amatus, Linkius, Pringle, Heister, Binning Pomme, Hannemann ll. cc. — Vicat delectus observationum pract. ex diario clinico. obs. 34. p. 301.

47) Fabri, Rayger, Lentilius ll. cc.

48) Schuster Act. acad. nat. curios. Vol. VII. obs. 50.

49) Weickard l. c. — Fabri insignes curationes. No. 3

3. Post mortem conspiciebantur (ne dicamus ventriculi inflammatione, induratione, suppu-one, exulceratione, perforatione, utpote debitis s commemorandis *)), stomachi situs morbo-[51]), adcretio ad vicina[52]), flavedo[53]), bipar-[54]), diverticula[55]), nexus cum ducto chole-ho[56]), volumen auctum[57]), imminutum[58]), mes[59]), calculi[60]), sanguis[61]) in eo, tumores hepa- Necroscopia.

) Goeritz, Holdenfreind ll. cc.

Videatur interea Morgagni de sedib. et causs. morbor. Epist. XXIX.

) Cap. XV. §. LII. No. 6. casus Bergeri.

) Ad hepar (Bauhini apud Bonet l. c. obs. 44) ad pancreas (ibid. obs. 50).

) Plater l. c. p. 418.

) Cap. XV. §. L. No. 3. Casus Heisteri, Delii, Morgagni, Ludwigii.

) Ibid. casus Cohauseni.

) Ibid. No. 6. casus Zacuti Lusitani.

) Ibid. §. LI. No. 3. observatio Grilleri, §. L. No. 4. illa Lieutaudii.

) Ibid. No. 2. Casus Riolani, Foresti, Fr. Hoffmanni.

) H. Saxonia praelect. pract. P. II. cap. 7. §. 4 (ori ventriculi ita tenaciter adhaerentes ut vix avelli possent); — Bonet l. c. obs. 14. §. 1 (in ventriculi cavo bini vermes); — Sauvages l. c. gen. XX. spec. 10 („J. Bezac accitus quondam fuit in oppidum Frontignan, ubi cardialgia plures e medio sustulerat. Secto cadavere invenit vermes ita tunicis ventriculi adhaerentes, ut eum perforaverint").

) J. Bilgerus apud G. Horstium epist. et consil. med. lib. I. sect. II. epist. 11 (Calculi triginta et amplius fundo ventriculi tenacissime adhaerentes); — W. Hofferus Hercules med. lib. III. c. 1 (Lapilli granorum pomi granati instar sese mutuo amplectentes, ut binas manuum volas

hepatis[62]), calculi biliosi[63]), morbi cystidis fel-leae*), intestinorum**) mesenterii***), pancreatis[64]) omen

implerint); — SCHULTZ Miscell. acad. nat. curios. dec. ann. 3. obs. 86 (calculus magnitudinis avellanae in fund ventriculi); — HESSUS apud SCHENK obs. med. lib. III. Vol. obs. 97 (calculi novem ponderis unciarum quatuor et se mis); — CARDANUS de subtilitate lib. II. tract. V. con tradict. 9 (calculus ovo aequalis); — GARNERUS apu SCHENK l. c. (calculus ovum aequans, aliquatenus aspe cinereus, durissimusque ponderis unciarum quatuor); — LANZONIUS Act. acad. nat. cur. Vol. I. obs. 64 (ca culi decem, quorum major unciam ponderabat). C Cap. XXV. §. CI. No. 4.

61) MERMANNUS apud BONETUM (l. c. sect. VII. obs. I refert: „Princeps quidam corpore obeso aetateque ann rum plus minus quinquaginta quatuor, nephriticis ac ve triculi doloribus diu multumque conflictatus, viribus ja debilitatis nigra dejiciebat per plures dies; ac tand syncope oborta intra dimidium horae spatium exspirav Secto corpore ventriculus *sanguine* concreto semiplen et in cavo jecinoris manifesta continui solutio, venaeq portae disruptio."

62) COITERUS observ. anatom. chirurg. miscell. p. 114.

63) BORICHIUS Act. med. philos. Hafniens. Vol. IV. obs. (in cystide fellea frustum oblongum coagulatae bilis).

*) MEEKREN obs. med. c. 46.

**) BONET sepulcr. lib. III. sect. VII. obs. 39. addit. obs. sect. XIV. obs. 47; — FABR. HILDAN cent. II. obs. 74; *Histoire de l'acad. R. des sciences* 1703. p. 51; — *M moires de l'acad. R. de Berlin* 1759. p. 39; — LEN *Beyträge. B.* 2. p. 218.

***) BONET l. c. sect. XIV. obs. 47. — MORGAGNI de s et caus. morbor epist. XXXIX. art. 5. 9.

64) BAADER, POZZIS ll. cc.; — BONET l. c. lib. III. sect. V

entum testiculo adnatum[65]), cartilago xiphoi- introvergens[66]); cor praegrande[67]).

§. LXIX.
Caussae.

1. Dolor epigastrii a parentibus ad filios de- ndisse observatus est[1]). Haud pauci peculiaris syncrasiae culpâ ad illum dispositi sunt[2]). Ita pueri, Praedisponentes.

obs. 49; — VIRIDET *traité du bon chile.* *T. I.* p. 29; — WESTENBERG in *Harl. Abhandl.* et in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B. 7.* p. 297.

1) Cap. XV. §. LII.

2) Cap. XIII. §. XLI. 4. — BALLONIUS l. c. p. 242.

3) Ephem. nat. cur. dec. I. ann. 4 et 5. obs. 31. — *Salzburger medicinisch chir. Zeitung* 1811. p. 183.

Narrant MARCARDUS (*medicin. Versuche. Th.* 2. *No.* 5. p. 183) de puero a matre et DOLLFUSIUS (Commerc. liter. Norinberg. T. XII. 1742. Hebd. 38. No. 2. p. 303) de gravida, cujus perinde mater cardialgiae decennium, inprimis vero illum isthanc aegram utero gestasset, fuit obnoxia.

WEBER (not. 1. in TISSOT *Abhandl. von den Nerven und ihren Krankheiten. B.* 3. *Kap.* 13. §. 51. p. 136) feminam novit, cui *aqua Coloniensis* cardialgiam accersit. HOYERI (Act. acad. nat. curios. Vol. IV. obs. 34) femina junior quoties atrocissima cardialgia affligebatur, quoties *allio* vescebatur. WEPFERUS (Miscell. acad. nat. curios. dec. II. obs. 171. schol. p. 309) novit matronam, quae degustato *aceto* aut comesto *fructu crudo* sive dulci sive acido, protinus saeva cardialgia correpta fuit. Similem etiam casum E. STAHL (diss. de morosis aegris. Hal. 1714. §. 41. p. 34) memorat, aliumve in egregio medico novocomensi CARBONI observavi, utpote qui ab ingestis paucis *succi citri* vel aceti guttis, stomachi dolore obnoxius evadit. Idem accidit doctori LAENNEC, dum *gelatinam cydoniorum* come-

pueri, puellae et in genere homines temperamento praeter modum sensili praediti [3]). Legitur de cardialgia endemica*).

Excitantes. 2. Excitant dolorem epigastrii alimenta tenacia [4]), pinguia [5]), salita [6]), flatulenta inprimis ad-

fer-

debat (VERNIÈRE in *Répertoire d'anatomie et de physiol. par Mr.* BRESCHET T. 4). Frequentissime autem mihi epigastrii dolor obvenit ex *fragarum* esu, et quidem cum lipothymiae sensu in filio meo adoptivo *Victor* quem mortuum deploro. Plurima similia exempla fasti medici exhibent (*Medicinische Anecdoten. Th.* 2 *No.* 235). Contrario pater meus ex esu omnium fructuum horaeorum doloris ventriculi periculum incurrebat, exceptis fragis, quas impune ad libitum comedere potuerat. Nec desiderantur cardialgiae constanter post esum *raparum* (PAULLINI de nuce moschata. sect. I. P. III. membr. I. cap. 1. §. 6. p. 457), *alaudarum* (Act. acad. nat. curios. Vol. II. obs. 69) aliarumque avium (LANGWEDEL defensio Hippocratis p. 95) quid quod carnis bubulae (REES *practical observations on disorders of the stomach*) evolutae.

3) Facile itaque intelligitur morbum nostrum hystericis et hypochondriacis maxime familiarem esse, ut jure monuit et exemplis alienis confirmavit TRNKA l. c. p. 35.

*) STADTHOVER in *Tübing. Blätter. B.* 2. *Heft.* 2. *No.* 4.

4) Ut farcimina (STORCH obs. clinic. ann. IV. Aug. class. I. §. 3. p. 431), murenae (HAGENDORN histor. med. phys. cent. II. hist. 5), ostreae (RIEDLIN lin. med. ann. I. Jan. 19. p. 22), aselli (ibid. ann. III. Feb. 18. p. 113), rapae crudae (ibid. ann. V. Decemb. 7. p. 12, — PEZOLD obs. med. chir. select. 36), *caseus* (FABRI insignes curat. 36, — LENTILIUS eteodr. med. pract. p. 509, — PAULLINI de nuce moschata cap. 9. §. 11. p. 462), corium lardi fumo duratum (HILDANUS cent. IV. obs. 33), grana avenae (THIBAULT *neue Samml. auserl. Wahrnehm. aus all*

aentationem prona[7]), calida[8]), potus frigi-
[9]), cerevisiae[10]), liquorum fermentatorum[11]),
aro-

Theilen der Arzneyw. B. 5. No. 51. p. 339. — BUSSIÈRE
apud BAYLE Hamb. Magaz. B. 22. p. 553).

Ut oleum lini (WEDELIUS diss. de frustranea et inconvenienti medicamentorum adhibitione. Jen. 1715. P. II. c. 4. §. 4), cibi oleosi (Annal. Wratislaw. Tent. 37. ann. 1726. Aug. cl. II. art. 3. §. 4. p. 193), fungi in butyro frixi (ETTMÜLLER colleg. consultat. cas. 6. opp. T. II. P. II. p. 137).

Ex esu halecum desuper sumti bis elixirii proprietatis drachmas tres (STORCH observat. clinic. ann. VIII. Jul. Cl. IV. p. 517).

Ut fructus horaei (HEISTER l. c. No. 170; — TREVIUS Commerc. lit. Norimb. T. IV. ann. 1734. heb. 5. p. 34), cerasae inprimis (RIEDLIN curat. med. millenar. No. 497; — GRONERUS Commer. lit. Norimb. T. III. ann. 1733. Hebd. 24. p. 189; — GOERITZIUS Annal. Wratislaw. Tent. 23. Jul. cl. II. art. 3. §. 3. p. 40) uvae et lacticinia (RITTERUS Nov. act. acad. nat. curios. T. V. p. 33), lac semi coagulatum (AMATUS curat. med. cent. VI. cur. 56), serum lactis (STORCH l. c. Febr. cl. V. No. 5. p. 126), lactuca (BÜCHNER Miscell. phys. med. math. ann. 1727. Jun. Cl. II. art. 4. p. 344), cucumeres aceto, pipere et sale conditi (BINNINGER obs. et curat. med. cent. VI. cur. 56).

FORESTUS obs. LXVIII. obs. 24.

Inprimis calente corpore sumtus (LENTILIUS miscell. med. practic. P. I. p. 61; — GLASERUS diss. de chlorosi §. 21; — SCHERFF diss. de spasmo ventriculi; — RHODIUS obs. med. cent. II. obs. 71; — SIMS Bemerk. über epidem. Krankh. cap. 3. p. 60; — TREWUS Commerc. liter. Norimb. T. IX. ann. 1739. heb. 39. p. 305). De cardialgia ex potu frigido utpote incolis Americae familiari loquitur PASCALIS (The Medical Repository of original essays and intelligence relative to Physic, Surgery etc. T. 4).

aromatibus conditorum[12]), theae[13]), cofeae[14]), medicamenta terrestria[15]), salina praeque omnibus *nitrum*[16]), emetica[17]), cathartica[18]), drastic

10) Pelargus *med. Jahrg.* 2. p. 457.

11) Ut spiritus frumenti (Schmucker *vermischte chirurg. Schrift. B.* 2. *Absch.* 7. *Bemerk.* 31. p. 204; — Baadi l. c. obs. 28; — Hoffmann in Poterii obs. cit.; — Pohlius diss. de callositate ventriculi ex potus spirituosi abusu. Lips. 1771. p. 11), vinum (Adolph l. c; — Riedlin curat. millenar. No. 278; — Brrynius in Leske *aus erl. Abhandl. med. pr. und chirurg. Inhalts aus den phil. Transact.* 24. 2. *No.* 35. §. 1. p. 129; — Donauer apud Büchner l. c. ann. 1730. Decembr. cl. IV. art. 8. p. 1525; — Verzascha observ. medic. 48; — Lotichius observ. med. lib. IV. c. 1. obs. 6)

12) Vinum cum zingibere et pulvere granorum paradisi haustum (Forestus l. c. obs. 21. 24).

13) Riedlin curat. med. millen. No. 46.

14) Pomme l. c. p. 154. — Lentin *Beyträge No.* p. 714.

15) Ex abusu pulverum (Hagendorn hist. phys. med. cent. II. hist. 6; — Alberti Act. acad. nat. curios. Vol. II. obs. 139), lapidum cancrorum (Alberti diss. de absorbentium utilitate et damno in praxi medica. §. 3. p. 11), pilularum (Ballonius Paradigmat. 110). Cfr. cap. XXV. Cl. 4.

16) Quamvis nitrum nunquam ad magnas illas doses, quibus alii medici glorientur, praescribam; nihilominus plus vice simplici sub illius usu cardialgias observavi.

17) Poterius obs. et curat. cent. I. cap. 32; — Hanneman Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 4. obs. 61; — Meibomius diss. de leniore medic. eximio usu. Helmst. 1692. §. 7; — Fr. Hoffmann diss. de medicis morborum causa. §. 14. opp. supplem. II. Part. I. p. 504.

18) Bartholinus Act. philos. medica. Hafn. Vol. I. obs. 1? p. 213; — Riedlin lin. med. ann. V. heb. 6. p. 722;

...o-emetica [19]); narcotica maximeque folia digitalis [20]), venena [21]); vermes [22]), hirudines [23]), in-

...) PLATER l. c.; — LORRY *von der Melancholie. B.* 1. *Th.* 1. *Kap.* 6. p. 261; — De lethali adeo ex *aloe* cardialgia legitur apud BONET (sepulchr. lib. III. sect. VII. obs. 35).

...) GOCKELIUS gallicin. med. pract. cent. II. consil. 22. — Saevas cardialgias ex usu remedii sic dicti *Le Roy* observavi.

...) Post diuturnum ejusmodi remedii usum, adeo ecchymomata in superficie interna ventriculi conspexi.

...) ETTMÜLLER colleg. consultat. cas. 6. opp. II. p. 137. — FORESTUS l. c. obs. 28 (pastillae venenatae), — ALBERTI diss. de ventriculi ardore §. 12. p. 12 (mercuriale secretum). Ex tinctura cantharidum consulto deglutita in femina vindobonensi, et ex eorum pulvere, ipecacuanhae loco a medicinae studioso vilnensi sumto, terribiles excitatas vidi cardialgias. — HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk.* 1832. August. p. 111 (vitrum contusum).

...) §. LXVIII. 3. Praeterea: ZACUTUS prax. admirab. lib. II. obs. 31. med. princip. lib. II. obs. 11; — SCHULTZ Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 3. obs. 258; — HEISTER op. c. B. 1. No. 524. p. 879; — RIEDLIN lin. med. ann. IV. Aug. 12. p. 825, et ann. VI. Febr. 21. p. 199; — CHESNEAU l. c. obs. 2. p. 197; — BENIVIENI de abditis morborum causis cap. 2; — DODONAEUS annotat. ad Benivieni l. c. cap. 85; — HELWIG obs. phys. med. 95. p. 299; — LEDELIUS Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 3. obs. 84; — STEGMANN ibid. dec. III. ann. 1. obs. 7; — BARTHOLINUS Act. med. philos. Hafn. Vol. 5. obs. 34. p. 11; — HAGENDORN hist. med. phys. cent. II. hist. 4.

...) RHODIUS obs. med. cent. II. obs. 72; — ZUINGERUS Miscell. acad. nat. curios. cent. VII. obs. 25; — HILDANUS l. c. cent. IV. obs. 38; — DESMILLEVILLE in HAUTESIERK *recueil. T.* 1. p. 172; — DOUBLE in *Journ. général de méd. T.* 24. p. 377.

...) Frank Prax. III. I. 2.

insecta[24]), aliaque, si vera referantur, anima-lia[25]); porro nuclei[26]), ossa[27]), calculi[28]), me-talla[29]

24) Fel. Plater l. c. p. 444; — Fabricius Hildanus cen IV. obs. 38. V. 29; — Observ. med. curios. de excretion vermis nunquam antea redditi. Wolfenb. 1723.

25) Limax (Binninger l. c. cent. V. obs. 63), piscis viv (Borelli hist. et observ. medic. physic. cent I. obs. 9 lacerta (Linckius Act. acad. nat. curios. Vol. I. obs. 107 serpens, arges dictus, in os adolescentis obdormientis i trans (Hippocrates epidem. lib. V. D. 85), lacertae (Ma-tuschka *Beobacht. und Abhand. aus dem Gebiete der g sammt. Heilk. Herausgegeb. von den Direct. und Profe des Stud. der Heilk. an der Universität zu Wien. B.* 1).

26) Cerasorum (Riedlin millenar. No. 497; — Wolffi Annal. Wratislaw. Tent. 31. 1725. Jan. cl. IV. art. 12. 77; — Groner in Commerc. lit. Norimb. 1733. p. 189 integrum fructus cornus (Riedlin lin. med. ann. 6. Octo 11. p. 1149).

27) Cum brassica deglutitum (Riedlin l. c. ann. I. Juli p. 192. — Brambilla *chir. pr. Abhandl. vom Phlegmo Th.* 1. *cap.* 9 p. 191).

28) §. LXVIII. 3. observationes Bilgeri, Hofferi, Schultz Cordani, Garneri, Lanzoni. — Dobrzensky (Misce acad. nat. curios. dec. I. ann. 2. obs. 181) refert feminae ubi vomitu arte excitato duos calculos, figura, colore, magnitudine amygdali similes, excrevit, a diuturna ca dialgia cum anxietate fuisse liberatam. Vidit Gentil (commentat. in Avicennam lib. IV. F. 1. Tr. 2) calculu gypsi instar durum, ovalem, nuci communi aequale post stomachi dolorem vomitu expulsum. — „*J'ai vu* (1 *Juillet* 1791) *à Hospital* (*Suisse*) *chez le médecin* Hald *un petit calcule d'estomac avec un noyau de cérise enclav qui fut rendu d'un paysan par un vomitif après avoir souf fert une longue cardialgie*" (Ex schedis Paternis). — Hel

[29]), vitri frustulum *); violentiae externae, ...psus [30]), pugilatus [31]), contusio [32]), reclina- ...corporis [33]), herniae **) etc. [34]); motus [35]), ...emata animi [36]), electricitas [37]), aer corru-

Bb 2 ptus [38]),

...eobacht. über Magensteine (Rust Magaz. der gesammt. ...eilk. B. 20. p. 518).

...Ut omnis generis instrumenta (Bonetus l. c. obs. 40 è ...chultzio), acus (Benivieni l. c. cap. XX. — Hagen- ...orn l. c. cent. I. hist. 81; — Rust *Magaz. der gesammt. ...eilk. B.* 17. *Heft* 3. p. 556; — Villars in *Mém. de la ...ciété des sciences de Strasbourg. T.* 2. 1832. p. 292); — ...ltri cuspis (Heister l. c. B. 2. p. 161); — monetae ...leuland *anat. med. Schrift.* p. 114); — furca (Harless ...heinisch-Westphäl. Jahrb.* 1825. *B.* 3. *St.* 3. p. 127) etc. ...upont *gazette de santé* 1825. *Février.* Hufeland's ...urn. der pr. Heilk.* 18 *Juli.* p. 105.

...Subsequente fractura brachii (Forestus lib. XVIII. ...s. 26).

...Dicant Angli post certamen vulgo *boxen*; an a graeco ...abulo πυξ? (de pugilatu apud antiquos. Wiln. 1818).

...Ex globulo nivis vide cap. XXIII. §. XCII. No. 11.

...Didier op. infra citando.

...roriep *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk.* ...38. *No.* 5. p. 80.

...De cardialgia ex laesis gingivis legitur apud Lentilium ...iscell. med. pr. Part. II. p. 414), ex laeso capite apud ...enander (consil. V. No. 16), ex rasura unguium apud ...ckelium (gallicin. med. pr. cent. II. cons. 22).

...oda apud nonnullas gentes *equitum morbus* dicitur (Th. ...rmann consil. lib. III. cons. 14. p. 195).

...error matris ab casum infantis (Plater l. c. p. 413), ...mi commotio a lapsu (Schuster Act. acad. nat. curios. ... VII. obs. 50), imaginatio ex adspectu conatus vo- ...us exhibito emetico sorori (E. Stahl diss. de teneris

ptus[38]), vita sedentaria[39]), podagrae impedi evolutio[40]), suppressio scabiei[41]), menstruo rum[42]), lochiorum[43]), haemorrhoidum[44]), fluo ris albi[45]), sudoris[46]), tumorum[47]), ulcerum[48]) appl

aegris. Hal. 1708. §. 19), moeror ex aerumnis (VICAT d lect. obs. pract. ex diario clinic. obs. 32. p. 125; RIEDLIN millen. No. 598; — FR. HOFFMANN med. ratio syst. P. IV. sect. II. cap. 2. obs. 1) et praecipue *ira* (K NOLDI ad annales Vratisl. supplem. I. art. 13. p. 131; HOFFMANNUS l. c. obs. 9. — LUDOLFF diss. cit.)

37) Ex dolore gravativo regionis epigastriae tempestat cum tonitru praedicit vir novocomensis mihi amicus.

38) BAKER in *Arzneyk. Abhandl. von London. B.* 3. *p.* 8

39) Praesertim inclinato antrorsum corpore, e. c. scriben

40) §. LXX. No. 1.

41) VETILLART DU RIBET in ROUX *journ. de méd. T.* 15.

42) LENTILIUS Misc. acad. nat. curios. dec. III. ann. 7. 120; — VICAT l. c. obs. 28. p. 115.

43) RIEDLIN curat. millenar. No. 968. p. 683.

44) HOFFMANN l. c. obs. 4.

45) NEGRINI in *Journ. de médec. T.* 65. p. 59.

46) Praecipue pedum (FAHNER *Beyträge zur prakt. und richtlich. Arzneyk. B.* 1. No. 9; — LENTIN *Beyträge* I. — KREBS *medic. Beobacht. B.* 1. p. 5; — KRÜGELSTEI HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk. B.* 30. *St.* 5. p. 95).

47) Ita a struma disparente cardialgiam in matrona secu refert VICAT (l. c. obs. 31), et FR. HOFFMANNUS (Theses pathologicae §. XXI) vidit bis „parotidum mores in sexu muliebri non adeo exiguos externis qui applicitis evanuisse, sed brevi post cardialgiam cum gustia spirandi insecutam fuisse.“

48) SWIETEN constitutio epidem. Lugd. Bat. p. 300; DREYSSIG in HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk. B. St.* 3.

licationes externae[49]), et frequentissime venus ia, inprimis onania*).

3. Ex sequenti paragrapho quodammodo patient caussae cardialgiae. *proximae*. Proximae.

§. LXX.

Diagnosis.

1. *Epigastrii dolor* proficisci potest: ex cute oni istae imposita; ex summitatibus musculo- rectorum abdominis ac peritonaei et prolapsu ronatae cartilaginis; ex lobis inferioribus pulmum; ex pericardio et corde depulsis; ex ar- aorta et coeliaca; ex hydrothorace; ex he- et cystide fellea, ex pancreate, ex liene, ex bus, vesica et utero; ex mesenterio; ex inte- colon; ex plexu nervorum coeliaco exque riculo. Loci affect.

2. Ex *cute*: ubi *zoster* vel *anthrax* ad cor- scrobiculum evolvuntur[1]). Regionis istius- i exploratio quoque ad *hernias superiores li- albae*[2]) et ad *introversionem cartilaginis xi- dis* detegendas requiritur, ex qua ultima saepe lialgias apud sutores, formas, et apud texto- jugum, epigastrio crebro admoventes, observavi- Ex cute.

) Admotum temporibus ad somnum conciliandum linteolo croci odore imbuto (Ledelius Miscell. acad. nat. curios. Dec. II. ann. 4. obs. 67).

Plane consentio cum Schmidtmanno idem contendenti (l. c.).

Part. I. Vol. I. sect. II. cap. XIII. Vol. III. cap. VIII.

Cap. XIII. §. XLIII. 3.

vavimus [3]). Ejusmodi cardialgia incrementum ca-pit a brachiorum extensione, et ab ingressu ci-borum in ventriculum, quem interdum vomitus sub-sequitur *).

Ex muscul. rect. 3. Ex *musculis rectis abdominis* et *peritonaeo* ubi hae partes superius rheumate et phlogosi la-borant [4]). Dolor epigastrii tunc, ab attactu trunci motu, augetur.

Ex pulmonibus. 4. Ex *pulmonum lobis inferioribus:* ubi hi lo tuberculis referti sunt. Habitus aegroti potissi-mum istam, phthisicis familiarem cardialgiam designat [5]).

Ex peric. et cor. 5. Ex *pericardio et corde:* ubi hae partes in-vicem coalescunt, aut cor polypo aut hypertro-phia laborat. Plurima de pulsante hac cardialg alibi notavimus [6]).

Ex aort. et coeliaca. 6. Ex *arteria aorta et arteria coeliaca;* su rerum positionibus in tractatibus de anevrysma

ao

3) „Cartilago mucronata sterni, inquit Barbette (op chirurg. anatom. P. III. lib. I. cap. 4. §. 2. p. 389), fr quentius, quam quidem practici annotant, indebite i curvatur, . . . sique mucrone ad interiora vergens ve triculum premit; unde appetitus prostratus, assumptoru vomitus, imo *ventriculi continuus dolor*, totiusque corp ris atrophia. Quod vitium anatomiae periti facillime t ctu deprehendunt, et interjecto paucarum horarum spa curatione auferunt, quo aliàs ad annos plurimos homi miserrime divexantur."

*) Condrochi opere supra (cap. XIII. §. XLI) citato.

4) P. I. Vol. III. sect. II. cap. XXX. §. CV. No. 6.

5) P. II. Vol. II. sect. I. cap. X. §. XLIV. 3.

6) P. II. Vol. II. sect. II. cap. VIII. IX. XII.

ae deque motibus cordis et arteriarum vitia
nica simulantibus, satis enucleatis [7]).

7. Ex *sero aut liquore purulento cavitatibus* Ex hydro-
ae inclusis: ubi diaphragmatis fornix anterior thorace.
deprimitur. Talis cardialgia urinae proflu-
argo profligari solet [8]).

8. Ex *hepate, cystide fellea, pancreate, liene,* Ex hep. cyst. fell. pancr. lien. ren. vesic. uter. et mesent.
us, vesica urinaria, utero et *mesenterio:* ubi
itiones, in tractatibus de morbis illorum vi-
m designandae, ingruunt *).

9. Ex *intestino colon:* ubi saburrae aut flatus Ex intest. colon.
us portione transversa colliguntur [9]),

10. Ex *plexu nervorum coeliaco:* ubi ille a Ex plex. coeliaco.
is neuralgiarum generalibus [10]) tentatur. *Neu-*
ral-

bid. cap. XVI. XVII.

HODII pharmacopoeus cardialgia correptus cum difficili re-
iratione, sero copiosissime per urinas excreto inter qua-
or ac viginti horas convaluit (obs. med. cent. II. obs. 70).
nterea audiantur aurea LIEUTAUDII verba: „*Rien n'est*
us familier dans la pratique que l'usage des remèdes pro-
es à l'estomac, indiqués par des douleurs que les mala-
rapportent à sa region; douleurs produites le plus
uvent par des vices au foie, à la rate, au pancréas,
l'épiploon, au diaphragme etc." (*Anatomie historique et*
tique. Nouvelle édit. augmentée par Mr. PORTAL *T.* 1.
face p. III). Cfr. STOSCH *Magenkrampf als einziges*
nptom von tödtlichen Leberkrankheiten; in CASPER *Wochen-*
rift für die gesammte Heilk. 1833. *No.* 4.

egitur (SCHENK l. c. obs. 100. observante Camerario)
luisse quipiam circa stomachum, medicos cardialgiam
e ratos frustra remedia quaeque adhibuisse, donec alvo
ti enemate mota dolor sopitus docuit, sedem suam in
o, stomacho contiguo, fuisse.

. II. Vol. I. sect. II. cap. V.

ralgiam coeliacam nos coram habere *conjectura-mus*, si saeviente epigastrii dolore, ventricul functiones vix laesae sint et dyspepsia desit; s non solum viscera imperio paris nervorum vag subdita, sed et illa quae nervo sympathico magn obediunt, in consensum trahantur, si dolor epi gastrii cum aliis neuralgiis nexum agnoscat[11], vel ex ignotis caussis lethalis evadat[12]), sique quin anevrysma adsit, epigastrium pulset.

Ex ventriculo.

11. Ex *ventriculo*: ubi stomachi officium per turbatum est, acida eructantur, res deglutitae praesertim alcohol[13]), molestias inferunt, et oe sophagus, fauces, ac intestina simul laborant.

12. Ge

11) Sic a Fr. Hoffmanno (med. rat. syst. thes. patho §. 21) „observatum est hemicraniam et cardialgiam int se alternasse, ita ut cardialgia sublata hemicrania fue secuta et postea hac ipsa discussa cardialgia redierit".

12) Id quod in femina observavit Detharding (Misce acad. nat. curios. cent. I. et II. append. p. 185). Ha subito corripiebatur doloribus sub scrobiculo cordis mol stis; ex eo loco in oppositam dorsi partem excurrentibu quos topicis undique adhibitis sedare primum, sed fr stra, tentabat, felicius interne propinatis paregoricis, qu cum lotium pultaceum et chylosum observaret, stomachi blanda addidit, levamen et solamen afferens: „pacata m videbantur omnia, illa foras prodire, et officiis suis pra esse; quando triduo elapso mensae accumbens subi iterum gravissimis illis doloribus correpta, sanguine naribus prorumpente, prosternebatur, et exanimis con debat". (an ventriculi perforatio?)

13) Th. Simson de re medica dissert. quatuor. Edit. ac curata a Joh. Chr. Schlegel Lips. 1771. p. 140. (Alcol forte guttatim deglutitum, haud secus ventriculum, ci cardiam laborantem, ac oculum afficere, asserit).

12. Genuina haec *cardialgia* facile cum *neu-*Complicatio coeliaca.
ia complicatur [14]).

13. Priusquam nunc de *cardialgia* morbum Divisio.
se constituente agamus, de *cardialgiis* alio-
morborum *symptomate* dicendum

14. Itaque dicendum de *febribus intermittenti-* Feb. interm. cardialgicae.
cardialgicis [15]), manifestis, larvatis, pernicio-
[16]), quotidianis [17]), tertianis simplicibus [18]),
licibus [19]), probe a solitis epigastrici dolori-
periodicis [20]) distinguendae [21]); in quibus fe-
us nisi bilis in stomacho nidulantis certa
a adsint*), affectio plexus coeliaci [22]) et ga-
iis sese nobis obtrudent.

15. Di-

) Nervi ventriculi adeo cum plexu coeliaco connexi sunt, it vix imaginari liceat, quomodo illi pati possint, quin ii hi in consensum trahantur, et vice versa.

) P. I. Vol. I. sect. I. cap. II. §. XXIV. 2.

) Torti therapeutic. special. lib. IV. cap. 1; — Medicus Geschichte d. periodischen Krankh. §. 39. p. 122.

) Rayger Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 4. obs. 0. et schol. ad P. Spindler obs. med. 22. — Thaer in Casper's *med. Wochenschrift. Berlin* 1833. No. 8.

) Bartholin hist. anat. rar. cent. III. hist. 50; — Rivinus diss. de febribus intermitt. Lips. 1683. §. 11; — Ruff Nova acta nat. curios. T. VI. obs. 6. hist. 3. p. 25.

); Torti l. c. hist. 9. 10.

) e. c. a cibis assumptis, tempore digestionis.

) Trnka (l. c. p. 99) jure monet, non omnem cardialgiam periodicam esse semper pro febre larvata habendam. Ad hoc curriculum morbi acuti requiritur. Quomodo A. Laborderie aeger laborasse dicatur „*d'une gastro-entéralgie intermittente*" (*Revue médicale.* 1830. *Octob.* p. 59), non intelligo.

Febr. cont. cum card.

15. Dicendum quoque de *febribus continui* dolore regionis epigastricae stipatis, qui dolor repetendus erit — ex *ventriculo*, ubi saburrae, bilis, pituita, vermes[23]) et phlogosis latere videntur; — ex *plexu coeliaco*, ubi systema nervosum a caussis minus materialibus labefactatum fuit[24]).

Febr. pestilent.

16. Dicendum tandem de *peste*[25]), *typho*[26]), *febre*

*) Sic in AMATI LUSITANI (l. c. cent. VI. curat. 79) monacho „qui cum tertianae paroxysmo corripi incipiebat ita ventriculi dolore cruciari quoque incipiebat, ut alta voce, ad mediam horam clamaret; qui dolor non aliunde quam a bilis acris ad ventriculum fluxu ortum trahebat quae sua acredine et mordacitate dolorem inferebat.“

22) Sic in hysterica LENTILII (Eteodr. med. pr. Aug. 30 p. 821) quotidianam intermittentem vespertinam cum torminibus, dolore epigastrii, vomituque passa, et praecipue in nobili triginta quinque annorum POTERII (Insign. curat. et singul. observ. cent. I. cap. 43) qui a fulmine incendioque exterritus in duplicem tertianam incidit, cum hemicrania aliisque gravissimis symptomatibus, paroxysmi tempore circa stomachum tam immanes tamque celeres dolores patiebatur, ut veluti fulmine ictus brevi exspiraturus videretur. — Plexus coeliaci passionem quoque in binis aegrotis meis, quorum unum Ticini (ann. 1794. Septembr.), alterum Vindobonae (ann. 1800. Maii) curavi, latitasse suspicor. Ille veluti febre intermittente subcontinua laborabat, hic, tertiana. Prae dolore mox ejulabant, mox loqui haud potuerant; suspiria ducebant, animo hinc inde deficiebant cum extremitatibus frigidis, ac fronte sudore cooperto.

23) Edit. alterae P. I. Vol. I. sect. II. cap. IV. §. XX—XXV.

24) Ibid. cap. V.

25) Edit. alter. P. I. Vol. II. sect. I. cap. I. §. III. No. 1.

'e flava [27]), *cholera pestilentiali* [28]), *variola* [29]), *oura* [30]), quorum morborum caussae saepe *'os* ventriculum providentes, et plexum coe- *um* constituentes vehementer afficiunt.

117. *Cardialgia et neuralgia coeliaca*, sine alio Cardialg. *bo* manifesto exstantes ideoque *primariae*, in primaria. *es* dividi solent *species.*

118. *Cardialgia a peregrinis ingestis.* Aegri C. ab in- *endi* sunt, ut reminisci satagant, quaenam ante gestis. *oatum* malum assumpserint; inquirendumque forte praevio delirio aliquid inconsuetum *ititum* fuerit *)? Plurima de hoc argumento *actatu* de gastritide.

119. *Cardialgia dyspeptica, saburralis.* Valent C. dyspe- *raecepta* diagnostica alibi tradita [31]). ptica.

120. *Cardialgia biliosa.* Oritur ubi bilis aut C. biliosa. *osior* [32]) aut acrior [33]) quam par est, in sto- ma-

Pestes Rossiae et Artesiana ann. 1427; pestis Romana 656).

P. I. Vol. II. sect. II. cap. 1. §. II. No. 2.

Ibid. cap. II. §. X. No. 2. (observante Arejula).

P. III. Vol. II. sect. appendix.

P. I. Vol. III. sect. I. cap. IV. §. XVIII. No. 2.

P. H. Vogel (apud Büchner l. c. 1728. Novembr. Cl. *r.* art. 4. p. 1449) de juvene narrat, qui circa declina- *onem* gravis purpurae, queri coepit de intenso cardiae *olore* a quibusvis ingestis maxime saeviente.

Villards l. c. 31) Cap. XVIII. §. LXV. No. 5.

Vidit Swieten comment. ad Boerhaave §. 642.

Theologus de quo narrat Lorry (*von der Melancholie. h. 2. cap.* 5. p. 426) praevio dolorifico stomachi spasmo, *pente* ingruente, in maniam furibundam incidit, quae *uxu alvino nigro* solvebatur.

machum (aliquando extus flavo colore tinctum[34]) effunditur. Caussae solitae hujus effusionis sunt annua constitutio morbis biliosis favens[35]), jejunium protractum[36]), corporis motus validus inconsuetus, ira, et faeces intestina obstruentes. Indicant malum (a multis observationibus comprobatum[37])) habitus aegroti subflavescens, lingua muco luteo obtecta, oris amaror, halitus foetens, anorexia, et ardor ventriculi[38]).

Monitum. 21. Atque hîc animadvertere juvabit, quod alibi[39]) fusius docebitur, bilem in vesicula fellea aut in ductibus biliferis condensatam, concretamque, quo tempore vi in intestinum duodenum tran-

34) F. Platerus (l. c. p. 418) ventriculum a bile flava, sede, qua vesicula bilis ventriculo superstrata illum attingit, tingi macula lata lutea, ad interiora illius quoque penetrante, commaculari, aliquoties observavit; illisque praesertim, quibus viventibus perpetui ventriculi ardores molesti erant, hoc accidisse notavit.

35) Ad cardialgiam biliosam verisimiliter spectat *soda epidemica* de qua loquitur Gasserus (obs. med. 59. in Velschii sylloge obs. et curat).

36) Foresti (l. c. obs. 4) frater cardialgiam non nisi post jejunium longius solito protractum, aut post majorem corporis motum, patiebatur.

37) Amatus l. c. curat. 73; — Zacutus prax. med. admir. lib. II. obs. 1; — Faber insign. curat. 38; — Tilling observ. med. singul. circa verum usum therm. Carolin. obs. 33. p. 61; — Weitbrecht Commerc. liter. Noric. T. 9. ann. 1739. heb. X. No. 9. p. 75; — Bianchi hist. hepat. T. I. p. 516.

38) *Pyrosis biliosa* Sauvagesii (l. c. spec. 2).

39) Part. III. Vol. II. sect. II. cap. de calculo bilioso.

nsire conatur, cardialgias, seu potius neuralgias coeliacas, omnium frequentissimas[40]), excitae; facile dignoscendae: ex mali periodico incessu (saepe post leves in diaeta commissos errores[41])), ex dolorum peculiari saevitie[42]), ex vomitus et singultus apparitione, ex icteri, evidenti plus minus circa paroxysmum, evolutione[43]), et

40) Sancte fateor gravissimas quae mihi in praxi quadraginta annorum obvenerunt cardialgias, maxima e parte, a calculo bilioso ortum duxisse.

41) Vulgo pro mali caussa habitis.

42) Agitur de intolerabili epigastrii dolore, cum facie, veluti cadaverica, extremitatibus sudore frigido coopertis, pulsu minimo, frequenti, irregulari, jactatione et anxietate.

43) Stupanus diss. de cardialgia spasmodica cum ictero alternante. Basil. 1748; — Camerarius apud Schenk lib. III. obs. 99; — Plater l. c.; — Borrichius l. c.; — Schuster Act. acad. nat. curios. Vol. VII. obs. 50; — Trew Commerc. lit. Norimb. T. IX. ann. 1739. hebd. 39. p. 305; — Brückmann ibid. heb. 44. p. 345; — Michelottus de imprudenti medicat. multor. morbor. causa. Opp. T. VI. §. 51. p. 306; — Holdefreind *Erzählung merkwürdig. Krankengesch.* p. 32. „Vidi cardialgiam violentam in viro toroso bene nutrito (consiliario intimo Wolf, Bruchsaliae 1782) saepissime retrovertentem etiam illum hic se diaetae regulis ultro submisisset: omnia remedia vix aliquid praestiterant. Tandem exoritur dolor in regione dextri hypochondrii sub costis spuriis; pro arthritico habui, donec oculorum albugineam flavidam fieri animadvertens, ad vesiculae felleae et jecinoris obstructionem conclusionem fecissem. Datis tunc, cum icterus obortus esset, sapone, extracto cichorei, taraxaci et rhei pulvere in pilulas conversis et sero lactis pro potu, icterus

et ex faecibus corpus delicti sub forma aut materiae piceae, aut calculorum, aut sabuli exhibentibus.

C. flatulent. 22. *Cardialgia flatulenta* cognoscitur per tumorem ovi gallinacei magnitudine versus partem dextram epigastrii, ubi situs est pylorus, nec non ex majori respirandi difficultate [44]), ex levamine doloris a ructibus, ex inflatione majori post cibum, exque aliis signis serius enucleandis [45]).

Pyrosis. 23. *Cardialgia ex acidis, pyrosis* [46]), *soda* [47]) dicta*), communissima est gravidis [48]) et illis, qui cibis oleosis rancidisque vescuntur, ac potu liquorum fermentatorum abutuntur. Aeger, morosus et iracundus redditus, sensum acidi et fervoris in epigastrio, sese per totum oesophagum ad gut-

sanatus est cum cardialgia, quae non amplius, ut alias revertebatur" (*Ex schedis Paternis*).

44) Propter turgescentem ventriculum a flatibus.

45) Part. III. sect. I. cap. de affectionibus flatulentis.

46) A πῦρ, ignis. Gallic. *cremason*, quia cremari seu uri videtur cardia.

47) Vox barbara, Germanis *der Sod, das Sodbrennen*. Angl. *Water-brash; black water; water qualm*.

*) Nasse, *pyrosin* utpote morbum cum dolore, a *soda*, quatenus simplicem acidorum eructationem, distinguit (Horn *Archiv f. med. Erfahr. Jahrg.* 1826. *März. April*, p. 351).

48) Hermannus, narrante von der Lahr (diss. de sterilitate), curandam habebat mulierem, quae concepisse se certe scivit, ut primum sodam patiebatur. Innumeras gravidas cum cardialgia ex acidis vidi, videruntque Riedlin (curat. med. millenar. No. 46), Binninger (l. c. cent. III. obs. 63), Schuster (Act. acad. nat. curios. Vol. VII. obs. 50).

ur usque diffundentem, percipit, cum exspui-
e et vomitione materiae, aliquando ita acidae,
iper solum calcareum conjecta effervescentiam
tet. Variae sunt opiniones circa illius mate-
acidae indolem *).

24. *Cardialgia pituitosa* ad praecedentem ac-. Patefit a habitu corporis flaccido, anore- stomachi pondere, saliva acida [49]), ut dys-a [50]), et a fugata per vomitum pituita vi-[51]). C. pituitosa.

25. *Cardialgia verminosa*, infantibus et femi-miliaris, dignoscitur per signa vermibus in-alibus peculiaria [52]), perque dolorem epiga-periodice recurrentem, potissimum circa no-lunam, noctu, et jejuno ventriculo. C. verminosa.

6. *Cardialgia et neuralgia coeliaca ex ple-tho-* C. ex plethora.

cidum in ventriculo animalium contentum habitum fuit
) *muriatico* (Prout *annals of Philosophy*. 1824. *Jul.*);
) *lacteo* (R. J. Graves in *Transactions of Fellows and
centiates of the King's and Queens college of physicians
Ireland*. 1824. *T.* 4) pro *acetico* (Perperes *alcune
rienze tendenti a riconoscere la natura dell' acido for-
to nell' indigestione* in *Giornale della società medica di
rma*. *Vol.* 8. p. 344. et *Annales de chimie*. *T.* 60.
280).

hudenius Act. med. Berolinens. dec. I. Vol. 8. art. 8.
3. p. 87.

restus l. c. obs. 23.

ye *med. Bemerk. und Untersuch. einer Gesellschaft von
zten in London*. *B.* 1. *No.* 21. *cas.* 1. p. 223.

art. III. Vol. II. sect. I. cap. de vermibus intestina-
s.

thora, a PANAROLIO[53]), BONETO[54]), KAEMPFFIO[*]) et PORTALIO[55]) illustrata; ex doctrina vomitu cruenti et gastritidis chronicae[56]) intelligetur.

C. rheum. arthrit. 27. *Cardialgia et neuralgia coeliaca ex rheumate aut arthritide.* Evolvitur fugatis doloribus artuum, suppressa transpiratione cutanea[57]), impedita podagrae evolutione[58]). Decurrit morbus nunc acuti, nunc chronici instar. Ibi plerumque ad gastritidem spectat, hic facile calculo jungitur.

C. carcinomatica. 28. *Cardialgia et neuralgia coeliaca indolis carcinomaticae.* Ex doctrina doloris faciei FOTHERGILII[59]), vis diatheseos carcinomaticae in neuralgias elucet. *Leprae* cum carcinomate affinitas[60]) quoque de frequenti neuralgia aut ventriculi ipsius, aut plexus coeliaci, apud gentes *plica*[61])

53) Observ. med. Pentec. V. obs. 11.

54) l. supra (§. LXVIII. No. 3) citat.

*) Diss. de infarctu vasorum ventriculi. Basil. 1751. (HALL. disputat. ad morbor. histor. et curat. facientes. T. p. 100).

55) *Mémoires de l'acad. R. des scienc.* 1784. p. 65. et Samml. auserl. *Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 12. p. 725.

56) Capitibus XXII. et XXIII.

57) Exemplum memorabile huc spectans enarrat HOLL. FREIND (l. c. p. 32).

58) RIEDLIN lin. med. ann. VI. p. 1373. et millenar. 659; — HOLLERUS observ. et consil. No. 12; — MUSGR. de arthritide anomala cap. II. hist. 11.

59) Part. II. sect. II. cap. VI. §. XXX. No. 10.

60) Edit. secundae. P. I. Vol. III. sect. II. cap. XX. §. No. 7.

61) Ibid. §. LXXI. No. 1.

esyge [62]) (morbis juxta nos leprosis), ratio-
reddit. Spectat praeterea huc *cardialgia*
hosa in Regno Wurtembergensi endemica*).

29. *Cardialgia et neuralgia coeliaca spasmo-*
.. Dum homines systemate nerveo praeter- C. spasmodica.
um sensili instructi, quales esse solent chlo-
ae, hystericae et hypochondriaci, praeviis
ii pathematibus nullaque obvia materiali caus-
), in dolorem epigastrii incidunt, malum ex
bilitate morbosa nervorum vel ipsius sto-
ni (cardialgia nervosa), vel plexus coeliaci
ralgia coeliaca) vel ligamenti gastrophrenici**)
endum ***).

30. *Car-*

Sauvages (l. c. spec. 4) de *pyrosi suecica*, a Linnaeo
Epist. ann. 1752) *cardialgia sputatoria* dicta, loquitur:
Est apud Suecos, inquit, qui alpibus Lapponicis proxime
ljacent, morbus endemicus, quo dimidia pars hominum
borat tum mas tum femina. Dolor pressorius sub scro-
culo cordis premit versus dorsum et pectus repetitis vi-
bus summa cum anxietate usque dum aeger incipit ex
e emittere salivam instar rivuli cum repetita nausea, in-
dum vomitione; saliva exiens ad libram semissem et
ram unam est calidissima, purissima, aquei coloris,
o effluxu mitigatur morbus, aut saltem per unum, al-
rumve diem aeger immunis est a morbo. Paroxysmus
citatur a cibis fumo induratis, carnibus salitis, lardo,
lte quavis. Mitigatur carnibus recentibus, piscibus,
te dulci; morbus durat saepe per vitam, nulla vero
dicina adhucdum cognita."

*adthofer l. c. (in circulo *Leutkirch*).

** Cfr. Part. II. Vol. I. sect. II. cap. XIV.

*** Cap. XV. §. LII. No. 3.

k Prax. III. I. 2.

C. atonica. 30. *Cardialgia atonica, paralytica.* Compress nervi vagi origine cephalica, aut exhaustâ ej sentiendi facultate culpa studiorum et animi pa thematum, paresis ventriculi caeterum insonti cum sensu gravitatis et plenitudinis ad epigastriu expectanda [64]).

§. LXXI.

Prognosis.

C. duratio. 1. Pyrosis, in sanis caeterum hominibus, f gax est [1]), dummodo absque febre [2]). Pertina observatur in arthritide [3]), plica, et maxime l te

***) Antiquam doctrinam de cardialgiis spasmodicis ut n vum inventum jactavit BARRAS op. c.

64) Sexagenarius de his symptomatibus diu conquestus, propinata emetica nullam vomitionem excitabant, p mortem exhibuit stomachum tensum et repletum, licet plures ante obitum dies, perparum alimenti sumpsiss pylorus etiam liber erat, unde LIEUTAUD jure dedu stomachum sensu et motu destitutum fuisse, nec potui alimentis se exonerare, quod accidit vesicae urinari dum ejus corpus paralysi afficitur (*Actes de l'académie d soc. R. des sciences à Paris. an.* 1756. p. 223).

1) *Pyrosis vulgaris* SAUVAGESII (l. c. spec. 1). Morbus norum, jocularie ab ALBERTI dicta (diss. de ventric ardore. Hal. 1731. . I. p. 9). GALL. *aigreur d'estom Le fer chaud.*

2) *Pyrosis a phlogosi* SAUVAGESII (l. c. spec. 3): „Ea species quam phlogosis ventriculi, seu gastritis, nec hepatitis, cystitis, hysteritis excitant".

3) Quatuordecim annis JOERDENSII (Commerc. lit. Nori T. IV. a. 1734. hebd. 5. No. 1. p. 33) vir, a decem nis podagricus, cardialgiae gravissimos aliquot semper

bus morbis organicis ventriculi [4]) aliorumque
rum abdominalium [5]).

2. Quanti momenti sit epigastrium [6]), mors lius percussione [7]) docet. Ejus dolor qualemue morbum, praecipue acutum [8]), graviorem t. Soda porro in nephriticis mali est prae[9]). In genere „dolor oris ventriculi seniori ro adveniens, repentinam mortem denun[10]).“ Nec seniori tantum *)! Neuralgiae tam sto- C. periculum.

Cc 2

rum insultus, multos in dies durantes, atque ante vel st podagrae paroxysmos, vel vere aut autumno ingruentes, rpetiebatur, qui vel sponte vel flatibus ἄνω καὶ κάτω pulsis, aliàs vero nec his nec acidissimo vomitu, finietur, quosque plurima et efficacissima remedia hactenus aire tantum, non vero praepedire, potuerunt.

yrosis ulcerosa Sauvagesii (spec. 5). Cfr. Fr. Stockari s. de ardore stomachi. Basil. 1704.

xempla cardialgiarum diuturnarum collegerunt Hoffnn l. c. (annorum quinque), Ballonius l. c. (bienna), Paullini l. c. (triennalis), Pye l. c. (annorum sex), llger l. c. (annorum septem), Vicat (annorum octo), Horstius epist. lib. II. sect. 18 (annorum octodecim), rger l. c. (annorum viginti) etc.

.. T. Delii diss. de scrobiculo cordis signo. Erlang. 56.

xempli gratia sub pugillatu.

n febribus acutis convulsiones, et circa viscera dolores ementes, malum“ (Hippocrates sect. IV. aphor. 65).

primis si urina, aliàs arenulis et calculis onusta, clara aquea evaserit; ut tres observationes notatu dignae d Riedlin (lin. medic. ann. 3. Jan. 16. p. 36), a Trnka que relatae (l. c. p. 111.), docent.

lein interp. clinic. l. c. Cfr. cap. XXVIII.

r. cap. XXVII. de perforatione ventriculi.

stomachi quam plexus coeliaci, facile in epilep-sias transeunt. Periculosae sunt ubi convulsion-lipothymia, frigore extremitatum stipantur[11] Minus periculosi sunt dolores epigastrii, si pe-intervalla adfligunt, si per consensum accidun-si a saburra, bile, pituita, vermibus ortum tra-hunt, ac aetate florente locum obtinent. Singu-laris est observatio sodae sanitatis indicis[12]).

C. effectus. 3. Introvulsionem cartilaginis xiphoidis, ict-rum, ventriculi corrugationem, distentionem, d-verticula, inflammationem, quae pro cardialgi-*effectu* haberi solent[13]), potius ab ipsis quae car-dialgias excitant caussis repetimus. Caeterum no-negamus dolorem epigastrii per se somnum pro-fligare, ciborum desiderium dejicere, digestione-labefactare et corpus emaciare posse.

C. solutio. 4. Solvitur dolor epigastrii, *vomitu*, inpri-mis si ejus ope caussa morbi[14]), aut saltem caus-

pa-

11) Klein l. c.

12) In viro, de quo Riedlin scribit (l. c. ann. IV. Aug-17. p. 677), sodâ praeter morem silente, aliàs instab-morbus.

13) Trnka op. c. p. 112. sq.

14) Piro sicco vomitu reddito convaluit puella Riedli-(l. c. April. 5. p. 272), qui autor (ibid. ann. VI. Oct. 11) ex aliena experientia, exemplum nuclei pruni adh-integri qui ante biennium deglutitus fuit, rejecti, fuga-illico cardialgia, refert. Amati (l. c.) accidit abbati, materia albumen ovi referente vomitu elisa convaluer-Calculorum quoque vomitu rejectione cardialgia visa c-conquievisse (Dobrzenski, Gentilis, Gemma ll. cc. Idem accidit rejectis vermibus cum massa pituitosa (Ba-

xysmorum [15]) abigatur, eademque ratione [16]). Item haemorrhoidibus [17]), lochiis [18]), orrhoea [19]), abscessu [20]), adparitione impeti- 1 [21]), febre [22]), ictero [23]) ac partu.

§. LXXII.

OLINUS Act. med. philos. Hafn. Vol. 5. obs. 34. p. 118), m saburra (LEDELIUS Miscell. acad. nat. curios. dec. III. n. 7. obs. 61). Gravissimas cardialgias adparente *vo- tu cruento* profligatos observavi cum RIEDLINO (curat. llenar. No. 968), ALBERTO (diss. de morborum salubri- e. Hal. 1723. §. X. p. 28); DOVINETO (apolog. de ar- itid. lib. III. c. 1), GOERITZIO (BÜCHNER Miscell. phys. d. mathem. ann. 1729. Jul. cl. IV. art. 7. p. 451).

Alimenta assumpta (GILLERUS l. c. MARTIUS l. c. BIER- G adversaria curiosa cent I. obs. 35. schol.), bilis atra ONET sepulchr. lib. III. sect. VII. obs. 22), medica- nta incongrua (PLATER l. c.), aquae purissimae sex tae (GHERLI *rare osservazioni di medicina e di cerusia. t. seconda, obs.* 43. p. 237), vermes a famulo digitis acti (HAGENDORN histor. med. phys. cent. II. hist. 4).

iarrhoeâ (BARTHOLINUS l. c.) inprimis biliosâ (POMME). Legitur de excretis per alvum ossiculo cum brassica lutito (RIEDLIN l. c.); de ossiculis plurimis (SCHENK .) de vitri frustulo (DUPONT l. c.). Memorabilis est lialgiae solutio per hydatides alvo evacuatas (MUSGRAVE d LESKE op. c. Th. 1. No. 61. p. 158). Nil dicam de nibus, ut re quotidiana experientia confirmata.

TORCH obs. clinic. ann. VI. Octob. cl. IV. p. 719. In- nerabilia exempla cardialgiarum a fluxu haemorrhoi- solutarum, mihi ipsi obvenerunt.

ERMANN l. c.

enigna quidem in cardialgia podagrica (CLERK *neue suche und Bemerk. aus der Arzneyk. einer Gesellsch. zu nb. B.* 3. *No.* 19. p. 413).

uorum utpote ope natura plerumque eliminare molitur

§. LXXII.

C u r a.

Generatim. 1. Regula esto, in cardialgia quousque licet a medicamentis internis abstinere, curamque praecipue a remediis externis et a regimine diaetetico impetrare.

Emetica. 2, Si tamen morbus a cruditate ingestorum aut a colluvie pravorum humorum stomacho haerentium ortum ducat; ad *emeticum* mitissimum[1]) si sufficiat[2]) (subjectis paregoricis[3]), data necessita

deglutita vulnerantia, ut ossa (SCATI apud BRAMBILLA l. c.) acus (BENEVIENI l. c.) qui et sine abscessu sub cute aliquando comparent (VILLARS l. c. JUST l. c.).

21) VETILLART l. c. — VICAT l. c. obs. 28; — SCHURIG chylologia cap. VII. §. 33. p. 475.

22) HOFFMANN diss. de imprudentia medicorum, multorum morbor. et mortis causa. §. 51. opp. T. VI. p. 306.

23) Non is qui cardialgiae se jungit, sed qui illa remittente oritur.

1) Ut pulvis radicis ipecacuanhae a granis viginti ad triginta pro adulto.

2) Etenim interdum accidit, ut leniora emetica imparia sint rebus indigestibilibus eliminandis, haecque validiori tantum stomachi contractione exturbari queant, ut accidit in GROENERI (Commerc. lit. Norimb. T. III. ann. 1733. Tab. 24. p. 189) virgine, in WOLFII (Annal. Wratislav. Tent. 31. ann. 1725. Januar. cl. IV. art. 12. p. 77) rustico, in BENIVIENI (l. c. cap. II) fabro, et in PLATERI (l. c. p. 42) casu. *Solutio* tunc *tartari emetici* propinanda.

3) Exemplo FORESTI (l. c. obs. 28), GOCKELI, RIEDLI (ll. cc.). Sic praescribitur: Mucilaginis gummi arabici, syrupi cinnamomi aa unciam semis; opii puri granum unum; aquae fontanae uncias tres. Misc. cap. pedetentim

; iterandum[4])) confugere licet[5]); nisi aut
iculi vulneratio[6]), plethora[7]), sensus nimius[8]),
ii morbi causa vel partim tantum educi, ut in muliere
ud Pye (l. c.) et molitore Zwingeri (Miscell. acad.
t. curios. cent. VII. obs. 25), vel iteratis non nisi sto-
achi conatibus loco, cui pertinacius adhaeret, moveri
test, uti apud Groenerum et Wolfium ll. cc.).

ic emetica rebelles cardialgias profligarunt ex rapis
ezold obs. med. chirurg. select. 36), ostreis (Riedlin
c. ann. I. Jan. 19. 22), muraenis (Hagendorn l. c. cent.
hist. 5), caseo (Fabri insign. curat. 38) etc. — Quoad
lluviem pravorum humorum referri huc optima ratione
ppocratis aph. I. sect. 4. meretur, qui non febricitanti,
i cibi fastidium, cordis dolor, vertigo tenebricosa, et
s amaritudo, purgatione per superiora opus esse signi-
at. „Non rarum, inquit Fr. Hoffmannus (med. rat.
st. l. c. §. 4), nec insolens quoque est, post tertianam
ca praecordia dolorem cum insigni virium languore,
orum fastidio, oris siccitate et animi leviuscula defe-
one, lentoque calore interdum observari, quae cuncta
lla a bile acri et vitiosa copiosius in duodeno, si virtus
s motrix peristaltica sub morbo valde fracta fuerit,
cervata diutiusque stagnante produci, exinde demum
elleximus, dum leni emetico, v. gr. uno alterove grano
tari emetici cum s. q. aquae dato, effusa magna sa-
rra, conquievisse protinus haec omnia mala vidimus."
liciter quidem emeticum cessit in cardialgia ab acu
lutita (Hagendorn l. c. cent. I. hist. 81), sed res est
nper alea plena.

emplum quidem Panaroli (obs. med. Pent. 5. obs. 11)
et, cardialgiam interdum nasci ex mola carnea fibrina
guinis post haematemesin in stomacho relicta, quae
mitu ab emetico helleborato excitato profligata est; ast
d, si sub actu vomendi novus haematemesis insultus
itatus fuisset?

mius[8]) (praecipue post iram[9])) aut vermes in tubo intestinali nidulantes[10]), obstent.

Cathartica.

3. *Cathartica*, etsi periculo in cardialgiis non vacent[11]), et aliquando praeter alvum emesin moveant[12]), tutissime tamen ingesta acria, flatulenta, cruditates, colluviem pravorum humorum,

8) Dum ann. 1796 Viennam veneram, multis medicis e schola Stollii emeticorum abusus familiaris erat. Opportunitatem inde nactus sum, observare quantum vomitoria in cardialgiis chloroticarum, hystericarum, hypochondriacorum noceant, quod observationes Riedlin (cur. millenar. No. 231. 261) jam dudum docuerunt.

9) Legatur hìc observatio nona, a Fr. Hoffmanno (l. c.) relata, viri scilicet irae impotentis, qui tertio die ab emetico sumpto interiit; quaeque de hoc argumento retulit Styx in Hufeland's *Journ. B.* 8. p. 166.

10) Quamvis cardialgiarum curationes, vermium ejectione emeticorum ope peractae sint ab Amato (l. c. cent. III. curat. 20), Benivieni (l. c. cap. 2), Borello (hist. et observ. phys. med. cent. I. obs. 9), Zwingeri (l. c.), attamen eliminationem vermium per os, propter rationes alibi (P. III. Vol. II. sect. I) exponendas, minime approbo.

11) Lorry (l. c. p. 429) de sene literato narrat, inter maximas curas domesticas, stomachi dolore vexato, cui pharmacopola purgans aloeticum propinavit. Terribiles dolores, quibus vigentibus capilli in vertice erigebantur, secuti sunt, et aeger, ab eo tempore semper valetudinarius, tabe, febre et vomitu nigro post triennium vivere desiit.

12) Quod cum emolumento accidit in cardialgiis de quibus Riedlin (lin. med. ann. IV. April. 5. p. 272), Rhodius (obs. med. cent. II. obs. 73), Ballonius (Paradigmata 157), Chesneau (l. c. obs. 2. p. 197), Schultz (Misc. acad. nat. curios. ann. III. obs. 258) etc.

, vermesque eliminant[13]), et metastasium pe-
um avertunt[14]). Immo cardialgiarum pluri-
m curam *eccoproticis* inchoamus, *aquis so-*
saponaceis et salinis[15]) palmam conce-
es.

4. Quae, ore saltem judice, *demulgent* phar-, in quibusdam cardialgiis a caussa stoma- irritante ortis, juvant[16]). Ejusmodi sunt *aqua*[17]), — Demulcentia.

Quotidiana experientia sic confirmat observationes Foresti . c. obs. 21. 23. 24. 27), Plateri (obs. med. lib. II. p. 22), Riedlini (l. c. ann. V. Aug. 12. ann. VI. Febr. 21), onεti (sepulchr. lib. III. sect. 7. obs. 22), Binningeri . c. cent. V. obs. 63), Dodonaei (annot. ad Benivieni c. p. 85), Zacuti (prax. adm. lib. II. obs. 31. et med. incip. lib. II. obs. 11), Ledelii (Miscell. acad. nat. rios. dec. I. ann. 3. obs. 84), Stegmanni (ibid. dec. III. n. 1. obs. 7), Hellwigii (obs. phys. med. 95. p. 279), isteri (*med. chir. Wahrnehm. B.* 1. *No.* 524) alio-mque.

Wicat (delect. obs. pract. ex diar. clinic. obs. 10) car-algiam a struma resoluta ortam, unico eccoprotico stulit. Historiae morborum memorabiles, una a Ried-no (l. c. ann. VI. dec. 5. p. 1374), altera a Wolffio cta acad. nat. cur. Vol. IV. obs. 19) traditae docent, thartica etiam ad sanandam cardialgiam arthriticam, dagram ad loca consueta revocando, prodesse.

Edit. secund. P. I. sect. II. cap. VI. §. XXXVIII. 27. de inprimis Schacher diss. de therm. Carolinarum usu praecipuis ventriculi intestinorumque morbis §§. 9 et . Lips. 1716. — Tilling observ. med. singul. circa rum usum therm. Carolin. obs. 33. p. 61. — Springs-ld *Abhandl. von Carlsbad.* p. 37.

Brun (Roux *Journ. de méd. T.* 26. *Janv.* 1767. p. 56) emplum narrat cardialgiae in juvene, stomachicis reme-

aqua[17]), praesertim frigidè epota[18]), *jura pullorum tenuia*[19]), *lac* tam merum[20]), quam aquae mixtum, aut illius serum[21]), *amygdalarum emulsio*[22]

diis ex classe roborantium diu rebellis, demulcentibus tandem sanatae.

17) Stoll (rat. med. T. II. cap. X. p. 157) „spasmum ventriculi gravem in viro robusto plenoque, et quotidie per multos annos a pastu maxime recurrentem, quem spirituosa, amaricantia, nervina, chalybeata, multo ferociorem effecerunt, strictiori diaeta et *abstinentia a vino* ac calefacientibus quibusvis, et sanguinis missione largiori instar incantamenti consopivit."

18) Fr. Hoffmannus (l. c. curat. §. 3) „experientia, inquit crebriori didicimus, in hoc atroci affectu, si a bile . . . obortus fuerit, solam *aquam puram et frigidam* per vices usque ad mensuram dimidiam vel ultro haustam, tecto bene corpore, et imposito stomachi regioni calido fomento, insigniter profuisse, ac subsecuto sudore per universum corpus dolorem summo cum levamine discussum . . vidimus quoque cardialgiam cum cholerica passione junctam hoc unico remedio . . . conquievisse." Insignem hac de re casum Schmucker (*vermischt. chir. Schrift. B.* 2 *Abth.* 7. p. 184) refert. Ex observatione in tertio volumine actorum meorum instituti clinici Vilnensis (Lips. 1812 p. 87) relata, virtus haustus aquae frigidae adversus cardialgiam verminosam ultro elucet. Videbatur mihi ac vermes insolentes a frigore extemplo siderati evasissent.

19) Medicis Galliae solemne auxilium (Pomme l. c. p. 244)

20) Lacte mane et vespere tepide epoto, una cum diaeta lactea, cardialgias, juvenum praesertim, plus vice profligavi.

21) Potum ejusmodi posse cardialgias a ventriculi irritatione, per emetica, venena aliaque acria inductas compescere, ut praesertim Tissotus (*Abhandl. von den Nerv. und ihren Krankh. B.* 2. *Kap.* 3. §. 80. — *B.* 3. *Kap.* 13

²) et *oleum*[23]), *mucilagines gummi arabici,* *aganthis*, *psylli*, *cydoniorum*[24]), *siliqua* *is*[25]).

5. *Magnesia*, *lapides cancrorum*[26]), *aqua cal-* Absorb. et alcal.

5) notavit, facile intelligitur; sed mirum est, si lactis dversus acida relationem perpendas; illius serum, aut um aqua mixtionem *sodam* debellare, quod pluries expertus sum cum VELSCHIO (Sylloge observ. curat. med. pisagm. 39).

Non per solam mixtionem lactis amygdalini cum gummi rabico, sed addito simul oleo amygdalarum et saccharo, arata.

Ad uncias duas tresve porrectum. Videantur observaiones HANNEMANNI (Miscell. acad. nat. curios. dec. II. nn. 4. obs. 61), KOECHLINI (Act. med. Hafn. Vol. I. obs. 21. p. 213), THONERI (obs. med. lib. III. p. 135), LOSII obs. med. lib. III. obs. 11), RIEDLINI (lin. med. ann. I. ul. 2. p. 192), P. H. VOGELII (BÜCHNER Miscell. phys. ned. math. ann. 1728. Novemb. Cl. IV. art. 4. p. 1449), DONAUERI (ibid. ann. 1730. Decembr. Cl. IV. art. 8. p. 525) et JUNCKERI (conspect. med. theor. pract. Tab. 103), uorum binorum auctorum casus docent, etiam *amygdalas dulces excorticatas* manducatas in *soda*, praesertim a ini nimio potu orta, praestans sistere auxilium.

LENTILIUS iatromnemat. cap. XL. p. 182; — BARTHOLINUS hist. anat. rara. cent. VI. hist. 21.

RIEDLINUS (cur. med. millenar. No. 46) vidit gravidam, uae praeter alia gravidis consueta incommoda inprimis rdore ventriculi tanto interdum affligebatur, ut querelas i elicuerit, quem semel atque iterum etiam theae potus xcitabat. Semper autem sodae huic opitulabatur *siliquae ulcis* (quam propterea continuo apud se gestabat) esus.

Certe non erro iis praeter virtutem absorbentem et aliam ervis amicam adscribendo. Utor lapidibus ejusmodi in

calcis[27]), *sapo* et *carbonas sodae*[28]) (ne de obsoletis loquamur[29])) moderate usurpata[30]), sique nihilominus ventriculum aggravent, *aromatibus* nupta[31]), non solum in cardialgia ex acidis, sed etiam in biliosa prosunt, qua in ultima *sapo Starkeyanus* nobis prae omnibus satisfecit[32]).

6. *Aci-*

soda infantum, chloroticarum, hystericarum, bis terve de die a granis decem ad viginti. Observationes meae circa hoc pharmacum respondent iis S. G. VOGELII (*Versuche einiger med. pr. Beobachtungen. Beob.* 21) et MARTEAU (VAN DER MONDE *Journ. de méd. T.* 4).

27) WHYTT *Beobacht. über die Hypochondr. und hyster. Zufälle. Kap.* 8. §. 4; — R. A. VOGEL de curat. cancri occult. et aperti per aquam calcis vivae potum. Goett. 1769. §. 6.

28) Cap. XVIII. §. LXVI. No. 3.

29) *Bolus armenus* (ETTMÜLLER opp. omn. T. II. P. I. p. 89. — RANZOVIUS de cons. valetud. cap. 45), *pulvis tegulae* (PAULLINI de nuce moschata sect. II. P. III. membr. 1. cap. 8. §. 6. p. 457), ille *margaritarum* (LOTICHIUS observ. med. lib. IV. cap. 1. obs. 6), *terra sigillata* (RIEDLIN cur. millen. No. 868) syrupo consolidae temperata (SCULTETUS armament. chirurg. obs. 80), *rasura eboris* ad scrupulum unum in triduum mane (ZACUTUS prax. med. admir. lib. II. obs. 8. — GHERLI *rare osservazioni mediche e curios. cent. I. osserv.* 39. p. 119).

30) Ex *abusu* absorbentium non adeo calculos ventriculi de quibus BREYN (LESKE l. c. *Th.* 2. *No.* 35. §. 1. p. 129) narrat, sed illos etiam viarum urinalium timeo.

31) e. c. pulvere corticis cinnamomi, nucis moschatae ad granum unum alterumve.

32) Constat ex oleo aethereo terebinthinae et potassa caustica. Nisi haec probe extincta sit, periculosum est medicamentum. Praescribo: R. Saponis starkeyani drachmam

6. *Acidum nitricum*[33], *elixir vitrioli Myn-* Acida.
*tii**), pyrosin (biliosam?) profligasse legitur[33].
da vegetabilia, ut *succum citri*[34], *aurantio-*[35], *mali punici*[36], *pulpam tamarindorum*[37], *erasa acida siccata*[38]) hîc mineralibus acidis ponimus. Ita *acidum carbonicum*[39], *hydro-nicum acidum***) non adhibuimus.

7. Aci-

unam. Extracti taraxaci unciam semis. Misc. assidue. Ferment. pilulae ponderis granorum trium. Consp. pulvere cinnamomi. D. S. cap. tres pilulas bis de die.

R. Pemberton *a practical treatise on various diseases of the abdominal viscera. 3d. edit. Lond.* 1814. *chap.* 7.

Girard in *Journ. de médec. par* Sedillot *Mai.* 1812. p. 41.

Commendatur ab ipso Pemberton (l. c.).

Zacutus (prax. med. admirab. lib. II. obs. 4) tres vidit soda correptos, qui celebratis omnibus, solum assumpto syrupo acto ex *succo aurantiorum acidorum et portulacae*, sanitatem obtinuere. Plures tandem laudes aurantiorum *cortex* obtinuit (Ritterus Nov. act. acad. nat. curios. T. V. pp. 33. §. 69; — Heisterus l. c. hist. 4. — Storch l. c. ann. VI. Oct. cl. IV. p. 410).

Alexander Trallianus lib. III. c. VII.

Vir quadraginta sex annorum, Novocomii degens, cardialgiae biliosae, semel bisve de anno obnoxius, morbum ...um, aliis pharmacis rebellem, secure illa *pulpa* ad plures uncias sumpta, debellat.

Riedlini aeger plures annos sodam, esu ejusmodi fructus, quos semper secum gestabat, compescere potuit (Lin. med. ann. IV. Aug. 17. p. 677).

Illud, praeeuntibus Lentilio (iatromn. theor. pract. P. cap. 11. p. 443), Marcardo (*med. Versuche. Th.* 2. p. 5), quatenus ex connubio acidorum vegetabilium cum lapidibus cancrorum, aut carbonate potassae evolvitur,

Mars. 7. Acido carbonico in aquis soteriis nuptum etiam *martem*[40]) ad cardialgias cum atonia (inprimis in chloroticis feminisque metrorrhagii exhaustis) profligandas, admittimus; vix autem sub alia forma[41]).

Cinchona. Geum urban. 8. Nec *cortici peruviano* in cardialgia, ea qua febris intermittentis sistit symptoma excepta[42]) fave

praecipue in cardialgiis bilioso-nervosis, cum nause et vomitu commendo. Incantamenti instar potione si dicta *antiemetica* Riverii, cardialgiam post hepatitide superstitem, aliisque auxiliis rebellem, in viro Vilnen debellavi.

**) Bailey *sur l'emploi de l'acide hydrocyanique dans le maladies de l'estomac.* Ex *London medical repository. Apr* 1828, in Ferusac *bulletin des scienc. médic. Mars* 182 p. 424.

40) P. I. Vol. I. sect. II. cap. VI. §. XXXVIII. 33. — E Riedlin cur. mill. No. 668, — Reydt hydrophylacii T. cap. 11. p. 155. 172. 209; — Baine *med. Bemerk. un Untersuch. der Aerzte in London. B.* 2. *No.* 11. *Fall.* p. 155; — Weickard *Einladung zur Kur für das Ja* 1777 *am Kurorte bei Brückenau im Fuldischen;* — Schei demandel *kurze Nachricht von dem Nutzen und Gebrauc der zu Brückenau gelegenen Mineralbrunnen.* p. 118; — Brück *Beobacht. und Ansichten über die Heilkraft Dri burgs* (Hufeland's *Journ der pr. Heilk.* 1831. *April.* 48).

41) Ratio simplex; nam gravia inde damna vidi. Intere non ignorandum *subcarbonas ferri* nuper in cardialgi feminarum commendatum fuisse (Omodei *annali universa di medicina.* 1832. *Ottobr. Novembr.* p. 372).

42) De virtute cinchonae in febre intermittente cardialgi crebro in praxeos meae curriculo experta, vide auctor §. LXX. 14. citatos, quibus adde observationem Rueff (Nov. act. nat. curios. T. VI. obs. 6. hist. 3. p. 25).

emus. Quum febres hujusmodi periculosae , piaculum foret eas *geo urbano*[43]) aliisque ediis surrogatis [44]) committere.

9. Dolore epigastrii diuturno in scrophulosis rhachiticis obveniente, *glandes quercini*[45]), *halium*[46]) tuto *) adhiberi queunt; ita latente carcinomatico, *conium maculatum*[47]). Cargiae scorbuticorum accommodata sunt *nastur- aquaticum*[48]), *raphanus rusticanus*[49]), *allium num*[50]), *acorus calamus*[51]). Omphal. gland. conium etc.

10. Car-

) Commendatur ejus radix a Buchhave (observat. circa ad. gei urbani sive caryophyllatae vires in febribus. obs. 8. 80. 100).

e. c. centaureo minori (Klaunig Miscell. acad. nat. curios. ent. III. et IV. obs. 146).

Harum ustulatarum ad modum fabarum *caffé* decoctum Marx *bestätigte Kräfte der Eicheln. No.* 13. p. 34. *No.* 5. p. 35).

Oleum scilicet seu potius succus ex olivis immaturis aut varum pampinis expressus, saccharo mixtus, sicque celeratum *syrupum omphacii* efformans. Cfr. Chesneau l. c. ap. 1. p. 194; — Zacutus prax. med. admirab. lib. II. bs. 4.

Periculosus mihi e contrario videtur hîc usus *barytis muriati* Thuessink *Waarneemingen . . . in het nosocomium cli- cum van Groningen.* 1805. *No.* 30) et *spongiae ustae* Vicat delect. observ. pract. No. 31).

Quarin tentamen de cicuta cap. II. cas. 17. p. 39; — Gasc *Journ. de médec. par* Sedillot. 1812. *Mai.* p. 41; — Müller in Rust *Magazin für die gesammte Heilk. B. . Heft* 2. *XI.* 12.

Riedlin lin. med. ann. I. Decembr. 23. p. 451.

Idem ibid. ann. IV. Julii 7. p. 461.

Blancard collect. med. phys. cent. V. obs. 51.

Amar. arom. acria.

10. Cardialgia, inprimis arthriticorum, symptomatibus dyspepsiae stipata, nisi sordes au plethora obstent, *pharmacis amaris* et *aromaticis* [52]) curatur. Praecipue sibi hîc laudem promeruere *quassia* [53]), *columbo* [54]), *trifolium fibrinum* *) *chamomilla* [55]), *salvia* [56]), *mentha* [57]), *cinnamomum* [58]), *sassafras* [59]), *vinum* tam *medicatum* [60]) quam

51) Solenander consil. med. sect. V. p. 517.

52) Valent hîc in genere cap. XVIII. §. LXV. No. 3. commendata.

53) J. A. Ph. Gesner *Samml. von Beobacht. B.* 3. p. 226; — J. Röbol, ex *Handelingen van het Genootschap servandis civibus Deel.* 3. p. 465 in *Samml. auserl. Abhandl. für p. Aerzte. B.* 8. p. 670. Interea infusum quassiae simplex et tenue quidem, tincturae a Röbol commendatae antepono.

54) Scheider in Horn's *Archiv für med. Erfahr.* 1809. Sep. p. 133.

*) „Matrona Hungarica me consuluit die 20 mensis septembris 1811. Ea in juventute soda vel maxime laboravit cardialgia. Nihil sedare potuit haec symptomata, praeter lapides cancrorum Magnesia vero hanc opem non praestitit. Palliativa autem haec in melius mutatio fuit; donec viri nobilis consilio aegra *infusum trifolii fibrini* adhibuisset, a quo in integrum sanata fuit" (Ex schedis Paternis)

55) Amatus l. c. cent. V. curat. 39; — Forestus l. c. ob. 20; — Hartmannus praelect. chymiatr. p. 42; — Fr. Hoffmannus hist. morb. Vratislav. ann. 1702. p. 350.

56) Act. acad. nat. curios. Vol. II. obs. 195. — Ego infusum praescribo saturatum.

57) Knigge comment. botanic. med. de mentha piperitide §. 24. 32. 33. Pulverem herbae ad scrupulum cum eleo saccharo exhibet. *Aquam destillatam* et *rotulas* antepono.

58) Ejus aqua destillata, inprimis cardialgias ex usu foliorum digitalis purpureae usu ortas, mirifice debellat.

ı *simplex* [61]), *coffea* [62]); *calendula offici-*
*).

11. Suos quoque ad cardialgiam (et neuralgiam acam) laudatores invenerunt *asa foetida* [63]), *ius* [64]), *oleum cajeputi* [65]) et *succini* [66]), *cam-* ı [67]), *aether* [68]), cui adhuc *liquorem anody-* *mineralem* Hoffmanni [69]) anteponimus. Nervina.

12. Si

Ligni decoctum (Poterius l. c. cent. III. cap. 31).

Trnka l. c. p. 268 (vinum absynthites).

„Ego, inquit Marescotti (tract. de variolis. p. 181), ii a pueritia cardialgiae obnoxius eram, ex calidi vini tu maximum levamen percipio." *Vinum Cypri*, *Ma- rae*, absoluto prandio (sub cujus curriculo aqua biba-) propinare soleo. Riedlinus (millenar. 447) narrat atem quendam frustra variis adversus molestissimum machi ardorem usurpatis, tandem a *vino muscato* sem- levamen percepisse.

iedlin millen. 941.

tractum ad grana quatuor pro dosi (Rust *Magaz. der ammt. Heilk. B.* 27. *St.* 3. p. 489).

Duncan *Krankengesch. No.* 24.

ringle *neue Versuche und Bemerk. einer Gesellsch. in nburg. B.* 2. *No.* 12; — Schmucker l. c. *B.* 2. *Ab-* 7. *Bemerk.* 25. p. 184; — In dolore epigastrii socio ultu moschum cum fructu adhibui.

rew Commerc. lit. Norimb. T. IV. ann. 1734. heb- . 5. p. 34; — Joerdens ibid. T. V. ann. 1735, hebd. Io. 3. p. 66; — Weitbrecht ibid. T. IX. ann. 1739. l. 10. No. 9. p. 75; — Dollfus ibid. T. XII. ann. 2. hebd. 38. No. 2. p. 703; — Werlhof opp. edit. hmanni P. II. p. 710 (in cardialgia a podagra retro- ı); — Weickard *vermischte med. Schrift. St.* 2. p. 143.

ionerus l. c. p. 136.

mmerc. lit. Norimb. ann. 1734. p. 517 (in cardialgia

Bismuth. zinc. saturn.

12. Si de genuina neuralgia ventriculi au plexus coeliaci agatur*), princeps remedium es *oxydum bismuthi* [70]) prudenter [71]) adhibitum. No *zinci oxydum* [72]), sed *saturni saccharum* [73]) ill aequiparari potest.

13. Oxy

podagrica); — RAVE in HUFELAND's *Journ. der pr. Heil* *B.* 7. *St.* 3. p. 35; — BIRD ibid. *B.* 27. *St.* 6. p. 60 (i cardialgia ex veneris abusu).

68) LIND in *Lond. med. Journ. T.* 6. p. 53; — DAVIDSON *medic. facts and observations. Vol.* 5. *No.* 7; — THOM in KÜHN *physisch. und medic. Journ.* 1802. p. 214.

69) Guttae quinque super sacchari frustulum hystericis.

*) In cardialgiis nempe ex aliis caussis evolutis, res lon aliter se habet. Explicatur inde cur remedii mox mem randi virtus in dubium vocari potuerit (JAHN *Auswahl d Arzneymittel. B.* 2. p. 1092).

70) ODIER l. c.; — BELCOMBE de experientiis Odier v *Götting. gelehrt. Anzeig.* 1791. p. 473; — BREHM diss. usu magisterii bismuthi interno. Jen. 1794; — PROEBSTI diss. de magisterio bismuthi. Erlang. 1796; — BAUME *Journ. de méd. T.* 74. p. 69. et *Samml. auserl. Abhan für pr. Aerzte. B.* 12. p. 568; — THUESSINK l. c. No. et in *Verhandelingen de societet in's Hage. Deel.* 1; MARCET in *Mém. of the medical society of London. Vol* p. 155. et *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* p. 329; — WOLFF in HUFELAND's *Journ. für die pr. He B.* 10. *St.* 1. p. 116; — SCHAEFFER ibid. *St.* 2. p. 115.

71) Id est modica dosi (tertia pars grani bis terve de d et non diu continuata; aliàs enim sensum nervorum, qu solum obtundere velles, plane delebis. De venefica er oxydi bismuthi vi dubium haud exstat, teste et LOMBA (*nove ricerche sull' uso interno del sottonitrato di bism* in OMODEI *annali universali di medicina.* 1832. *Febbr* p. 358).

72) KERKSIG diss. de usu medico calcis zinci et bismu

13. Oxyda illa metallica, redderentne *opium* Opium.
-o in morbo superfluum? Neutiquam! Indica-
quoties dolor ita atrox est, ut futurarum con-
onum metus sit[74]), inprimis cum vomitu in
ricis[75]) exhaustisque aegris[76]). Ita in car-
iis cum alvo a spasmo intestinali clausa[77]),

 ab

hl. 1792; — FRICK in *Museum der Heilk. B.* 4. p. 205; — LA ROCHE in *Journ. de méd. T.* 52. p. 530; — NEGRINI id. T. 65. p. 59.

Pluries in cardialgiis ex onania, socio seminis fluxu, m successu adhibui, ad sextam grani partem pro dosi ditis aliquot granis sacchari.

„Aliquando item, inquit L. RIVERIUS (prax. med. lib. IX. p. X) ubi ex doloris vehementia periculum imminet, ad rcotica confugiendum, quibus prudenter exhibitis ad-randus non raro subsequitur effectus," id quod et CHELOTTI (diss. de imprud. medicat. multor. morbor. et rtis causa. §. 51. opp. T. VI. p. 306) matrona experta , et omnium instar senator RAYGERI (Miscell. acad. .. curios. dec. I. ann. 4. obs. 10).

Anno 1810 matrona ex Rossia alba Vilnam adducta, in em hysteriae paroxysmum cum cardialgia et vomitu in-it, ut extremitatibus frigidis, ac si venenum sumpsisset, ubuerit. Granum opii cum emulsione arabica porre-m, tot aerumnis, brevissimo temporis spatio finem im-uit. Similia narrant RIEDLIN l. c. millen. 231; — NDLER obs. med. obs. 40; — HEIDE obs. med. obs. 30; DEODATUS valetudinarii. p. 20; — DIMERBROECK obs. l. obs. 93; — WHYTT l. c. p. 582, qui ait: „*In sol-n Fällen habe ich kein Mittel gesehen, das so vortreff- und geschwind wirkend wäre, als das Laudanum.*"

E LA METRIE *observat. de méd. pratique obs.* 48. p. 94.

estantibus RIVERIO (l. c.) et ETTMÜLLERO (opp. T. II. . p. 85).

ab emeticis[78]) et a vermibus[79]). Qua forma Simplicissima[80]).

Composita.

14. Simplicitati quamvis addicti, *pharmac* tamen *composita,* quorum usu contumaces inter dum cardialgiae superatae sunt, non reticebimu Spectant huc *decoctum* P. L. Ebeni[81]), *mixtur* Cratonis[82]), *elixiria varia stomachica*[83]), *bolu* Rhudii[84]), *pilulae* P. Poteri[85]) et Gherli[86]) *pul*

78) §. LXIX. No. 3.

79) Scheudfelder hist. enarrat. et curat. med. lib. I. hist. (modo palliativo).

80) R. Opii puri granum unum. Mucilaginis gummi arabi unciam semis. Misc. adde aquae fontanae uncias dua M. D. S. capiat tribus vicibus, agitato prius vase.

81) R. Summitatum chamomillae manipulum unum. Masti chis electi drachmas duas. Incide et coque in vini all s. q. Coletur (observ. medic. 55).

82) Summitatum absinthii Pontici, et chamomillae aa. pugi unum. Thuris albi drachmam unum. Coque in aqua q. s. Colat. unciarum quatuor adde syrupi croci chamomillae matricariae aa unciam semis (Epistol. me lib. IV).

83) *Elixir viscerale* Hoffmanni. *Elixir vitrioli* Mynsichti

84) R. Specierum hierae drachmas duas, et diarrhod. all drachmam semis. myv. cydon. non aromat. q. s. ut fi bolus (art. medicar. lib. II. c. 8).

85) R. Ambaris grisei grana duo. Croci orientalis, mosch aa granum unum, opii thebaici granum semis. M. f. pi (l. c. cap. 30).

86) R. Aloes hepaticae drachmas tres. Rasurae eboris, li maturae martis aa drachmas duas. Faeculae brioniae aronis ââ drachmam unam, extracti hellebori nigri drach mam unam et semis. Terebinthinae Venetae scrupulu unum. Syrupi cachect. Fernelii q. s, ut f. pilulae pon

...eresque *stomachici* Birkmanni [87]) et B. Ver-...ae [88]).

15. Si dolor epigastrii aut in homine pletho-...[89]), haemorrhoidali [90]), aut praeviis haemor-...is spontaneis levantibus [91]), aut sanguinis eva-...one consueta neglecta vel suppressa [92]), tali vi Phlebot. hirud. cucur.

...ris granorum trium. Cap. septem vespere per septem ...es (l. c. cent. I. observ. 39. p. 120).

...Vid. Riedlin lin. med. ann. VI. Martii 39. p. 345.

...Observ. medic. 48.

...„Nobilis quidam vir cum . . . . immenso dolore ven-...culi torqueretur, aliis frustraneis, cum animadverteret ...oner (l. c. p. 135) corpus plethoricum et naturam me-...ncholicam, conjectura dum querela de ardore, ne sub-... inflammatio, venam aperiendam consulit. Obsequium ...aestitum. Exin dolor instar incantamenti illico con-...ievit, nec opus erat aliis praesidiis."

...Perinde apud Fr. Hoffmannum (l. c. obs. 4) vir qua-...ginta annorum, vinosus, plethoricus et haemorrhoida-...s, cum instantem haemorrhoidum fluxum externo fri-...e diutius tolerato, impedivisset, in cardialgiam cum ...re, anxietate, siti, alvo adstricta, levique syncope in-...it. Detracta libra sanguinis a morbo liberatus est.

...ic apud J. Douinet (apolog. de arthrit. l. III. §. I). ...nsul cardialgiam ad omnia, praeterquam naturae bene-...um, quo semper solvebatur, contumacem, mox ab ...lis semper invadentem pati solitus, quadam vice co-...o per os rejecto sanguine illico a dolore est libera-... Qui postmodo naturam praeeuntem imitaturus, do-...m sanguinis missione semper profligabat.

...a C. M. Adolphi (Act. acad. nat. curios. Vol. II. obs. ...) in femina, cui menses biennio parcius fluxere, car-...giam periodicam post cibos, ac vel maxime vini Rhe-... potum, ad syncopen usque per duas semper horas

vi evolveretur, ut inflammationis ventriculi periculum immineret[93]), *phlebotomia*, caute tamen praecipue in hystericis[94]), libentissime e pede[95]) celebranda est. Nec *hirudinibus*, pro re nata vel ad epigastrium[96]) vel ad anum[97]), neque *cucurbitulis*, nisi cruentis saltem siccis[98]), ad scrobicu

vexantem, et ad omnia rebellem, venae sectione e pede iteratisque pediluviis, sustulit.

93) Ipse Ettmüller (l. c. p. 86) qui negat venae sectionem per se in cardialgia utilem esse, eam tamen ad praecavendam forte ex acerbitate doloris inflammationem, vel materiae ad loca a stomacho remotiora derivationem suadet.

94) R. Whytt (l. c. p. 581) ne in hystericis quidem hypochondriacis phlebotomiam negligi vult, modo non nimia („*bei jedem Schmerze des Magens, der sehr heftig und anhaltend ist, muss etwas Blut gelassen werden, wenn es nur die Kräfte des Patienten erlauben; denn diese Ausleerung vermindert allezeit die Gefahr der Entzündung und kann nur selten Schaden bringen*"). Quodsi nimia foret venae sectio, pessima nervorum mala timenda forent, in casu Rigleri (constitut. epidem. ann. 1775. p. 123).

95) Fr. Hoffmannus l. c. obs. 5.

96) Tot hirudines quot requiruntur ut in aegroto adulto sex, octo cruoris unciae educantur.

97) Thilenius *med. chir. Bemerk.* p. 104; — Caille *Hist. et mémoires de la société R. de médec. T.* 8. — C. Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 6. p. 663, *B.* 1 *St.* 1. p. 189.

98) Docet Galenus cucurbitulam ventriculo admotam illius dolores citissime resolvere instar incantamenti. „Haec tamen cautio adhibenda est, inquit Riverius (l. c.), ut nihil aut parum humoris crudi in ventriculo lateat, alioquin dolorem intendit".

lum cordis parcendum! *Siccae cucurbitulae* prae-
im ad intropressam cartilaginem xiphoidem
tinum in situm restituendam valent [99]).

116. *Enemata* ex iisdem classibus unde interna Enemata.
edia petita sunt, confecta, eo minus negligi
nt, quo magis vomitus administrationem phar-
orum per os impedit.

117. Libentissime quae morbi indoles exposcit Topica.
rmaca regioni epigastricae applicamus, itaque
re nata *fotum* [100]) aliaque *epithemata* [101]),
cata-

„Ut vitium hoc emendes, ait BARBETTE (opp. chirurg. natom. P. III. l. I. c. 4. §. 2. p. 389), solummodo *cucurbitula ventosa* amplioris orificii exterius cuti, cui cartilago subjacet, applicetur, sicque illi affixa relinquatur, usque dum inspiratio impeditur, subito tunc removeatur, ut cartilago dicta saepius prima vice locum naturalem iterum occupabit. Quod si non contigerit, repetat chirurgus operationem semel aut bis, et praemissa illinitione olei rosarum et myrtilli emplastrum hoc apponat, per aliquot dies loco affecto detinendum: R. Radic. bistort. nuc. cupress. aa drachmam unam, mastich. thuris ââ drachmam semis. Balaust. scrupulum. Olei nucis expressi drachmam unam et semis. Picis navalis et terebinth. q. s. ut M. f. emplastrum". — Quum haec non juverint et vomitus urgeret ad *incisionem* pervenit BILLARD (*Journ. de médec. T.* 22. p. 263). CODRONCHII antiquissimam methodum K. SPRENGEL tradit (*Versuch einer pragmat. Geschichte der Heilk. B.* 3. 1801. p. 183).

0) Juvant praesertim in cardialgia a purgantibus acrioribus — *fotus emolliens*; a spasmo — *fotus aromaticus;* a vermibus — *fotus anthelminthicus* (P. I. Vol. I. sect. II. cap. IV. §. XXV. 10); a debilitate — *panis tostus cum vino malvatico calido et pulvere cinnamomi.* Saepe sto-

cataplasmata[102]), *sacculos*[103]), *linimenta*[104]), *emplastra*[105]), *endermica*[106]). Sunt qui *magnet*[illegible] utantur[107]). Profuit et *fumus nicotianae* or[illegible] attractus*).

18. Do[illegible] machi regioni pellem leporinam vel aliam admover[illegible] sufficit.

101) J. S. Hahn (*Unterricht von Kraft und Wirkung d*[illegible] *frischen Wassers.* sect. 2. cap. 3. p. 114) de cardialgia[illegible] lotione epigastrii impedita, deque alia linteis frigidis scro[illegible]biculo cordis appositis. Vix talia suadere audeo.

102) Ex mica panis, lacte et croco; — ex foliis salviae[illegible] floribus chamomillae, herba menthae; — ex theriac[illegible] Veneta.

103) Eos speciebus sequentibus replere solebat Fr. Hoff[illegible]mannus (l. c. cautel. §. 4): R. Herb. menthae, flor. chamo[illegible]mil. vulgar, sambuci, âã manipulum, Baccarum juniper[illegible] lauri ãâ unciam, seminum cumîni, carvi, caryophyll[illegible] nucis moschatae aa drachmas duas. M. concis. D. ad sac[illegible]culos calide applicandos. — Thymo et majorana u[illegible] soleo.

104) Unguentum althaeae cum camphora, unguentum nervi[illegible]num, stibiatum (in arthritica cardialgia), oleum anisi, ex[illegible]pressum nucis moschatae etc.

105) Quaevis pharmacopoea *emplastra stomachica* exhibe[illegible] Libentissime emplastrum diachylon cum gummatibus supe[illegible] alutam magnitudinis palmae extendo, illudque pro r[illegible]nata camphorâ rasâ, opio, tartaro emetico adspergo, a[illegible] calide epigastrio impono. Commendatur praeterea: cera[illegible]tum ex gummatibus tacamahaca et pice navali (Poterii[illegible] l. c. cent. III. cap. 32); balsamus peruvianus et hyoscya[illegible]mus (Ettmüller l. c. p. 87); emplastrum antihystericum[illegible] Whyttii (l. c. p. 581).

106) Cap. X. §. XXIX. No. 8.

107) Hell *Nachrichten von Magnetcuren. No.* 3. 29. 32. 3[illegible]

*) Matrona lithuanica, sodam omnibus pharmacis rebellem[illegible]

18. Dolore epigastrii ex vitio rheumatico, ar- Vesic. fontic.
tico, ex impetigine praepostere fugata exque
astasi pullulante, praemissis praemittendis, *ve-
torium* vel *fonticulus* vel *moxa* ad partem affe-
n optima sistunt auxilia[108]).

19. Priusquam ad illa auxilia deveniamus, Balnea.
l *pediluvia*, *semicupia* et *balnea calida* valeant
andum est[109]).

20. *Regimen diaeteticum* juxta praecepta alibi Regim. diaet.
ita[110]), ordinandum. Diligenter illa vitanda
nt, quorum ab esu per idiosyncrasiam cardial-
enascitur[111]). In stomachis nimis irritabili-
aliquando cibus solidior conducit[112]). Ge-
ntim quies post pastum requiritur[113]). Et
ntasia suum nostrum in morbum agnoscit im-
um[114]).

Caput

fumo nicotianae ore hausto certissime debellavit. Sic sal-
eem ipsa mihi retulit die 4 Julii 1821.

) Propria experientia hîc plane cum illa Kleinii (inter-
pret. clin. cit.), J. Simsii (*Bemerk. über epid. Krankh. Kap.*
. p. 60), aliorumque convenit. „Vesicante sanavi car-
dialgiam in fratre celebris *Fontana* (1785)" (Scheda
Paterna).

) De illorum virtute in cardialgia legatur Riverius l. c.
. 347; — G. Horstius epist. lib. II. sect. 18. p. 600; —
Fr. Hoffmann l. c. obs. 8.

) Cap. XVIII. §. LXVI. No. 2.

) Per abstinentiam ab uvis cardialgia curata est (Riedlin
millenar. 669).

) Tissot l. c. *B.* 2. *cap.* 8. *art.* 3. §. 7. p. 44.

) Rite inter alios monente Th. Mermanno (consult.
med. lib. III. cent. 14. p. 195).

) Narrat Wedelius (amoenitat. mat. med. lib. I. sect.

Caput XX.
De ruminatione humana.

§. LXXIII.
Definitio. Literatura.

Definitio. 1. Alimentorum post pastum ex ventricul in fauces, utplurimum sine nausea et saepe cun voluptate, placida reductio, ac nova in multi masticatio, deglutitio; *ruminationem* [1]), seu *mery cismum* [2]) constituit.

2. Ho

III. cap. VIII. p. 175) „quod ad ardorem ventriculi cu randum in acutis quibusdam solenne est uti carlina scan dente, post florem perfectum in semen fatiscente, qua *solo obtutu* eandem curat. Similia narrant Agricola (chi parvi tractat. 2. p. 251), Rommetti (Miscell. acad. na curios. dec. II. ann. 8. obs. 179), Ovelgün (Nova ac acad. nat. curios. T. II. obs. 45).

1) A *rumine* derivari potest, quod, monente Festo, veteri bus dicitur oesophagus. „Rumen est pars colli, quo esc devoratur, unde *rumare* dicebant, quod nunc *ruminare*." – Quum *primus* inter quatuor animalium ruminantium ven triculus, dicatur *rumex*, vocabulum *ruminationis* potius ind derivarem. — German. *Wiederkauen* (seu rursus masti care); Gall. *Rumination;* Angl. *Rumination;* Ital. *Rumi nazione*; Polon. *Przeżuwać.*

2) Ruminatio Graecis dicitur μηρυκισμὸς, et verbum *rumi nare* μηρυκίζειν, μηρυκάζειν, μηρύκειν, e profundo hau rire et in minutas particulas incidere, revolvere, exedere replicare cibum.

2. Hominum ruminantium exempla[3]) plurimi Literatura.
dis-

G. Horstius centuria problemat. medicor. θεραπευτικῶν, accessit consultat. et epistol. de re medica lib. III. Norimb. 1636. sect. II. p. 245; — Salmuth observat. medicar. cent. tres. cent. I. obs. 100; — Delrio disquisit. magicar. lib. II. quaest. 14. Mogunt. 1624; — Ludovicus de ruminatione humana brutorumque in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 9 et 10. 1678. 1679. p. 355; — Slare *account of ruminating man, lately living at Bristol;* in *Philosophical transact.* Y. 1691. p. 525; — Rhodius observ. medicar. cent. II. obs. 59; — Schurig chylologia. cap. IV. §. 13; — Carl *medicinische Rathschläge. Büdingen* 1733. 19*ter Rathschlag;* — Fabricius ab Aquapendente opp. omnia. Lugd. Bat. 1737. De varietate ventriculi p. 137; — Blancardus collect. med. phys. cent. V. No. 38; — Caelius Rhodiginus antiquar. lection. lect. XI. cap. 16; — Velschius observat. medic. episagm. 36; — Sauvages nosol. method. Amstelod. 1768. T. II. p. 339; — Herz *Briefe an Aerzte. St.* 2. *Brief* 4; — Darwin apud Chr. Girtanner *ausführliche Darstellung des darwinischen Systems. Gött.* 1799. *B.* 2. *Kap.* 42; — I. P. Frank epitom. de cur. hom. morb. lib. IV. sect. II. §. 655 sq.; — S. G. Vogel *anthropologische und medic. Erfahrungen. Stendal* 1805. *No.* 3; — Roubieu in *Annales de la soc. de médec. pratique de Montpellier. T.* 9. 1807; — Filhol *histoire d'une espèce de rumination.* Ibid. *T.* 25. p. 356; — Hebewisch in Horn's *Archiv für med. Erfahr.* 1809. *Septemb.* . 107: — Tarbes *Recueil périod. de la soc. de méd. de Paris, redigé par* Sedillot *T.* 46. *Paris* 1813; — Mozard de Carele *observation sur un homme ruminant.* in *Bulletins de la sociét. philomatique. T.* 1. p. 5; — Blumenbach in *Göttingisch. gelehrt. Anzeig.* 1813. *No.* 168; et *Handbuch der vergl. Anatomie. Gött.* 1815. §. 91. *Anmerk.;* — Percy in *Bibliothèque universelle des sciences, belles-lettres et arts. Mai.* 1819. p. 77; — Nesse Hill in *essays*

dissertationibus [4]); monographiis autem Peyerus [5]) Percy et Laurent [6]) ac Heiling [7]) comprehenderunt. Illa singulo tantum casu [8]) locupletare possumus.

§. LXXIV.

Symptomata. Necroscopia.

Symptomata.

1. Assumptis, cum aviditate [1]) alimentis, haec ocyus

on the prevention of insanity; — Riche in *Annales de médec. physiologique. Avril* 1828.

4) Burgover diss. de ruminatione human. Basil. 1626, in Disput. Basiliens. dec. VII. disp. 3; — Bentschneider diss. de ruminatione humana. Goett. 1774; — Goldhagen diss. de ruminatione humana singulari casu illustrata. Halae 1783; — Meyer diss. de rnminatione humana. Erlang. 1792; — Buxton diss. enarrans ruminationis humanae casum. Goett. 1802.

5) Merycologia, sive de ruminantibus et ruminatione commentarius, quo primum exponuntur ruminantium species et differentiae per omnia animalium genera, deinde organorum ruminationi inservientium admiranda structura detegitur, et iconibus aeri incisis ante oculos ponitur, denique de ruminatione ipsa ejusque causis ac utilitate disseritur. Basil. 1685. p. 62. p. 220.

6) *Dictionnaire des scienc. médicales. T.* 32. p. 526.

7) *Ueber das Wiederkäuen bey Menschen. Nürnb.* 1823.

8) Sculptoris mediolanensis, annorum triginta trium, qui die 5. Martii 1832 consilium meum expetiit.

1) Sic inter alios, monachus a Fabricio ab Aquapendente (l. c.) observatus; — Robieu (l. c.) aeger „*mangeoit avec voracité surtout de la viande*“. — Riche (l. c.) de suo ait: „*ce sujet a continuellement faim; il mange avec le même plaisir les alimens végétaux et animaux: il marque un peu de préférence pour ces derniers. Il mange vite*“.

us serius [2]) in oris cavum placide assurgunt. tingit id utplurimum absque nausea [3]), immo e cum voluptatis sensu [4]). Deglutita, ordine rso [5]), aut promiscue [6]), redeunt. Retinent, nitio saltem, proprium saporem [7]); aliquando autem

Post horae quadrantem (SALMUTH l. c.); post dimidiam oram (TARBES l. c.); post horam (VELSCH l. c.); post oras duas (aeger meus); post horas quinque (HERZ l. c.); ex et septem (CARL l. c.). Itaque minus recte BENT-CHNEIDER ubi ait (l. c. p. 10): „Incipit ruminatio statim pastu, vel post horae quadrantem et semihoram, et in-a unius, vel sex vel septem horarum spatium finitur."

LUDOVICUS (l. c.) refert: „esse in ejus vicinia ruminan-em juvenculum, sed citra delectationem aliquam rumi-antem, quin potius cum aversatione". — In TARBES (l. c.) egro levis nausea (*un petit mal-aise*) reductionem cibo-um annuntiabat.

Casus primus FABR. AB AQUAPENDENTE (l. c.) offert no-lem Patavinum ruminantem cum insigni delectatione. c et aeger mihi visus.

Pharmacopola de quo J. P. FRANK (l. c.) „post pastum utiorem, partem ciborum dimidiam potuit pro lubitu minare, ac altera quoque die singulorum saporem, *or-ne*, quos pridie deglutierat, *inverso*, distinguere."

a in sculptore meo.

Sculptor mihi retulit, quod cibi, qui hora secunda a stu reducuntur, proprium habeant saporem, qui autem ius in conspectum veniunt, acidi sint, et ita ingrati, ut eos spuere debeat. — Similia quodammodo a BUXTON (l. c. . 8) observata fuere: „deglutiti cibi, inquit, primum scendentes, priori fere sunt sapore, sed deinde iterum rumque regurgitantes, acescunt et tandem si per non-llas horas ruminatio viget, acor ita augetur, ut dentes asi sensum amittant ut hebescant".

autem dulcem induunt [8]). Ad novam masticationem non semper impellunt [9]). Facillime et citissime reductio vegetabilium [10]) et liquidorum [11]) contingit. Sic laborantium nonnulli caeterum valent; plerique de oris amarore [12]), tensione epigastrii, dyspepsia, cardialgia, ructibus [13]), colica [14]), alvi sive tarditate sive laxitate [15]), et capitis gravedine [16]) conqueruntur.

2. *Ca-*

8) „Equidem, inquiebat (aeger), *mel* videtur mihi merum lingere, ita *dulci* perfundor suavitate" (Histor. nard. Antonii Recchi p. 633).

9) Nobilis Patavinus de quo Fabr. ab Aquapendente (l. c.) „absque ullo fere dentium officio" ruminabat. Aeger meus cibos in os reduces revolvit quidem, ast quin eos altera vice masticare debeat, deglutit.

10) „*Vegetabilien werden häufiger wiedergekauet als Fleischspeisen*" (Heiling l. l. p. 17). Aeger meus citissime legumina regurgitabat; contra fructus horaei recentes sine molestia diutissime in ventriculo ejus delitescere potuerant.

11) „Si fluida deglutita sunt, nisus ad ruminationem extemplo inter coenam erumpit; si sicca, ventriculo per aliquot tempus inhaerent, antequam in os repelluntur: si cibi modice humectati, ruminatio medium tenet tempus" Buxton l. c. p. 6.

12) Riche (l. c.) aeger „*long-temps après avoir mangé a la sensation d'une légère amertume dans la bouche*".

13) Roubieu (l. c.) de aegro suo monet: „*il était tourmenté de rapports, après lesquels il éprouvait une véritable rumination*".

14) Riche l. c.

15) Sic meo in aegroto. Richei ille simul intestini recti prolapsu laborabat.

16) Molestus evasit apud meum sculptorem.

2. *Cadavera* hominum ruminantium obtulerunt: Necroscopia.
phagum carnosum [17]), ventriculum amplissi-
1[18]) (vix duplicem[19])), solito magis fibro-
[20]), vel etiam tenuiorem (cum superficie in-
glabra et molli[21])) pancreatis scirrhum[22]).
ncephalum etiam examinetur optamus.

§. LXXV.

C a u s s a e.

1. Hic noster marium[1]) praesertim et junio- Praedisponentes.
[2]) est morbus aliquando hiemalis*). Sunt
qui

Bonnet sepulchr. anat. T. II. lib. III. sect. VI; — Fa-
ric. ab Aquapendente l. c.

Fabric. ab Aquapendente de nobili suo monet: „obiit,
t aperto cadavere inventus ventriculus est *insignis ma-
nitudinis*, et interna superficie valde asper".

Etsi Th. Bartholinus (anatomia reformata. Lugd. Bat.
751. lib. I. cap. IX. fol. 50) dicat: „quin tamen duplex
erit (ventriculus) in ruminante apud Salmuth et alios
ubitare non licet;" probe retinendum, genuinam *ventri-
uli duplicitatem*, non nisi in monstris observatam fuisse
ap. XV. §. L. No. 2). Nec satis! Inter tot exempla *ven-
iculi bipartiti* (ibid. No. 3) nec unicum exstat, ubi ru-
inatio praegressa fuisset. Idem de ventriculi *diverticu-
s* (ibid. No. 4) valet.

Ettmüllerus (praxis lib. I. sect. IV. cap. I) saltem ait:
in ruminantibus observatur ventriculus solito fibrosus et
rnosior, quasi vestimento musculoso esset indutus".

Nesse Hill l. c.

J. P. Frank l. c. §. 657; — Vogel diss. de pancrea-
s nosologia generali. Hal. 1819. p. 17.

Si Ludovici (l. c.) casum excipiam, omnia ruminationis
empla mihi nota, in maribus locum invenerunt.

qui vitium haereditarium inculpent[3]), inprimis ubi proles a parente cornibus cutaneis instructo ortum ducit[4]), ne de narrationibus multum adhuc absurdioribus[5]) loquamur.

2. Ru-

2) Apud Riche (l. c.) ruminatio jam nono aetatis anno apparuit.

*) Vogel l. c.

3) „Alia vero ruminatio a nativitate suam originem trahit, sic ut a parentibus ad embryonem transferatur, aut connata saltem existat" (R. A. Vogel praelectiones de cogn. et cur. hom. morb. §. 536).

4) Fabr. ab Aquapendente (l. c.) postquam de autopsia cadaveris nobilis sui viri locutus est, „quibus addendum, inquit, quod ejus pater paulo supra frontem in capite *corniculum* durissimum, crassitie digiti manus minimi, longitudine vero olivae hispanicae, habebat insculptum et extuberans, substantiae ungui persimile; ex quo forte datur nobis intelligi, parentis semen aliquam habuisse affinitatem cum cornigeris animalibus, neque mirum fuisse, genitum filium simile quid a parente contraxisse." — Monachum quandam cum voluptate cibos ruminasse, refert Rhodius (l. c.); hunc monachum autem non modo ruminantem, sed etiam bicornem fuisse narrat Th. Bartholinus (de unicorn. cap. II. Cfr. et ejus hist. nat. cent. 1. No. 39).

5) „Nefarius quidam vaccae se commiscuerat, quae post aliquot menses puerum edidit, qui tanquam homo perfectus, baptizatus, posteaque praeceptis christianis institutus, pietati se addixit. Sensit tamen in animo propensiones vaccinas, pascendi prata et ruminandi herbas" (Schurig l. c.). — Praevotius auditoribus suis Patavii recensuit exemplum de genuensi quinquagenario, eodem vitio (ruminatione) ab ineunte aetate usque in praesens tempus correpto, sine alia caussa, nisi quod ipse adhuc infans, matre demortua, per biennium lac ex ubere vac-

?2. Ruminationem ab ingluvie [6]), gravissima Excitantes.
em [7]), et ab epigastrii contusione [8]) excitatam
legi-

e calidum hauserit. Qua de re PEYERUS sic rationem
ddere conatur. „Cum omnis institutionis inops nutri-
m vaccam observaret, tuereturque attentius, ipse rumi-
tioni paulum assuevit, sodalitii familiaritate degene-
ns" (l. c. p. 65).

Quamvis demum ingluvies ad vomendum saepe impel-
, tamen nec ea ruminationis causa praecise dici pot-
, quia in immensa gulonum copia, quibus terrarum
bis scatet, vix uni aut alteri contingit esse ruminan-
na" (PEYER l. c. p. 68).

*M. R . . . maître de forges très opulent, eut, à l'âge de
nte-deux ans, et à la suite d'une orgie, en 1798, une in-
estion dont il pensa mourir; car, pendant quarante huit
ures, elle présenta plusieurs symptômes et tous les dan-
s d'un violent choléra morbus. Il fut longtems à
rétablir, et quelque réservé qu'il pût être sur le choix et
la quantité de ses alimens, il lui survient, presque
s les jours après son dîner, une sorte de hocquet qui
d'abord très-bruyant, et qui finit par devenir si sourd,
il n'était plus entendu que de lui seul . . . Peu à peu
lques portions d'alimens remontèrent avec l'éructation
s la bouche, qui, fermée par décence ou par honte, ne
laissait pas échapper au dehors, et les refoulait, par
déglutition insensible, vers l'estomac. Ces alimens ainsi
nenés ne déplaisaient pas au palais, à peine étaient-ils
lquefois acescens; ils avaient, le plus souvent, conservé
goût et leur saveur"* (PERCY et LAURENT l. c. p. 534).

*Un conscrit se rendant à l'armée d'Italie entra à l'hospi-
Saint-Eloi de Montpellier se plaignant d'un vomissement
lui faisait rejeter presque tout ce qu'il prenait, et dont
rapportait la cause à une chute déja ancienne sur
stomac . . . . . Ce vomissement était une vraie rumi-
tion"* (ibid. p. 536).

k Prax. III. I. 2.

legimus. Cur nulla hucusque *onaniae*[9]) facta e mentio? Neminem tamen imperium instinctus sexu in ventriculum[10]) inque ipsam ruminationem[11] latet.

Proxima. 3. *Caussa proxima* ruminationis humanae quae sita est in laxitate oesophagi[12]); in obstructio pylori[13]), concurrente pressione diaphragmatis musculorum abdominis[14]); in atonia viscerum d gestionis opus absolventium[15]); in laesa ratio inter fibras longitudinales et transversales ventr culi, subsequente ejus motu retrogrado[16]); ac i mala consuetudine ructus extorquendi, qua ta de

9) Aeger meus vix annum aetatis suae decimum sextu attigerat, quum se totus masturbatorum negotio dedis Elapso dein quadriennio coitu abuti coepit. Ei propt penis incompletam erectionem et digestionis labefactati nem, tandem valedicens, in pollutiones nocturnas et diu nas incidit, adhuc perseverantes.

10) Cap. XVI. §. LIV. No. 7. §. LV. 4. §. LVI. 5. — C XVIII. §. LXIV. 3. — Cap. XIX. §. LXIX. 3.

11) Aeger Tarbes (l. c.) absoluto matrimonio a ruminatio liber evasit.

12) Metzger l. c.

13) Cullen *Anfangsgründe der Arzneyw. Nach der 4ten en lischen Ausg. übersetzt. B.* 3. p. 181. *Leipz.* 1780.

14) Heiling l. c. p. 35.

15) Richter *speciell. Therap. B.* 4. p. 67.

16) Darwin *experiments establishing a criterion betw mucilaginous and purulent matter: and an account of retrograde motions of the absorbent vessels of animal l dies in some diseases. Lichfield* 1780. Cfr. Girtann l. c. — Accedit Gregory (*Uebersicht der theoret. Arzn wissensch. A. dem Lat. Th.* 1. *Leipz.* 1784. §. 664).

stomacho motus inversus, citra voluntatis
rium[17]), conciliatur[18]); concurrentibus in-

 pri-

Multum disceptatum est *utrum ruminatio humana actus t liberae voluntatis, nec ne?* Pro tali habuit Bonnet . c.). „. . a ventriculi, inquit, voluntaria actione deendet, qua per membranam singularem quidvis pro artrio et quovis tempore expellit: quemadmodum melinsis ille bibo omnes liquores assumptos pro nutu rejiebat, et alii fumum nicotianae deglutitum reddunt." — Blumenbach (l. c.) de quatuor hominibus narrat, qui ad itum ruminare, aut ruminationem omittere potuerant. P. Frank (l. c.) de suo aegro dicit: „post pastum laurem, partem ciborum dimidiam potuit pro lubitu ruinare." — Contra Fabr. ab Aquapendente (l. c. p. 136) t: „musculus cum sit instrumentum motus liberi et luntarii, ruminatio autem nullius musculi beneficio peratur, eam proinde recte a motu libero excludendam e opinamur." Et Haller (elem. physiol. T. VI. lib. X. sect. IV. §. XV): „homini certe in ventriculum nulu arbitrium est." — R. A. Vogel (l. c. §. 535) dicit: Est autem ruminatio humana non libera, sed coacta et voluntaria, quae nolentes, volentes invadit." Sic etiam uner (in versione germanica cum notis pathologiae ubii. Berolini 1797. §. 797). — Bentschneider monet: uminatio morbosa est regressus involuntarius vel potius ictus cibi a ventriculo non elaborati, in os cum mastiidi voluntate." — Ad me quod spectat quaestionem sic imerem: *ruminatio humana in origine est involuntaria potius coacta; ubi vero semel stabilita est, aegrorum nulli facultate eam provocandi pollent.* Tali caeterum ultate aeger meus ruminans destitutus erat.

„Qui vero post cibos avidius devoratos, inquit J. P. ank (l. c.), dentium officio haud satis comminutos, dioque in mero natantes, explodendis in ructibus se ntius exercent (ut hypochondriaci): hi, cum aere,

primis corporis humani modo exercitatione [19]) modo quiete [20]), et epigastrii pressione [21]).

§. LXXVI

simul ingesta, vel nequidquam mutata, vel in dulcem modo chymum conversa, sine nausea regurgitant . . . a erunt, quos assumti reditus ferculi gratioris primum de lectet; qui non ingratum faucibus experimentum repetan frequentius, stomachumque inverso hoc in opere incauti ad ipsam usque consuetudinem, cui demum resistere hau queunt, exerceant." — Horstius (opp. medica. T. II. ob 9) jam dixerat: „nullis sordida haec comedendi rati accidit, quam qui abusu quodam cibum fere immansum absque masticatione devorant verius quam deglutiunt." — Peyerus (l. c.) de viro narrat, cui „a puero ructus aci exsurrexerant, postquam vero trigesimum annum attigisse evitare haud potuit quin cibum insurgentem ad os admit teret, visus sibi merum lingere, ita dulci suavitate cibu regurgitatus videbatur."

19) *„Professor Westendorf in Güstrow konnte jedesmal wie derkauen, wenn er wollte, doch wurde er auch durch z starke Bewegung, besonders durch Fahren nach Tisch dazu genöthiget"* (Heiling l. c. p. 12).

20) Buxton (l. c. fol. 10) de suo aegro fatetur: „Int motus corporis vehementes post coenam ruminatio mo plena cessat, mox pauca animadvertitur: lenes cont ambulationes illam non impediunt."

21) Sauvages l. c. — *„Ein Taubstummer im Berliner Insti tut verschluckte jede Speise Bissenweise, hohlte sie nac Verlauf einer halben Stunde durch einen starken Druc mit beiden geballten Händen auf die Stelle des Magen wieder herauf, und ist ein förmlich wiederkauendes Thier* (Eschke in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk.* 1810. *Octo* p. 27).

§. LXXVI.

Diagnosis. Prognosis. Cura.

1. Ruminatio humana quippe morbosa, a Diagnosis. torum illa [1]), sanitatis indicio [2]), peculiarisque poris structurae effectu [3]), distinguenda, propterea

De hac legantur: JOAN. AEMILIANUS naturalis de ruminantibus historia. Venet. 1584; — PEYERUS op. c.; — LUDOVICI l. c.; — PERRAULT *oeuvres. Paris* 1686; — CH. PRICE *a letter relating to the villi of the stomach of oxen, and the expansion of the cuticle through the ductus alimentales*, in *Philosophical Transactions. Vol.* 35. *No.* 404. p. 552; — J. TH. KLEIN discursus de ruminantibus inprimis cum ejus summa dubiorum circa Linnaei classes quadrupedum et amphibiorum; — L. J. M. DAUBENTON *sur le mécanisme de la rumination*, in *Mémoires de l'académ. des sciences de Paris. ann.* 1768. p. 389; — P. CAMPER *Lessen over de thans zweerende veesterfte. Leeuwarden* 1769. p. 27; — BRUGNONE *sur les animaux ruminans et la rumination. Mém. de l'acad. R. de Turin. a.* 1805 — 1810. *T.* 9. *Scienc. physiq. et mathem. hist. p. CI*; — J. CH. FR. BORNEMANN diss. de ruminatione. Goett. 1812. — Cfr. quoque *Leçons d'anatomie comparée de MM.* CUVIER *et* DUMÉRIL, — GIRARD *traité sur la rumination. Paris* 1820.

Quod animalia ruminantia, dum morbo aliquo corripiuntur, ruminare cessant, neminem latet.

„Ruminationis diversis animalibus ex lege naturae impositae, caussas nobis offerunt et ventriculi plures in partes divisio ac mira constructio, et praeceps ciborum, sine dentium officio, ad stomachum transitio. Est nempe illis et *ingluvies*, seu *aquaticulus*, et *reticulum*, et *omasus*, seu *centipellio*, ac denique *abomasus*, seu *fasciculus*: quae saccum, distinctas in partes divisum, ingentem, sive quadripartitum ventriculum, constituunt. Angustum ex primo

pterea autem haud neganda [4]). Rarissimum, qui quid dicatur [5]), illa sistit morbum [6]), hypochon dria

et secundo in tertium ventriculum est iter. Potulenta in terim hic recipit per sulcum ab oesophago venientem nunc ut aquae ingluviei ac reticulo an concedantur, aper tum, — nunc vero, ut has solus suscipiat, clausum. Hin a mole non minus, quam ab asperitate confracti paru cibi vegetabilis, stimulus ventriculis, primo nempe atqu secundo, talis infertur: qui ad assumta propius ample ctenda ac ulterius protrudenda has partes invitet. Re sistit ciborum nimis solidorum descensui reticulum; hi per oesophagum et fauces illi, donec satis comminuti, saliva animalis satis misti, subacti sint, ter quaterve, a quantum sufficit, ascendunt. Sunt alia, quae simpli instructa ventriculo, ruminare dicuntur, nec tamen ve ruminant animalia" (J. P. Frank l. c. §. 656). — Cf Neergard commentatio an verum discrimen organoru digestioni inservientium inter animalia herbivora, carni vora et omnivora reperiatur? Goett. 1805.

4) Soemmerring (*von dem Baue des menschl. Körpers. T* 5. *Frankf.* 1796. p. 278) ruminationem in homine nega dicens: „*Ein Wiederkauen findet bey dem Menschen nic statt, da er weder einen hiezu fähigen Magen, noch irgen eine andere willkührliche Gewalt über seinen Magen be sitzt. Was man bisweilen so nannte, war nur ein krank haftes Aufstossen der Speisen aus dem Schlunde, oder au dem Magen in den Mund.*" Respondet vero sapiente Heiling (l. c. p. 27): „*Dass das menschliche Wiederkaue nicht gerade von derselben Art sey, wie jenes der Thier ist allerdings richtig, weil dem Menschen die, den wieder kauenden Thieren eigenthümliche Einrichtung des Magen hiezu fehlt. Daraus aber den Schluss ziehen wollen, da bei dem Menschen nicht ein, dem thierischen ähnliche Wiederkauen entstehen könne, ist ohne Grund.*"

5) Ad morbos *rariores* ruminationem referri non posse con

sis plerumque subolem[7]), simulationem non udentem[8]). Distingui debet a regurgitatione

cibo-

endit Bentschneider (l. c. p. 4), quod intra paucos raxeos suae annos, hunc in morbum attentus, nonnullos nvenerit ruminantes, et quod hic morbus raro tanta moestia afficiat eos, qui ab eodem corripiuntur, ut ad medicos compellendos impellantur.

Peyerus (l. c.) *decem* tantummodo hominum ruminantium *exempla*, ex fastis medicis, colligere potuit. Ait Morgagni (de sed. et caus. morb. Epist. XXIX. art. 5): „Nec Valsalvae nec mihi unquam contigit ut ruminanes homines videremus; nedum ut eorum cadavera incideremus". — R. Vogel (de cogn. et cur. morb. §. 535), „inaudita fere res est, inquit, hominem brutorum instar uminare, ruminatumque cibum ventriculo ad coquendum eddere." — J. P. Frank adsertionem vix citatam Bentchneideri ad trutinam vocans scribit (in scheda): „quodsi amen praxin meam, ad populos diversos, per quadrainta duo annos extensam, considerem, non nisi unicum erae ruminationis exemplum in eadem mihi occurrit, obtum mihi die 22. Novembris 1793 in pharmacopola, nomine *Ravizza* ex loco *Magenta* Provinciae Tinensis conpicuo." Aetatis annum sexagesimum attigi, antequam ihi opportunitas ruminationem humanam semel obserandi data fuerit.

Berner diss. aeger ruminans cum asthmate hypochonriaco. Hal. 1709; — J. P. Frank (l. c.) aeger „hypohondriasi quadraginta et quinque jam ab annis summoere affectus" erat. — Proprius quoque aeger hypochonriasis vestigia obtulit. Quum autem in hypochondriasi erebrum multum patiatur, investigandum, num simile uid etiam in ruminatione contingat?

Wir, de quo Darwin (l. c.), sese publice erga remunetionem exhibuit, deglutiebat baccas ribes grossulariae, m albas, quam rubras, quarum vel unas vel alteras, ad

ciborum ab *oesophagi vitio* [9]), a *ructu*, alimenta inprimis ob idiosyncrasiam adversa, e ventriculo eliciente [10]), et a *vomitu* [11]), praesertim voluntario *).

2. Alte

nutum spectatorum in os reducebat. Quis hîc praestigiatorem non detegeret? — Mihi quoque casus militis conscripti, de quo ROUBIE loquitur, suspectus est, quatenus ipse „*vomissait ou ruminait à son gré.*"

9) Cap. VIII. §. XXIII—IV. — *Vomitus oesophageus* (ubi cibi nequidem ad ventriculum perveniunt et utplurimum cum fragore ac nisu rejiciuntur), pro *ruminatione* (placida scilicet ciborum ex ventriculo reductione) imposuit RHODI (l. c.), HALLERO (l. c.), WICHMANNO (*Ideen zur Diagnostik. B.* 3. §. 106—7), FARQUARSONO (*Mem. of the medi society. Vol.* 2. p. 560), et ISENFLAMMO (*Versuch einig. prakt. Anmerk. über die Muskel. Erlang.* 1778. §. 172). Cfr. SCHMALZ *Versuch einer med. chir. Diagnostik. Dritt Auflage. Dresden* 1816. fol. 209, — et HEILING l. c. p. 24.

10) Quis sana mente dotatus, eructationem, quam femina, quoties brassicam comedebat, experiebatur (RASORI in *Nuovi commentarj di medicina e di chirurgia. Padova* 1818. *Prim semestre.*) pro ruminatione venditaret?

11) „Differt vomitus a ruminatione, morbo rariore, cui desunt nausea, anxietas et impetus, symptomata vomitui propria" (PALM diss. vomitus adumbratio pathologica Berol. 1820. p. 7). Addit HEILING (l. c. p. 23): „*Das Erbrochene hat immer einen unangenehmen und widrigen Geschmack. Das Wiedergekäute behält in vielen Fällen den Geschmack bei, den es als Speise hatte.*" — Jure itaque dictum fuit (MORGENBESSER diss. de vomitu. Lips. 1730): „Nec exacta inter vomitum et ruminationem similitudo intercedit." Cfr. quoque PIPELET (LOUIS) diss. de vomituum diversis speciebus accuratius distinguendis. Paris. 1786.

2. Alterius morbi symptoma ruminatio, *pro-*sin a malo primario desumit. Per se illa lon-vitati non obstat[12]), ac minus quam vomitus ritionem defraudat[13]); „maciem igitur ac ta-ı, in quas tandem ruminantes incidisse referunt oriae, non ex illo, quam alio, eoque prima-ex morbo latente venisse, credendum est[14]).“ ssare ruminationem dum alter morbus super-it[15]), etiamsi stricta non semper observetur ta[16]), immerito negatur[17]). Prognosis.

3. Ru-

Cap. XXI. §. LXXX. 1.

) Virum quinquagenarium Genevensem, ab ineunte aetate ruminasse, ex observatione PRAEVOTIO (l. c.) elucet. — Aeger J. P. FRANK, etsi scirrhus pancreatis subesset, ruminationem quadraginta per annos sustinere potuit.

) „Nec etenim cibo, etsi hunc avidissime regerat, defraudatur ventriculus; sed redit is omnis sat prompte, longe melius subactus, ac salivae intimius commistus; nec aliud, si motum peristalticum per horas modo aliquas inversum excipias, foedae consuetudinis damnum esse potest“ (J. P. FRANK l. c.). — Interea exemplum a FABRICIO AB AQUAPENDENTE (l. c.) relatum est monachi ruminantis, marcore mortui, eo quod tanta aviditate cibus regurgitaret in os, ut fame et cibi indigentia fere perpetuo laboraret.

) J. P. FRANK l. c.

) Docentibus exemplis a FABRIC. AB AQUAPENDENTE, BURGOVERO (ll. cc.) aliisque relatis, unde R. A. VOGEL (l. c.) monet: „cuncti, quam aegrotant, ab omni ruminatione cessant.“ — Cfr. MEYERI diss. cit. p. 17.

) Aeger PERCY (l. c.) „*en* 1806 *eut un fort accès de goutte, durant lequel il ne rumina pas une seule fois, quoiqu'il n'eut pas observé très exactement la diète qui lui avait été prescrite.*“

Cura. 3. Ruminationis symptomaticae *cura*, indoli aegritudinis primariae accommodanda. Si excipias quaedam tentamina ope *potionis anti-emeticae* Riverii[18]), *purgantium*[19]), *clysterum*, *ipecacuanhae*[20]) et *oxydi bismuthi*[21]), a pharmacorum multitudine abstinendum[22]); utpote quae aut nihil juvant aut ruminationem supprimendo, pejoribus adhuc malis ansam praebent[23]). Et consilium, reditui ciborum firma voluntate obstandi[24]), ambiguum videtur[25]). Praecepta adspectum ruminan-

17) Bentschneider l. c. p. 12. 18) Meyer l. c.

19) Ad restaurandum motum peristalticum (Starke *Handbuch zur Kenntniss und Heilung innerer Krankheiten des menschl. Körpers. Th.* 2. *Jen.* 1799. §. 147). Aquae *soteriae* resolventes (P. I. Vol. I. sect. II. cap. VI. §. XXXVIII. No. 27) praecipue adhibendae forent.

20) Pars quarta grani pro dosi in rotulis.

21) Aegro meo, scopo irritabilitatem ventriculi temperandam praescripsi; ast incassum.

22) „Multitudine medicamentorum hic non opus esse, censemus; tantum enim abest, ut eorum provida exhibitione malo medeamur, ut potius in pejus illud vertamus" (Bentschneider l. c. fol. 13).

23) „*Aucun d'eux* (*remèdes*) *n'a reussi; et quand par hazard, on est parvenu à suspendre la rumination, n'importe par quel moyen, les merycoles s'en sont trouvés tellement mal, qu'il a fallu lui rendre, ou lui laisser reprendre son libre cours*" (Percy et Laurent l. c.).

24) „*Hier muss aber ganz vorzüglich eine kräftige Einwirkung des Willens entgegen kommen, dessen gute Folge die Erfahrung längst bestätigt hat*" (S. G. Vogel l. c. p. 336).

25) Richei (l. c.) aeger „*lorsqu'il veut en fumant ou par*

ıantium fugiendi[26]), cibos amaros comeden- [27]), sanae rationis limites transgrediuntur. Re- ctu enim regiminis diaetetici regulis adversus pepsiam traditis[28]) stare sufficit. Itinera, itima praesertim, et animi recreationem pro- imus.

Caput

quelque effort de volonté, empêcher cette ascension parti- culière, il ne tarde pas à éprouver de la douleur à la ré- gion épigastrique." Et aeger Roubieui (l. c.) „ne pou- vait résister (à la rumination) sans ressentir une douleur pénible à l'épigastre, ce qui le rendait triste, sombre, in- quiet, et n'empechait pas toujours le retour des alimens à la bouche."

) „Interea quantum in ipsis est, avertant ruminatores oculos a conspectu animalium ruminantium, ne horum occasione ipsi quoque ad ruminandum proritentur. Nonne etenim, oscitante uno, et alterum oscitare vulgo notum est?" (Burgoverus l. c. p. 242).

) „Si piscibus delectantur (aegri ruminantes) coquantur ipsis, sed non exempta fellis vesicula, ut inde et illi amarescant" (Burgoverus l. c.).

Cap. XVIII. §. LXVI. No. 2.

Caput XXI.

De nausea, vomendi conatu et vomitu

§. LXXVII.

Definitiones. Literatura.

D. nauseae. 1. *Nausea*[1]) est ingrata et anxia circa stomachum perceptio, cum sputatione frequente et inclinatione ad vomitum.

D. vom. conatus. 2. Nausea cum horrore a cibis et ventriculi sese superiora versus evacuandi moliminibus inanibus, *vomendi conatum* (*vomituritionem* barbare dictum) constituunt[2]).

D. vomitus. 3. Violenta, praevia plerumque nausea[3]), per fau

1) *Ναυτία*, *ναυσία*, a *ναῦς*, navis. „Nauseare enim dicti sunt primum, quibus in navi ac inter navigandum stomachus languerat; deinde consuetudo obtinuit, ut vox ea quocunque modo sic affectis tribueretur" (Plutarch. symposiac. lib. VI. quaest. 8. p. 694). Gall. *nausée*, *envie de vomir*. Angl. *nausea*. Ital. *nausea*. Germ. *Ekel*, *Uebelkeit*. Polon. *nudność*.

2) Esse nauseae gradum de quo dixit Galenus (de locis affectis lib. I. cap. 4): „nauseae vellicantes tantum, nullum vero humorem evacuantes." Et Seneca (epistol. LIII): „nausea enim me, segnis haec, et sine exitu torquebat, quae bilem movet, non effundit."

3) „Fere omnem vomitum aliqualis nausea praecedit" (Swieten l. citando).

es et nares rerum in ventriculo et visceribus exis, citra aerem, contentarum explosio, *vo-s*[4]) dicitur.

4. Pauci scripsere speciatim *de nausea*[5]); enim literatura intertexta est illi dyspha-[6]), anorexiae[7]), dyspepsiae[8]) et vomitus[9]). Liter. nauseae.

5. Hujus doctrina (ex praecipuis therapiae ialis[10])), veteribus[11]) et Arabibus[12]) haud igno- Liter. vomitus.

Emesia, emesis. GERM. *Brechen*, *Erbrechen*, *Uebergeben.* BELG. *Braaking*, *Overgeeving*, *Spouwing.* DAN. *Braekning*, *Ophastelse*, *Ophastning*, *Spyen*, *Spyening.* SUEC. *Kräkning*, *Upkastning.* ANGL. *Vomiting*, *puking.* GALL. *Vomissement.* ITAL. *Vomizione*, *vomito.* HISPAN. *Vomito*, *bo-ada*, *bosadilla*, *bosadura.* LUSIT. *Vomito.*

RIVINUS diss. de nausea. Append. ad dissertat. de venilia et malacia. Lips. 1645; — EYSELIUS diss. de nausea, primario atque perenni morborum comite. Erf. 1717; — SCHNITZHEIM diss. sistens observationes quasdam de nausea. Erlang. 1785.

FR. HOFFMANN diss. de spasmis gulae inferioris et de nausea. Hal. 1733.

LIPSIUS antipathiae singulares seu cibi et potus fastidium. en. 1628; — BECKERS diss. de fastidio alimentorum. ugd. Bat. 1669.

SCHEFFELIUS Pr. de necessitate diagnoseos causarum morbificarum deque ructibus putridis, nauseaque, cruditis acidae saepe signis. Gryphsw. 1747.

FRIEDRICH diss. generaliora de nausea et vomitu. Francf. 1794.

S. G. VOGEL (l. citando) excellens suum de vomitu apitulum sequentibus verbis aperit: „*Ein eben so wichtiges als schweres Kapitel, dessen Studium ich meinen jungen Amtsbrüdern nicht genug empfehlen kann.*"

DOERING comment. med. in HIPPOCRATIS doctrinam

ignota, a scriptoribus de morbis ventriculi in genere [13]) plus minusve promota, praeeunte F. SALANDI [14]), operâ M. SCHURIGII [15]), FR. HOFFMANNI [16]), VAN SWIETENII [17]), FR. DE SAUVAGES [18]), J. E. WICHMANNI [19]), S. G. VOGELII [20]) nonnullorumque [21]) inter auctores dissertationum [22]) floret.

semioticam de vomitu. Marb. 1792; — ALEX. TRALLIANUS de morbis et febrib. lib. III. cap. 8.

12) AVICENNA canon. lib. III. Fen. 13. Tract. 5. cap. 8.

13) Cap. XIV. §. XLVII. No. 2.

14) De vomitu et de aliis affectibus praeter naturam. Veron. 1607.

15) Chylologia. Dresdae 1725. cap. VII.

16) Med. ration. syst. part. III. cap. VI.

17) Comment. in HERM. BOERHAAVI aphor. T. II. §. 652 sq.

18) Nosolog. method. class. IX. gen. XIII.

19) *Ideen zur Diagnostik. B.* 1.

20) *Handbuch der practischen Arzneywissensch. B.* 6. *Kap.* 6.

21) WEDELIUS diss. de vomitu. Jen. 1673; — MEIBOMIUS diss. de vomitu. Helmst. 1678; — BOHN diss. de vomitu. Lips. 1688; — FR. HOFFMANN diss. de vomitu. Halae 1733. v. opp. supplem. Vol. II. p. 257; — MORGENBESSER diss. de vomitu. Lips. 1738; — SPALOWSKI diss. de vomitu, in EYERER diss. med. vindob. Vol. III. p. 36; — PIPELET diss. de vomituum diversis speciebus accuratius distinguendis. Paris 1786; — GRATTENAUER diss. disquisitiones physiolog. pathol. therapeut. de vomit. Berol. 1828.

22) HEURNIUS diss. de vomitu. Lugd. Bat. 1613; — HORN diss. de vomitione. Altd. 1626; — HOEST diss. de vomitu. Lugd. 1670; — BOECLER diss. de vomitu. Argent. 1673; — BURNET diss. de vomitu. Lugd. Bat. 1691; — VERHOOST diss. de vomitu. Lugd. Bat. 1694; — SPERLING diss. de vomitu simplici. Vitemb. 1700; — GOESCHEN diss. de vomitu. Lugd. Bat. 1705; — ABEL diss. de vomitu. Lugd.

Concessis exceptionibus [23]), turpiter ea in pendiis et dictionariis [24]) medicis neglecta

§. LXXVIII.

Symptomata. Necroscopia.

11. „Vomitum *futurum* annuntiant, sensus in faucibus, imo stomacho et ventriculo molestus, S. prodroma.

at. 1707; — LUDOLFF diss. de vomitu. Lugd. Bat. 1721; — STEEGMAYER in diss. observ. rar. triga. Argent. 1725; — BRUINVISCH diss. de vomitu. Lugd. Bat. 1727; — SCHULZE diss. de vomitu et vomitionibus. Hal. 1742; — SCHWARZ diss. de vomitu et motu intestinorum. Lugd. Bat. 1745; — ROSEN diss. de emesi. Upsal. 1754; — HAWRANECK diss. de vomitu. Vienn. 1770; — DOLLINGER diss. de vomitus ortu, progressu et usu. Bamb. 1780; — VAN DER BOTTOM diss. de vomitu. Lovan. 1783; — OEGGL diss. de vomitu. Anglip. 1783; — PLOUCQUET diss. de emesia. Tubing. 1791; — MACQUELIN diss. de vomitu. Leidae 1795; — OTTERMANNS diss. de vomitu. Marb. 1795; — GOEZ diss. de vomitu. Goetting. 1797; — SCHLESINGER diss. meletemata nonnulla de vomitu. Regiom. 1801; — JOUVENOT *recherches sur le vomissement. Paris* 1801; — FARQUHAR diss. de vomitione. Edinb. 1803; — L'HOMME *diss. sur le vomissement. Paris* 1809; — GRÜNWALD diss. sistens in nosologiam vomitus chronici rarioris feliciter sanati inquiritur. Chemnitz 1811; — MAZOYER-LABLACHE *diss. sur le vomissement. Paris.* 1812; — T. PALCZEWSKI pathologiam vomitus exhibens. Vilnae 1815.

23) J. P. FRANK epitome de curand. homin. morbis. T. V. P. II. Ordo IV. gen. II.; — S. G. VOGEL l. c.

24) *Dictionnaire des sciences médicales. T.* 58. p. 322—378; *Encyclopädisches Wörterbuch der medicinischen Wissenschaften. B.* 6. *p.* 211—215.

stus, nausea continuo adaucta, ardor, oppressio in regione epigastrii, exspuitio frequens, pallor faciei, horror aliquando et oscitatio, inferioris tremor labii, singultus, tussis, ructus, anxietas, alvi obstructio. *Instantem* praedicunt, vomendi conatus irriti, sub quibus aliqua ventriculi commotio versus superiora sentitur; contrahuntur, mox iterum relaxantur, iterumque tenduntur musculi abdominis, hypochondria; spiritus retinetur, ac inferiora versus diaphragma deprimitur; augetur anxietas, sudores ad frontem cutemque universam viscidi, subfrigidi propullulant; lacrymantur oculi, naresque stillant; rubet nunc facies tumetque, tussis augetur [1])".

S. constitutiva. 2. Tandem non sine sensu violentae convulsionis ad ipsum ventriculum [2]), sub artuum tremore, jactatione, sub ventris constrictione, res quas amplectitur, largo flumine, per oris nec non narium per cava simul, sub longa et sonora expiratione, cum impetu expellit. Sic evacuantur copia interdum enormi*), ut modo de consuetis tantum dicamus [3]), reliquiae ciborum, aliquando necdum mixtorum**); serum [4]) (varii saporis [5]) colo-

1) J. P. Frank l. c. §. 662.

2) „Cum ventriculi dolore saepenumero conjungitur vomitus (Morgagni de sed. et caus. morb. Epist. XXX. art. 1)

*) G. C. Clauder vomitus XL librarum muci corrupti et pici liquatae similis. Miscell. acad. nat. curios. dec. II ann. 5. 1686. p. 386.

3) De inconsuetis §. LXXX. No. 4. 5.

**) Rausch *med. chir. Erfahrung.* p. 97. — Vogel. l. c. §. 3.

loris [6]), odoris [7]), et temperaturae [8])), pituita [9]), ›umen [10]), materia caseosa [11]), bilis [12]), vermes [13]),

) Piso de serosa colluvie p. 234; — Camerarius diss. de vomitu aquae ex gula. Tüb. 1686; — G. Fr. Gutermann de vomitu aquae ex *gula* in Act. acad. nat. curios. Vol. VI. p. 234; — Muralt *Schriften in der Wundarzneyk. No.* 181; — Brückner *Bemerkungen über das Wasserbrechen* (Hydremesis) 1817.

) R. C. Gahrliep de vomitu muriae limpidissimae copioso (Miscell. acad. nat. curios. dec. III. an. I. 1694 p. 127).

Nigri — (Hornung cista medica p. 207; — Stroem ex Actis soc. R. med. Havniens. Vol. IV. p. 214 in *Samml. auserles. Abhandlung. für pr. Aerzte. B.* 21. *St.* 2. p. 7; — *Journ. de médec. continué. T.* 17. p. 97); *caerulei* — (S. Reiselius in J. Dolaei observ. de sudore caeruleo in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6 et 7. obs. 67. et dec. III. ann. 7 et 8. append. p. 133; — Thilenius *med. chir. Bemerkungen. B.* 1. p. 205).

Foetidi nigri — (Chr. Weber observ. med. Fasc. II); — *acidi* (quotidiana experientia).

De vomitu *frigido* vide C. Pezold obs. med. chir. selectior. Visl a v. 1715. No. 36.

Tulpius lib. II. cap. 23; — L. Riverius obs. med. cent. II. obs. 48; — Th. Mermann consult. med. lib. III. cons. X; — Bohn diss. cit. §. XX; — Heidler in Rust *Magaz. für die gesammt. Heilk. B.* 22. *H.* 1. p. 164.

Panarolus iatrologism. pentecost. I. obs. 22.

Bartholinus hist. anatom. cent. II. No. 38.

Aetius tetrab. II. serm. I. c. 3.; — Oribasius synop. lib. VI. c. 41; — Gabelkover cent. II. p. 61; — Schenk obs. lib. VIII. obs. 60; — Forestus lib. XVIII. obs. 16; — Zacutus Lusitanus med. pr. hist. lib. II. No. 70; — Borellus cent. II. obs. 1; — Rhodius cent. II. obs. 62; — Bonet sepulchr. anat. lib. III. sect. 8; — Spindler observ. No. 49; — G. Frankus a Frankenau vomitus plu-
ank Prax. III. I. 2.

Ff

mes [13]), sanguis [14]). Succedit his quies et magni levaminis gratissima sensatio. Post brevem interim moram, nisi caussa malorum jam rejecta, cessante, sub iisdem fere symptomatibus redit vomendi conatus, priore intensior, majoremque praecordiis inferens angustiam.

Necroscopia.

3. *Cadavera* [15]) post morbos, *vomitu*, quatenus

rimae meracisque bilis. Miscell. acad. nat. curios. dec. I ann. 2. 1671. p. 325. 404.

S. Schultz de verme vomitu ejecto. Miscell. acad. nat curios. dec. I. ann. 3. 1672. p. 460. ann. 4 et 5. 1673 et 1674. p. 303; — J. P. Hain de vermibus e stomacho vomitu rejectis. ibid. dec. I. ann. 4 et 5. p. 68; — Jesson *letter containing some observations about damps; together with some relations concerning old worms vomited by children. Philosoph. transactions.* Y. 1675. p. 391; — G. S Polis de vermibus vomitu rejectis, Miscell. acad. nat curios. dec. II. ann. 4. 1685. p. 96; — J. J. Harder de muliere vermivoma. Ibid. dec. III. ann. 1. 1694. p. 130 — S. Ledel de evomitione vermis. Ibid. dec. III. ann. 7 et 8. 1699 et 1700. p. 101; — J. Lanzoni vermis per vomitum ejectus. Ephem. acad. nat. curios. cent. V. et VI p. 177; — J. H. Fürstenau passio iliaca, cum vermium copiose per vomitum rejectione, feliciter curata. Acta acad nat. curios. Vol. IX. p. 376.

14) Cap. XXII.

15) Quaestio instituta est: „num vomitus detur in mortuis?" (Schurig l. c. p. 487). Pluries sane vidi cum Wepfer (Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 10. obs. 17) post mortem multum humoris turbidi, subflavi, subnigri et cruenti, inprimis presso aliquantulum ventre, ore et naribus effluxisse; ast nemo, reor, a verborum lite alienus ejusmodi effluxum cum violenta explosione vomitum constituente comparabit. Et in sequenti casu vomitus i

...s praecipuo symptomate, stipatos, obtulerunt: ...ntriculi (interdum normalis[16]), aut a tumoribus ...cinis compressi[17])), inter jam descripta[18]) ...tia, bipartitionem, diverticula, hernias, volumen ...ctum; — inter adhuc describenda[19]) expansio...m vasorum sanguiferorum, phlogosin, callosi...em, suppurationem, emollitionem, perforatio...m, excrescentias, steatomata, hydropem, scir...um, cancrum; *intestinorum* vitia multifaria[20]), ...delicet collectionem scybalorum[21]), vermium, ...cleorum cerasorum[22]); hernias, obstructio-

nem[23]),

vitae adhuc tempus incidisse videtur: „Ductus nempe ad supplicium homicida quidam, jam iter ad patibulum faciens, de cardialgia et nausea conquerebatur. Metuens ne vomens turpiter se coram populo daret, carnificem ad negotium maturandum hortatus est. Quod cum carnifex facturus gladio stricto ictum intentaret, in ipso capitis amputati momento, vomens, erectus adhuc ex collo truncato non solum sanguinem copiosum, sed et quidquid in stomacho continebatur, in altum magno impetu evomuit.“ „Quod et ipse vidi, inquit Felix Platerus (observ. lib. III. p. 803), et, ut certius cognoscerem, postea cum humi stratus jaceret, è ventriculo prodiisse cognovi.“

16) Chomel *sur un vomissement opiniâtre sans lésion dans le tissu de l'estomac. Nouveau Journal de médecine de Paris* 1818. *Mai.* p. 190.

17) Fantonus observ. anatom. medic. selecta; — Ephemer. acad. nat. curios. cent. VI. obs. 16.

18) Cap. XV. 19) Cap. sequentibus.

20) Bang in Actis R. societatis medic. Hafniensis. Vol. I. p. 252; — Carrère *Histoire de la société de médec.* 1777 et 1778.

21) Stoll ratio medendi. T. VII. p. 96.

22) Wendelstadt in *Allgemein. Anzeiger der Deutschen* 1813. *No.* 201 (Inter plicas intestinorum).

nem[23]), phlogosin, callositatem[24]), coarctationem[25]), conglomerationem[26]), intussusceptionem[27]); *duodeni* obsessionem a glandulis induratis[28]), angustiam et scirrhum[29]), sphacelum[30]); *jejuni* angustationem[31]), *ilei* atresiam[32]); *coeci* involvulum implicationem[33]); *coli* expansionem et angustiam[34]), tumorem carnosum inter ejus fibras[35]); *ani* atresiam[36]); *mesenterii* tumores[37]), infarctus glandularum[38]), steatomata[39]), suppuratio-

23) Blancard anatom. pract. cent. II. obs. 100.

24) Meyer *Samml. med. Bemerk.* p. 291.

25) Hasenoehrl historia morbi epidemici.

26) Morgagni epist. XXIX. art. 21. 29.

27) Wintringham de morbis quibusdam commentarius. Lond. 1783. No. 168; — Spry in Kühn's *physic. med Journal* 1801. p. 121.

28) Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 6. p. 623.

29) Fr. Hoffmann l. c. obs. 8; — Morgagni epist. XXX. 12; — Barcon *diverses observations anatomiques tirées des ouvertures des cadavres. Perpign.* 1751. *No.* 8; — Hochstetter *medic. Wochenblatt* 1781. *No.* 27; — Henning in Hufeland's *Journ. B.* 8. *St.* 4. p. 35.

30) Ridley obs. med. pract.

31) Rubini in *Giornale di medicina di Parma. T. I. No.* 2; — Thilenius *med. chir. Bemerk.* p. 302.

32) Osiander *neue Denkwürdigk. für Aerzte und Geburtshelf. B.* 1. p. 171.

33) Loyseau *observations médicales et chirurgic. Bordeaux* 1617.

34) Blasius observ. med. rarior. Amstelod. 1677. P. I. No. 5.

35) Fontanus observ. rar. analect. Amsterd. 1641.

36) De la Mare in *Journ. de médec. T.* 33. p. 510.

37) Bang l. c. p. 259.

38) Cahagan in *Med. comment. von Edinburgh. Dec.* 2. *B.* 4. p. 27.

ionem[40]); *omenti* scirrhum[41]), steatoma[42]), con-
tionem cum peritonaeo[43]) aut utero[44]); *hepa-*
inflammationem et ulcus[45]), volumen auctum[46]),
tructionem[47]), scirrhum[48]); *cystidis felleae*
turam[49]); *ductus choledochi* atresiam[50]); *du-*
cystici coalitum[51]); *organorum biliferorum* cal-
os[52]); *pancreatis* corruptionem[53]), scirrhum[54]);
sple-

) M. Verdries in Ephemer. acad. nat. curios. cent. VI. obs. 16. — Delvaux in *Journ. de méd. continué. Vol.* 15. p. 4.

) Bonet sepulchr. lib. I. sect. VIII. obs. 51. sect. IX. obs. 37.

) Riverius observat. cent. II. No. 48.

) Huxham opp. T. III. p. 8. et *Philosoph. transactions* No. 382.

) Kratzenstein diss. in sylloge observationum p. 45.

) Vetter *Aphorism. aus der patholog. Anatom. B.* 1. p. 152.

) Bonet l. c. obs. 39.

Haen rat. med. contin. T. II. P. II. p. 38, — ejusdemque historia anatomico-medica morbi miri incurabilis. Hagae 1744. in Haller coll. disp. Pr. VII. No. 265.

Quotidiana experientia.

Horn's *Archiv für med. Erfahr.* 1810. p. 170.

Bonet l. c. obs. 35.

Winckel in Hufeland's *Journ. B.* 8. *St.* 3. p. 59. 75.

Blasius observ. med. rarior. P. II. No. 4.

Bonet l. c. obs. 36; — Zacch. Vogel *med. chir. Beobcht.* p. 162; — Selle *Neue Beyträge zur Natur und Heilwissensch. B.* 3. p. 115; — J. P. Frank l. c.

Barbette praxis. p. 109.

Rhodius observ. cent. III. obs. 97; — Panarolus iatrologism. Pent. I; — Schurig l. c. p. 459; — Haen rat. med. P. VI. p. 20; — Stoll rat. med. T. I. p. 292; —

splenis expansionem[55]), dislocationem[56]), apostema[57]); *renum* volumen auctum[58]), calculos[59]); *uretherum* et *vesicae urinariae* inflammationem, calculos[60]); *uteri* carcinoma[61]), molam hydatitosam[62]): *foetum extrauterinum*[63]); *diaphragmatis* inflammationem[64]), herniam[65]); *mediastini anterioris* tumorem scirrhosum[66]); *oesophagi* inflammatio-

Morgagni epist. XXX. art. 7. 10. 12; — Lalouette et Carrère in *Histoire de la soc. R. de médecine* 1776. p. 268 et 1777 p. 214; — Juppin in *Journ. de médec. T.* 89. p. 73; — Heusinger in Stark's *Archiv. B.* 1. *St.* 2. p. 22; — Meyer l. c. p. 594; — Penada *saggio di osservazioni. T.* 3.

55) Schurig l. c. p. 460; — J. P. Frank l. c. §. 665; — Kate ex *Journal de médec. année quatorzième. p.* 409. in *Samml. auserles. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 24. *St.* 1. p. 56; — Portal *cours d'anatomie médicale. T.* 5. p. 339.

56) l. c. *B.* 2. p. 41.

57) Coze in *Journ. de médec. T.* 82. p. 255.

58) Morgagni epist. XXXVI. art. 20; — Keir in *medical communications. Vol.* 1. *No.* 8; — Ruff in Hufeland's *Journ. B.* 13. *St.* 3. p. 87.

59) Bonet op. c. lib. III. cap. VIII. obs. 60; — Meibomius diss. cit. §. 27; — Fr. Hoffmannus l. c. §. 27.

60) In nobili Lithuano *Karp* calculo vesicae urinariae et renis suppuratione laborante, effrenes vomitus conspexi.

61) Trampel *Beobachtungen und Erfahrung. B.* 2. p. 135.

62) Wolfart in Hufeland's *Journal B.* 19. *St.* 2. p. 122.

63) Weinhardt *Beschreibung einer merkwürdigen Operation durch den Kaiserschnitt.*

64) P. II. Vol. II. cap. I. §. IV. No. 1.

65) Ibid. §. II. No. 1.

66) A. Stout in Chapman's *Philadelphia medical Journal Mai* 1824 (Vir 52 annorum ab infantia dyspnoeae obno-

ationem, suppurationem, angustiam*); *pulmonum* ılogosin[67]), suppurationem[68]); *cordis* volumen capacitatem auctam[69]), dislocationem[70]; osse-entiam[71]), conditionem friabilem[72]); *aortae* evrysmata[73]); *cranii* cariem, exostoses[74]), fra-ıras; *meningum* et *cerebri* phlogosin, hydro-m[75]).

§. LXXIX.

xius, tandem habitum morbosum exhibuit accedentibus dyspepsia, nausea et vomitu, nec non tussi et voce mutata. Ultimis sex vitae mensibus tumor super claviculam ad latus tracheae se manifestavit, sociis palpitatione cordis et debilitate. Tandem sub summis angustiis mors. Secto cadavere repertus est *tumor scirrhosus mediastini anterioris*, quartae et quintae vertebrae dorsali respondens, qui ramum bronchiae et oesophagum nervumque recurrentem comprimebat).

) Capitibus quibus hi morbi hoc ipso in libro tractantur.

67) P. II. Vol. II. sect. I. cap. de peripneumonia et praecipue §. XXXIV. No. 20.

68) Ibid. §. XLIV. No. 5; — WICHMANN l. c; — J. P. FRANK l. c. historiam Dr. SALLABA enarrans. p. 382.

69) P. II. Vol. II. sect. II. §. L. No. 2.

70) Ibid. §. LIII. No. 3.

71) WATSON *medical communications Vol. I. art.* 18. 19. (ossificatio erat in eo cordis loco, quo diaphragmati superincumbit).

72) P. II. Vol. II. sect. II. §. LIV. No. 3.

73) Ibid. §. LXII. 3.

74) „Post vomitum diuturnum cum dira cephalaea et tandem summis convulsionibus, in Theresia comitissa Lazansky virgine Vindobonensi, caries ad sellam cranii equinam cum duabus excrescentiis osseis in osse parietali sinistro ipso vicino cerebri hemisphaerio adactis" (Ex schedis paternis).

§. LXXIX.

Caussae.

Praedisponentes.

1. Quamvis sint, qui non solum difficulter vomant [1]) sed et vomere nequeant [2]); concedi tamen debet, „nullum, si canem excipias, exstare animal, quod vomitum tam saepe tamque levi ex caussa, quam homo, exerceat [3]).“ Palam id fiet a facilitate qua vomitus excitatur in recens natis pueris, senibus [4]), et praecipue in sexu sequiori.

Excitantes.

2. Excitari hîc solent nausea et vomitus a menstruatione [5]), coitu [6]), conceptione [7]), partu [8]) lacta-

75) P. II. Vol. I. sect. I. capitibus de dolore capitis, encephalitide (praesertim §. XVIII. No. 10) de hydrocephalo et apoplexia.

1) Inter alios *maniaci*, uti videre est ex P. II. Vol. I. sect. I. cap. XXV. §. CIX. No. 3.

2) Dicuntur a schola medica *dysemeti*, ut distinguuntur ab *evemetis* facile vomentibus (Fr. Hoffmann op. c. §. II).

3) J. P. Frank l. c. §. 659.

4) Lentin memorabilia circa aerem, vitae genus, sanitatem et morbos Clausthaliensium. Goett. 1779. p. 136; — S. G. Vogel *allgemeine medicinisch-diagnostische Untersuchungen zur Erweiterung und Vervollkommnung seines Kranken-Examens. B.* 2. *Stendal* 1831. p. 194.

5) Panarolus (sect. I. obs. 22) puellae meminit, quae nondum menstruata, per septem integros annos, simulac cibo caperet, illos revomuit, prodeuntibus vero menstruis, ab eo malo liberata fuit. — Sub primo menstruorum ingressu vomitum solum pati coepit virgo gracilis quindecim annorum, quam mense Januario 1818 Vilnae curandam habui. Exasperabatur malum dum mensibus proxime sequentibus catamenia haud comparuerint; aegra videlicet praete-

atione[9]) ornatuque[10]), et universe (ne amplius

plius

coccolatam plane nihil stomacho retinere potuit. *Cocco-'atam* itaque pro vehiculo elegi, ad oxydum bismuthi administrandum. Effeci inde ut aegra postea aquam gaz acido carbonico et marte impraegnatam amplius non evomuerit. Cujus remedii sub usu quum menstrua comparuerint, omnis ad vomitum proclivitas ablata est. — Vomitum menstruorum tempora utplurimum servare etiam KLEIN notavit (interpretationes clinicae. articul. vomitus multiplex). — Vulgatissimae tandem sunt observationes vomitus a suppressione menstruorum, quas inter alios collegerunt HORSTIUS (opp. T. II. p. 292) et RAZOUX (*tables nosologiques et météorologiques. Basle* 1767. p. 152).

M. FR. HERTOD vomitus venereus in femina, post coitum materiam semini similem vomitu ejiciente. Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 1. 1670. p. 20; — CHR. FR. PAULLINI vomitus cum dysuria post coitum ordinarii. Ibid. dec. II. ann. 7. 1688. append. p. 157; — I. LANZONI de vomitu et singultu ex venere. Ibid. dec. II. ann. 10. 1691. p. 160. — Vilnae a. 1815, collega *A. Sniadecki*, uxorem cujusdam centurionis militum curavit, quae quotidiano a vomitu excruciabatur, caeterum autem optime valebat. Quum innumerabilia remedia sine successu adhibuerit, tandem aegram interrogavit, num crebro coitum cum marito celebraret? Respondit: septies quaque nocte. Prohibito tali abusu, vomitus mox cessavit. — A *prima venere* plus vice vomitum observavi, nubilibus graviditatis timorem incutientem, et neogamis prolis spem defraudantem. Ast non solum in feminis vomitus a coitu mihi obvenit, sed etiam in viro. Sic celebris concentuum musicalium magister *Paer*, quoties cum uxore concubuit, toties sequente mane vomebat. Vae autem illi, dum vomitus, quin *cum uxore* concubuisset, adparuerit! Rixae domesticae tunc inevitabiles fuere. — Nostro aevo mariti non amplius tam officiosi sunt, ut ad uxores gravidas suble-

plius de caussis ex necroscopia elucentibus di(
mus) a navigatione[11]), lacuum illa non ex(

pta[1]

vandas vomant, ut P. Wurffbain retulit in Miscell. a(
nat. curios. dec. II. ann. 10. 1691. p. 410, agens de ma
torum vomitu, dentium doloris loco conjugum utero
rentium.

7) Raisant ergo primum erumpentibus in foetu pilis, p
gnanti fastidium. Paris 1629; — El. R. Camerarius (
de vomitu gravidarum. Tubing. 1682; — *Histoire de*
cadémie R. des sciences 1716; — Teichmeyer diss.
vomitu gravidarum, primis plerumque gestationis me
bus fiente. Jenae 1738; — Hess diss. de vomitu gravi
rum. Basil. 1751; — Koerber diss. de nausea et vo
gravidarum. Goett. 1787; — Brendt diss. de vomitu
vidarum. Berol. 1828.

8) J. P. Frank l. c. §. 666.

9) Th. Thompson *von einem langwierigen Erbrechen,*
aus einer allgemeinen Schwäche entstanden, ex *Med*
consultations London 1773, in *Samml. auserl. Abhand*
pr. Aerzte. B. 3. *St.* 1. p. 3.

10) Feminae, quae rigidis illis lignis, *planchettes* dicunt,
praecordia coarctare solent, ad vomendum sunt fac
quod Fr. Hoffmannus (l. c. §. 28) depressioni cartil
nis mucronatae, ventriculum comprimente et irrit
adscribit.

11) Praeter auctores de morbis classium et navigantiun
universum (P. I. Vol. I. sect. I. §. IX. No. 7. §. X. 9): Riv
diss. de venilia et malacia nec non de nautea s. *Seekr*
heit. Leipz. 1645; — Ovelgün de nausea maris nonn
Act. acad. nat. cur. Vol. 5. p. 304; — Emmerich diss
morbo marino, navigantibus prima inprimis vice famil
Regiomont. 1700; — Vater de morbis classiariorun
navigantium. Witeb. 1715; — Thiesen diss. de m
marino. Regiom. 1727; — Ludwig diss. de vomitu n
gantium. Lips. 1738; — Hey (Schmiedel) diss. de m

²); a vectione, praecipue retrograda, in cur-
) et traha [14]), ab equitatione [15]), a motu ro-
tato-

: navigatione oriundo. Erlang. 1748; — KALTSCHMID diss. : nausea — *Seekrankheit* — Jen. 1765; — C. CHR. ENGEL ecimina medica. Berol. 1781. p. 24; — HENDERSON diss. : vita marina et de varietatibus et morbis ejus in diver- : regionibus. Edinb. 1784; — AUTENRIETH *Bemerkungen er die Seekrankheit*, in HUFELAND's *Journ. der pr. Heilk.* . 2. *St.* 1. p. 98, et *B.* 3. *St.* 2. p. 239; — EDW. ILLER *on the phenom., causes and treatment of sea-sick- ss.* Ex *The med. repos. by* S. MITCHILL *Vol.* 4. in ALBERS *nerikanische Annalen der Arzneyk.* etc. *Heft* 1. 1802. p.); — W. H. WOLLASTON *origine of sea-sickness, as ising from a simple mechanical cause deranging the cir- lation of blood,* in *Philosophical transactions. f. the Year* 310. Vers. germanica libera in GILBERT's *Annalen der hysik.* 1812. *St.* 1. p. 37; — LARREY *mém. de chir. mili- ire. T.* 1; — KÉRAUDREN *Versuch über die Erscheinun- n, Ursachen und den Verlauf der Seekrankheit.* Ex *urnal de médecine* 1812, in HUFELAND's *Journ. B.* 38. 14. *Febr.* p. 53; — *Del mal di mare osservazioni com- unicate dal Sig.* LÉGRAND *al Sig. Dott. Luigi Frank. enezia* 1817. et *giornale di medicina pratica del Sig.* RERA. *Fasc.* 33: — WALTHER *und* STUCKO in *Journal r Chirurg. und Augenheilk. B.* 15. *Heft* 2. *Berl.* 1831. . 1.

Puellae haud paucae super Larium nostrum navigantes usea et vomitu corripiuntur. Idem super flumina aliosve cus contingere DARWIN notavit (*zoonomia.* Vers. Ita- ae T. 2. p. 83).

BÜCHNER diss. de nausea et vomitu eorum qui curru huntur. Hal. 1757; — ENGEL l. c.

Vectionem in traha, praesertim clausa, vomitum exci- re, nemo qui in septentrione hiemem transegit, ignorat.

Super elephantes DARWIN l. c. LARREY l. c.

tatorio[16]), vel alio quocunque[17]); a terraemotu[18]), ab adspectu rhombi circumacti[19]), ab intuitu praecipitii[20]), nivis[21]), lucis vividae

16) „Meretrices quondam in Germania castigabantur publice, ut in caveam ligneam oblongam (*in einen hölzernen Käfig*) ponerentur, et celerrime in gyrum agitarentur sic detentae; sub quo motu, post paucas minutas, et vomitu vehementi et simul diarrhoea, foedo satis spectaculo, afficiebantur" (Ex schedis paternis). — Puellam quae, dum prima vice saltationi rotatoriae (*Walz*) indulgebat, propter vomitum inde excitatum, desistere debuit.

17) Convalescentem e scarlatina observavi (de quo adhuc infra §. LXXX. No. 9. a.) qui dum caput a pulvinari elevaret, in vomitum incidit. — Reil (*über die Erkenntniss und Cur der Fieber B.* 4. p. 121) de aegro suo narrat: „*Alles erregte ihm Erbrechen, selbst das Umdrehen im Bette.*" Similia habet Bang in Collect. soc. med. Havn. Vol. II. No. 17.

18) Terraemotus qui Novocomii die 14. Martii 1832 circa horam quartam matutinam locum habuit, etsi strages non ediderit, domuum tamen in urbe sitarum partem superiorem ita concussit, ut feminae plurimae secundam contignationem inhabitantes vomitum expertae sint.

19) „Muratorem Tyrolensem, gravissimo typho laborantem, ex pietate in domum suam recepit vir probus, et per omnem hyemem nutrivit. Convalescenti, cum laborem hic, fallendi temporis causa, petiisset, dedit ille benefactor filum ex spira glomerandum (*Garn vom Haspel abzuwinden*). Vix aliquoties spiram circumverterat coram oculis convalescens, quum illico vomitum sit passus, quod toties repetiit, ac ad laborem miser rediverat" (Ex schedis paternis).

20) Hac de re aeditui, itineratores ad turres altissimas ecclesiarum st. Stephani Vindobonae, cathedralis Mediolani, Münster Argentorati etc. ducentes, testari possunt.

cti ingrati[23]); a laesione nervorum ciliarium cataractae operatione[24]); a vulneratione chor- tympani[25]), a vellicatione aurium[26]), a sono ore[27]) et musica[28]); a polypo narium[29]), re[30]), a dentitione[31]), a titillatione faucium non

Sic acciderat professori meo pathologiae in universitate icinensi, *Raggi*.

„Homini diutius obscuro in loco detento, solus lucis vidioris adspectus vomitum jam movet" (J. P. Frank c.). Lucem vividiorem praesertim in iis vomitum ex- tare, qui haud pridem *opio* usi sunt, Cavalier (*Revue dicale* 1830. *Janvier* p. 42) notat. — Judaei Vilnenses ttant infantes, priusquam dentes habeant, ab inspectione eculi vomere, quamobrem specula obtegere solent.

„Pilus optato in ferculo repertus, stomachum movet" P. Frank l. c.).

Mohrenheim *Beobachtung. verschieden. chirurg. Vorfälle.* 2. *Dessau* 1783. p. 9; — Gleize *nouvelles observations itiques sur les maladies de l'oeil et leur traitement. Paris* 6. Cfr. P. II. Vol. I. sect. II. cap. XVIII. §. CVI. . 32.

Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 11. *St.* 3. p. 131.

. N. Pechlinus (observ. phys. med. lib. II. obs. 45) avit magnum vomitum in praecipuo belli duce, a con- tatione auris digiti ope.

utenrieth *Physiologie.* §. 1023.

hr. Fr. Paullini de vomitu a musica. Miscell. acad. curios. dec. III. ann. 3. 1695. p. 314, et observat. . IV. obs. 71; —*Bibliothèque universelle* 1827. *Octobr.* 50. not.

auces tangente (Portal *cours d'anat. médicale. T.* 5. 75).

ssum ferinum putredinis gradum illum adtingens, quem nes *haut-goût* adpellant, plus vice feminas, propter

non solum sed et sub axillis[32]); a recordatio objecti nauseam excitantis[33]); ab antipathia[3

mo

nauseam imminentemque vomitum, a mense debellat. Quum incoeperim praxin inter sordidissimam judaeorum lithuanorum plebem exercere, mihi saepius a cubiculor foetore, vomitus provocatus est. Idem frequenter me cis accidit, qui jussu magistratus, cadavera jam sepulta, modo autem scopo forensi effossa, secare guntur.

31) P. III. Vol. I. sect. I. cap. IX. §. XXXVII. No. 5.

32) J. M. Fehr Miscell. acad. nat. curios dec. II. ann obs. 2 („Vidi puerum septendecim annorum, qui axillis leviter titillatus enormiter vomebat").

33) „Probe memini, me postquam per plures dies folior sennae cum tamarindis decoctum sumseram, ut artific diarrhoea gravem ophthalmiam curarem, postea a fastidivisse hoc remedii genus, ut diu nequidem a praescribere potuerim, quin horrerem totus et nausear Dum ante multos jam annos in pago suburbano ince rem, sanissimus et optimo valens appetitu, mala fort ingentis molossi, aquis suffocati, tumidum abdomen c puit, quod illico tantam exspiravit mephitim, ut et cu appetitus deleretur illico, et pessime nausearem. Post d ad eundem locum veniebam, quamvis nihil talis cogita saepe subito rediit pessimi illius foetoris memoria; nec sine horrore et nausea, quamvis leviori" (Swieten l §. 642).

34) Cum Hispan quidam, qui pisces nunquam gustare tuerat, ab amico autem vocatus datâ operâ piscem cum optime pistum ovisque obvolutum ederet, in an angustias cum vomitu devenit, ut fere moreretur, ju Amat. Lusitanum (curat. medicinal. cent. II. curat. — Ancilla, quae a nativitate a vino abstinuerat, ejusdem odore vomitu afficiebatur, teste J. Lanzo (Miscell. acad. nat. curios. dec. III. anno 7 et 8. obs. 10

rore[35]), terrore[36]); a capitis vulneribus[37]), atura sarcomatis in fronte[38]); ab aere[39]), toni-

- J. Praevotius caseo secto commode vescebatur, tritum ero sine vomitu gustare non poterat (J. Rhodium cent. . obs. 58). — Alios sola casei mentione facta horrendis omitibus tortos, refert R. Lentilius (Miscell. acad. nat. irios. anno 10. append. p. 60). — Scribit etiam J. J. ardercs, se novisse, qui ex solo medicamenti cathari adspectu aliquoties vomere necesse habuerint, partilas ejus necdum adorati (vide ejusdem apiarium obsert. 40. schol. p. 183), ubi etiam ex Wepfero meminit minae, quae, quoties pharmacopolium praeteribat post orbum chronicum, tota exhorruit, nausea correpta fuit, vix vomitum evitare valuit. Betae rubrae neque praentiam neque solum nomen civis Dresdensis perferre poit, narrante Schurig (l. c. p. 466). — J. F. Bauer venculi spasmum et vomitus crebriores a comestione alaurum describit (Acta acad. nat. curios. Vol. III. p. 217). "ai connu, inquit Petroz, *une dame qui n'a jamais pu gérer le riz; elle le mangeait avec plaisir, mais au bout quelques heures, souvent même après un second repas, e le vomissait sans aucun mélange d'autres alimens. . . . natomiste Gavard ne pouvait manger des pommes sans rouver des convulsions qui ne cessaient qu'après le vossement*" (*Dictionnaire des scienc. médic. T.* 2. p. 204).

Ab Heer observ. medic. No. 26.

Thomann *Annal. der klinisch. Anstalt in dem Juliusital zu Würzb. für das Jahr* 1800. p. 269.

Tractatus chirurgiae quot quot exstant.

P. Chr. Abilgaard de vomitu sympathico a ligato sarmate frontis. Societat. med. Havniensis collectanea. ol. 1. p. 176.

De vomitu eorum, qui per montem Peruvianum Periaca perigrinantur, refert Jesuita Josephus Acosta (lib. III.

tonitru[40]), fulmine[41]) et galvanismo[42]); a mia-matibus[43]) et contagiis[44]); a narcoticis[45]), ma-xime opio[46]), nicotiana[47]), digitali purpurea[48]

flor

c. 9), et R. Boyle de utilitate philosophiae experimenta-lis exercitat.

40) Femina *Raymond de Stow-Market*, quandocunq tonitru percipit, etsi ex longinquo, prona est in vomi-tum. In ipso momento incidit in perfectam cholera (Acta anglicana H. Oldenburgi ann. 1667. Novembr. 446. 550).

41) J. Ch. Götz vomitus a fulgure. Act. acad. nat. curio Vol. II. p. 455; — Solenander consil. V. No. 16; Thom *Erfahrungen und Bemerkungen aus der Arzn Wundarzney und Entbindungswiss. Frankf.* 1799. p. 81.

42) Grimm *Supplement zu dem Handbuch der Physic. B.* p. 218.

43) Paludum inprimis, testantibus febribus intermittentib cum vomitu.

44) e. c. pestis, variolarum, cholerae pestilentialis et Ipsum autem *vomitum contagiosum* exstare minime cred casus enim primus a Bartholino (hist. anatom. cent. hist. 89) allatus potius de vi imaginationis in vomitu testatur; et alter (cent. IV. hist. 44) de caussa in omni ejusdem familiae individua agente.

45) Ex narcoticis jusculum illud medicatum paratum fuis verisimile est, de quo Mouton junior loquitur (Sedillo *Recueil périodique de la soc. de médec. de Paris. T.* 2 p. 33).

46) Waldschmidt monita medica circa opii et opiatoru usum. Gies. 1676: — Viridet de prima coctione P. I c. 7; — Tralles usus opii T. III. §. XII; — et cly sterum ope administratum opium emesin ciere jure refe Bobe Moreau (*Journal général de médecine. T.* 33. p. 12 immo juxta Orfila (*toxicologie générale. T.* 2. p. 22 „*C'est surtout lorsque le poison narcotique a été appliq*

ibus genistae[49]), fumo carbonum[50]); a liquo-
is inebriantibus, ut alcohol[51]), vinum[52]), ce-
sia[53]); ab inanitione culpâ praesertim jactu-
sanguinis[54]), paracenthesis[55]), famis[56]); a
cibis

ur le tissu cellulaire ou injecté en lavement, qu'il occasionne les nausés et le vomissement."

) W. Hoeferus hercul. med. lib. I. cap. 5; — Bonet . c. obs. 63; — Willis pharmacop. ration. P. I. cap. 0; — Riedlin lin. med. 1695. p. 100; — Schurig l. c. . 464; — Memorabilem casum refert Triller (diss. de abaci ptarmici abusu in opusculis medicis ac medico-hilosophicis T. I. p. 221), hominis scilicet immodice ulvere nicotianae Hispanicae delectati, qui quum hunc ulverem per plures annos ex descensu per gulam in entriculo collectum evomuerit, inde a morbo multiformi iberatus est.

Vomitum non solum sub usu pharmaci ejusmodi, sed o seposito etiam, observavi pluries.

Ballonius paradigmata. No. 195.

P. II. Vol. II. sect. II. cap. XXII. §. XCIX. No. 2.

Voelker in Schmucker's *vermischte Schriften. B.* 2. . 335.

P. II. Vol. I. sect. I. cap. XXIV. §. XCIX. No. 1.

Riedlin millenar. No. 117. 853; — Heister's *Wahr-ehmung. B.* 1. *No.* 239.

„Ipsa enim corporis, vasorum inanitio ad vomitum con-ibuit; vidimus non paucas, qui sub *venaesectione* lon-ore, — foeminas, quae sub *uteri profluvio cruento*, co-ose vomebant" (J. P. Frank l. c.).

Pye *the effect of an accidental vomiting consequent upon a operation of the paracenthesis* (*Medical observations by society of Physicians in London. Vol.* 2. p. 121).

„Sub fame diuturna et nausea et vomitus succedunt" J. P. Frank l. c.).

nk Prax. III. I. 2.

cibis pro digestione haud idoneis[57]), maxi pane nigro[58]), fructibus horaeis[59]); a rebus a nis deglutitis[60]); ab emeticis, etsi venis tant

57) FABR. HILDANUS obs. chirurg. cent. IV (frustum laridi exsiccati ante duos annos comestum); — J. ALBRECHT de extraordinaria vomitus diuturni ca Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 9. 1690. p. (portiuncula farciminis infumati ante 24. hebdomadas mesta); — TH. BARTHOLINI ex lacte in ventriculo cas Ibid. dec. I. ann. 2. 1671. p. 260; — STELLER in PAL *nordisch. Beyträge. B.* 2. p. 289 (esus phocae ursinae) SCHURIG l. c. p. 437 (lactuca); — J. F. OTTO *med. Bemerk.* p. 128.

58) BRÜCKNER l. c.

59) „Vir magni nominis . . . quum autumno fructibus raeis succulentioribus, praecipue pomis persicis, et maturis incredibili in quantitate vesceretur . . . aliqu prandio horas tensiones circa praecordia cum vom conatu . . . experiebatur; postea vomitus successerunt . FR. HOFFMANN l. c. obs. 5. — KERKRINGIUS (spici anatom. obs. 6) refert exemplum fabri cujusdam filii, decem uvas, postquam tres menses in ventriculo ha rint, integras succo plenas rejecit.

60) F. PAULLINI mirabilis vomitus. Miscell. acad. nat. rios. dec. II. ann. 5. 1686. p. 75 (erucae, folium vir ribes etc.); — P. ZETZEL vomitus chronicus ex s secalis et capitulo centaureae scabiosae deglutitis. *Sch dische akademische Abhandlungen. Jahr* 1759. p. 258; J. SCHERB historia de vomitu lapidoso (a lapillis a deglutitis). Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 10. 1 p. 71; — W. A. MOELLENBROECCIUS pilulae post an vomitu, adhuc integrae, rejectae, cum addendis R. L TILII et G. DETHARDING ibid. dec. I. ann. 2. 1671. p. 1 dec. III. ann. 1. 1694. append. p. 71. Vomitus a nuc cerasorum diu in ventriculo delitescentium adnotati

sis[61]), aut extus applicitis[62]); a purganti- [63]), nitro[64]), sale acetosellae[65]); a venenis ...us mineralibus, arsenico[66]) praesertim; a ...ntiis epigastrio illatis[67]); a cartilagine xi- ...dea incurvata[68]), costis fractis[69]); a pere-

Gg 2 gri-

...untur in *Breslauer Sammlung*. 1725. *B*. 1. p. 77. Vide ...uoque SCHEIDEMANTEL's *Beyträge zur Arzneyw. Dessau* ...783. *No*. 46; — *Journ. de médec. T*. 37. p. 137; — ...AILLIE *morbid anatomy. Fasc. III. f*. 2; — KOPP in HU- ...ELAND's *Journal. B*. 29. *St*. 10. p. 49 (Per decem men- ...s delitescentes nucleorum illorum 120, vomitu redditi).

KOEHLER in SCHMUCKER's *vermischt. Schrift. B*. 1. p. ...8; — MAERCKER in HUFELAND's *Journal. B*. 16. *St*. 4. ... 126; — *Journ. général de médec. T*. 28. p. 116.

J. G. SOMMER vomitus ex admoto cruribus croco metal- ...rum. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 1. 1682. ... 120; — FRORIEP *Notizen aus dem Gebiete der Natur-* ...*d Heilk. B*. 23. *No*. 21. p. 335.

FR. HOFFMANN l. c. obs. 2. epicrisis.

BULLER in *Edinburgh medical and surgical Journ. No*. ...*II*. p. 34 (unciae duae sumptae per errorem loco salis ...somensis).

Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 2. obs. 67.

Cap. XXIII. §. XCI. No. 2.

RHODIUS not. ad Scribonium Largum; — A VEGA Acta ...d. T. III. sect. V. cap. 8; — HOFFMANN diss. de athle- ... veterum §. 61.

PISO de Indiae utriusque re natur. et med. lib. XIV. ...p. 8. p. 36; — CARTHEUSER de morbis epidem. p. 112; ... SCHURIG l. c. p. 461; — MARTIN in *Hist. de l'acad. R.* ...*s sciences*. 1737. p. 67; — J. P. FRANK l. c.; — BIL- ...RD *Journ. général de médec. T*. 22. p. 263. Cfr. cap. ...II. §. XLI. cap. XIX. §. LXX.

J. P. FRANK l. c.

grinis oesophago inhaerentibus [70]); a herniis ve- triculi [71]) et intestinorum [72]); a luxatione pedis [73]); a distorsione manus [74]); a suppressione transpi- tionis cutaneae [75]), sudoris pedum [76]), haemo- rhoidum [77]); a praepostera remediorum exter- rum applicatione [78]); a fuga erysipelatis [79]), h- petis [80]), ulcerum [81]), podagrae [82]); a metast- puris [83]).

3. Q

70) Cap. IV. §. XII. No. 1. 71) Cap. XV. §. LII. No

72) P. III. Vol. II. sect. I. cap. de enteritide.

73) HELMONTIUS (cap. pylorus rector, No. 20) de se i- narrat: se, cum valde esuriret sub itinere, ex casu pe- luxasse; mox vero frigore, nausea et *vomitu* affec- fuisse. Reposito pede luxato et prior appetitus de- aderat.

74) J. LANZONI de vomitu ex manus sinistrae distorsi- Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 4.

75) An ex hac caussa vomitus, Hispanis *vomito prieto*, c- *petonade* dictus, in advenas ad regiones ubi dies cali- simi a noctibus frigidiusculis suscipiuntur saeviens (UL- *voyage historique de l'Amérique T.* 1. p. 38; — Ric- in LENTIN's *Beyträge. Supplementband.* p. 302) deri- dus? Putarem sic monitu FR. HOFFMANNI (l. c. obs. 3. - cris.) innixus. Certe glacies condita sub summis calor- aestivis a. 1825. Parisiis ingesta, in multis talem naus- talesque vomendi conatus excitavit; ut veneni susp- orta sit (*Oesterr. Beobachter* 1825. *Sept. No.* 245). — H- *Repertorium für die gesammte Heilk. B.* 9. p. 311.

76) GOULAY in *Journ. de méd. continué.* 1810. *Juin.* p.

77) BÜNDEL in diss. morbor. rarior. vid. VOGEL *kleine a- Schriften.*

78) FR. HOFFMANN l. c. §. XIV. 79) Idem. obs. 7.

80) PANAROLUS l. c. Pentec. 1; — BANG Act. R. soc. r- Havn. Vol. III. p. 254.

3. Quo pacto vomitus (et quodammodo nau- Proxima.
[4])), excitantur, num scilicet unis ventriculi
[...]us[85]), num sola vi diaphragmatis, musculo-
abdominalium et oesophagi[86]), num ejus-
modi

[...] Rhodius cent. II. obs. 85; — Riedlin lin. med. 1695.
. 235.

[...] Fr. Hoffmann consultat. medic. T. II. sect. 4. cas. 170.
. 690.

[...] Dachs in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 1.
[...] 3. p. 89. — Gastelier in *Journ. de méd. continué. T.* 5.
. 400.

[...] „Causa autem proxima vomitus eadem est fere, quae
[n]auseae; sola tantum intensitate majori differens" (Swie-
[te]n l. c. §. 652).

[...] Lieutaud *relation d'une maladie rare de l'estomac, avec
[q]uelques observations concernant le méchanisme du vomis-
[se]ment, et l'usage de la rate,* in *Mémoires de l'acad. des
[sc]ienc.* 1752. *hist.* p. 45, *mém.* p. 223. Edit. octav. 1752.
[hi]st. p. 66, *mém.* p. 332; — Haller elem. physiolog.
[T]. VI. lib. XIX. sect. IV; — Portal *quelques considéra-
[ti]ons sur les causes du vomissement. Journ. universel des
[sc]ienc. méd. T.* 10; et *anatom. médicale. T.* 5. p. 173; —
[M]aingault *mémoire sur le vomissement contradictoire à
[ce]lui de Mr. Magendie. Paris* 1813; — Bourdon *mém.
[su]r le vomissement. Paris* 1818; — Wilson Philip *a
[tr]eatise on indigestion etc.*

[...] Bayle *dissertation sur quelques points de physique et de
[m]édecine. Toulouse* 1681; — Chirac *observations sur l'
[ac]tion du ventricule dans le vomissement. Mém. de l'acad.
[de]s scienc. de Paris a.* 1700. *hist.* p. 36. et Experimentum
[a]natomicum circa naturam vomitus in Miscell. acad. nat.
[cu]rios. dec. II. ann. 4. 1686. p. 247; — John Haighton
[a]n *attempt to ascertain the powers concerned in the act of
[v]omiting, by experiments made in April* 1787. in *Memoirs*

modi partium simultanea actione [87]); experime tis crudelissimis determinare satagerunt physi logi et pathologi. Leviorem vomitum [88]) a so ventriculo fieri posse, validiorem autem adjume tum extraneum exposcere credimus [89]). Caet rum medico practico minus interest nosse, q ratione vomendi actus contingat, quam quid p

ei

of the medical society of London. Vol. 2. p. 250; — M GENDIE *mémoirs sur le vomissement. Paris* 1813; — LEG LOIS et BÉCLARD *Bulletin de la société de méd. de Pa T.* 3.

87) WEPFER cicut. aquat. hist. et noxae. cap. 15. 20. Ba 1679; — DUVERNEY *Hist. de l'acad. des sciences* 1700. 28; — TANTINI *esperienze sul vomito* in OMODEI *ann universali di medicina.* 1824. *Luglio* p. 34; — PIÉDAG *mémoire sur le vomissement considéré dans l'état sain dans les maladies cancréneuses de l'estomac. Paris* 1821; BÉGIN *Diction. des sciences medicales T.* 58. p. 322. (KLYNPENNING diss. vomitus theoria experimentis sup structa. Harderov. 1787; — BLUMER diss. sistens criti theoriae vomitus. Jen. 1801; — W. L. BREHME *Ansich über den Mechanismus der peristaltischen Bewegung des Erbrechens;* in PIERER's *allgemeinen med. Zeitu Altenb.* 1832. *No.* 7.

88) „Is *vomitus* est *infantum*, quibus minimus et brevis mus, atque rotundus ventriculus, pultibus et lacte ob itur. Est idem vomitus *helluonum*, quibus ventricul vino onustus, invertitur, quod id vinum in vappam grati saporis abiit" (HALLER l. c.).

89) Sic jam VAN SWIETEN (l. c. §. 652): „. . . puto lev rem vomitum, vel potius ventriculi exprobrationem cendam, fieri posse a convulsis ventriculi fibris; valid vero, et proprie sic vocandum vomitum, requirere di phragmatis et musculorum abdominalium convulsionem.

evacuetur [90]), et quaenam conditiones mor-e ventriculum ad culmen potentiae suae [91]) llant.

§. LXXX.

Diagnosis.

Prae omnibus autem investigandum, num *vo-* non sit *fraudulentus?* Pro morbi enim effe- actatus est vomitus nisu voluntatis [1]), com- pres- V. fraudulentus.

,,Per vomitum ergo expelluntur illa, quae in ventriculi vo continentur; adeoque et omnia illa, quae in ven-iculi cavum venire poterunt. Dixerat quidem GALENUS comment. in aphor. 12.) solum illa evomi, quae ventri-ulus complectitur; eorum vero, quae intestinis continen-ur, nihil quidquam per vomitum evacuari: verum directa xperimenta contrarium evincunt. Bilis enim utraque per uctum communem in duodenum intestinum exit, atque nterim toties per vomitum evacuatur; patet ergo eviden-r, viam patere contentis intestinorum cavo in ventricu-um. Duodenum vero intestinum pyloro continuatum in entriculi vicinia ponitur, adeoque facilius contenta hujus ntestini cavo in ventriculum ire poterunt. Verum con-tit observatis et illa, quae in remotioribus intestinorum artibus continentur, ad ventriculum venire posse, . . . edo spectaculo ipsa excrementa alvina, . . . evomun-r" (SWIETEN l. c.).

,,*Le vomissement est le comble de l'indisposition de l'esto-ac*" (HECQUET op. (cap. XIV. §. XLVII. 2) citato. T. 2. 377).

RICHERAND *élémens de physiologie* (,,*M***, employé dans s bureaux de la guerre, jeune homme agé de vingt-six s, fort robuste, et doué d'un certain embonpoint, s'apèr-ut, dès son enfance, qu'il lui suffisait de vouloir pour ndre sans douleur les choses qu'il avait avalées. Après*

pressione epigastrii [2]), succo nicotianae et ructuu explosione [3]), excitatus. Saepius adhuc respec rerum *vomitu rejectarum* mentitum est. Ha omnia praecipue inter milites hominesque char tate sustentatos, nec non inter puellas hysteric aliasve coenobiis et scholis inclusis, idque maxin seculis propter fidem in sagas et incantationes famosis, acciderunt.

Indicia v. fraude excitati.

2. De *vomitu fraude excitato* in hominib fidei dubiae suspicionem movent: emesis mo post pastum contingens, cibi rejecti nec diges nec bili aut muco mixti, tumor abdominis nullu nullaque corporis emaciatio [5]). Esto id quoad v mitum stomachicum: verum *oesophageus vom ius*

avoir usé de cette faculté pour simuler des indispositio il ne l'emploie maintenant qu'à se débarasser des alime qui l'incommodent, et même à nettoyer son estomac en b vant et en vomissant successivement plusieurs verres d'e froide"). — Begin l. c. („*Bichat, et feu Montègre* . . *jouissaient de la faculté de vomir à volonté*").

2) Copland Hutchison *einige Bemerkungen über simuli Krankheiten* ex *London med. and phys. Journ. Aug.* 18 in Horn's *Archiv für med. Erfahrung. Jahrg.* 1825. *Ju August.* p. 42.

3) J. Cheyne *über verstellte Krankheiten* ex *The Dublin ho pital reports and communications. Vol.* 4. 1827. *No.* 5, Froriep's *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heil B.* 18. *No.* 21. p. 327.

4) Adhuc initio seculi XVIII., v. Schurig quaestionem: a res extraordinariae per vomitum rejectae, quae incantatio adscribi solent, revera in ventriculo fuerint? difficilis de cisionis esse, declarat!

5) Hutchison, Cheyne ll. cc.

) et *ruminatio* [7]) illa indicia frustrabunt. Va-
int autem hisce in morbis praesentia aut ab-
ia, ibi dysphagiae, hîc placidae regurgitatio-
ciborum in oris cavum, et alterae eorum de-
itionis.

3. Majores difficultates *diagnosin rerum vo-
rejectarum* premunt: arduum enim est certos
les inter legitimas et spurias statuere. Atta-
, si nunquam de rebus, post vomitum, super
m, aut in vasis sive ambiguis sive male cu-
itis repertis, judicabitis, sique daemon vos
bservationes clamosas publicandum non impel-
experientia patris nostri et propria (circa se-
m efficiente) innixi spondemus, vos vix aut ne
quidem locupletaturos fore observationes de
itu non solum piscium [8]), ranarum [9]), bufo-
[10]), limacum [11]), lacertarum [12]), salaman-
drae [13]),

Cautelae quoad mat. reject.

Cap. VIII. §. XXIII. No. 1. 7) Cap. XX.

BORELLUS cent. I. obs. 9; — CRÜGERUS epist. med. No.
1; — Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. I. obs. 109.
nn. 3. obs. 227. dec. III. c. 4. obs. 52.

SALMUTH cent. I. obs. 70; — LENTILIUS miscell. med.
ract. P. I. p. 91; — HELWIG obs. 92; — CRÜGERUS l. c.
No. 9; — Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. I. obs.
109. dec. II. ann. I. obs. 37. cent. VII. obs. 26; — BAR-
THOLINUS Act. R. soc. med. Havniens. Vol. II. obs. 39; —
Breslauer Samml. 1718 et 1720.

BORELLUS cent. III. obs. 57; — LENTILIUS l. c.; —
THONER observ. lib. IV. p. 224; — SEVERINUS de vipe-
ina pyth. p. 29; — BAUHINUS de hermaphr. c. 8; —
Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. I. obs. 183. cent.
VIII. obs. 84; — *Breslauer Sammlung.* 1720. 1721; —

drae[13]), anguillae[14]), serpentum[15]), talpae[16]) muris[17]), pulli[18]), catuli[19]); sed etiam scara-baeo

Bartholinus l. c.; — Viridet de prima coctione P. II. p. 231; — Rougnon *médec. préservative.* vid. *Salzburger med. chir. Zeitung.* 1820. *B.* 1. p. 294.

11) Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 3. obs. 85; — Blancard collect. med. phys. cent. IV. No. 91; — Act. erudit. Lipsiens. Vol. 1. p. 310; — Rust *Magaz. für die gesammte Heilk.* *B.* 19. p. 509; — Froriep *Notizen.* *B.* 24. *No.* 4. p. 64.

12) Ferrarius de arte med. lib. II. c. 9; — Salmuth cent. I. obs. 70; — Lentillius l. c. p. 92; — F. E. B. observ. medic. de excretione vermis. Wolfenb. 1723. p. 14; — Schwarz in *Med. Wochenblatt.* 1781. *No.* 47; — Weickard *vermischte Schrift.* *B.* 3. p. 36. 131; — Rust *Magazin.* *B.* 17. p. 111.

13) Borellus obs. cent. I. No. 23. III. No. 57; — Bauhinus l. c.

14) Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 6. obs. 59.

15) Borellus cent. III. obs. 31; — Becherus phys. subterranea. lib. I. sect. IV. c. 6; — Thoner obs. lib. IV. p. 224; — Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 1. obs. 109, dec. II. ann. 1. obs. 39, dec. III. ann. 5 et 6. obs. 159; — Sloane apud Birch ad ann. 1685; — Gesner hist. natur. quadruped. ovipar. p. 41.

16) Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 8. obs. 90.

17) Henckelius de philtris; — Paullini cent. II. obs. 7.

18) A Vega de arte medendi Lugd. 1564. Loc. affect. lib. I. p. 225.

19) Schenk obs. lib. VII. No. 42; — Paulini cynograph. p. 60; — Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 1. obs. 109, dec. II. ann. 4. append. p. 187; — Camerarius memorabil. cent. XIX. No. 63; — Act. erudit. Lipsiens. 1714. p. 21; — Ruysch adversar. anat. chir. dec. I; — *Breslauer Samml.* 1721. p. 427.

…eorum [20]), aranearum [21]), cantharidum [22]), …scarum [23]), millepedum [24]), erucarum [25]), for…arum [26]), aliorumque insectorum, eorumque …arum [27]), nisi antea fortuito aut consulto de…tita fuerint.

4. Tali

…) Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 1. obs. 124. ann. …9. obs. 66; — Forestus lib. XVIII. obs. 19; lib. XXI. No. 26. schol.

…) Borellus cent. II. obs. 79. III. obs. 19.

…) Geyer Thargelus Apollini sacer.

…) Riedlin observ. med. cent. III. obs. 85.

…) Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 1. obs. 98. dec. III. ann. 4. obs. 23; — Binninger obs. cent. IV. No. 3; — Merklin de incantat. cas. 1. p. 8; — Viridet l. c.; — Wall in *Philosoph. transact. Vol.* 5. *P.* 2. p. 481.

…) J. G. Hoyer Eph. acad. nat. curios. cent. I et II. p. 239. Vetillard in *Journ. de méd. T.* 18. p. 443; — Cruveilhier in Magendie *Journ. de physiologie. T.* 9. 1829; — Gaspard in *Revue médicale. T.* 4. 1829. p. 458.

…) Zwinger Ephem. acad. nat. curios. cent. VII. obs. 26.

…) Paraeus opp. lib. XXIV. c. 19; — Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 4 et 5. obs. 80. ann. 6 et 7. obs. 234, dec. II. ann. 4. obs. 39, ann. 5. append. p. 75, dec. III. ann. 2. obs. 201, ann. 4. obs. 23, cent. I et II. obs. 116, cent. VII. obs. 26; — Helwig obs. 80; — Blancard l. c. cent. V. No. 36; — Valentin prax. med. infallibilis; — *Abhandlungen der Akadem. von Stockholm f. d. Jahr* 1755. p. 51; — Jassop et Lister in *Philosoph. transact. No.* 417. p. 162; — Crumpe in *Medical facts and observations. Vol.* 8. *No.* 23. et in *Transact. of the Irish academy. Vol.* 6; — Le Tual Dumanoir in *Journ. de médec. T.* 86. p. 78; — Ranque in *Bulletin de la soc. de médec. de Paris.* p. 143. *append.* ad *Journ. de médec. continué. Vol.* 12; — *Fränkische Samml. B.* 4. p. 64; — *Neue Samml. med. Wahrnehm. B.* 8. p. 362; — *Salzburg.*

V. rer. inconsueta. 4. Tali pactu vomitu rejecta fuere: acus[28]) numi[29]), fibula orichalcea[30]), coralla[31]), lapilli*) fila[32]), stramen[33]), ossa[34]), aqua[35]), res di

med. chir. Zeitung. 1807. B. 1. p. 128; — TOURTUAL in HUFELAND's Journ. B. 53. 1821. Aug. p. 83; — PICKE in Transactions of the Fellows and Licentiates of the King and Queen college of physicians in Ireland. Vol. 4. 1824 No. 22 et Vol. 5. 1828. No. 9; — ALLONEAU in Journ complémentaire du dictionnaire des sciences médicales 1829 Août, in Revue médicale. T. 4. 1829. p. 101. et in Bulletin des sciences médicales 1830. Novembr. p. 196.

28) Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 7 et 8. append p. 70.

29) J. LANZONI ibid. dec. II. ann. 9. obs. 47.

30) G. DETHARDING ibid. dec. III. ann. 7. et 8. append p. 70.

31) Ad furtum celandum deglutita referente ISIDORO AB AMELUXEN in Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 4 append. p. 196.

*) J. CH. SCHERB de vomitu lapidoso a lapillis antea deglutitis. Eph. acad. nat. curios. cent. III et IV. p. 13.

32) STALPAARTUS VAN DER WIEL observat. rarior. cent. posth. obs. 20.

33) AB HEER l. c. obs. 8; — WINCKLERUS in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6 et 7. obs. 31; — ROS. LENTILIUS ibid. dec. II. ann. 5. append. p. 75.

34) Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 4 et 5. obs. 21; — FORESTUS lib. XVIII. obs. 26; — THONERUS lib. IV. p. 22; — GAULTIER CLAUBRY in SEDILLOT journ. général de médec. T. 34. p. 13.

35) NIC. BINNINGER obs. medic. cent. I. obs. 4 (agitur de famoso hydropota, bibone Melitense dicto; hic epotis viginti vel triginta aquae cyathis pro lubitu spectantium celeriter revomuit et instar salientis ex ore fontis modo

ventriculo delitescentes [36]); ut pilulae [37]), nu-i cerasorum*), aliaque et, si vera referant, getabilia germinantia [38]).

5. Quibus adde res tam per vias morbosas ventriculum deductas [39]), quam in ventriculo generatas [40]), globos scilicet plumbeos [41]), mercurium [42]), Item.

singulos cyathos ordine replevit, modo universam aquam ad pedes viginti et amplius rejecit).

36) §. LXXIX. No. 2.

37) V. A. Möllenbroeccius in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 2. p. 166. dec. III. ann. 1. append. p. 128. ann. 7 et 8. append. p. 71.

Kopp in Hufeland's *Journal* 1809. *Oct.* p. 9; — *Allgemeiner Anzeiger der Deutschen* 1813. *No.* 201.

38) De granis *avenae* in stomacho militis cujusdam progerminantibus relatio exstat in *Journ. des sçavans. T.* 13. p. 527. — Mortem ex germinatione *nuclei* e malo in ventriculo observatam communicat S. Ledelius in Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 9 et 10. obs. 15. — De *ossiculis pruni* in ventriculo germinantibus et vomitu rejectis narrat A. H. Cummerus ibid. dec. I. ann. 3. obs. 109. Cfr. Schurig l. c. p. 439. sq.

39) Quod ex tractatibus de morbis intestinorum, hepatis, cystidis felleae, renum, graviditatis extrauterinae etc. elucebit. — „Jam abominabile, aut horrendum nihil est, quin per me transitum sortiatur. Monstra partibus omnibus, monstra etiam mihi obtingunt. Nequidem a subjugali lotio, nequidem a faecibus alvinis ordine suo transmittendis liber fui in quibusdam" (Swalwe ventriculi querel. p. 278).

40) Quod ex capitibus proxime sequentibus palam fiet.

41) Schenk lib. III. obs. 78; — Bartholinus hist. anat. cent. II. No. 38; — Fr. Loss observ. medicinales. Lond. 1672 (globus plumbeus quo antea homo perfossus erat);

curium [42]), clysteres et suppositoria [43]), ste

cus [44]

— *Fränkische Samml. B.* 5. p. 90 (globus plumbeus p vulnus sclopetarium receptus).

42) SCHENK l. c. obs. 84 (post unctionem mercurialem).

43) MARCELLUS DONATUS lib. IV. c. 3; — SCHENK l. obs. 70; — FABRICIUS HILDANUS cent. VI. obs. 70; G. CLAUDER clyster innoxie vomitu rejectus. Miscell. aca nat. curios. dec. II. a. 5. 1686. p. 390; — P. ROMMEL clystere innoxie per os rejecto. ibid. dec. III. a. 7 et 1699. 1700. p. 62; — G. SEGER de diarrhoea ex terro orta et enemate per os rejecto. ibid. dec. I. a. 9 et 1 1678. 1679. p. 244; — D. W. ANDREAE enema per rejectum. Acta acad. nat. curios. Vol. I. p. 82; — W. PLOUCQUET suppositorium et clysmata, ore reddita. No acta acad. nat. curios. Vol. VI. p. 207, Vol. VII. obs. 5 — BARTHOLINUS l. c. cent. IV. hist. 68; — BORELL cent. I. obs. 17; — DIEMERBROECK anatom. lib. I. cap. et 8; — PLIEMPIUS fundament. medica. lib. II. p. 126; LAVATER diss. ἐντεροπεριςολή. Basil. 1672; — De GRA de viror. organ. De clysteribus. p. 195; — BONET sepulch lib. III. sect. XIV. obs. 20. schol. p. 229; — KOENI specimen lithogeneseos humanae 1685. in HALLERI col disput. pract. T. III. No. 95; — VAN DER WIEL obser cent. I. No. 67; — SCHULZIUS scrutin. cinabar. p. 190; MURALTUS opp. chirurgica. obs. 207; — RIEDLIN millena No. 76; — LENTILIUS eteodrom. p. 1021; — SYDENHA opp. Lips. 1711. 8vo. p. 89. 260; — SOLENANDER consi II. No. 16; — SCHURIG l. c. p. 252; — CAMERARI memorab. cent. XIX. obs. 84; — TRIOEN obs. med. chi p. 12. 13. 14; — HAEN rat. med. P. II. p. 69. III. p. 9 VII. c. 4. §. 1; — BARTHEZ in *Mémoires de la soc. méd d'émulation* 3e *année* p. 401. et *Samml. auserl. Abhand für pr. Aerzte. B.* 20. p. 157; — AUTENRIETH in HUFE LAND's *Journ. der pr. Heilk. B.* 3. p. 268; — FLEISCH i HORN's *Archiv f. med. Erfahr. B.* 3. p. 229; — ANGEL

[44]), particulas instar jecinoris [45]), pinguia [46]),

osserv. med. pratiche; v. WEIGEL ital. Biblioth. B. 3. St. 1. p. 145; — FORBES in Med. Comment. v. Edinb. T. 9. P. 1. p. 82.

) SCHENK l. c. obs. 251; — BLANCARD l. c. No. 23. 24; — G. HANNAEUS vomitus stercoreus, sine diuturna praecedente aut sequente inexorabili obstructione alvina. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 10. 1691. p. 236; — J. C. WESTPHAL vomitus stercoreo-chylosus, alvo simul clausa, periodicus. Ephemerid. acad. nat. curios. cent. I et II. p. 279; — M. J. DE MAN iliaca passio cum vomitu stercoraceo, sanata simplici immersionis balneo. Nova acta acad. nat. curios. Vol. VII. p. 147; — ZWINGER theatr. vitae humanae. p. 528; — KLAUNIG nosocomium charitatis. p. 59; — SOLENANDER consil. V. No. 15; — HAZON Journ. de méd. T. 4; — BAUX ibid. T. 8. p. 59; — SALYMES ibid. p. 266; — LUISCIUS in Geneeskondig Magaz. Deel 2. St. 1. No. 8; — HODGES Mem. of the med. soc. of London. Vol. 5. et Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B. 22. p. 145; — KLOSE Archiv der pr. Heilk. für Schlesien. B. 2. St. 1. No. 6; — STOLL rat. med. T. VII. p. 205; — PIDERIT prakt. Annalen. St. 1. p. 64; — ACKERMANN und FISCHER klinische Annalen von Jena. St. 1. p. 171; — KLEIN chirurg. Bemerk. p. 245; — WENZEL in LODER's Journ. für die Chirurg. B. 3. p. 254; — WENDELSTADT in HUFELAND's Journ. B. 19. St. 2. p. 59; — SCHAEFFER ibid. 1809. Dec. p. 79; — HORN Archiv für med. Erfahr. B. 1. p. 358. sq.; — FLEISCH ibid. B. 3. p. 229; — SPANGENBERG ibid. 1812. März. p. 261; — THOMANN ibid. neues Archiv. B. 1. p. 15.

CH. FR. PAULLINI integrae hepatis particulae per os et alvum rejectae. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 5. 1686. append. p. 42; — RIEDLIN lin. med. 1696. p. 116; — SETTI in BRUGNATELLI biblioteca fisica. T. 17. et KÜHN italien. Biblioth. B. 1. St. 2. p. 185.

guia[46]), sebum[47]), pilos[48]), urinam[49]), foetum[5

lacte

46) S. Schultz de vomitu butyri liquidi. Miscell. acad. n curios. dec. I. ann. 3. 1672. p. 276; — D. Ludovici vomitu hypochondriaci sebaceo, ibid. p. 456; — F. Clauder pinguedo sine sanitatis damno aliquot annis urinam et *vomitum* excreta ibid. dec. II. ann. 7. 1688 346; — J. A. Reimann de vomitus sebacei origine. A acad. nat. curios. Vol. I I. p. 389; — Diemerbroeck (et curat. C. No. 93; — Gesner *Sammlung von Beoba tung. B.* 1. *No.* 10.

47) *Philosophical transact.* Y. 1694. *No. XCVI.*; — Go rand *Journ. de méd. T.* 85. p. 366; — G. Pasquali *scrizione di vomito copiosissimo di adipe e sangue.* Omodei *annali universali di medicina.* 1826. *Gennajo* p.

48) Benedictus de re medica. lib. VII. c. 25; — Sch l. c. obs. 82; — Forestus lib. XV. obs. 29; — Ge Thargelus Apollini sacer. Fr. 1687; — Miscell. acad. n curios. dec. II. ann. 9. obs. 178, dec. III. ann. 2. obs. 169; — cent. VII. obs. 26. Act. acad. nat. curios. Vol. obs. 16; — Monard simpl. medic. histor. cap. 73. Carol. Clus. exot. fol. 349; — Commercium literar. Nori berg. 1739. p. 13; — Camerarius diss. Taurinenses. p. — Carmoy in *Annales de médecine pratique de Montpell* v. *Journ. de médec. continué. T.* 15. p. 359.

49) Benivieni de abditis morborum causis. cap. 7; — M cellus Donatus lib. IV. p. 492; — Fabricius Hilda cent. V. obs. 47 et opp. p. 750; — Rhodius cent. II. o 90; — Lambzweerde ad expirat. respirat. Swammer mianam. Amst. 1674; — Koenig specimen lithogenes humanae; Eph. acad. nat. curios. cent. X. obs. 50; Marangoni *observation sur un vomissement d'urine, Histoire de l'académie des sciences.* 1715. p. 15; — Va lisnieri opp. appendix ad diss. de utilitate corticis per viani; — Sagar syst. morbor. sympt. Iglav. 1776. p. 3 — Rondolini opusc. sistens aliquas hist. med. p. 72;

…eam materiem [51]), pus [52]), hydatides [53]), massam

…ENNER in *Monthly review. Vol.* 16; — LENTIN *Beyträge* …ur *ausübend. Arzneyw. B.* 2. p. 54; — ZEVIANI *sopra un* …omito *urinoso* in *Memorie della società italiana. T.* 6. p. …3 et KÜHN *und* WEIGEL *italien. Biblioth. B.* 2. *St.* 1. … 45; — SENTER *an account of a singular case of ischu*…*a, in a young woman, which continued for more than* …*ree years, during which time, if her urine was not drawn* …*ff with the catheter, she frequently voided by vomiting;* in …*ransactions of the college of physicians of Philadelphia.* … 1. p. 96. et FRORIEP *Notizen. B.* 21. *No.* 19. p. 299; — MARSCHAL in *Journ. de médec. T.* 31. p. 560; — OSI…NDER *Götting. gelehrt. Anzeigen.* 1810. p. 78, et *Salzb.* …*d. chir. Zeitung.* 1810. *B.* 3. p. 191; — *Allgem. medic.* …*nnalen* 1815. *Jan.* p. 57; — NYSTEN *mémoire sur la pré*…*nce des principes essentiels de l'urine dans le produit de* …*rtains vomissemens. Nouv. bulletin de la sociét. philo*…*atique de Paris. T.* 2. 1810. p. 195; — *Ein Fall von* …nuria erratica, ex *The London medical repository and* …*view April* 1828. p. 367, in FRORIEP *Notizen. B.* 21. …. 4. p. 137. Vomitus urinosi casum in puella Vindo…nensi mihi retulit anno 1823 ejus urbis medicus comes …*rolus Harrach.* Alterius *simulati* ac in nosocomio Leo…litano a professoribus BABBEL et STECHER observati, ab …ditore quondam meo certior factus sum. Femina nimi…m urinam via consueta excretam, linteo suscipere, in …enam exprimere, clam epotare, deindeque vomitu re…ere solebat. — Summopere autem memorabilis est ca…: *d'un vomito orinoso curato felicemente col* …*lo tenere a permanenza in vesica una siringa* … *gomma elastica* (*osservazione fatta del Sig. Dot*…*e* MALAGO in OMODEI *annali univ. di medic. a.* 1817). …REIES camp. elys. quaest. jucund. quaest. 90. §. 16; — …LMUTH obs. cent. III. No. 94; — MAROLDUS diss. de …ortu per vomitum rejecto. Altd. 1669; — Miscell. acad. …k Prax. III. I. 2.

sam carneam [54]), membranas [55]), calculos [56]) et, s
lubet, flammam [57]).

6. *Nau*

nat. curios. dec. I. ann. 1. obs. 108; — DE FONTECHA me
christ. speculum p. 243; — CARMOY in *Annales de mé*
prat. de Montpellier. T. 11. *Mars. No.* 3.

51) DIETRICH in *Archiv der pr. Heilk. für Schlesien. B.*
St. 2. *No.* 5.

52) FABR. HILDANUS cent. IV. obs. 28; — HORSTIUS ob
lib. IX. No. 15; — Miscell. acad. nat. curios. dec. I
ann. 10. obs. 71; — BLANCARD l. c. cent. V. VII. No. 73
— VIEUSSENS novum syst. vasorum corp. human.; — *Bres*
lauer Samml. 1725. *B.* 2. p. 99; — DACHS in *Verhand*
lingen von Haerlem. D. 14. *append.* p. 57; — MAYER dis
de vomica lienali. Francf. 1781; — BANG in Act. R.
Havn. Vol. I. p. 21.

53) Cap. XXV. §. CI. No. I.

54) A. VEGA ad GALENUM de locis affect. lib. I. cap. 5; -
BENEVIENI l. c. cap. 88; — MARCELLUS DONATUS lib. IV
c. 20; — SCHENK l. c. obs. 75; — FORESTUS lib. XVII
obs. 19. schol. — MERCURIALIS consil. T. III. p. 7; -
PANAROLUS pentecost. V. obs. II; — D. WINCKLER d
carnis vomitu cum sanguine, cum addendis Ros. LENTIL
Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6 et 7. 1675. 167
p. 63. dec. III. ann. 7 et 8. 1699 et 1700. p. 129; — CH
FRIED. GARMANN de musculo vomitu rejecto. ibid. dec. I
ann. 8. 1689. p. 341; — GUEGNOT in BLEGNY zodia
ann. II. Febr. obs. 7; — LUDWIG advers. medic. prac
T. I. p. 113.

55) BLEGNY l. c. 1680; — Ephem. acad. nat. curios. cen
VIII. obs. 25; — J. PH. WOLFF de polyposis concretio
nibus per vomitum rejectis. Acta acad. nat. curios. Vo
III. p. 271; — LE FAUCHEUX *observation sur un sac mem*
braneux, faisant partie de l'estomac, rendu par le vomis
sement; in SEDILLOT *rec. périod. de la soc. de méd. d*
Paris. T. 23. p. 349; — FILLAU *observations sur les con*

6. *Nauseam a vomendi conatu,* patris ad ex-Dist. naus. a vom. conatu.
.lum [58]), distinximus; eo quod illa ab aegro
.m percipitur, haec autem in medici sensum
t. Porro horrorem ciborum, non nauseae,
vomendi conatui adscripsimus; quum nausea
.m adeo sociam habere possit [59]).
7. Frequentissime vomitus, et quidem bilio- V. in febr. intermitt.

Hh 2 sus,

étions membraniformes, rendues par le vomissement. Ibid.
. 29. p. 296.

Benedictus l. c. lib. XIII. c. 22; — Schenk lib. III.
os. 97; — Cardanus de caus. sign. locisq. morb. contrad.
b. II. T. 5; — Forestus lib. XVIII. obs. 19; — Fabr.
iedanus cent. VI. obs. 22; — Zacutus Lusitanus prax.
lmir. lib. III. obs. 115; — Moinichen observ. med. No.
; — Grew apud Birch ad 1676; — Acta eruditor. Lip-
ens. 1682. p. 338; — Koenig l. c. — Muraltus scripto-
s chirurg. obs. 207; — Merklinus sylloge cas. physico-
ed. incantationi adscribi solitorum p. 70; — Miscell.
ad. nat. cur. dec. I. ann. 2. obs. 181, dec. II. ann. 7 et
obs. 136, ann. 10. obs. 46, dec. III. ann. 2. obs. 30,
nt. III et IV. obs. 8; — Acta acad. nat. curios. Vol. II.
s. 139; — Schurig op. p. 493. et lithologia p. 150; —
.. Hoffmann de doloribus praecordiorum. obs. 2. opp.
II. p. 273; — Harmeus in Act. med. Suecic. T. 1; —
eyn in *Philos. transact. No.* 479 (*vomitus bezoardicus*)
Leske *auserl. Abhandl. B.* 2. p. 129; — Ludwig l. c.;
Bonté in *Journ. de méd. T.* 13. p. 160; — Eschenbach
rmischte med. chir. Bemerk. Zweite Samml. — *Journ. de*
d. T. 21. p. 263.

P. I. Vol. III. sect. II. cap. 28. et Schurig chylolog. p.
4. §. 87. Flamma ex ventriculo.

Epitome l. c. p. 564.

.entin *Beyträge zur ausübenden Arzneywissensch. B.* 4.
808. p. 483.

sus, a febrium intermittentium caussis provoca- tur[60]). Stadium is frigoris concomitari solet. Si citra ejus limites extendatur una cum delirio, tre- more, convulsionibus, cardialgia, sudoribus, aliisve gravibus symptomatibus, sique bilis meracis loco materies porracea rejiciatur, — *febrem* coram habes *perniciosam emeticam*. Febris ejusmodi ty- pum subcontinuae, quotidianae, tertianae, fors et quartanae[61]) servans, a TORTIO[62]) praetervisa, descripta est a WILLISIO[63]), MORTONO[64]), MAN- GETO[65]), SAUVAGESIO[66]), MORGAGNIO[67]), BUR- SERIO[68]), STRACKIO[69]), PUCCINOTTIO[70]). Obser- vationes eorum nonnullae, quatenus de statu in- flammatorio ventriculi testantur[71]), suspicionem mo-

60) STAHL diss. de vomitu praecipuo febrium intermitten- tium symptomate. Erf. 1730.

61) L. LEMERY *observations sur un vomissement périodique ré- comme une fièvre quarte. Mémoires de l'acad. R. de Par. Année* 1722. *hist.* p. 21. Edit. octav. 1722. *hist.* p. 30.

62) In diva ejus therapeutica speciali ad febres pernicios. lib. IV. de perniciosis quidem cholericis, cardiacis, dyse- tericis subcruentis et atrabilaribus questio invenitur, ne- tiquam vero de emeticis.

63) Observat. de febre tertiana. cap. 4.

64) De proteiformi febrium intermittentium genio. hist. 3.

65) Bibliotheca medica practica. Genev. 1693 (epidemica 1657).

66) Nosol. method. class. II. ord. III. gen. IX. spec. 7.

67) De sedib. et caus. morb. Epist. XXX. art. 5.

68) Institut. med. pract. T. I. §. CLXV.

69) Observat. med. de febrib. intermitt. cap. 8.

70) *Sulle febbri perniciose intermittenti di Roma negli an.* 1819 — 1821. *cap.* 1.

vent, febrem de qua agitur potius pro *gastri-* *periodica* declarandam esse. Ut ut sit, *mor-* hic *acutus*, semper a *vomitu periodico chro-*[72]), ex obstaculis (herniis non exclusis[73]) e alimenta sumpta, determinata post pastum â in proprio itinere experiuntur, distinguendus

8. In vomitu *febrium continuarum et exan-* *iaticarum* definiendo, non solum saburrarum, , pituitae et vermium; sed quoque *inflamma-* *um*, praecipue viscerum abdominalium et en- iali, *exanthematum ventriculi*[74]) atque *imperii* *agiorum super nervorum systema* ratio haben- est. V. in febr. cont. et exanth.

9. Quantum enim *nervorum systema*, nunc in erso nunc in parte laesum, ad ventriculi mo- tum V. nervosus.

In aegro de quo MORGAGNI (l. c.) ait: „ventriculus in- us inflammatus, minimis quibusdam vasculis multum san- guine turgentibus.“ Accedit BURSERIUS dicens (l. c.): Non raro ventriculum in hujusmodi febribus inflammari idi.“ Et casus a PUCCINOTTI (l. c.) descriptus, saltem a omplicatione inflammatoria non fuit alienus.

STAUDIGEL de vomitu chronico simul et periodico. Mi- cell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 5 et 6. 1697 et 1698. . 653; — WESTPHAL l. c.; — NIEZKY diss. de vomitu eriodico a cephalaea periodica orto, casu quodam illu- trato. Hal. 1770.

Vomitum periodicum a hernia annotavit HARDERUS (apia- ium obs. 63) et quidem in puero quindecim annorum.

Puta carbunculi pestilentialis, testantibus DIEMERBROECK de peste lib. IV. hist. 15) et HELMONTIO (tumulus pestis 54) ventriculo aliquando infensi.

tum antiperistalticum ciendum valeat, maxime in-
telligimus:

a. ex vomitu ab inanitione et atonia (inpri-
mis convalescentibus sub corporis motu fami-
liari[75])), ab antipathia, animi pathematibus, a
imaginatione, electricitate et affectionibus orga-
norum visus, auditus et odoratus, per nervo
paris quinti, nervi vidiani ope, nervo interco-
tali junctos, facile explicando;

b. ex vomitu a laesionibus cerebri[76]), saep
cepha

75) Fr. Hoffmann l. c. obs. 6. Vomitus diuturni a ventri-
culi debilitate post febrem ardentem relicti. — T. Thom-
son l. c. — Wichmann l. c. — Puer Vilnensis, mercato-
ris gallicani Vilnae habitantis filius, a scarlatina conv-
lescens quoties caput a pulvinari elevare conabatur,
vomitum biliosum incidebat. Quum sub morbo praegres-
encephalum non fuerit peculiariter adfectum, et mo
functiones cerebri et sensuum integrae exstarent, de ori-
gine vomitus cephalica quaestio minime esse potuit. N
saburrae aut vermes accusari potuerant, nam aeger for
plus justo expurgatus erat regiminique diaetetico seve
submissus. Restabat suspicio calculi renalis, quo aegro
pater saepius excruciabatur; verum nec hujus morbi vesti-
gium detegere licuit. Quae cum ita essent, eo magis vo-
mitum ex inanitione et debilitate pullulare suspicatus sum
quum puer sanitatis tempore victui potius lauto adsueti
fuerit. Dixi itaque: *mangeriez vous une côtelette, mo
cher ami?* — Erubescens respondit: *oh mon Dieu oui!* -
Ego: *mais sachez qu'il faudra boire ensuite un verre de v
de Bourgogne.* In exstasi: *vous me rendez bien heureux*
Ac revera bina haec auxilia vomitum extemplo fugarunt

76) „Quibus divisum est cerebrum, his febrem et biliosu
vomitum supervenire necesse est" (Hippocrates lib. V

...halalgias[77], vertigines[78] et apoplexias[79] ...comitante, sequente, et peculiari impetu sti...o, quo materia vomitus, saepe bilis, ad ma...m distantiam rejicitur[80]), atque habito respectu

...aph. 50). — „Quibus cerebrum vulneratur, plerumque ac bilis vomitus accidit" (Coac. praenot. cap. III. §. 3).

...) „Post diram cephalaeam cum vomitu diuturno et ante obitum convulsionibus virgo Vindobonensis ex stirpe comitum Lazansky, cariem ad sellam cranii equinam cum duabus excrescentiis osseis in osse parietali sinistro, ipso vicino cerebri hemisphaerio adactis, exhibuit" (Ex schedis paternis).

...) Vomitum quo civis Vindobonensis (nomine Janitsch) laborabat, quidem ex sensibilitate morbosa repetiit auctor epitomes de curandis hominum morbis (l. c. p. 391); sed ipse mox addit: „an calvariae in cavo, quod, ob temporis penuriam apertum non fuit, vertiginis praegressae, doloris in capite tantorumque latuit origo malorum?"

...) Die Januarii 12. v. St. 1820 obiit Vilnae anatomiae ibi professor *Andreas Lobenwein*. Hic vir, sexaginta annos natus, sex circiter ante obitum menses, inopinate e sedili, mentis impos humum cecidit. Resipuit quidem sat cito et absque paralyseos evidentis notis, ast relicta facultatum animi insolita imbecillitate, ac ventriculi inertiâ, succedente brevi post vomitu seroso, incertis temporibus, praesertim sumpto alimento quodam, redeunte, omnibusque auxiliis rebellis. Medici ordinarii ejusmodi vomitum ex scirrho pylori derivabant, cujus vestigium tactu non percipiebatur. Tandem pro aegro jam jam tabe confecto in consilium vocatus, suspicionem, posse vomitum ex vitio encephali proficisci manifestavi; num jure nec ne? cadaveris nempe sectionem (quod nemo ab anatomiae professore expectasset) interdixerat testamentum.

...) Ni fallor, istud vomitus ex cerebri affectione pullulantis signum a nemine adhuc notatum est

spectu ad originem cerebralem nervi intercostal
et maxime nervi vagi interpretando;

c. ex vomitu a cyphosi[81]), a radicibus sp
nalibus nervi intercostalis (et ultimis dorsalib
et lumbaribus?[82])) laesis repetendo;

d. ex vomitu ab irritatione paris nervoru
vagorum a tumoribus[83]), tuberculis pulmonum[84
morbisque cordis, non tamen temere[85]), de
rivando;

e. e

81) „In cyphosi adeo subinde vomitus observatur, inprim
ubi ea pars medullae spinalis afficitur, cujus nervi, cu
illis ventriculi communicationem alunt" (Ex schedis pa
ternis).

82) Quum hi nervi musculos abdominales, quorum contra
ctio ad vomitum ciendum tam evidenter concurrit, re
gant; emesin in cyphosi non soli nervo intercostali ad
scribendam esse censeo.

83) Legatur (P. II. Vol. II. sect. II. cap. XIII. §. LIV. No.
memorabilis pro vomitus chronici doctrina morbi hi
storia.

84) P. II. Vol. II. sect. I. cap. X. §. XLIV. No. 5.

85) Etsi vomitus in primis stadiis phthiseos pulmonalis
in quibusdam morbis cordis supra (§. LXXVIII. 3.) desig
natis, ab irritatione nervis vagis illata repeti possit; atta
men *actionis* quoque *mechanicae* loborum inferiorum pul
monum induratorum, et cordis volumine vel ponder
aucti, super diaphragma, in emesi provocanda, ratio ha
benda est; ut WICHMANN (l. c.), J. P. FRANK (l. c.)
WATSON (*medical communications. Vol.* 1. *art.* 18. 19.
docuerunt. Immo, quum aegri phthisi scrophulosa labo
rantes, plerumque simul glandulas mesenterii infarcta
habeant; posset quandoque illorum vomitus, potius ex
irritatione plexuum nervorum meseraicorum, quam ex
illa nervorum vagorum pendere.

e. ex vomitu a calculis biliosis, si nexum
us nervorum hepatici cum ganglio coeliaco
endas, intelligendo; et

f. ex vomitu nephritico[86]), aliquando tur-
peaeterviso[87]).

Accedunt vomitus navigantium, helluonum, gra-
rum aliique, de quibus singillatim.

10. Qui

„Dum ren sinister per suum plexum nervosum, inter-
entu mesenterici superioris cum stomachico cohaeret;
exter autem per similem plexum immediate cum hepa-
co et stomacho connectitur; et insuper duodenum hujus
nis involucris firmiter junctum sit: facile patet, cur qui-
em utriusque renis, dextri tamen prae sinistro spasmi
omitum, saepenumero biliosum, tamque vehementem mo-
ant, quantum vix praestiterit emeticum" (Fr. Hoff-
ann l. c. §. XXVII).

„Collega fuit noster . . . qui cum annos esset natus ad
xaginta, vomitibus coepit vexari crebris et permolestis . . .
edici pro viri dignitate aderant tres qui tunc peritiores
xistimabantur, et facile erant; certe erant seniores. Hi
um mali sedem in ventriculo esse, non dubitarent; quae
l sanandum hunc facerent, et plurima et varia, et diu
tis adhibuerunt; sed incassum omnia, donec aeger . . .
m urina sanguinem reddit. Hunc eadem via sequitur
ultum puris . . . intra dies quam pauciscimos vivendi
is factus. Ex hoc morbi exitu proclive fuit intelligere,
mitus caussam non in ventriculo, sed in iis partibus
isse quae ad lotium pertinent, renibus praesertim . . .
mulque intellectum est quid significarent crurum non
pores quidem, sed dolores tamen . . . quid insolitus
ingendi stimulus . . . quid durities circa regionem . . .
icolicam dextram . . . Cui suspicioni pondus addi ali-
od ex eo potuisset . . . in generosissima hac familia
equentia fuisse renum mala" (Morgagni l. c. Epist.
XX. art. 22).

V. navigantium.

10. Qui mari, procelloso potissimum [8]
prima praesertim vice, se committunt, maxime
minae junioresque cute candida et crinibus ful
instructi homines, praeviis sociisque, faciei
extremitatum frigore, pallore, sudoreque visci
debilitatis sensu, aurium tinnitu, visus obfuscatio
mentis stupore, regionis supraorbitalis dolo
pedum vacillatione, alvi obstructione aut laxit
cardialgia, nausea ac subversionis ventriculi
aurae veluti epilepticae inde ascendentis per
ptione, *vomitu* corripi solent (*nautarum* dicto [8]
primum bilioso, dein mucoso et aliquando cru
to. Malum hoc nec coecitate mulctatis [90]),
animalibus domesticis [91]) parcens, morbi n
acuti nunc chronici instar decurrens [92]), qu
dam ex aere maritimo [93]), ex odore navium
ex sanguine una cum nave barometri ins
sidente [95]), ex perturbatione viscerum et ner
rum abdominalium a navis impulsu [96]), ex n
imitationis ac impotentia sub ejus motu pedi
insistendi*), et ex impressionibus super ner
op

88) Pauci sunt, qui malaciae tempore plus patiantur.

89) §. LXXIX. No. 2.

90) „*Auch Blinde können schwindlig und seekrank wer zum Beweise, dass der schnelle Wechsel der Gegenst vor Augen, nicht allein daran Schuld seyn kann*" (S Vogel l. c. §. 10).

91) Krusenstern *Reise um die Welt*. 1811.

92) Larrey, Vogel ll. cc.

93) Antiquissima opinio.

94) Propter picem navalem.

95) Wollaston l. c.

96) Legrand l. c.

*) Walther l. c.

cos celeriter nimis repetitis[97]), explicabatur: scribimus tempore, maximo jure, si reliquae sae non omnino excludantur, commotioni cei[98]) et affectioni nervorum paris vagi seu mono-gastrici[99]), concurrentibus forte nerhrenicis et ganglio semilunari[100]) tribuitur, ituique ex ebrietate comparatur[101]). Interomitum, de quo agitur, a quocunque alio, a sis universalibus in navigantibus excitato, diuere*).

11. Vinum, cerevisia fortis, alcohol, vespere cum cibo pingui, crudo, tenaci, vegetabili, ter epota, mane sequente, plerumque hora ılae vespertinae respondente[102]), praeviis py-[1]03) et ingrato ad scrobiculum cordis sensu, vomi- V. helluonum.

Bourru in versione gallicana operis Gilchristii *de l'tilité des voyages sur mer, pour la cure de différentes aladies.*

„Declarat autem navigatio quod corpora turbat" (Hippocrates).

Larrey l. c. 100) Keraudren l. c.

Ebrietas nautica Pierquini in *Journ. des progrès des iences médicales. T.* 3. et, Omodei *annali universali di edicina. T.* 57. 1831. p. 171.

oquor potissimum de vomitu ab erroribus in diaeta, ab imi pathematibus, a suscepto contagio variolarum, morllorum, typhi etc., a mari non alienis.

P. Rommel crapula et vomitus non nisi eadem numero ra, qua crapula coeperat desinens. Miscell. acad. nat. rios. dec. II. ann. 7. 1688. p. 396. — „Vomitus matui ad serotinas compotantibus horas non infrequentes nt" (Klein l. c.).

Cap. XXI. §. LXX. No. 23.

vomitum excitare solent[104]), nunc reliquiarum borum, nunc seri insipidi, aliquando crystalli nunc pituitae tenacis, interdum ita acidae, dentes stupefiant atque pavimenta vasaque arg tea erodantur[105]). Vomitus iste *helluonum* ctus[106]), a WICHMANNO perbelle descriptus[1(familiaris est viris floridis, magno ciborum petitu instructis. Nisi is ex conatibus sese a naci muco fauces obsidente liberandi provocet evidenter ex affectione cerebri, vitio gastrico hepatis commotioni nupta, proficiscitur.

V. gravidarum. 12. Vomitus ex graviditate (a vomitu gra darum ex solitis caussis probe distinguendus[10 per consensum nervorum ovariorum et uteri c illis ventriculi[109]) explicatur, saltem ubi ille m post conceptionem[110]) (aliquando pueri solum puellae[111])) contingit; serius enim gigni eti p

104) Cfr. P. II. Vol. I. sect. I. cap. XXIV. §. XC No. 1.

105) HENRICUS AB HEER obs. 29. et FR. HOFFMANNUS in tis ad POTERIUM cent. II. cas. 93.

106) J. P. FRANK l. c. 107) Op. c. B. 1. p. 165.

108) Exemplum vomitus ex encephalitide in gravida re J. P. FRANK (interpretat. clinic. Tübing. 1812. p. 158); gravidarum vomitu verminoso scripsit FORDYCE (fragme med. chir. p. 61).

109) BÜCHNER de mutuo uteri cum ventriculo conse Hal. 1753. Cfr. P. II. Vol. I. sect. I. cap. I. §. III. No. 5

110) Id frequentissime accidere testantur MAURICEAU (*tr de maladies des femmes grosses. T.* 1. p. 129), CHAM (*de la grossesse. T.* 1. p. 116) aliique.

111) Pluries mihi matres sancte testabantur, se vomuiss

t a plethora propter menstruorum cessatio-[112]), a corruptela foetus demortui[113]), ab praeter modum extenso viscera abdomina-emente[114]). Vomitus graviditatis effectus, stomacho jejuno, nunc a cibis, nisi uno al-e ex regno fere vegetabili, non facile animali to, fere singulis excitatur. Interea gravidam vavimus, mane vehementer vomentem, per um vero diem bono eoque solito majore itu impune comedentem*). — Materiae a gra-vomitu rejectae sunt pro re nata serosae, sae, acidae, amarae, aliquando cruentae. Ad um ejusmodi ciendum praeterea dispositio ditaria[115]), vita desidiosa[116]) et menstruatio ac abundans concurrunt.

13. Me-

erum, non vero vomuisse, si femineum sexum utero ssissent, aut vice versa.

,,Experientia docemur, inquit Koerber (l. c. §. 3) gra-larum plurimas nonnisi menstruis primum intermissis mere incepisse.''

Riedlin millenarius No. 25.

,,Sunt aliquae, inprimis corporis structurae minus ex-sae, aut foetum in utero majorem, aut gemellos, aut iosum saltem amnii liquorem ferentes, quae in ultimis ius quam primis praegnationis mensibus, maxime si is quidquam copiosius indulgeant, nauseam patiantur ac nitum; quae symptomata vel usque ad partum, vel nec uterus ante istum, ut solet, subsiderit, continu-.'' (J. P. Frank epist. l. c. p. 400).

ovocomii die 23. Aprilis 1834. Tertia vice gravida, m phaenomenon exhibuit. Binis vicibus octavo mense tum mortuum excluserat.

Haereditariam corporis dispositionem non raro caussam

V. recens natorum.

13. Memorabilis quoque est *vomitus rece natorum a nimia aut avida lactis ingurgitatione*[11 Saepe enim pusiones primis nativitatis tempo bus, praevia quadam inquietudine et somni p vatione, ab uberibus matrum pendentes, ter qu terve de die lac rejiciunt plus minusve coagulatu ac dein mox subridentes obdormiunt. Reliqu functiones et corporis incrementum ab ejusmo vomitibus non laeduntur. Ubi contrarium co tingit, vomitus pendet aut a cranii ossibus s partu difficili compressis ac e loco remotis, aut a nimio humorum caput (tunc reliquo corpo magis calens) versus, — aut a fumo carbonu vel nicotianae cubicula infestante, — aut a fasc ita arcte applicitis ut stomachum comprimant, aut a frigore sub mutatione fasciarum (teste si gultu vomitus socio) suscepto, — aut a victu alie clam suppeditato[118]) — aut a prava nutricis co d

esse vomitus in gravidis contendit CAMERARIUS (l. c.). re quidem vera pluries audivi gravidas ultra modum v mentes exclamare: „id a matre mea acquisivi."

116) Laboriosae vitae deditas foeminas in graviditate n nauseam nec vomitum pati, scribit KOERBER (l. c. §. 1 idque generatim jure.

117) HUFELAND *über das Milchbrechen der Säuglinge.* E *Journ. der pr. Heilk. B.* 9. *St.* 1. p. 179.

118) e. c. pultes (STORCH *theor. prakt. Abhandl. von Ki derkrankh. B.* 1. p. 426), — brassica et pruna (RIEDL lin. med. ann. V. p. 286), quibus in casibus, juxta KE KRINGIUM (spicileg. anatom. obs. 20) pylorus adhuc nim angustus in recens natis ingesta quippe majoris volumi necdum admittit.

ne, vel saltem ab ejus moerore, ira[119]), la-
, ebrietate, — aut a tussi, praesertim *co-
che*, — aut ab acidis primarum viarum[120]),
t ab induratione pylori[121]), — aut ab alvo,
aliorum morborum, praecipue herniis et
resia[122]), obstructa, — aut a latente infe-
variolarum, morbillorum etc.*).

4. *Vomitum ex dentitione laboriosa*[123]) di- V. ex den-
ndo, praeceptorum jam alibi prolatorum[124]) tit. vermi-
perii animi pathematum, praecipue terro- bus.
) in infantes memor esto. *Vomitus vermi-*
ex signis tradendis[126]), dignoscendus.

5. Progrediente aetate homines studiis de- V. hypo-
t curis vexati, inprimis si sub vita seden- chondr.
et victu pleno molimina haemorrhoidalia
nt, per intervalla in regione epigastrica ten-
n, spasmodicamque constrictionem cum nau-
vomendi conatibus experiuntur. Haec mala,
aeque

„Quae etiam ab iracunda matre, ad insontem infan-
, ubera trahentem, perniciosum edere valet effectum
mitum)" (Fr. Hoffmann l. c. §. 26).

Cap. VIII. §. LXV. No. 5. et P. III. Vol. I. sect. I.
. de colica.

Roederer program. observ. ex cadaver. infant. morbos.
ett. 1758. Vol. I.

Osiander *neue Denkwürdigkeiten für die Heilk. und
urtshülfe B.* 1. p. 171.

p. XXV. §. CXIX.

P. III. Vol. I. sect. I. cap. IX. §. XXXVII. No. 5.

Ibid. §. XXXIX.

Rosenstein *von Kinderkrankh. Absch.* 17.

P. III. Vol. II. sect. I. cap. de vermibus intestinalibus.

aeque ac plura alia nervorum simul exstant superveniente *vomitu* bilioso, *hypochondriacon* dicto[127]), pro tempore saltem evanescunt[128]).

V. arthriticus.

16. A praedicto parum alienus est *vomi arthriticus.* Solet is, aliorum affectionum arth ticarum in ventriculo nidulantium instar[12 periodice recurrere[130]), ac persaepe podag habitualis impeditam evolutionem indicare[13

127) Sauvages spec. 10.

128) „Mea est sententia, in hypochondriacis, bilem vis siorem nimia saepius in quantitate in vesicula fellea c ligi, ubi deinde mora acrior reddita, motu peristalti quo etiam gaudet haec capsula, inverso, copiose in c tatem duodeni effunditur; idque non tantum in vesic fellea, sed etiam in ductibus hepaticis biliosis fieri, nimis infarcti et distenti a stagnante humore bilioso c impetu et vehementia, sese interdum exonerent, autum (Fr. Hoffmann l. c. Epicris. ad observ. 4am).

129) Cap. XVI. §. LIV. 9. — Cap. XVII. §. LVIII. 8, Cap. XVIII. §. LXV. 6. — Cap. XIX. §. LXX. 27.

130) „In viris (vomitus) aequinoctia facile servat" (Kl l. c.).

131) „Illud latens morbosum in corpore, quod ad extren artus delatum, exquisita illa podagrae tormenta facit, ex imprudenti medela, vel effoeti corporis languore solita loca deponi impeditur, saepe in visceribus abdon nalibus horrendos spasmos excitat." — „Memini me randum habuisse olim veteranum podagricum, qui sc aestivis mensibus a dolore liber erat; laetabatur summ pere, quod per integrum annum inducias habuisset; ver inopinato incoepit omnia ingesta evomere, et post pau horas saeva pleuritide correptus fuit" (Swietenius op. — Cfr. Fr. Hoffmann consult. med. T. II. sect. IV. c 170; — J. P. Frank l. c. p. 396 sq.

rdum aegroti connubium arthritidis cum hypo-ndriasi exhibentes[132]), praevia nausea, *pin-linem* veluti *sebum*, etsi plurimi ab omni alimen-pingui abstinuerint[133]), sub forma aliquando osa[134]), vomitu rejiciunt[135]). Talem pin-linem, *bilem* esse *cysticam*, existimamus, quae, aliàs

) „Novimus viros haud paucos, ait SCHULTZ (l. c.), eru-litos, hypochondriacos ac postea arthriticos, qui, licet a ingui alimento abstinuissent, post aliquod tamen dierum ntervallum, nauseam periodice, cum liquoris insipidi, ac nucilaginosi, interdum etiam acerbi, vel amaricantis mo-lico, *pinguedinem* haud exiguam, super pavimento ustar *sebi*, late satis, nec raro dimidii calami scriptorii rassitie, concrescentem, ignem prompte concipientem, et d eum liquescentem, levamine quidem haud exiguo, evo-nuerunt."

) Non omnes, qui sebum vomuerant, ab alimentis pingui-us abstinuisse, docet casus a DETHARDING (Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 7 et 8. append. 71) relatus, iri scilicet qui ante triennium comestum sebum verve-inum vomitu tandem rejec , ad ovi magnitudinem.

) „Matrona Patavina, quae ab ortu usque saepe adeo ac rejiciebat, ut nutrix victuram desperaret; coepit in uerperio saepe vomitu laborare, a quo duobus post men-bus *globum* rejecit, diametro duos pollices superan-em, materiae tunc mollioris, sed quae mox, aeri ex-osita, durissima post triduum inventa est. Ad mortem, er viginti quatuor annos duravit vomitus. Materiam emper rejiciebat subalbam, crassam, ductilem. Mater ujus matronae, simul hoc morbo laboraverat, ac ven-riculus erat durus, contractus in duos quasi divisus. ellis vesicula parietibus cunctis crassa, alba" (MORGAGNI c. Epist. XXX. art.

) No. 5.

aliàs sub adspectu calculorum reddita, hîc solitam partium animalium sine aeris concu putrescentium metamorphosin[136]), in materi *adipo-ceream* conversa est. *Pilos* vomitu re ctos[137]), cum hac materia, sicuti in ovariis a dere solet, nexum habere, experti sumus[1] Caeterum ad illorum proventum intelligend forte etiam pilorum ex ventriculo quarund avium[139]) pullulantium, et globorum bezoar corum in stomacho brutorum repertorum[14 ratio habenda esset.

17. Q

136) *Annales de chimie. T.* 8 et 46. — Joseph Fra *Reise nach Paris, London, u. s. w. Th.* 2. *Zweite A* 1816. p. 353.

137) No. 5.

138) Die nona Januarii 1816 pro domino Kwinta, pa pagi Lithuanicì Doguliszki, a medico illius ordin *Barankiewicz*, una cum professoribus *Sniadecki* et *I* in consilium vocatus fui. Quaestio erat de aegroto a viginti annis hypochondriasi et haemorrhoidibus la rante. Ventris exploratio nullam viscerum abdominal affectionem denotavit. Id quod aegrotum maxime exc ciaverat, paroxysmi fuere, instar colicae haemorrho lis, ast cum febre et *vomitu*, cujus ope modo magr *adipo-cerae* copiam, modo *crines* plurimos, longitud trium quatuorve pollicum rejiciebat. Praeterea pluri si icterum excipias, *calculi biliosi* aderant indicia. Crinium per emesin rejectorum exemplum quoque ha a. 1795, in cantatrice Italica (Theresa Calvesi) vom periodico obnoxia.

139) e. c. *Kuku*, gypaetus barbatus fuscus etc. (Carus *Isis* 1820. *Heft* 6).

140) De hoc argumento docte Schuric (op. c. p. 440) egi

17. Quoties *vomitus*, praesertim sano alioquin homine et post nisum aut validum corporis rcitium, *derepente* oritur; toties sacra tibi esto , illico inquirere, num visceris cujusdam abinalis, praesertim intestinorum et omenti non at *hernia incarcerata*? Utinam omnes obviae nt! Nec intropressa forte cartilago xiphoides tervidenda*). V. ex hernia.

18. Quodsi de hernia nullum sit indicium, in cogitationem tibi veniant *alimenta*, *vasa iaria*, *pharmaca* et *venena*, maxime si vomissimul in plurimis ejusdem familiae individuis ingat, aut si autochiriae vel homicidii vigeat icio. V. ex veneno.

19. De *vomitu* ex *morbis* necdum explanatis *riculi*, intestinorum, hepatis, lienis, pancrea- peritonaei ejusdemque propaginum, in setibus quaestio fiet tractatibus: incongruum existimamus, doctrinae symptomatum illam orum primariorum inserere. Sufficiat in uniam monuisse, vomitum dictorum morborum tum, utplurimum datis et determinatis a pastu obvenire[141]); materias rejectas juxta tem- V. ex vit. ventr. etc.

 pus

Cap. VIII. . XLI. cap. XIX. §. LXX. 15.

) „Notum est, ventriculi naturalem situm esse talem, ut b hepate incumbente tegatur maxima sui parte; a siniris lien ipsi accumbat; pancreas pone ipsum haereat, olon intestinum ejus fundum tangat etc. . . . Verum conguae ventriculo partes tanto magis illum premunt, adeoue tanto validius afficere possunt, quo magis distentus erit; unde vitio accumbentium ventriculo partium na-

pus quo in tubo alimentario manere potuerant[1 ... aut juxta locum ex quo proficiscuntur, differ... ac corpus emaciare.

§. LXXXI.

Prognosis.

Generatim. 1. Nauseae et vomitus effectus *sunt: mali ... boni.*

Effect. mali. 2. *Nausea* diuturna, quatenus inappetentia... inediam, cibi, potionis et medicamentorum fa... dium plerumque inducere solet, vitae insid... struit. *Vomitus* habitualis[1]), quo citius post ... stum ingruit, eo magis nutritionem defraudat, ... atrophiae, tabi et hydropi locum concedit. ... Praeterea ille motum peristalticum invertit, ... vum obstruit, visceribus et vasis sanguineis (m... xime si a praeviis morbis jam labefacta fueri... impetum facit; unde hebetudo et somnolentia... apoplexia, amaurosis, bronchocele, cynanc... raucedo, pneumonorrhagia, herniae, prolaps... abd...

tus vomitus semper exasperari solet, dum ingestis tu... ventriculus; atque ideo in chronico et pertinaci sem... de his cogitandum est, et sedulo investigandum, an sig... doceant, hoc illudve viscus affectum esse" (SWIETEN l... §. 654).

142) „Assumtorum scilicet omnium vomitus impeditam ve... triculi intestinorumque dilatationem consequitur, sive i... dilatare se non patiantur; sive opposita sint eorum di... tationi obstacula" (MORGAGNI op. c. Epist. XXX. art. 1...

1) „Abit facile (vomitus) in consuetudinem et tunc in vi... tabem, in feminis cachexiam infert" (KLEIN l. c.).

2) SWIETEN l. c. §. 656.

tus, ruptura oesophagi[3]), ventriculi[4]), omen- et arteriarum[6]).

3. Prodest aliquando nausea intempestivo aliorum esui obstando, medicumque ad evadum invitando. Vomitus, quocunque anni ore[7]), salutaris est, si nauseam debellet, venli vires excitet, saburras, bilem, pituitam, taque damnosa, ea copia, quam res et con- aegri postulant, evacuet[8]), si vacuefacto venlo cesset, si motum peristalticum nimium eret, transpirationis negotium restituat, cale liberet[9]).

Effectus boni.

4. Quae-

Cap. VII. §. XXI. No. 3.

SANCHEZ observ. med. pract. p. 376; — VETTER *Aphorism. is der patholog. Anatomie.* p. 165; — FRORIEP *Notizen is dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 22. *No.* 21. . 333.

Acta medic. Berolinens. dec. II. Vol. III. p. 33.

I. MARIOTTI inopinata mors ab arteriae phrenicae ruura diuturnum vomitum consecuta (Nova act. acad. nat. rios. Vol. VI. p. 36).

HAUTIN ergo vomitus ut aestate, sic hyeme conducit. aris 1615.

De ejusmodi salutari vomitu egregia protulit CELSUS (lib. cap. III); item FR. HOFFMANN (l. c. §. 30).

„Vir quidam vomitu mirando ultra viginti annos labobat: nam surgens e lecto ita turbatus erat, ac prope olidus, ut interroganti aliquando contraria responderet; d digitis vomitu provocato et materia excreta, usque diem sequentem bene se habebat: caput, quod prius doerat, non amplius dolebat, nausea in appetitum conertebatur, et bene concoquendo requiescebat; donec reunte matutino tempore ad pristinum vomitum redire porteret“ (PANAROLI pentecost. I. obs. 22).

Semiotica. 4. Quaevis porro vomitus species, propri agnoscit prognosin. *Vomitus febrium intermitte tium*, praecipue graviori frigore stipatarum[1] symptoma, in universum salutaris[11]), latente *pe niciosa*, nisi mox succurratur, quod propter re ctionem pharmacorum arduum est, necem po tendit[12]). In *febribus continuis* crisis per vom tum significatur. „Si toto capite gravi et verti noso oculisque caligantibus, angustis praecord adficitur doloris morsu stomachus et crebro na seat, idque cum ore fere amarescente et mult tenuisque salivae sputo ac labii inferioris tremor indicatur porro per vigorem extremorum rem sum, urinam crudam, limpidam, alvum sicci rem"[13]). In *febribus exanthematicis*, vomitus, i puritates ventriculi eliminando, ideoque comp cationem gastricam impediendo impetumque mo inflammatorium infringendo[14]), utilis evadere po est[1

10) „Quo graviores intermittentium rigores, eo vehement adfligunt vomitus juncti" (KLEIN l. c.).

11) „In ipsa febre tertiana . . . . vomitus biliosus cum e phoria fit" (FR. HOFFMANNUS l. c. §. 36). — PETER HARTENFELS de tertiana vomitu ex nausea curata. Ephe acad. nat. curios. cent. I et II. p. 103; — M. GERBEZ febre quartana per rejectionem carnis verminosae sol Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 1. p. 114 et 22

12) Attamen cl. PUCCINOTTI (l. c.) mihi vitio vertit qu declaraverim, emeticam inter febres intermittentes pern ciosas esse „*delle più fatali*".

13) LOMMIUS observ. medicinal.

14) „Vomitus debilitat, ac in morbis quidem a nimio syst

). Cessat praeterea sponte facta eruptione
ea[16]). *Vomitus ab encephali vitio* provoca-
quippe de affectione originis talium nervorum,
raeter ventriculum et pulmones et cor gu-
nt, testatur?) grave annuntiat periculum[17]),
men casu excepto, ubi corporis per emesin
ata concussio, cerebrum a compressione libe-
). Ipse qui pro innocuo, et aliquando pro-
[19]), haberi solet *vomitus nautarum,* nisi maris
con-

atis vigore oriundis subinde fit proficuus" (J. P. Frank
c. p. 410).

Vogt diss. de vomitu sympathico haud raro perutili.
temb. 1802.

„Contagium variolarum susceptum saepe circa ventricu-
m primo tragoediam ludit; cardiae dolor et anxietatis
ca hunc locum sensus, nausea et vomitus, in primo
dio hujus morbi toties praesentes, hoc demonstrant.
mnia haec mala solent manere toto contagii stadio, do-
c per febrim accensam susceptum venenum versus habi-
m corporis deponatur, et pustulas inflammatorias, po-
a in abscessum vel gangraenam abituras, producat"
wieten l. c. §. 659).

„Perniciosi sunt . . . qui vulneribus capitis superveniunt
mii et biliosi praeprimis" (Klein l. c.).

„*Ich habe zum öftern angemerkt, dass die Natur durch
e Conatus des Brechens (bei Kindern, denen in schwe-
Geburt der Kopf gepresset, und die ossa cranii in
was verschoben worden) intentire das Haupt und dessen
nochen wieder in Ordnung zu setzen; wie es denn auch
f gleiche Art bei solchen gemein ist, welche durch Fal-
n oder auf eine andere Art das Haupt beschädigt haben*"
torch l. c. p. 424).

Propter consensum abdominis cum cerebro vomitum
utarum in nonnullis morbis viscerum peritonaeo incluso-

consuetudine, quod non semper accidit[20]), v
catur, discrimine minime vacat*); constat quod
nautas, cerebri morbis, et speciatim maniis
valde obnoxios esse. — *Vomitus helluonum*, c
terum sanorum, dummodo non evadat quotid
nus, potius salutaris habendus[22]). — *Gravidar*
vomitus plerumque medicamentorum vim eluc
et grandescente foetu[23]) imminuitur penitusq

c
rum salutarem habet GILCHRIST (*de l'utilité des voya sur mer pour la cure de différentes maladies. Trad. l'Angl. par Mr.* BOURRU). Item in hypochondriasi dyspepsia BUCHAN (*practical observations concerning s bathing*). De effectu vomitus marini in phthisi pulmo jam dictum est (P. II. Vol. II. sect. I. cap. X. §. XL No. 16. versus finem).

20) TISSOT (*Abhandl. von den Nerven und ihren Krankh A. d. Franz. B.* 2. p. 264) de nauta refert, qui etsi triginta annos maris consuetudinem contraxerit, nihi minus mari se tradens, semper vomebat.

*) „*Il convoglio partito dal porto di Genova per trasport alle stanze dell' Isola di Sardegna la brigata dei cacc tori-guardie, colta da una terribile procella il* 4. *Settem* 1826 *nelle vicinanze di Corsica, fu costretta a riparare porto di Calvi, ove un ufficiale di quel corpo morì giorno appresso del mal di mare*" (*Gazetta Ticin* 15. *Ottobre* 1826).

21) J. WARE's *Fall von Seekrankheit die in Wahnsinn au ging.* Ex *American Journal of medical sciences*, in GE SON *Magazin der auswärtigen Literatur für die gesamm Heilk. B.* 20. p. 117. Cfr. OMODEI *annal. univ. di medici* 1831. p. 174. sq.

22) J. A. FISCHER diss. qui bene vomit, bene vivit. E 1719.

23) LOTICHIUS lib. V. obs. 7. p. 442.

at[24]). Gravidas quidem vomentes demortuas aliis[25]) vidimus, sed ex naturali eorum vo- nullam. *Recens natorum vomitus* dummodo via ex ingluvie nascatur, utpote superfluum imentum eliminans, utilis est[26]). Ex *hypo-driasi supervenientes vomitus* saepe salutares tunt, modo non sint nimii nec diuturni[27]). sagiunt interdum futurum fluxum haemorrhoi-m[28]). *Vomitus* ex impedita *podagrae* evolu-e, non floccipendendus. *Vomitum a venenis*, citius contingit, eo magis optandum esse, ite elucet. *Vomitus morborum chronicorum* *ptoma* prognosin morbi primarii agnoscit. Non nt praeterea casus vomitus multis in morbis icui[29]), et longaevitatem, nullo novo malo super-

In genere vomitus „apud feminas sponte saepe cessat" Klein l. c.).

Selle *neue Beyträge zur Natur- und Heilwissensch.* *Th.* 3. 112; — Vogel l. c.; — J. P. Frank l. c.

Menzel diss. de vomitu nuper natis parvulisque salubri. Erlang. 1795.

Klein l. c.

R. A. Vogel praenot. Goetting. Pens. II.

N. W. Beckers de hepatite vomitu materiae purulentae spontaneo curata. Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 8. 1677. p. 121; — S. Schütz de arthritide fere annua tandem *vomitibus* et diarrhoea soluta. Ibid. dec. I. ann. 6 et 7. 1675 et 1676. p. 220; — M. B. Valentini de dysenteria vomitu curata. Ibid. dec. II. ann. 2. 1683. p. 380; — Chr. F. Paullini vomitus haemoptoico salutaris. Ibid. dec. II. ann. 5. append. p. 8; — S. Ledel de vomitu in dysenteria salutari. Ibid. dec. III. ann. 6. 1695. p. 17; — J. L. Hannemann de obesitate nimia per vomitus spon-

superveniente[30]), haud impedientis[31]). Quib praemissis, quid de *interpretatione vomitus e materiis rejectis*, ab autoribus classicis facta[32] intelligendum sit, facile concipitur.

§. LXXXI

taneos curata. Ibid. dec. III. ann. 5 et 6. 1697 et 169 p. 130; — J. J. Neuhold de immani dolore dentium, v mitu superveniente, momento citius sedato. Act. aca nat. curios. Vol. II. append. p. 163; — J. Ph. Wolff cardialgia chronica vomitu spontaneo, apoplexiam com tante, sublata. Ibid. Vol. V. p. 121; — W. Th. Rau affectu spasmodico-convulsivo vomitu curato. Ibid. V X. p. 174; — M. A. Mori per vomitum cum tussi, di turni pectoris doloris levamen. Ephem. acad. nat. curi cent. I et II. p. 147; — Perrier *histoire d'une leuc phlegmatie inflammatoire guérie par des vomissemens spo tanés d'eau claire et onctueuse.* — Graperon *Bulletin d scienc. médicales. T.* 3. p. 217.

30) Ut in virgine Tulpii (observ. med. lib. II. cap. 22. 133), quae, postquam per decem menses sine eviden damno qualescunque cibos evomuerit, superveniente feb continua mox periit.

31) Testantur de vomitu annorum X, casus cantatricis Ita licae a me supra allatus; — annorum XX, Barbette pra med. lib. IV. cap. 2, ann. XXX. Fabr. Hildanus cen IV. obs. 32; — ann. XXXII. Blancard collect. phy med. cent. VII. No. 40; — ann. XLIV. Bartholinus Ac soc. med. Havn. Vol. IV. obs. 37. — perque totam vitan Borellus cent. I. obs. 53. *Vomitus habitualis* exemplu quoque narrat Stark *neues Archiv für die Geburtshülf B.* 1. *St.* 1. p. 63.

32) „Indicat *vomitus fatuae glutinosaeque pituitae*, debile et laxum ventriculum; *vomitus fastidiosus* communis qua rundam febrium malignarum et phrenitidis comes, bile corruptam et peracrem (Coac. §. 102); *croceus*, copiosa et motam bilem, ac *viridis*, acrimoniam acidam exsupe

§. LXXXII.

C u r a.

1. Sub vomitu, hernia laborantes aut eam ti- Generatim.
tes, loca ubi viscera exitum moliuntur, su-
are sunto solliciti. Ea examinasse alioquin
e non poenitebit[1]). Infantibus et aegrotis
us fractis, supine decumbentibus, corpus, ne
ma-

antem et nervos inde male affectos; *biliosus*, quocum
eger debilitatur, summum periculum, nisi vacuefactis
ntestinis, iterum firmatur; *subbiliosus* (Praed. II. 35), qui
uovis mane atque per aliquot dies feminas non gravidas
xercet, lumbricos rotundos; *violentus et aeruginosus*
Praed. I. 2. Coac. §. 2) cum dolore capitis, surditate,
ervigilio, promptam insaniam vel quamvis aliam inflam-
iationem; at *aeruginosus* cum tremore pauco et strepitu
ter potandum, perniciem imminentem, praesertim in
hreneticis (Epid. sect. 2. epid. III. aeger 4); *bruneus et*
opiosus, intestinum duodenum infirmatum et sordibus
efertissimum, itemque debilitatem viscerum et saepe fa-
m proximum; in *macilentis* post pastum urgens, hecti-
am futuram; *niger* instar rob sambuci, cum vermibus,
ngultu, animi defectione copulatus, in febribus acutis
ericulum, in inflammatoriis vero instantem mortem
Praedict. I. 85) denunciat, si cum pessimis signis v. c.
remore manuum, cervicis dolore, urina nigra etc. vel post
umborum dolorem (Prognos. §. 12. Coac. §. 176. 316) ad
s ventriculi recursitantem, cum febre, horrore, delirio,
ocis amputatione, dejectione nigra oritur" (Gruner se-
iotice physiolog. et pathol. §. 504).

„ . . . cum toties ab hernia, prolapsu nascatur vomitus;
ub nullo certe ex istis, etsi alia subesse causa queat,
aec mali forsitan origo attentius exploranda non erit"
J. P. Frank l. c. p. 411).

materia vomitus eos suffocet, ad anteriora vel latus convertendo, succurrendum[2]). Caeteru vomentibus quies[3]), et alvo clausa clyster emo liens. Post vomitum materiarum acerbarum elu tur illico os[4]).

An vomitus sistendus.

2. Vomitus cujus ope materies nocens ev cuatur[5]), antequam illa remota sit[6]), non siste dus, sed *potu aquae tepidae* promovendus. N vomitus alios motus inordinatos compescens, r pente sedandus[7]). Latente in ventriculo vene not

2) De cautelis sub vomitu observandis legisse non poenit bit MEZLER in *Salzburger med. chir. Zeitung* 1796. *B.* p. 33. et VOGEL l. c. §. 48.

3) „Ad vomitum nimium sedandum plurimum juvat in lec jacere et quiescere; nam corporis commotio protinus eu irritat et auget: quae observatio in praxi multum usus utilitatis adfert" (FR. HOFFMANN l. c. §. 10).

4) P. III. Vol. I. sect. I. cap. XIX. §. LXXXII. No. 7.

5) „Et si coactus (scilicet plenus) fueris in edendo multu surge e medio, evome, et refrigerabit te" (Ecclesia cap. XXXI. vers. 25). „Istud luxuriae caussa fieri n oportere confiteor: interdum valetudinis caussa recte fie experimentis credo. Commoneo tamen ne quis, qui vale et senescere volet, hoc quotidianum habeat" (CELSUS li I. cap. 3). Interea observationes BORELLI (cent. III. ob 93) et SCHURIGII (op. c. p. 457) docent, vomitu fauciu irritatione excitato nonnullos longam vitam attigisse.

6) „Vomitiones, materia nondum remota, adstringentib et anodynis sistere velle, perniciosum est; sopitis eni motibus, graviora succedunt symptomata" (FR. HOFFMAN l. c. cautel. pract. §. I.).

7) „Vomitus hystericarum contumaces non repente debe cohiberi per medicamenta opiata vel adstringentia: vi

o, id antidotis chemicis destruendum, corridum, aut saltem diluendum, involvendumque. mo huic scopo, *mucilagines*, *oleum*[8]), *butyrum factum*, et, nisi venenum naturae sit acidae,), optime inserviunt. Quodsi vomitus caussa ns fuerit, *oleum terebinthinae*[10]) et *mercu-*[11]) praecipua forent auxilia.

3. Quamvis persuasi simus, inflammationes odicas febrium intermittentium soboles, nullo lio certius profligari quam *cinchona*; attamen sta de qua agitur *emetica*, seu rectius forte *ritica*, tempore paroxysmi cum indiciis inmatoriis, *phlebotomiam*, praeeunte viro sum-[2]) libenter, ac etsi pulsus non fuerint validi[13]), ad- C. pernic. emeticae.

ehementes artuum convulsiones et miras praecordiorum nxietates successisse: quibus cessantibus vomitus redi- ant" (Fr. Hoffmann l. c. §. 12).

Bang Act. R. soc. med. Havniens. Vol. I. p. 250. No. 11.

R. olei terebinthinae essentialis drachmam semis. Muci- ginis gummi arabici q. s. ut subigatur. Adde aquae ontis uncias sex. Cap. (adultus) omni hora cochlearia uo.

J. R. Zwinger vomitus puellae diuturnus, haustu mer- urii vivi (unciae quatuor cum oleo amygdalarum unciis uabus) sublatus. Acta Helvetica. T. IV. p. 234; — pangenberg in Horn's *Archiv für med. Erfahr.* 1812. *ärz.* p. 266. 269.

Burserius (l. c.). „Sanguinis missio, inquit, non nun- uam in febrilis accessionis augmento, si pulsus validi, t vehementes sint, si inflammationis, inprimis ventriculum ccupantis suspicio urgeat, locum habere potest."

Ex tractatu enim de gastritide palam fiet, maximum gra-

admittimus. Sunt qui simul *glaciem* propinent[1] Quae si nihil juvarent, et vitae periculum ur ret, ne *opium* clysteris saltem ope[15]) administra dum, omittas! Id autem quod maxime comme damus est, ut ingruente apyrexia, „omissis al inutilibus" [16]) mox ad *cinchonam* confugiat Hîc *sulphatis chininae* inventum, prae omni a casu, beneficum est. Pulveris forma eligenda[1] ejusque pharmaci vis, nisi extracto cinchonae m thodo endermica[18]) epigastrio applicito, salt clysteribus ex decocto cortice peruviano satu tissimo et pulvere ejusdem[19]) suffulcienda. Ha singula dumtaxat perniciosae emeticae quadra neutiquam autem febribus intermittentibus soli

ci

dum inflammationis ventriculi plerumque pulsum parv contractum exhibere.

14) „ . . *feci masticare e deglutire dei pezzi di ghiaccio* *infermo*" (Puccinotti l. c.).

15) R. Infusi florum chamomillae uncias quatuor. La dani liquidi Sydenhami guttas viginti. M. D. pro clyste altero emolliente praemisso.

16) Sunt verba Burserii (l. c.), ut reor, administrati *ligni quassiae* adaptanda, cujus videlicet ligni infusum febribus perniciosis emeticis commendatum est a Linds et Wright in *Transactions of the R. medical society Edinburgh T.* 3. aeque ac in *Medical facts and observ tions No.* 5. Vide *Sammlung auserl. Abhandl. für Aerzte. B.* 18. p. 603.

17) De prompta enim pilularum solutione non sumus ce R. Sulphatis chininae, sacchari albi ââ grana tria. M. pulvis. cap. omni hora dosin.

18) Cap. X. §. XXIX. No. 8.

19) P. I. Vol. I. sect. I. cap. II. §. XXX. No. 22.

ı vomitu sponte elucet. Hisce enim in febri- vomitus tempore apyrexiae vix sistendus est, equente apyrexia saepe emetico curandus[20]).

4. Vomitum in *febribus continuis* socia affe- ne inflammatoria encephali aut viscerum ab- inalium, *sanguinis missione* pro re nata *uni- ali* vel *locali*, curamus[21]). Si tubus alimen- is alioquin irritatus sit, a *nitro* et multo ad- magis ab *emeticis* *) abstinendum, et aqua lex pro potu exhibenda. Ei, in febre gastrica lici biliosa, *succi vegetabiles subacidi* addun- Pro medicamento *solutio citratis potassae*[22]) ipsa *potio anti-emetica* Riverii **). In *febri- exanthematicis*, vomitui curriculum conceden- , nisi conditio morbi ultra modum inflamma- , methodum antiphlogisticam exposcat. In- do- C. v. in feb. cont. et exanth.

Sydenhamus sect. I. cap. 4. — Swietenius l. c. §. 659.

„Cur vomitus saepe missione sanguinis sedetur in acu- s inflammationibus? Quia in his morbis ab inflamma- one ventriculi, aut vicinorum viscerum, aut etiam en- ephali vomitus saepe producitur" Swieten l. c. §. 629.

Male intellecta sententia Hippocratis (de locis in homine ap. XV) „vomitus vomitu curatur", saepe ad emeticum teritum aegri provocans, duxit. Hippocrates enim prae- epto suo conditionem addidit: „si una cum vomitu eva- antur illa, quae vomitum faciunt."

*) R. Carbonatis potassae drachmam unam. Saturetur c. s. Succi citri recenter expressi. Adde aquae simplicis ncias sex. Syrupi rubi idaei q. s. ad gratum saporem.

**) R. Salis absynthii grana decem. D. ad chartam. — R. Succi tri recenter expressi unciam semis. D. ad vitrum misce cap. sub actu effervescentiae (Riverius observ. cent. I. o. 15).

doles harum febrium pestilentialis, huic metho aliquando limites ponit; legimusque in illis v mitum, elicito per auctum tegumentorum pond sudore, feliciter cessasse [23]. Idem a *vesicato* epigastrio applicito experti sumus [24].

C. v. navigantium. 5. Consilium sese oscillo jactando ad itine maritima praeparandi [25], nautis risum elicet Potius alterum approbabunt, ut nausea et vome di conatibus excruciati, scopo vomitum excitan mare adspiciant [26]. Convenient quoque nobiscu nullum hucusque contra *vomitum nautarum* cert exstare remedium universale, in singulis aut casibus profuisse varia, ut aer liber, chore decubitus horizontalis, fasciae abdomini appli tae, embrocatio epigastrii [27], emplastrum [28] spiritus roris marini cum charta bibula [29] ad illi cerussa narium superficiei internae admota [3 jusc

23) Sydenhamus sect. II. c. 2.

24) Acta instituti clinici C. universitatis Vilnensis. T. II. p.

25) Darwin *Zoonomie.* vers. germ. Brandis B. 1. p. 454.

26) Hewig observ. phys. med. obs. 77. schol. p. 242; Boyle de utilitate philosoph. experiment. Exercit. cap. 14.

27) Derbishire in Reece *monthly gazette of health.* 18 *April. No.* 160. p. 516.

28) R. Emplastrum de galbano crocato unciam unam, o camphorae, salis volatilis cornu cervi, olei cajeput drachmam semis. M. extendatur super alutam magnitu nis duorum palmarum. (Hufeland loco supra (§. LXX No. 2) citato).

29) R. Vogel praelection. de c. h. affect. p. 436.

30) Avicenna canon. lib. I. fen. 3. doctr. 5. cap. 8.

ula tenuia, calida, solanum tuberosum[31]), us citri et aurantiorum[32]), infusum coffeae ratum[33]), absynthii[34]), et semina apii graentis[35]); ipsaque purgantia*).

6. *Helluonum vomitui* praecepta adversus ebrioem et dyspepsiam tradita[36]), adaptanda sunt. ejusmodi vomitus, propter vitium gastricum novendus videatur; fiat id potius aquae tepipotu aut faucium vellicatione, quam emetico. terea tali in casu evacuatio intestini duodeni, *rhei* non negligenda. Ad compescendum vom hic optime inserviunt *magnesia*[37]); *tonica* ulvis *stomachicus* Birkmanni[38]), *radix columm*), *glandes quercini****)) et *oxydum bismuthi*****). C. v. helluonum.

Sunt

Mihi profuit. 32) Fischer *Reiseabentheuer. B.* 1.
Millar in *Medical repository. Vol.* 4. Albers *amerianische Annalen. Heft* 1. p. 80.
Avicenna l. c.
Forskael mater. med. app. ad descript. animal.
Froriep *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilmde. B.* 38. *No.* 1. p. 16.
P. II. Vol. I. sect. I. cap. XXIV; — cap. XVI. §. LVI.
W. Wattson *account of the good effects of magnesia several vomitings. Medical observat. by a soc. of phyans in London. Vol.* 3. p. 335.
R. Radicis ari, calami aromatici, pimpinellae, lapidum ncrorum ââ unciam unam. Sodae drachmas duas. Misc. p. bis de die cochleare cofeanum.
Chrestien *über die das Erbrechen stillende Eigenschaft r Columbowurzel*, ex opere ejus *de la méthode liptice*, in *amml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 22. p. 80.
) Ludolff obs. de vomitu et soda, quae aegrum ferme ra sex annos vexaverant, ope pulveris glandum quercink Prax. III. I. 2.

Sunt inter helluones qui seposita diaeta rigo
sa et comedendo quae placent, a vomitu li
rentur.

C. v. gravidarum.

7. *Gravidarum vomitus* tunc solum ubi p
culum portendit moderandus idque diversim
juxta rerum positiones. Gravidis corpore flor
succi pleno ac robusto dotatis, antea largiter m
struatis et venae sectionibus adsuetis, *aqua fr
da*[39]), *glacies condita*[40]), *abstinentia a coitu*
cremor tartari[42]) et maxime *phlebotomia*[43]) (
qui *hirudines* epigastrio admoveant[44])). Grav
materiam acidam evomentibus alvique tardi
laborantibus — *magnesia cum rheo*[45]); debili
— l

narum sublatis. Miscell. Berolinens. Continuat. V. S
Berolin. 1740. p. 10.

****) THUESSING in *Museum der Heilk. B.* 3. p. 145; —
WELSEN in HORN's *Archiv. B.* 4. *St.* 2. p. 198; — VI
in *Annalen der Heilk.* 1811. *Mai.* p. 226; — BRÜCKNER

39) „Ego potu *aquae fontanae* purioris frigidae, plus i
(vomitu) si nimius est et abortum minatur, sopiendo c
aliis remediis praestiti“ (FR. HOFFMANN l. c. §. 15).

40) *Sorbetti di limone, di fragole, lamponi, panera.*

41) Majoris, quam vulgo creditur, momenti consilium
FR. HOFFMANNO (l. c.) haud praetervisum.

42) MURSINNA *Krankh. der Schwangern. B.* 1. p. 86
VOGEL l. c. §. 59.

43) Omnium medicorum unanimo suasu.

44) LORENTZ *observations sur des vomissemens rebelles,
més chez plusieurs femmes dans l'état ou hors de l'ét
grossesse, par l'effet des sangsues appliquées sur la re
de l'estomac.* SEDILLOT *recueil périodiq. de la soc
méd. de Paris. T.* 2. p. 386.

45) R. Pulveris magnesiae purae unciam semis; radicis

arvae saepeque repetitae alimentorum nunc li-orum[46]), *nunc solidorum*[47]), *portiones*, quid *jejunium absolutum* (*adhibitis interea clyste-nutrientibus*[48])) *vinum Malacense aut aliud*[49]), [50]), *unctio abdominis*[51]), *aqua cinnamomi*[52]),

 quas-

rachmam. M. D. S. Bis de die ad cuspidem cultri. — J. A. Berger in Actis soc. med. Hafniens. 1771. Vol. I. 61. et *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 4. *St.* 2. 375; — Sagar l. c. p. 311.

„*Un autre titre de préférence pour les alimens liquides ns la cure des vomissemens, c'est que les liquides cou-it peu à digérer à l'estomac*" (Hecquet *des maladies de stomac T.* 2. p. 385).

Plures novi gravidas rebelli vomitu tentatas, apud quas elsi (lib. I. cap. 3) consilium, vomentibus, si stoma-us infirmus sit, praeter aquam frigidam, panem hester-um, vinum austerum meracum, carnem assam et cibos nnes *quam siccissimos* porrigendo, optime satisfecit.

W. Vaughan *case of vomiting in pregnancy successfully eated. Memoir. of the medical soc. of London. Vol.* 2. 125. et *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 13. 4. p. 658 (Praemisso clystere ex jusculo vervecino ad berandum a faecibus intestinum rectum, *enemata* ex cte vaccino cum guttis viginti laudani liquidi Sydenhami ane et vespere administrabantur, nullo alio porrecto ctu).

„Vinum Gallicum dictum *Pontak* generosum et adstrin-ns, item Burgundiacum . . ." (Fr. Hoffmann l. c. 13).

Lentilius eteodromus medico-practicus. p. 25.

e. c. cum *balsamo* sic dicto *embryonis*.

„Quando vero analepsi opus est, unicum cochlear aquae nnamomi cydoniatae a cibo sufficit" (Fr. Hoffmann c. §. 15).

quassiae infusum. Gravidis praeterea sensibil morbosa excellentibus, *aqua selterana*[53]), p *aeroforus* Vogelii *), parvae *opii*[54]), vel *ip cuanhac*[55]) doses; *pulvis* Doveri[56]).

C. v. infantum. 8. *Vomitus lactis infantum*, nisi nutricis gimine et pastuum (inprimis mox post som evitandorum) ordine, auferri possit; *pulverem* dictum *infantilem*[57]), simpliciori modo prae bendum[58]), exposcit. Quibus praemissis coch

53) Dioo cum Margardo (Loder's *Journ. für die Chi und Geburtshülfe B. 1. St. 1.* p. 117). „*Ich kenn zuverlässigeres, unschuldigeres und zugleich angeneh Mittel gegen das Erbrechen der Schwangeren (wenn Unreinigkeiten, nicht Vollblütigkeit dabei wirken) a mit fixer Luft geschwängerten Wasser, vorzüglic Selzerwasser.*“

*) Vogel pharmacia selecta. edit. nov. Marburg 180 158.

54) A. Hamilton *a treatise of midwifery. 2d. edit.* 1 1785. p. 91. sq.

55) Acta mea instit. clinic. Vilnens. ann. III. p. 8 *Emetica* minimis dosibus etiam in aliis vomitus spe commendarunt Al. Thomson in Act. Edinb. edit. germ 5. p. 93. — A. Portal *mémoire sur la nature et le tement de plusieurs maladies.*

56) Grana duo pro dosi, bis de die.

57) R. Pulveris radicis valerianae, magnesiae salis am drachmam unam. Ireos florentinae drachmam un semis. Seminum anisi drachmam semis. Croci c grana octo. Misc. D. S. ad cuspidem cultri semel de die (Hufeland's *Journ. d. pr. Heilk. B.* 9. *St.* 181).

58) R. Pulveris magnesiae purae drach. semis, seminum

unum alterumve *syrupi papaveris albi aut* *dos* adhibeatur.

. In curando *vomitu hypochondriacorum* (et C. v. hypochond. icarum) ex regimine aliis locis indicato [59], rtim diaeta selecta, itinera, usus *carbonatis ae**) *aut sodae*, et potus *thermarum Caroli-*, aut plus minusve affinium [60]), inculcanda Porro tali in morbo quo magis molimina rrhoidalia urgent, eo magis praecepta vo- cruentum curandi [61]), coram oculis haberi t.

). Sic quoque [62]) in cura *vomitus arthritici.* C. v. arthritici. ne enim hîc refert fluxum haemorrhoidalem, men-

na decem. M. divide in part. aeq. No. VIII. Sr. Bis die pulvis cum lacte nutricis subigendus.

. II. Vol. I. sect. I. cap. XVII. §. LXXVII; —, cap. III. §. LXVI.

RDYCE fragm. chir. et med. 1784. p. 90; *Samml. auserl. handl. f. pr. Aerzte. B.* 11. *St.* 3. p. 561 (*oleum tartari deliquium* cum infuso chamomillae).

EBENWALDT vomitus diuturni cura per acidulas *Rhoienses.* Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 7. p. ; — BRUCKMANN in BALDINGER's *Magaz. f. Aerzte.* 11. p. 297 (*Driburgenses*); — FOUQUET *sur les bons ts de l'eau de Barluc, prises en boissons et à des es très modérées, dans quelques espèces de vomissement onique. Annales de la soc. de médec. pratique de Montier. T.* 1. *P. I.* p. 99; — HEIDLER in RUST *Magazin.* 22. p. 164 (*Marienbadenses*).

ap. XXII. §. LXXXVIII.

osa *venae sectio* cum fructu in vomitu ex podagra cerata est a DESAULT (*sur la goutte. Bordeaux.* 1735. p.).

menstruorum, vel alium suppressum, item ex[a]themata, impetigines, ulcera fugata (certe n[on] semper remediorum antiphogisticorum ope*)), [con]stituere. Quodsi impedita podagrae evolutio v[o]mitus sisteret caussam, illa ad extremitates in[fe]riores determinanda foret[63]). In genere, n[isi] aegri vires aut consuetudines obstent, vomi[tui] arthritico, *pediluvia*[64]), *balnea subcalida*[65]), *p[o]tusque tepidus parcus*[66]) *conveniunt*. *Glaciem* [...] exhibere[67]), non audemus. Tali emesi limi[tes] excedente sacra tibi sunto *opium*[68]), *vesica[toria]*

*) Praeter alia tonica et *ferrum* sibi laudem adversus vo[mi]tum chloroticarum aliorumque debilium promeruit, [ut] videre est apud Zacut. Lusitanum (prax. admirab. [...] II. obs. 14), Thompson (l. c.) aliosve.

63) P. IV. Vol. I. sect. I. cap. de arthritide.

64) Lentin *Beyträge. B.* 4. p. 438 (Ex lacte et cinchon[a]. Potius cum sale, sinape, vel cum cineribus adhibe[nda] essent.

65) M. J. de Man iliaca passio cum vomitu stercoroso [...] nata, simplici immersionis balneo (calido, ex emolli[en]tium herbarum infuso) in Nov. act. acad. nat. curios. V[ol.] VII. p. 147; — Barry in Kühn's *phys. med. Journ.* 18[..] p. 881; — Pomme *essai sur les affections vaporeuses* [...] 91; — Ludovicus Frank (Froriep *Notizen. B.* 5. *No.* [...] p. 204) de femina narrat, quae quousque in balneo m[a]nebat, cibos assumptos retinere potuit. Protrahebat i[s]tur balneum ad sex, octo horas.

66) Hufeland's *Journal* 1811. *Juni.* p. 62.

67) Kleefeld in Hufeland's *Journal* 1814. *St.* 2. p. [...] Cfr. Brandis versio germanic. operis Darwinii *zoonom[iae]* *B.* 1. p. 539. *B.* 2. p. 284. in notis; — Thilenius op. [...] p. 251.

68) „Vomitus a recurrente podagra compescitur *opio*, [...]

ı*), ad epigastrium[69]). De *aconito*[70]) hac thritidis specie experientia destituimur. Item anti-emetica *extracti florum calendulae offi- s*[**]).

1. Cura vomitus, quatenus a morbis sensuum, bhali, columnae vertebralis, singulorum nern, pulmonum, cordis, vasorum majorum, ragmatis, oesophagi et partim stomachi, protur, ex voluminibus et capitibus praecedeneruitur. Intelligitur quoque inde cur pro ıta virtus anti-emetica celebrari potuit: *di- purpureae*[71]), *atropae belladonnae*[72]), *hyoıi nigri*[73]), *camphorae*[74]), *moschi*[75]), *liquoris* C. v. in morb. viscerum.

ıca et *sudoriferis*" (Stoll rat. med. T. V. p. 461). Legi his (et in genere de usu opii in variis vomituum spebus) Trallesii opus: usus opii T. III. cap. 2. §. 7. sq. em: Young *treatise on opium. Lond.* 1753. p. 33.

ud. Frank l. c.

Wilmer *cases and remarks*, in Richter's *chirurg. Biothek. B.* 5. p. 583; — J. P. Frank l. c. p. 426.

Hufeland *neueste Annalen der französischen Arzneyd Wundarzneykunde. B.* 1. p. 51.

Nouveau *Journal de médecine. T.* 12. *Décembr.* 1821.

Withering *vom rothen Fingerhut. A. d. Engl. Leipz.* 86. p. 79.

P. II. Vol. II. sect. I. cap. X. §. LII. No. 14; — Schmidtiller *Anleitung zur Gründung einer vollst. med. Verssung und Polizey. B.* 1. p. 205; — Hufeland *Journal* 15. *St.* 11. p. 14.

Schmidt in Horn's *neuem Archiv f. med. Erfahr. B.* 1. 187.

Van Baveghem in *Actes de la soc. de médecine à Bruxel- ı. T.* 1. *P.* 1. p. 109.

ris mineralis anodyni[76]), *oxydi zinci*[77]), *aci sulphurici*[78]) etc. — De vomitu ex reliquis mo bis ventriculi et viscerum abdominalium, in tr ctatibus sequentibus quaestio fiet. Interea antic pando animadvertimus, ejusmodi vomitus inte dum a supervenientibus morbis accidentalibu praesertim febribus intermittentibus[79]) sanari, saepe (quin ideo *mercurii*[80]), *conii maculati*[81] *ustionis*[82]) aliorumque remediorum heroicoru vim derogemus) ab auxiliis simplicibus levam accipere, qualia sunt *aqua*[83]), *lac*[84]), *cerev sia*[85]

75) Crell in Baldinger's *Magazin für Aerzte. St.* 5. 385.

76) Fr. Hoffmann l. c. §. 7.

77) G. Fordyce *fragmenta chirurg. med.* p. 61. et *Samm auserl. Abh. f. pr. Aerzte. B.* 11. p. 501; — Frick in *M seum der Heilk. B.* 4. p. 212; — *Med. Wochenblatt* 178 *No.* 32. 1787. *No.* 10.

78) Riverius observ. medic. et curat. insign. cent. IV. N 46; — Ruland curationum empiricar. cent. I. c. 12; Loeffler *Beyträge zur Arzneyk. B.* 1.

79) *Geschichte eines glücklich geheilten chronischen Erbreche* in Hufeland's *Journ. B.* 38. 1814. *Febr.* p. 34.

80) Bang *Auswahl aus den Tagbüch. des k. Krankenhau* 1786. *Januar;* — Andry in Fourcroy *médecine éclair T.* 1. p. 302; — Clark in *Transactions of the R. Iri Academy;* — Holer *Salzburg. med. chir. Zeitung* 1812. 1. p. 103; — Berlyn in Hufeland's *Journ. B.* 15. *St.* p. 121.

81) *Memoirs of the medical soc. of London. Vol.* 2; *Allgemeine medic. Annalen.* 1814. *Febr.* p. 101.

82) *Salzburger med. chir. Zeitung* 1795. *T.* 2. p. 184.

83) Grass vomitus cum diarrhoea potu aquae frigidae cu

), *saccharum*[86]), *pulta*[87]), *herba menthae* *ae*[88]) et *piperitis*[89]), *oleum macis destilla-* [9]0), *epithemata* aliaeque adplicationes ad *epi-* *ium*[91]) et *clysteres*[92]).

CAPUT

---

tus cum addendis Ros. LENTILII Miscell. acad. nat. rios. dec. I. ann. 4 et 5. 1673 et 1674. p. 96. dec. III. n. 3. append. p. 97; — CHAVASSE *über den Gebrauch s kalten Wassers* ex *London medical Journ. Vol.* 7. *P.* 2. 123, in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 12. . 1. p. 35; — HERZ *Briefe an Aerzte. St.* 1. *No.* 1.

ETTMÜLLER opp. p. 54; — HUNTER et HEY in *Medical serv. and inquir. by a soc. of physicians in London. Vol.* — BRUNNER physiologica cogitata de glandulis duodeni. ancf. 1715; — HAUTESIERK *recueil d'observations de mécine. Paris* 1772. *T.* 2. p. 481; — HORN'S *Archiv f. med. fahr.* 1810. *Januar.* p. 168.

BLANCARD de vomitu cerevisiae aromaticae et calidae tu sanato. Collect. phys. med. cent. VII. No. 41.

Plura habeo exempla vomitus chronici, scirrhi ventrili suspicionem moventis, esu sacchari fugati.

LUDOLF de vomitu et asthmate, quae aegrum ultra sex e annos vexaverunt, vili remedio sublatis. Miscell. Belin. T. VI. p. 10.

„Omnibus . . . . mentha crispa palma praeripit" (FR. FFMANN l. c. method. curat. §. 2).

JOERDENS in HUFELAND'S *Journal. B.* 4. p. 532.

RIEDLIN curat. med. millenar. No. 375.

Epithema aromaticum (BANG in Actis soc. R. Havniens. ol. II. p. 58); — ex balsamo vitae Hoffmanni externo R. HOFFMANN l. c.); — ex mica panis cum balsamo ruviano, et olei destillati cujusdam guttis (Idem, ibim); — ex theriaca super alutam extensa (SWIETEN l. c. 658) addito *unguento basilico* ne illico sicca fiat; — *opio* (VAUGHAN l. c.) emplastro adhaesivo insperso;

Caput XXII.
De haematemesi et morbo nigr Hippocratis.

§. LXXXIII.
Definitio. Literatura.

Definitio. 1. Sanguinis ex ventriculo aut partibus co tiguis, antecedentibus plerumque molestiis cir e

— sacculi ex herbis aromaticis; — ex sale culinari ca facto; — emplastrum tartari stibiati (W. Heberden *Co mentarien über den Verlauf verschiedener Krankheiten. d. Engl. Leipz.* 1805. p. 435); — sinapismus cum ferme panis, alcohol camphorato, aceto forti, et balsamo per viano (Fr. Hoffmann l. c.); — opium saliva et ping dine subactum (Brera *progr. sul modo d'agire sul co umano per mezzo di frizioni fatte con saliva etc. Pa* 1797. et *Samml. auserl. Abhandl. f. prakt. Aerzte. B. St.* 2. p. 466) aut aliter illinitum (White in Küh *phys. med. Journ.* 1802. p. 365. — Jenkinson ibid. p. 3 methodus endermica (cap. X. §. XXIX. 8); perque e acetas morphinae, praevio vesicatorio (Dubourg v Froriep *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und He B.* 13. *No.* 21. p. 329).

92) Inprimis Kaempfiani (P. II. Vol. I. sect. I. cap. XV §. LXXVII. 5); — Michel *von einem fast beständig a haltenden Erbrechen das auch durch ein Klystier mit Ipecacuanha gehoben wurde.* Ex *Journ. de médec.* 17 *T.* 1. p. 253, in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aer B.* 13. p. 533.

strium ac sensu instantis lipothymiae, per um, saepeque per alvum rejectio, *haemate-* dicitur [1]); ad quam, determinandos inter s [2]), et *morbum nigrum* Hippocratis revo-.

.. Praeter antiquos [3]), Arabes [4]), aliosve pas- citandos, doctrinam haematemesis maxime arunt: Gr. Horst [5]), F. Plater [6]), Th. Bo-), Wedel [8]), Ettmüller [9]), Alberti*), E. [10]), Storch aliàs Pelargus [11]), Fr. Hoffmann [12]), — Literatura.

b *αἷμα*, sanguis, et, *ἐμεῖν*, vomere. — *Synon.* haerrhagia ventriculi, gastrorrhagia, oesophagorrhagia, vottus cruentus. Germ. *Blutbrechen*, *Blutsturz*, *Magen-tung*. Belg. *Bloedstorting*, *Bloedbraeking*. Dan. *Blod-rtning*, *Blodbraekning*, *Blodklögen*. Suec. *Blodkrük-g*. Island. *Blódspha*. Angl. *Vomiting of blood*. ll. *Hématémèse*, *vomissement de sang*. Ital. *Vomito di gue*, *vomito cruento*, *gettito*. Hisp. *Vomito de sangre*. sit. *Vomito de sangue*.

LXXXVI. 5.

ippocrates *περὶ νούσων*: II; — Aretaeus de morbis utis lib. II. c. 2; — Galenus de locis affectis. lib. V. 6; — Caelius Aurelianus p. 394; — Celsus lib. II. 8. edit. Kraus.

vicenna canon. lib. III. F. 12. Tr. 5. c. 10. 14.

bservationum lib. Part. II.

bservationum lib. III. p. 797 sq.

ledicina septentrionalis et sepulchret. anat. lib. III. sect. II. obs. 70 sq. additar. obs. 7. 9. 10. 11. 13.

iss. aegrum vomitu cruento laborantem sistens. Jenae 13. et Miscell. acad. nat. curios. dec. I. a. 9. obs. 20.

pp. T. I. p. 106.

iss. de vomitu cruento. Halae 1718.

Theoriae medicae verae. p. 732.

MANN[12]), LIEUTAUD[13]), SAUVAGES[14]), MORGAGNI[15]), CH. G. LUDWIG[16]), TISSOT[17]), BALDINGER[18]), MARCARD[19]), THILENIUS[20]), OTTO[21]), PORTAL[22]), REIL[23]), J. P. FRANK[24]), A. DALMAZZONE[25]), SA

11) Commentar. ad STAHLII colleg. medic. p. 365; — *Krank-heiten der Weiber. B.* 3. p. 657. *B.* 4. p. 378; — *medici-nische Jahrgänge. Leipz.* 1729.

12) Medicinae rationalis systema. T. IV. P. II. sect. I. ca[p.] III. — Diss. de vomitu cruento. Hal. 1729.

13) Historia anatomico-medica. T. I. p. 14; — Synops[is] medicinae. T. I. p. 241.

14) Nosologiae methodicae class. IX. ord. I. gen. IV.

15) De sedibus et caus. morborum. Epist. XXX. 17. XXXVI. 12.

16) Adversaria medica. Lipsiae 1769. T. I. p. 165.

17) Epistol. medic. pract. Lausannae 1770. Lips. 1771; *Oeuvres. T.* 5. *Sur la maladie noire.*

18) Quatenus in sylloge selectorum opusculorum practic[o-]rum Goettingae annis 1776 et sequentibus edito, disse[r-]tationes maxime memorabiles huc facientes collegit, sci[li-]cet: FR. HOFFMANNUS diss. de vomitu nigro Hippocrat[is] Halae 1701; — GASSER diss. de morbo nigro Hippocrat[is] Argentorat. 1761; et SCHONINGH diss. de morbo nig[ro] Hippocratis. Groning. 1768.

19) *Medicinische Versuche. Hamburg und Stettin.* 1778. *B.* p. 194.

20) *Medicinische und chirurg. Bemerkungen. Frankf.* 17[8] p. 239.

21) *Medicinische und chirurg. Bemerkungen. Leipz.* 17[9] p. 119.

22) *Ueber die Natur und Heilung der schwarzen Krankh[eit]* ex *Mémoires de la société médicale d'émulation à Par[is]* *T.* 2. p. 107. in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerz[te]* *B.* 19. p. 323; — *cours d'anatomie médicale. T.* 5. p. 18

-TARELLI *) et SPERANZA **). Quibus adde reliquos sertationum [26]) et observationum [27]) scriptores.

§. LXXXIV.

3) *Ueber die Erkenntniss und Kur der Fieber. B. 3. Kap. 6.*

) Epitome de curand. homin. morbis. lib. V. Part. II. p. 191 sq.

) *Sul vomito nero e melena storie e reflessioni con un cenno sulla gastritide;* in *Repertorio medico chirurgico di Torino No. 58. Ottobre 1824.*

SANTARELLI *ricerche intorno il melena. Fuligno* 1830.

) *Storia d'un ematemesi splancnica.* In OMODEI *annali universali di medicina.* 1827. p. 250; — *Dell' ematemesi melenode commentario. Torino* 1833.

) FASIUS diss. de morbo nigro Hippocratis. Heidelb. 1657; — LAUSDEN diss. de morbo nigro Hippocratis. Lugd. Bat. 1694; — VEHR diss. resolutio casus aegri sanguinem vomentis. Francf. ad Viadr. 1696; — SPERLING diss. de vomitu cruento. Witeb. 1703; — SCHEID diss. de vomitu cruento. Argent. 1709; — DE HASSELT diss. de vomitu cruento. Argent. 1719; — CONRING diss. de vomitu cruento. Helmstaedt; — BAUERMÜLLER diss. de haematemesi. Herbip. 1725; — LUTHER diss. de vomitus cruenti indole et cura. Erford. 1732; — BLUMENTHAL diss. de aegro spontanea ventris haemorrhagia gravissime correpto. Havn. 1733; — EDEL diss. de vomitu cruento. Argent. 1742; — SCHRADER diss. de morbo nigro Hippocratis. Rintel. 1764; — REIL diss. de vomitu cruento. Duisb. 1771; — DUNCKER diss. de vomitu cruento. Lips. 1776; — SINGER diss. de morbo nigro Hippocratis. Tyrnav. 1775; — HALL diss. de melena. Edinb. 1782; — GRILLOT diss. de vomitu cruento. Nanceji 1785; — BRYAN diss. de melena. Edinb. 1786; — HARTMANN diss. de morbo nigro Hippocratis. Francf. 1786; — GIRARD diss. de melena. Argent. 1789; — MARCUS diss. de vomitu cruento. Francf. 1790; — SCHMIDT diss. de vomitu inprimis cruento. Helmst. 1792; — BEDNARCZYK diss. de vomitu cruento. Francf. 1793; — HOEHN

§. LXXXIV.

Symptomata. Necroscopia.

Sympt. distinctio. 1. Haematemesis nunc sensim sensimque

n

diss. cogitata quaedam de morbo nigro Hippocratis, mitu cruento et diarrhoea cruenta. Jen. 1796; — K diss. de vomitu cruento. Helmst. 1797; — Kuhn (Bre diss. de morbo nigro Hippocratis. Lips. 1802; — W burg diss. de haematemesi. Francf. ad Viadr. 1803 Wundram diss. momenta quaedam circa melenam. (G 1803; — Dalché *essai sur l'embarras gastrique et le missement de sang. Paris* 1803; — Thiebault *essai l'hématémèse. Strasb.* 1804; — Simon de Machault *sertation sur l'hématémèse. Paris* 1809; — Lemonnier *sur l'hématémèse. Paris* 1812; — Girard *diss. sur l'hé témèse. Paris* 1815; — Vorlaender diss. de morbo n Hippocratis. Bonnae 1823; — Zeising diss. de m nigro Hippocratis, vomitu cruento et diarrhoea cru Jen. 1824.

27) J. Actuarius method. medend. libri sex. Venet. 1 Lib. IV. c. 5; — Trincavellus enchiridion medic. lib cons. 56; — Valleriola observ. medicinal. lib. II. N — Crato consil. lib. VI. No. 68. 69. VII. No. 6 Schenk observ. med. rarior. lib. III. obs. 54 seq. obs. — Forestus obs. lib. XVI. obs. 24 sq. XVIII. obs. 18 — J. Lang epistolae medicinales lib. III. lib. I. No. 4 Smetius miscell. lib. X. p. 525. 544; — Varandaeu affectibus ventriculi. p. 154; — Zacutus Lusitanus practic. historia lib. II. No. 10; — Riverius obs. med curat. cent. I. obs. 45. cent. IV. p. 26; — Salmuth med. cent. II. obs. 3. 54; — Bartholinus hist. cent. I. hist. 19. 21. 87. cent. III. 36; — Sylvaticus sil. et respons. cent. II. No. 82; — Heredia opp. lib. II. No. 32; — Grüling observ. et curat. medic. VI. obs. 56. VII. obs. 61; — Tulpius obs. med. lib

; derepente[2]), ingruit. Ibi, chronice, hîc, e decurrere solet.

Sym-

ap. 21; — HOECHSTETTER observ. medicinal. dec. II. c. . 5. 6; — SWALWE querel. ventric. p. 313; — WINCKER e vomitu sanguineo in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6 et 7. 1675—1676. p. 82; — BIERLING adversaria uriosa lib. I. p. 18, et, medicus theoretico-practicus. p. 057; — BLANCARDUS collect. med. phys. cent. VII. obs. 66; — CAMERARIUS memorabilia medicor. cent. XIX. No. 33; — DODONAEUS observ. med. cap. 18. 26; — PASSIS u BLEGNY *temple d'Esculape. No.* 81; — SYDENHAM de omitu sanguineo in Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 6. 1681. append. p. 189; — RIEDLIN observ. cent. II. bs. 36. 96; — CAMERER de cura vomitus cruenti enoris in Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 5 et 6. 697. 1698. p. 489; — BALLONIUS opp. T. I. p. 117. 152. 31; — ZWINGER theatr. praxeos medic. p. 420. 529; — ENTILIUS eteodromus medicus practicus. p. 546; — *Bresuer Sammlung.* 1726. *B.* 1. p. 723; — RULAND cur. mpiric. cent. II. cur. 68. III. 4. IV. 67; — Commercium ter. Norimbergense. 1739. p. 15. 21. 1741. p. 77; — HURIG haematologia. p. 239. 249 et chylologia. p. 469; GOHL *Compendium oder kurze Anleitung zur Praxis nica.* p. 62; — WEBER observat. medicinal. Fasc. II. p. ; — GESNER *Samml. von Beobacht. aus der Arzneygel.* 1. *No.* 3. *B.* 5. *No.* 8; — CONSBRUCH in diss. fascic. serv. medicarum. Stuttgard. 1777; — THEDEN *neue Berk. und Erfahr. Th.* 2. p. 119; — WHYTT *sämmtliche r prakt. Heilkunde gehörige Schriften. A. d. Engl. Leipz.* 390; — ULLOA ex *Philosophical transactions. No.* 492. LESKE *Samml. auserl. Abhandl. B.* 3. p. 200; — ZELR in BALDINGER's *neuem Magazin für Aerzte. B.* 3. p. 11; — D'APPLES *Beobachtungen von der sogenannten warzen Krankheit* (morbus niger) ex Actis Helveticis. l. VIII. in *Samml. auserl. Abhand. für. pr. Aerzte. B.* 7.

Sympt. prodrom. 2. *Symptomata* illius *prodroma* sunt: tens

p. 271; — Baumes ibid. *B.* 7. p. 535; — Home *klin*
Versuche. p. 134; — Roth in *Medicinisch. Wochenb*
p. 10; — Ovelgün vomitus cruentus curatus in Nov.
acad. nat. curios. Vol. III. p. 285; — Ranoe in Act.
soc. medic. Havniensis. Vol. II. p. 155. 394; — Fa
Neuen schwedischen Abhandl. Jahr 1784. p. 39; — Ri
beck in Schmucker's *vermischt. Schriften. B.* 1. p.
— A. G. Richter *medic. chir. Bemerk.* p. 109. 118
Zacchariolí *osservazioni sulla melena. Imola* 1793
Fiderit *prakt. Anmerk. vom Militär-Lazareth in Ka*
St. 1. p. 24; — Nezler in Eicken *Samml. interess*
Aufsätze und Beobachtungen. B. 1. p. 76; — Klo
Archiv der pr. Heilkunde für Schlesien. B. 2. *St.* 2. *N*
— Schlegel *Materialien für die Staatsarzneyw. und*
Heilk. Samml. 1. *Aufsatz* 9; — Rodamel in *Mémoi*
la soc. méd. d'émulation. T. 2. p. 145; — Rogery in
nales de la soc. de médec. de Montpellier. T. 1. p. 33
Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B. 21. *St.*
92; — Pinel in *Dictionnaire des sciences médicales.* T
p. 98 — 122; — Addendae memoriae in diariis me
contentae, videlicet: *Journ. de médecine. T.* 4. N
(Briaude); — *T.* 6. p. 83. 336 (Varnier), p. 336 (V
dermonde); — *T.* 8. p. 222 (Bonté), p. 244 (Geoff
p. 423 (Thiery), p. 517 (Martin); — *T.* 12. p.
Compardon) p. 317 (Glatigny); — *T.* 13. p. 497 (
nier); — *T.* 22. p. 449 (Renard), p. 502 (Saulsay)
T. 26. p. 139 (Rozière); — *T.* 39. p. 465 (Marie); — *T*
p. 349. 357 (Gaultier); — *T.* 69. p. 260 (Hatté); — *J*
de médec. contin. T. 10. p. 123 (Gaudichon); — *T.* 11.
pend. p. 24 (Laennec, Auvity, Chézé): — *Giornale*
società medica di Parma. Vol. 1. *No.* 2 (Rubini): —
London medical Journ. Vol. 1. p. 4 (Crosfield): —
der's *Journ. für die Chirurgie. B.* 1. p. 215 (Siebold)
Hufeland *Journ. der prakt. Heilk. B.* 16. *St.* 2. p

et oppressionis circa praecordia sensus, cum
stitia, anxietate, palpitatione cordis, verti-
[3]), sussurru aurium, oscitatione, halitu foe-
, screatione salivae spumosae, glutinosae, gin-
sanguinem fundentibus[4]), sapore oris dulci[5]),
tentia inediam aeque ac cibatum perferen-
, doloribus lancinantibus hypochondrii sini-
), lumborum aliquando totius columnae ver-
lis[8]), ructibus, singultu[9]), sternutatione[10]),
nau-

Wagner), — *B.* 20. *St.* 4. p. 71 (Wendelstaedt): — orn's *Archiv für medic. Erfahrung* 1811. *Juni* p. 12 Bruckmann): — Rust *Magaz. für die gesammte Heilk. B.* . p. 508 (Göppert).

Per plures annos, haud paucis haec mala parantur" P. Frank l. c. p. 194.

Alios tamen multos, hoc profluvium ventriculi cruentum *improviso* quasi, aut saltem sine praeviis ad epigastrium olestiis adoritur". Idem, ibidem p. 196.

Hoc symptoma jure extollit Pelargus (ad Stahlii col-. medic. p. 369).

inis vicibus id in aegra J. P. Frankii (l. c. p. 196) cidit.

Aliquoties aegras Vindobonensi in clinico instituto, uusquam sanguinem evomuerint, de *oris dulci sapore* queri audivimus; ut igitur non solam haemoptysin haec ra praecedat sensatio" (J. P. Frank l. c. p. 198).

erissima Tissot (*oeuvres* l. c. p. 33) observatio.

G. Vogel *Handbuch der prakt. Arzneywissensch. B.* 5. 75 (In propria uxore).

regione pancreati respondente (Sauvages l. c. spec. 6).

m Nenterum *motus singultuosos* inter prodroma haema-esis recensuisse ex Pelargo (l. vix cit.) elucet.

n viro annorum quadraginta quatuor, quem vere anni , Vilnae, cum professore *Niszkowski* curaveram;

nausea, vomituritione, vomitu materiarum aci rum, alvo crebra, liquida, nigra[11]) et pu saepe intermittente.

Symptom. constitut. 3. Nisi aegroti aut diarrhoea exhausti, haemorrhagia ventriculi occulta[12]) pereant, pr via interdum perceptione ac si cruor in stomac colligeretur[13]), sub pulsu frequenti, obscuro[1] exili, ac extremitatum (sudore viscido coop tarum) frigore[15]), facie saepe pallida, collap li

singultus non solum, sed etiam *sternutatio* futurum vo tum cruentum annuntiabant.

11) „*Ich habe bei einigen, welche* vomitum cruent *mehrmalen und* periodice *gehabt, angemerkt, dass sol schwarzer Durchfall sich etliche Tage eher, als der* vomi cruentus *gezeigt: wenn nehmlich das Geblüt nich stark auf einmal lossgebrochen und die Natur es mit S sen und Getränk unten ausgetrieben; indessen ist es Merkmal gewesen, dass* vomitus cruentus *bald a auf gefolgt ist, bevorab, wenn sich ein Drücken oder Ba igkeit in dem Magen empfunden*" (Storch *von den Kra heiten der Weiber. B.* 2. p. 272). Idem Tissot (l. c. p. testatur, ipseque pluries vidi.

12) „Vir sexagenarius, nulla praevia manifesta causa, expectata ac subitanea nece extinguitur. Lustrato ca vere, tota ventriculi cavitas uno praegrandi, et form ejus referente, sanguinis grumo eum in modum obs et oppleta erat, ut spatium nullum vacuum inter pylo et sinistrum orificium relinqueretur." Lieutaud hist. a med. T. I. p. 15 (ex actis Petropolitanis).

13) Stahlii (l. c. p. 733) observatio pluries ab experie mea comprobata.

14) *Verborgenen Puls* vocat Gessner (l. c. *B.* 1. p. 67).

15) Gessnero (l. c. p. 66), *extremitatum frigus* eorum sudorem, pro essentialibus haematemesis symptomati

hymiis [16]) et aliquando convulsionibus [17]), *tus adparet sanguinis*, modo pauci [18]), modo osissimi [19]); nunc puri, fluidi, inodori; nunc

cibis

eclaranti, adstipulor, etsi pro talibus nec a Fr. Hoffmanno nec ab Hochstaettero adducta fuerint.

Verissime Fr. Hoffmannus (l. c. p. 67): „nullum sanguinis profluvium, vel et sola ad hoc ipsum molimina, um facile quam illud ventriculi *lipothymia* insequitur."

Horstius (l. c. obs. 33. p. 67) horrendi vomitus cruenti virgine, cui menstrua obstructa erant, exemplum refert, in quo *convulsiones epilepticae* repetitae oriebantur. - Spasmum et *convulsionem* in femina haematemesi laborante, quoque Storch (*Weiberkrankh. B.* 8. p. 588) nspexit.

Ad aliquot solum cochlearia refertur Stahlii colleg. ract. p. 365. — „Mense Martio 1798 tractavi virum juvenem, liberum baronem a Dahlberg, jam per tres hebdomadas febricitantem, aliquoties lipothymia correptum, continuo adhuc in eandem, ac in vomitum nisu adductum. Illico febris siluerat, continuaverant caetera. mnia assumta per vomitum, non tamen illico, nec sub olore urente ventriculi, rejiciebat; multa vero mucosa mitu expulsit, quae *colorem* fere *roseum* habebant inne mixtum, quin purus sanguis adparuisset" (Ex sche- s paternis).

Pluries spatio dierum trium quatuorve cruoris libras to, decem, vomitu rejectas vidi, et semel in gravida uius noctis curriculo libras septem. — Teste Hallero lem. physiol. T. II. sect. I. §. 3) apud Irenaeum Vehum exemplum habetur aegroti, qui saepius haematemesi borans, nunc 15. 18; nunc 24. 27. 30, toto vero morbi mpore ducentas et duas libras sanguinis evomuit. Stalartus (cent. I. p. 282) meminit gravidae, quae a primo aviditatis mense usque ad ultimum, quotidie uncias fere

cibis aut saburris remixti; nunc atri, picei, c rulei[20]), acidi[21]), foetidi[22]), in placentas c gulati et concretionibus polyposis et carneis m ti[23]). Sunt qui talia inprimis patiantur dum latus dextrum decumbunt[24]). — Peracto vom per intervalla, et saepe periodice[25]) (at non s per cruento) recrudescente, angustiae freque quidem, verum non constanter remittunt, evanescunt. Sequuntur borborygmi, tormina v

octo cruoris evomuit. Similia notavit STORCH (comm ad STAHLII collegium p. 365).

20) REISELIUS in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. an obs. 67.

21) *Acidum* interdum spirare sanguinem, praesertim hypochondriacos, si acidum in primis viis haeserit, n TISSOT (l. c. p. 27); confirmatque W. LIPPICH (*Gas rhagie mit hervorstechender Salzsäure, und scirrhos-en sematoser Entartung des Speisekanals.* In *Medicinisch. bücher des k. k. österr. Staates. B.* 11. p. 246).

22) STORCH l. c.

23) FORESTUS (l. c. lib. XVIII. obs. 19; — D. WINC de carnis vomitu cum sanguine. Cum addendis R. TILII in Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6 1675—1676. p. 63. dec. III. ann. 7 et 8. 1699 et 170 LUDWIGIUS (l. c.) massas de quibus agitur polyposa tunica ventriculi nervoso-vasculosa, nixu fortiori s rata, repetiit. Non est cur moneam, illas vel p fibranam sanguinis, vel pseudomembranas a praevi flammatione productas, sistere.

24) Sic WEDELIUS (l. c.) in studioso juvene animadv rat, ideoque illum in latus sinistrum decumbere juss

25) GUILLER *observation sur une hématémèse périodiq trois en trois ans;* in *Annuaire de la soc. de médec. d partement de l'Eure. ann.* 1810. p. 224.

flatus foetentes ac diarrhoea sanguinem, modo
rum, fluidum, modo nigrum congrumatum
ens. Diarrhoea haud comparente, meteoris-
et febris expectari debent.

i. *Cadavera* haematemesi defunctorum obtu- Necroscopia.
t: *ventriculum* amplum[26]), rubrum[27]), pun-
occineis[28]) (sub scarificatione materiam atram
entibus[29])), notatum; parietibus nigris[30]),
raenosis[31]) instructum; cruore repletum[32]);
us ejus sanguineis, praesertim brevibus*),
vacuis[33]), integris[34]); modo expansis ni-
[5]); arteria coronaria[36]), splenica[37]), vena
coro-

LIPPICH, GOEPPERT, DALMAZONE ll. cc.
PORTAL l. c. 28) PORTAL l. c.
FR. HOFFMANN diss. de morbo nigro §. 19. apud BAL-
INGER l. c. p. 18.
PORTAL l. c.
LIEUTAUD hist. anat. medic. obs. 155.
LIEUTAUD l. c.; — FR. HOFFMANN med. rat. syst. l. c.
s. 2; — RICHTER l. c. — PORTAL l. c. — ELLIOT in
edic. chirurgic. transactions 1825. p. 52.
OLAEUS de eruptione sanguinis e vase brevi in ipsum
ntriculum, mortis et vomitus cruenti causa. Miscell. acad.
t. curios. dec. III. ann. 5. p. 597.
TISSOT l. c. p. 43; — CORVISART *nouvelle méthode de
connaître les maladies de la poitrine* p. 229.
„Sed et plures, cum post immanes, lethalesque cruenti
moris, aut sanguinis ipsius vomitum dissecti essent;
llum quaerentibus aperti aut erosi vasis indicium in
ntriculo ostenderunt" (MORGAGNI l. c. epist. XXXVI.
t. 12).
PORTAL l. c.
CRUVEILHIER *anatomie pathologique du corps humain.*

coronaria sinistra[38]), erosis; venis varicosis disruptis[40]); membranisque ulceribus[41]), fun haematode[42]), scirrho[43]), steatomate[44]) insig tis; — *intestina* partim ab aere*), partim a sa gu

Livraison X. Planche VI. fig. 2. *Ulcère occupant la pe courbure de l'estomac. Ouverture de l'artère co naire stomachique;* — FRORIEP *Notizen aus dem biete der Natur- und Heilk. B.* 37. *No.* 16. p. 256.

37) CRUVEILHIER l. c. *Planche VI. fig.* 3. *Ulcère occup le paroi postérieur de l'estomac. Hématémèse et déjecti sanglantes. Lésion de l'artère splénique.*

38) GOEPPERT l. c.

39) FORESTUS l. c. lib. XVIII. schol. ad observ. 18; SCHENK l. c. obs. 117; — ROZIÈRE l. c.

40) STOLL rat. medendi. T. VI. p. 36.

41) NICOLAI *Pathologie. B.* 6. p. 454; — CRUVEILHIER l cfr. cap. XXVII.

42) Huc casum pertinere reor a DALMAZONE (l. c.) relatu „*nello stomaco e nella parte superiore e posteriore di q sto presso la foce cardiaca sorgeva un tumore del vol di grossa pera, ulcerato nella sua parte anteriore, e r chiudente nella sua cavità sangue disciolto e negricante, qu gocciolava per quel foro, sotto la premitura del tumo l'intreccio di vene dilatate e varicose ambiente il tum era grande, aderiva per innumerabili ramificazioni a parete del ventricolo, spaccato il tumore avallò in parte, cellette e concamerazioni cellulari erano piene di color to e scuro del color del caffé, ne appariva sostanza larda o scirrosa.*"

43) WHYTT l. c. p. 416.

44) NIEMANN ad HEBERDEN *Commentarien über den Verla der Krankheiten und ihre Behandlung. A. d. Lat. Lei* 1805.

*) LIPPICH l. c.

e nigro piceo obducta [45]); — *mesenterium* cum ; varicosis *); — *lienem* praemagnum [46]), norm [47]) (aut friabilem ut digito pressus dehis- [48]), aut durum ut vix cultro discindi possit [49])), vasis dilatatis [50]), sanguine atro [51]) et con- onibus instar polyporum [52]) repletis; — *pan*- s carcinomaticum pressione pulvini durioris ven-

In aegra quae die 16. Februarii 1790 in clinico instituto 'icinensi haematemesi obiit, cujusque brevis mentio in atris epitome de curandis homin. morb. l. c. §. 613 fit, itestina tam tenuia quam crassa a *sanguine atro piceo* d anum usque obducta vidi. Ventriculus quinque cir- iter libras cruoris atri continebat. Nec tamen unde san- uis manaverit detegi potuerat. Morbus supervenerat ana- arcae ex febre intermittente neglecta. Debuisset itaque ien solito major expectari: ast neutiquam. Nihil enim norbosi hoc viscus exhibuit praeter concretiones parvas [uasi corneis quibus ejus superficies obducta erat. Contra iepar coloris cinerei tuberculis obsitum fuit. *Intestino- um membrana villosa, sanguine* licet absterso, *rubebat.*

Hesse l. mox citando p. 741.

„Ut hepar mole superaret, ponderetque libras quatuor um semisse" (Morgagni l. c.).

„Nec erat aequo durior" (Morgagni l. c.).

Fr. Hoffmannus l. c. obs. 3. — Portal l. c. (historia norbi quo celebris botanicus Aublet obiit).

Fr. Hoffmannus l. c. obs. 2; — Rogery l. c.

Columbus de re anatomica lib. XV. p. 492; — Riola- us anthropolog. lib. II. cap. 17; — Wedel Miscell. ci- at; — Platerus obs. lib. II. — Bonetus med. septentrion. ib. III. sect. 5. cap. 4; — Bartholinus hist. anat. rar. cent. III. hist. 20. — Richter l. c. p. 119; — Portal . c.

) Portal l. c. 52) Morgagni l. c.

ventriculum irritans [53]), erodens [54]); — *he[...]* magnum [55]), tuberculosum [56]), putrescens sto[...] cho adcretum [57]), cum ramis potioribus ve[...] portarum sanguine turgentibus [58]); — *cysti[...]* *felleam* atra bile [59]), calculis [60]) refertam, cum [...] scessu [61]); — *cavitatem peritonaei* sero [62]), pure [6[...]] sanguine [64]) repletam; — *renem dextrum* aor[...]

53) ETTMÜLLER opp. p. 106; — SYLVIUS prax. lib. I. [...] 15; — PORTAL l. c.; — R. LAW *Blutbrechen welches [...] einer Leberkrankheit herrührte.* Ex *Dublin medical Tr[...] actions. Vol.* 1. *P.* 1. p. 105. in *Samml. auserl. Abha[...] für pr. Aerzte. B.* 40. *St.* 3. p. 495.

54) VAN DOEVEREN observat. patholog. anatom. Lugd. [...] 1789. obs. 1.

55) PORTAL l. c.

56) HORSTIUS lib. IV. P. II. p. 335.

57) LIEUTAUD hist. anat. med. T. I. obs. 139.

58) PORTAL l. c.

59) BUDAEUS Ephem. acad. nat. curios. cent. I. II. obs. [...] cent. III. IV. append. No. 12; — PORTAL l. c.

60) RAHLFF in Act. nov. R. soc. med. Havniens. Vol. [...] Havn. 1829. No. 2.

61) THIEBAULT *observations sur plusieurs hématémèses, épr[...] vées à différentes époques, à la suite d'une hépatite [...] abscès au foie et un autre à la vésicule du fi[...] ouverts tous deux dans l'estomac, comme on l'a rec[...] par l'autopsie cadavérique, quinze ans après la mal[...] primitive. Annales de la soc. de médec. prat. de Mo[...] pellier T.* 7. *P. X.* p. 392. *T.* 8. *P. I.* p. 125.

62) PORTAL l. c. — J. P. FRANK l. c. p. 201. 209.

63) DE ROOSE in *Verhandlingen van het Genootschap* [...] *Antwerpen. Deel* 2. *No.* 11.

64) SANDIFORT observ. anat. patholog. lib. IV. p. 14. no[...] (in recens nato. Omnia viscera sana, solum vasa sang[...]

nae cavae incumbentem[65]), sinistrum cum lo[66]); — *cor* mole auctum[67]); — *aortam* sau- n*), dilatatam[68]), arrosam, sanguine in ven- lum[69]), aut oesophagum[70]) ruente; — *venam* n vacuam[71]) sicuti et reliqua vasa[72]).

§. LXXXV.

Caussae.

I. *Disponunt* ad haematemesin: infantia[1]), sexus C. praedisponentes.

a ad marginem inferiorem ventriculi et hunc inter ac nem variis in locis destructa).

DROUIN *Journal des sçavans.* 66) PORTAL l. c.

DALMAZZONE (l. c.).

Dr. MARTIN's *Beobachtung einer Durchlöcherung der Speiröhre und Anfressung der Aorta, bedingt durch einen emden Körper.* In GERSON's *Magaz. etc. B.* 15. p. 155, *La clinique des hôpitaux. T.* 1. *No.* 23.

DALMAZZONE l. c.

VAN DOEVEREN l. c.; — SANDIFORT museum anat. Vol. sect. V. No. 8. p. 242. Tab. CV. fig. 1. 2. Tab. CVI. g. 1; — O'REARDON *Journ. de méd. continué. Vol.* 16. p. 2; — VALCARENGHI de aorta anevrysmatica. obs. 3. p. ; — SAUVAGES l. c. spec. 2 (ventriculus septem vel octo oris sanguinis distensus, aorta ad brachii magnitudinem r spatium septem vel octo pollicum dilatata, et orificium denarii magnitudine aortae et oesophago continuo mmune). TISSOT l. c. observationem TABARRANI re- rens.

NANNONI *trattato di chirurgia. T.* 2. *obs.* 87. p. 207.

THONERUS observat. medic. lib. III. p. 140.

„Mirum fuit, quam modica in vasis omnibus sanguinis rtio superesset.“ MORGAGNI l. c. — PORTAL l. c. — ALMAZZONE l. c.

) recens natorum haematemesi, mihi pluries visa, legi

sexus sequior (intra ambitum menstruis solenn constitutus [2]) et temperamento plethorico et viv praeditus [3])) ac masculinus (inter annum trige mum et quinquagesimum versans [4]) et tempe mento atrabilari et melancholico mulctatus), v sedentaria, fabrica corporis qua costae deors t

merentur RIEDLIN curat. med. milenar. p. 314; — HOFFMANN de morb. nigr. Hippocr. §. 9; — BREBIS vomitu et secessu cruento in puerulo recens nato leth in Act. phys. med. acad. nat. curios. Vol. IV. Nove 1737. obs. 58; — TREW et ETLINGER in Commerc. l ad rei medicae et scientiae naturalis incrementum in tuti hebd. VII et XLV; — STORCH *Jahrg.* 3. p. 734, *Kinderkrankheiten. B.* 1. p. 426 et *B.* 3; — GESNER *B.* 2. p. 235; — R. A. VOGEL praelectiones de cogn et curand. praecip. corp. hum. affectib. p. 215; — R SENBECK l. c. *B.* 1. *Beobacht.* 51; — LAFAURIE *hém mèse qui a eu lieu chez une pétite fille pendant les t prémiers jours de sa vie. Annales de la soc. de médec Montpellier. T.* 19. p. 79; — Y. Z. *Geschichte eines he gen und heilsamen Blutverlustes eines neugebohrenen K des mit Folgerungen über die Unterbindung der Na schnur, in Archiv der medic. chirurg. Pharmac. von e Gesellschaft schweizerischer Aerzte. Arau* 1816; — W SCHMITT *über das Phaenomen des blutigen Erbrechens Stuhlabsetzens neugebohrner Kinder,* in *Medicinische Ja bücher des k. k. österr. Staates. B.* 4. 1818. *St.* 2. p. — C. G. HESSE *von dem Blutbrechen und der Mela der Neugebohrnen,* in PIERER'S *und* CHOULANT'S *allgem medicinische Annalen für das Jahr* 1825. *Junius.* p. 722

2) STAHL theor. med. verae. p. 732.

3) JUNCKER conspect. medicin.

4) Rarum sane est exemplum viri sexagenarii haematem laborantis a J. P. FRANK (l. c. p. 193) relatum.

unt [5]), anomaliae arteriae coeliacae [6]), dispo- connata ad haemorrhagias [7]), praecipue ad orrhoides; morbi cordis [8]), et inprimis febres nittentes, maxime si male curatae fuerint [9]). rum haematemesin Europae a septentrione ad meridiem aequo pacto divulgatam, nul- amen epidemice regnantem [10]), vidimus [11]).

2. *Ex-*

ic cl. Clarus (*Annalen des klinisch. Instituts am St. Ja- bsspitale in Leipzig. B.* 1. *No.* 3) contendit.

altem suspicor ab aetiologia haematemesis haud alie- um esse anomaliam, qua arteria coeliaca solum in duos mos (arteriam scilicet splenicam, et coronariam) dividi- r, arteria hepatica ex arteria mesenterica superiore nergente.

Exemplum feminae ab hematemesi correptae adnotavi n diario meo clinico Ticinensi ann. 1793—94) cui ante bertatem sanguis interdum e naribus stillabat, ab anno tem aetatis undecimo jam menstrua rite et copiose ebant, donec tandem in haematemesin inciderit, sub nifesta in haemorrhagias dispositione" (Ex schedis pa- rnis). — De femina septuaginta annorum, quae a puber- e sua, usque ad cessationem menstruorum, menses sem- r per vomitum patiebatur, Stalpaartus (cent. observ. act. p. 696) narrat.

Cor repletum repertum est materia tali, qualis vomitu jecta fuerat" (Morgagni l. c. Epist. XXX. art. 18). — *provato, che in molti (?) casi di vomito nero e di me- a siasi trovato ed il ventriculo ed il cuore simultanea- nte offesi*" (Dalmazzone l. c.).

irdung ab Hartung de perversa febris intermittentis ratione, vomitus cruenti et arthritidis auctore. Act. acad. t. curios. Vol. 4. p. 298; — Latour *histoire philosophi- e des causes essentielles et immédiates ou prochaines des émorrhagies. Orléans* 1815.

C. excitantes.

2. *Excitatur* haematemesis (ne iterum caussis ex necroscopia elucentibus dicamus) a v lentiis foetui illatis [12]) aliisque [13]), praecipue co tusionibus epigastrii [14]) et pectoris [15]); a nisu ponderibus elevandis [16]) et sub partu [17]); a v ne

10) De haematemesi binis vicibus Gadesii epidemice grass te legitur in *Mémoires de Toulouse. T.* 2. Vide Richt *chir. Bibliothek. B.* 12. p. 195.

11) Partem enim quam in Insubria febres intermittente affectiones lienis inde emergentes, in haematemesi ex tanda ludunt; in Lithuania potus liquorum fermentator et haemorrhoides vulgatissimae vindicant.

12) „Vomitus cruentus recens natis aliquando accidit vehementi ventris aut capitis in partu compressio (Vogel l. c.).

13) „A contusione aliqua facta circa viscera ventriculo cina sanguis nonnunquam evomitur" Plateri (praxi 726) hoc monitum confirmarunt observationes Pela (*Jahr.* 3. p. 350), Marie (l. c.), Siebold (l. c.) etc.

14) Ström in Actis R. soc. med. Havn. Vol. IV. p. 283 Delachaud l. c.; — Pinel l. c. p. 102; — verno a 1801 rusticum curavi, qui, e domo ad stabulum vig tibus tenebris rapide transcurrens, epigastrium ita co temonem currus eo inscio in chorte relicti, allidit, illico in lipothymiam inciderit, subsequente vomitu cru to. — Hoc malum quoque a pugilatu (*boxen*) excit plurimi Angliae medici me certiorem reddiderunt.

15) Pelargus *Jahrg.* 2. p. 35.

16) Anno 1806 haematemesin paucis horis lethalem in daeo Vilnensi vidi, qui saccum praemagnum rubloni argenteis repletum portaverat. Ex simili caussa a. 1 aliud haematemesis, feliciter tamen terminatae exempl notavi. In Göpperti (l. c.) aegro nulla vomitus cru caussa detegi potuerat, nisi, quod „*im Gefühle sei*

tione ventriculi[18]); ab emeticis[19]), drasti-
[20]), emenagogis[21]), abortivis[22]), aliisque phar-
s[23]), nitro non excepto[24]); a deglutitis os-
sicu-

raft er sechs Wochen vor seiner Krankheit zwei seiner Freunde auf einmal gehoben hatte, und bald nachher ein pannendes Gefühl in der Herzgrube gespürt, welches mehre Tage fortwährte, dann sich aber völlig verlor.“

„Si ex partu sanguinem vomat (mulier) huic hepatis otula sauciata est“ (HIPPOCRATES de morbis mulierum lb. I). — „Capitale sanguinis observavi cum vomitu pro-uvium in foeminis, quae partu difficillimo, ex pravo etus situ, laborarunt, et immensam sanguinis molem cum ita eructarunt“ (FR. HOFFMANN l. c. §. 10).

Chirurgi unanimi consensu vomitum cruentum vulneri-us ventriculi adscribunt, etiamsi SAUVAGES (l. c.) mo-uerit: „Vulnera ventriculo inflicta, cardialgias, syncopes, *pauci sanguinis vomitiones*, sed summam et cito lethalem irium prostrationem induxisse observavi.“

Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 7 et 8. obs. 143; — Commercium liter. Norimb. 1739. p. 23; — *Medicinisch. Wochenblatt.* 1781. *No.* 1. — Ego quidem pluries ab eme-cis, etiamsi non fortibus, cruorem cum materiis rejectis llicitum vidi, nunquam tamen formalem haematemesin.

TISSOT (l. c.) a pulvere empirici D'AILLAUD. — J. P. FRANK l. c. — A remedio Le-Roy, SPERANZA comment. . 63.

FR. HOFFMANN (l. c. obs. 6. epicrisis) exemplum hae-natemesis, usum elixirii cum essentia zedoariae et suc-ini in vino rhenano secutum, refert.

) ZACUTUS LUSITANUS med. pract. hist. lib. II. No. 11; — LUDWIG institut. med. clinic. §. 396.

) GLISSON de ventriculo et intestinis. Tract. II. c. 23. No. 11.

) Ab uncia ejus loco salis Epsomensis sumta haemateme-

siculis [25]), monetis [26]), hirudinibus [27]); a ver
bus

sis describitur in *Nouveau Journ. de médec.* 1818. *Févr*
p. 120.

25) Buxtorf observationes posthumae obs. 8; — a fr
mento ossis deglutito vomitus cruentus tandem leth
Acta Helvetica. Vol. VII. p. 101—118; — Sulzer vo
tus cruentus lethalis a deglutito et ventriculum succes
perforante ossiculo vervecino productus. Nova acta a
nat. curios. Vol. III. p. 307; — Gockelius observ. n
dec. V. No. 6; — Revolat *observation sur un vomi
ment de sang, produit par les plaies faites à la tun
interne de l'estomac par un fragment d'os avalé, et s
de la mort du sujèt. Annales de la soc. de médec
Montpellier. T. 4. P.* 1. p. 114.

26) Symg-Dorsey in *Museum von Philadelphia. No.* 27

27) Cfr. cap. V. §. XVI. No. 1. — Jam Plinius (lib. V
histor. natur. cap. 10) testis est, quod elephanti, ha
hirudine cruciatum maximum sentiant. — Galenus
locis affectis. cap. 5) provocat ad historiam juvenis
quo, ad narium foramen, in eo meatu, ubi nasus
oris cavum perforatus est", hirudinem conspexit. „
dem ratione, inquit, ex ventriculo quoque cruor ep
sanguisuga, evomitur; sed est hujusmodi cruor ten
sanieique speciem refert, sive is ex ventriculo, sive ex na
bus, sive ex ore feratur .... Equidem cum viderem
minem, integra valetudine, hujuscemodi cruorem evom
tem; interrogavi qua victus ratione antea fuisset us
Ille vero inter alia, quae narravit, hoc quoque addi
quod, dum nocte quadam sitiret, misso puero, qui aqu
afferret, ex immundo fonte bibisset. Quibus auditis, sci
tatus sum, apparuissentne aliquando sanguisugae in i
fonte? Qui, cum id quoque fateretur, epoto subinde i
neo pharmaco, hirudinem vomitione rejecit. Porro, c
alius quispiam hujusmodi cruorem emungeret et exspue
ipso narrante audivi, eum rure, aestatis tempore in t

⁸) forteque ab insectis[29]; ab esu fructuum
orum[30], a potu vini et alcohol[31]), aliove

ae-

o quodam cum caeteris juvenibus juvenili ludo, qualem
olescentes in aqua ludere solent, exercitatum. Tum
, sciens in eo stagno sanguisugas esse, duxi laboran-
n ad splendorem conversoque directe ad solis radios
ramine narium . . . . hirudinis in meatu latentis cau-
m conspexi." — Paulus Aegineta (de re medica lib.
c. 36) monet, quandoque etiam sanguinem floridum
screare, quibus hirudo gutturi affixa est. — Credit ta-
n R. Vogel (l. c.) vomitum cruentum tunc solum lo-
m habere, ubi hirudo e stomacho ascenderit, quod ex-
plo (ex *Journ. de médec.* 1758. p. 127) confirmat. Cre-
praeterea vir illustris veteribus aliquando polyposam
teriam, quam aegri haematemesi laborantes interdum
iciunt, fucum fecisse. — Caeterum origo haematemesis
deglutitis hirudinibus non solum a Riverio (observ. p.
1), utpote qui casum ejus refert, ubi hirudo viva vo-
tu rejecta est, sed etiam a recentioribus scriptoribus
nfirmatur. Spectant huc: Perhille *histoire de la chi-
rgie.* 1757; — Larrey *mémoires de chirurgie militaire.*
1; — Bégin *mémoires de médecine militaire. T.* 23; —
31 *Magazin der gesammten Heilkunde. B.* 28. *Heft.* 1.
190.

Cum vermibus plus vice simplici sanguinem vomitu re-
tum vidi, videruntque Wedel (Miscell. acad. nat. cu-
s. dec. II. ann. 1. obs. 7), Storch (*von Weiberkrankh.*
8. *Fall* 28) aliique; ast vera ventriculi haemorrhagia a
mibus provocata mihi nunquam obvenit. Ipse Stoll
t. medend. P. IV. p. 480), etsi dicat haematemesis com-
nissimam caussam vel ex vermibus vel retentis men-
uis proficisci, propriam observationem tamen ad diar-
eam cruentam et subinde ad dysenteriam restringit.

J. Chichester in *The Edinburgh medical and surgical
urnal. Vol.* 7. 1811. *No.* 13.

aestuante corpore frigide ingesto[32]); a cursu et vociferatione[34]); ab ictu electrico[35]); ab ira[3 moerore[37]), terrore[38]); a contagiis[39]) et in sin

30) *Blutbrechen und Tod durch übermässigen Obstge (Birnen)* in RUST *Magazin. B.* 19. p. 279.

31) Communissima, ut monui, caussa haematemesis re num septentrionalium.

32) Haematemesin a potu vini e malis confecto ac aestu corpore epoto GRANVILLIERS vidit teste TISSOT (l. c.).

33) THONERI (l. c.) aeger vini largiori haustu se exhila et vespere tardius domum repetens celeri gradu, ne cl sis portis, urbe (Ulm) excluderetur, eo contenden sanguinis vomitum lethalem incidit.

34) M. HOFFMANN de vomitu sanguinis ex vociferati Miscell. acad. nat. curios. dec. III. ann. 1. 1694. p. 231 Suspicor pneumonorrhagiam pro haematemesi imposuis

35) Adhibito ad paralysin sanandam: „*durch einen ungl lichen Fehler in der Lage der Kette, wurde der Sc einmal queer durch den Leib in der Gegend des Ma und nicht längst des darauf liegenden Arms gegeben. Patient empfand in dem Augenblick einen heftigen Sch in dem Magen, worauf nach einigen Minuten ein sta Blutspeyen (Blutbrechen?) erfolgte*". Ex PERCIVAL *ess medical and experimental. Vol.* 2. p. 181, in *Samml. au Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 2. *St.* 2. p. 72.

36) PELARGUS *med. Jahrg.* 1. p. 223. 37) PORTAL l. c.

38) FR. HOFFMANN l. c. obs. 10.

39) De vomitu cruento febris flavae symptomate vid. P Primae editionis alterae Vol. II. sect. II. cap. II. §. X. et praecipue CATHRALL *memoir of the analysis of the bla vomit ejected in the last stage of the yellow-fever. Phil* 1800. ALBERS *amerikanische Annalen. Heft* 1. p. 25. REIL *über die Erkenntniss und Kur der Fieber. B.* 3. 142.

ibus[40]); a catameniorum suppressione[41]), retenten-

De haematemesi ex febre intermittente vide TORTI ierapeut. special. p. 182; — S. VOGEL *Handbuch zur enntniss und Heilung der Blutflüsse.* p. 78.

Memorabile exemplum refert STAHL (theoria med. era. p. 737): „Virgo cum menstrua sibi fluerent, ingenti uadam immodestia, in pudorem, terrorem et gravem nimi commotionem, vel uno impetu compulsa est. Subsistunt menses illico et derepente. Corripitur vix una ost hora, gravissima angustia et anxietate praecordiorum, ein lipothymia, et cardialgia syncoptica; donec tandem oriente vomitu, primum quidem assumta rejiceret, remanente post vomitum, per aliquod tempus vomendi coitu. Redeunte quarta septimana, caeterum bene valens, ost assumtos cibos, nausea, vomitu, corripitur, cibos jecit. Circa merendae tempus, esurit iterum, aeque atie versus coenam; sed utroque tempore assumta vomitu jicit; idque per duos dies. Sequentibus duobus evanesente appetitu, ad conspectum immo memoriam ciborum, t levem potum, exercetur vacuis et fortibus vomendi natibus. Languescit magis cum pallore et horridulis gis percussionibus. Cum haec etiam per biduum circi- durassent, crescente angustia, anxietate, tensione et lde gravativa pressione suspiriosa, conatu vomendi, sum sanguinem sincerum, copiosum, quammaxime coalatum, frustis non exiguis rejecit. Quo magis hic votus succedebat; eo magis levabatur patiens. Per duos es sic repetente vomitu cruento, desinebat tandem in ensium ipsorum adhuc eruptionem, sed vix ultra sex ras durantem; deinde bene sana apparebat, et domecis negotiis invigilabat. Haec rerum facies eadem erat decimum tertium usque mensem. Tandem praeludia chexiae nascebantur. Assumtis remediis, sola menstrua oruperunt." — „Pulchra mulier, inquit GILIBERT (adver-a med. practica prima p. 245), temperamenti sanguinei,

tentione [42]), emansione [43]); a graviditate [44]), chiis cohibitis [45]); a funiculi umbilicalis negle in prole plethorica, emunctione [46]); ab haem
rh

menstruorum tempore, adspectu fratris stulti perc suppressione catameniorum laborabat cum variis aerum tandem sanguinem copiose vomit cum levamine." — mina septuaginta annorum, a pubertate sua, menses s per per vomitum patiebatur, teste STALPAARTO VAN WIEL (cent. posterior. p. 696).

42) WINCKLER de vomitu sanguinis a menstrui retenti Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 6 et 7. 1675. 1 p. 82.

43) ACOLUTH de vomitu sanguinis horrendo post mens emansionem ejusque curationem. Miscell. acad. nat. cu dec. II. ann. 6. 1687. p. 68; — PELARGUS *med. Jahrg* p. 35. 196. *Jahrg.* 3. p. 663. Ne de exemplis recenti bus nonnullisque mihi oblatis loquar.

44) Scriptores de vomitu gravidarum (cap. XXI. §. LX No. 2) simul de cruento illo locuti sunt. Accedunt B THOLINUS (histor. anat. cent. I. hist. 19), SALMUTH serv. cent. II. No. 54) aliique. Inter exempla a me illud nobilis feminae Vilnensis, simul struma labora quam verno anni 1822 curavi, eminet. Septimo m gravida, nulla praevia evidenti caussa, si nonnulla, tamen graviora, animi pathemata excipias, in haem mesin incidit, qua vigente unius noctis spatio septem c ris libras evomuit. Etiamsi morbi vis illico, debita dendi ratione, fracta fuerit; nihilominus adhuc du sanguinis copiam repetitis vicibus rejecit, antequam s tatem adtigerit.

45) *Beobachtung eines Falles, wo nach der Niederk statt der Lochien, ein Blutbrechen folgte;* in HORN'S *Ar für med. Erfahr.* 1825. *May. July.* p. 480.

46) Hypothesis non spernenda anonymi Y. Z. supra cita

dum intermisso fluxu[47]); a salivatione[48]), — lcerum pedum[49]) et tineae[50]) sanatione (vix ica polonica[51])) et a respiratione gaz hydrocarbonati *).

3. In *caussam proximam* haematemesis inquio, *arteriarum* aeque ac *venarum* ratio haben- C. proxima. *arteriarum* — quoniam impedito per arteriam licam aut splenicam in jecur vel lienem, ob s istiusmodi viscerum morbos, sanguinis inu, necessario jure major ejus copia, in ra- tertium arteriae coeliacae, arteriam scilicet nariam ventriculi (alioquin largiter cruore am[52])) ruere debet, ex qua plethora, hîc ibi, haemorrhagia, eaque potius per secre-

Mm 2 tio-

(Communissima sane haematemesis caussa, tam in viris, iam in feminis, neutiquam vero in infantibus. Debito im loco (P. III. Vol. II. sect. I. de haemorrhoid.) demonrabo, cl. Hesse (l. c. p. 730) pleno jure doctissimum rnka (hist. haemorrh. omnis aevi observata medica conens. Vol. I. p. 41) refutare, quatenus *haemorrhagias instinorum recens natorum* ex haemorrhoidibus repetit.

Sagar syst. morbor. sympt. p. 290.

Rhodius observ. med. cent. II. obs. 65. p. 86; — Scultus armament. chirurg. P. II. obs. 59. p. 86.

Rogery l. c.

Lafontainio (*chirurg. Abhandl. Polen betreffend*) non stipulor nexum plicam inter et vomitum cruentum aniadvertenti.

Hématémèse causée par la respiration du gaz hydrogène rcarboné ou gaz de l'éclairage, par le Dr. Fermon. rusac *Bulletin des scienc. médicales* 1827. *Septembre.* 57.

Cap. XIV. §. XLVI. 2.

tionem morbosam quam per erosionem[53]), e
pectanda est: *venarum* — (potissimum vasor
brevium[54]) et meseraicorum[55])) quoniam im

53) Dissertationi citatae Fr. Hoffmanni thesis adjuncta quae sic audit: „Ut rectius haemorrhagiarum aetio giam ab arteriis, ita etiam vomitus cruenti rationem inde petimus.“ Jam Blancardus dixerat haematem per vasa gastrica celebrari (Kaempf de infarctu vaso ventriculi §. 13). Portal (l. c.) ait: „*On l'a vu (le sa transsuder des extrémités arterielles dans l'estomac et d les intestins grêles.*“ Arterias sine erosione et per me secretionem morbosam sanguinis profluvium in morbo stro largiri posse, tandem meridiana luce clarius pro runt Testa (*malattie del cuore; nuov. ediz. di* Sorm *Milano* 1831. *T.* 1. p. 90), Elliotson (*Medico-chir transactions.* 1820. p. 52), Speranza l. c. p. 72 etc.

54) De origine haematemesis ex vasis brevibus perbelle Alberti (l. c.). Sunt equidem, qui observationum su allatarum (§. LXXXIV. 4) immemores, sanguinem in h matemesi rejectum ex vasis brevibus venire *non* p praetendant, eo quod haec vasa ventriculum non in diantur, sed solum in tunicas ejus inserantur. Hoc terim argumentum videtur tam difficulter non solvi crepaturae et vasorum et membranarum ventriculi si contingant. Nonne venae, quae sub cute decurrunt, in dum cum hac ipsa, praeviis inflammatione, suppurati exulceratione, rumpuntur? Et quare demum, quum su ris sanguinei ad cutem exempla non desint, quare, quam, similia phaenomena in ventriculo et intestinis c tingere non possent, sine ulla etiam dilatatione aut l sione vasorum?

55) Et haec vasa in aetiologia haematemesis non esse sil tio praetereunda Storch (*Weiberkrankheit. B.* 2. p. 3 animadverterat, dicendo: „*Allein, da in die Substanz Magens auch andere Adern laufen, deren Extremit*

enta, quae ob vitia aut membranarum ventriculi,
ich ebenfalls von einem innerlichen Triebe öffnen können; o kann man in solchem vomitu cruento, welcher eben nicht n so starker Quantität erscheinet, und die Patienten dabey nunter bleiben, gar wohl davor halten, dass solcher nicht us der Milz und per vasa brevia, sondern ex vasis neseraicis und deren Ramificationibus seinen Ursprung abe." Jam monuit ALBERTI (diss. de haemorrhoidum anomaliis Hal. 1717. §. 16): „quando molimen haemorrhoidale, missa vena haemorrhoidali interna, *in meseraicas venas* xorbitat, corripiunt aegros atrociores torsiones circa umbilicum et altius ascendentes, sub scrobiculo cordis, cum multis angustationibus et anhelosa et suspiriosa respiratione conjunctae, accedentibus gravioribus cardialgiis, pressionibus ad animi deliquium interdum urgentibus, frigidum sudorem elicientibus, caput in consensum trahentibus, ructus admodum anxios inferentibus et elidentibus, nterea saepe contumaciorem alvi occlusionem involventibus et vel flatulentiam perquam molestam et dolorificam simul inferentibus vel relinquentibus, cujus causam multi n atonia solius ventriculi vel intestinorum inquirunt neque ad fonticum haemorrhoidale negotium retrospiciunt. uando vero pergit, hae anomaliae propius ad vomitum cruentum tendunt, pathemata praedicta acerbius affligunt, nprimis vero a scrobiculo cordis versus sinistrum hypochondrium impetuosius ruunt et gravius saeviunt, ut sunt angustationes circa ventriculum et in illo, quae tanto magis post levem ciborum ingestionem augentur, sive cibi molles sive solidi fuerint, ut propterea subjecta alimentorum assumtionem admodum vereantur, quo spectant etiam sensibiles ventriculi torsiones, alternantes inflationes, respirationis oppressiones, singultuosae succussationes, asthmaticae afflictiones, ructuum anxiae et violentae extrusiones, convulsivae concussiones ad diaphragma et ad ventriculum abeuntes, lancinatoriae, dolentes sensationes in si-

culi, aut partium contiguarum, progressui san-guinis per illas obstant, in stomacho non sec ac in intestino recto [56]), profluvium cruentum (depositionem materiae nigrae [57])) largiuntur *arteriarum* et *venarum simul* — vix enim separ tim aegrotare queunt [58]). Accedunt morbi cruen hep

nistro hypochondrio, vagae reliqui corporis aestuation intercurrentes superficiales horripilationes, sudationes fi gidae, occurrentes dolores capitis gravativi et commoti nes vertiginosae, oppressiones praecordiorum, refrige tiones extremitatum, pedum manuumve, appetitus dep vatus, graves dejectiones, imbecillitates reliquarum viri murmura et borborygmi sursum angustantes, donec ta dem actuales vomitus erumpant. Continuant interea miores alvi obstipationes et indistinctae inquietudines, inferioribus abdominis regionibus in superiores transc dentes, et haemorrhoidum motuum et successuum ano lias prodentes. Sub quibus eluctationibus haemorrhoi libus anomalicis, quando secundum praesumtionem ve triculi debilitati et atoniae viscerum, stomachica et s guinem commoventia remedia adhibentur, non modo t haec calamitatum series augetur, sed et eo facilius et c tius *eruptio cruenta in ventriculum* adjuvatur et acce ratur."

56) „*Les hémorroïdes, comme je l'ai prouvé fort au lo et la maladie noire, sont la même maladie, don siège est différent*" (TISSOT l. c.).

57) Cl. HARLESS (*rheinische medic. Jahrb. B.* 5. *St.* 1. p. assentire nequeo, dicenti: „*Der morbus niger Hippocr ist ja vor allem die vollkommenste und wichtigste Art Melanose.*"

58) „*L'engorgement contre nature des artères de l'estom et des intestins peut avoir pour cause celui des veines c respondantes, souvent occasionné par la compression*

atis[59]), cystidis felleae[60]), lienis[61]), intesti-
umque[62]) nec non anevrysmata disrupta[63]),
adi-

eulement du tronc de la veine porte, mais encore de quelques unes de ses branches, comme les spléniques, hépatiques, pancréatiques et mésentériques et surtout des veines qui sont placées entre la grosse extrémité de l'estomac et la cavité de la rate" (PORTAL l. c.).

) *Haematemesis hepaticae* exempla leguntur apud GESSNER (l. c. *B.* 4. p. 248), NICOLAI (*Pathologie. B.* 6. p. 442), NISLE (*Blutung aus der Leber, entleert durch Erbrechen und bedingt durch abnorme Communication dieses Organes mit dem Magen;* in HORN's *Archiv für med. Erfahrung. Jahrg.* 1829. p. 813) aliosve. Propria praxis inprimis illam STORCHII (*Jahrgang.* 1. p. 217) confirmat, juxta quam aegrotorum nonnulli haematemesi laborantes, quondam *ictero* affecti fuere. Haecque omnia ad confirmandum jam supra allatum effatum HIPPOCRATIS: „si ex partu sanguinem vomat . . . etc."

) BUDAEUS (Ephem. acad. nat. cur. cent. I et II. obs. 105) in femina, quae cum materiam plurimam vomuisset instar sanguinis congrumati et incorrupti, quamvis ejusmodi materià vas breve plenum, et crassitudine digitum fere aequam haberet, ventriculi tamen substantiam sine ullis venis conspicuis exhibuit; *vesiculam autem fellis magnam, eademque materia turgidam.*

) CALLISEN (Acta soc. med. Havniens. Vol. II. p. 779) sanguinis per alvum evacuationem vidit ex lienis cum ventriculo cohaesione, in quem ille foramine patebat. Vidit PORTAL (l. c.) in cadavere sanguinem ex vasis brevibus, adhuc in stomachum apertis et sanguinem fundentibus, in ventriculum venisse, ac lienem a sanguine turguisse. Ipse pluries lienem ante haematemesis paroxysmum turgidum, postea detumuisse observavi. Aliquando autem lienis volumen potius sub vomitu sanguinis augeri, a MORGAGNIO (epist. XXXVI. No. 11) edocti sumus.

aditum ad ventriculum invenientes. Nec min gastritis, ejusque varii exitus, potissimum ulcera *).

§. LXXXVI.

Diagnosis.

H. simulata. 1. Sauvagesii casu [1]) edocemur, cautelas r spectu ad *vomitum simulatum* traditas [2]), etia haematemesi quadrare.

H. fortuita. 2. Ab hoc morbo praeterea distingui debe *vomitus sanguinis fortuitus*, qui accidit dum rejic tur cruor aut prius cum alimentis sumtus, aut aegrotis superstitiosis ex hominis capite trunc art

62) Quarinonius (consil. medic. consil. 484) in hypoch driaco venas mesentericas obstructas et adeo dilatatas i venit, ut speciem intestinorum prae se tulerint. Icte nigro mortuum dissecuit Vesalius (de corp. hum. fabri lib. V. c. 15. p. 663), atque venae portarum ramum, s coli intestini fine, et tota recti longitudine in mesente ductum, pollicis fere crassitiem aequare, et sanguine tu gere animadvertit. In Principe melancholico, sedentari vitae dedito, mesenterium nigris varicibus undique ci cumscriptum, describit Bonetus (medic. septentrion c. 13. p. 692). Venas in abdomine varicosas, maxim molis vidit Columbus (de re anatomica. lib. XV. p. 26

63) §. LXXXIV. 3. *) Cap. XXVI.

1) „Puella in monasterio detenta, ut inde emitteretur, ha matemesin simulavit, eamque vehementem, quippe plur cruoris libras, praesente etiam medico, vomitu per al quot dies rejiciebat. Detectum est tandem eam quotid sanguinem bovillum clam hausisse, singulis diebus furti delatum" (l. c.).

2) Cap. XXI §. LXXX. No. 3.

riis saliente, ut se ab epilepsia liberent, epo- aut sub epistaxi, a dormiente inprimis aegro, lutitus [3]); aut sub operationibus labii leporini, pi nar um, sectione frenuli linguae ad ven- dum ductus; aut sub transitu foetus per va- um haustus [4]); aut cum lacte nutricis suctus; d apud recens natos sanguinem vomentes, sae- ime quidem, at certe non semper accidit [5]).

3. Quem-

3) Mense Aprili anni 1814 Vilnae ad infantem trium anno- rum vocatus sum, qui febre intermittente neglecta et liene volumine aucto laborans, primum in saevam epistaxin, dein in vomitum cruentum et diarrhoeam cum faecibus nigris, piceis, incidit. Quum reliqua haematemesis sym- ptomata desiderarentur, morbum simpliciter pro epistaxi declaravi ac connubio radicis rhei, corticis cinchonae et elixirii vitrioli Mynsichtii sanavi. Similia exempla le- guntur apud Storch (*Vierter med. Jahrgang*. p. 105), Tissot (l. c, p. 91) et in *Journ. de médec. T.* 6.

4) Baudelocque *Anleitung zur Entbindungskunde. Zweyte von* Meckel *mit Anmerkungen versehene Ausgabe. Leipz.* 33. 1. p. 318.

5) W. J. Schmitt (l. c.) contendit, vomitum cruentum re- cens natorum *semper* ex mammis cruentis matrum (rarius nutricum, utpote apud quas secretio lactis jam stabilita est dum in domus privatas suscipiuntur) venire. Etsi et ego plurima ejusmodi exempla, et inter illa unum lucu- lentissimum Vilnae in familia cl: professoris Capelli, ha- buerim; attamen rem non semper ita se habere, fateri cogor. In aliis nempe aegrotulis cruorem vomentibus, nihil morbosi in nutricum mammis detegere potui. Li- benter itaque egregii Hesse (l. c.) hypothesin admitte- rem, qua haematemesis recens natorum a congestione san- guinis in systemate venae portarum circa hepar, forte pro- pter respirationem nimis lente evolutam, derivatur.

H. occulta. 3. Quemadmodum autem non quivis vomit[us] sanguinis haematemesin constituit, ita quoque i[l]lius absentia *haemorrhagiam ventriculi* non excl[u]dit [6]). De tali haemorrhagia *occulta* toties susp[i]cio valebit (ne iterum de morte improvisa dic[a]mus [7])) quoties praeviis symptomatibus prodrom[i] haematemesis, signa aliàs vomitum cruentum c[o]mitari solita, inprimis vertigo, obfuscatio visu[s,] pulsus exilis, frigus extremitatum et lipothymi[a] in conspectum veniunt. Suspicio ejusmodi ad ce[r]titudinem eveheretur, si ocyus serius diarrho[ea] cum *materia atra* prodiret.

Bilis atra. 4. Interea talis atra materies (idem an vom[i]tu aut diarrhoea evacuata) non praepostere p[ro] sanguine declaranda est. Potest enim in *at[ra] bile* [8]) aliisve, ad cholerae exemplum, humor[i]bus [9]) consistere. Illius evacuatio a sanguinis i[l]... distin[...]

6) Elucet inde, morbo de quo agitur, nomen *haemorr[ha]giae*, seu *haemorrhoeae ventriculi* magis convenire illo h[ae]matemesis, seu vomitus cruenti. Adoptaverunt illud j[am] dudum Szkrochowski in dissertatione de haemorrha[gia] (In Eyerel diss. med. in universitate Vindobonensi ha[bi]tis. Vol. I. 1788. p. 401) et Swediauer (nov. medic. [...] syst. T. I. p. 203).

7) §. LXXXIV. No. 3.

8) „Sic princeps-episcopus Spirensis, maniâ laborans, c[um] convaluisset, insignem piceae materiae nigerrimae qua[n]titatem, sine sanguinis suspicione, cum summo fructu [e]jecit ex ventriculo. Morbi nigri, in maniaco, histori[am] conservavi, ubi certe sanguis non fuit, sed bilis at[ra] per vomitum rejecta materies“ (Ex schedis paternis).

9) „Nullum novi morbum, inquit Vorlaender (l. c. §.

inguitur, quod lintea inde minime colore ru- tinguntur, quod amara est, quod in aqua (cui rem flavum subviridem conciliat) solvitur, et ime quod sine tumultu ac cum mentis potius eatione corporisque emolumento contingit. In- a haematemesis consortium atrae bilis[10]), et um materiarum[11]) non semper excludit.

5. His praemissis *melaenam* seu *morbum ni- n* ab HIPPOCRATE descriptum[12]), in *duas ae-* Morbus niger Hippocratis.

gri-

qui in suo initio tantum similitudinis cum morbo nigro praebeat, quoad symptomata potiora, quam *choleram* . . . Excreta hîc sunt bilis, aqua, pituita, stercora et succi nterici."

FAXE *Geschichte eines Erbrechens einer schwarzen geron- nenen Materie und Blutes, mit schwarzem Stuhlgang Neue schwedische Abhandlungen.* 1784 p. 39).

PENADA *memoria intorno una giovinetta la quale separò per bocca non tanto le menstruazioni quanto le feci e le urine per uno spazio di tempo molto considerevole (saggio secondo d'osservazioni e di memorie medico-anatomiche. Padova* 1800).

Duplex hujus morbi apud HIPPOCRATEM invenitur de- scriptio. In libro II. sect. V. de morbis (edit. Foesii) le- gitur: „atram bilem aegrotus tanquam faecem vini evo- nit, nunc ad sanguinis, nunc ad lorae, nunc ad atra- menti de polypo (pisce) similitudinem, modo acidum ve- ut acetum, modo salivam pituitamque, modo denique bilem virentem. Quandoque materiam nigram, sanguinis ndole praeditam vomuerit, caedem olere i. e. putrescen- tem spargere odorem videtur. Fauces atque os incendun- tur vomendo; dentes hebescunt; vomitu rejecta terram attrahunt, et post vomitum aliquid levaminis accepisse videtur neque amplius gravari. Jejunum non magis fert, quam usum ciborum. Quodsi jejunus est, ventriculus

gritudines resolvere licet, quarum una *vomitu solitum biliosum hypochondriacorum*[13]), altera *veram haematemesin*[14]) sistit. Ambae in hoc conveniunt, quod plerumque in hominibus macilentis, morosis, iracundis, melancholicis, haemorrhoide et arthritide[15]) mulctatis, haud raro peridice[16]), evolvuntur.

6. N

murmurat et saliva acescit; assumto autem cibo, pond in ventre infimo percipit; pectus et dorsum tanquam s lis pungi videntur; laterum dolore et febre modica af citur; capite laborat; oculis non videt; gravantur cru et color niger est atque minuitur." — Porro (ibidem „Homo subrufo colore et corpore gracili circa oculos fl vescit ex viridi, molli est cute ac debilis. Quo long hic morbus ducitur, eo magis corpus affligit. Singu fere horis paucas quasi stillas, circa duorum cochleari mensuram, sursum ejicit, cibos potissimum atque c his bilem et pituitam; post vomitum per omne corp dolores sentit, nonnunquam et antea, nec non horroril levioribus ac febre detinetur; dulcibus autem adsumtis, oleosis praecipue ad vomitum disponitur."

13) Cap. XXI. §. LXXX. No. 15.

14) Quantam *sanguis* in morbo nigro Hippocratis scen ludit, praecipue demonstrarunt FORESTUS (observ. li XXII. obs. 14. in scholio), FR. HOME (onomat. m pract. T. VIII. p. 482) et TISSOT (l. c.).

15) „Morbus niger Hippocratis, atra bilis veterum, morb hypochondriacus cum materia, saepissime aut produ arthritidem, aut jungitur, omniaque simul symptom systematis venae portarum, malo affecti, obstructi exl bet" (STOLL ratio medend. T. V. p. 445).

16) FONSECA (GESSNER's *Samml. und Beobacht. B.* 1. p. 7 de morbo nigro in viro 28 annorum narrat, *quovis men redeunte*. Etiam FORESTUS (lib. XVIII. obs. 17. schol.

6. Non quidem melaena, quatenus morbus onicus, sed reliquae haematemeses acutae [17]), pneumonorrhagia, aliisve quibusdam sanguinis fluviis ex oris cavo [18]), confundi possent [19]), ad habitum aegrotorum, ad morbos antecetes caussasque praegressas respiceretur. Ex sym- II. a pneumonorrh. disting.

158) haematemesin *quasi periodicam* observavit in aegro melancholico atque persanavit. — M. Heer (introduct. in archiv. Archei p. 80) de milite narrat menstruatim vomitu sanguinem rejiciente, etiamsi aliquando toto octiduo quotidie venam aperiri jusserat.

) Illas a melaena distinguere placet Vorlaendero (l. c. §. 12) et Kühnio (l. c. §. 3), qui ait: „Equidem haematemesin vocandam esse censeo illum morbum, quo sanguis magnam partem fluidus, isque aut rubicundi, aut obscure fusci, nunquam nigri coloris, per os rejicitur. Contra ea in morbi nigri notione finienda ad naturam rejectorum respexerim, quae si nigra, faecibus et iis, quae ventriculo continebantur, speciem fuliginosam conciliaverint, et cum sive per os, sive alvum excernuntur, magna cum virium prostratione, animi deliquiis, praecordiorum anxietate, sudoribus frigidis, doloribus ventriculum aut dorsum, aut lumbos infestantibus, ictero etc. conjuncta fuerint, morbi hujus nigri naturam efficere mihi quidem videntur."

) Maloet *observation d'une hémorrhagie par la bouche, qui en moins d'une minute qu'elle a duré, a été suivie de la mort du malade, et dont le sang venoit immédiatement du tronc de l'artère sousclavière droite* (*Mémoires de l'acad. R. de Paris* 1733. *Hist.* p. 32. *Mém.* p. 108. Edit. in 8vo a. 1733. *Hist.* p. 44. *Mém.* p. 153).

) Medicis extraneis in Austria proprie dicta praxin exercentibus nosse juvabit, haemoptoicos ibi *Blutbrecher* vocari, ac si sanguinem vomitu redderent.

symptomatibus, saltem singulis, lux neutiquam fulget. Sic tussis, haemoptoicis (nisi cruor simpliciter eructent) familiaris, etiam a conatib vomendi in haematemesi, aliena non est. Ang stiae circa praecordia, extremitates frigidae pulsus exilis, haec tria constantissima haema mesis signa, quoque in pneumonorrhagia anima vertuntur, si ea aut ex vitiis cordis et vasor majorum pullulet, aut in aegrotis pusillanimi obveniat. Saporis dulcis perceptionem non sol sanguinis profluvium ex pulmone sed etiam ventriculo annunciare supra monuimus. Sangu qui ex pulmonis vomica aut varice prodit, sae nec floridus, nec spumosus est, sed ater et foete et, si tussis vomitum post pastum excitaverit, bis mixtus. Contra ea sanguis floridus et sincer ab aegrotis jejunis in haematemesi evacuat Diagnoseos difficultas crescit, si vomitus crue tus, sicuti aliis haemorrhagiis [20]), ita pneumono rhagiae [21]) adsociatur, vel in eam transeat*).

H. symptomat.

7. Connubium haematemesis cum aliis ha mo

20) L'Allemand *observation sur une maladie dans laquell malade rendoit le sang par la bouche et par les voies u naires* (*Annales de la sociét. de médec. de Montpellier.* 20. p. 259); — G. W. Wedel dysenteria cum vom cruento (Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 2. 16 p. 83).

21) J. Ph. Wolff sectio cadaveris feminae haemoptysi vomitu cruento, tandem hectica demortuae (Acta ac nat. curios. Vol. V. p. 1 3).

*) Storch (*Weiberkrankheit. B.* 8. p. 60 et 98) duo ej modi exempla refert.

-rhagiis praesertim in morbis indolis scorbu-
e[22]), inque febribus malignis[23]) observare
:. Febrem intermittentem cum vomitu cruen-
[24]) non vidimus.

8. Ex dictis[25]) elucet, haematemesin (a noso- Conclusio.
; vario pacto subdivisam[26])), potius sympto-
aliorum morborum, quam morbum per se
re; ac plerumque ex obstaculis circulo cruo-
oppositis, ex plethora, ex phlogosi[27]) et ex
re ventriculi, labeque viscerum adjacentium,
imis lienis[28]), pullulare. Fractum vasorum
ominalium vigorem, astheniam videlicet, hîc

sce-

) Haematemesis scorbutica Sauvagesii (l. c.).

Vogel *med. Biblioth. B.* 1. *St.* 1. p. 97.

Torti therap. special. p. 182; — Vogel *Handbuch zur Kenntniss und Heilung der Blutflüsse.* p. 78; — Levêcque *observation sur une fièvre tierce maligne avec vomissement de sang* (*Annales de la sociét. médicale de Montpellier. T.* . *P. I.* p. 98).

§. LXXXV. 3.

Divisio Pinelii (l. c.), prima excepta specie, maxime usui practico inservire potest; ecce: 1. haematemesis constitutionalis, 2. h. accidentalis, 3. h. splanchnica, 4. h. succedanea, 5. h. critica.

Videtur Hippocrates vomitum cruentum ex ventriculo inflammato, aut ex ejusdem abscessu observasse, dicens (de morbis popularibus. lib. V): „In Larissa, virgo, quae sanguinem vomuit non multum, suppurata facta, febribus corripientibus, non liberabatur, priusquam moreretur.“

A. F. Marcus (*Ephemerid. der Heilk. B.* 3) non omnino sane erravit, morbum nigrum Hippocratis pro exitu splenicalis proclamando.

scenam ludere[29]), si casus haematemesis scor-ticae aut febrium malignarum symptomatis excip-mus, vix credimus.

§. LXXXVII.
Prognosis.

Periculum.

1. Plus sanguinis per vomitum, quam a quocunque modo, sine vitae periculo amitti p-se[1]), — metrorrhagiarum, inprimis parturienti-memores, negamus. Praeterea, quamvis edo-simus, discrimen haematemesis non semper h-rori, quem tetri hujus morbi adspectus excit-respondere[2]); nihilominus levitatem animi, c-nonnulli de ejus periculo praesagiunt[3]), reprob-mus. De ipsis haematemesis minus periculosis-aliquando salutaribus speciebus, a viro, respe-h-

29) J. P. Frank l. c. p. 207; — Reil l. c. p. 161; Berend's (*Vorlesungen über die pr. Arzneywiss. B.* 4 401): „*Es ist leicht einzusehen, dass die Krankheit,* *ihre Natur betrifft, in allen Fällen asthenisch seyn müs-*

1) Sic John Hunter (*Versuche über das Blut. B.* 1. 160) edixerat!

2) G. A. Mercklin de vomitu sanguinis enormi, licet men salutari. Miscell. acad. nat. curios. dec. III. an- et 8. 1699—1700. p. 359.

3) Ettmüller (l. c.) dicens: „vomitus omnis sanguinis non est nimius, utplurimum est salutaris;" — Cul- (*first lines of the practice of physic. Vol.* 3. §. 124): „ *haematemesis we speak of* (ex suppressione haemorrhag-rum), *is hardly ever a dangerous disease;"* — Büch- (Lichtenberg) diss. de vomitu cruento, plerumque se non lethali. Hal. 1752.

norrhagiarum certe non meticuloso[4]) dictum „eventus habere (illas) per se quidem et di- minus graviter periculosos."

2. Sunt autem illae species: *haematemesis re- natorum*, eaque non solum spuria[5]) sed et ima[6]); *h. mensium vices gerens*[7]), debitos ta- inter limites[8]) et sub recta cura[9]); *h. hae- mor-*

Pericul. minus.

E. Stahl l. c. p. 741.

„Vomitus sanguinis e papilla nutricis haustus periculo aret" (Plenk doctrina de cognoscendis et curandis mor- is infantum. Viennae et Tergesti. 1807. p. 33).

. G. Brebis de vomitionibus et dejectionibus cruentis puerulo recens nato salutaribus, et per exhibitionem ermatis ceti, oleo amygdalarum resoluti, curatis. Acta cad. nat. curios. Vol. IV. p. 107; — Anonymus Y. Z. et esse l. c. — Interea recens natos etiam haematemesi ecari, inter alia Sandiforti exemplum supra relatum . LXXXIV. No. 4) docet.

Mit Storch (*Krankheit. der Weiber. B.* 2. p. 339): „*Es eibt doch das Prognosticon vieler medicorum gewiss: dass omitus cruentus bei Mädchen, wenn der die vices der ver- opften mensium vertritt, nicht so gar schädlich oder ge- ihrlich seye, welches auch* Ettmüller (T. II. p. 79) *be- äftiget.*" Idem (Colleg. med. Stahlii p. 371) pro cri- ca quasi habet haematemesin menstruam. Rem acu te- git J. P. Frank (l. c. p. 212) asserens: „in multis certe sibus, cruor menstruus, per uterum excerni impeditus, orte minus iniqua per ventriculum, quam forsan per ulmones fuisset, periodice expellitur."

Non „cuivis mulieri sanguinem vomenti, menstruis erum- entibus, morbi solutionem fieri." Hippocrates (aphor. . lib. IV) docuit.

Storch (l. c. p. 269) inquit: „*Ich kann mich in meiner zen Praxis nicht erinnern, dass ein Mädchen vom Blut-*

nk Prax. III. I. 2.

morrhoidalis[10]); *h. periodice*, praecipue ex lien adfectione[11]), *decurrens*[12]) et *h. gravidarum*[1

Pericul. magnum. 3. Alea plena est haematemesis (et aliqua do extemplo lethalis[14])) quae post nisus[15]), i ter viros[16]), ex ulceribus ventriculi*) et ex m

gr

fluss verstorben wäre, excepto in casu quodam, ubi m bus male curatus fuit, ut etiam accidit in aegra de c narratur in *Breslauer Samml.* 1722. p. 644."

10) „In viris, ex haemorrhoidibus interceptis hypochondr cis redditis, notavimus indemnes vomitus cruentos per dicos, ac vertiginem junctam, gravem sic depulsa (KLEIN interpret. clinic.).

11) ZACUTUS LUSITANUS historiam feminae narrans, q morbo lienis chronico laborans pluries haematemesin p tiebatur, inquit: „ex splenitica aegritudine existente ea allevata fuit." Et ETTMÜLLER (l. c.): „vomitus (sa guinis) spleniticorum periodicus est saluberrimus, si n sit nimius."

12) GALL (*medic. philosoph. Untersuchungen. Th.* 1. p. 2 narrat de viro nonaginta annorum, qui omni anno, st tuto tempore, vomitum cruentum experiri solebat. STA (theoria vera p. 700) refert exemplum haematemesis p duodecim menses periodice recurrentis. Videatur eti ejus disputatio de morbis periodicis p. 15.

13) B. SCHARFF de vomitu sanguinis quotidiano gravid innoxio. Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 9 et 1678—1679. p. 43.

14) S. REISEL de vomitu cruento lethali. Miscell. aca nat. curios. dec. II. ann. 4. 1685. p. 174; — A. Löw ib dec. II. ann. 8. 1689. p. 270; — DALMAZZONE l. c.

15) Oculis vix fidem tribuo, dum apud ETTMÜLLERUM (l. lego: „is (vomitus sanguinis) qui est *a causa externa*, a qui est a mensibus suppressis, salutaris potius est qua periculosus."

16) CARDANUS (in aphorism. 21. lib. IV.) dicit: „plur

ac rebellibus viscerum obstructionibus ori-
Haec ultima promptissime in hydropem, sa-
onem respuentem [17]), transit. Memorabilis
amaurosis subitaneae post vomitum cruentum
s [18]).

4. „Ex sanguinis vel ore vel ano rejecti qua- Semiotica
e, colore, sapore, odore diversis, minus fir-
quam ex illius quantitate et impetu deducitur
gnosis" [19]). Interea potest paucus sanguis vo-
i rejici, ac simul multus in ventriculo reli-
que tubo intestinali colligi. Immo ab isto,

Nn 2 pro-

foeminas, paucos autem viros, hoc pacto (haematemesi) sine periculo evasisse" — addiditque Storch (Colleg. med. Stahlii p. 373) mares quatuor, quos ex haematuria tractavit, mortuos esse, ex plurimis autem feminis unam tantum.

Cap. XXVI.

Riverius (prax. med. p. 285) monet, illos qui ex vomitu cruento hydropici fiunt, non esse amplius salvandos.

J. Trew amaurosis subitanea post vomitum cruentum orta. Acta acad. nat. curios. Vol. II. p. 122.

Haec J. P. Frank (l. c. p. 214) verba, contra Fr. Hoffmannum (l. c.) directa sunt, ubi ait: quando „vomitui cruento, nigra et pici similis, eaque graveolens, alvi dejectio jungitur, grave longeque certius est periculum." Addit ille in schedis: „Ego interim vidi tum ano, tum ore rejectam fuisse nigerrimam et omnino piceam materiam, ac nihilominus aegros (certe non omnes) convaluisse," quod mea quoque confirmat experientia. Verum et ipse Fr. Hoffmann (syst. ration. l. c. §. XII) edixit: „Licet cruor bruneo-nigricans ad aliquot mensuras, in plebejis maxime feminis et viris eructaretur, praeter virium debilitatem, vita tamen fuit superstes."

propter facilem corruptelam et *febrem* inde ev lutam, maxima timenda sunt mala[20]). Veris mum quod „quamdiu extremitates sunt frigid semper novus haematemesis insultus timendus" sit.

§. LXXXVIII.
Cura.

Generatim.

1. Multum perspicaciae in pertractanda ha matemesi (easdem ac simplex vomitus caute exposcente[1])) requiritur. Est autem ejusmo morbi *cura triplex* sub ipso videlicet paroxysm mox post illum, et eo plane cessato.

2. Quum ex haematemesi praepostere fuga gravia mala observata fuerint[2]), ante omnia ex n

20) Quam ob rem Hippocrates (Coac. praenot.) inqu „quibus est vomitus sanguinis, *febris multa*, et dolor ci mammam, thoracem et dorsum, quibus haec omnia fiu brevi moriuntur; quibus autem non omnia, neque valo tardius. Inflammati autem sunt diebus quatuordecim summum."

21) Selle medicina clinica p. m. 159.

1) Cap. XXI. §. LXXXII. No. 1. G. Ch. Siebold *Beobachtu eines mit Blutbrechen verbundenen Bauchbruches* in Lodei *Journal für die Chirurgie. B.* 1. 1797. *St.* 2. p. 215.

2) Wedelius (in opiologia p. 146) de vidua narrat, c barbitonsor in haematemesi menstrua, potiunculam ad stringentem cum opio, lethali cum effectu, dedit. Ab i cauto adstringentium usu adversus haematemesin obstru ctionem viscerum timendam esse monuit Stahl (colle pract. §. 56. p. 363) aitque Storch (*Krankheit. der We ber. B.* 2. p. 331): *„Diesem nach kann man daraus schli sen, dass der vomitus cruentus keine solche Haemorrhag*

andum, utrum sanguinis vomitum mox sistere it, nec ne? Eum sistere *non* licet (saltem non ediate ac remediorum adstringentium ope) si r fuerit plethoricus, si haematemesis vices menstruorum et haemorrhoidum, sique ardo- ventriculi socium agnoscat. Hisce enim sub m positionibus illico ad *venae sectionem* e bra- et quidem sinistro, si lien laboret, devenien- [3]), auresque contrarium docentibus [4]) dene- ae. Phlebotomiae parvae, ast saepius repe- , largioribus anteponendae sunt [5]), inprimis egri vires a morbis antecedentibus jam fra- fuerint [6]). Tali in casu *hirudines* ad anum [7]), vel

ye, *welche von ohngefähr sich ereigne, oder bloss eine erreissung oder Zerfressung einiger Adern zum Grund be; kurz, dass sie keine haemorrhagia passiva seye, son- rn auf Verminderung der Vollblütigkeit gerichtet seye.*"

Bangius hoc in morbo venae sectionem etiam pro viri- us repetitam proposuit (prax. medic. p. 420). Tralles am pro praestantissimo vomitus cruenti remedio habet, si acer stimulus, in ventriculo penitus residens, malum citaverit (usus opii T. II. p. 25). Nec aliter sentiunt r. Hoffmannus (med. rat. syst. T. IV. P. II. p. 73). orch (ll. cc.) aliique multi.

,*In den meisten Fällen passt das Aderlassen nicht, weil s Blutbrechen sehr selten eine aktive Haemorrhagie seyn rd*" (S. G. Vogel *Handb. der pr. Arzneyw. B.* 5. *Kap.* §. 13).

,,Haematemesis inflammatoria exigit phlebotomias ex achio parcas, quia pulsus facile in hoc morbo concidit, d tamen iteratas" (Sauvages l. c. spec. 1).

a saignée n'est pas d'un si grand secours qu'on le pré- nd communément dans les hémorrhagies; c'est ce que

vel ad perinaeum sufficere solent. Interea ha matemesi laborantes novimus, qui longe magis cruoris evacuatione locali, quam ab universali d bilitabantur. Apud eos *cucurbitulas siccas*, dor ad revulsionem obtinendam, cum fructu applic vimus. Ad sitim compescendam bibat aeger pa vis iisque saepius repetitis haustibus, *aquam f gidiusculam* cum modica portione *succi citri, p nici granati, berberis, vaccinii oxycocci*, aut *coagulatum acidulum* [8]). *Aquam gaz acido carb nico saturatam* [9]) propter ructus facile sequen non propinamus, *acidorumque mineralium* [10]) v adstringentem timemus. Ipsa acida vegetabi vehiculo mucilaginoso involvenda sunt. Sic ef ctus stupendos a connubio *pulpae tamarindor* cum *gummi arabico* [11]) obtinuimus. Simul *pe fov*

persuadent la raison, des autorités respectables, qu'il f peser plutôt que compter, et les observations que j'ai fa (Tissot *oeuvres. T.* 5. p. 35). Etiam Quarin (de m bis chronicis. p. 154) testatur, venae sectionem suis grotis vomitu cruento laborantibus, ob debilitatem conduxisse.

7) Lespagnol *sur un vomissement de sang guéri par l'ap cation des sangsues à l'anus. Annuaire de la sociét médec. du département de l'Eure.* 1806. p. 14.

8) Van der Haar *Waarneemingen etc.* Vers. germ. Lips. 1800

9) Marx *vermischte Beobachtungen. B.* 3. *No.* 4.

10) Ruland curat. empir. cent. II. cur. 68; — Hatté *Jo de médec. T.* 69. p. 260; — Vicat delectus observ. pr No. 10; — Vogel in Eicken *Samml. B.* 1. p. 63.

11) R. Pulpae tamarindorum uncias duas. Gummi ara drachmas tres. Sacchari albi uncias tres. Coque c. s

ndi[12]), *clysteres* tepidi *emollientes*[13]), parca en copia ne intestinum colon nimis distentum lum ventriculi comprimat[14]), injiciendi, quiestam corporis[15]) quam animi[16]) imperanda.

3. Quodsi ejusmodi medendi ratio levamen afferret, et vitae periculum urgeret, ad *ar-* *n ligaturas*[17]), *aquam gelidam*, tam regioni riculi applicitam, quam epotam[18]), ad *esum iei conditae* et maxime ad *sulphatem aluminis otassae*[19]) confugiendum foret. Quod ultimum

Finis argumenti.

aquae per aliquot horae momenta. Colat. librae unius et semis D. S. omni hora uncias duas capiat.

Suaderem ope aquae *tepidae*, etsi FR. HOFFMANNUS (l. c.) dixerit; „Novi non sine successu fuisse consilium, ut manus et pedes, ad malleolos usque, aquae frigidae immittantur."

MARX l. c. 14) TISSOT l. c. p. 157.

) „Inprimis vitandus omnis corporis motus, nimia etiam ocutio, risus et animi affectus, ira praesertim et moecor" (VARANDAEUS querel. ventr. p. 158).

Aegra PINELII supra memorata „*avoit un accès d'hématémèse toutes les fois qu'elle voyoit son mari, qui par ses mauvais traitemens avoit donné lieu à la maladie dont elle étoit atteinte.*"

) Suadetur a FR. HOFFMANNO l. c. §. 7.

) P. A. MICHELOTTI epistola specimen complectens mechanico-medicae scientiae universalis morborum sanguinis luctuum et observationem de ingenti sanguinis vomitu, perquam gelidissimis brumali tempore potionibus curato. Commentarii Bononienses. T. I. p. 418. Act. acad. nat. curios. Vol. III. p. 194. *Philosophical transactions. Year* 1731. p. 129.

) STRÖM in Nov. act. soc. R. med. Havniens. Vol. IV. p.

mum pharmacum, inprimis mucilagini et gr aromati nuptum[20]), validioribus stipticis[21]) (perientia freti anteponimus. Ubi aegrotus a cru ris jactura exhaustus erat, simulque pusillanir ac spasmis et anxietate excruciatus, caeterum tem apyrecticus, consilium Tissoti[22]) alioru que[23]), *opium* adhibendi, cum fructu secuti mus. Pro ejus vehiculo semper emulsionem e gimus[24]). Sunt qui opii cum *acidis minerali* connubium anteponant[25]). Posset quoque lau num per *clysteres* (quorum ope et *hyoscyamus* su peditatur[26])) injici[27]). Interea ab opio sem

a

285. 288. et *Sammlung auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte.* 21. *St.* 2. p. 9. 11; — Lindt diss. de aluminis vir medica. Goett. 1784; — Willich in Baldinger's *ne Magaz. B.* 7. p. 121; — Lentin *Beyträge etc. B.* 4 27. 192.

20) R. Aluminis scrupulum unum. Mucilaginis gummi a bici unciam unam. Syrupi corticis cinnamomi unc semis. Misc. affunde aquae fontanae uncias octo. D. cochleatim.

21) Ph. Looff *drie Waarneemingen, als van eene bloedb king . . . . door myn liquor stipticus gelukkig genee Handel. van het Genootsch. servandis civibus. Deel* 9. 331. Cfr. *Deel* 6. *Bl.* 185.

22) l. c. p. 155.

23) Dorfmüller in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B* p. 832; — Kortum ib. 1810. Juli. p. 64.

24) R. Opii puri granum unum. Emulsionis arabicae u cias sex. M. cap. cochleatim.

25) *Salzburger med. chir. Zeitung.* 1801. *B.* 4. p. 236.

26) Vogel l. c. §. 16.

obstructio, indeque retentio grumorum sanis in tubo intestinali timenda erit. — *Nitrum*[28]), *phoram*[29]), *digitalem purpuream*[30]), *atropam donnam*[31]), *aquam laurocerasi*[32]), *ratan-*[33]), *plumbum*[34]), *vesicatoria*[35]) necdum in aatemesi praescripsimus, nec unquam hoc in mor-

R. Decocti herbae malvae uncias quinque. Laudani liuidi Sydenhami guttas quindecim. D. S. Clyster.

Ex theoria magis quam ex praxi vereor FR. HOFFMANNUM . c. Thes. cum cautel. §. 3) dixisse; drachmam *nitri* in quae fontanae libra et syrupi papaveris rhoeados uncia mis solutam, egregie conducere adversus haematemesin.

Camphora cum nitro a MARCARDO et GESSNERO laudanur, sub ardore et profluvio ventriculi cruento ex spasmis debilitate (GESNER's *Entdeckungen in der Arzneywiss.* . 4. p. 249).

WARBURG diss. cit.

KAEMMERER *emploi de la belladonne contre le vomissement de sang.* Ex *Nye Hygaea. Novembr.* 1824. in *Bulletin des sciences médicales.* 1825. *Mai.* p. 55.

THILENIUS l. c. p. 193.

HURTADO *die Ratanhiawurzel und ihre treffliche Wirkung gegen passive Blutflüsse. Mainz* 1817. p. 28 (R. Extracti radicis ratanhiae drachmam semis, aquae rosarum uncias sex. Syrupi citri unciam).

De virtute hujus pharmaci adversus haemorrhagias e enarum systemate pullulantes edoctus, illud etiam, duce ARTON (*Philadelph. med. and phys. Journ. P.* 1. *Vol.* 2), melaena huc spectante probandum esse puto. R. Pulveris sacchari saturni grana quatuor; — gummi arabici rachmam. Misc. assidue et divide in duodecim partes equales. D. S. Ter de die pulverem.

TOGGENBURGER *vom Nutzen der Blasenpflaster beim Blutbrechen. Museum der Heilk. B.* 3. p. 180.

morbo *oleum terebinthinae*[36]), multoque adl minus *emetica*[37]) praescripturi sumus. Contra libenter *oleum amygdalarum dulcium cum sperm ceti*[38]) (praesertim recens natis), *rhei* infus tenue[39]), mucilagini junctum[40]), et *unctionem* dominis[41]) levi manu peractam adhibemus. H matemesis a hirudine deglutita, securum auxili in *solutione salis culinaris* agnoscit*).

4.

36) Brooke in *Transactions of the association of physic in Ireland. Dublin* 1817. *Vol.* 1.

37) Praemisso monitu, medicorum audacia conamina solum publici juris fieri, ubi succedunt; aliàs autem rumque velo mysterii cooperiri, observationes virtu emeticorum in haematesi celebrantes non reticebo: R hault *observation sur un vomissement de sang guéri un émétique. Mém. de l'acad. de Paris année* 1715. p. — Mohrenheim *Wiener Beyträge. B*· 2. p. 42; — E Sheridan in *Transactions of the association of Fell and Licentiates of the king and queen college in Irel* 1824. *Vol.* 4. *No.* 8; — Rust *Magaz. der gesammt. H B.* 19. p. 279. — Indicatum vomitum, faucium vell tione, excitandum esse, docet Girard I. c.

38) Brebis l. c.

39) Fortiorum purgantium hîc noxae descriptae sunt a P tal in *Mémoires de la societé d'émulation. T.* 2. p. 14

40) Pro adulto: R. Radici rhei drachmam semis. Gu arabici unciam semis. Mellis puri unciam unam. El liant per horae momentum q. s. aquae colatura uncia septem. Detur; Sr. cochleatim.

41) Fr. Hoffmannus (l. c. §. 6) suadet illinitionem sequ tem. R. Camphorae drachmam unam. Olei amygdala unciam unam. Olei ligni Rhodii guttas viginti; super positis sacculis herbarum aromaticarum in aceto rosa vel vino decoctarum.

t. Si aegrotus sub vomitu cruento in lipo- iam incideret, oris fauciumque cavitates in- gandae forent; scopo latentem forte massam osam cruentam, aerique viam ad pulmones ludentem, abigendi [42]). Monitum.

. Absoluto sanguinis vomitu, nisi spontanea hoea nascatur, alvus *clysteribus* ex sero la- vel ex aqua tepida cum aceto et melle, nec *decocto tamarindorum* vel *infuso rhei* caute itanda [43]). Si primarum viarum acida mo- ent *aquae calcis* secundae, ut dicunt, extin- s locus foret [44]). Stomachi vires decocto *mille-* C. mox post pa- roxysm.

Haec medendi ratio etiam a RUSH, MICHAELIS et REIL c. p. 164) commendatur.

,,Coenobii praepositus . . . cum sibi soli relictus sangui- m nigerrimum ac frustis praemagnis commistum, im- ensa quantitate vomuisset, humi concidens, oris cavum s grumis repletum, advenienti amico, sub adspectu ca- veris, exhibuit. Sat promte accersitus, hominem, vitae gno, si aliquem colorem excipiam, vix ullo instructum ox a thrombo, qui fauces obturabat, liberavi, ac le- ulo commissum . . . a limine mortis felicissime resti- i" (J. P. FRANK l. c. p. 219). — Conferatur historia orbi doctoris *Fortassin* a CORVISART (l. c.) enarrata.

De alvina excretione ait STORCH (l. c. p. 273): ,,*Die atur selbsten, wenn sie nur noch einige Kräfte übrig be- ilt, besorgt zwar diesen Auswurf am besten; wo aber ese fehlen, da ist es am sichersten, durch laxantia rha- rbarina den Wust auszufegen . . . Alle andere laxantia nd nicht sicher zu gebrauchen, weil sie die noch nicht stverschlossenen vasa sanguifera, durch ihre Irritation, m Aufbruch bringen können.*"

FORTAL l. c.

millefolii[45]), *cinchonae*[46]), vel *jusculis vinosis*[4 excitare velle, incautum foret. Secure jusc carnea cum hordeo, oryza, adjecto succo ci vel foliis rumicis acetosae porriguntur.

C. cessato plane paroxysmo.

6. Tempore a vomitu cruento libero utim ad latens forte morbi germen eradicandum; qu si in obstructionibus viscerum abdominalium, in conditione chlorotica locatum sit, quaeri num *remedia resolventia* et *martialia* tuto ad beri possint, nec ne? Adhiberi utique possu *mellago graminis*, *extractum cichorei* et ipsae *aq soteriae salinae;* secus autem, quid quid di Cullen[48]), *mars*[49]). Potius appropinquante me struorum aut haemorrhoidum epocha ad *pedilu tepida*, cum *cineribus*, *aut sale*, et ad *venae ctiones e pede* confugiendum. Chloroticis praete matrimonium suadendum[50]).

7. „Q

45) Stahl colleg. med. §. 58.

46) Behrends diss. de corticis peruviani in morbi nigro u Francf. 1792.

47) Ex tali jusculo post vomitum cruentum assumto, ju nis causidicus repentine est mortuus (Storch *Weiberkran B.* 8. p. 221).

48) l. c. („*a vomiting of blood from suppressed menses, oug seldom prevent the use of these remedies of amennorrho which might be impropre in the case of an active idiop thic hemorrhagy*").

49) Auctoritate loquor Kaempfii et Tissot (l. c. p. 157).

50) Lanzoni (Ephem. acad. nat. curios. cent. I. obs. 41. 110) de virgine narrat, quae praevia menstruorum rete tione, bis vomitum, sub quo quatuor cruoris libras rej cit, perpessa fuit. Initio conjugii successit mox gra

7. „Qui semel vomitu cruento correpti fue- Monitum.
, caveant sibi per totam vitam a vomito-
et purgantibus drasticis, praecipue aloeticis,
in omnibus sanguinis eruptionibus suspecta
s 1).

Caput XXIII.

De gastritide.

---

§. LXXXIX.

Definitio. Historia et literatura.

ll. Gastritis [1]) dicitur inflammatio ventriculi, Definitio.
ita epigastrii dolore fixo ardente, ab inge-
compressione aucto, cum nausea et vomitu
aci, sociis (inprimis si malum acute decur-
bre, anxietate ac singultu.

Ejusmodi morbi Hippocrates [2]) de inflam- Hist. liter.
ma-

aas, siluitque haematemesis. Plura hujus indolis ex-
pla Storch (l. c. *B.* 2. p. 100. sq.) refert.

uncker conspectus pathologiae.

Graec. *Γαστὴρ*, ventriculus. Ital. *Infiammazione dello* *naco.* Gall. *Inflammation de l'estomac.* Angl. *In-* *nmation of the stomach.* Germ. *Magen-Entzündung.* and. *Magabolga.*

libro de victu acutorum §. 3. 6. p. 298. edit. Lindii in Coacis praenotionibus p. 548. §. 2, haec habens: is ventriculi dolor et pulsus praecordiorum febre per- rata malum tum aliàs si insuper exudunt." Item

mationibus praecordiorum, et GALENUS[3]) de e[...] sipelate stomachi disserendo, meminerunt. [...] desiderantur illius vestigia apud CELSUM[4]), A[...] XANDRUM TRALLIANUM[5]), CAELIUM AURELIANUM[...] AETIUM[7]), AVICENNAM[8]), aeque ac apud obs[...] vatores[9]) aliosque[10]). Notiones sparsas prim[...] in corpus doctrinae collegerunt FR. HOFFMANNUS[...] et VAN SWIETEN[12]), quod dein locupletarunt M[...] GAGNI[13]), HAEN[14]), STOLL[15]), SAUVAGES[16]), C[...] LEN[...]

„praecordiorum tum aliàs mali sunt, tum si alvos h[...] cient" et p. 681 exemplum hujus inflammationis cum f[...] lib. I. epid. in aegroto XI. adfert. Hic quoque locus [...] spicit in coacis praenotionum §. 317. p. 551: „Praecor[...] rum dolores cum febre si dolor intensus ad occiput [...] gressus fuerit, repente occidunt convulsivo modo."

3) In libris suis.

4) De medic. lib. IV. cap. 5 („at si inflammatio aliqua [...] dolor et tumor sequitur").

5) Lib. XII. cap. 12.

6) De morb. acut. et chronic. lib. II. cap. 30. nomine: [...] diacae passionis.

7) Tetrab. serm. I. c. 1. 16.

8) Canon. lib. III. Fen. 13. Tract. 4. cap. 1.

9) SCHENK obs. libr. III. No. 102; — FORESTUS observ. [...] XVIII. obs. 1. 30. 31; — RIVERIUS cap. 12; — BA[...] NIUS consil. I. No. 43.

10) WEPFER histor. cicut. aquat. passim; — BONETUS se[...] chr. lib. III. sect. 7; — LIEUTAND hist. anatom. med[...] 1. obs. 74.

11) Med. rat. syst. T. IV. sect. II. cap. 3. De febre sto[...] chica inflammatoria; — Diss. de inflammatione ventr[...] frequentissima. Hal. 1706. opp. T. VI. p. 223.

12) Comment. in H. BOERHAAVE aphor. T. III. §. 951. [...]

13) De sedib. et caus. morb. epist. XXIX. XXX. LIX.

'), Hennings[18]), J. P. Frank[19]), Hohn- -[20]), S. G. Vogel[21]) etc.*), nonnullique tationum inauguralium auctores[22]). Broussais[23])

Ratio medendi P. VI. p. 263. IX. p. 64. 119. XIV. p. .. 130. 132.

Aphorism. p. 95. et in: Mohrenheim *wiener Beyträge.* 2. *No.* 8.

Nosolog. method. morbor. class. III. ord. II. gen. 4.

First lines of the practice of physic. Vol. 1. *cap.* 8.

Beschreibung der Kennzeichen und Cur der Entzündung Magens und der Gedärme. Kopenhag. 1781.

Epitome de cognosc. et curand. hom. morbis. T. II. 236.

Die Magen- und Nieren-Entzündung. Sondershaus. 1808.

Handb. der pr. Arzneyw. B. 4. p. 279.

curriculo hujus tractatus commemorabuntur.

Rosenstein diss. de inflammatione ventriculi. Upsal. 41; — Collin diss. de gastritide. Argentor. 1771. — ..nsiberger diss. de inflammatione ventriculi. Prag. 1775; Haymann diss. de gastritide. Edinb. 1779; — Bode .. de gastritide. Goett. 1780; — Ryke diss. de gastri-.. Lugd. Bat. 1786; — Krieger diss. de gastritide. .en. 1787; — Engelhart diss. de gastritide. Lund. .0; — Johston diss. de gastritide. Edinb. 1790; — ..tschmar diss. de gastritide cum historia gastro-hepa-..lis occultae post mortem detectae. Erford. 1795; — ..tos diss. de gastritide. Francf. 1797; — Hagen diss. gastritide. Francf. ad Viadr. 1799; — Tauzin *disser-on sur la gastrite ou inflammation de l'estomac. Paris* .9; — Sibergundi diss. de gastritide acuta. Duisburg. .0; — Quicieux *essai sur la gastrite ou inflamma- de l'estomac. Paris* 1811; — Ohlhaut diss. de in-..mmatione ventriculi. Erlang. 1812; — Pohl diss. de ..tritide morbisque qui eam sequuntur pathologia. Lips. .2; — Chaigneau *dissertat. sur la gastrite chronique.*

SAIS [23]) gastritidis quidem imperium longe ul
debitos limites extendit, ast medicis, hunc m
bum antea praetervidentibus [24]), lucrum attulit

§. XC.

Symptomata. Necroscopia.

Symptomata. 1. *Gastritidis symptomata* simul sumpta su
sensus caloris in epigastrio (plerumque cale
tumente) quem excipit ejusdem regionis do
pungens, lancinans, pulsans, rodens, ardens,
attactu digitorum, stragulorum, fomentorum,
inspiratione, tussi, sternutatione, singultu, et
ingestis, ut ut mitibus, eoque magis ab acril
auctus; sitis inexplebilis cum potus frigidi d
derio [1]); siccitas, rubor cavitatum oris et in

Paris 1823; — MEY observata quaedam de gastri
Groening. 1825; — JAENEKE diss. de gastritide chro
Berol. 1830.

23) *Phlegmasies chroniques. Vol.* 2. *chap.* 1. — *Comment*
des propositions de pathologie consignées dans l'exa
des doctrines médicales. §. 130. sq. — *Lehrstunden über*
gastrische Entzündungen. A. d. Fr. Bern. 1821. qu
utor.

24) Extitisse medicos, qui ante BROUSSAIS gastritidem f
pendebant, eo facilius intelligitur, quum compendia
dico-practica obveniant, in quibus tractatum de infl
matione ventriculi incassum quaereres. Exemplo
opus REILII (*über die Erkenntniss und Kur der Fie*
Ipse BURSERIUS de gastritide non nisi per transennam
tractatu de stomachi dolore loquitur (institut. med. p
Vol. IV. Pars altera. cap. VI).

1) Aquae horrorem in gastritide se observasse conte
J. INNES (*an inflammation of the stomach, with hydrop*

linguae aliquando aphthis obsessarum; constri- faucium, deglutitionem, subinde sonoram, doque impediens; oesophagi ardor; anxietas, iria, nausea, ructus cum cruciatu explosi; tus inanes vomendi; vomitus dolorificus vix storum, seri, muci, bilis aeruginosae, cruoris, modo cum impetu, modo instar eructa- s; singultus; venter inflatus; alvus clausa, sime saltem diarrhoea; urina pauca; cutis ans cum frigoris interni sensu, aut vice versa; s extremitatum marmoreum; pulsus frequens, s, parvus, raro plenus; facies mutata, col- , nasus acutus; oculi concavi, languentes, dore privati, subflavi; cephalaeae, praecipue egionibus frontalibus; vigiliae, deliria, con- ones, lipothymiae, remissio, seu cessatio om- dolorum, mentisque serenitas.

2. Qui ab ipsa [2]) necantur gastritide, secti ex- nt: ventriculum (nisi a flatibus distentum) mine potius imminutum; et a vasis cruore dis circumdatum. Talia vasa etiam in su- per- Necroscopia.

a, and other uncommon symptoms. Medical essay and servations by a societ. of Edinburgh. Vol. 1. p. 283).

) Distinguo hîc phaenomena, quae *ad ipsam* inflammationem ntriculi pertinent, a phaenomenis quae ad *reliquias* illius flammationis spectant. Haec procul dubio, rite monente NDRAL juniore (*clinique médicale. Paris* 1827. *maladies l'abdomen.* p. 361 sq.), sine indiciis *praesentis* inflam- ationis obvenire queunt; illa vero neutiquam; et absur- um plane foret contendere aegrum gastritidis culpa demor- um esse, ubi secto cadavere ventriculus neque ruborem ibet.

perficie illius externa instar arborum in ramos visa, certe non semper*) decurrunt. Ibi ha raro rubor quoque et passim lympha coagulabi conspiciuntur 3). Aliàs membrana interna di visceris rugosa, muco, materia albumini vel pu simili, ipsisque pseudomembranis obducta e Quibus remotis membrana ipsa, modo tota, mo in parte, tuncque plerumque ad fundum 4), rubo fusco 5), bruneo, violaceo, atro 6), sub form nunc striarum, nunc macularum, veluti ecchym ses, insignita, in conspectum venit. Est ea p re nata emollita 7), inspissata 8), indurata, a qua

*) Jure monuit VOGELIUS (praelect. §. 203) „inflammation ventriculum non semper ita, ut oculus, hepar, pleu intestinum, pulmones, rubere (exterius); sed interd prorsus album atque exsanguem in sectione conspici; c tamen *intus* undique inflammatione infectus sit."

3) BAILLIE *Anatomie des krankhaften Baues. A. d. Engl.* *Anmerk. von* SOEMMERRING. *Berlin* 1820. p. 72; — Jo ARMSTRONG *the morbid anatomy of the bowels, liver* *stomach. London* 1828. *Tab. I.*

4) „Non totus vero ventriculus semper, sed pars salt maxime vero fundus, inflammatur" (FR. HOFFMANN l — „*Dans quelques cadavres on ne trouve ce viscère enflam que dans quelques points, comme vers le cardia, vers pylore, souvent dans la grande courbure de ce viscère, ailleurs; d'autrefois les parois de l'estomac sont enflam dans toute leur étendue*" (PORTAL *cours d'anatom. médic* *T.* 5. p. 194).

5) ARMSTRONG l. c. Tab. II.

6) SPITTA *Leichenöffnungen in Bezug auf Pathologie* *Diagnostik. Stendal* 1826. p. 305.

7) ARMSTRONG l. c. Tab. III; — BILLARD *die Schleimh*

ndo cum erosionibus, excrescentiis et ulcuscu-
). Interdum stomachi cavitas corpora extra-
quae inflammationem excitarunt[10]), conti-
Si phlogosis ejusmodi visceris chronica prae-
ssa sit, simul vitia encephali, cordis[11]), pul-
um[12]), intestinorum, hepatis, cystidis fel-
[13]), lienis, peritonaei, omenti, vesicae urina-
, adesse solent.

§. XCI.

C a u s s a e.

11. Nulla aetas, nec infantia excepta[1]), im- Praedisponentes.
s est ab inflammatione ventriculi, plurimis
is epidemicis[2]), regionibus tropicis[3]), aesta- ti[4]),

es Magens und Darmkanals im gesunden sowohl als kran-
en Zustande. A. d. Fr. Leipzig 1828.

ARMSTRONG l. c. Tab. IV.

ANDRAL, BILLARD ll. cc. Cfr. cap. XXVII.

Cfr. §. sequens. No. 2.

SOUCHOTTE *observ. de médec. pratique*, in *Annales de la ociété de médec. pratique de Montpellier. T.* 20. p. 243. 4.

RAIKEM in *Bulletin de l'école et de la soc. de méd. de aris* 1809. p. 140.

KALTSCHMIED progr. de aegro inflammatione ventriculi emortuo calculis post mortem renum et *cystidis felleae* rae magnitudinis et figurae detectis. Jen. 1757.

VAILLANT *observations sur la gastrite, ou inflammation de stomac des enfans;* in *Histoire et mémoires de la société . de médecine a.* 1786. *Mémoire* p. 327—337 (Continetur iam in *Samml. auserl. Abhandl. für prakt. Aerzte. B.* 15. 631); — SPRENGEL *Handb. der Pathologie. B.* 2. §. 17; — BILLARD *traité des maladies des enfans. Paris* 28. p. 310.

ti[4]), praecipue addicta. Disponunt praeterea illam corporis habitus spongiosus et laxus[5]), l bes reliquorum viscerum abdominalium[6]), ipsa que stomachi affectiones, ut famis[7]), herniae et maxime dyspepsia[9]), ac plethora[10]).

Excitantes. 2. Mirum itaque non est, gastritidem excit a cibatione nimia[11]), ab ebriositate[12]), verbo c

2) Perié in *Histoire et mémoires de Toulouse. T.* 2; Sallin *Beobachtung über eine im Jahr* 1771 *zu Paris merkte epidemische Krankheit*, ex *Séance publique de faculté de médecine en l'université de Paris le* 5. *Nov.* 17 p. 67, in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 7 270; — Thyssen *Geschiedkundige Beschouwing der ziek in de Nederlande* (Hagae ann. 1792; — Dordraci a 1798; — Groningae ann. 1805). *Amsterd.* 1824.

3) *Ueber die Entzündung und organische Verletzung des M gens*, ex James Annesley *researches into the causes, ture and treatment of the more prevalent diseases of pia, and of warm climates generally. Vol.* 1. *Lond.* 1 p. 249. in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 551.

4) Broussais l. c. p. 95.

5) Fr. Hoffmanni diss. cit. p. 251. 6) §. XC. No. 2.

7) Autenrieth *Physiol.* §. 1061.

8) Infra (cap. XXIV. §. XCVIII) historiam tradam ul ventriculi a me anno 1798 in nosocomio Vindobon observati, quod ex inflammatione ventriculi herniosi m duxit.

9) Cap. XVIII. 10) Cap. XIV. §. XLVI. No. 2.

11) Eller de cognoscendis et curandis morbis. p. 249.

12) *Sections-Bericht eines Bürgers in Bauzen, der ex flammatione ventriculi, so er sich partim inju aeris, partim ingurgitatione vini domestici cr et austeri zugezogen. Samml. d. med. Soc. in Budiss.* p.

ula[13]); a ferculis rancidis[14]), vel fervidis[15]); ɔtu gelido[16]) et glacie[17]) inprimis corpore ıante ingestis[18]); a vermibus[19]), a bile[20]), ab

„*Die häufigsten Ursachen der Gastritis in heissen Climaten sind vernachlässigte oder unpassende Behandlung der Unverdaulichkeit, der Genuss hitziger und reizender Nahrungsmittel, geistiger und berauschender Getränke, und bei den Seeleuten der Genuss gesalzener Nahrungsmittel, verbunden mit dem Missbrauch der geistigen Getränke*“ (Annesley l. c. p. 573).

Beobachtung einer durch verdorbenes Gänseschmalz entstandenen Vergiftung. Von Dr. Siedler in Hufeland's *Journ. der pr. Heilk.* 1827. *Octob.* p. 66.

„Sic ephebo nobili Radstadiensi accidit. Ad mensam principis, pira saccharo edulcorata fervidissima adportans, solusque per vestibulum transiens, illorum unum ori commisit, quo temporis puncto praefectus aulae supervenit. Volens tunc cibum ore rejicere eum potius deglutiit, et mox mortuus concidit. Secto cadavere ventriculi interna superficies inflammata et vesicà notata, reperta est“ (Ex schedis paternis).

Blasius observat. anatom. p. 424; — Fr. Hoffmann diss. cit. p. 249; — Fischer *Krankheiten des Magens.* p. 209.

Eller l. c. p. 250 (Fructus horaei crusta glaciali artificiali obducti). — „Similem casum hîc Ticini habui anno 1789 in juvene marchione Cusani, qui cum fervidissima aestate, calefacto corpore, glaciem conditam copiose ingessisset, in fortissimam ventriculi intestinorumque inflammationem incidit, ac sub terribili symptomatum apparatu, per venaesectiones et balnea restitutus fuit“ (Ex schedis paternis).

„*Das Trinken kalter Getränke, wenn der Körper erhitzt ist, ist eine sehr häufige Ursache (der Gastritis) bei Soldaten, besonders in Indien, wenn sie auf der Wache oder*

ab ira[21]) aliisque animi pathematibus[22]; a co tagiis pestis[23]), variolarum[24]), morbillorum[2 typhi[26]); ab ulceribus exsiccatis[27]), a diarrho suppressa[28]), a podagra retropulsa[29]); quan noxarum vim antecellunt vulnera[30]), contusi nes[3

auf dem Marsche sind" (ANNESLEY l. c.). Legi mere et HASSENMÜLLER *über die Entzündung des Magens u der Gedärme*; in *Russische Samml. für Naturw. und He B.* 1. *Heft* 2. p. 214.

19) HERCUL. SAXONIA part. II. cap. VII. Praelect. pract.; MORGAGNI op. c. epist. XLIII.

20) RIOLANUS enchirid. lib. I. cap. 23; — PLATERUS lib. Prax. p. 436; — BORRICHIUS in Act. med. Hafniens. V IV. obs. 36. p. 115; — FR. HOFFMANNUS diss. cit. p. 2

21) HILDANUS cent. VI. obs. 34; — FR. HOFFMANNUS d cit.; — BANG in Actis R. soc. med. Hafn. Vol. II. p. 2

22) BLEULAND *anat. med. Schrift. über einige Krankhei der Verdauungswege.* p. 110.

23) HELMONTIUS tumulus pestis. p. 232 („Pestis plerum in stomacho incipit"); — FR. HOFFMANN diss. cit. p. 2

24) RIVERIUS observat. cent. II. No. 83.

25) „Ventriculi inflammatio comitari etiam quandoque sc eos, qui *variolis* et *morbillis* decumbunt" (FR. HOFFMA diss. cit. p. 241). — „Quandoque et *variolas* pessimas *morbillos*, sed hoc rarius, talia symptomata comitant quae metum faciunt ventriculi inflammationis" (SWIET l. c. §. 95).

26) STOLL rat. med. T. II. p. 199.

27) ZACUTUS LUSITANUS prax. admirabil. lib. II. obs. 68.

28) VOGEL's *med. Biblioth. B.* 5. p. 42.

29) FR. HOFFMANN diss. cit. p. 239.

30) SCHENK obs. med. lib. III. obs. 3; — ETTMÜLLER T. Pars. II. obs. 253; — BONET sepulchr. lib. V. sect. III. 4; — LOUBETIUS *traité des plaies d'armes à feu* 1753;

[31]) epigastrii, fractura cartilaginis xiphoi-
; corpora acuta, aut acicula[32]), deglutita;
na[33]), maxime arsenicum[34]), mercurius sub-
lima-

)ÜRR de ventriculi vulnere egregie sanato. Lips. 1790; — IEGEL diss. de morb. ventriculi. p. 25; — J. LOVELL *merican medical recorder* et RUST *Repertorium der gesammt. leilk. B.* 21. p. 121; — BRETON *Fall von geheilter Schusswunde des Magens* ex *Transact. of the medical society of alcutta.* 1825. *Vol.* 1; — BECK *gerichtliche Untersuchung ber eine durch Ueberfahren entstandene tödtliche Maenverletzung*; in HENKE *Zeitschrift für die Staatsarzneyk.* 832. *Heft* 3. *No.* 4.

De pugilatu apud antiquos. Vilnae 1818; — DANIEL'S *amml. med. Gutacht. No.* 25.

FAB. HILDANUS cent. I. obs. 64.

LINDENSTOLP liber de venenis. Francf. 1739; — R. MEAD ractatus de venenis. Lond. 1750; — J. COOK *treatise on oisons. Lond.* 1770; — J. F. GMELIN *allgemeine Geschichte er Gifte. Leipz.* 1776 (edit. nova 1810); — J. J. PLENK oxicologia. Vindob. 1785; — *Trattato de veleni . . del ign.* SAUVAGES *trad. e commentate da* AUTUMELLI. *Napoli* 785; — UNZER *medic. Handb. Leipz.* 1789. *B.* 2. — ER. IBORG *Forsög og erfaringer om adskillige gifters virkingen paa dyr. Kiobenh.* 1792; — G. E. HAARTMANN toicologiae primae lineae. Aboae 1797; — J. FRANK *Handb. er Toxicologie. Wien* 1800 (edit. altera 1803 et versiones n plurima idiomata); — V. H. L. PALDAMUS *Versuch einer Toxicologie. Halle* 1803; — ORFILA *traité des poisons. Paris* 1813 (plures editiones et versiones in omnes fere inguas); — T. H. DE MONTGARNY *essai de toxicologie. Paris* 1818; — *Toxicological chart. Lond.* 1820; — E. DE ALLE *table synoptique des poisons. Paris* 1822; — *An ssay on mineral, animal and vegetable poisons. Lond.* 824; — W. KRIMER *Anleitung zu einer zweckmässigen Hülfsleistung bei Vergiftungen. Achen* 1824. — GUÉRIN DE

MAMBRS *nouvelle toxicologie. Paris* 1 26; — K. F. MARX *Darstellung der Giftlehre. Goetting.* 1827; — STU *toxicologische Tabellen.* 1828.

34) J. TH. WOLFF symptomata et sectio. Act. acad curios. Vol. V. p. 115; — J. FR. HENKEL arsenico en sectio. Ibid. Vol. II. p. 361; — M. HOFFMANN de v ex assumpto arsenico mortua. Ephem. acad. nat. cu cent. IX. X. p. 461; — TH. OGLE *the case of a* y *woman. Transactions of the soc. of med. and chir knowledge. Vol.* 2. p. 63; — *Beitrag zur Geschichte Arseniks und seiner Wirkungen*; in METZGER's *Mate für die Staatsarzneyk. und Jurisprud.* 2. *St. Königsb.* 1 — *Obductions-Attest über eine mit Arsenik gesche Vergiftung.* ibid. 1. *St.* p. 130; — *Obduction einer P welche sich selbst mit Arsenik vergiftet hatte*, in P *Aufs. und Beobacht. Erste Samml.* p. 53; — et si ibid. *Dritte Samml.* p. 761; — *Fünfte Samml.* p. 105 *Sechste Samml.* p. 96; — NITSEN *merkwürdige Gesch einer Arsenikvergiftung*; in PFAFF *und* SCHEEL *nord Archiv. B.* 1. *St.* 2; — W. REMER *merkwürdige Gesch einer wahrscheinlichen Arsenikvergiftung*, in LODER's *Jo f. die chir. Geburtsh. und gericht. Arzneyk. B.* 4. *S* p. 647; — TONNELIER in *Journ. de méd. continué.* T p. 15; — MALEVILLE *observation sur un empoisonne causé par l'arsenic*, in CAPELLE *Journ. de la soc. de s et d'hist. natur. de Bordeaux. T.* 3. p. 122; — JAL *observation d'un empoisonnement par l'oxide d'arsenic b* in *Annuaire de la soc. de médec. du département de l'D a.* 1810. p. 349; — J. H. F. AUTENRIETH resp. HARDI diss. sist. obs. quasdam de vario arsenici in animalia e ctu. Tubing. 1817; — ALEX. MONRO *d. J. Abhandl. den Wirkungen des Arseniks u. s. w.* ex *Morbid anato the human. Gullet etc.* in *Samml. auserl. Abhandl. fur Aerzte. B.* 25. *St.* 2. p. 214; — L. FR. SCHAFFNER *einer diagnostischen und therap. Darstellung der Arse vergiftungen. Berlin* 1817; — *Medic.-chemisch. Unters*

:us corrosivus [35]), antimonium [36]), zincum [37]), cu-

'ner *an dreyen Personen verübten Arsenik-Vergiftung von* . SARTORIUS *und* J. MONHEIM. *Cöln und Aachen* 1826; · G. F. MOST *Arsenik-Vergiftung beobachtet bei neun* *ersonen*; in *Beyträge mecklenburgischer Aerzte zur Medic.* *nd Chirurgie. Rostok. B.* 2. *Heft* 1. 1831. *No.* 5; — In- :r tria quae mihi obvenerunt, gastritidis ex assumpto ar- nico exempla, illud diei 10. Junii anni 1810 praecipue acrymor, puellae scilicet Vilnensis, dotibus animi haud ulgaribus praeditae. Haec, prius formosissima, serius ariolarum culpâ defoedata, videns sororem propriam natu inorem matrimonium prae se inivisse, tanto inde moe- ore adfecta est, ut drachmam circiter arsenici albi de- oraverit. Mox in diros ventriculi dolores, saevos ejula- us extorquentes, subsequente vomitu, incidit. Advocatus fratre aegrotae, juvene phlegmatico, qui mihi nihil aliud etulit, nisi quod soror aegrotare incoeperit, eo minus ad am visitandam festinavi, quum modo conventui faculta- s medicae intervenire debuerim, et aegra extra urbem oco Wieska kawa) habitaret. Elapso duarum horarum urriculo tandem adveniens, animo horrui, aegram gra- issima gastritide detentam inveniendo, cujus morbi caussa e severe inquirentem haud diu latuit. Miserae confessio o terribilior erat, quum simul peccati commissi poeni- eret, manibusque junctis auxilium imploraret. Irrita mni ope mane diei 13. Junii obiit!

FELDMANN in Epistolis ad Hallerum scriptis. Vol. II; — IARC *consultation médico-légale sur une accusation d'em-* *oisonnement par le sublimé corrosif etc. Paris* 1811; — . AUGUSTIN *neue Beobacht. über die aus dem Leichenbe-* *und zu entnehmenden Kennzeichen der Sublimat-etc.-Ver-* *iftung. In dessen Repertorium für die öffentliche und ge-* *ichtl. Arzneyw. St.* 2; — ROBERTSON in *Edinburgh medic.* *nd chirurg. Journ. Vol.* 8. *No.* 30.

Observarunt gastritides a vitro antimonii. — FR. HOFF-

cuprum [38]), plumbum [39]), acidum sulphuricum

ni

MANN (diss. cit.); a croco metallorum. — BLASIUS (l.
a tartaro emetico. — DESESSARTZ in *Recueil périod.*
v. HUFELAND's *neueste Annalen der franz. Heilk. B.*
347. — Cfr. BONET sepulchr. et lib. III. serm. VII.
12; — MAGENDIE *in der Uebersetz. der Arbeit. der phys.*
Klasse des k. franz. Institut. der Wissensch. im Jahr
im Auszug in KOPP's *Jahrb. der Staats-Arzneyk.* 8. J.
p. 378; et *Bulletin des scienc. médicales. Mai* 1829. p.

37) A drachmis duabus oxydi zinci loco magnesiae sum gastritis describitur in *Heidelberg. klin. Annalen. B. Heft* 3. p. 348: — alterius ex acetate zinci ortae m fit a FISCHERO (l. c. p. 222).

38) J. VARI *della venefica indole del rame. Ferrara* 1753; G. FR. TESTA *riflessioni sopra la dissertazione della v fica indole del rame. Ferrara* 1753; — W. FALCONER *servations and experiments on the poison of copper. L* 1774; — W. BLIZARD *experiments and observations o danger of copper and bellmetal in pharmaceutical and mical preparations. Lond.* 1786; — G. R. DROUARD *riences et observations sur l'empoisonnement par l'oxy cuivre etc. Paris* 1802; — J. H. G. SCHLEGEL *Gutac über eine tödtliche Vergiftung durch höchst wahrschei mit Grünspan verunreinigt gewes. Zwetschenmuss.* In i *Material. für die Staats-Arzneyw. und pr. Heilk. 8te Sa* et *B.* 1. *No.* 6; — *Gli avvelenamenti di Sedegliano* in M COLINI *mem. medico-pratiche. Milano* 1829. — BOUTI *sur la présence du cuivre dans le blé*, in *Journ. de ch méd. etc. Avril* 1833.

39) Gastritis a plumbo, saltem fuso memoratur a SPR *Philosoph. transact. Vol.* 49. *P.* 2. p. 477.

40) HAUTESIERK *recueil d'observations de médec.*; — C BRUCH *Geschichte einer Vergiftung durch Vitriolöhl n der Leichenöffnung* in HUFELAND's *Journ. der pr. H B.* 7. *St.* 2. p. 18; — *Eine Vergiftung von concentr

um[41]), oxalycum[42]) etc.[43]); lixivium al-
cali-

hwefelsäure *u. s. w.* in *Nation.-Zeit. der Teutschen* *J.* 1804. *St.* 18. p. 386; — NACQUART *traité sur la nouvelle physiologie du cerveau. Paris* 1802. *chap.* 8 (Effectus di sulphurici in cerebrum); — *Obductions-Protocoll* ... *r einen Fall von Vergiftung durch Vitriolöhl*; in AUSTIN's *Repertorium* cit. *St.* 2; — BATEMAN in *London d. surg. and pharmac. repository.* 1814. *May.* — *Vergiftung durch concentrirte Schwefelsäure*; in RUST *Magaz.* · *die gesammte Heilk. B.* 23. *Heft* 1. p. 157; — *Bulledes sciences médicales* 1826. *Juin.* p. 200; — C. M. NDING *von den Folgen des in grosser Menge verschluck- Vitriolöhls und Scheidewassers etc.* Acta nova R. soc. d. Havniensis. Vol. II.

CHANTONVELLE *réflexions sur l'action comparative des des nitrique et sulphurique concentrés pris à l'intérieur* .. in *Journ. génér. de méd. T.* 66. *No.* 268. p. 346; — HEEL in PFAFF *neuem nordischen Archiv für Naturk. u. zneyw. B.* 1, p. 297; — A. E. TARTRA *traité de l'empoisonnement par l'acide nitrique. à Paris* 1802; — GERSON *agaz. der ausl. Liter. der gesammt. Heilk. B.* 10. p. 25. .. cap. VI. §. XVIII.

A case of sudden death occasioned by oxalic acid; *by* IN MOLLAN in *Dublin hospital reports. Vol.* 2. 1818; — *ber Vergiftung mit Kleesäure von* R. CHRISTISON *und* INDET, in HORN's *Archiv f. med. Erfahr.* 1823. *Jul. g.* ex *Edineurgh medic. and surgic. Journ.* 1823. *April*; A. S. THOMSON in BURROW's *London medical repository. l.* 3. *May*; — C. SHILLITO ibid. *Vol.* 4. *No.* 24; — OTT in *Edinb. med. and surgic. Journ.* 1825. *July. No.* ; — GERSON op. c. *B.* p. 492. — Die 6ta Augusti 1828 socomii ad itineratorem Hybernum Domn. *Taafe*, vim 23 annorum, vocatus sum, qui horrenda gastritide iit. Nulla caussa detegi potuerat, praeter quam quod lverem acidi oxalyci pauca aqua solutum per se sum-

calinum[44]), subcarbonas potassae[45]), ammonia
hepar sulphuris[47]), nitrum[48]), acria purg
tia[49]), narcotica[50]), insecta[51]), conchae[52]), ali
animalia[53]) et phosphorus[54]).

§. X(

serit, quem una cum pulvere supercarbonatis pota
cum multa aqua sumere debuisset.

43) Veneficia ex *acidis* orta inveniuntur apud Tulpium
med. lib. III. cap. 23. p. 254; — Forestum opp. o
lib. XV. obs. 30. p. 168; — Bald. Ronsei opusc.
p. 35; — Bembi hist. venet. lib. I; — J. Schenkium
med. lib. VII. obs. 215—217; — Petr. Borelli ob
med. physic. cent. IV. obs. 28; — item in Ephem. a
nat. curios. dec. II. ann. 2. obs. 54. dec. III. ann. 7
obs. 177.

44) Bleuland l. c. p. 122.

45) *Geschichte zweier durch sal tartari entstandenen*
giftungen, nebst Leichenöffn. ex Burrow's *Lond.*
repository 1817, in Gerson op. c. *B.* 1. *St.* 3. p. 67
Fälle von Vergiftung durch kohlensaures Kali von A.
war ex *Edinburgh med. and surgic. Journ. Octob.*
in Horn's *Archiv f. med. Erfahr.* 1828. p. 1092.

46) Martinet *sur les proprietés de l'alcali fluor.* —
Schlegel op. c. *2te Samml.*

47) *Empoissonnement par le sulfure de potasse et de so*
in Bulletin *des scienc. méd.* 1825. *Août* p. 363.

48) La Flitze in *Gazette salutaire de* Boillon 1787
Journ. de méd. T. 71; — Souville ibid. *T.* 73; — V
in *Giornale fisico medico.* 1793; — J. Batter in *Edinb*
medic. and surgic. Journ. 1818. *No.* 53; — Geisle
Hufeland's *Journ. der pr. Heilk.* 1823. *July.*

49) Ex elaterio, helleborique extracto nec non ex troch
alhandal et gummi gutta (Fr. Hoffmann diss. cit.),
jalappa (Wepfer l. c. p. 224), ex pharmaco Le
(quotidiana experientia). Cfr. Bang Act. R. s. med.
niens. Vol. I. p. 110.

§. XCII.

Diagnosis.

Sub imperio tot caussarum, quarum pluri- Frequentia.
mae,

…pium (FELDMANN l. c. — LASSUS in *Mém. de l'instit.* …*ional. T.* 2); radix hyoscyami nigri (BLOM in *Actis Sue-* … 1774); cicuta aquatica (WEPFER l. c.); baccae taxus …catae (PLENK l. c. p. 107); semen sabadillae, colchi… antumnale, aeranthe crocata (VAN DER EEM et VAN …EWEN in *Abhandlungen der Gesellchaft* servandis civi… *B.* 10); fungi varii (P. I. Vol. 1. sect. II. cap. IV. §. …I. 3).

…antharides (TRALLES de usu vesicantium — VAN DER …M et VAN LEEVEN l. c.); meloe majalis (*Götting. ge-* …*rte Anzeigen* 1778); culex lanio (*Neue nordische Beyträge.* … 2. p. 349) aliaque (MONTI dictat. med. p. 24, VOGEL …s. de coli vulnere genuino non lethali in SANDIFORT …s. dissert. T. II).

…urex brandanis et arca Noae (DELLE CHIAJE *memoria* …*la storia e notomia degli animali senza vertebre del regno* …*Napoli. Vol.* 3. 1825. *Mitgetheilt und mit Bemerkungen* …*r giftige Thiere, die bei der Staatsarzneyk. in Betracht.* …*nmen, begleitet von* R. WAGNER in HENKE's *Zeitschrift* … *Staatsarzneyw.* 12. *Jahrg.* 1832. *Heft* 1. *No.* 2).

…. I. Vol. I. sect. II. cap. IV. §. XXI. 5. 6. 7. 8. 9.

…LOBSTEIN *recherches et observations sur le phosphor.* …*asb.* 1815; — FLACHSLAND *Geschicht. einer Vergiftung* …*ch Phosphor;* in *Annalen f. die gesammte Heilk. un-* …*der Redact. der Mitglieder der gr. Herzogl. Badisch.* …*nitäts-Commission. Karlsruhe* 1824. *Heft* 2; — WORBE …*moire sur l'empoisonnement par le phosphor;* in *Mém. de la* … *médic. d'émulation de Paris* 1826. *T.* 19 et *Journ. com-* …*ément. du dict. des scienc. médic.* 1826. *Avril* p. 174; — …EFFENBACH DE BRIENNE in *Bulletin des scienc. médical.* …29. *Avril.* p. 157.

mae, ut vasa culinaria[1]), panis[2]), sal commun cofea[4]), cupediae[5]) etc., clam insidias stru mirum non est, gastritidem, universe sumtam *frequentem* sistere morbum; minus tamen qua putant[7]), qui, principum medicorum monit

s]

1) Cfr. cap. XIV. §. XLVIII. 1. — Schneider *das Zin Bley medicinisch-polizeylich betrachtet*, in Henke *Zei für die Staatsarzneyk. B.* 16. *No.* 14. p. 311.

2) Chevalier in *Journ. de chimie médicale. Mars* 1829 *Bulletin des scienc. médic. Mai* 1829. p. 301; — *de l'e du deuto-sulfate de cuivre dans la panification. Revue dic.* 1830.

3) Wurzer *über die Anwesenheit des Quecksilbers im K salz (Schriften der Gesellschaft zur Beförderung der turwissenschaft in Marburg. B.* 1. 1823); — *Saggio falsificazione che si fanno subire al sal marino prim tradurlo in commercio, dai Sigri.* Chevalier *e* He Vide Omodei *annali universali di medicina. Vol.* 59. p. 475. et *Revue médicale. Novembr.* 1832.

4) Ejus fabae *cobalto* mixtae (*Oesterreich. Beobachter No.* 341).

5) Sic dicti *bonbons* saepe colorem flavum a chromate plu illum viridem ab arseniate cupri repetere ex *Bulletin sciences médicales. Mai.* 1829. p. 317. elucet.

6) Frequentiam gastritidis ob id negare, quod ipsa ran morbus primarius acutus omnibus numeris absolutus paret; idem foret ac frequentiam ophthalmiarum in bium vocare, quoniam phlegmone oculi vulgatum sistit morbum.

7) Broussais et asseclae.

8) Morgagni op. c. epist. LIX. art. 20; — J. Fr. I elamm *praktische Anmerkungen über die Eingeweide. lang.* 1784. p. 140; — Cullen l. c.; — J. Yellol *servations on the vascular appearance in the human*

entes, mox inflammationem ventriculi pro-
nt, ubi ejus vasa sanguifera plus solito tur-
indeque necessario rubor sequitur, ut in ca-
ibus laqueo suspensorum, submersorum, ful-
tactorum, contingit.

. Altera vero ex parte scias, ventriculum mortem phlogosi legitima correptum appa-, ubi vigente morbo certiora illius visceris mationis signa defuerant[9]). *Gastritis* ejus-*occulta* fallere vix poterit edoctos, inflam-nem ventriculi sine febre, et sine vomitu ire posse*). Praesto autem sunt aliae er-occasiones[10]). Gastritis occulta.

3. Sic

ch which is frequently mistaken for inflammation of that an. Lond. 1813; — KOPP *Jahrbücher der Staatsarzneyk.* 5. p. 174; — MERTZDORF in HORN's *Archiv für med.* *fahrung* 1823. p. 285. 297; — SPITTA *die Leichenöff-gen in Bezug auf Pathologie und Diagnostik. Stendal* 6. p. 280—313.

bservavit HAENIUS (rat. med. P. IX. c. II. §. 6) in aegro entiam nauseae et vomitus, quid quod ciborum desi-ium adesset; ubi tamen vera inflammatio ventriculi in to cadavere prodibat. In alio cadavere ventriculus in-mmatus erat, quin vel febris, vel dolores, vel alterius ctionis laesio praegressa fuerit (P. VI. c. VI). Gastri-em absque vomitu describit HALLER (opusc. patholog. erv. XIV. hist. 3). Sine symptomatibus consuetis prae-ssis, ventriculum cum intestinis inflammatum conspexit LL (ratio medend. T. III. p. 383).

de: No. 11. de gastritide chronica.

OHL (l. c. p. 12) hoc argumentum pulchre dilucidavit. quoque RENAULDIN *mémoire sur le diagnostic de quel-s maladies, qui, ayant leur siège dans quelques viscè-*

Febr. bilios. pro gastrit. habita.

3. Sic nos ipsi[11]), morbum acutum cum febre, cruciatu epigastrii et vomitu, inprimis p ingesta, etsi blanda, pro gastritide declaravim ac ope venaesectionum, hirudinum et pharm mucilaginosis pertractavimus, ubi dein barbit sor, clam advocatus, exhibito audacter eme rejectaque inde multa bile, aegrum (potius *f biliosa* adfectum) non sine nostra sociorum medicorum erubescentia, extemplo sanitati re tuit. Attamen augmentum doloris epigastrii p ingesta, pro certissimo inflammationis in ipso v triculo haerentis indicio habetur[12]).

Infl. musc. abdom. a gastr. distinctio.

4. Sic tyronum nostrorum quis, cum obs varet aegrum febre et dolore epigastrii adeo s viente detentum, ut vel minimum attactum regio respueret (quod securissimum inflam ventriculi indicium dicitur[13])) gastritidem pro mavit[14]); ubi, quum erectio trunci impedita f rit, et vomitus desideraretur, potius *inflam*

res de l'abdomen, et offrant entre elles plusieurs point similitude, peuvent être confondues les unes avec les a (Bulletin de la facult. de médec. et de la sociét. de P Ann. VII. a. 1811. p. 126).

11) Vilnae a. 1808. in juvene conspicuo ex Rossia alba ficiscente.

12) „Si enim in vicinis ventriculo partibus inflamm haeserit, illa irritatur quidem a ventriculo distento, non illico sentitur doloris exacerbatio, si parum in triculum ingeratur.“ Swieten l. c. §. 951.

13) Horn's *Archiv. B.* 8. *St.* 3.

14) In nosocomi Vindobonensi aestate ann. 1802.

n partis superioris musculorum rectorum ab-nis[15]), proclamare debuisset.

). Sic in aegra quadam[16]), methodo anti-gistica a febre, dolore epigastrii, vomitu et ltu, liberata, dubii haesimus, utrum *gastritis liaphragmitis*[17]), aut istorum morborum con-m, coram habuissemus. Gastr. cum diaphrag. confusa.

). *Jungitur* enim haud infrequenter *gastritis morbis*, febribus videlicet, nisi intermittenti-[18]), certe continuis biliosis verminosis, et thematicis[19]), vitiis cordis[20]), hepatis[21]), in- Connub. cum aliis morbis.

Edit. secund. P. I. Vol. III. sect. II. cap. XXX. §. XC. p. 6.

Vilnae ann. 1806. 17) P. II. Vol. II. sect. II. cap. II. Cap. XXI. §. LXXX. 7; — HUFELAND's *Journ. der pr. eilk.* 1833. *März.* p. 97.

,,Morbus (gastritis) maxime socius est pesti, variolis, etechialibus febribus, podagrae retropulsae, febribus ar-ntibus et inflammationi" (FR. HOFFMANN diss. cit.). ddere potuisset: et aphthis (BILLARD op. c.). Jam Bo-TUS (in sepulchreto) dixerat: ,,anatome eorum qui febre aligna extincti sunt, docet, ventriculum cum intestinis flammari, unde ingens illa sitis, faucium ardor etc." gi de hoc argumento merentur: G. F. POMMER *Bey-äge zur näheren Kenntniss des sporadischen Typhus durch eichenöffnungen. Tübing.* 1821; — G. R. WENDT *die alte ehre von den verborgenen Entzündungen durch neue Be-achtungen bestättiget. Breslau* 1824. p. 11.

ARMSTRONG op. c.; — SOUCHOTTE *affection organique u coeur, accompagnée . . . d'inflammation de la membrane uqueuse de l'estomac* (*Annales de la soc. de méd. de Mon-llier. T.* 20. p. 243); — RAIKEM *observation sur une car-ite aigüe, compliquée d'inflammation d'une partie du*

nk Prax. III. I. 2. Pp

intestinorum[22]), renum[23]), a quibus morbis, pr cipue a hepatitide[24]) et cardialgia[25]), aeque ab inflammationibus peritonaei, lienis, pancrea omenti et a cholera[26]), quomodo gastritis stinguenda sit, debitis locis docebitur.

G. ab ingestis.

7. Quoties gastritis ut morbus primarius acutus adparet valeat, ante omnia indagatio *rer* nocivarum forte *ingestarum* ventriculique cav modo sive chemico, sive mechanico, sive mi lacessentium. Itaque materiae vomitu rejec scrupulose examinandae. Quo in examine pr sertim *venenorum* ratio habenda est. Patet i *toxicologiae*[27]) et *chemiae forensis*[28]) in doct

gas

poumon gauche et de la membrane muqueuse de l'esto (Bulletin de l'école et de la soc. de méd. de Paris. ann a. 1809. p. 140).

21) Annesley l. c. p. 598. 605; — Kretschmar diss.

22) Gastro-enteritis. 23) Sibbergundi diss. cit.

24) „Inflammationi ventriculi adfinis est inflammatio h tis, quae vel summum jecoris lobum, quo ventriculus tegitur, vel incumbentem illi abdominis regionem o pat. Tumor enim prominens et circumscriptus cum d in ventriculo sito inest, et febri, et aliorum malorum rima, ut proinde vel experientissimos medicos saepe lat. Distinguitur autem sola symptomatum vehement pernicie, quandoquidem in ventriculo omnium saeviss inflammationes incidunt" (Fernelius opp. lib. VI. c.

25) No. 10. 26) Annesley l. c. p. 579.

27) Hac de caussa jam in §. praecedenti potiora opera t cologica adduxi.

28) Maximi hic facio, W. H. G. Remeri *Lehrbuch der lizeilich-gerichtlichen Chemie. Helmst.* 1827; — Fr. S meyer *Uebersicht über die wichtigsten Erfahrunge*

-itidis momentum, idque praesertim respectu
ici[29]), *mercurii sublimati corrosivi*[30]), *cupri*[31]),

Pp 2 et

elde der Toxicologie besonders der chemisch-gerichtlichen Untersuchungen. Hanov. 1827; — Orfila e Lesueur *ricerche medico-legali che vagliano a determinare anche lungazza dopo morte se avevavi avvelenamento e a far conoscere la natura del veleno,* — ex *Archives générales de médecine. Mai* 1828 in Omodei *annali universali di medicina. Novemb.* 1828. p. 479; — *et* Orfila in *Journ. de chimie médicale, de pharm. et toxicol. Mai* 1832. — Chevallier ibid. *Juillet* 1833.

Meibomii de arsenico diss. Helmst. 1729; — T. Bergmann *Abhandl. vom Arsenik. Uebers. von* F. A. von Wasserberg. *Wien* 1783; — *Ueber die Arsenikvergiftung, ihre Hülfe und gerichtliche Ausmittelung*, von S. Hahnemann *Leipz.* 1786; — Elias diss. sist. experimenta super arsenico. Marb. 1793; — *Untersuchungen eines verdächtigen Pulvers*, *von* Opitz in Pyl's *neuem Magaz. für die gerichtliche Arzneyk. B.* 1. *St.* 1. p. 157; — Platner quaestiones med. for. XXIII. de veneficio inprimis per arsenicum paradoxa quaedam. Lips. 1804; — C. P. Thunberg resp. L. F. Gravander de veneficiis per arsenicum. diss. Upsal 1804; — Seiler de veneficio per arsenicum. Progr. Lips. 1807; — Kielmeyer resp. G. F. Iaeger de effectibus arsenici in varios organismos, nec non de indiciis quibusdam veneficii ab arsenico illati. Tubing. 1808; — Fischer de modis arsenici detegendi. diss. Vratislav. 1812. Cfr. Schweiger's *neues Journ. für Chemie und Physik. B.* 6. p. 60; — *Vergiftung eines Brunnens mit Arsenik zu Elvington*; in York *engl. Miscell. B.* 8. *St.* 3. p. 165; — Augustin *neue Entdeckungen*, *betreffend die Kennzeichen der Arsenikvergiftung*; in ejus *Repertorium der öffentl. und gerichtlich. Arzneywiss. St.* 1; — Borges *über gerichtl. Untersuch. einer Arsenikvergift.* ibid.; — Wendland *von dem Werthe der chemischen Kennzeichen der Arsenikvergiftung*; ibid.

ibid. *B.* 2. *St.* 1. p. 53; — V. Rose *über das zweckmässig Verfahren, um bei Vergiftungen mit Arsenik letztern au zufinden und darzustellen*, in A. Fr. Gehlen's *Journ. Chemie und Physik. B.* 2. *St.* 4. p. 665; — *chemische U tersuchungen einer Arsenikvergiftung*; in J. B. Tromm dorff's *Journ. der Pharmacie. B.* 20. *St.* 1; — Pfaff *ü Arsenikvergift. besonders in Hinsicht der chem. Ausmi lung ders.*, in ejus *nord. Archiv für Naturk. u. Arzne B.* 1. p. 44. 291: — C. L. Gaertner *Beytr. zur Entd des Arseniks*, in Kopp's *Jahrb. der Staatsarzneyk. Jahrg* . 202; — Roget *a case of recovery from the effects arsenic, with remarks on a new mode of detecting the p sence of this metal*; in *Medico-chirurg. transact. publ. the med. and chir. society of Lond. Vol* 2. p. 137; Al. Marcet *some remarks on the use of nitrate of silv for the detection of minute portions of arsenic.* Ibid. *V* 3. p. 342; — *über die Brauchbarkeit des salpetersau Silbers zur Entdeckung des Arseniks bey Vergiftung Von* Roloff; in Bucholz *Taschenb. für Scheidekünst* 36. *Jahrg.* p. 107; — Schrader *Bemerk. über die ch Ausmittl. des Arseniks bei Vergiftung*; in *Berlinisc Jahrb. f. d. Pharmac.* 16. *Jahrg.* 1815. p. 148; — V. *über die Beweise der Gegenwart des Arseniks bey Verda einer solchen Vergiftung. Intell. Bl. zur wiener allg. Zeitung* 1816. *No.* 16. p. 121; — Schallgruber ib *No.* 36. p. 285; — *Ueber die Arsenikprobe des Dr.* Ve in *Med. Jahrb. des k. k. österr. Staates. B.* 4. *St.* 4; Lunding de exploratione chemica veneficii per arsen facti. diss. Havn. 1817; — *on detection of minute qua tities of arsenic in mixed fluids* (*By gaz hydrogene-s phurated*). *By* R. Christison in *Edinb. med. Journ. J* 1824. p. 60; — Orfila in *Journ. de chimie médic. Ja* 1830; — Most in *Beyträge mecklenburg. Aerzte zur M und Chirurg. B.* 2. *Heft* 1. *Rostok* 1831; — Heyfeld *die Arsenikvergiftung von dem arzneygerichtl. Standpun betrachtet*, in Hecker's *lit. Annal. der gesammt. Heilk.* 18

Decem

ecemb. p. 385; — Göppert *einige Beyträge zur Erkenntniss der Arsenikvergiftung* in Henke *Zeitschrift für die Staatsarzneywiss.* 1832. *Heft* 3.

C. M. Zeller diss. sist. experimenta quaedam circa effectus hydrargyri in animalia viva. Tubing. 1805; versio germ. in Gehlen's *Journ. für die Chemie, Phys. und Mineral. B.* 6. *Heft* 2. *No.* 12; — Marc *consultations medico-légales sur une accusation d'empoisonnement par le sublimé corrosif, suivies d'une notice sur les moyens de reconnaitre et de constater l'existence de ce poison. Paris* 1811; — F. L. Augustin *neue Beobachtungen über die aus dem Leichenbefunde zu entnehmenden Kennzeichen der Sublimat-, Opium- u. Schierlingsvergiftung.* In ejusdem *Repertorium* cit. *St.* 2; — Robertson in *Edinburgh medic. and surgic. Journ. Vol.* 8. *No.* 30; — E. Rostock *experiments to ascertain how far the presence of albumen and muriatic acid interfere with action of bichloride of mercury and protomuriat of tin upon each others* l. c. *Januar.* 1825. p. 65; — Nicole's *Entdeckung der Sublimatvergiftung durch Galvaney.* Ex *Archives générales de médec. Octob.* 1825; in Gerson's *Magaz.* cit. 1826. *Jan. Febr.* p. 116.

Leichenöffnung einer sich mit Grünspan vergifteten jungen Frauensperson, in Pyl's *Aufsätzen und Beobacht.* 8*te Samml.* p. 85; — *Fundschein über eine durch Kupfervergiftung gestorbene Person*; in Roose's *Beyträge zur öffentl. und gerichtl. Arzneyk. St.* 2. p. 169. 181; — *Obductionsbericht und Gutachten, einer mit Grünspan geschehenen Vergiftung*; in Fahner's *Beyträge zur prakt. und gerichtl. Arzneyk. B.* 1. *Stendal* 1799. p. 297; — Formey *medicin. Miscellen, aus* Roose's *Nachlasse. Frankf.* 1804. p. 143; — Hünefeld *Beyträge zur gerichtl. Chemie in's besondere über die chemische Ausmittlung der Kupfervergiftung,* in Horn's *Archiv f. med. Erfahr.* 1826. *July. Aug.* p. 1; — *Sulla recente scoperta del rame nelle materie organiche, considerata ne' suoi rapporti coi casi di avvelenamento, e di*

et *acidi sulphurici*[32]). Caeterum quam ardu sit venena, non solum vegetabilia, sed eti mineralia in materiis, aut per vomitum rejec aut in ventriculo post mortem repertis, rite finire, ex confessione principis chemicorum elucet. Elucebit quoque ipsam membranar ventriculi perforationem, certum ingesti ven non esse indicium *). Nihil ideo restat qu ad morbi repentinam originem in homine tea sano, aut simul in plurimis hominibus ej dem familiae, praecipue post communem stum, mox cum ardore ventriculi et vom respicere.

Aliae gastritides. 8. Gastritides enim acutae quibus caussae brium inflammatoriarum, rheumaticarum, cat rhalium, gastricarum (cum aut sine complicati arthritica) ansam porrigunt, a symptomatibus p dromis[34]) annuntiantur. Accedunt dein signa

di adulterazione dei cibi. Discorso del Sign. O'SAUGHNE in OMODEI *annali universali di medicina. Vol.* 59. p. 497.

32) CHRISTISON *über Vergiftung von Schwefelsäure in ziehung auf gerichtl. Arzneyk.* Ex *Edinburgh med. surg. Journ.* in FRORIEP'S *Notizen aus dem Gebiete Natur und Heilk. B.* 30. *No.* 20. p. 313.

33) Ait BERZELIUS (*fünfter Jahresbericht über die Fortsc der physischen Wissenschaften*): „*man müsse bei so chemischen Untersuchungen versichert seyn, keine A nik haltenden Reagentia anzuwenden, und ses seye schwerer als man glaube.*"

*) Cap. XXVII. §. CX. No. 2.

34) Editionis secundae. P. I. Vol. I. sect. I. cap. II. §. X

febris propria, hisque tantum plus minus vi-ibus ventriculi passio prodire solet. Morbi
o saepe etiam intelligitur ex haemorrhagiis, imis haemorrhoidibus, prius habitualibus, modo pressis; ex frigore corpori aestuanti incaute oto; ex animi pathematibus bilis secretionem bosam elicientibus; exque podagrae impedita utione aut fuga.

9. Quae symptomatibus febris inflammatoriae itur gastritis, *phlegmonis ventriculi suspicionem* et. Contra ea si febris rheumatica, catarrhalis, rica inflammationem stomachi comitetur; si ritis post erysipelas aliudve exanthema ad ex-a corporis evanescens orta sit; si oris, fau-aque ardor ac phlogosis adesse observentur[35]); eger fuerit cachecticus; si venenosa aut su-ta materies deglutita; sique interiora urantur, riora autem frigeant[36]), morbi *indoles erysi-cea arguitur*. Distinctio g. in phleg. et erysip.

10. *Conjecturare* quoque possumus *sedem pe-urem inflammationis*, videlicet in ventriculi *ıbrana serosa* — si dolor sit acutus in epiga-o a compressione et inspiratione auctus; in *mem-bra-* Sedis peculiar. gastritidis.

) „*The affection of the stomach sometimes spreads into the oesophagus, and appears in the pharynx, as well as on the whole internal surface of the mouth*" (Cullen l. c. §. 400).

) „Si inflammatio est erysipelatosa, symptomata gravissima sunt, et speciatim pyrexia est lypiria, in qua interiora uruntur et exteriora rigent frigentque" (Sauvages l. c.).

brana ejusdem *mucosa**) — si dolor sit arde
cum desiderio potus frigidi[37]). Aliquando etia
contingit, ut dolor brachii et humeri *ejusd*
lateris obveniat, quo in ventriculo inflammat
potissimum residet[38]).

Gastritis chronica.

11. Monuimus *gastritidem chronicam* (aut sa
tem *conditionem inflammatoriam stomachi*) in aeti
logia hypertrophiae ventriculi[39]) scenam lude
ac latere nonnunquam sub forma bulimiae, pic
anorexiae, polydipsiae[40]), et saepius sub i
dyspepsiae, cardialgiae, vomitus et haemateme
sis[41]). Quaeritur modo quomodo ejusmodi g
stritides chronicae cognosci possint? Respond
mus, potissimum *ex aetiologia* et *ex juvantib*
et *laedentibus*. — Ex *aetiologia:* si aeger sit po
liquorum fermentatorum addictus, bene nutrit
plethoricus, haemorrhoidarius; si evacuation
habituales, praecipue catamenia et pedum sudor[4
suppressae sint, impetigines fugatae, si regio ep
gastrica violentia externa mulctata[43]), sique v
ne

*) F. Lesser *die Entzündung u. Verschwärung der Schlei*
haut des Darmkanals. Berlin 1830.

37) Armstrong (l. c.) sero-gastritidem et muco-gastritid
statuendo.

38) Broussais l. c. p. 105.

39) Cap. XV. §. LI. 3. d.

40) Cap. XVI. §. LIV. 9. 11; — §. LV. 4; — §. LVI.
— cap. XVII. §. LVIII. 8.

41) Cap. XVIII. §. LV. 7. 8; — cap. XIX. §. LXX. 14.
26. 27; — §. LXXII. 15; — cap. XXI. §. LXXX. 7.
— cap. XXII. §. LXXXVI. 8.

42) Lentin in Hufeland's *Journal*. B. 1. p. 182.

ii suspicio vigeat; ex *juvantibus et laedenti-* si methodus medendi, quae, ventriculum a ibus liberando ejusque tonum restituendo, aliàs

Philosophiae alumnus Mantegazza Novocomensis, quum nnum aetatis undecimum ageret, a sodalibus globo ex ive confecto ad epigastrium tanta cum vehementia perissus fuit, ut extemplo veluti mortuus humum concidet. Convaluit quidem, absque artis auxilio, ast relicto lolore ad locum affectum, qui caeterum dolor nec inrementum corporis, nec evolutionem pubertatis, nec stuiorum continuationem impedivit. Quum vero elapso sex morum curriculo Mediolanum, scopo artem pictoriam adiscendi petierit, ibique quotidie per plures horas antrorım reclinato trunco sedere, ac prandium, quod circa eridiem sumere solitus erat, ad horam sextam vespermam procrastinare debuerit, dolor ille epigastrii conbicuum incrementum cepit. Redux post annum in paiam, pallor et macies aegri, affinibus timorem incuebant. Cibi, ut ut tenues, intolerabiles ventriculi cruatus provocabant. Vomebat hinc inde. Maxime vero olestabatur ab *impotentia rumorem* perferendi. Si enim uis januam vi claudebat, aut si quid ex alto humum ıdebat, aeger terrefactus, lacrymabundus motibus conılsivis concutiebatur, ac se adversus rumorem ita gereat, uti hydrophobus respectu aquae. In consilium, sex nte obitum menses, vocatus, ex saevo ventriculi dolore, x impotentia cibos sumendi, ex vomitu mucoso hinc ıde comparente, ex singultu per vices redeunte, exque abe et febricula, ad ventriculi ulcus, gastritidis chroniae, traumaticae effectu conclusi. Necroscopia diagnosin lane confirmavit. Aderat nimirum ulcus pollicis circiter agnitudinis, ad curvaturam majorem superficiei internae entriculi, sine notis inflammatoriis aut alterius morbi. Ilcus illud membranam mucosam et muscularem exedeat, relicta serosa, tenue, diaphana, rupturae proxima.

aliàs prodesse solet, nunc noceat, sique regim antiphlogisticum levamen afferat. — Nisi sympt mata, pro indiciis latentis gastritidis chronic jactata, videlicet ardor ventriculi post cibos a sumtos, aphthae oris, lingua rubra et siccitas fa cium, una cum dictis circumstantiis obvenia illis parum fidendum. Quemadmodum enim lu intolerantia non semper ex ophthalmitide, s saepe ex morboso nervorum oculi sensu prod ita alimentorum intolerantia non semper ex g stritide, sed saepe ex morboso nervorum vent culi sensu. Oris aphthas centies in hypocho driacis, ad scorbutum proclivibus, sine omni i dicio inflammatorio circa ventriculum observa mus. Lingua, potius cordis, quam stomachi sis speculum[44]). Faucium status non plus illo a ventriculi conditionem designat. — Ex monom nia gastritidem chronicam ubique proclamandi[4 duplex oppositumque nascitur malum; ab u nempe parte, quod latente, e. c. simplici dum xat cardialgia, gravior quam adest aegroto o truditur morbus, isque immerito consternatur; ab altera parte, quod praesente e. c. ventric carcinomate, levior quam viget admittitur aeg tudo[46]), ideoque prognosis ignominiosa evad — G

44) Propter structuram muscularem ambobus istis viscerib communem.

45) Legatur de hoc argumento HARLESS *specielle Nosolog Erste Hälfte. Koblenz* 1824. p. 578.

46) Hujus erroris particeps factus est KRUCKENBERG in *Ja bücher der ambulatorischen Klinik zu Halle. B.* 2.

Gastritis, quae plurimis morbis chronicis ven-
di supervenit, ideoque *accessoria* dicenda est,
ne a *gastritide chronica primaria* distingui de-
etsi etiam haec, aliarum inflammationum len-
m instar [47]), non solum in *exulcerationes*
sire, sed eas jam *comites* agnoscere soleat.
lcerationes hujuscemodi (modo parvae, cir-
scriptae, modo latae cum marginibus callosis),
ingui debent, tam ab *ulcere simplici ex ab-*
u [48]), quam ab *ulceribus carcinomaticis* [49]).
olem illae habent illi gastritidis chronicae con-
llem, *catarrhalem* [50]) scilicet, *herpeticam* [51]),
cosam [52]), *scrophulosam* [53]), vix *syphiliticam* [54]).
maiure evanescant, tabe, haematemesi et per-
ttione ventriculi terminantur.

§. XCIII.

Prognosis.

1. Ventriculi permagna sensibilitas, illiusque n reliquo corpore arctissimus nexus, omnem ritidem, propter facilem systematis nervorum ultum, periculosam reddunt [1]). Unde mali prae- Periculum.

]) e. c. oculi, teste ophthalmitide scrophulosa, cui mox phlyctaenae superveniunt, quae disruptae in ulcuscula transeunt.

3) Cap. XXIV. 49) Cap. XXVI.

)) Schneider de catarrhis. p. 439.

1) Panarolus apud Lieutaud hist. anat. med. lib. I. obs 82. p. 33.

2) Andral l. c. p. 414. 53) Casus supra allatus.

4) De ulceribus syphiliticis intestinorum proprias habeo observationes, de illis ventriculi nec alienas inveni.

praesertim ominis sunt stupor, coma, subsul tendinum, tremores, animi deliquia et convuls nes. Periculi autem major minorve gradus a riis rerum positionibus pendet, ex pathologia v nerum potissimum eruendis.

Vulnera ventriculi. 2. *Vulnera ventriculi* (semper periculosa ast, contra antiquiorum[3]) aliorumque[4]) sent tiam, non semper lethalia[5])) pessima sunt in v

1) „Hoc peculiare habet ventriculi inflammatio, inquit Sw TENIUS (l. c.), quod, convulsionibus saevissimis ortis, s subitam mortem inducat." — Jam FR. HOFFMANNUS xerat (diss. c.): „Inflammatio (ventriculi) per se non gulat, sed spasmus potius;" hancque sententiam casu cem horarum curriculo lethali confirmavit (med. syst. l. c. obs. I). Similis continetur in schedis pat „Soror doctoris Dagna Ticinensis a gastritide affecta qua die adhuc domo egressa fuerat; altera die ad ip vocatus, morientem vidi, ac noctu sequente decessit c summa ventriculi inflammatione."

2) HEYFELDER *die Verletzungen des Magens, rücksicht ihrer Tödtlichkeit*; in HECKER's *liter. Annal. der gesam Heilk. B.* 11. p. 1.

3) HIPPOCRATES aph. XVIII. — CELSUS lib. V. sect. 62.

4) BOHN de renunciatione vulnerum; — RICHERAND no *graphie chirurgicale. T.* 2. p. 341.

5) SCHENK obs. med. rarior. lib. III. No. 121; — STALPA TUS VAN DER WIEL obs. med. cent. I. No. 39; — FA LOPIUS opp. T. II. de vulner. pecul. p. 225; — VALE TINI pand. med.-legal. P. II. sect. 4. p. 428; — A BERTI jurisprud. med. T. III. cas. 31. 44; — SCHU chylologia. cap. V. §. 63; — HÉVIN in *Mémoir de l'ac R. de chirurgie. T.* 1; — SWIETEN comment. T. I. p. 2 — BÜTTNER *aufricht. Unterricht von der Tödlichkeit Wunden. Königsb. u. Leipz.* 1776; — RICHTER's *chir. I*

nervorum et vasorum sanguineorum, ideoque cardiam et pylorum [6]). Hîc quoque inflam- alea plena [7]). Vulnera per sclopeti ictum omnium periculosissima [8]).

. Idem de *gastritide a venenis*, ventriculum entibus dicendum, inprimis si venena jejuno ore et liquida ingesta fuerint, sique aut vo- spontaneus aut recta et promta medela*) non habuerint. G. a venenis.

. Recta autem et promta medela in omni tide maximi momenti est. Item *status aegri edens*. Graciles enim, cachectici, visceribus minalibus, praesertim hepate, labefactatis in- ii, ingruenti inflammationi ventriculi difficul- esistunt, et, si pro tempore resistunt, *reliquiae* P. aliar. gastrit.

oth. B. 10. p. 203. *B.* 13. p. 460; — Dürr de ventri- li vulnere egregie curato specimen. Lips. 1790; — W. ott in *medical communications. T.* 2. 1790; — Thom- *Beobachtungen aus den brittisch. Militairhospitälern in lgien.* p. 87; — Fodéré *traité de méd. légale. T.* 3. p.); — Larrey *medic. chirurg. Denkwürdigkeiten.* p. 430; Jobert *mémoire sur les plaies du canal intestinal. Paris* 26. p. 23. Cfr. B. Travers in *Edinburgh Journ. of dic. science. Jan.* 1826.

elpeau *traité d'anatomie chirurgicale. T.* 2. p. 186; — yfelder l. c.

Ventriculi orificium si occupat inflammatio, periculo- sima est, et, ut Forestus dicit, Jovis filii dicendi sunt i evaserint" (Fr. Hoffmanni diss. cit.).

eyfelder l. c.

üller de arsenici vi cito infracta. Ephem. acad. nat. r. cent. V et VI. p. 76; — Roget *a case of recovery m the effects of arsenic.* in *chir. transact. Vol.* 2 p 137.

quiae phlogoseos, saepe morbo ipso pejora, ı ximine timendae. De hisce reliquiis, videlicet ventriculi suppuratione, adhaesione morbosa, stula, perforatione etc., in capitibus sequentil Hîc tantum de exitu gastritidis in sanitatem et mortem.

Resolutio. 5. *Resolutio* sperari licet (ne amplius de satione caussarum excitantium loquamur), ubi a conamina symptomatibus, praesertim ardori v triculi et vomitui cito frenum injiciunt; ubi a riae inde dilatantur, pulsusque insurgit; ubi gua ex sicca et rubra, humida et alba evadit; facies ad pristinum statum redit; ubi febris, ses indoli propriae accommodatas molitur; p sertim per fluxum haemorrhoidalem, sudor urinam, alvum; et ubi podagra aut fugatae qu dam eruptiones cutis, iterum in conspectum niunt.

Gangraena. 6. Communissimus, quid quid dicatur[9]) aliquando cum marcore ventriculi[10]) confu gastritidis, saltem acutae, exitus, est *gangra* Occupat ea ventriculum nunc totum, nunc parte, veluti anthrax. Ibi denunciatur a ce tione subitanea dolorum et a mentis sereni (medicos inexpertes saepe ita in errorem du tibus, ut in ipsa agonia salutis spem jactare i pi

9) Annesley (l. c.) contendit, gangraenam non tam quentem, ac vulgo creditur, sistere gastritidis exitu

10) Richerz observatae viscerum abdominalium tabis vem epicrisin. Lugd. Bat. 1757. p. 12. Ventriculus celo correptus. Cfr. Cap. XXV. §. XCIX.

), a conversione vomitus in placidam eructa-
m, a singultuosa ventriculi et diaphragmatis
ulsione, a potus sonoro in ventriculum de-
u, a meteorismo, a facie hippocratica, ab
rum caligine, a pulsu myuro, extremitatibus
lis sudoreque viscido coopertis. — In gan-
na ventriculi partiali, mors quidem minus est
eeps, sed, subsequente ocyus serius perfora-
ventriculi[11]), aequo pacto inevitabilis.

§. XCIV.

C u r a.

II. Ad res deglutitas, priusquam ventriculi in- C. g. a de-
nationem gignere valeant, hoc ex viscere, glut. gene-
vomitu spontaneo rejiciantur[1]), eliminandas, ratim.
modi excogitati fuere[2]). Nos vero, si aga-
antum de osse, acu, clavo, moneta, frustulo
o, volumen unius alteriusve pollicis non ex-
ceden-

Cap. XXVII. §. CIX. 1. Cfr. Richter's *chir. Biblioth.*
. 12. *St.* 23. p. 301.

De moneta sic rejecta vide Ephem. acad. nat. curios. dec.
. ann. 9. p. 49; — deque acubus, Sandifort *Bibliothek.*
. 2. p. 729 (citatur a Bleuland op. c.).

Num artificio de quo, ex *American medical recorder.*
ly 1823. p. 581, diaria Germaniae, sequentibus verbis,
tionem reddiderunt, fides tribuenda sit, nec ne, non au-
eo definire. „*Glückliche Extraction eines Angelhakens*
us dem Magen eines Kindes: Der Wundarzt machte eine
effnung durch eine Büchsenkugel, zog den Faden des Ha-
ens durch dieselbe, liess ihn von dem Kinde hinunter-
chlucken, und zog dann den Angelhaken mit dem Faden
eraus, da die an dem letzteren befindliche Kugel jede Ver-
tzung verhütete."

cedentibus, imparatâ quiete, injectis crebro cl steribus emollientibus, exhibitis pulte cum buty oleo, albumine ovorum, et, si indoles metalli d glutiti non sit venefica ventriculusque indole acido sulphurico aqua diluto [3]), rem caeter naturae committimus *). Longe enim tutior est il rum corporum evacuatio per intestinorum tract adjuvante motu peristaltico, quam per opposit licet breviorem viam ope *emetici*. Interdum men fortunam audaces juvasse legimus [4]). — C

pc

3) Antiquam hanc methodum haud dudum profuisse, in F FELAND's *Journ. der prakt. Heilk.* 1825. *Septemb.* p. legitur. — Interea pulchre ait SANDIFORT (l. c. *B.* 7 250); „*die Säuren gefallen mir nicht, die Thebesäus einem Manne nehmen liess, der einen Gulden verschl hatte, obschon die Zufälle schwanden, ohne dass das ober- oder unterwärts abgegangen wäre. Die Metalle l nen ohnstreitig im menschlichen Magen nicht so sicher gelöst werden, als in einem chemischen Gefässe.*“ — pater meus, Ticini, pro milite, qui os sat conspicuum vecinum deglutierat, usum *aceti* suasit. Quum vir sat diu incolumis vixerit, omnes de solutione ossis in acido persuasi erant, quando exorto inopinate dolor anum os immutatum ibi in conspectum venerit!

*) Ad minimum triginta casus acuum deglutitarum obvenerunt, et semper corpus delicti, ocyus serius, alvum feliciter secessit. Similia testatur SANDIFORT (p. 119).

4) Apud FRORIEP (*Notizen aus dem Gebiete der Natur- Heilk. B. 4. No.* 2. p. 32) legitur de viginti quatuor bus, exhibitâ solutione ex quatuor granis tartari eme subito superbibendo albumen sex ovorum, sub fo massae coagulatae, vomitu rejectis.

ı praemagna, et pro evacuatione, qualicunque um via, haud idonea, quo primum gastritidis culum minantur, *gastrotomia*[5]) abigenda. Sic iter e ventriculo extracti dicuntur, culter[6]), a[7]), penicillus[8]). Pro venenis liquidis inge- aut, denegata jam deglutitione, diluendis, aut ntriculo extrahendis, nuper *antlia* dicta *sto- iica*[9]) inventa est[10]). Eam adhibendi nec- dum

A Graec. *γαστὴρ*, venter, ventriculus, et *τομὴ*, incisio. ide Richter's *Anfangsgründe der Wundarzneyk. B.* 4. *ap.* 9. §. 318.

„Daniel Schwaben *a incisé le parois antérieur de l'ab- omen dans la région épigastrique, et ouvert l'estomac, our retirer un couteau, qu'un paysan prussien avoit valé*" (*Mémoires de l'acad. de chirurg. Vol.* 1. p. 590).

Cayroche *a fait la même opération à une femme, qui voit avalée une fourchette d'argent* (*Journ. général de édec. franç. et étrangère. Janv.* 1820. p. 87).

Ex linteis carptis, ad ulcus faucium illiniendum adhibi- us, fortuitoque deglutitus (Papillon ibid. p. 45).

Anglic. *stomach-pump*; Germanic. *Magenpumpe.*

Jukes *Apparat zur Fortschaffung verschluckter Gifte aus em Magen.* Ex *London medical repository*, in Froriep's *otizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 4. *No.* p. 45; — Ibi (*B.* 9. *No.* 6. p. 87) etiam instrumentum quo sermo est, tabula aenea excusum invenitur. Legi eo potissimum meretur: *Description of* Read's *Patent omach-pump* (venditur Londini. *No.* 35. *Regent circus cadilly*); usus (p. 5) *extracting poison from the stomach;* - (p. 10) *transfusion of blood from the vein of one per- n into that of another without atmospheric communica- ons*; — (p. 14) *drawing urine and injecting the bladder;* - (p. 16) *female injection;* — (p. 17) *drawing the breast.* Dr. Jackson (*American medical recorder* 1823. *Vol.* 6.

dum nobis se obtulit opportunitas. Utinam anti-quioris, eodem circiter scopo dicati instrumen(penicillus aut *repurgator stomachi*[11])) non habe illa sortem, cui scilicet instrumento, medici, rationes sat obvias[12]), valedicere debuerunt.

2. I

April) miratur inventum antliae stomachicae tribui domi JUKES, quum illud doctori PHYSICK tribuendum sit. Virtus novi instrumenti praecipue exemplis, ubi ad la danum liquidum e stomacho abigendum inservierat, co firmatur a FERRAL (*The London medical repository*. 129. *Sept*. 1824), EVANS (ibid. *No*. 141. *Novemb*. 182 BRICE (*The Edinburgh medic. and surgic. Journ. Janu* 1828), PÜLTNEY (ibid. *April*. 1828), BARDLEY (ibid. 97. 1828), MOORE (*New-York medical and physic. Jou* *No*. 3. 1827), LEE (ibid. *No*. 4. 1828), uti praeterea dere est in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* p. 1 *et* 745. *B*. 37. p. 88. Vide quoque HUFELAND's *Jou der pr. Heilk*. 1827. *August*. p. 129.

11) GERMANICE *Magenbürste*, *Magenräumer*. Vide: BA THOLINUM histor. anat. cent. V. hist. 26, et epist. III. 52; — BOETIUM *Beschreibung des Magenräumers. Le* 1711; — WEDEL diss. de Excutia ventriculi. Jenae 17 et TEICHMEYER diss. de novo instrumento: repurga ventriculi. Jen. 1713, in Actis eruditor. supplement. T. sect. IV. p. 183; — WOLF *gründliche und vollständ Description der sonderbaren und curiösen Magenbürste*; MÜLLER de ventriculi excutia lignea. Leob. 1741.

12) „Caussam applicationis difficilioris hujus instrumenti, negatique ejus in stomachum ingressus, ut longis addu mus verbis, opus non est, cum ea evidens sit atque cl Difficilis enim aditus dubio procul a constrictione et spatura oesophagi, ab hactenus crebra per remedia a facta earum irritatione exorta, ortum ducit suum" (SCHN DER diss. de polypo oesophagi vermiformi; in HALL disput. T. VII. No. 248).

'. Interea deglutito veneno ventriculum ero- , nihil restat, nisi aut vomitum sponte inde ı potu copioso aquae fontis tepidae promo- aut illum absentem auxiliis mechanicis (di- ·el plumis fauces irritando, et manu regio- epigastricam comprimendo), seu denique o excitare [13]). *Radix ipecacuanhae* [14]) vel *is zinci* [15]), anteponi hîc debent *tartaro eme-* quippe venenum facile ad intestina ducente. potestas veneni debitis *antidotis* frangenda. a *arsenicum* quondam *hepar sulphuris* [16]) ma- commendabatur [17]). Quum autem arsenias ıris sic ex connubio arsenici et hepatis sul- ; orta, vi venefica haud destituatur [18]), va- ırunt medici hodierni tali, nauseoso ac a pluries sine successu adhibito, antidoto. agis hinc exultabimus si virtus *magnesiae* [19]), *po-* C. g. a quibusd. venenis.

Qq 2

ecens casus, effectum emetici adversus veneficium ab enico demonstrans, legitur in GERSON's *Magaz.* citat. *v. Decemb.* 1831. p. 539.

ıd drachmam semis.

d grana decem in unciis tribus aquae, binis vicibus.

ulphuretum potassae aut calcis.

NAVIER *contrepoison de l'arsenic, du sublimé corro-* etc.

ORFILA in *Archives générales de méd. Mars* 1829.

HANDEL *observation sur la recette (magnesia) contre l'ar-ic, insérée dans le journal d'agriculture et des arts du artement des Hautes Alpes du* 1. *Sept.* 1807, in *Annuaire la sociét. de méd. du département de l'Eure* 1808. p. 44; *Annales de la soc. de médec. prat. de Montpellier. T.* 17. *t. T.* 5. p. 5; — *The London medical and physical Journ.* FOTHERGILL *T.* 46. 1821. *Novembr.*

potassae [20]) et *carbonis quercini* [21]) adversus *ar*-*nicum*; si illa *albuminis* [22]) et pulveris *carbo* *vegetabilis* [23]) contra *mercurium sublimatum corr*-*sivum*; si illa *aquae calcis* ad debilitandum *acid* *oxalycum*, sique illa *sacchari in frustulis* [24]) *aquae* cum *albumine* [25]) ad extinguendam *acru*-*nem* confirmabuntur.

Contin. argument. 3. Non autem solum cum venenis, sed sim cum *effectibus illorum* in ventriculum pugnand est. — Ipse aegroti adpetitus et sensus indicabu num ad irritationem ventriculi sedandam, *aq* frigida, seu tepida, *lac* dulce aut acidulum, *m*-*cilago* [26]) aut *oleum* [27]) adhibenda sint. Porro e

P

20) Ch. W. Hufeland de arsenico deglutito et sale ve tabili egregio ejus antidoto. Nova acta nat. curios. T p. 150.

21) Serane *lettre sur l'efficacité du charbon de chêne* *dans l'empoisonnement par l'arsenic. Annales de la soc* *méd. prat. de Montpellier. T.* 35. p. 193.

22) Orfila opere cit.

23) Froriep's *Notizen. B.* 33. *No.* 1. p. 16.

24) Gallet *observation sur les bons effets du sucre co* *l'empoisonnement causé par l'oxide du cuivre. Annale* *la soc. de méd. prat. de Montpellier. T.* 1. *P.* 2. p. 46; Orfila op. c.; — *Bulletin des scienc. médic. Juillet* 1 p. 123; — Büchner *Repertorium für die Pharmacie. B.* — Postel ex *Journ. de pharmacie* in Froriep's *Noti* *B.* 35. *No.* 11. p. 169 et *considérations toxicologiques* *l'emploi du sucre dans les empoisonnements par acétat* *cuivre. Thèse. Paris* 1832; — *Gazette médic. Janv.* 18

25) *Bulletin des scienc. médic. Mai.* 1829. p. 247.

26) Leo (*Magaz. für Heilk. und Naturwiss. in Pohlen.* 1 *B.* 1. *Heft* 1. p. 103) mucilaginibus seminum cydonio

ora ventriculi absorptionem venenorum impere dicatur [28]), methodo, qua sanguis ab illo re revellitur, adhuc standum. Itaque *venae* e brachio celebranda, et *hirudines* ad epiium applicandae; minus tamen sanguinis exendum, quam si morbus recta via a plethora eret.

4. Tunc etenim, sicuti in omni *gastritide inmatoria*, etsi extremitatum frigus, motus convi, et pulsus parvus missionem sanguinis condicare videantur, nihilominus *vena* audacter m iterumque secanda est [29]). Nec *hirudinibus* C. g. caeterarum.

salep, vim peculiarem adversus mercurium sublimatum rrosivum tribuit.

Oleo caeterum locus esse minime posset, si cantharides eglutitae fuissent, nam solvuntur inde magisque et ideo ericulosae evadunt (Froriep's *Notizen. B.* 4. *No.* 7).

Vernière *mémoire relatif a des procédés thérapeutiques ès-simples et applicables à tous les empoisonnemens, lû à cad. des scienc. du* 4. *Avril* 1828.

Venae sectionem veteres, ubi partes nerveae ac fibrosae flammatae erant, quas *frigidas* dixerunt, uti vesica, ae urinariae, intestina non admiserunt; cum illae spaicis et vehementibus stricturis paterent, et uberiorem nguinis affluxum non admitterent. Restringit igitur et r. Hoffmannus (op. c. T. II. sect. II. cap. 3) venae ctionem in gastritide ad corpus valde plethoricum, juenile et vini potui adsuetum, inprimis si ira praegressa. venae sectione abstinendum esse monuit Quarin (meiod. med. inflammat. p. 534) ubi pulsus in gastritide deilis, inaequalis, convulsiones, syncope, deglutitio sonora nimadverterentur. Neque Cullen (l. c. §. 403) venae ctionem admittit in erysipelacea inflammatione ventri-

bus tam ad anum, quam ad epigastrium parcendu[m]. Hîc quoque *cucurbitulae* tam *siccae*[30]) quam *sc[a]rificantes* adhiberi queunt. Majori cum caute[la] sanguis in *gastritide rheumatica* et *catarrhali* d[e]trahendus, sed certe quo recentior morbus eo m[i]nus ejus evacuatio negligenda. Provectiori morbo ad *methodum diapnoicam*[31]) deveniendu[m]. Potissimum autem remedium *vesicatorium* largu[m] stomachi regioni admotum, sistit. Simul *calom[el]*

[...]culi in febribus nervosis. „Huic quidem CULLENII asse[r]tioni, inquit J. P. FRANK (in schedis suis) in totum a[s]sentio; sed certe non in *vera* ventriculi inflammatio[ne]. Sub pulsu filiformi, et manibus subfrigidis, cum fel[ici] eventu venam aperui marchioni Cusani, ac similiter i[n]cessi in clinico Ticinensi, ubi nullus auditorum credid[is]set virum ex ventriculi inflammatione quasi moribundu[m] servari posse, quem tamen venaesectio ex orci faucil[bus] eripuit. Pulsus nempe emisso sanguine mox plenior re[d]ditur atque tunc saepe novae venae sectionis compa[ret] necessitas. Ubi gangraenae jam signa urgent, tunc ce[rte] nemo prudens ad venaesectionem confugit.“ — Non m[i]neri satis queunt medici, ait RICHTER (*chirurg. Biblio[th.]* *B.* 6. *St.* 4. p. 693), ne ob pulsum debilem et parvu[m], qui tamen saepe in intestinorum (et ventriculi) inflamm[a]tione observatur, venae sectionem negligant. „Ubi sci[li]cet *dolor permanens* in his visceribus, ventriculo, intes[ti]nis, cum pulsu frequente quamvis exili locum obtin[et], nullum tempus perdendum, et vena liberaliter secanda e[st] donec pulsus exsurgat.“ — Exstat (*Edinburg. Versuche.* [B.] 1. *No.* 29) historia aegri ventriculi inflammatione cu[m] hydrophobia laborantis, undecim tandem venaesectionib[us] restituti.

30) ZACUTUS LUSITANUS praxis admirabil. lib. III. obs. 25.

31) HASENOEHRL historia trium morbor. p. 51. 59.

s est[32]), inprimis si alvus *clysteribus* (omni bi stadio accommodatis[33])) segnis sit, aut ver- lateant. Inter reliqua *purgantia, oleum ri-*[34]) et *sal amarum*[35]) eminent[36]). — Num *ritidi biliosae* opponi posset *emeticum* quaeri- Opponi utique posset si certum foret, mor- revera a bile aut a saburris ortum trahere. ubi et quando talis habetur certitudo? Et quot cula ab errore*)! Nec multum nostro in morbo rior est usus *opii*[37]) et *camphorae*[38]). Optimum

) Quaque hora ad grana duo, tria. Majores adhuc doses commendat VIEWEG in *Annalen der Heilkunst.* 1811. *Mai.* p. 427.

) Antiphlogistici scilicet ex decocto hordei cum nitro.

) R. Olei ricini, mucilaginis gummi arabici, syrupi al- thaeae ââ unciam unam. Misce affundendo sensim sen- simque aquae communis uncias sex. Misc. cap. quaque hora unciam.

) Omni jure PRINGLE (*von den Krankheiten einer Armee.* p. 153) in gastritide ac intestinorum inflammationibus, inter alia remedia lenia, solutionem salis cathartici in aqua laudavit: cum ventriculus hanc solutionem saepe re- tinere soleat, cum omnia caetera rejecerit.

) Certe solum fracto jam inflammationis impetu; prius enim nocent, ut inter alios FORESTUS (lib. IV. obs. 31) et FR. HOFFMANNUS (diss. c. p. 253) docuerunt.

Vel ipse SYDENHAM (opp. sect. II. c. 2. p. 153) fassus est, se hunc facile lethalem in arte errorem commisisse. Etiam ANNESLEY (l. c. p. 588) ab emeticorum in gastriti- de usu alienus est.

) Ait quidem FR. HOFFMANNUS (diss. cit. p. 233), „pru- dentis potius medici est antispasmodicis rem agere;“ ast summus vir hîc aperte a hypothesibus suis de spasmo ob-

mum enim spasmorum ex gastritide pullulantium auxilium methodus est antiphlogistica. Interea methodo hac jam plane exhausta, ad cardialgiam et vomitum superstitibus compescendos, praeter *haustum antiemeticum* Riverii[39]) saltem *clysteres cum opio*[40]) adhiberi possent. Nec nocebit regionem epigastricam *spongiâ aqua tepida imbutâ*, aut *cataplasmate anodyno*[41]) fovere. *Balnea tepida*, nisi gastritis cum enteritide connubium iniverit[42]), nobis vix indicata videntur. Contra maximi facimus *pediluvia* cum *farina sinapis* aut *cineribus*, ubi inflammatio ventriculi cum *arthritide* nexum habet[43]).

C. g. chronicae. 5. Quum *gastritis chronica*, acutae instar, diversam indolem agnoscat, diversam quoque pro

re

caecatus fuit. „Vitanda sunt paregorica, inquit Quarin (l. c. p. 356); tum quia hoc in morbo nonnullis emesis cietur inde, tum quia in inflammatione opium non convenit."

38) Bang in Act. R. soc. med. Havniens. Vol. II. p. 79; — Ranoe ibid. Vol. III. p. 247.

39) Si vomitus continuet, quin noxia excernantur, jubet Selle (medic. clinic.), praeter vesicans regioni epigastricae imponendum, mixturam antiemeticam Riverii exhiberi.

40) Opiata remedia primis morbi diebus et Cullenius (l. c. §. 395) rejicit, ut quae vel ipse jam rejicit stomachus; sedato vero illius impetu, et recurrentibus per intervalla tantum doloribus atque vomitu in *clystere* cautius data opiata, subinde utilia fuerunt.

41) Bang l. c. Vol. I. p. 94.

42) Uti in marchione Cusani.

43) P. IV. Vol. I. sect. I. cap. de arthritide.

ata, medendi methodum exposcit. Methodo phlogistica, ulceribus artificialibus ad epigam, jam nihil praestantibus, *latens* verisimili- *exulceratio*, omnem medentis attentionem exit, potius ne intempestiva remedia adhibeat, m quod ad specifica recurrat. Levamen nuimus malorum a *diaeta lactea*, et ab *opio* culo mucilaginoso suppeditato. Gratulamur qui hac sub rerum positione *solutionem arii* (bone Deus!), *nitratem argenti*, *galvanis-*[44]), cum successu adhibuerunt. Nos nec *iti plumbi* nec *sulphati ferri*[45]) laudem imire possumus.

Caput

ANDRIEUX vid. BEHREND *Repert. der med. Journalistik es Auslandes* 1833. *April.* p. 90.

Sequens formula laudatur ab ABERCROMBIE (l. c. p. 64): . Sulphatis ferri grana duo. Aloes granum unum, pulveris aromatici grana quinque. Misc. cap. ter de die ulverem.

Caput XXIV.

De suppuratione et fistula ventriculi ejusdemque adhaesionibus morbosis.

§. XCV.

Notio. Literatura.

Notio. 1. Ex gastritide nasci potest *abscessus substantiae ventriculi*[1]), qui abscessus, nisi jam per se mortem inducat*), vario modo rumpitur, tuncque aliquando cicatrices, longe autem saepius ulcera relinquit.

Literatura. 2. Sic, praeter proprias, testantur observationes Zacuti Lusitani[2]), Valesci de Taranta[3]) Foresti[4]), Borelli[5]), Blancardi[6]), Sandii[7]) Eyselii[8]), Sporingi[9]), Lieutaudii[10]), Halleri[11])

1) Vomica, seu apostema ventriculi. Hectica stomachica.

*) Cap. XXVII. §. CIX. 2.

2) Medicin. practic. histor. lib. II. obs. 5.

3) Philonium pharmaceuticum et chirurgicum de medendi corporis humani affectibus. Francf. 1688. Cap. de apostemate ventriculi.

4) Observ. lib. XVIII. obs. 32.

5) Observ. med. phys. cent. I. obs. 54.

6) Collect. med. phys. cent. IV. No. 61.

7) Rarus ventriculi abscessus. Regiom. 1701. in Halleri disput. ad hist. et curat. morb. pertinent. P. III. No. 78.

8) Diss. scrutinium apostematis ventriculi in puella novem annorum observati. Erf. 1703.

[11]), Layardi[12]), Vandermondei*), Godoti[13]), theaui[14]), Stollii[15]), Collow**), quas scri-es de *ventriculi phthisi*[16]), ulcere et perfora-e[17]) collegerunt locupletaruntqu

§. XCVI.

Symptomata. Necroscopia.

1. *Symptomata* conspicui abscessus ventriculi Symptom. , dolor epigastrii, nausea, anxietas, vomitus c inanis, nunc materiae puriformis, cruentae, mento haud absimilis, a victu, licet tenui, liores; porro horrores pomeridiani, calor et us horis vespertinis aucti, sudores nocturni, a cum sedimento puriformi, emaciatio cor-s, extremitates superiores et inferiores, nec non

Acta literar. Suec. 1733.
) Histor. anatom. med. lib. I. obs. 28.
) Opuscul. pathol. obs. 27.
) *Philosophical transact.* No. 495. Vid. *Hamb. Magaz. B.* 10. 1753. *St.* 3. *No.* 5. p. 280.
Samml. auserl. Abhandl. aus der Arzneyk. B. 1. p. 21.
) *Journ. de médec. T.* 40. p. 145.
) *Journ. de médec. T.* 71. p. 426. Vid. Hufeland's *neue Annalen der franz. Heilk. B.* 1. p. 225.
) Rat. med. T. 1. p. 286.
) *The London medical and physical Journ. August.* 1824. No. 306. Cfr. Froriep *Notizen. B.* 8. *No.* 20. p. 316.
) J. A. Erhard diss. de phthisi gastrica. Erf. 1719; — Anonymus de tabe stomachica in Actis erudit. Lips. ann. 1714. p. 182; — L. W. Arnold diss. de hectica stomachica. Altd. 1734; — H. F. Kleuden phthiseos ventriculi pathologia. Bonnae 1820.
) Capit. XXVII.

non facies oedematosae. Observatus quoque fuit tumor regionis stomachi, ab initio valde dolens, sensim sensimque indolens redditus, tactuque percipiendus [1]), cum dolore ab aure sinistra in sinistrum hypochondrium instar sagittae delabente [2]), haecque omnia post gastritidem crisi debita destitutam.

Necroscopia.

2. Qui ante ruptionem *abscessus* demortui sunt, exhibuere: pus inter membranas ventriculi, ponderis interdum librarum medicinalium septem [3]), octo [4]). Aliàs abscessuli dumtaxat parvi, veluti pustulae, in conspectum venerunt [5]). Membranae ventriculi, abscessui contiguae plerumque normales, aliquando vero aut incrassatae aut tenuiores [6]).

Saepe

1) Sand l. c. („Tactu malum exploraturus ego, latum digitum circiter ab umbilico, hypochondrium sinistrum versus, deprehendi tumorem durum pugni magnitudine, quem compressi quantum poteram (renitebatur enim) interrogans, num doleret; ad quod aeger respondit se compressionem quidem sentire, facile tamen ferre, talesque dolores (si dolores dicendi) parvi pendere, cum vehementia longe non accedant ad immanes istos quos ante hac esset perpessus imo ut decuplo (ut loquebatur) istis sint minores").

2) Ibid.

3) Collow in *The London medical and physical Journal. August* 1824. *No.* 306. p. 128.

4) Sand l. c.

5) Bartholinus histor. anat. rar. cent. III. hist. 92. T. II. p. 185; — Lobstein diss. de nervo ad par vagum accessorio. p. 40. in Ludwigii scriptor. nevrol. minores. T. II.

6) Baillie *krankhaft. Bau* etc. *von* Soemmerring *übers. mit Anmerk.* p. 73.

pe pus ex abscessu vario pacto rupto, in vi-
a cum stomacho concreta irruit, subsequenti-
illorum viscerum ulceribus et perforatione [7]).
nobis aliisve obvenerunt (ne iterum de ven-
ulo capsulâ incluso aut bipartito loquamur [8]))
udomembranae stomachum cum peritonaeo,
ento, diaphragmate, intestino colo, hepate,
create, liene, connectentes; idque ex recipro-
illorum viscerum praeviis inflammationibus [9]).

§. XCVII.

Caussae. Diagnosis.

1. Gastritidis in suppurationem transitum in- Caussae.
unt neglectus debitae medendi methodus, im-
entia artis, caussam inflammationis abigendi,
non peculiaris quorundam aegrotorum ad ab-
ssus dispositio.

2. Ad *diagnosin* itaque, semper arduam [1]), Diagnosis.
essus ventriculi instituendam, notio requiritur
morbi quam curae praecedentium, nec non
stitutionis aegroti. Multum quoque lucis affert
ditio febris hecticae, utpote quae in hoc no-
morbo (nomine *phthiseos ventriculi ex vomica*
tando) mature ingruit et valida est, quum in
teris phthiseos ventriculi speciebus [2]) sero evol-
vatur

Cap. XXVII. 8) Cap. XV. §. L. No. 2. 3.
§. XCVIII. No. 3.
„Ventriculi vomicae inter medias ejus tunicas aliquoties
latent, et diu quidem, donec lento fato conficientes, de-
mum cognoscantur" (Klein Interpretat. clinic.).
Cap. XXVI.

vatur parumque manifesta. Interea id solum de *magno* ventriculi abscessu intelligendum, certe non de *minimo*. Hic enim diu sine conspicuis incommodis latere, ac, excitato ulcere, membranas ventriculi perforante, morti improvisae ansam porrigere posse, alibi indicabitur*).

Continuat. argument. 3. Deest plane febris hectica, ubi agitur de simplici *ventriculi cum partibus contiguis nexu morboso*, quem suspicamur, si convalescens ex gastritide pristinam quidem sanitatem iterum acquirat, ast doloribus epigastrii et vomitui post pastum nisi omnem, saltem solito lautiorem, obnoxius evadat, haecque mala tempori et pharmacis, aliàs sensui morbòso ventriculi a gastritide relicto auxilium afferentibus, rebellia sint. Symptomata quoque expectari debent, ex visceris cum ventriculi concreti passione emergentia.

§. XCVIII.

Prognosis. Cura.

Progn. generatim. 1. Quodsi nobis inter dùo illa mala, vomicam videlicet ventriculi et ejus cum partibus contiguis nexum morbosum eligendum foret; vomicam eligeremus, utpote saltem aleam rupturae in cavum stomachi, et eliminationis puris per vomitum aut alvum, cum *cicatricis*[1]), plus minusve firmae spei, relinquens.

2. Et

*) Cap. XXVII. §. CIX. 2.

1) De cicatricibus internae praesertim superficiei ventriculi testantur Schenk lib. III. sect. I. obs. 126; — Forestus lib. XVIII. obs. 33; — Layard l. c.; — Haen praelect. in instit. patholog. Boerhaavi. T. IV. p. 116; — Kade

2. Et alter adhuc exstat, haud lethalis, ab-us ventriculi terminus. Loquimur de *fistula* ·iculi [2]), quae nascitur, ubi orta adhaesione mor- Fistula ventriculi.

e morbis ventriculi p. 19. obs. 4. Tab. II. fig. D. et EIL's *Archiv für die Physiolog. B.* 4. p. 381; — *Rapport le la sociét. anatomiq. de Paris* 1832. — CRUVEILHIER *natomie pathologique du corps humain Xème livraison. Planch. VI. fig.* 4.

[De hoc affectu, etiam vulnerum ventriculi sequela, ob-ervationes tradiderunt: P. BORELLUS observ. phys. med. ent. I. obs. 66; — Miscell. german. Vol. III. cas. 3. p. 70; — DUVERNEY *Mémoir. de l'acad. des scienc.* 1704. p. 7; — ATKINSON ibid. p. 28; — LITTRE ibid. p. 30; — 'ETIT ibid. 1716. p. 312; — VAN WY *Verhandl. van het Jtregtsch Genootsch. D.* 2. *Bl.* 443; — SCHURIG chylolo-ia. p. 437 (arborem ex fistula ventriculi pullulasse re-ert!); — ETTMÜLLER diss. de vulnere ventriculi. Lips. 730, in HALLERI disput. chirurg. T. V. No. 163; — A. WENKER diss. sistens observationem rariorem de virgine entriculum per viginti tres annos perforatum alente. Argent. 1735; — Cfr. *Journ. des sçavans. Août.* 1737; — SWIETEN comment. in H. Boerhaave aphor. T. III. §. 955; — GODOT *Journ. de méd. T.* 40. p. 145; — CIRCAUD *Journ. le physique et de chimie. an IX. Thermidor;* — PERCY in *Journ. de méd. chir. et pharmac. Vol.* 3. p. 510; — BUR-ROWES *account on a fistulous opening in the stomach*, in *Transact. of the Irish acad. Vol.* 4. p. 177, et, *medical facts and observations. Vol.* 5. *Lond.* 1794; — OLBERG in REIL's *Archiv.* cit. *B.* 4. p. 380; — CORVISART et LE-ROUX *observation sur une fistule de l'estomac, par laquelle on voyait l'intérieur de ce viscère. Bulletin de la soc. Phi-omat. an. X.* p. 86. Cfr. PFAFF *u.* FRIEDLAENDER *fran-zösisch. Annalen für die allgem. Naturgesch. Heft* 4. *Hamb.* 1802. p. 70; — HELM *Geschichte einer übrigens gesunden Person mit einem von aussen sichtbaren Loche im Magen;*

morbosa superficiei anterioris hujus visceris cum peritonaeo, pus sibi viam parare potest, per membranam istam, per musculos abdominales, per integumenta externa, et aliquando per umbilicum[3]). Mirandum prorsus spectaculum illud *foraminis*, pollicis et ultra circumferentiae, aditum digito exploranti ad ventriculum, et exitum cibis concedentis, idque in homine caeterum sano*)!

Alii exitus.

3. Abscessu ventriculi in partibus hujus visceris efformato, quae cum hepate[4]), pancreate[5]), liene[6])

in *Gesundheits-Taschenbuch für das Jahr* 1801. *Wien*; — Idem, *zwei Krankengeschicht. Wien* 1803. *Mit* 1. *Kupf*. p. 1.; — Jos. Lovell in *American recorder*. 1825. *Jan*. (Gerson *Magaz. der ausländ. Literat. der gesammt. Heilk*. *B*. 10. p. 260, et Froriep *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk. B*. 11. p. 218); — Beaumont *expériences sur la digestion faites sur un jeune homme qui avait une ouverture fistuleuse de l'estomac*. Ex *Medical recorder* 1828. *Jan*. in *Bulletin des scienc. méd*. 1828. *No*. 8. p. 312. — J. J. Gomez *decadas medico-chirurgicas y farmaceuticas*. *Vol*. 2. p. 249.

3) Klein in Act. acad. nat. curios. Vol. X. p. 248.

*) Ipse aegram de qua Helm narrat, Vindobonae observavi. Vitam illa ultra duodecim annos protraxit, quin unquam menstrua hoc temporis spatio perpessa esset, quae menstrua in casu Wenkeri per ventriculi fistulam locum obtinuerunt.

4) Cortial in *Journ. des sçavans*. 1688; — Bonnet sepulchr. lib. III. sect. 7. obs. 3; — And. Murray in *k. Vetens. academ. Handlingar*. 1779. *Vol*. 40. p. 35; — Stoll *Heilungsmethode*. *B*. 3. *Th*. 2. p. 150; — Soemmerring *Anmerk. zu Baillie* op. c. p. 82; — Braun in *Samml. auserl*

[6]), diaphragmate[7]), intestino colo[8]), omen-, ex praevia inflammatione concretae sunt, eo- disrupto, puris in cavum peritonaei effusio, qua infra[10]), impeditur, ac aeger lenta tabe icitur. Impeditur quoque illa effusio a sacco eudomembranis constructo[11]).

4. „Non

Abhandl. f. pr. Aerzte; im Auszuge von KOCH B. 7. p. 22; — REIL l. c. B. 4. p. 382; — C. J. KEPPELHOUT ection. cadav. pathol. Lugd. Bat. 1805. p. 19; — *Journ. de médec. de* LEROUX 1815. *Oct.*; — HUFELAND *Journ. der r. Heilk.* 1816. *Aug.* p. 130; — SCHMALZ in *Zeitschr. für ie Natur- und Heilk., herausgegeb. von den Prof. der hir. med. Akad. zu Dresden.* 1820. *B.* 2. *H.* 1; — *Napoleon Bonaparte's merkwürdige Krankengesch. und Leihenöffnung*; — ANTOMARCHI *Denkwürdigkeiten über die etzten Lebenstage Napoleon's, Th.* 2. p. 92; — Cfr. *Napoleon Bonaparte's Krankheit, Tod und Leiche. Nach dem Berichte seines Leibarztes* ARNOTT. *A. d. Engl. Leipz.* 823. p. 25.

STADTHOFER in *tübingisch. Blätter für Natur- und Arzeyk. B.* 2. *H.* 2. p. 183; — REIL l. c. p. 375; — FARRE n *Medico chirurg. transact. Vol.* 8.

CHAUSSIER citatur a J. H. BECKER in memoria cap. XXVII. adicanda. — ZEVIANI in WEIGEL *italien. med. Biblioth. B.* 2. *St.* 2. p. 204; — COZE *Journ. de médec. Février* 790.

LIEUTAUD hist. anat. medic. observ. p. 142.

HALLER opusc. patholog. obs. 23; — ABERCROMBIE l. c. 55.

MECKEL in epist. ad Hallerum. scriptis. Vol. III. — PORAL *cours d'anatomie médicale. T.* 5. p. 201.

Cap. XXVII.

HENNIG in HUFELAND'S *Journ. der pr. Heilk. B.* 25. *St.* p. 130.

ank Prax. III. 7. 2.

Cura.

4. „Non decet pharmacum dari in initio apostematis stomachi . . . vomitus non competit in apostemate stomachi a principio“ [12]). Fortene progrediente morbo? Non putamus: quamobrem totam morbi curam ad potum *lactis* vel ejus *seri*, ad *clysteres nutrientes* et ad *setaceum* vel *fonticulum* circa epigastrium circumscribimus.

Contin. argument.

5. *Cura fistulae ventriculi* ad chirurgiae forum spectat. Ne per tentamina, margines illius, ope inflammationis arte excitatae, uniendi, rem praecipitemus! Aegrota a nobis visa, nec laudata ab aliis [13]) obturatoria fasciasque sustinere potuit; repellebantur nimirum cum dolore ab ipsa ventriculi vi.

Caput XXV.

De ventriculi marcore, hydrope, polypis, induratione et concrementis.

---

§. XCIX.

Variae marcoris ventriculi species.

M. v. gastrit. exitus.

1. Necroscopia docet, ex praevia gastritide membranas ventriculi haud raro ita emolliri, ut friabiles, minima adhibita vi rumpantur [1]). *Spectat itaque marcor ventriculi ad exitus gastritidis* [2]).

2. Ideo

12) Valescus de Taranta l. c. 13) Kade l. c.

1) Cap. XXIII. §. XC. No. 2.

2. Ideo autem non sequitur *omnem marcorem* *riculi* ex praevia inflammatione enasci. Monitum

3. Observatus enim est marcor ventriculi n *post abusum narcoticorum* [3]), *opii* [4]) praeser- et *alcoholis* [5]). M. v. a narcot.

4. Item post scorbutum [6]), anasarca [7]), hy- M. v. a scorb. etc.
Rr 2 dro-

BROUSSAIS opp.; — BILLARD *de la membrane muqueuse gastro-intestinale dans l'état sain et dans l'état inflammatoire. Paris* 1825. p. 408; — LALLEMAND *dell' influenza dell' infiammazione acuta sulla coesione generale dei tessuti;* in OMODEI *annali universali di medicina. Vol.* 26. p. 146; — POHL collectanea sistens de gastritidis morborumque qui eam sequuntur pathologia. Lips. 1822. p. 25; — HUTIN *von den anatomischen Charakteren der Schleimhaut des Darmkanals,* in FRORIEP *Notizen aus dem Gebiete der Natur- und Heilk. B.* 12. *No.* 8. p. 124; — LOUIS *mém. sur le ramollissement de l'estomac. Paris* 1826. Versio germanica. *Berlin* 1827; — P. S. DENIS *recherches d'anatomie et de physiologie sur plusieurs maladies des enfans nouveaux nés. Commercy* 1826 (auctor perbelle conditionem ventriculi post inflammationem neglectam cum illa corneae post ophthalmias comparat, quae videlicet cornea „*s'amincit, se ramollit et se perfore*").

Hist. de la societ. R. de médecine anneé 1779. *Paris* 1782; — BLUMENBACH *medicinisch. Biblioth. B.* 1. *St.* 3. p. 490; — S. G. VOGEL *allgemein. medic. diagnost. Untersuchung. Stendal* 1824. p. 44.

SPROEGEL experimenta circa varia venena. Goett. 1753. §. 20—21; — TRALLES usus opii salutaris et noxius. Vratisl. 1557. exp. 14; — G. CHR. SIEBOLD comment. de effectibus opii in corpus animale sanum. Goett. 1789.

COLLET-MEYGRET in *Journ. de physique par* DE LA MÉTHRIE. *T.* 55. 1802. p. 427; — JAEGER l. citando.

Dr. FERUS in *Bulletin des sciences médicales. T.* 5. 1825. p. 365.

drocephalum[8]), peripneumonias[9]), morbos lienis*) etc.[10]), et, quod mirum, quin aegri de ventriculi affectione conquesti essent!

M. v. a mort. violenta. 5. Praeterea non solum ventriculi *marcor*, sed et illius *erosio* obvenerunt in *cadaveribus hominum sanorum morte violenta peremptorum*, quod magnum virum[11]) induxit, succo gastrico vim proprium stomachum digerendi (*autopepsia*), adscribere. Opinio ejusmodi etsi a medicis magni nominis[12]) accepta, et experimentis cum cuniculis captis[13]) confirmata, bonisque rationibus[14]) innixa, variis argumentis[15]) refutatur.

6. Ma-

7) Allan Burns l. citando. 8) Jaeger l. citando.

9) Idem. ibid. *) Fleischmann *Leichenöffn. Erlang.* 1815.

10) Cfr. cap. VII. §. XXI. No. 3.

11) Joan. Hunter. Vid. Jesse Foot *the life of John Hunter. Lond.* 1794. p. 100.

12) Baillie *Anat. des krankhaft. Baues. Mit Anmerk. von* Soemmerring p. 79 et *Engravings Fasc. III. Tab.* 7; — Adams *observations on morbid poisons.* Edit. 2da. p. 30; — Allan Burns *observations on the digestion of the stomach after death*, in *Edinburgh medic. and chirurg. Journ. Vol.* 6. 1810; — Carswell *recherches sur la dissolution chimique ou digestion des parois de l'estomac après la mort, suivies de reflexions sur le ramolissement et la perforation de cet organe chez l'homme et les animaux. Revue médicale* 1830. *Mars.* p. 528.

13) J. W. Camerer *Versuche über die Natur der krankhaften Magenerweichung, mit Vorwort von* H. Fr. Autenrieth. *Stuttgart* 1828. *Kap.* 3.

14) 1° mollities in parte majori declivi ventriculi (*grand cul-de-sac*), ubi succus gastricus praecipue colligitur, occurrit; et 2° erosio extenditur (maxime si succus gastri-

6. Maxime vero *marcor ventriculi apud infantes* (*gastromalacia infantum*), medicorum aevi nostri animos movit. Etsi antea non plane ignotus[16]), primum de illo abunde locutus est aulae Stuttgardtiensis medicus JAEGER[17]); quem plurimi secuti sunt[18]). M. v. apud infantes.

§. C.

succus indolem acidam induxerit) ad partes quas ille succus adtingit, e. c. rupto jam stomacho, ad hepar, lienem etc.) 1° quod fame perempti nullam ventriculi erosionem exhibent, et 2° quod erosio in oesophago inque intestinis, quae partes a succo gastrico non adtinguntur, locum obtinere potest.

) De marcore ventriculi jam mentionem injecit A. ARMSTRONG in opere: *an account of the diseases most incident to children. Lond.* 1777. p. 32.

) *Ueber die Erweichung des Magengrundes, oder die sogenannte Verdauung des Magens nach dem Tode*, in HUFELAND'S *Journ. der pr. Heilk. B.* 32. 1811. *St.* 5. p. 1; — *Ueber die Erweichung des Darmkanals.* Ibid. *B.* 36. 1813. *St.* 1. p. 15.

) GISTREN in GADELIUS *schwedische Nachricht.* in HUFELAND'S *Journ. der pr. Heilk.* 1811. *St.* 7. 121; — S. G. VOGEL *Handb. der prakt. Arzneywiss. B.* 6. p. 255 (per transennam cap. de vomitu); — ZELLE diss. in naturam morbi ventriculum infantum perforantis. Tübing. 1818. Germanice in *Sammlung Tübinger Dissersationen von* WEBER. *B.* 1; — MASS diss. in dissolutionem membranarum ventriculi. Hal. 1820; — CRUVEILHIER Ex: *médecine pratique éclairée par l'anatomie et la physiologie pathologique. Paris* 1821; — *Fälle von Magen- und Darmkrankheiten mit gallertartiger Auflockerung bei Kindern. A.* *d. Fr. von* VOGEL. 1823. et *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzt. B.* 30. p. 187; et *Anatomie pathologique du corps humain. Xème Livraison planche I. II.* — F. G. GOE-

§. C.

Marcor ventriculi s. gastromalacia apud infantes.

Symptomata. 1. Infantes quorum ventriculi post mortem marcorem cum aut sine erosione patefecerunt, nunc prae-

DECKE diss. de dissolutione ventriculi sive de digestione quam dicunt ventriculi post mortem. Berol. 1822. — RHADES *drey Fälle von Magenerweichung bei Kindern*, in HORN's *Archiv für medicinische Erfahrung* 1822. *Sept. Oct.* p. 266; — KRÜGER *zwey Fälle von Erweichung und Durchlöcherung des Magens bei Kindern.* Ibid. 1824. *Jan. Febr.* p. 107; — WIESMANN *von Erweichung des Magens bei Kindern.* Ibid. 1824. *Sept. Oct.* p. 200; — JOHANN GAIRDNER *Fälle von Kinderkrankheiten in welchen der Speisekanal nach dem Tode zerfressen gefunden worden.* GERSON *Magazin der ausländ. Literat. der gesammt. Heilk. B.* 10. 1825. p. 312, ex *Transactions of the medico-chirurgical society of Edinburgh. Vol.* 1. 1824. *No.* 16; — FR. X. RAMISCH diss. de gastromalacia et gastropathia infantum. Prag 1824; — KRIEG *eine Beobachtung der gallertartigen Erweichung des Magens*, in *Annalen der gesammt. Heilk. unter der Redaktion der Mitglied. der Grossh. Badisch. Sanitätskommission.* 2*ter Jahrg.* 1825. *Heft* 1. p. 75. *Mit Bemerk. des Redakteurs Dr.* TEUFFEL; — L. G. HESSE *die Erweichung der Magens* in PIERER's *allgemein. medic. Annalen.* 1826. *Decembr.* p. 1641; — PITSCHAFT *ein Wort über gallerartige Magenerweich.*, in RUST *Magaz. der gesammt. Heilk. B.* 21. 1826. *Heft* 2. p. 199; — W. C. KUPFER diss. de dissolutione morbosa membranarum tractus intestinorum. Dorpat. 1825; — F. FELS diss. de gastromalacia infantum. Lips. 1827; — C. F. PLETTNER diss. de gastromalacia. Berol. 1827; — E. BLASIUS *zwey Beobachtungen von gallerartigen Magenerweichungen der Kinder, nebst einigen Bemerk. darüber,* apud RUST op. c. *B.* 27. *Heft* 3. p. 453; — NAGEL *über die gallertartige*

aevia morositate et laesione negotii digestionis norexia, malacia, bulimia [1]), alvo irregulari) uncque extemplo [2]), fiebant inquieti, tristes; spuebant intuitum medici; optabant portari, capite antrorsum inclinato; edebant vagitus, ejulasque; patiebantur ructús, vomitum, saepe lactis agulati [3]), cum tussi [4]), nec non diarrhoeam, ecibus viridibus, herboraceis, ovis duris consis similibus [5]), mucosis, serosis, punctis albis otatis, acidum spirantibus, cum tenesmo [6]), depositis; et evacuabant urinam paucam. Corripiebantur a frigore, intercurrente calore excruciebanturque a siti ita inexplebili, ut os continuo ammis admoverent, aut vascula, potum, inprimis aquam frigidam, continentia, avide arriperent, remota, oculis prosequerentur. Pulsus erat illis equens, lentus, subdurus, irregularis; anxietas multa. Exhibebant abdomen non admodum tumi-

Erweichung des Magens, in *Neuen Breslauer Sammlung. aus dem Gebiete der Heilk. B.* 1. 1829. p. 37; — A. LAURENT diss. de destructione gelatinosa ventriculi apud infantes. Berol. 1829; — ROMBERG *einige Fälle von Magenerweich.*, apud RUST op. c. *B.* 30. *Heft* 1. p. 144; — G. F. MOST *ein Beytrag zur Gastromalacie*, in *Beyträge meklenburgischer Aerzte zur Medicin und Chirurg.* 1830. *B.* 1. *H.* 2. p. 30; — *Dr.* ELSAESSER *Beobacht. eines Brechdurchfalls mit gallertartiger Magen- und Darmerweichung*, in *Medicinisch. Correspondenzblatte des würtembergisch. ärztl. Vereins.* 1*ter Jahrg.* 1832. *No.* 27.

1) KRÜGER l. c. 2) JAEGER, RHADES ll. cc.
3) JAEGER l. c. 4) JAEGER l. c.
5) TEUFFEL l. c. 6) WIESMANN l. c.

midum aut durum, epigastrium aliquando attactum respuens [7]), et crura, eorumque praecipue sinistrum [8]), versus ventrem attracta. Exprimebat facies gravem eumque abdominalem morbum [9]). Erant nimirum oculi incavati, rubore erysipelaceo insigniti, et progrediente morbo aut semi-clausi (pupilla sursum conversâ) aut aperti et immobiles. Adparebant labia pallida [10]), stridebantque dentes [11]). Animadvertebantur cita corporis, admodum flaccidi, emaciatio, extremitatum frigus et lipothymiae, inprimis mox absoluto vomitu [12]). Conservabant miseri animi facultates et, dum in soporem incidebant, a minimo licet attactu evigilabantur. Claudebant scenam convulsiones et corpusculi frigus veluti marmoreum.

Necroscopia. 2. In *cadaveribus* sic defunctorum (modo ad putredinem proclivibus [13]), modo ab ea alienis [14])) reperiebatur ventriculus (nisi perforatus) aere distensus, ad fundum [15]), praecipue versus lienem, decolor, ex rubro bruneus, diaphanus, friabilis, et a leviore licet attactu rupturus. Hîc loci membranae veluti in gelatinam seu pultem solutae adparebant atque inter se amplius distingui non poterant. Interdum marcor dumtaxat ad membranam

7) Rhades l. c.

8) Rust *Repertorium. B.* 2. 1824. *Heft* 2. p. 305.

9) Cruveilhier l. c. 10) Jaeger l. c.

11) Cruveilhier, Krüger ll. cc. 12) Cruveilhier l. c.

13) Krieg l. c. 14) Rhades l. c.

15) Rhades l. c.

um mucosam (rarissime ad muscularem[16])) cir-
umscriptus erat. Transitus a parte emollita ad
rtes sanas gradatim[17]) fiebat, plerumque sine
flammationis indiciis. Res in ventriculo con-
ntae odorem acidum spirabant. Illo jam eroso,
ateriae ejusmodi in cavum abdominis, praecipue
omachum inter et lienem, extravasatae reperie-
intur. Erosio amplitudinis quatuor pollicum
ssa est[18]). Intestina[19]), quid quod oesopha-
us[20]), aliquando instar stomachi se habebant.
raeterea illa variis in locis angustiora erant.
landulae mesenterii saepe tumidae, flaccidae,
ppuratae conspiciebantur[21]). Hepar utplurimum
olumine auctum apparuit, vesiculâ felleâ bile
ridi repletâ. Pulmonum pars posterior degene-
ata[22]), sanguine obruta[23]) observata est. Ence-
halum modo congestionem cruentam, modo hy-
rocephalum[24]), modo nihil plane morbosum ex-
ibuit.

3. Phae-

16) Ramisch l. c.

17) Juxta Billaud (l. c.) mollities circumscripta est.

18) Ramisch l. c. 19) Jaeger l. c.

20) Rhades l. c.

21) Cruveilhier l. c. — „*Nie sahe Recensent ein solches Kind öffnen, wo nicht die Mesenterialdrüsen vergrössert und verhärtet gewesen wären*“ (Rust *Repertor. B.* 2. 1824. *Heft* 2. p. 305).

22) Rhades l. c. 23) Jaeger l. c.

24) Brichetbau *observation sur une désorganisation gélatiniforme de l'estomac, avec symptômes d'hydrocéphale aigue (Journ. complémentaire du dictionnaire des sciences médicales. T.* 25. *Cahier* 97. *Juillet.* 1826. p. 57).

Caussae. 3. Phaenomena hucusque allata[25]) apud infantes a mense vitae quarto usque ad annum cum dimidio observata fuere[26]). Sexus differentiam non statuerat[27]). Alii ex stirpe valetudinaria[28]), alii ex sana descenderant. Permulti haud dudum perpessi erant vomitum cruentum[29]), urticariam[30]), morbillos[31]), aphthas[32]); nonnulli tempore quo febres intermittentes biliosae grassabantur, laborarunt[33]). Longe plurimi nutrice destituti fuerant ac modo artificiali nutriebantur[34]). Caussa proxima gastromalaciae locata est in succorum gastricorum indolem acetosam[35]); in praeviam phlogosin ventriculi[36]); in vim paris nervorum

25) No. 2—3.

26) Romberg (l. c.) ex casibus sibi notis sequentem proportionem statuit: A mense primo ad tertium inclusive 6 a quarto ad sextum 17; a septimo ad undecimum 7; ab anno ad duos annos 14.

27) Jaeger l. c.

28) Krüger l. c.

29) Bernstein in *General-Bericht des k. rheinischen medic. Collegiums, über das Jahr* 1827. p. 80.

30) Thaer l. c.

31) Goedecke l. c.

32) Billard *traité des maladies des enfans nouveau-nés* *Paris* 1828. p. 319.

33) Pommer in *Heidelberger klin. Annalen. B.* 2. p. 210.

34) Rationem inter lactantes et non lactantes statuit Romberg (l. c.) ut 1. ad 4.

35) Jaeger l. c.; — Fleischmann *Leichenöffnungen. Erlang.* 1815. p. 22; — Meckel *Handb. der patholog. Anatomie B.* 2. *Abh.* 2. p. 12; — Cruveilhier l. c.; — Spitta *Leichenöffnungen.* p. 322; — Krüger l. c. — Zelle (l. c.) adeo contendit se acidum phosphoricum illis in succis invenisse.

rum vagi fractam[37]) idque praecipue propter
ebri affectionem; in venenum ex ipso corpu-
lo infantis pullulans[38]); in nisum naturae ad
mitivam structuram gelatinosam regrediendi[39]),
ue conflictum inter lienem, hydrogenium ge-
antem et inter ventriculum oxygenium lar-
ntem[40]).

4. Transeant nugae! Nobis interest scire: **Diagnosis.**
um gastromalacia infantum constituat *morbum*
se, utrum sit *effectus morborum diversorum?*
mmissus enim hoc sub respectu judicii error,
iculum portendit, aut civitatis jus aegritudini,
n aegrorum gravi damno et medicorum dede-
re, negandi; aut numerum aegritudinum, ma-
s de prolibus sollicitas terrentium, sine neces-
te augendi. Utrinque judicis conscientia angi-
! — Quum symptomata allata[41]) millies obser-
verimus ubi dentitio, hydrocephalus acutus,
res catarrhales, colica, vomitus cruentus, dy-
nteria, cholera, phthisis pulmonalis, tabes etc.,
antibus proximum interitum minabantur; —
umque necroscopia[42]) doceat, membranarum
machi solutionem in massam gelatinosam simul
m indiciis morborum encephali, pulmonum, in-
testi-

36) §. XCIX. No. 1. 37) Teuffel, Camerer ll. cc.

38) Laisné l. c.

39) Cruveilhier l. c. Haec hypothesis minime non confirmatur ab alio recens natorum morbo scilicet induratione textus cellulosi.

40) Fleischmann l. c.

41) No. 1. 42) No. 2.

testinorum etc. obvenisse; *gastromalaciam infantum nequaquam pro morbo sui generis agnoscere possumus.* — Hac interea declaratione res minime finita est: quin enim gastromalacia morbum per se constituat, magni semper illa foret momenti, si, in morbis quibus supervenit, certis et determinatis symptomatibus cognosci posset. Talia symptomata dicuntur esse: sitis inexplebilis, vomitus, faeces odorem acidum exhalantes, febris, et repentina emaciatio. — Fatemur nos haec morborum infantilium communissima symptomata persaepe observasse, quin in cadaveribus marcorem ventriculi aut alterius visceris detexerimus. Nec desiderantur altera ex parte exempla solutionis gelatinosae membranarum ventriculi in cadaveribus infantum, qui sub morbi curriculo nec sitim[43]), nec vomitum[44]), nec odorem acidum faecum[45]), nec febrem[46]), nec repentinam emaciationem[47]) exhibuerant. Et quid, si phaenomenon de quo agitur (alioquin, propter leges cada-

43) Sitis non solum deerat in Blasii (l. c.) aegrotulis, sed illorum unus, in quo post mortem absolutus solutionis gelatinosae ventriculi gradus detectus fuit, potum adeo respuebat.

44) Apud Krieg et Thaer (ll. cc.) de gastromalacia sine praevio vomitu legitur.

45) Teuffel (l. c.) de faecibus narrat, non solum odore acido destitutis, sed contra alcali spirantibus.

46) Cruveilhier et Krieg (ll. cc.) gastromalaciam, quin febris praegressa esset, describunt.

47) Nulla emaciatio in aegrotulo de quo Krieg (l. c.) mentionem fecit.

erum sepulturam aeque ac sectionem respi-
ites, nychthemero minime a morte elapso de-
re licitum) effectum sisteret temperiei, acido-
primarum viarum, vermium intestinalium?
e, a judicio de consistentia partium corporis
ani, arbitrium vix excludi posse; inprimis
agitur de tenella compagine infantum.

5. Symptomata culmen morborum infantilium Prognosis.
neratorum[48]), comitari solita, fatalem ple-
que exitum praesagire, manifestum est. Se
um aegrotorum ejusmodi salvare potuisse, fa-
r doctrinae de malacia infantum auctor[49]).
feliciori exitu alii gloriantur[50]). Qua medendi
one? Multifaria sane!

6. Sic commendantur (et contemnuntur[51])) Cura.
hiru-

) No. 4.

) Jaeger (l. c.) ait: „*was aber die Heilung betrift, so gestehe ich, dass sie mir, so oft ich den Fall während les Lebens erkannt habe, immer missgeglückt ist. Ich habe äusserlich Sinapismen, Vesicatorien, flüchtige und geistige Einreibungen in den Magen, und laue aromatische Bäder angewandt, und innerlich kohlensaure Luft, Alcalien, Opium, Zinkblumen, Moschus, bittere, gewürzhafte, flüchtig reizende und tonische, auch abführende Mittel gegeben . . . . aber alles vergebens, und selbst ohne bemerkbaren Einfluss auf den raschen tödtlichen Verlauf der Krankheit.*"

) Se quinque infantes salvasse refert Cruveilhier l. c. le reliquis medicis mox infra.

) Urban *fruchtlose Anwendung der bisher empfohlenen Mittel überhaupt und der Säuren ins besondere in einem Falle gallertartiger Erweichung des Magens* (Hufeland's *Journ. der pr. Heilk. B.* 71. 1830. *St.* 5. p. 103).

hirudines ad caput [52]), pharmaca alcalina [53]), acidum muriaticum oxygenatum [54]), pyrolignosum [55]) et phosphoricum [56]), cinchona et mars [57]), remedia adstringentia [58]), nec non abstinentia a cibo et potu, lacte excepto, cum parvis opii dosibus [59]). Inter haec utique eligere poteris, quae, morbo primario quadrant, caeterum conaminibus, solutum ventriculum pharmacorum ope consolidandi, benigne subridendo. Si postremo veri quid in doctrina gastromalaciae infantum lateat, id te certiorem reddere deberet, parvulorum ventriculo pharmacis heroicis in quantum fieri potest parcendum esse, et inprimis emeticorum in acmine morborum.

§. CI.

52) Camerer l. c.

53) Jaeger (l. c.) oleum tartari per deliquium. Spiritus salis ammoniaci anisatus.

54) Blasius (l. c.): R. Aquae oxy-muriatae unciam semis. Decocti radicis althaeae uncias tres. Syrupi ejusdem unciam unam; non neglectis fomentationibus calidis florum chamomillae ad abdomen. — (Most l. c.)

55) Pitschaft (l. c.): R. Acidi pyro-lignosi drachmam unam. Aquae florum aurantiorum uncias duas. Syrupi emulsivi (!) unciam unam.

56) Teuffel l. c.

57) Nebel (l. c.). R. Extracti cinchonae frigidi grana sex. Liquoris ferri muriatici oxyd. grana quindecim. Aquae naphae, syrupi corticum aurantiorum āā unciam. Duo cochlearea cofeana quaqne hora. — Balneum cum herbis aromaticis.

58) Camerer l. c. 59) Cruveilhier l. c.

§. CI.

[Ve]ntriculi *hydrops, polypi, induratio et concrementa.*

1. Num marcor ventriculi *hydropis acuti* effe-[ctus]? Et cur serum, vigente gastritide, in textum [cel]lulosum, membranas ventriculi inter se necten-[tem], exstravasatum, *ventriculi oedema* gignere non [pos]set? Tale circa pylorum, ut vomitus lethalis [cau]ssa, revera describitur*). Indubitatae praeterea [sunt] historiae *hydatidum stomachi* [1]), aliquando [vom]itu rejectarum [2]), aut disruptarum, subse-[que]nte vomitu seroso morbos chronicos solvente, [jam]am dudum pro *hydrope ventriculi* [3]) declarato. [Eund]em morbum nihil commune habere cum vo-[mit]u seroso pyroseos Suecicae [4]), aut cum aqua [in]consulto epota [5]), vel in submersorum ventri-[cul]o detecta [6]), per se patet. V. hydrops.

2. Ubi

*) R. Fortis consultat. et respons. medicinal. cent. II.

1) Cleyer de corporibus sphaericis permultis in ventriculo humano inventis, in Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 1682. obs. 18. Tab. III. fig. 5; — Schurig chylolog. p. 442; — Geoffroy in *Journ. de médec. T.* 8. p. 244 et *Samml. medic. Wahrnehm. B.* 8. p. 167.

2) *Bulletin des sciences médic. Novembr.* 1829. p. 382.

3) A. Jodon diss. de hydrope ventriculi. Lond. 1646; — Gherli *rare osservazioni di medic. e cirugia. Cent.* 2. *osserv.* 43. p. 237; — Nicolai *Pathologie. B.* 1. p. 183.

4) Cap. XIX. §. LXX. 28.

5) Ut apud bibonem malitensem de quo supra cap. XXI. §. LXXX. 4.

6) Lentin *Beobachtungen einiger Krankheiten. Götting.* 1774. p 116.

V. polypi. 2. Ubi ventriculi hydatides, vermium [7]) suspicionem excludunt, illas quoque pro effectu antecedentis gastritidis habemus, pro lympha coagulabili videlicet in pseudomembranulas serum includentes, transformatas. Convenirent sic quoad originem cum *polypis ventriculi* [8]), e membrana ejus mucosa pullulantibus, quos suspicamur: si post gastritidem tumor epigastrii, cum saeva cardialgia, impotentia res deglutitas retinendi et vomitu effreni, in conspectum veniat. Polypus iste ventriculi (interdum pro animali habitus [9])), cum massa fibrosa, a sanguine, in cavum stomachi extravasato, relicta [10]), haud confundendus est: item ab excrescentiis carcinomaticis distinguendus. Illum arte [11]) sanare non docebimus.

V. induratio. 3. Quodsi phlogoseos, inprimis chronicae et

7) Taenia hydatigena PALLASI; cysticerus RUDOLPHI.

8) AMATUS LUSITANUS curat. med. cent. VII. obs. 23; — BRUGMANN *Verhandel. van te Holl. Maatsch. Deel.* 12. p. 18; — MORGAGNI de sedib. et caus. morbor. epist. XVI. 36; — PORTAL nota *a* ad LIEUTAUDII anat. med. lib. I. obs. 100; — G. BRESCHET *description d'une tumeur polypeuse développée dans l'estomac, et parvenant dans le duodénum (Bulletin de la faculté et de la sociét. de méd. de Paris.* 1817. p. 375); — BEUTNER diss. de polypis ventriculi. Berol. 1822.

9) MÜLLER *merkwürdige Beobacht. von ausgebrochenen Armpolypen* (hydra grisea); in HUFELAND'S *Journ. der prakt. Heilk. B.* 58. 1824. *Januar.* p. 57.

10) Cap. XXII. § LXXXIV. 3.

11) A *natura* separatio utique expectari posset, in aegro adhuc vegeto.

a potu liquorum fermentatorum excitatae, culpâ
el lympha coagulabilis, vel phosphas calcis, in
xtum cellulosum membranorum ventriculi depo-
untur; istarum *induratio callosa*[12]), aliquando
ssea[13]), probe a *scirrho* (cum quo caeterum
mptomata et curam communia habet) distin-
uenda, oritur.

4. Gastritidis quoque, inprimis arthriticae, V. concrementa.
ffectum sistere, et cum tophis podagricorum si-
ilitudinem alere, suspicamur *concrementa* tam
ı ventriculo reperta[14]), quam vomitu rejecta[15]),
isi forte ab ingestis ortum trahant*), aut ad cal-
cu-

12) Cap. XV. §. LI. 2. 3. cap. XVIII. §. LXIII. 2. — P. Murdock *case of the coats of the stomach changed into an almost cartilaginous substance. Philos. transact.* Y. 1749. p. 39; — Thilenius *medic. chirurg. Bemerk. B.* 1. *p.* 202.

13) Walter *anatomisches Museum. B.* 1. p. 157. *No.* 314; — Webster *Fall von knochigen Auswüchsen im Magen;* ex *London medical and physical Journ. Vol.* 57. p. 433 in Gerson *Magazin der ausländ. Literat. d. gesammt. Heilk. B.* 13. p. 494.

14) Cap. XIX. §. LXVIII. 3. §. LXIX. 3.

15) Cap. XXI. §. LXXX. 5. *Vomitus bezoardicus.*

*) „Sic Quarin anno 1781 hominem quendam forte dato purgante sanavit a vomitu chronico, expellendo ultra 400 lapillos per alvum: dein aeger demum meminit, quod aestate multa cerasa una cum lapillis deglutierit; ab illo tempore cardialgiam et vomitum chronicum pati" (Oeggl diss. de vomitu. Vindob. 1783. §. X). Quidam laborans pyrosi, magnam copiam absorbentium testaceorum ingessit; demum supervenit vomitus cum sensu ponderis in diaphragmate, et post longum cruciatum obiit. In sto-

culos biliosos spectant, quorum cura illis adaptando foret. A pathologia comparata forte hîc lux expectanda[16])?

Caput XXVI.

De morbis carcinomaticis ventriculi.

§. CII.

Doctrinae limites et literatura.

Doctrinae limites.

1. Ne plures quam aegrotorum ad lectos distingui possunt morbos statuamus, et, ne morbos qui differentias, saltem cadavera perlustrando offerunt, invicem confundamus; passiones quae ex *ventriculi degeneratione*, praecipue apud senes, sociis anorexia, vomitu chronico, alvo obstructa, tabe et hydrope, pullulant, *scirrhum* videlicet, *steatoma*, *sarcoma*, *cancrum* et *fungum haematodem* aeque ac *medullarem*, *uno* capite, sed non omnino permixte, comprehendimus.

Literatura.

2. Ad doctrinam ejusmodi (more usitato, ast vix

macho plurimi calculi detecti fuere quorum icones vide Vol. IX. *Philosoph. transact.* p. 171.

16) Rudolphi *Abhandl. über die Steine in den Wirbelthieren* (*Verhandl. der k. preuss. Akadem. der Wissensch. Jahrg.* 1812—13. p. 181) et Suckow *über die steinartigen Concremente der Wirbelthiere mit besonderer Rücksicht auf die Haus- und Landwirthschafts-Thiere* (*Badische Annalen für die gesammte Heilk.* 1ter *Jahrg.* 2ter *Heft* p. 7).

approbando, in compendiis praxeos medicae ...tatibus de vomitu subjectam) faciunt casus in... neri vel a Patris et propria experientia sup... litati, vel ab observatoribus collecti[1]), vel in ...mmentariis academiarum[2]), in diariis medicis[3])

Ss 2 tra-

1) Benivienus de abditis morborum causis. cap. 36; — Schenk obs. lib. III. obs. 2. 86. 87. 118. 131; — Forestus obs. lib. XVIII. obs. 30; — Hildani obs. cent. III. obs. 20; — Zacuti Lusitani prax. admir. lib. II. cap. 5; — Salmuth obs. cent. I. obs. 20; — Blasius observ. rar. obs. 9; — Willis opp. omnia. T. II. p. 260; — Harder apiarium. p. 62; — Fantonus obs. anatom. med. select. obs. 14. in opusc. p. 150; — Hoffmann ad Poterii obs. cent. I. cap. 24; — Ruysch obs. 39; — Heuermann opp. T. III. p. 437; — Berdot epistol. ad Hallerum scriptae. Vol. V. p. 51; — Taylor *médic. essays. Vol.* 2. *art.* 25; — Hasenoehrl hist. med. morbor. epid. Vindob. 1760. p. 60; — Stoll ratio medendi. T. I. p. 212. T. III. p. 356; — Voelker in Schmucker's *vermischten Schrift. B.* 2. p. 240; — Baader observ. med. incis. cadaver. illustrat. obs. 17. — Chambon de Monteaux *merkwürdige Krankengeschichte und Leichenöffn. No.* 163. 196; — Krebs *medicinisch. Beobacht. B.* 2. *Heft* 2; aliique infra citandi.

2) *Philosophical transactions No.* 472. Vid. Leske *auserl. Abhandlungen. B.* 3. p. 198; — *Schwedische Abhandlung.* 1790. 2*tes Quart. No.* 11 (Santessen), *No.* 12 (Westring); — Acta soc. med. Hafniens. 1777. Vol. 1. p. 72 (Berger); — *Histoire et mémoires de l'academ. R. de médec.* 1776. *Hist.* p. 257 (Andry); — ibid. p. 266 (Jeamos); — *Mem. of the medical society of Lond. Vol.* 5. *No.* 16 (Harrison); — *Medical communications. T.* 6. *No.* 28 (Sims); — ibid. *No.* 29 (Smyth); — *London medical Journ.* 1790. *P. IV.* p. 343. et *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 14.

traditi; maxime vero disquisitiones pathologico-ana-

p. 347 (GRAVES); — *Transactions on the Physicians in Ireland*. 1. *Vol.* 1. 1817 (CRAMPTON); — *Verhandelingen van de Holl. Maatschapp. D.* 9. *bl.* 251 (ROUPPE); — *Mém. de la société de médec. Vol.* 4. *No.* 4 (HALLÉ); — Commentar. Bononiens. T. II. P. I. p. 157 (MOLINELLI); — *Memorie dell' Academia di Verona. T.* 5 (ZEVIANI), vid. WEIGEL *italiän. Biblioth. B.* 2. *St.* 2. p. 204; — *Verhandl. der vereinigten ärztlichen Gesellschaft der Schweitz.* 1828 (FUCHS); — ibid. 1829. *Erste Hälfte* (SCHAEFER).

3) *Medicinisch. chirurg. Bibliothek von* TODE. *B.* 3. *St.* 1. p. 194 (SIBBERN); — *Archiv für medicin. Erfahrung von* HORN *B.* 3. *St.* 1. p. 67 (HORN), *B.* 3. *St.* 1. p. 77 (ERDMANN), p. 306 (FRITZE) *B.* 6. *St.* 2 (ERDMANN); — *medicinische Biblioth. von* BLUMENBACH *B.* 3. p. 115 (LENTIN); — *Archiv für die Geburtshülfe u. Kinderkr. von* STARKE. *B.* 3. p. 471 (TREUNER); — *Archiv für die Physiologie von* REIL *B.* 4. p. 365 (KADE); — *Journ. der pr. Heilk. von* HUFELAND. *B.* 27. *St.* 1. p. 85; — *Rheinisch-westphälische Jahrb. von* HARLESS. *B.* 9. *St.* 2. p. 60 (WETZLER); — *Oesterreichische medic. Jahrbücher. B.* 13. *St.* 3. p. 416 (ZANGERL); — *Medicinische Zeitung. Herausg. von dem Verein für Heilkunde in Preussen.* 1*ter Jahrg.* 1832. *No.* 13. 3. *c.* — *Journ. de médec. T.* 8 (HENNY), *T.* 43. p. 515 (EMANUEL), *T.* 55. p. 203. 208 (LEMONIER), *T.* 58. p. 57 (. . . .), *T.* 71. p. 426 (BERTHEAU), *T.* 86. p. 157 (JEMVIS); — *Journ. de médec. continué par* CORVISART et LEROUX. *Vol.* 1. p. 195; — *Journ. de chirurgie par* DESAULT *T.* I. *art.* 13 (BRUGULERE); — *Bulletin de la soc. de médec.* append. ad *Journ. de méd. contin. Vol.* 14. p. 154; — *Bulletin des sciences médical. par* FERUSAC. *T.* 14. 1828. p. 64 (GUILLEMARD); — *Journ. complémentaire du dictionnaire des sciences médical.* 1827. *Juin.* p. 298 (BOUILLARD); — *Revue médicale.* 1824. *Mai.* (BOURDON).

omicae [4]), dissertationes inaugurales [5]) et mo-
aphiae auctoribus J. M. PEZOLD [6]), S. BLEU-
[7]), FR. CHARDEL [8]), L. V. BENECH [9]) et RENÉ
[10]).

§. CIII.

Cap. XIV. §. XLVII. 2.

MACNEVEN diss. de raro ventriculi casu. Prag. 1760. — HALLER bibioth. chir. p. 469; — RICHTER diss. casus intumescentis et callosi pylori cum triplici hydrope. Goett. 1764; — LEVELING diss. de pyloro carcinomatico. Ingolst. 1777; — FRANZ diss. de angustatione pylori callosa. Marb. 1796; — DANIEL *diss. sur le squirre de l'estomac. Paris* 1804; — KARSTENS diss. de scirrho ventriculi. Kilon. 1809; — GERMAIN *diss. sur les causes et le diagnostique du squirre de l'estomac. Paris* 1817; — SHARPEY diss. de ventriculi carcinomate. Edimb. 1823; — KLAPROTH diss. de scirrho ventriculi. Berol. 1827.

Von der Verhärtung und Verengerung des untern Magenmundes. Dresd. 1787; Cfr. RAHN's *Briefwechsel mit seinen ehemaligen Schülern. Zürich.* 1790. 2*te Samml.* p. 404.

De difficili aut impedito alimentorum e ventriculo in duodenum progressu. Lugd. Batav. 1787. Vers. germ. (qua utor) in JANUS BLEULAND *anatom. und med. Schriften über einige Krankheiten der Verdauungswerkzeuge. Breslau* 1801. p. 89.

Monographie des dégénerations squirreuses de l'estomac fondée sur un grand nombre d'observations recueillies tant dans la clinique interne de l'école de médecine de Paris, qu'à l'hospital Cochin. Paris 1808. Cfr. LARMET *rapport sur le mémoire de Mr.* CHARDEL, in GRAPPERON *bulletin des sciences médicales. T.* 2. p. 295.

Traité des cancers de l'estomac. Paris 1824.

Recherches nouvelles sur la nature et le traitement du cancer de l'estomac. Paris 1828.

§. CIII.

Symptomata. Necroscopia.

Symptomata.

1. Praeviis, per annos aliquando multos, digestionis incommodis, maxime cardialgia, sodâ, nauseâ, ructu, anxietate post pastum, alvo tardâ, borborygmis [1]), sensu reptantis per imum ventrem animalis [2]), tandem in conspectum venit *vomitus* [3]), primum omni mense, dein omni septimana, demum omni die et saepius de die idque dato et determinato post pastum tempore. Ab initio evomuntur tantum copiosius ingesta et solidiora, una cum pituita multa et ductili; ac retinentur parce assumta et liquida. Dein rejiciuntur aut serum [4]), aut materia brunea, nigra, veluti

1) Sacerdos Luganensis, evidenter scirrho ventriculi mulctatus, die 18 Octobris 1827, consilium meum expetiit. Narrabat *borborygmos* (sed adeo fortes ut hominum conventus evitare debuisset) primum morbi indicium constituisse. Secuta est alvi tarditas.

2) Horn l. c. 1828. *Juli*, *August.* p. 597.

3) H. Laub ex scirrho ventriculi vomitus assumtorum diuturnus. Ephem. acad. nat. curios. cent. IX. X. p. 265; — Helwich de vomitu per aliquot menses durante, ex ventriculi angustia, et duritie scirrhosa circa pylorum. Acta acad. nat. curios. Vol. IV. p. 427; — Oeggl diss. de vomitu. Vindob. 1783. §. 9. et scriptores fere omnes de hoc argumento (Cap. XXI. §. LXXVII. 5).

4) De *vomitu mirabili seroso* in scirrho ventriculi, sequens morbi historia, Patri meo a filio defuncti, auditori quondam suo, communicata, atque omni sub respectu memorabili, testatur. „Dnus Casanova, Mediolanensis, hypochondriacus, ex adverso rerum suarum successu, animo

non parum turbatus, vertigine, aurium susurru, eorumque fluxu non raro laborabat. Successit tribus ante mortem annis, vomitus visusque obnubilatio. Setaceum tunc et fonticulus ponebantur ob metum apoplexiae. Accesserunt moeror diuturnus, inquietudo, facilis ira, convulsio frequens, flatus, diarrhoea, alvi interdum obstructio, anorexia. Impetiginis etiam universalis quaedam species, valde pruriens, supervenit. Pondus a cibo assumto ad ventriculum, magnamque ab isto aversionem induxit. Gradatim symptomata ingravescunt, ructus molestiores fiunt, convulsiones acerbiores, noctis praecipue tempore. Nec curationi favent potus spirituosi sat largiter hausti, nec opiata his ipsis commista remedia. Vomendi nempe proclivitas accedit et constrictionis sensus circa praecordia, ut a minoris nunc cibi copia, et ab ipsis adeo purgantibus, vomitus sequeretur. Ex convulsivis affectibus malum repetens aegrotus, pulverem ex valerianae radice et cortice peruviano liberaliter adhibet. Tandem triginta ante obitum dies, vomitus augetur, violensque fit et continuus. Obstructa est jam diu alvus, urina parcissima rubra et crassa, ructus molestissimi, ingratissimi, singultus, borborygmi; vertigo tanta ut aeger ex hac caetera morbi sui phaenomena derivet. Pro spasmodica hinc affectione morbus ab ipsis medicis habetur, et pro tali pertractatur. Oculi luridi, alvus obstructa, faeces quasi terreae, durae, paucae, haemorrhoides tumentes, obstructi hepatis suspicionem movent; porriguntur resolventia. Vomitus interim urgent, oris adest amarities, materies vomitu rejecta, obscuro colore instructa, foetida, sedimentosa, gravis, cuprum viridi colore instruit, copiosa est. Praescribuntur alvum evacuantia, resolventibus interposita. Pulsus paulo frequens, duriusculus, inaequalis, latentis alicujus inflammationis metum in homine pridem robusto medentibus incutit. Ponuntur hirudines ad anum, quae sanguinis circiter quinque uncias educunt. A balneis, fomentationibus abdomini applicitis vomitus videtur

tur fieri rarior, urina clarior, alvus clysteribus magis obediens, borborygmi majores. Viginti sic horae sine vomitu transiguntur; tumor vero in ventre observatur, ac sinistrum praecipue hypochondrium elevatur. Sub motu corporis, aegrotus fluctuationem ponderisque mutationem persentit; tumor quoque inferius ferri videtur; sed, ob abdominis molem obscura est observatio. Ructus denuo urgent, anxietatem pariunt, singultus his violens adjungitur; redit vomitus et *mirabilis aquarum copia*, uno impetu, ore rejicitur, quasi suffocationem minitans. Alvus purgatur cum remediis sat validis nec ipso excepto diagrydio. Vomitus fit rarior: per horas triginta non redit, fluctuatio in abdomine minor, tumor hoc in cavo profundius, et ad ipsum umbilicum extenditur; urina mingitur copiosior. Aliqui nunc de scirrho pylori cogitant. Crescit demum ventris tumor, pondus et irritatio augentur. Impetigo a cute disparet. Quies fere nulla; aliqua tamen conceditur, dum dextro lateri aeger incumbit. Insomniis vero hic agitatur; vigilias tristitia summa infestat; macies indies major; lipothymia a levi corporis vel animi motu accedunt, cutis pallescit. Materia vomitu rejecta magis est acida, cum salibus alcalinis producit effervescentiam, cuprum citius ociusve abhinc virescit. Continuat vomitus, eo copiosior quo rarior; singultus acerbiores, flatus ingratissimi vehementioresque; lipothymiae frequentiores; convulsiones hinc inde. Sub signis tandem consuetis mors ipsa finem aerumnis imponit. Ad extremum usque valida fuit mentis actio; nec parum aegroti sortem exasperavit continua de tristibus cogitatio. — *Sectio cadaveris.* Ventriculus praemagnus, corrugatus tamen, ac flatibus quodammodo suffultus. Pylorus durus, scirrhosus per duodenum valde propagato tumore. Levis in ventriculo phlogosis ac multa in hoc cavo materia foetens detegitur. Phlogosis quatuor digitis a pyloro distat. Hepar exiguum, corrugatum, pallidum, cultro morbose resistens. Pancreas crassam duramque molem offert.

In-

ti *coccolata*, vel fuligo, cum floccis mucosis [5]).
ntione qua vomitus invalescit, *alvus* semper tar-
or fit, valde *adstricta* ac tandem *nulla*. Jam
groti adspectus evadit pallidus, terreus, subfla-
s, et, praecipue quoad oculorum conditionem,
ecificus [6]). Cutis sicca, pergamena, chloasmate
foedata; temperatura corporis imminuta. Pul-
s tensus, parvus. Cita defatigatio, dolor ad
igastrium sub flexione aut erectione trunci.
litudinis desiderium. *Aversio a cibis*, praeser-
n carneis (venatione aliquando excepta), maxima.

Intestina vacua. Nec pectus, nec cranium (!) aperta fuere.“

5) „*J'ai remis récemment à Mr.* Lassaigne *une certaine quantité de matière noire vomie par une femme, qui, depuis plus d'un mois, en rendait chaque jour plus d'une pinte. Cette matière contenait beaucoup d'eau, de l'albumine, un acide libre, de nature organique, et, de plus, elle était rendue trouble et noiratre par la suspension d'une matière colorante d'un brun foncé, insoluble dans l'eau, soluble au contraire dans l'acide sulfurique, et présentant, ainsi dissoute, une belle couleur rouge-sanguin, semblable à celle qui offre la matière colorante du sang dans le même acide. Soumise à la calcination, elle brulait sans se boursouffler, et laissait un résidu léger, de couleur rouge de briques, composé d'oxyde de fer au* maximum, *et de traces de phosphate de chaux, comme en fournit la matière colorante du sang non purifié. Il suit de cette analyse que la couleur noire des matières vomies dans certain nombre d'affection de l'estomac est due à la présence d'un élément organique qui a la plus grande analogie avec la matière colorante du sang*“ (Andral op. c. p. 399).

6) Habitus carcinomaticus.

xima. Interdum deglutiendi difficultas [7]). Tanta est *corporis emaciatio*, ut propriae vestes ab alieno homine eoque obeso depromtae videantur. Plurimi, voce acuta [8]), conqueruntur de sensu ponderis, ardoris et tandem doloris, in epigastrio. Ex hac regione, nonnullis, aliquid dextrorsum, sinistrorsum labi videtur, prout se in alterutrum latus convertunt. Sunt quibus tunc vomitus supervenit [9]). Fere omnes regioni affectae manus admovent. Illa regione exploratâ, saepe durities percipitur, interdum musculorum abdominalium contractio, hincque inde aortae ventralis pulsatio inconsueta. Alii tussi, salivatione, singultu lipothymiis, vigiliis, et diarrhoea excruciantur. *Oedema pedum* vel *hydrops ascites*, praevia urina pauca cum sedimento roseo, optatum, plerumque, vitae terminum annuntiant [10]).

2. In

7) Triller diss. de fame lethali ex callosa oris ventriculi angustia. Viteb. 1750.

8) Wetzler l. c.

9) „*Toutes les fois que le malade se couche sur le côté gauche, la bouche se remplit d'eau qui lui semble remonter de l'estomac, et alors les vomissemens se déclarent*“ (Cruveilhier l. c.).

10) Contradictio exstat apud auctores circa animi conditionem in morbis carcinomaticis ventriculi. Sic Fuchs (l. c.) inter illorum symptomata enumerat: „*ein momentanes Erwachen jenes Seelenvermögens, das den sichern Tod kommen sieht, und ihn ruhig erwartet.*“ Contra ea Cruveilhier (l. c.) morositatem et desperationem consuetis symptomatibus scirrhi stomachi adscribit. Differentia a peculiari hominum indole repetenda.

2. In *cadaveribus* reperiebantur: serum in dominis cavo ad libras saepe permultas; — *ritonaeum* inflammatum[11]); — *ventriculus* volumine modo imminutus[12]), modo auctus[13]); oedemate notatus[14]); in universum veluti cartilaginus[15]); partim durus, partim emollitus[16]); cum ateria veluti gelatina aut mel in proprio textu[17]), otisque phlogoseos[18]); cum *scirrho* in centro[19]), curvaturam minorem[20]), ad cardiam[21]), ad ylorum[22]); quod orificium, rarioribus casibus di- Necroscopia.

11) Guillemard, Bouillard ll. cc.

12) Palmer l. c. — Ventriculum tunc potissimum volumine imminutum reperi, ubi scirrhus aut cardiam, aut curvaturas detinebat.

13) Crampton, Schaefer, Zangerl ll. cc. Cfr. cap. XV. §. LI. No. 3.

14) In viro quadraginta annorum an 1791 in clinico instituto Ticinensi dissecto.

15) Störk ann. medicus I. p. 151; — Bleuland l. c. p. 194; — Cruveilhier l. c. („*quelquesfois la portion de l'estomac saine, n'est qu'un tiers de la surface de l'estomac*").

16) Horn *Reise durch Deutschland. B.* 3.

17) Andral l. c. p. 407.

18) Fere semper, et quidem, rarius circa locum affectum a scirrho.

19) Blasius l. c.

20) Klaproth *Beschreibung einer bedeutenden Desorganisation des Magens mit Abbildung;* in Hufeland's *Journ. B.* 61. 1829. *Januar.* p. 127.

21) Lechevrel *observation d'un squirrhe au cardia, avec le rapport de* Deschamps *et* Double *sur cette observation.* Sedillot *recueil périod. de la soc. de méd. T.* 22. p. 129. 147; — Sandifort mus. anat. Vol. I. sect. V. p. 245. No. 17.

22) Andry, Jeanroi, Harrison, Pezold, Graves, Bruguière

dilatationis exceptis*), erat fere occlusum[23]) (idque aliquando tam arcte, ut nec mercurius[24]), nec specillum[25]), nec aer[26]) transire potuisset) a corpore cartilagineo[27]), a glandula[28]), a tuberculis**), a callo et calculo[29]), a tumore[30]); qui tumor adeo durus, tophaceus[31]) et prominens fuit,

etc. Omnium sane frequentissimus. MORGAGNI epist. XXIX. 6. XXXVII. 30. LXX. 5.

*) RAUCH in *Vermischten Abhandlungen aus dem Gebiete der Heilk. Zweite Samml. Petersburg* 1823. p. 166.

23) DU VERNEY *observation anatomique sur deux estomacs humains, dans l'un desquels le pylore était squirrheux et bouché; Mémoires de l'acad. R. de méd. de Paris.* 1719. *Hist.* p. 42; — AMILHON *Journ. de médec.* 1782. p. 137 et *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 7. p. 518.

24) MORGAGNI op. c. epist. XXX. 13.

25) Pluries incassum tentavi applicationem.

26) „Anno 1796 in nosocomio Vindobonensi cadaver dissectum fuit, ubi *nec aer* potuit ullo modo exprimi per pylorum, tam aucta hîc a tumore occlusus fuit" (Ex schedis paternis).

27) „*Un corps cartilagineux, du volume d'un bouchon de bouteille, et contenant dans sa substance un grand nombre de pointes osseuses, adhérait fortement par l'une de ses extrémités aux tuniques de l'estomac, près le pylore, tandis que par l'autre, il faisait saillie dans cette dernière ouverture, qu'il oblitérait et empêchait ainsi le passage du chime au duodénum*". J. WEBSTER ex *Journ. des progrès* etc. *Vol.* 5, in FERUSAC *bulletin* etc. *Novembr.* 1828. p. 296.

28) VELSCHIUS epist. XL.

**) MORRISON in *medical observ. and enquiries. Vol.* 6.

29) MORGAGNI l. c.

30) MEYER in HUFELAND's *Journ. Novemb.* 1812. p. 103.

it, ut apicem cartilaginis ensiformis elevaret [32]), que veluti uterus in vaginam, sic ille in duo- num prosiliret [33]). Reperiebantur quoque *stea- mata* [34]) et *sarcomata* [35]), e membrana ventriculi ucosa, atque *excrescentiae fungosae* e systemate ius venoso [36]) pullulantes; item *massae tubero- e* albae, subcaeruleae maculis flavis, bruneis no- tae, ac materiam cerebro similem continen- s [37]), *ulcera cancerosa**), *gangraenosa* [38]), cum per-

31) Bartholinus hist. anat. cent. II. hist. 2; — de Blegny zodiac. gallic. 1679. mens. Febr.; — Blancard anat. pract. rat. cent. II. obs. 100. p. 300.

32) Cohausen Commerc. liter. Norimbergense. A. 1743. hebd. XVI. p. 125.

33) Bouillard l. c. obs. 4.

34) Hartmann diss. sistens memorabile ventriculi steatoma. Franf. 1786; — Acta acad. nat. curios. Vol. III. obs. 73; — Ruysch adversaria anatom. T. 2. Dec. III; — Formey in *Ephemeriden von Berlin. B.* 1. *Heft* 2. p. 15; — Healy in *Philosophical transact. Vol.* 61. p. 130; — Oberteuffer *Museum der Heilk. B.* 1. p. 136; — Rahn diss. passionis iliacae pathologia. Hal. 1791; — Preisler *Salzburger med. chirurg. Zeitung.* 1793. *B.* 1. p. 438; — Soemmerring *zu* Baillie p. 83; — Treuner l. c.

35) Amatus Lusitanus curat. consil. VII. No. 3; — Morgagni l. c. epist. XVI. 36; — Brugmans in *Verhandel. van der Holl. Maatschapp. Deel* 12. p. 13. 18; — Baader l. c. obs. 42.

36) Cruveilhier l. c. *Livraison IV. Pl. I. fig.* 1.

37) Nasse *Leichenöffnungen zur Diagnostik und pathologischen Anatomie. Erste Reihe. Bonn* 1821; — Staub *Fall eines Magenmarkschwammes nebst Bemerkungen einer Symptomatologie und Diagnose dieser Krankheit.* Hufeland's *Journ.* 1833 *August.* p. 1.

perforatione ventriculi[39]). In conspectum etiam venerunt hypertrophia tam membranae ejus muscularis[40]), quam annexi textus cellulosi[41]); attenuatio membranarum**); degeneratio, si fides adhibenda sit[42]), ramorum gastricorum paris nervorum vagi[43]), et dilatatio vasorum lymphaticorum, parietibus incrassatis[44]). Postremo non desiderabantur simul scirrhi et cancri aliorum viscerum[45]), inprimis oesophagi[46]), hepatis[47]), pan-

*) BELL *system of dissections*, *Tab. II.*

38) CRUVEILHIER l. c. fig. 2.

39) Cap. XXVII. §. CVIII. No. 8.

40) LOUIS *mémoire sur le ramollissement de l'estomac. Paris* 1826. Cfr. OMODEI *annali universali di medicina. T.* 41. p. 359; — BOUILLARD l. c.

41) ANDRAL l. c.

**) Latente ventriculi scirrho membranas contiguas aliquando *attenuatas* esse docuit HOPFENGAERTNER (HUFELAND's *Journ.* 1819. *Octobr.* p. 7). Cfr. ROBBI *der Magen, seine Structur* etc. *Leipz.* 1823. p. 128. Cfr. cap. XV. §. LI. 3.

42) „ . . *dans les cas les plus différens d'altération de l'estomac, je n'ai trouvé* aucune différence *appréciable dans la couleur, le volume, la consistance des nerfs qui s'y distribuaient*" (ANDRAL l. c. p. 418).

43) PRUS l. c. 44) ANDRAL l. c. p. 417.

45) FOURNIER *observation sur une diathèse squirrheuse d'une partie des viscères du bas ventre et particulièrement de l'estomac.* SÉDILLOT *recueil périod. de la soc. de méd. de Paris. T.* 44. p. 55.

46) TAYLOR l. c.

47) FRANCIS *case of morbid anatomy . . 3. case of scirrhus of the pylorus accompainied with a tuberculated liver. Transact. of the litterar. and philosoph. soc. of New-York.*

creatis[48]), lienis[49]), intestinorum, praecipue deni[50]) et coli transversi[51]), mesenterii[52]), pulmonum[53]).

§. CIV.

C a u s s a e.

1. Ad affectiones carcinomaticas ventriculi *ponunt:* vitium haereditarium[1]), sexus virilis[2]), aetas C. praedisponentes.

Vol. 1. p. 525; — van de Keere *observation sur un cancer du foie et de l'estomac. Journ. universel des sciences médicales* 1825. *Août* p. 206.

) Harder glandulae ventriculi scirrhosae cum pylori et *pancreatis* scirrho insigni. Miscell. acad. nat. curios. dec. II. ann. 6. 1687. p. 196; — Zwinger de hectica a scirrhositate pylori ac pancreatis proveniente lethali. Ephemerid. acad. nat. curios. ann. VII. et VIII. p. 207; — Fuchs l. c.

) Naumburg in *Salzb. medic. chirurg. Zeitung.* 1796. *B.* 1. p. 14.

) Göritz pylorus scirrhosus itemque *intestinum duodenum* et pancreas, loco bilis autem calculus in vesica fellea. Ephem. acad. nat. curios. cent. VII et VIII. p. 282; — Winslow *Vers. einer chir. Gesellschaft in Kopenhagen.*

) Oeggl l. c. §. 9.

) Pohl panegyr. medic. de callositate ventriculi ex potus spirituosi abusu. Lips. 1771.

) Rust *Magaz* cit. *B.* 30. p. 356.

Coiterus apud Schenk (l. c. obs. 2). Quodsi in aegroti familia ipsius *ventriculi* carcinomatici non invenies vestigia, reperies probabiliter illa carcinomatis mammarum, uteri, testiculorum, labiorum etc.

Chardel l. c. — Verisimiliter in feminis diathesis carcinomatica, facilius in uterum et in mammas, a partibus vel repetitis vel omissis labefactatas, quam in ventriculum, irruit.

aetas senilis [3]), conditio ignota climatis [4]), victus penuria [5]) aeque ac abundantia [6]), vita tam sedentaria (inprimis antrorsum flexo corpore [7])) quam laboriosa [8]).

C. excitantes. 2. *Excitantur* illae affectiones a febribus intermittentibus [9]), ab animi pathematibus [10]), a jejunio [11]), ab onania [12]), a more coitum mox post

3) Chardel l. c. Proprii aegroti fere omnes inter annum vitae quinquagesimum et sexagesimum quintum constituti erant.

4) De frequenti in *Normandia* scirrho ventriculi testatur Cloquet (*Bulletin de la société de médec.* 1810. *No.* 7. p. 106). Juxta meas observationes iste morbus obvenit frequentissime in *Austria*, frequenter in *Insubria*, minus frequenter in *Lithuania*; quod mirum sane quum vulgus hîc potu alcohol abuti soleat, et plica fertilis sit carcinomatis genitrix.

5) Ut inter rusticos nonnullarum provinciarum Insubriae.

6) Ut inter incolas Vindobonenses.

7) Ut apud literatos, — et sutores.

8) Dumas scirrhum ventriculi ad morbos militum refert (*Recueil périodique de la soc. de méd. de Paris. No.* 27).

9) Longis praecipue, neglectis aut cortice peruviano praepostere tractatis, aut cortice debito quidem tempore dato, sed non satis diu, nec cum requisitis cautelis.

10) Maxime a moerore propter curas quaestus.

11) Inprimis si jejunium praeter consuetudinem protractum fuerit. Sic in sacerdote, qui die 12 Februarii 1833 consilium meum expetiit, observavi. Vir iste quinquagenarius a viginti annis ecclesiae cuidam addictus erat ubi missa summo jam mane celebratur; itaque licuit tunc illi mature jentaculum sumere. A biennio vero ad aliam ecclesiam translatus fuit, coactus ad sacrificium missale dumtaxat circa meridiem absolvendum, hinc usque ad prandium

t pastum celebrandi [13]), a matrimonio aetate ili absoluto [14]), a potu alcohol [15]), ab abusu gantium [16]) et acidorum [17]), a narcoticis, plum- [18]), phosphoro [19]), a suppressione haemorrhoi- n [20]), a fuga praepostera ulcerum [21]) et impe- num [22]) et a violentiis externis [23]).

3. Quae-

jejunandum. Mox inde stomacho laborare coepit, evolutis modo certissimis scirrhi hujus visceris indiciis.

22) Pauca, quae aetate haud provecta, scirrhi ventriculi vidi exempla, in *onaniae* deditis mihi obvenerunt. Sic contigit in juvene 18 annorum qui die 16 Februarii anno 1794. in insituto clinico Ticinensi obiit. Notandum tamen illum fuisse scrophulosum et gravibus erroribus in diaeta obnoxium.

33) Plurimi aegrorum meorum fatali huic consuetudini dediti fuerant.

4) Inter plura exempla, sufficiat illud *Dr. Ludovici Frank*, scirrho pylori Parmae a. 1825 defuncti, idque paucos annos a matrimonio aetate sexaginta annorum cum juveni femina contracto.

5) Pohl l. vix citato; — Abrahamson in Meckel's *neuem Archiv. B.* 1. *No.* 34.

6) Fichot *affection squirreuse du pylore, gastrite chronique déterminée par l'abus des médicamens évacuants. Bulletin de la soc. médic. d'émulation à Paris. Février* 1805.

7) Haller opusc. patholog. obs. 26; — Goerritz Eph. acad. nat. curios. cent. VIII. obs. 20. p. 282. Interea dubito a nimio malorum citreorum esu, ut hîc narratur, scirrhum ventriculi oriri posse. Id potius ex abusu elixirii acidi Halleri, acidi nitrici, muriatici oxygenati etc. expectarem.

8) P. III. Vol. II. sect. I. cap. de colica saturnina.

9) Hufeland's *Journ. B.* 7. *St.* 3 p. 114.

20) Cohausen l. c. 21) Plater observ. lib. II. p. 437.

Frank Prax. III. I. 2. Tt

C. proxima.

3. Quaerimus ventriculi *scirrhum* in systemate vasorum lymphaticorum (verisimiliter a scrophulis in juventute ad recipiendam in senio arthritidem disposito); *sarcoma* et *steatoma* — in tela cellulosa membranis visceris intermedia; *fungum*

22) Plures inter Insubros praesertim ex fugato herpete (vocant: il *salso*) in scirrhum ventriculi incidisse observavi. Quum etiam Gallorum Imperator *Napoleon* hoc morbo perierit, ex illius narratione, non vituperium sed laus patris mei emergeret. Ait nimirum ex-Imperator: — „*La dernière fois que je fus à Vienne, il m'était survenu une petite éruption à la partie postérieure du cou; c'était peu de chose, mais ma suite s'en inquiétait, me pressait de recevoir un médecin dont on disait merveilles. J'y consentis; Frank fut appellé. Il me trouva un vice dartreux, une maladie grave. J'avais besoin de traitement préparatoire, de médicamens, de drogues; c'était à ne plus finir. Je mandais Corvisart .... J'avais défait ma cravate, il examina. „Ah Sire! de si loin pour un vésicatoire que le dernier médecin eut appliqué aussi bien que moi? Frank extravague; Vous allez à merveille. Ce petit accident tient à une vieille éruption mal soignée, et ne resistera pas à quatre jours de vésicatoire.“ Il ne resista pas en effet, et ne se reproduisit plus: Vous le voyez, me dit il, en levant le dernier appareil, voilà à quoi se reduisent les terribles maladies dont cet Allemand vous avait gratifié*“ (*Mémoires du docteur* F. Antomarchi, *ou les derniers momens de Napoléon. Paris* 1825. *T.* 1. *p.* 262). Utique ex hac narratione non vituperium sed laus patris mei emergeret si illa veritati consona esset. Est contra ea solitis narratoris mendaciis plena! Veritas ocyus serius palam fiet per opus: *Mémoires biographiques de* Joseph Frank. *Ouvrage posthume.*

23) Bourdon (l. c.) hanc caussam jure extollit.

n *haematodem* — in venis; et *fungum medulla-*
in nervis, quorum imperium in producendis
rbis carcinomaticis stomachi, magni sane fa-
idum[24]). *Scirrhus* saltem, deficienti potius
litati in parte, quam conditioni illius inflam-
toriae adscribendus videtur[25]). Quodsi, su-
venientibus violentiis externis aut aliis caussis
tantibus, phlogosis hîc excitatur, illi transi-
scirrhi in *ulcus cancerosum* adscribendus.

§. CV.

D i a g n o s i s.

1. *Diagnosis* morborum carcinomaticorum ven- uli *triplex* est: respicit nimirum: 1. *definitio-* *morbi* in genere; 2. *designationem sedis* suae uliaris; et 3. *distinctionem vitiorum*, nomine inomatis comprehensorum, inter se, et ab in- ation simplici et ulcere benigno. **Divisio argumenti.**

2. Ipsam jam *morborum carcinomaticorum ven- uli definitionem generalem* arduam esse, ex eo lligitur, quod aliquando post mortem detecti re, ubi in vita nullum illorum obvenerat in- ium[1]); quodque iis revera latentibus, pluries **Definitio morbi in genere.**

 alii

) Prus (l. c.) scirrhum esse putat „*une altération de nu- trition, et quelques fois de secrétion, d'une ou de plusieurs membranes et couches cellulaires de ce viscère, altération nécessairement liée à une modification du système nerveux, qu'on pourrait appeller irritation nerveuse.*"

) Part. IV. Vol. I. sect. I. capit. de carcinomate.

Hallé *observation sur deux ouvertures de cadavres qui*

alii plane morbi proclamati sunt. Summa enim fallacia inest signis morborum carcinomaticorum ventriculi, inprimis si separatim considerentur. Sic *externus* in regione epigastrica *tumor*, neque morbum neque locum affectum tuto satis indicio prodit, quum ipse aer ventriculum ad enorme volumen extendere valeat [2]). Contra, ex *duritie* externa prope umbilicum scirrhum omenti latere quis ratus, reperit in ventriculo, qui ad umbilicum descenderat, vitium [3]). *Vomitus* atrae materiae *coccolatae* aut fuligini similis, qui a viro de diagnosi bene merito, pro certissimo scirrhi ventriculi signo declaratus est [4]), aliis quoque morbis do

ont présenté des phénomènes très différens de ceux qu semblait annoncer la maladie. Obs. 1ère: *induration squir reuse des membranes de l'estomac* (*Histoire et mémoires d la soc. R. de médecine.* 1780 *et* 1781. *Hist.* p. 269). E Pemberton, ut jam Haenius, in viro ex morbo arteria aortae defuncto, scirrhum et cancrum ventriculi detexi de quibus in vita nulla oriebatur suspicio (*a practica treatise on various diseases of the abdominal viscera.* 3 edit. *London* 1814. *chap.* 7). — „*Non vi fu chi avver tita avesse doglia o viva o muta, o gravezza all' epigas trio, ne difficoltà a piegare o radrizzare il tronco,* *colpo di singultire, o vomito, o dolor pungitivo, nell persona del professore Brugnatelli tolto alle scienze per ul cere, oltre il pollice, presso la foce cardiaca*" (Dalmaz zone *sul vomito nero,* in *Repertorio medico-chirurgico farmac. di Torino.* 1824. *Ottobre. No.* 58).

2) Morgagni op. cit. epist. XXXVIII. 22.

3) Languth l. c.

4) Wichmann *Ideen zur Diagnostik. 2te Aufl. Hannov* 1800. p. 165.

ocente id jam summo illa in scientia magistro, bvenit[5]). *Sensus reptantis* in abdomine *vermis*, fecit ut scirrhus ventriculi pro *taenia* haberetur[6]); item, propter *pulsationem* abdominalem, co *anevrysmate arteriae coeliacae* aut *aortae*[7]). — tt maxime ratio habeatur incomparabilis ciborum versionis, summae corporis emaciationis, et speifici habitus, suademus[8]).

3. Longe adhuc magis ardua est *designatio dis peculiaris vitii carcinomatici ventriculi.* — Designatio sedis peculiaris. d *cardiam* quidem malum haerere suspicaberis; — deglutitio plus minus impedita sit*); si vomitus ud diu post ingestionem alimentorum nascatur; res inde rejectae, aliam, praeter illam a mastitione, non sint expertae mutationem; si alcohol ttatim deglutitus, ad scrobiculum cordis perven-

5) MORGAGNI epist. XXX. 3. „Nigerrima, monet, rejici ab iis quoque in quibus nullus hujus generis (scirrhi, cancri) tumor est" quod pluries observavi et speciatim in Principe *Esterhazy* die 25. Novembris 1833 Novocomii demortuo. Ventriculus illi erat integerrimus, sed hepar steatomate et tuberculis refertum, ac intestinum colon ubi in rectum transit, cancerosum perforatumque. Attamen materias nigras vomitu rejecerat!

) Legisse memini, ubi, nescio.

) HUFELAND's *Journ. B.* 43. *August.* 1816. p. 130.

) Addi possent, cutis siccitas, frequens chloasma, urina pauca, sedimento roseo instructa, et magna in hydropem dispositio, nisi haec symptomata tot alios etiam comitarentur morbos chronicos.

) COITERUS scirrhum vidit in femina ad orificium ventriculi sinistrum, pugni magnitudinem excedentem, fame et impedita deglutitione enectam (SCHENK l. c. obs. 2).

ventus, hîc eundem ac si oculo illapsus esset, excitet sensum[9]); si singultus urgeat, vox deficiat*) et aeger praeter modum desperandus adpareat[10]); — memor simul, talia symptomata etiam obvenire posse in *morbis diaphragmatis*[11]) et praesertim *oesophagi*[12]), cujus praeterea morbosa dilatatio[13]), obstaculorum aditum ad stomachum denegantium, necessarius debet esse effectus. De *centrali ventriculi affectione carcinomatica*[14]), suspicionem utique alere poteris; — si tumor in regione epigastrica percipiatur; si illius dolor sub erectione aut flexione trunci obveniat; si alvus, minus quam aliàs in morbis carcinomaticis stomachi fieri solet, obstructa sit; si vomitus quoque solito rarius urgeat, sed ubi urget prius quam ventriculus plane evacuatus sit, non cesset; si cardialgia mox post pastum (inprimis ciborum difficilioris digestionis) potumque liquorum

9) Th. Simson de re medica diss. IV. edit. nova curante Schlegel. Jenae et Lipsiae 1771. p. 140. — S. G. Vogel *allgemeine medicinische diagnostische Untersuchungen. Stendal* 1824. p. 132.

*) Cardel l. c.

10) . . . „*le désespoir du malade n'est jamais plus considérable, et surtout plus permanent, que lorsque la maladie cancéreuse affecte le cardia*" (Cruveilhier l. c.).

11) P. II. Vol. II. sect. II. cap. 1; — Portal *cours d'anat. méd. T.* 5. p. 204.

12) Cap. VIII. §. XXIII. 1. 13) Cap. X. §. XXVIII. 2.

14) Shirley Palmer's *Versuch einer Diagnostik der Centralmagenverengerung*, ex *Medical-chirurgical Journ.*, in Hufeland's *Journal. B.* 43. p. 122. 1816. *August.*

um fermentatorum, sub atmosphaerae mutationi-
ıs repentinis, et potissimum a decubitu in latus
extrum invalescat; sique deglutitio non sit im-
edita [15]); — eo tamen pacto, ut animo tuo simul
orbi *pancreatis*, *omenti*, et *intestini coli trans-*
ersi (alioquin consortium cum morbis carcinoma-
cis ventriculi non respuentes [16])) praesentes
nt. *Vitium carcinomaticum circa pylorum*, om-
um communissimum, existere argues; ubi vo-
itus lente ingruit, et demum (nisi orificium im-
une manserit aut dilatatum fuerit*)) perpetuo
get [17]) idque periodice, a hora usque ad horas
atuor post pastum; ubi res inde rejectae jam
us minus in chylum commutatae cernuntur; ubi
vus pertinacissime obstructa est; ubi dolor pro-
nde versus hypochondrium dextrum percipitur,
ıt sensus ingratus ponderis hîc viget, et ubi
bes continuo crescit; — non ignarus tali modo
iam *affectiones hepatis* et *intestini duodeni* (saepe
mul exstantes [18])) affligere. Scias praeterea,
ymptomata vix recensita, etiam tunc obvenire,
bi pylorus occlusus est a pseudomembranis [19]),
a

15) Cardel, Palmer ll. cc. 16) §. CIII. 2.

*) Rauch l. c.

17) Swieten T. II. §. 653; — Stoll rat. med. T. III. p. 384.

18) §. CIII. 2.

19) „*Un homme que j'ai soigné avoit éprouvé des vomissemens affreux pendant plus de deux mois; il avoit rendu pendant quelque temps des matières grisâtres, fétides, par la bouche et par les selles: depuis plus d'un mois le malade n'alloit point à la garde-robe; il vomissait tout ce*

a venis varicosis [20]), a spasmo [21]), a numo [22]), aliisque corporibus extraneis (connubium cum scirrho

qu'il prenoit, maigrissoit à vue d'oeil, et ses forces diminuoient; on craignoit de le perdre en peu de temps, lorsqu'un de ses amis lui conseilla de prendre une prise de poudres angloises, ou de James: ce qui fut fait. Le malade vomit à diverses reprises; il eut trois heures après des douleurs de colique qui furent suivies d'une excrétion de matières fécales dures et noires en petite quantité, recouvertes de matières blanches concrètes, comme de membranules. Après cette évacuation, la region du pylore parut plus souple. Le malade voulut reprendre le lendemain une seconde prise de la même poudre, les vomissemens furent plus doux, les secrétions par les selles plus abondantes; il rendit une très grande quantité de matières concrètes, comme la raclure de boyaux; les déjections par le bas se retablirent, et le malade guérit d'une prétendue oblitération du pylore, qui n'avoit sans doute été que bouché par des concrétions que les vomissemens ont pu détacher. N'est il pas arrivé à l'égard de ce malade ce qui a lieu dans ceux qui ont peine à respirer, par de fausses membranes formées dans les voies aériennes, dans le crops, et contre lequel on prescrit tous les jours les vomitifs avec succès?" (Portal l. c. p. 205).

20) „*J'ai vu le pylore entouré de vaisseaux variqueux, dont plusieurs s'étendoient dans l'estomac et dans le duodénum*" (Portal l. c. p. 204).

21) „*On ne doit pas non plus douter que le retrécissement du pylore ne survienne dans les affections spasmodiques, et ne soit l'effet des contractions violentes des fibres musculaires et circulaires de l'orifice du pylore et du duodénum: or alors les bains, les humectans, les relâchans, les calmans produiront d'utiles effets*" (Portal l. c. p. 206).

22) Kerkring obs. ann. I; — Morgagni epist. XXX. 13.

ho non semper réspuentibus [23])) et a visceribus ontiguis mole auctis [24]).

4. *Morbi carcinomatici ventriculi* distinguuntur b *induratione simplici* et ab *ulcere benigno* ejusem visceris, habita ratione originis, sedis et exiıs [25]). Nascuntur haec ultima ex phlogosi sine iscrimine aetatis et constitutionis aegroti; evolıunturque in textu celluloso membranis stomachi ıtermedio per lympham coagulabilem ibi depotam. Induratio simplex (nisi fortuito in corore ad affectiones carcinomaticas disposito locum otineat) nunquam in ulcus cancerosum abit; et cus simplex, ut diximus [26]), cicatricem admitt. Contra ea, morbi carcinomatici ventriculi ex be, saepe haereditaria, praeviis plerumque scroıulis et arthritide et socio aliquando scirrho aut ncro aliarum partium [27]), pullulant, et in systeate vasorum lymphaticorum sedem primariam gunt. Scirrhus in cancrum transit et cancer a orte excipitur. Transitus ille arguitur si (praeis inprimis violentiis externis, erroribus in aeta, usuque pharmacorum irritantium) ventricu- Distinctio vitiorum.

23) Bouillard (l. c. p. 308) casum tradit scirrhi pylori, *una cum nucleis uvarum et prunorum*, illius orificium magis magisque obstruentium.

24) A hepate, pancreate, epiploon.

25) Andral (l. c.) qui hanc distinctionem rejicit p. 403, illam admittit p. 418.

26) Cap. XXIV. §. XCVIII. 1.

27) Die 20 Maii 1829 in vetula omnia ventriculi scirrhi signa *una cum cancro alae nasi* vidi.

culus prius dolore expers, nunc post ingesta, ardore intolerabili excrucietur, si haematemesis inopinate superveniat, sique febricula hectica subintret. Cruciatus saevos, non ventriculi cancrum sed illius *fungum medullarem* (dolorosissimum sane morbi genus[28]) designare, contenditur[29]; verum propria experientia duce, potius adstipulamur cl. viro, utpote docenti, *dolorem* in morbis carcinomaticis ventriculi infidum esse signum[30]), et distinctionem ulcus cancerosum inter et fungum medullarem valde ambiguam[31]). Securior sane dia-

28) Horn's *Archiv. Sept. Octobr.* 1823. p. 753; — Graefe *und* Walter *Journ. für die Chirurg. und Augenheilk. B.* 14. *Heft* 3. *B.* 15. *Heft* 1.

29) Staub l. c.

30) Andral (l. c. p. 430) ait: „*Parmi les individus chez lesquels nous avons constaté, après la mort, l'existence de différentes formes du cancer gastrique, soit induration squirrheuse ou encéphaloïde des tissus subjacens à la muqueuse, soit végétations fongeuses, cérébriformes de cette membranc, soit exulcérations avec destruction profonde des tissus, et fond constitué par le foie ou le pancréas; parmi ces individus, disons nous, les uns n'ont jamais accusé de douleur à l'épigastre; chez d'autres, elle ne consistoit que dans un sentiment de gêne et de pesanteur habituelle vers cette région; ailleurs la pression seule la faisoit naître, tandis que, d'autres fois, l'épigastre pouvoit être impunément comprimé. Chez plusieurs malades, la douleur ne naissait que lorsque des alimens avoient été introduit dans l'estomac.*“

31) „*J'ai longtemps admis cette distinction; mais j'avoue que des recherches plus suivies m'en ont démontré tout l'arbitraire. Dans la plus part des cas, on voit se confondre*

diagnosis *fungi haematodes*, ad quem sat tuto concludimus, ubi *haematemesis* inter symptomata generalia morborum carcinomaticorum ventriculi eminet.

§. CVI.

Prognosis. Cura.

1. Morbi carcinomatici ventriculi dum jam eo pervenerunt ut dignosci possint, nota hucusque auxilia eludunt. Jactata enim sanationis exempla [1]), minimum errori in diagnosi commisso adscribimus. Ne alium respectu *prognoseos* committas, morbum etsi pertinaci vomitu aliisque suspectis carcinomatis in stomacho latentis indiciis, stipatum, pro lethali non proclamabis, nisi aegroti aetas, stirps et macies de genuino scirrho, aut cruciatus ventriculi et febricula hectica, de illus in ulcus cancerosum conversione, testentur. In hominibus enim aetate adhuc florentibus ac nulla labe obnoxiis, aliquando praeter omnem expectationem accidit, ut caussa ventriculi molestias excitans, aut per ipsum vomitum evacuetur [2]), aut aliorsum conjiciatur [3]), unde aeger aut sanus eva- Prognosis.

par des nuances insensibles les deux tissus dits squirrheux et encéphaloïdes" (*l. c.* p. 405).

1) Praecipue a fautoribus remediorum specificorum.

2) Gourraud de steatomaté vomitu rejecto narrat (*Journ. de méd. T.* 85).

3) Matronam novi, alta stirpe, septuaginta ante annos, natam, Novocomensem, quae plurima scirrhi ventriculi symptomata, inter aversionem absolutam a cibis, exhibuit. En inopinate insultu pseudo-apoplectico corripitur. Extemplo

evadit, aut saltem a morbo ventriculi immunis. Altera ex parte jam simplices circa hoc viscus molestiae [4]), eoque magis graves cardialgiae [5]), tibi quoad exitum suspectae sunto, ubi aetas, stirps etc. evolutioni morborum carcinomaticorum favent. Transitus scirrhi ventriculi in ulcus cancerosum multum a rerum positionibus adventitiis, maxime vero a regimine diaetetico [6]) pendet. Nec ille ad letum inferendum necessarius [7]).

Cura. 2. Donec morbi carcinomatici ventriculi diagnosis certissima evadat, prout vel anorexia, vel dyspepsia, vel cardialgia, vel vomitus, alvique obstructio, prae caeteris molestant, inter pharmaca adversus haec mala commendata [8]), mitissima eligi possunt, ast prudenter, ne latentibus forte illis mor-

ventriculus incolumis evasit et famelicus. Sic adhuc per quatuor annos vixit, donec repetitae apoplexiae vitae finem imposuerint.

4) Bleuland (l. c. p. 104) omni jure monet, ex stomacho adhuc vegeto et ad obstaculum a parvo et incipiente scirrho emergente vincendum pari, pauca sanitatis laesae indicia expectanda esse.

5) Beziat *observations sur des cardialgies chroniques les plus graves. Obs. 1ère Retrécissement squirrheux du pylore* (*Annales de la soc. de médec. pratiq. de Montpellier. T.* 23. *p.* 5).

6) „*Une des causes les plus fréquentes de la transformation du squirre du pylore en cancer, c'est la présence des alimens et matières fécales, qui accroissent l'irritation et l'ulcération.*"

7) Saepius enim in cadaveribus dumtaxat *scirrhus* reperitur.

8) Capitibus respondentibus.

ıorbis, noceant. Nocent tunc *emetica*[9]), nocentue *stomachica*, *carminativa*, verbo, *calefacientia*, ısi ab initio (praesertim in pylori scirrho) juvare ideantur[10]). Damnum quoque afferunt *oxyda etallica*, inprimis *magisterium bismuthi*; item *arcotica*, non excepto *conio maculato*[11]), quod ıeterum ut *emplastrum* cordis scrobiculo admoere licet. Haec quum ita sint, *remediis solventius* et *resolventibus* standum, quae ubi nil proınt, res conclamata. Inter dicta remedia emient: *mercurius*[12]), minimis, sed, nisi aegri conitutio adversetur, diu continuatis dosibus, sub ırma aut *calomel*[13]), aut *unguenti*[14]), porrectus; *ctractum graminis liquidum*[15]); *sapo medicinas*[16]); *aquae thermales*, ferro destitutae, salibus prae-

9) „*Sie schaden mehrentheils unendlich.*" Bleuland l. c. p. 105.

10) Verisimiliter ventriculum ad obstaculum vincendum excitando.

11) Centies saltem et ultra, hoc pharmacum adhibui incassum, et aliquando cum damno.

12) Vivus si extraneum obstaculum circa pylorum debellandum, aut nummus per *amalgamationem* solvendus foret. (Morgagni l. c. epist. XXX. 13).

13) Tertia grani pars de die.

14) R. Unguenti Althaeae uncias duas. Unguenti mercurialis drachmas duas. Camphorae scrupulum semis. Illiniatur quotidie ad nucis avellanae magnitudinem sub epigastrio.

15) Mellago graminis, ad unciam semis nychthemeri spatio.

16) R. Saponis medicinalis unciam semis. Extracti aloes aquosi drachmam semis. Extracti graminis unciam. Misce, fiant pilulae ponderis granorum trium. Consperge pulvere radicis ireos florentinae. D. S. Bis de die pro quinque.

praeditae[17]; et maxime *clysteres viscerales*[18], dummodo haemorrhoides inde non irritentur. Verum et ab hisce auxiliis abstinendum, si vel ex longinquo signa, transitum scirrhi in cancrum indicantia adpareant. Ad transitum ejusmodi in genere praepediendum commendamus *abstinentiam a pharmacis*[19], *victum tenuem nutrientem*[20], *balnea tepida*, *fonticulum* aut *setaceum* prope locum affectum, et, si inconsueta hîc obveniat irritatio, *hirudines* ad epigastrium vel ad anum[21]. *Declarato jam cancro, lac*[22], ejus *cremor subacidulus*[23], succus *daucae carotae*, aut qualiscunque demum ab aegroto desideratus cibus[24], *clysteres nutrientes* et *opium*[25].

Caput

---

17) Part. I. Vol. I. sect. II. cap. VI. §. XXXVIII. 27. 2dae editionis.

18) Part. II. Vol. I. sect. II. cap. XVII. §. LXXVII. 5.

19) Valent hîc plura egregii Galbiati monita: *intorno ad alcune malattie che non si devono curare;* — (Omodei *annali universali di medicina* 1833. *Ottobre e Novembre.* p. 318).

20) Sane non inediam, uti Cruveilhier suadere videtur, aiens: „*le repos de l'estomac c'est la diète*" l. c.

21) Inconsultum quidem videtur aegrum jam jam exhaustum, cruoris evacuatione magis magisque exhaurire; ast inanitio, cruciatibus a cancro, anteponenda.

22) Tissot *Abhandl. von den Nervenkr. B.* 2. *Kap.* 10.

23) Plurimis aegrotis meis, inter alios vetulae obstetrici Vilnensi (Marianowa) ex cancro ventriculi miserrime defunctae, maximo solatio fuit.

24) Puta *ostreae*, ut apud Cruveilhier (l. c.) et Hecker (*literar. Annalen der gesammten Heilk.* 1827. *Juni.* p.

Caput XXVII.

De perforatione ventriculi.

§. CVII.

Notio. Ordo rerum.

1. Oblatam in tractatibus de ventriculi do- Notio.
re, inflammatione, gangraena, suppuratione,
tula, marcore et carcinomate, opportunitatem
ejus *perforatione, erosione, laceratione* (*Gastro-
osis, Diabrosis*) loquendi, consulto omisimus;
opo, notiones huc spectantes, *uno* capite colle-
as, ut generalis illarum habeatur conspectus,
dendi.

2. Quum hoc in opere exposceretur *rerum* Ordo rerum.
do, eum circiter secuti sumus quem Alibert [1]),
rcy et Laurent [2]), Rauch [3]), Richter [4]), Bek-
ker [5]),

244). Cfr. Pasquier *sur les huitres considérées comme aliment et comme médicament*; in *Journal universel des sciences médicales. An.* 4. *No.* 39. 1819. *Mars.* p. 340.

25) Sub forma praecipue *clysterum.*

1) *Nosologie naturelle. Paris* 1807. Trophopathiarum genus XIImum.

2) *Dictionnaire des sciences médicales. T.* 40. *Article perforation.* p. 314—341.

3) *Vermischte Abhandlungen aus dem Gebiete der Heilkunde; von einer Gesellschaft prakt. Aerzte zu St. Petersburg. Zweyte Samml. Petersburg* 1823. p. 166.

KER [5]), ABERCROMBIE [6]) indicarunt; caeterum a nosologorum disceptationibus alieni [7]).

§. CVIII.

Variae species.

Divisio. 1. *Gastrobrosis* dividitur in *g. per accidens* et in *g. spontaneam.*

Subdivisio. 2. *Gastrobrosis per accidens* subdividitur prout ex *caussis* vel *externis* vel *internis* ortum trahit.

G. extern. 3. *Gastrobrosis per accidens a caussis externis* gignitur a ventriculi vulneribus [1]) et contusionibus [2]), per lapsum [3]), nisum in pondere elevando [4]) etc. [5]), conditio foraminis, saepius rima seu scissura.

4. *Ga-*

4) HORN's *Archiv für medicinische Erfahrung. Jahrg.* 1824. *September. October.* p. 212.

5) HUFELAND's *Journ. der prakt. Heilk. B.* 64. 1827. *St.* 4. *April.* p. 37. sq.

6) *Untersuch. über die Krankh. des Magens. Aus d. Engl. Bremen* 1830. p. 26 sq.

7) Ordo, adminiculum est, doctrinam non constituens: haec in rebus et monitis locata.

1) Cap. XXIII. §. XCIII. 2.

2) Gastrobrosis violenta, laceratio ventriculi.

3) Ephemer. acad. nat. curios. cent. I et II. obs. 151. et cent. IX. obs. 91; — ACRELL *Neue Abhandl. der k. schwedischen Akademie der Wissenschaften auf das Jahr* 1788. Cfr. RICHTER's *chirurgisch. Bibliothek. B.* 12. *St.* 3. p. 403; — BECKER l. c. p. 39.

4) BURTON BROWN in *The London medical repository. Vol.* 17. *No.* 98. Cfr. GERSON *Magazin der ausl. Liter. der gesammt. Heilk. B.* 3. p. 447; et, *Medic. chir. Zeitung. Inspr.* 1823. *B.* 2. p. 104.

4. *Gastrobrosis per accidens a caussis internis* G. inter. ›servata est a nisu sub partu laborioso [6]), a ster- ıtatione [7]), a vomitu [8]), ab intemperantia cibo- ım et potus [9]), ab evolutione repentina gaz in ɜntriculo, uti inter animalia [10]) sic in homini- ıs [11]), ab esu brassicae acescentis [12]), uva- ım [13]), prunorum [14]), pomorum maturitatem non ad-

5) De perforatione ventriculi sub exercitiis funambuli narrat B. Travers in *Medico-chirurgical transactions. Vol.* 8. p. 228.

6) Chaussier teste Percy et Laurent l. c. p. 328. 332.

7) Duparcque in *Journ. de médec. pratique par* Gendrin *T.* 4. 1831. *Avril.* p. 30 et *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 40. p. 62.

8) Cfr. cap. VII. §. XXI. 3; — Vetter *Aphor. aus der pathol. Anatomie.* p. 165; — H. Weeke's *Ruptur des Magens in Folge von Erbrechen*, ex *London medical and physical Journ. Septemb.* 1828, in Horn's *Archiv. Jahrg.* 1828. p. 684.

9) Moscati *indice dei discorsi anatomici. Milano* 1768. p. 45; — Barzelotti in *Opuscoli scielti di Milano. T.* 19; — Chevalier in *Medico-chirurgical transactions. Vol.* 5. *London* 1814. *No.* 7.

10) Part. III. Vol. II. sect. I. cap. De affectionibus flatulentis.

11) Wind ex *Harlemer Abhandl. B.* 8. *St.* 2; in *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 2. *St.* 1. p. 133; — Laisné *considérations medico-légales sur les érosions et perforations spontanées de l'estomac. Paris.* 1819; Vers. germ. in Henke *Zeitschrift für die Staats-Arzneykunde.* 5*ter Ergänzungsheft* 1826, et *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 38. p. 630.

12) Acrell l. c.

13) Rhodius observ. cent. II. obs. 53.

14) Frank Prax. III. I. 2.

adeptorum[15]), a potatione frigida aestuante corpore[16]), ab ingestis vulnerantibus[17]) et praecipue a venenis[18]), forte a vermibus intestinalibus[19]), vix, ut putant[20]), a spasmo. Foraminis hisce in casibus margines esse solent inaequales, denticulati plus minusve inflammati[21]).

G. spontanea. 5. *Gastrobrosis spontanea*[22]) originem trahit a ventriculi *gangraena, ulcere simplici, carcinomate, attenuatione*, et *marcore*.

G. a gangraena. 6. Ubi gastritis, praesertim erysipelacea, febrium malignarum comes et anthraci affinis, in gan-

14) R. J. Camerarius in Ephem. acad. nat. curios. T. III. obs. 43. p. 62.

15) Richter *chirurg. Biblioth. B.* 12. p. 401.

16) Majorlin apud Percy et Laurent l. c. p. 326

17) Cap. XXIII. §. XCI. 2.

18) Gastrobrosis venenata seu toxica.

19) De quaestione: utrum vermes tubum intestinalem in homine vivente perforare queant nec ne? Vide Part. III. Vol. II. sect. I. cap. de vermibus intestinalibus.

20) Griffith in *London medical and physic. Journ.* 1825. *April*; — *Journ. général de médecine. T.* 76 (15*ème de la* 2*de série*); *Août No.* 297. p. 145.

21) Rauch l. c. p. 169.

22) Gérard *perforations spontanées de l'estomac. Paris* 1803; — Laisné l. c.; — Roux *quelques considérations sur les perforations spontanées de l'estomac. Paris* 1823; — Pichot *perforations spontanées de l'estomac*, in *Bulletin de la société médicale d'émulation de Paris.* 1824; — Crampton *Medical chirurg. transact. Vol.* 8. *Part.* 1. — Pistolet in *Revue médicale.* 1828. *Juin.* p. 467; — M. J. Zartmann diss. de perforatione ventriculi e causis internis seu spontaneis, Berol. 1829.

angraenam inprimis partialem desinit[23]), ex secessu escharae facile *perforatio* membranarum ventriculi, marginibus plus minus inflammatis, pro e nata, attenuatis, laxis, callosis, sphacelosis[24]), elinquitur, — *gastrobrosis gangraenosa*[25]).

7. Longe saepius ventriculi aut suppuratio[26]), G. ab ulcere simpl. ut erosio[27]), gastritidis sive acutae sive chronicae exitus, membranarum illius visceris *perforaoni*, variae magnitudinis et formae[28]), ansam orrigit, — *gastrobrosis ulcerosa*[29]).

23) Cap. XXIII. §. XCIII. 6. 24) RAUCH l. c. p. 167.

25) Testantur de ea: VAN HELMONT tumulus pestis p. 842; — BONET sepulchret. T. II. p. 22; — SWIETEN commentar. in aphor. Boerhaave. T. III. §. 951; — AILHAUD *Mém. de la société R. de médec.* 1786. p. 153. et *Samml. auserl. Abhandl. für pr. Aerzte. B.* 15. p. 624; — SANTESSON in *Samml. neuer Abhandl. der schwedisch. Akadem. der Wissenschaften auf das Jahr* 1790. *B.* 11. *Leipz.* 1792; — REIL *Archiv für die Physiologie. B.* 4. p. 379; — MORIN *considérations générales sur l'érosion*; — SIEBOLD *Journal der Geburtshülfe. B.* 5. *St.* 1. *No.* 1; — LARREY in *Journ. de médec. chir. et pharmac. T.* 16. p. 25; — BELLOT D'ABBEVILE ibid. et *Dict. des scienc. médicales* l. c. p. 323; — CHAUSSIER in *Bulletin de la soc. de la faculté de méd.* 1810; — SPEDALIERI *riflessioni sopra una straordinaria rottura dello stomaco. Pavia* 1816; — LAISNÉ l. c. et *Revue médicale. T. I. Paris* 1825. *Janvier*; — HAVILAND in FRORIEP'S *Notizen aus dem Gebiete der Natur und Heilk. B.* 4. *No.* 5.

26) Cap. XXIV. §. XCV. 27) Cap. XXIII. §. XCII. 11.

28) A dimidia linea ad plures pollices.

29) Recensent ejusmodi exempla SALMUTH observ. cent. I. obs. 43; — MERKLINUS Miscell. med. phys. germ. dec. I. ann. 2. obs. 229; — HOLLERIUS schol. ad caput XLIII. de

G. a carcinomate.

8. Aliàs ventriculi tubercula et tumores in suppurationem abeuntes [30]), et, frequentissime, scirrhus in cancrum transiens [31]), illius *perforant* membranas, — *gastrobrosis carcinomatica.*

9. Ven-

morbis ventriculi; — FORESTUS obs. lib. XVIII. obs. 33; — SCULTETUS armament. chirurg. obs. 80. fol. 296; — DODONAEUS obs. med. cap. 25. fol. 61; — HILDANUS obs. cent. III. obs. 20; — BORELLUS observ. cent. I. obs. 54; — WILD in Epistolis ab eruditis viris ad HALLERUM scriptis. Part. I. p. 527; — HOUSSET ibid. P. IV. p. 55; — THOM *Erfahrungen und Bemerk. aus der Arzney-, Wundarzn.- und Entbindungswissenschaften. Frankf. a. M.* 1799. p. 103; — GÉRARD l. c.; — ROUX l. c.; — TRAVERS l. c.; — ANDRAL in FRORIEP's *Notizen. B.* 8. *No.* 17. p. 212; — ELLIOT in *Medico chirurg. transact. Vol.* 13. *P.* 1. *Lond.* 1825. et HECKER *litterärische Annalen der gesammt. Heilk.* 1826. *März.* p. 383; — SPITTA *das medicinische Klinikum in Rostok.* 1828. 1*ter Bericht.*

30) BRUGUIERE in DESSAULT *Journ. de chirurg. T.* 1. *No.* 13; — KEPPELHOUT sectiones cadaverum patologicae. Lugd. Bat. 1805. p. 3; — LÉVEILLÉ in *Revue médicale Août* 1826. et FRORIEP *Notiz. B.* 15. *No.* 9. p. 142; — BARZELLOTI *sulla natura di un tumore nato e lentamente sviluppato nella pariete del ventricolo, per la suppurazione del quale nacque la perforazione di esso e la morte dell' individuo;* in OMODEI *annali universali di medicina.* 1818. *Giugno.*

31) Casus nonnulli proprii similes sunt descriptis a R. WHYTT *Beobacht. über Nervenkrankh. A. d. Engl. Leipz.* 1766; — GEOFFROY *Mémoires de la soc. R. de médec.* 1780. p. 162; — UEBERLACHER *medicinisch. Archiv von Wien u. Oesterreich. v. Jahr* 1800; — SCHENK in HUFELAND's *Journal. B.* 27. *St.* 1. p. 85; — SCHAEFFER ibid. *B.* 42. *St.* 4. p. 18; — LITHELL *Svenska Läkare Sällskapets Handlingi* 1820. et *Medicinisch-chir. Zeitung. Insp.* 1822. *B.* 3. p. 359;

9. Ventriculum vel in toto suo ambitu vel parte (puta propter praegressum ulcus, aut in-rmam cicatricem, aut vasorum lymphaticorum ectam vim[32])) *attenuatum*[33]), prae firmo, tam ontinuante actione caussae attenuationis, quam pervenientibus aliis perforationis caussis[34]), ad *istrobrosin* dispositum esse, sana ratio suggerit experientia confirmat[35]). Foramen hoc in casu ple- G. ex attenuat.

— *Napoleon Bonaparte's merkwürdige Krankengeschichte und Leichenöffn.* — ANTOMARCHI *Denkwürdigkeiten über die letzten Lebensjahre Napoleon's Th.* 2. p. 92; — *Napoleon Bonaparte's Krankheit, Tod und Leiche. Nach dem Berichte von* ARNOTT. *A. d. Engl. Leipz.* 1823. p. 25; — WORKMAN in *The London medical repository. By* COPLAND. *London* 1823. *Vol.* 19. *No.* 3; — TASSARA *Beobachtungen und Abhandl. aus dem Gebiete der gesammt. Heilk. Von einer Gesellschaft österr. Aerzte. B.* 4. *Wien* 1824; — ABERCROMBIE in *The Edinburgh medic. and surg. Journ.* 1824. *No.* 78. p. 1. et *Pathologische Untersuchungen über die Krankh. des Magens.* p. 46; — *Medicinische Zeitung. Herausgegeben von dem Verein für Heilk. in Preussen.* 1*ter Jahrgang.* 1832. *No.* 13. 3. c.

32) CRUIKSHANK *anatomy of the absorbing vessels.* p. 113.

33) Cap. XV. §. LI. 3.

34) No. 3. 4.

35) SCHENK obs. sect. II. lib. III. p. 135; — Miscell. acad. nat. curios. dec. I. ann. 7. obs. 177; — *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 13. p. 385; — VETTER *Aphoris. aus der pathol. Anat.* p. 164. — RAUCH l. c.; — TRINIUS *Vermischte Abhandl. von einer Gesellschaft pr. Aerzte zu St. Petersburg. Dritte Samml.*; — GISTREN in HUFELAND's *Journ. B.* 33. *July.* p. 121; — GASTELLIER in *Journ. de médec. par* LEROUX. 1815. *Mai.* et *Medic. chirurg. Zeit. Insp.* 1815. *B.* 4. p. 275; — COSTE in *The London medi-*

plerumque rotundum, veluti cultro exscissum, margines levigati, et membranae visceris utplurimum non inflammatae, cernuntur[36]).

G. ex marcore. 10. Major adhuc ad perforationem proclivitas, in ventriculo scorbutico[37]) aut alio *marcore* confecto, expectanda est. En cur observationes de *gastrobrosi ex marcore*, illis gastromalaciae intertextae inveniuntur[38]), et perforationes ventriculi absque marcore, ut peculiariter memorabiles describuntur[39]).

§. CIX.

Symptomata. Necroscopia.

Symptomata. 1. Gastrobrosis spontanea (saltem ea quae extra morborum acutorum confinia locata est) per annos saepe multos, a cardialgiis et vomitibus, periodice recurrentibus, praecedi solet. Tandem de improviso paroxysmus, antecedentium omnium gravissimus ingruit: dolor enim epigastrii, jam humanae tolerantiae limites excedit, et aeger,

cal repository by Copland. *Vol.* 20. 1823. p. 117; — Rust *kritisch. Repertor. der gesammt. Heilk. B.* 2. p. 315.

36) Rauch l. c. p. 170.

37) Winter *über das Wesen der spontanen Perforation des Magens*; in Henke *Zeitschr. der Staatsarzneyk. Jahrg.* 19. *B.* 17. *No.* 15.

38) Cap. XXV. §. XCIX. 6.

39) Ebermaier *über die Krankheit des Magens, welche regelmässige Durchlöcherung seiner nicht erweichten Häute herbeiführt.* Rust *Magazin für die gesammt. Heilk. B.* 26. *St.* 1. p. 43; — Wittke *regelmässige Durchlöcherung der nicht erweichten Häute.* Ibid. *B.* 28. *Heft* 1. p. 83.

ger, solum aliquando prostratus [1]), se moritu-
m declarat. Vomitus modo aut in vomendi
ntum conatus convertitur [2]); aut cum rejectione
erimae materiae, vel ipsius sanguinis [3]) contin-
t. Superaccedunt porro insoliti dolores a dorso
l scapulas [4]), vel ad lumbos [5]) extensi, nec non
iversi ventris (interdum extemplo meteorismo
ehensi [6])) immanes cruciatus [7]), musculis abdomi-
libus simul ita contractis, ut columnam verte-
alem adtingere videantur [8]). Interea facies de-
rmatur, inquietudo et anxietas (sub qua aegri
igastrium perfricant [9])) urgent; frigus extremi-
tes tam superiores quam inferiores, quidquod
iversum corpus invadit, pulsus fit utplurimum [10])
fre-

1) Ebermaier, Gérard, Becker ll. cc.

2) Desgranges l. c.

3) Bang in Actis R. soc. Havniensis. T. I. p. 280; — Baron in *Mémoires de l'acad. des sciences. T. I;* — Nordbald in *Års-Berättelse om Swenska Läkare-Sällskapets Arbeten.* 1826.

4) Desgranges, Crampton ll. cc.

5) Circa renem sinistrum, etsi sanum. Abercrombie in *The Edinburgh med. and surgical Journ. January* 1824. p. 67.

6) D'Henouville in *Auserl. Abhandl. der Pariser Akadem. der Wissenschaft. A. d. Fr. Leipz. Th.* 2. p. 319; et Vogel *neue med. Bibliothek. B.* 1. p. 319; — Friese *Museum der Heilk. B.* 4. p. 82; — Becker l. c.

7) Mole *über eine besondere Krankheit des Magens,* ex *Medical and physical Journ. Vol.* 13. in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 23.

8) Gérard, Crampton, Travers ll. cc.

9) Abercrombie l. c.

10) Travers (l. c.) de pulsu normali testatur.

frequens, contractus, parvus[11]); urina (aliàs retenta[12])) una cum faecibus involuntarie secedit, — haecque omnia perstantibus animi facultatibus. Praeter generalia ista symptomata, in singulis aegrotis observata fuere: sitis inexplebilis[13]); desiderium assumto potu supine decumbendi[14]); lipothymiae periculum sub erectione trunci[15]); decubitus super ventrem[16]), vel, corpore in latus dextrum incurvato[17]); sensus ac si extranei quid in abdomine, conversionem proprii corporis in alterutrum latus sequeretur[18]); perceptio rei sese in intestinis volutantis[19]). In aegroto quodam, sub certis et determinatis corporis sui positionibus, ex abdomine rumor, stillicidio aequiparandus, prodibat[20]).

Necroscopia. 2. Secto post mortem[21]) peritonaei, saepe inflammati[22]), cavo, obviam venere gaz foetidum[23]),

11) Gérard, Pichot ll. cc. 12) Friese l. c.
13) Becker l. c. 14) Desgranges l. c.
15) Crampton l. c. 16) Becker l. c.
17) Bellot d'Abbeville l. c. 18) Trinius l. c.
19) Ebermaier l. c.
20) Hennemann *Fall von Gastrobrose die ein bisher unerhörtes Symptom begleitete* („*Das Geräusch als fielen in Zwischenzeiten von* 2 *bis* 3 *Secunden Tropfen aus einer Dachrinne in das untergestellte Gefäss*") in *Beyträge mecklenburgischer Aerzte zur Medic. und Chirurg.* 1830. *B.* 1. *Heft* 2. p. 148.
21) J. H. Wenzel diss. de foraminibus post mortem in ventriculo inventis. Goett. 1818.
22) J. Moore *Physic. and med. Journ.* 1801. p. 728; — Abercrombie l. c.

um[23]), ichor[24]), res prius in ventriculo con-
ntae[25]), vermes[26]), vel etiam nihil[27]). *Ven-
iculus* pro re nata erat magnus, collapsus, va-
ius, repletus, cum foramine diametri pollicum
norum cum dimidio, marginibns attenuatis, den-
tis et nigris, in fundo ad superficiem anterio-
m et superiorem[28]); — cum foramine trans-
erso[29]) longitudinis fere trium pollicum, ad
irvam curvaturam; — cum foramine trium di-
torum prope insertionem vasorum brevium[30]);
· cum foraminibus duobus rotundis, ac si ictui
obulorum sclopetariorum originem deberent[31]);
· cum foramine quatuor pollicum ad parietem
iteriorem prope cardiam, cum fissura trium pol-
cum in pariete posteriore, cumque duabus fissu-
s pollicis unius et sesqui-pollicis ad curvaturam
majo-

23) Duparcque l. c.

24) Crampton, Mole, Ebermaier, Becker ll. cc.; — Peters in Hufeland's *Journ. B.* 54. 1822. *St.* 3. p. 13.

25) Schobinger in Epistol. ad Hallerum scriptis. T. III; — Weekes l. c.

26) Crampton *Fall einer Durchlöcherung des Magens und des Durchganges eines Spulwurms in die Bauchhöhle.* Ex *Dublin medical transactions. Vol. I. P. I. New series*, in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 40. *St.* 1. p. 76.

27) Mercklin apud Bonet sepulchr. obs. 48; — Comment. acad. Imper. Petropolitan. T. VII; — Morgagni epist. XXIX. 14. 15. — *Medicinisch-chirurg. Zeitung. Inspr.* 1816. *B.* 2. p. 29; — Errat itaque B. Travers asserendo (l. c.) extravasatum in peritonaei cavo nunquam desiderari.

28) Ailhaud l. c. 29) Spedalieri l. c.

30) Moscati l. c. 31) Gastellier l. c.

majorem, sine membranarum mollitie [32]); — cum foramine, fere pollicis, marginibus callosis, ad curvaturam minorem in omentum minus penetrans, viscere caeterum normali [33]); — cum foramine magnitudinis dimidii circiter pollicis, marginibus regularibus, glabris, incrassatis, ad parietem anteriorem prope hepar, quod foramen a corpore fibroso, veluti lacinia pendula circumdabatur obturabaturque [34]); — cum foraminibus duobus, altero trium quadrantium pollicis prope cardiam, altero in parte opposita, marginibus glabris, et ac si a cicatricibus ruptis orta essent [35]); — cum foramine rotundo, lineae unius et semis, prope cardiam, ad curvaturam minorem [36]); — cum foramine sex et ultra linearum, marginibus callosis, ad partem dextram anteriorem curvaturae minoris [37]); — cum foramine sesqui lineae, veluti exciso, sine notis inflammatoriis [38]); — cum foramine uno, pollicis cum dimidio ad parietem anteriorem, et altero, linearum novem orbiculari, sub curvatura minore, membranis caeterum firmis [39]); — cum foramine per erosum diaphragma cum pectoris cavo commercium alente [40]); — cum foraminibus duobus rotundis, altero pollicis circumferentiae in viciniis pylori scirrhosi [41]); — cum

32) Weekes l. c. 33) Peters l. c.

34) Ebermaier l. c. Cfr. Horn's *Archiv. Jahrg.* 1828. *Sept. Oct.*

35) Mole l. c. 36) Duparcque l. c. 37) Baron l. c.

38) Gérard l. c. 39) Desgranges l. c.

40) Rust *Repertorium. B.* 2. p. 15. et Larrey l. c.

ım foramine pollicis circa pylorum et adhaesio-
bus morbosi stomachi cum partibus contiguis [42]);
· cum foramine fere rotundo in curvatura ma-
ıa ad distantiam pollicum trium cum dimidio a
yloro, cum istius et intestini duodeni interna
flammatione [43]); — cum foramine fere orbicu-
ri, trium pollicum et dimidii, ad curvaturam
agnam, una cum membranarum marcore [44]); —
ım foramine magnitudinis capitis acus in medio
entriculo [45]); — cum duobus foraminibus in cen-
o stomachi, sibi in parietibus anterioribus et
osterioribus oppositis, viscere caeterum sano, et
ım intestino colon nexum habente [46]); — cum
t foraminulis, ut membranae, marcore con-
ctae, cribriformes adparuerint [47]). Ad gastro-
rosin non spectat sed silentio hîc non est prae-
reundus casus, ubi res in ventriculo contentae,
bi viam in cavum abdominis per rimam inter
ylorum et intestinum duodenum pararunt [48]).

§. CX.

Caussae. Diagnosis.

1. Gastrobrosin terminum plurimorum mor- Caussae.
orum sistere, ex specierum [1]) consideratione elucet.

41) Rauch l. c. 42) Trinius l. c. 43) Becker l. c.
44) Becker l. c. 45) Nordblad l. c. 46) Wittke l. c.
47) Ballonius paradigmata. No. 144; — Rahn *Briefwechsel mit dessen ehemaligen Schülern. Zweite Samml. Zürich* 1790. p. 451.
48) Rahn *Briefwechsel. Zweyte Samml.* p. 440.
1) §. CVIII.

cet. Inter morbos illos gastritidem, acutam aeque ac lentam, inprimis eam quae a caussis traumaticis [2]), rheumaticis et arthriticis [3]) gignitur, nec non cancrum, indole sua rodentem, primarios occupare locos, in propatulo est. Accedunt corporis, praecipue infantilis [4]), feminei [5]), constitutio gracilis, atque chlorosis et scorbutus, gastrobrosi, praesertim per accidens [6]), viam parantes.

Diagnosis. 2. Repentina virium resolutio, sensus laesionis internae mortalis, dolor atrocissimus epigastrii, conatus vomendi aut vomitus, faciei subitanea mutatio, frigus extremitatum, pulsuum exilitas, cum necessitate determinatam corporis positionem servandi, sat certe *gastrobrosin* indicarent; nisi similia plus minus symptomata comitarentur etiam *haemorrhagias internas* [7]); *rupturas cordis, aortae* (ubi grumus sanguinis aut massa polyposa ad locum affectum mortem extemplo impediunt [8])), *vesicae felleae* [9]), et *abscessuum hepatis* [10]); *perforationem intestinorum* [11]), et praecipue

2) Henkel *neue medic. und chirurg. Anmerk. Erste Samml. Berlin.* 1769.

3) Trinius, Wittke, Majorlin ll. cc.

4) Rust *Repertorium. B.* 2. p. 315.

5) Mole, Desgranges, Ebermaier, Becker ll. cc.

6) §. CVIII. 3. 4.

7) P. II. Vol. II. sect. II. cap. XX. §. LXXXVII. 2.

8) Ibid. cap. XIII. §. LIV. 3. Historia morbi.

9) P. III. Vol. II. sect. II. Cap. de morbis vesiculae felleae.

10) Ibid. cap. de morbis hepatis.

11) P. III. Vol. II. sect. I. cap. De perforatione intestinorum.

ue *lacerationem tubarum aut ovariorum in gravi-itate extra-uterina*[12]). Oportet itaque simul iorborum praegressorum rationem habere. Quodsi ymptomata recensita in homine antea sano in onspectum venirent, *veneni* suspicio sese obtru-eret. Sequeretur inde necessitas materias aut omitu rejectas, aut post mortem in ventriculo el in cavo peritonaei repertas, analysi chemicae ubmittendi[13]), ac conditionem loci perforati ac artium contiguarum exacte eruendi. Horribilis ine est cogitatio, potuisse quondam ex confu-ione perforationis spontaneae ventriculi cum ga-robrosi toxicâ, veneficii suspicionem cum terri-ilibus consequentiis homines innocentes adtin-ere[14]); sed nec consolatoria est illa, hodiedum ex

12) Heim in Horn's *Archiv*. 1812. *Jan. Feb.* p. 1; — Becker l. c.

13) Cap. XXIII. §. XCII. 7.

14) Memorabile hoc argumentum illustrarunt: Pyl *Aufsätze und Beobachtungen aus der gerichtlichen Arzneyk. B.* 1. p. 62; — Tartra *traité de l'empoisonnement par l'acide nitrique. Paris* 1802; — Wendelstaedt *über die Beurtheilung der bei Sectionen vorgefundenen Flecken im Magen* in Kopp's *Jahrbücher der Staatsarzneyk. Jahrg.* 2. p. 169. et *Medic.-chirurg. Zeitung. Salzb.* 1810. *B.* 2. p. 124; — Portal in *Samml. auserl. Abhandl. f. pr. Aerzte. B.* 23. p. 137; — Beddoes in *Medical and physical Journ. continuated by Dr.* Bradley *and* Adams. 1808; — Roloff apud Kopp l. c. *Jahrg.* 7. p. 172; — Hohnbaum in Harless *Jahrb. der Teutsch. Med. und Chirurg. B.* 3. *St.* 1. *No.* 5; — Laisné l. c.; — Percy et Laurent l. c.; — Winter l. c.

ex opposito errore, cives legum protectioni dignos detrimentum capere posse.

§. CXI.

Prognosis. Cura.

Prognosis. 1. Cognita modo gastrobroseos spontaneae doctrinâ, nemo traditam cardialgiae prognosin [1]), pro exaggerata declarabit. Mors interdum improvisa [2]), a qualicunque gastrobrosi, spatio paucarum horarum, aut nonnullorum nychthemerorum expectanda est, prout materiae e ventriculo perforato manantes *plexibus nervorum contiguis* majorem minoremve vim inferunt [3]), aut inflammationem peritonaei et intestinorum ocyus serius excitant. Illarum evacuationi pro tempore obstare possunt viscera vicina [4]), tumores [5]), diverticula [6]), perforationis situs altus [7]) et caussae ignotae [8]).

Cura. 2. Quum medicus spectator ignavus tot aerumnarum esse nequeat, et praeterea gastrobroseos

1) Cap. XIX. §. LXXI. 2.

2) Burton Brown l. c.

3) Si ciborum frustulum nervum dentis adtingens, jam intolerabiles cruciatus excitet; quid ab actione materiarum in ventriculo contentarum super plexum coeliacum expectandum erit?

4) Cap. XXIV. §. XCVIII. 3.

5) F. Pascalis in *Medical repositor. Vol.* 3. *No.* 3. *New-York* 1816; — Ebermaier, Becker ll. cc.

6) Henning in Hufeland's *Journal. B.* 25. *St.* 1. p. 130 (ventriculus loco perforato in saccum desinens); — Portal *cours d'anat. méd. T.* 5. p. 201.

7) Baron l. c. 8) Morgagni epist. XXIX. 14.

eos diagnosis, quid quid dicatur[9]), semper dubium relinquat; *venaesectionem* proponimus, si indicia inflammatoria urgeant et *opium* ad dolores, absentibus istis indiciis, imminuendos. Cur *moxa* ad epigastrium commendata fuerit[10]), ignoramus. Potius haec regio leni mano illinienda, ac demum fovenda, non omissis clysteribus.

9) BECKER l. c.

10) PERCY et LAURENT l. c. p. 333.

ERRATA.

Pag.	Lin.	loco	lege
88	8	sapone	vapore
100	3	pacificum	specificum
120	9	istuc	ictus
139	29	*Godava*	*Godeva*
142	20	secius	serius
183	9	complicato	complicata
664	22	*crops*	*croup*